

Općina Šandrovac

1

2

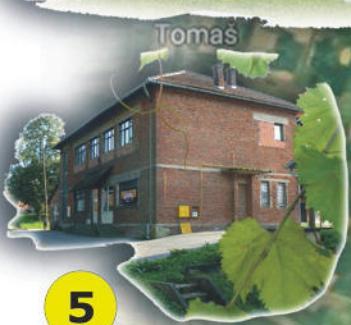
3

4

5

6

7

8

10

9

Kašljavac

7

8

Severin
Severin

Općina Šandrovac

- Površina:
**6 296 ha
(62, 96 km²)**
- Broj stanovnika
(2011.): 1776
- Općina osnovana:
1997.
- Broj naselja:
7 • Župa osnovana: 11. rujna 1753.

1 - nova društvena zgrada

2 - župna crkva

Pohoda BDM

u Šandrovcu 3 - zgrada

OŠ Šandrovac 4 -

šandrovački bazeni

"Gradina" 5 - stari društveni dom u Pupelici 6 - kapela sv. Petra i Pavla u Lasovcu 7 - društveni dom u Kašljavcu 8 - kapela sv. Florijana u Jaseniku 9 - historijski pravoslavni poklonac u Ravnešu 10 - stari/novi društveni dom u Ravnešu

= groblja

500 m 500 m

1 km

Pogled prema centru naselja Šandrovac i župnoj crkvi Pohodenja BMD od zapadne strane - od šandrovačkih bazena "Gradina" izgrađenih sredinom 1960-ih godina. Foto: listopad, 2016.

Branko Begović

Općina Šandrovac

• Pregled povijesti - Izabrane teme

Grb, zastava i stolna zastava općine je prihvaćena 17. svibnja 2004., a odobrena 2. lipnja 2005.

Odobreni blazon grba: u srebrnome/bijelome četiri crvene iskre.

Odobreni opis zastave: zastava je omjera 1:2, plave boje sa žuto obrubljenim grbom općine u sredini.

Opis grba: heraldički znak koji se sastoji od štita unutar kojeg se na bijeloj pozadini nalaze četiri iskre crvene boje (Čl. 7, Statut iz 2009; čl. 7, Statut iz 2013.).

Opis zastave: zastava je omjera 1:2 plave boje, te se na sredini zastave nalazi žutom bojom obrubljeni povjesni grb.

(Izvori: čl. 7, Statut iz 2009; čl. 7, Statut iz 2013., Odluka o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac, 07. 05. 1997., Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije br. 3/1997. od 13. 06. 1997., Statut Općine Šandrovac od 19. 06. 1997., Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije br. 4/1997. od 02. 07. 1997., Statut Općine Šandrovac od 19. 11. 2001., Županijski glasnik Bjelovarsko-bilogorske županije br. 2/2002, 10. 01. 2002., Zapisnik sa 21. sjednice

Općinskog vijeća Općine Šandrovac od 17. 05. 2004., Odluka o prihvaćanju idejnog rješenja zastave i grba Općine Šandrovac od 17. 05. 2004., Rješenje Središnjeg državnog ureda za upravu, KLASA: UP/I-017-01/04-01/58, URBROJ: 515-10/06-05/5 od 02. 06. 2005., Statut Općine Šandrovac od 16. 07. 2009., Općinski glasnik Općine Šandrovac br. 2/2009., Statut Općine Šandrovac od 18. 03. 2013., Općinski glasnik Općine Šandrovac br. 32/2013. od 19. 03. 2013. Vidi i <https://zeljko-heimer-fame.from.hr/hrvat/hr-bj2.html#hr-bj-sa>).

Grb Šandrovca je u srebrnom/bijelom polju s četiri iskre: jedna - dvije - jedna. Iskre su prikazane kao osmokrake zvijezde s produženim donjim krakom. Zastava je plava sa zlatno obrubljenim grbom u sredini. U Statutu Općine Šandrovac je navedena tvrdnja da se radi o povijesnom grbu. Heimer navodi da je tvrdnja netočna. Stolna zastavica okomita je, plava, trokutastog kraja s grbom u sredini imenom općine iznad u luku i redu, te ukrštenom grančicom hrasta i snopom žita ispod.

Općina Šandrovac

• Pregled povijesti - Izabrane teme

- **770 godina od prvog spomena imena rijeke/naselja/posjeda/utvrde... na području današnjeg Šandrovca – nekada Mušinje (1245. – 2015.)**
- **680 godina od prvog spomena župe, tj. župne crkve na području današnjeg Šandrovca (Blažene Djevice Marije) danas Pohođenja BDM (1334. – 2014.)**
- **265 godina od obnove/osnivanja župe Pohođenja BDM Šandrovac (1753. – 2018.)**
- **130 godina od izgradnje današnje župne crkve Pohođenja BDM (1886. – 2016.)**
- **20 godina od osnivanja Općine Šandrovac (1997. – 2017.)**

Naslovnica: najstarija poznata karta na kojoj se spominje Šandrovac (u obliku "Schadrowaz") potječe iz 1572. godine. Autori: Sambucus J. - Ortelius A.: Illyricum, Antwerpen 1572., bakrorez, originalna vel. 475 x 365 mm (detalj). Obrada za naslovnicu: BMBB 2016.

Branko Begović

Općina Šandrovac

• Pregled povijesti - Izabrane teme

Urednik:
Branko Begović

Grafička priprema, obrada i prijelom:
Branko Begović

Za nakladnika:
Josip Dekalić, načelnik Općine Šandrovac

Nakladnik:
*Općina Šandrovac, Bjelovarska 6, 43227 Šandrovac
www.sandrovac.hr • e-mail: opcina-sandrovac@bj.t-com.hr*

Šandrovac, 2017.

Recenzenti:
*Akademik Dragutin Feletar
Ivan Zelenbrz, prof. (Matica hrvatska)*

Suradnici:
*Dr. sc. Zorko Marković, Josip Dekalić, vlč. David Andreić, Željko Pleskalt, Ivanka Perec,
Miroslav Sokolić, Darko Domitrović, Marija Petreković, Ivan Zdelar i dr.*

Fotografije i druge ilustracije:
*Branko M. Begović Bego (u nastavku u potpisima BMBB - ili ako nije drugačije navedeno ili
uopće nije navedeno), Općina Šandrovac (fototeka), obitelj Domitrović, župa Pohođenja BDM
Šandrovac, Hrvatski državni arhiv Zagreb, Foto "Begović" Pitomača i drugi*

Korekture i lektura vezanog teksta:
Branko Begović i suradnici

Prijevod na engleski jezik i lektura:
Krešimir Kralj

Naslovница:
Branko Begović / Josip Dekalić

**Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati, kopirati ili koristiti na bilo koji drugi
način bez pisanih odobrenja nakladnika.** No part of this book may be reproduced, copied
or used in any manner whatsoever without the express written permission of the publisher. ©

ISBN 978-953-59367-0-1

**CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice Zagreb
pod brojem: 000956927**

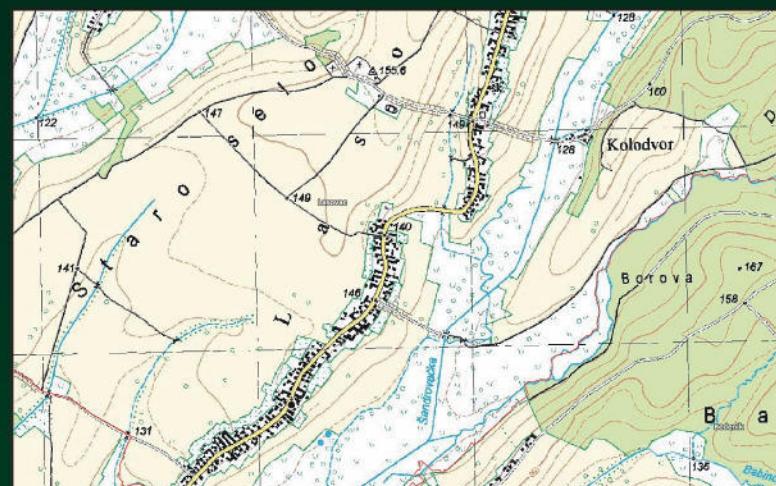
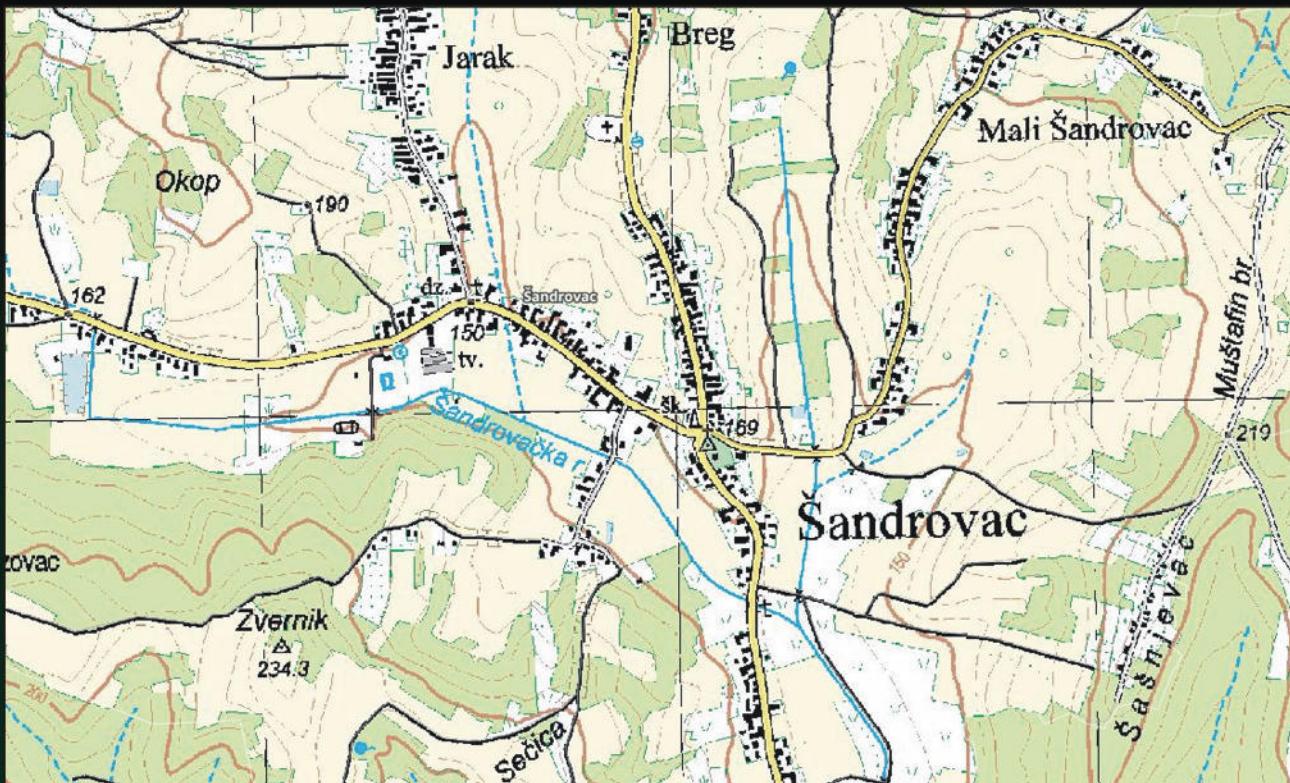
Branko Begović

Općina Šandrovac

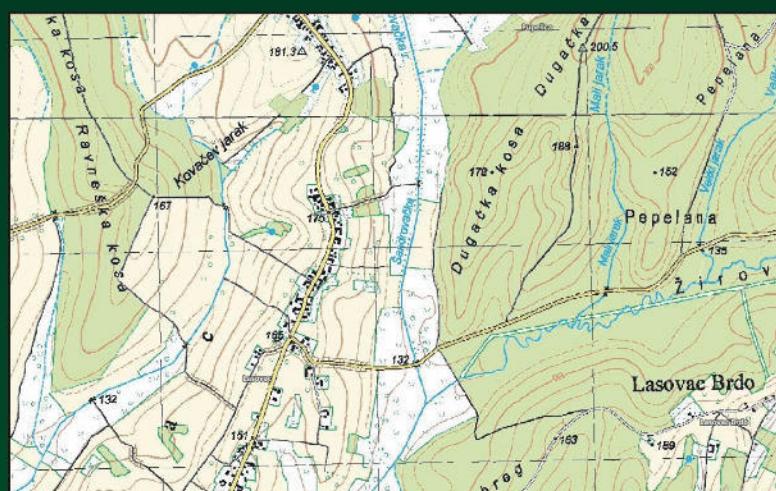
**Pregled
povijesti
• Izabrane
teme**

Općina Šandrovac
Šandrovac, 2017.

Dijelovi topografske karte područja općine Šandrovac iz 2001. godine (1:25 000 - TK/25) - centar naselja (gore). Dolje: južni dio općine (naselja Lasovac i Lasovac Brdo). Izvor: Državna geodetska uprava u Zagrebu.
© 2016.

Kazalo

Šandrovac • Pregled povijesti - Izabrane teme

	Stranica
Uvodna riječ Josipa Dekalića, načelnika Općine Šandrovac	15
Prigodni uvod vlč. Davida Andreića, župnika Župe Pohođenja BDM u Šandrovcu	16
Osvrti na knjigu "Općina Šandrovac"	17
Predgovor	19
Uvodni pregled	21

Pregled povijesti Šandrovca

1. Arheološki nalazi i lokaliteti na području općine Šandrovac • područje Šandrovca do srednjega vijeka	28
2. Šandrovac • Mušinja (Mošin(j)a, Mušin(j)a, Mužinja)/Sandroz od 13. do 16. st.	35
3. Nakon turske okupacije - u 18. i 19. stoljeću (u vrijeme Vojne krajine)	51

4. Šandrovac krajem 19. i u prvoj polovici 20. st.....	63
5. Župa i župna crkva Pohođenja BDM (1753. - 2017.).....	77
6. Opće životne prilike u vrijeme Drugog svjetskog rata i u vrijeme komunističke Jugoslavije - žrtve Drugog svjetskog rata i porača na području Općine Šandrovac.....	103
7. Najnovije doba • Općina Šandrovac 1997. - 2017.....	115
• Pregled	
• Šandrovčani u Domovinskom ratu 1991. - 1995.	
8. O stanovništvu područja općine Šandrovac.....	123
9. Gospodarstvo Šandrovca - pregled.....	141
10. Društveno-kulturni život	147
• Pregled	
• Osnovne etnografske i etnološke karakteristike - narodni običaji, nošnja	
• Školstvo - pregled	
• Udruge i društva - pregled (<i>KUD Šandrovac, Lovačka udruga "Lane" Šandrovac, ONK "Šandrovac" Šandrovac, ŠRD "Gradina" Šandrovac, Udruga Hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata "Jozo Petak" Šandrovac, Udruga umirovljenika Šandrovac, Udruga vinogradara i podrumara Šašnjevac, Udruga vinogradara i voćara Pupelica, Udruga vinogradara, vinara, voćara i povrtlara Šandrovac, Vatrogasna zajednica Općine Šandrovac, OKK "Konji vrani" Šandrovac</i>).....	155

Pregled povijesti ostalih naselja općine Šandrovac

Jasenik.....	175
Kašljavac	177
Lasovac.....	179
Lasovac Brdo.....	184
Pupelica.....	186
Ravneš.....	189
Šandrovac (Prikazano u prethodnim poglavljima)	

Prilozi

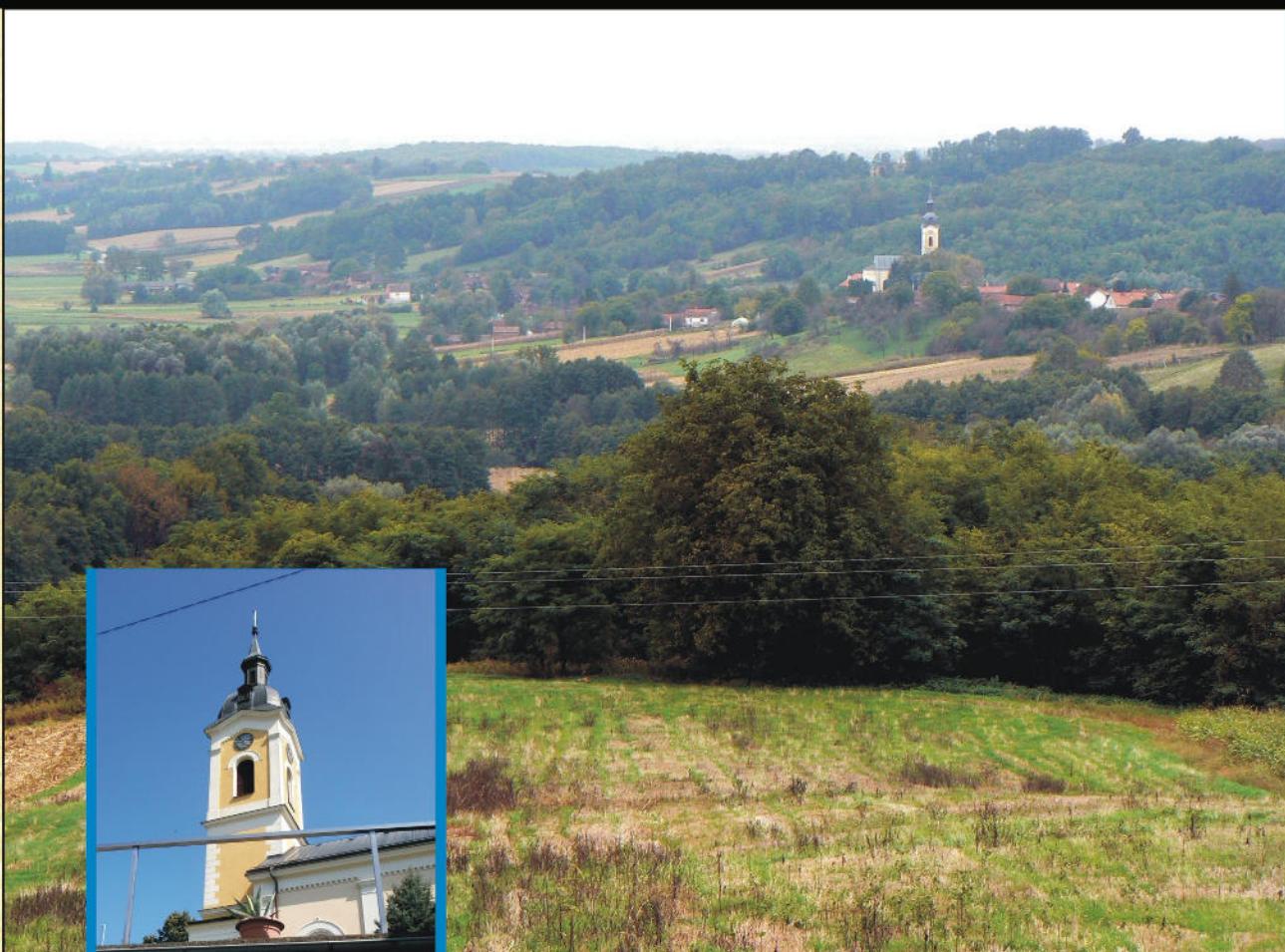
Izbor prijepisa i regeste dokumenata, faksimila i napis iz povijesti Šandrovca od 13. do 21. stoljeća.....	201
(1-20; dokumenti iz povijesti Mušinje/srednjovjekovnog Šandrovca 1245. - 1378. godine, 21; ugovor o kupnji zvona za župnu crkvu iz 1924., 22; Spomenica prilikom polaganja kamena temeljca za izgradnju vatrogasnog doma 1932., 23; jedan od prvih poznatih novinskih napisa o Šandrovcu iz 1936., 24; zapisnik iz 1966. u kojem je objašnjeno kako je izgrađen bazen u Šandrovcu, 25; članak Lovrenčević Z. i Mađerić M.: Šandrovac - fenomen Bilo- gore, Kajkavski kolendar 1972., 242-244. i 26: Vukadinović B. zapis "Zadrugarstvo u Ravnešu" (4/2017.). Str. 219-222: faksimili i prijepis zapisnika povjesne konstituirajuće sjednice Općinskog vijeća Općine Šandrovac od 7. svibnja 1997. Str. 223: članovi Općinskih vijeća i poglavarstava Općine Šandrovac 1997. - 2013. Str.: 224-257: odluka o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac i objava prvog Statuta Općine Šandrovac & drugi vezani dokumenti ("Županijski glasnik" - Službeno glasilo Bjelovarsko-bilogorske županije, br. 3, god. IV, 13. lipnja 1997., 24-40 i br. 4, god. IV, 2. srpnja 1997., 27-43)	
Spomenica župe Pohodenja BDM Šandrovac - Liber memorabilium pro parochia Šandrovac 1825.....	258
(Prijepis/transkript s komentarom i ilustracijama)	
Status animarum ili Stanje duša župe Pohodenja BDM Šandrovac od 1863. do 1877.)	287
(Pregled s dopunama do 1980. godine)	
Izvori i literatura.....	321
Bilješka o autoru.....	330
Pogовор и ključne riječi.....	331
Zahvale.....	332
Summary.....	333

Lijevo: dobrodošlica na ulazu u prostor općine u jesen 2016. od sjeverne strane. Pogled od ulaza u općinu - sjeverno od naselja Jasenik.

U sredini. Desno: centar Šandrovca tijekom dana je frekventna lokacija. Lijevo: pogled od istoka - vinorodnog brijege Šašnjevca. Foto: 2016.

Dolje: pogled na poviješću bogatu i zagonetnu šandrovačku kotlinu - pogled od sjevera. Dolje lijevo: pogled na župnu crkvu od južne strane. Foto: 2016.

Uvodna riječ Josipa Dekalića, na- čelnika Općine Šandrovac

Foto: Općina Šandrovac, 2017.

Poštovani čitatelji, dragi moji sumještani i svi stanovnici naše općine, kao i svi vi dobri ljudi koji bilo kojom prigodom dođete u naše lijepo mjesto i našu lijepu općinu, kao putnici namjernici ili kako drugačije!

Naša općina Šandrovac nije prostorno velika, međutim njezina je prošlost bogata i duga. Osim toga naša općina bogata je i brojnim prirodnim resursima što nam ih je Bog podario, dok je smještena u svako doba godine živopisnim i prekrasnim, i nedvojbeno zavidnim krajolicima usrijed bilogorskih brjegova i kotlina od ljepote kojih nesumnjivo zastaje dah. Ovdje je oduvijek bilo šuma bogatih drvetom i divljači, plodne i obradive zemlje, vinorodnih obronaka, izvora izvrsne i prirodne vode iz kojih su stoljećima nastajali brojni potoci i rječice kao izvori života za ovdašnje stanovništvo. Stoga je ovaj prostor čovjek naseljavao tisućljećima i gotovo od uvjek ovdje živio, a što dokazuju i brojni arheološki nalazi ovdje pronađeni stari i više od 5 000 godina. Vjerujem da u svijetu postoji bezbroj mjesta koja nude ugodan život čovjeka i njegove obitelji, međutim vjerujem i to da je prostor naše općine jedan od onih gdje je život za nekoliko nijansi još bolji i ugodniji, uzimajući u obzir sve prirodne, geografske, gospodarske, kulturne i druge čimbenike. Ovom prigodom želimo predstaviti našu općinu i njezine poštene i vrijedne stanovnike putem pisane riječi i slike, kroz jedan objedinjeni prvenstveno povijesno-kulturno-gospodarski prikaz, a što do danas još nikada nije bilo učinjeno, te tako upoznati stanovništvo općine o njihovim korijenima, podrijetlu, povijesti, i pokazati što je u stvari Šandrovac i okolni prostor bio nekada i što je danas.

Nadam se da ćete uživati u ovdje predstavljenim novim i starim saznanjima o Šandrovcu i pripadajućem prostoru općine, koja su ovom prigodom objedinjena na jednome mjestu u obliku knjige. Osim toga nadam se da će ovo biti i dobar putokaz mlađim naraštajima, koji će prilikom odlučivanja o svojoj budućnosti uzimati u obzir svoje podrijetlo, i, vjerujem, nastojati ostajati na svojoj rodnoj grudi i ne tražiti životne mogućnosti u nepoznatom svijetu, budući da sve te mogućnosti već postoje kod kuće. U stvari, uvijek su i postojale.

Josip Dekalić, načelnik Općine Šandrovac (veljača, 2017.)

Prigodni uvod Davida Andreića, župnika župe Poho- đenja BDM Šandrovac

Foto: župni ured u Šandrovcu, 2017.

Dragi čitatelji i župljani naše župe Pohodenja Blažene Djevice Marije!

Nakon više stoljeća konačno ćemo vas upoznati o prošlosti naše župe, a koja u stvari postoji više od sedam stoljeća. Pa je naša župa jedna od najstarijih u ovome dijelu lijepe naše Hrvatske.

Stoga je jasno i to da je naš narod od uvijek bio i ostao pobožan i od uvijek živio u vjeri u Boga i sa njim. Nadamo se da će tako i ostati i da će župa Pohodenja Blažene Djevice Marije, uz pomoć brojnih pozitivnih čimbenika koji postoje na području naše župe i općine ponovo rasti i da će još dugo živjeti, te da će sveti trag vjere ostati trajno - ovdje, u prekrasnim bilogorskim krajolicima. Sve što je lijepo neka vam bude na radost, a to vrijedi i za ovu knjigu. U njoj je, na razne načine zabilježeno mnogo povijesnih podataka, događaja, ljudi. Ovo djelo koje nam se daje u ruke dragocjen je prilog poznавanju prošlosti na svim područjima vjerske i ljudske djelatnosti. Ono što je zapisano otima se zaboravu i predaje budućim naraštajima na upoznavanje i poštivanje naše povijesti.

Ovdje se spominju brojne osobe koje su nas zadužile, svojim životom i radom. Ili jednostavno stoga što su bile karika u lancu u opstojanju određene obitelji. Ponosno i rado ih se svih prisjećamo. Sve duše pokojnih preporučamo Božjem milosrđu, a za sve žive molimo i blagoslov od Gospodina našega Isusa Krista, te obilje pomoći naše nebeske Majke Blažene Djevice Marije, Kraljice Hrvata i zaštitnice naše prelijepi i dugovječne župe.

*David Andreić, župnik župe Pohodenja BDM u Šandrovcu
(veljača, 2017.)*

Osvrti na knjigu

“Općina Šandrovac”

Tstraživanja povijesti, zemljopisa i demografske manjih općina i naselja od posebne su važnosti za razvoj i identitet toga kraja, ali i za hrvatsko zajedništvo i historiografiju. Jer, prava i sveobuhvatna povijest Hrvatske moći će se napisati tek kada se detaljno istraže relevantne činjenice o povjesnom slijedu njenih malih dijelova. Lokalne studije su dragocjen kamenić u stvaranju mozaika nacionalne hrvatske povijesti.

Utom svjetlu valja pozdraviti nastojanja pitomačkog samoukog povjesnika Branka Begovića da što detaljnije istraži povijest svoje *Pitomače*, ali i drugih općina i naselja u široj okolini. U već impozantan niz određenih naselja sada se priključuje i *Općina Šandrovac*. Neposredan povod za pisanje ovoga rada bili su šandrovačke obiljetnice. Begović se na primjeru Šandrovca potvrdio kao relevantni istraživač povijesti sjeverozapadne Hrvatske. Primjenjujući provjerenu kronološku povjesnu metodu, Begović na sustavan način razrađuje povijest Šandrovca i okolice - od pretpovijesti i arheoloških nalaza do *Domovinskog rata* i suvremenog razvoja. Ovdje je život bujao već u srednjem vijeku, a stara *Mušinja* (Šandrovac) bila je u 16. i 17. stoljeću i pod osmanskom okupacijom. Doba *Vojne krajine* u 18. i dijelom 19. stoljeća donosi baroknu obnovu, napredak gospodarstva i naseljenosti. Vrijedni su i iznijeti podaci o razvoju ovoga kraja i nakon razvojačenja *Vojne krajine* (1871.), a posebno je vrijedna razrada povijesti šandrovačke župe *Blažene Djevice Marije* od 1753. do danas. Posebno poglavje posvećeno je životu u vrijeme *Drugog svjetskog rata* i u doba realsocialističke diktature do 1990. godine. Najveća pozornost posvećena je najnovijoj povijesti, od osnivanja samostalne Hrvatske. Tu su razrađena zbivanja tijekom *Domovinskog rata*, te svekoliki razvoj općine do njenog osnivanja 1997. do danas. Temeljito je prikazan gospodarski razvoj, stanje stanovništva, te društveno-kulturni i športski život. U posebnom poglavlju data je kratka povijest pripadajućih naselja: *Jasenika*, *Kašljavca*, *Lasovca*, *Lasovac Brda*, *Pupelice* i *Ravneša*. Za povjesničare od posebne su vrijednosti uvršteni prilozi na kraju knjige - prijepisi i regesta dokumenata, dio spomenice (Liber memorabilium) šandrovačke župe, te stanje duša (*Status animarum*) od 1863. do 1877. godine.

S obzirom na obuhvatnost i relevantnost ovoga rada, *Općina Šandrovac* učinila je dobro djelo dajući potporu ovom projektu.

Akademik Dragutin Feletar (veljača, 2017.)

Upovijesti se manja naselja samo gdjekad spominju, ali novija historiografija, unatoč globalizaciji, usmjeruje se na istraživanja perifernih lokalnih područja. To se očituje u monografijama poput ove o Šandrovcu, selu smještenom na bilogorskim obroncima

koji se spuštaju prema *Podravini*. Možemo reći da se općina i župa *Šandrovac* nalazi na razdjelnici triju hrvatskih županija: *Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničke-križevačko i Virovitičko-podravske*.

Nakon istraživanja prošlosti *Pitomače* i susjednih podravskih mjesta, *Branko Begović-Bego* se uputio u bilogorsko naselje *Šandrovac* gdje je našao i opisao značajne povijesne činjenice. Pritom je koristio arhivsko gradivo, stare zemljopisne karte, crkvene dokumente, protokole kanonskih vizitacija, spomenice, matične knjige, školske ljetopise, različita izvješća i druge relevantne rukom pisane i tiskane tekstove.

Arheološki nalazi dokazuju da je prostor općine *Šandrovac* bio naseljen već u prapovijesti, ali prvi pisani spomen imena naselja potječe iz 1245. godine. I *šandrovačka župa* osnovana je u srednjem vijeku, godine 1334., obnovljena je 1753., spominje se i stara crkva sa srednjovjekovnim temeljima, a postojeća župna crkva *Pohođenja Blažene Djevice Marije* izgrađena je 1886. *Općina* je postojala od *Drugog svjetskog rata* do 1955. godine, a obnovljena je 1997., nakon *Domovinskog rata*.

Pregled povijesti *Šandrovca* izložen je kronološkim slijedom: od arheoloških nalaza iz pradavnih vremena do srednjeg vijeka, kada je *Šandrovac*, uz plemički posjed *Mušinju*, bilo znamenito mjesto koje je stradalo uslijed turskih osvajačkih prodora u 16. i 17. stoljeću, a obnavljano je u vrijeme *Vojne krajine* u 18. i 19. stoljeću. Potom je s više podataka opisana novija povijest u 20. stoljeću, osobito zbivanja i stradanja u *Drugom svjetskom ratu* te u vrijeme komunističko-socijalističke *Jugoslavije*, a posebice je istaknut značaj *Domovinskog rata* te razvitak općine *Šandrovac* na kraju 20. i na početku 21. stoljeća.

Velička je pozornost posvećena povijesti crkve i *Župe Pohođenja Blažene Djevice Marije* u *Šandrovcu*. Na stotinjak stranica objavljen je izbor dokumenata: *Spomenica župe i Status animarum* - pregled podataka o obiteljima i žiteljima na području *Župe Šandrovac*.

Uknjizi su prikazane etnografske i etnološke značajke stanovništva, narodni običaji, kulturna baština i njegovanje tradicije pa su navedena različita društva, osobito je značajno dobrovoljno vatrogasno društvo, pa i lovačko, ali i narodna čitaonica, kulturno-umjetnička društva i udruge koje sudjeluju u društvenom, kulturnom i gospodarskom životu općine. Na temelju dostupne dokumentacije prikazana je povijest školstva u *Šandrovcu* i pregled gospodarskog razvoja pa se spominje rudnik ugljena i bušotine za eksploraciju nafte i plina te nedavno uređen olimpijski bazen. Spominju se i nekadašnje seljačke zadruge, ali i suvremenih razvoj poljoprivredne proizvodnje, osobito voćarstva, vinogradarstva i vinarstva.

Uz pregled povijesti *Šandrovca* ukratko su opisana i okolna naselja u općinskim okvirima: *Jasenik, Kašljavac, Lasovac, Lasovac Brdo, Pupelica i Ravneš*.

Sukladno suvremenim informatičko-tehnološkim i grafičkim mogućnostima knjiga je moderno dizajnirana i sadrži mnogo ilustrativnih priloga: kartografskih detalja, starih slika i razglednica, faksimila i preslika važnih dokumenata, ali i novih fotografija koje zorno prikazuju znamenitosti naselja *Šandrovac* i ljepote bilogorskog krajobraza.

Ivan Zelenbrz, prof. (veljača, 2017.)

Predgovor

Šandrovac je malo naselje u *Bjelovarsko-bilogorskoj županiji*, kao i cijeli prostor Šandrovačke općine ili župe, međutim ovdje ljudi obitavaju tisućljećima, tj. ovaj prostor ima dugu prošlost. O Šandrovcu i pripadajućim mjestima današnje općine i župe u prošlosti vrlo se malo pisalo. Gotovo ništa, dok je izvora sačuvano također vrlo malo. Stoga sam, ovom prigodom, morao krenuti od početka i sakupiti dostupnu građu kako bih mogao izgraditi što jasniju i pregledniju sliku prošlosti ovog prekrasnog naselja, kao i naselja koja pripadaju općini ili župi - budući da se u potpunosti podudara prostor koji pripada općini, tj. ista naselja pripadaju i župi *Pohodenja BDM* u Šandrovcu. To je, u stvari, dosta rijedak slučaj.

Ovom prigodom bila nam je namjera dopuniti sve poznate podatke i činjenice iz povijesti prostora današnje općine Šandrovac, a kojih je bilo, nažalost, vrlo malo. Pa smo morali tražiti nove podatke i tako stvoriti jednu preglednu sliku o ovom području kroz prošlost, ali i sve do danas. Način prikaza, u obliku izabralih tema, ali implementiranih u jednu cjelinu namjerno je učinjen iz razloga da se najekspozirnije i najzanimljivije teme prikažu što jasnije, ali sa posebnim naglaskom na povijest. Nadam se da će ovaj rad biti dobar prilog poznavanju povijesti Šandrovca, Jasenika, Kašljavca, Lasovca, Lasovac Brda, Pupelice i Ravneša, te dobra podloga za buduća povjesna i druga istraživanja. Nadam se i tome da smo ovom prikazu dali jedan znanstveno-popularan ton, ali svima razumljiv. Ovu knjigu bez dvojbe možemo započeti sjajnim prikazom Šandrovca poznatog hrvatskog književnika i povjesničara umjetnosti, slikara i putopisca Matka Peića (1923. - 1999.) u zbirci putopisa "Crno zlato" (Zagreb 1974. i 2004., str. 19-26).

Autor

"10. svibnja 1972...Na početku opisa ovog našeg naftnog putovanja spominjao sam riječ metamorfoza. Da osjetiš njezin puni smisao, dođi u Šandrovac! Kad si jučer bio nekom dosadan ili tvrdoglav, taj da te se riješi rekao ti je: "Idi k vragu u Šandrovac!" Divno je ovo novo putovanje prema Šandrovcu...Sedam sati je navečer. Sjedamo u autobus. Pravac Šandrovac! Prosjeka šume je modra, ali još nije suton. Vozimo se kroz bukvik niknuo iz crvene zemlje. U svibanjskom sijenu dvanaestogodišnja kravarica. Tu se pomakne zec, tamo se skotrlja gljiva. Tako do zemljyanog trbuha na kojem se nalazi mjerna stanica Šandrovac br. 3. To je zapravo kavez od modre ogradi u kojem raste niska djetelina, a umjesto životinjskog vrata ili noge imaći srebrenkaste cijevi. Nigdje životinje, a sve je ovdje životinsko: kazaljka na Taylorovu manometru je kao brk risa, tabla na kojoj su nazivi šandrovačkih bušotina crveni se sjajem lisičje njuške, a parafinski čistači crni se krupnoćom veprovih jaja! Da, ovdje u Šandrovcu gdje se jučer vjerovalo da živi naš najzatančaniji čovjek, danas živi najinteligentnija hrvatska divljač! Tu divlji zec gleda na sat, a svraka u epruvetu! Da, ovdje u Šandrovcu, baš u Šandrovcu metamorfoze naftne upravo smućuju ljudski razum. Toplina je tu oko naftne stanice tako velika da je potpuno preokrenula prirodu. U veljači je sav Šandrovac u kitini mraza,inja i snijegu, a oko stanice - kakve li slike - cvatu akacije! Sretan je tko se u Šandrovcu zove Valentin ili Skolastika - čestitari mu osvanu u zoru s rukama crvenim, ali ne od cićine nego od šumskih jagoda koje tu sazore uz naftnu bušotinu toplu i divlju kao februar u mijauku šandrovačke mačke. Kažu da je nekad Šandrovac bio po šest mjeseci odsječen od svijeta. Zahvaljujući nafti, danas je drugačije. Istina, ima još kuća pokrivenih crnom slamom. I groblje je, s mnogim trulim križem, na zemljanim trbuhu, medu guzatim brezama i pod premasnim blatom kriještalice. Još jorgovan raste iz kopriva i crkva je veselo crvena kao vime mlade junice. Ali u Šandrovcu je mala tvornica metalne vune! Jučerašnji muljoš i blataruša danas šalju svijetu onu čeličnu mahovinu kojom se čiste, »žicaju« parketi! U novoj birtiji "Bilogorac" teško ćeš pocrnjeti od pića! Autobus se vere. Preko ramena vidiš vinograde i u njima naftnu baklju. Na vrhu ceste drveni križ pred plavom kućom. Opet veliki orah. I klupa u koprivama. Desno put nekamo u majske sute. Mi vozimo lijevo djetelinom na vinogradsko sedlo, među klijeti ljubičaste, rutave od pregrubo tesane hrastovine. Tu je bilo Bilo-gore. Tu živi vinogradar u kućici krečenoj galicom. Brda se, gle, već namještaju kako da nađu bolji ležaj za noć. Kad smo se spustili u dolinu, dočekao nas je bijeli laporiza žutog osamljenog kućerka u zelenom klancu. Pitamo kroz šoferski prozor dječaka kako se zove ovo mjesto. Stresavši se od kišnice koja mu se iz dotaknutog bijelog jorgovana sila niz lice, brišući se, rekao je: Jasenik. Cesta kao staro, zakrpano, ali čuvano sedlo. Kude kao pijetli, a jedna, na kraju sela, sva u mahovini, kao kornjača. U plavom mlijeku svibanjske sutske magle dječići jaše na crnom konju! Tu je divno zecu: mlad, nabrekao od zelenila, pušta vjetar - u trku! Gle, nekim rumenim pijeskom nabijaju podlogu za novu cestu! Život je ovdje premek, ovdje među koljenima i sisama brda. Automobil, koji šofer (izbjegavši da pogazi jednu staru seosku mačku) vozi divno, ima puno kisika..."

Uvodni pregled

Općina Šandrovac je općina smještena na središnjem sjevernom dijelu Bjelovarsko-bilogorske županije. Jedna je od ukupno 18 općina ove županije. Sjeverni dio graniči sa Koprivničko-križevačkom županijom i općinama Kloštar Podravski i Đurđevac. Na istočnoj strani graniči sa općinom Velika Pisanica, južno općinama Nova Rača i Severin, te zapadno Velikim Trojstvom.

Općini Šandrovac pripada 7 naselja i to: Jasenik, Kašljavac, Lasovac, Lasovac Brdo, Pupelica, Ravneš i Šandrovac.

Središnje i najveće naselje Šandrovac sastoji se od više dugih ulica, koje su dosta razvodnjene ali i povezane, a kroz

Str. 20: živopisni i prekrasni predjeli bilogorskih obronaka šandrovačke općine. Gore: prostor zapadno od Jasenika. Dolje: istočni dio prije ulaza u Lasovac od sjeverne strane. U sredini: pogled prema Pupelici od Šandrovca. Foto: 2016.

naselje prolazi cesta koja povezuje Veliko Trojstvo i županijsko središte Bjelovar, a prema istoku i jugoistoku Novu Raču, Veliki Grđevac, Veliku Pisanicu i okolni prostor središnjeg dijela županije.

Šandrovac nije smješten pored državne ceste, već je mjesto križanja dviju županijskih cesta: preko Velikog Trojstva ga spaja u Trojstvenom Markovcu (Bjelovaru) na državnu cestu D43 (Bjelovar-Đurđevac) i (Bulinac-Šandrovac-Kloštar Podravski) u Bulincu na državnu cestu D28 (Bjelovar-Daruvar).

Općina Šandrovac orijentirana je u stvari od sjevera prema jugu. Na sjeveru općine nalazi se naselje Jasenik, a preko Šandrovca prema jugu nastavlja se naselje Pupelica te Lasovac, dok je, gotovo paralelno, na zapadnoj strani južnog dijela općine smješten Kašljavac i Ravneš. Nešto dislociranije i istočno od Lasovca i Pupelice nalazi se Lasovac Brdo.

Gore: smještaj Bjelovarsko-bilogorske županije u odnosu na Republiku Hrvatsku. Desno: smještaj općine Šandrovac u odnosu na županiju.

Općina se prostire na 62,96 kilometara kvadratnih (6 296 ha) ili na oko 15 000 jutara (što je oko 2,33 % od ukupne veličine Bjelovarsko-bilogorske županije). Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine na tom prostoru živi 1776 stanovnika, od čega najviše ima naselje Šandrovac (710 stanovnika), nakon čega slijedi Lasovac sa 561 stanovnikom.

Ovaj je prostor svoje osnovno vanjsko i to uglavnom brežuljkasto oblikovanje doživio prije oko milijun godina, u razdoblju pleistocena, dok je, pod utjecajem plavnih, slivnih i izvorskih voda prije oko deset tisuća godina, odnosno u diluviju, te kasnije formiran današnji izgled zemljišta. Stoga je ovaj prostor obronaka *Bilogore* izbrazdan brojnim dolinama i kotlinama, u dnu kojih teku brojni potoci i čine jednu živopisnu krajobraznu sliku. Svi potoci južno od Šandrovca dio su sliva rijeke Česme i Glogovnice, a oni sjeverno kod Jasenika potoka *Katalenca*, tj. rijeke Drave. Cijeli prostor općine nalazi se na oko 120 do najviše oko 250 metara nadmorske visine. Najviša točka danas iznosi 257,1 m nadmorske

Šandrovac

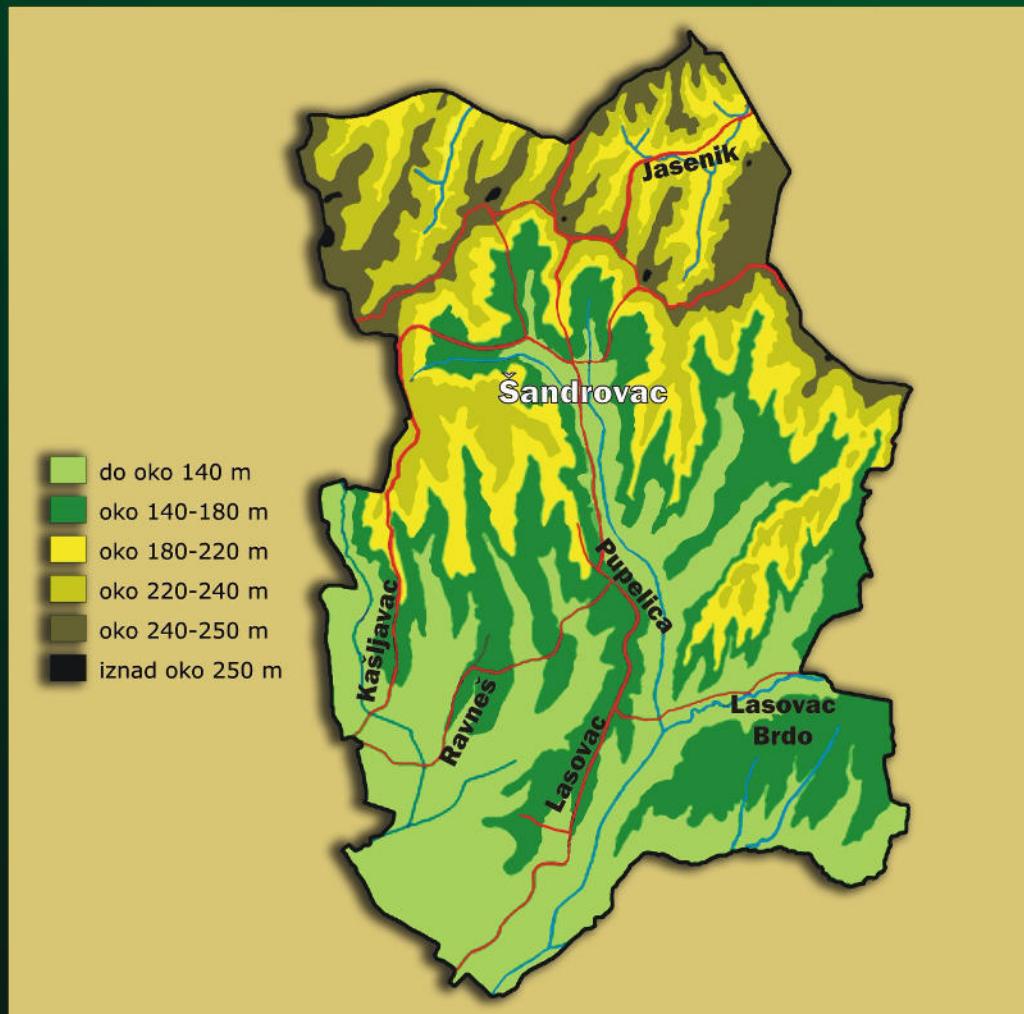
visine i nalazi se sjeverno od predjela *Dudašine*, iznad ulice *Jarak* u centru Šandrovca. O izgledu zemljišta, kako nekada tako i danas, govore brojni nazivi raznovrsnih predjela sačuvani u narodu ili starim zapisima: *Jarak*, *Borova*, *Žirovnjak*, *Breg*, *Seča*, *Kaliče*, *Lug*, *Vis*, *Leščaki*, *Dolnice*, *Jasenovo*, *Proplanki*, *Grabovac*, *Potok*, *Stare livade*, *Berek* itd.

Danas oko 50 % zemljišta prekrivaju bjelogorične šume bukve, hrasta kitnjaka i lužnjaka, te jasena, topole, vrbe i običnog graba. Uglavnom južni dijelovi općine (*Kašljavac*, *Ravneš*, *Lasovac*) danas su oranice i livade, te se ovdje uzgajaju razne ratarske kulture. Područje ove općine ima mnogo rudnih/mineralnih bogatstava kao lignita (koji je ovdje iskapan do 1960-ih godina, a danas više ne), te nafte koja se eksplotira od početka 1960-ih godina (stvarna eksplotacija počela 1962.). Naftna polja kod Šandrovca dio su velikog *Panonskog bazena*, dok Šandrovac spada u *Dravsko-Mursku potolinu*.

Nakon ukidanja *Vojne krajine* 1871. godine Šandrovac je nakon geopolitičkog preustroja pripao pod *Upravnu općinu*

Desno: grafički prikaz konfiguracije zemljišta - prema nadmorskoj visini. BMBB, 2016.

Dolje: grafički prikaz općine Šandrovac - osnovnih putova, naselja (naseljenih prostora) i potoka u općini Šandrovac. BMBB, 2016. Desno: područja koja zauzimaju naselja općine Šandrovac - katastarske općine.

*Župna crkva Pohođenja BDM iz 1886. godine.
Noćna snimka od zapadne strane. Foto 11/2016.*

Pogled na centar Šandrovca i župnu crkvu Pohođenja BDM iz 1886. godine. Pogled od zapadne strane. Lijevo se nalazi zgrada Općine Šandrovac. Foto 10/2016.

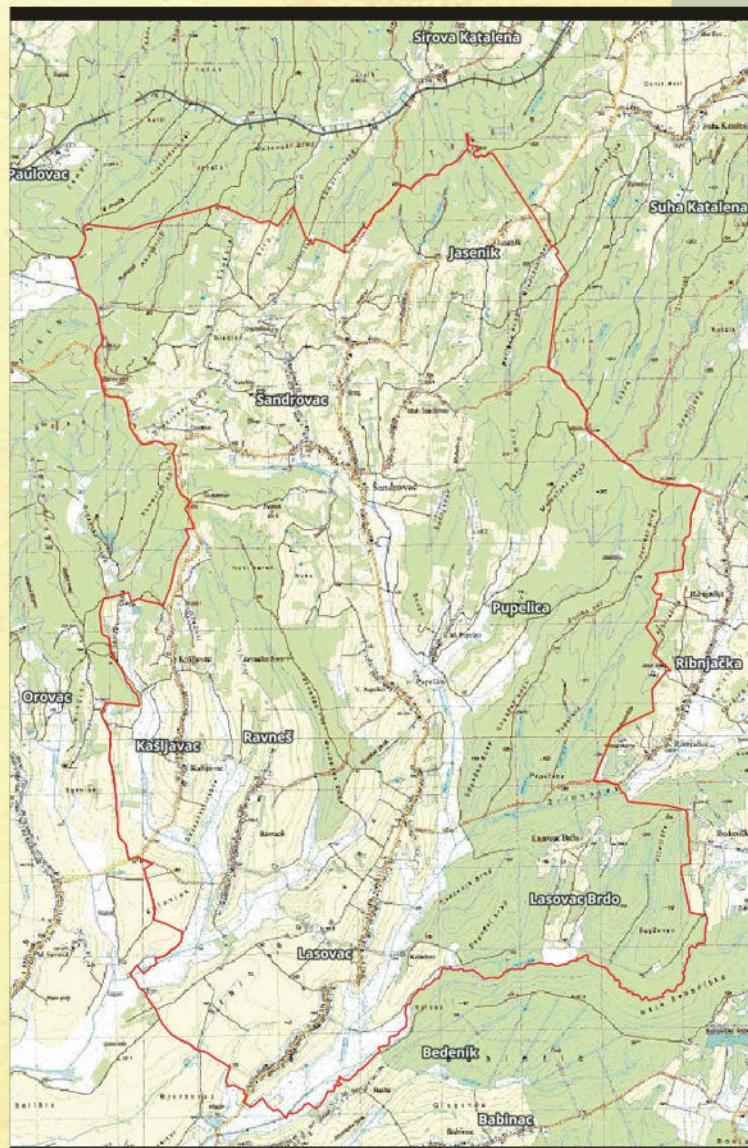
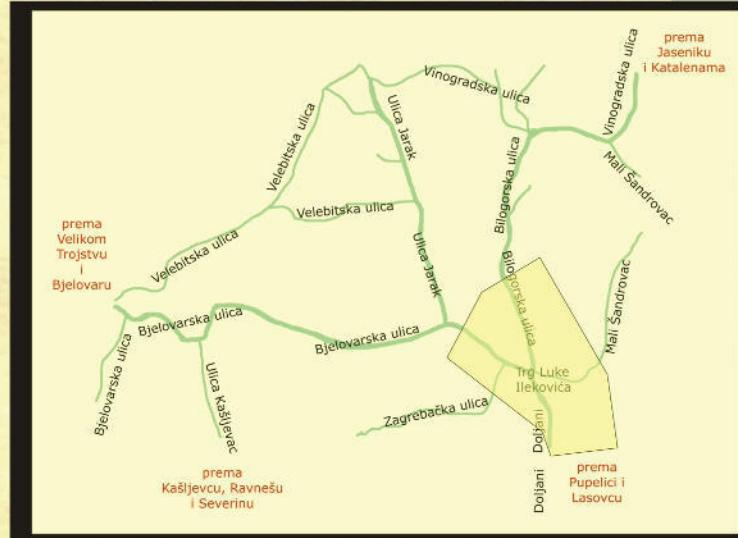
Desno: prostor Šandrovca i okolice 1974. godine. Šumske površine = sivo/crni dijelovi. (Izvor: Sto godina šumarstva Bilogorsko-podravske regije, Bjelovar 1974. - pregledna karta između str. 138-139).

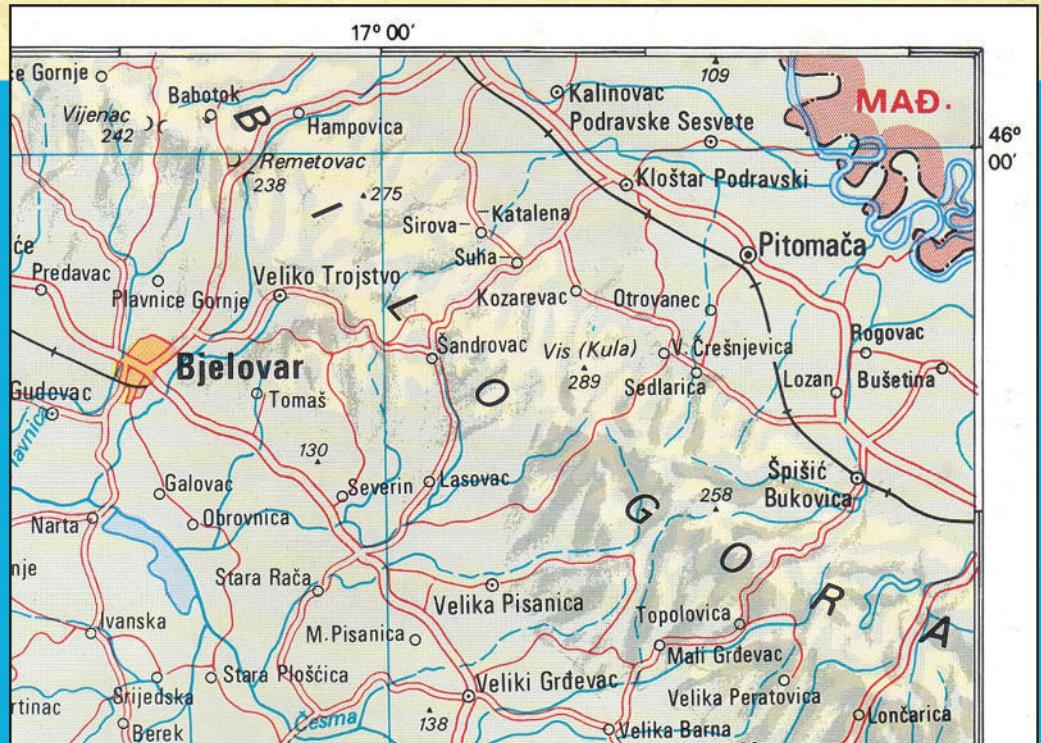

Severin (u sastavu istoimene vojnokrajiške satnije broj 3 je bio do tada), u grubišnopoljskom kotaru. U njezinom je sastavu sve do početka Drugog svjetskog rata, tj. 1. srpnja 1942., kada je osnovana općina Šandrovac i bila izdvojena iz Općine Severin i to otprilike u današnjem opsegu (arhiv Općine Šandrovac). Nakon preustroja 1946., 1949. i 1952. te, konačno, 1955. pripojena je Općini Veliko Trojstvo (u travnju 1952. je opet uspostavljen Općinski NO Šandrovac, a tih 6 godina bilo je niz neučinkovitih preustroja - vidi i Blažeković S.: Bjelovar, 183, 199). Formiranjem velike Općine Bjelovar 1962. godine pripojena je istoj. Godine 1965. osnovana je Mjesna zajednica Šandrovac, kao i MZ-e u današnjoj općini pripadajućim naseljima. U sastavu navedene Općine Bjelovar je sve do 1992., odnosno 1993. kada je preustrojem nove geopolitičke uprave u slobodnoj Republici Hrvatskoj ne voljom mještana Šandrovca i gravitirajućih mjesta dio pripojen Općini Veliko Trojstvo, a dio naselja Općini Nova Rača. Tek nakon četiri godine, i to 6. veljače 1997. godine konačno je formirana današnja Općina Šandrovac (na temelju Zakona o područjima Županija gradova i Općina u Republici Hrvatskoj - "N.N" br. 10/97) - više vidi str. 219 i dalje u ovoj knjizi. Sjedište općine je u naselju Šandrovac, a lokalna samouprava organizirana je kroz 7 Mjesnih odbora. U istom opsegu je i rimokatolička župa Pohođenja BDM u Šandrovcu, na temelju kojega je, u stvari i formiran prostor općine - odnosno ista naselja sačinjavaju i župu i općinu.

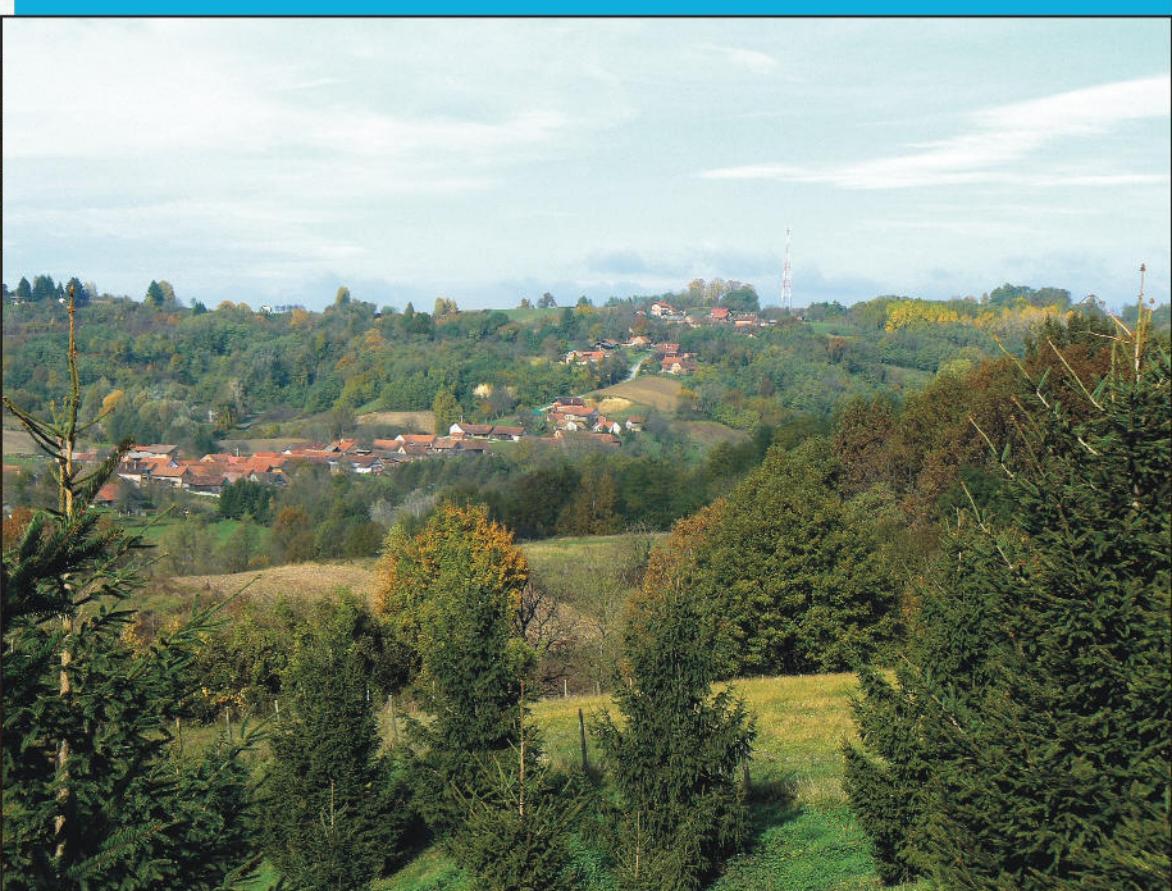
Dolje: pregledna karta ulica u centru Šandrovca 2016. godine. Žuti, transparentni dio predstavlja najstariji dio, a danas "strogi centar" naselja Šandrovac. Obrada: BMBB, 2016.

Desno: topografska karta područja općine Šandrovac iz 2001. godine (1:25 000 - TK/25) - cijela općina. Izvor: Državna geodetska uprava u Zagrebu. © 2016.

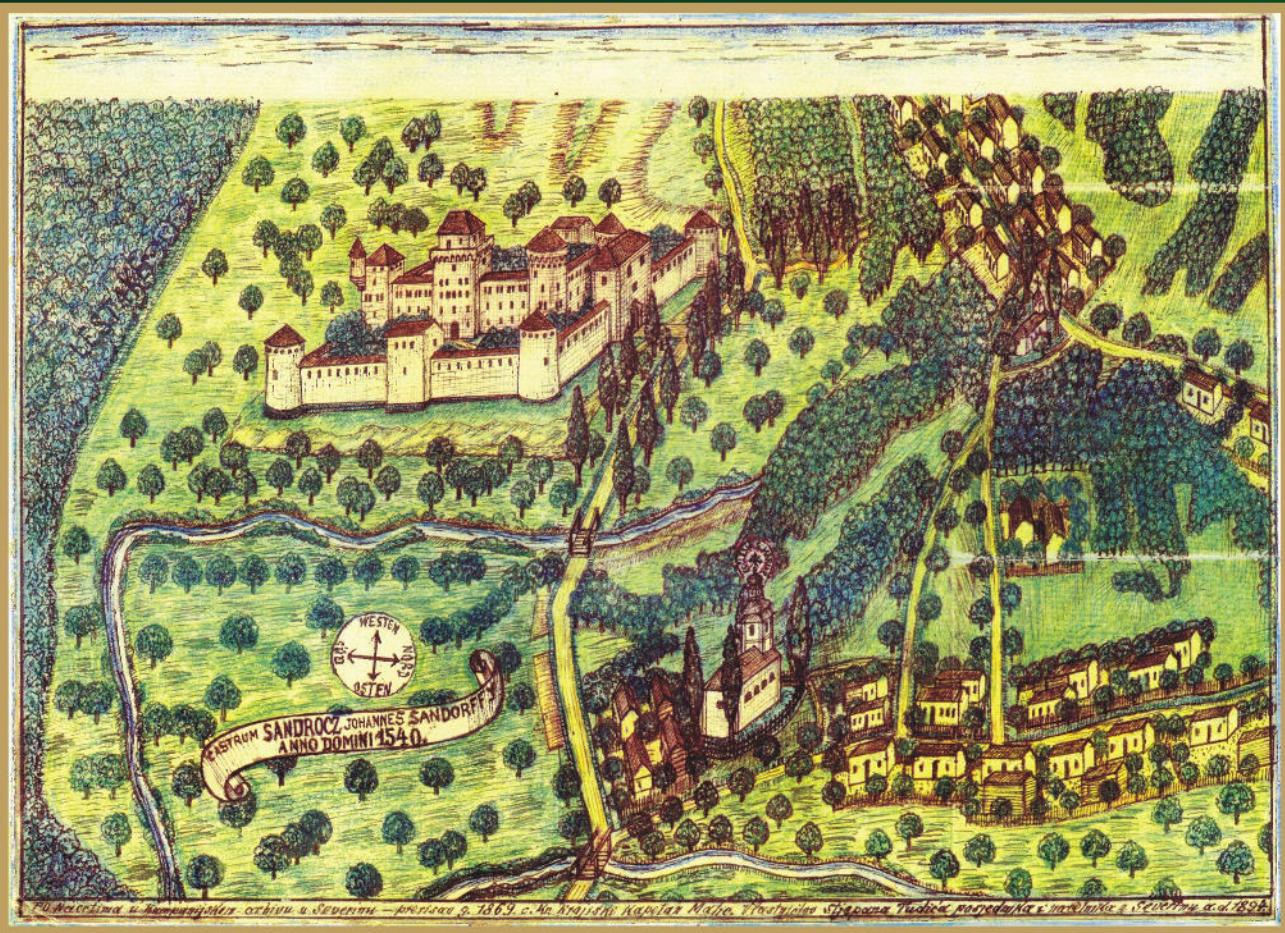
Gore: Šandrovac i okolni prostor prema Zemljopisnom atlasu Republike Hrvatske, 1992., 19.

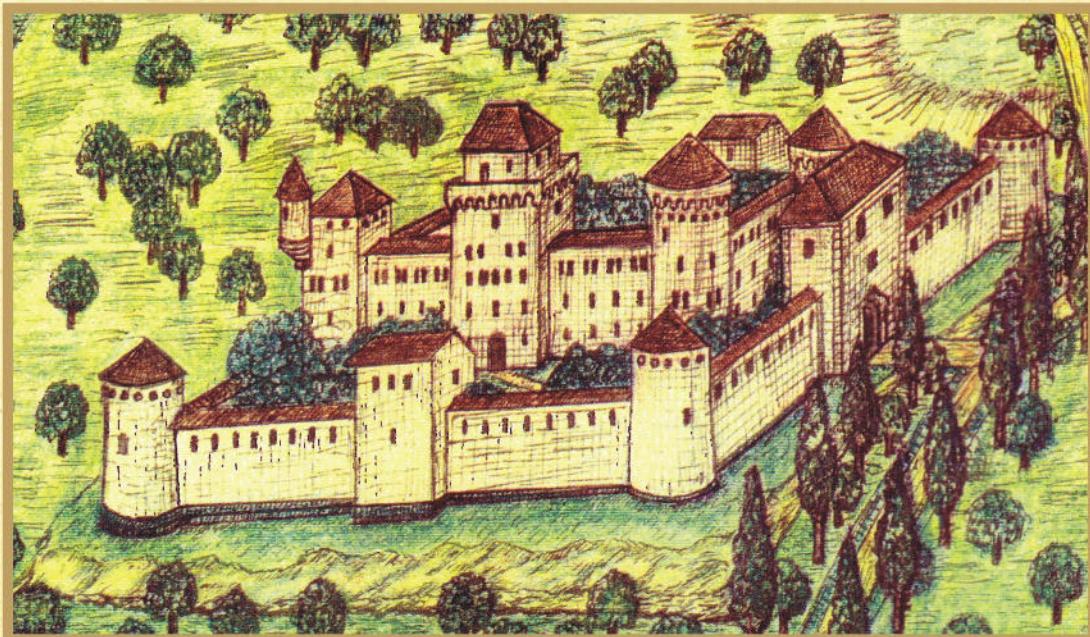
Pogled prema sjevernom dijelu Šandrovca (od Biologorske ulice prema Jaseniku). Ovi dijelovi naselja su u povijesti, radi položaja bili od strateškog (vojnog) značaja, ali i okruženi vinogradima i oranicama. Foto: BMBB, 9-10/2016.

Pregled povijesti Šandrovca - izabrane teme

S

Detalji Margarinčevog prikaza srednjovjekovnog Šandrovca. Kolorirani crtež iz kraja 19. ili početka 20. st.

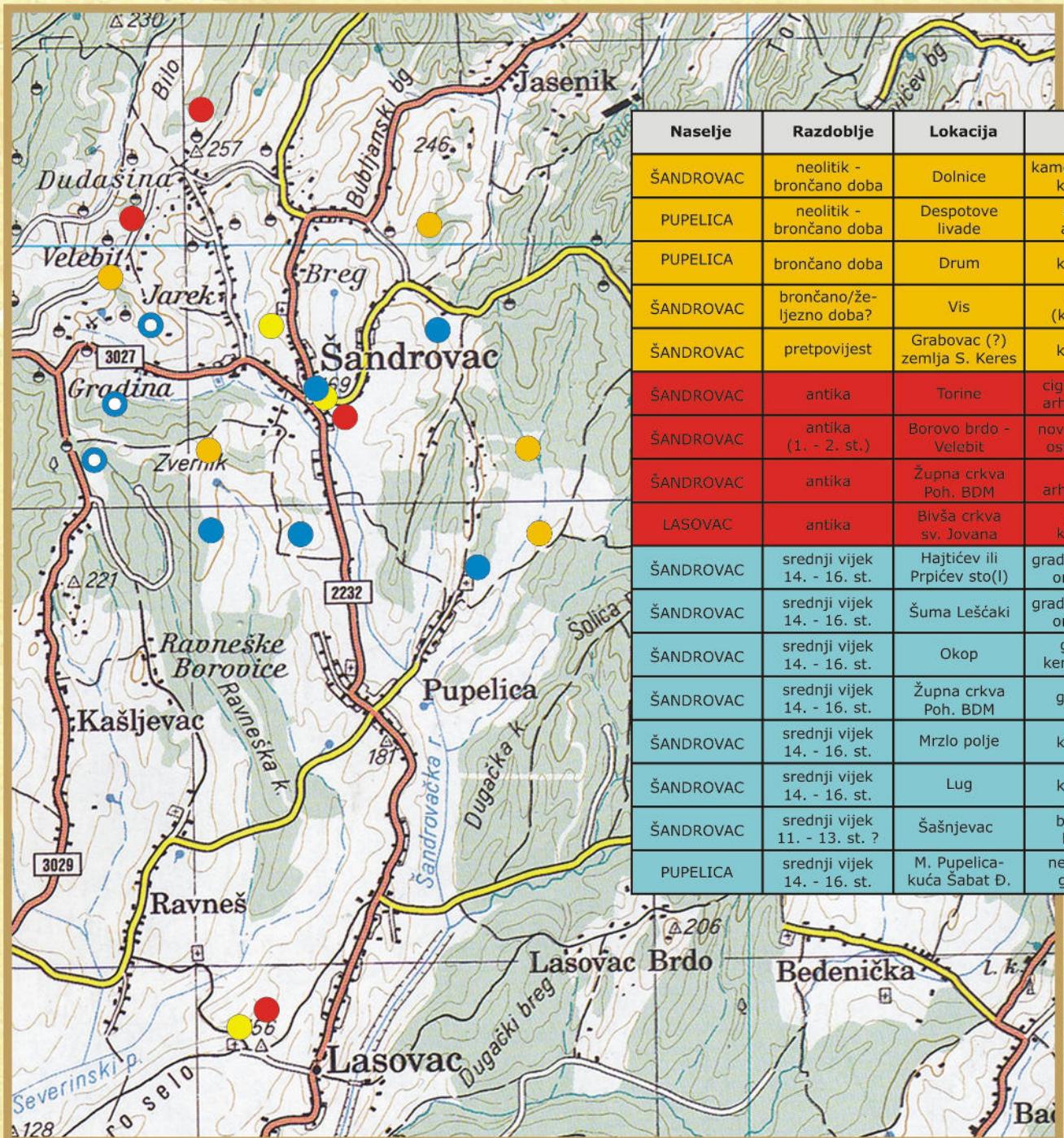

Grafički prikaz, odnosno kolorirani crtež srednjovjekovnog Šandrovca kojega je napravio Antun Margarinac vjerojatno u razdoblju od 1894. do prvih godina 20. stoljeća. Ispod slike стоји natpis: "Po nacrtima u kumpanijskom arhivu u Severinu - prerisao g. 1869. c. Kr. Krajiški Kapetan Matic (?). Vlasništvo Stjepana Tudića posjednika i načelnika u Severinu a. d. 1894." To bi značilo da je nacrtana 1894. (?)

Naime, radi se o jednom iz niza koloriranih crteža koje je krajem 19. i početkom 20. st. nacrtao Margarinac i to u ciklusu crteža srednjovjekovnih utvrda i samostana, kao i raznih zgrada i drugog u i oko Bjelovara. Dio njih se čuva u Muzeju grada Bjelovara, a jedna kopija prikazanog koloriranog crteža Šandrovca se nalazi u prostorijama Općine Šandrovac. Međutim, iz povijesnih izvora trenutno nije nam poznat navedeni "Johannes Sandorffy" (odnosno Ivan Šandorfi). Možda se radi o Ivanu koji se navodi početkom 16. st. (vidi str. 47), a koji se ovdje spominje 1540. godine (?), odnosno na crtežu nije naveden konkretan izvor za taj podatak. Navedeni prikaz dvorca u Šandrovcu oko sredine 16. st. nedvojbeno je uveličan. No lokacija, u odnosu na poziciju današnje crkve Pohođenja BDM (u srednjem vijeku BDM) i gradine Hajtićev stol, za koju su se povjesničari složili da je bila srednjovjekovna utvrda i središte posjeda Mušinja ("Musinya") od 14. do 16. st. nedvojbeno je ispravna.

Iz drugih izvora znamo da su utvrda, naselje i posjed Šandrovac pali u ruke Turaka između 1526. i 1556. godine (vidjeti u nastavku).

U svakom slučaju ovaj prikaz Šandrovca u srednjem vijeku vrijedan je i ilustrativan podatak koji na jednostavan iako dosta fiktivan način predočuje vrijednost i veličinu Šandrovca u navedeno doba - djeluje i vrlo atraktivno.

● pretpovijest

● antika

● srednji vijek

● srednjovjekovne gradine/utvrde sa ostacima keramike, građevnog materijala, dijelova oruđa i oružja, konjske opreme...

● 18. stoljeće

Pregled arheoloških nalaza i lokaliteta na području općine Sandrovac (Osnova prema Jakovljević G.: Registar..., 141-145, Lovrenčević Z.: Neolitska..., 223-233, Tkalčec..., 17-27, Blažeković S.: Bjelovar, 316 - Gerić B.: Povijesni razvoj..., u navedenom djelu). Podloga: topografska karta prema reambulaciji iz 1930. godine (Veliki atlas Hrvatske..., sekcije 24 i 25).

ribom, te i obradivim zemljištem. Pa nije nimalo čudno da se čovjek ovdje nastanio već u pretpovijesno doba.

Najstariji pronađeni dokazi o obitavanju čovjeka na ovom prostoru potječu iz doba neolitika. Ali ovdje čovjek nastavlja živjeti i narednih tisućljeća sve do srednjeg vijeka. Danas postoje evidentirani arheološki nalazi na najmanje četiri lokacije na kojima je pronađeno nalaza iz pretpovijesnog doba, a najznačajniji lokaliteti su *Dolnice* i *Despotove livade* kod *Šandrovca*.

Udoba antike, odnosno Rimskog carstva čini se da se negdje južno kod današnjeg *Prugovca* (predio *Peskuljače*?) od poznate ceste *Petovion - Mursa* (danasa *Ptuj - Osijek*) odvajala, prema jugu jedna, odnosno dvije vicinalne ceste koje su se spajale kod današnjih *Katalena* (*Suhe* i *Sirove*). *Božidar Gerić* prepostavlja da je jedna trasa te ceste prolazila istočno od centra *Šandrovca*, a od juga dolazila od *Lasovca* i opet se granala kod bivše pravoslavne crkve sv. *Jovana* (danasa pravoslavno groblje koje se nalazi između *Ravneša* i *Lasovca*). Na tim mjestima zabilježen je i nalaz rimskog novca, antičke keramike i arhitekture (*Blažeković S.*: Bjelovar, 316 - *Gerić B.*: Povijesni razvoj..., u navedenom djelu). Budući da je trasa navedene rimske magistralne ceste *Petovion - Mursa* na trasi od današnjeg *Đurđevca* pa sve do *Špišić Bukovice* uglavnom poznata, i velikim dijelom i danas vidljiva, a prema nedavnim mjeranjima i proučavanjima negdje na prostoru južno od *Prugovca* vjerojatno se nalazila rimska (3. - 5. st.) mansio postaja *Lentulis*, *Luntulis* ili *Lentola*. Budući da je predio *Peskuljače* poznat po nalazu rimskog novca (još iz 1888. godine), te keramike i dr. može se prepostaviti

1.

Arheološki nalazi i lokaliteti na području općine Šandrovac • područje Šandrovca do srednjega vijeka

Osnovni uvjeti za opstanak i život čovjeka kao prvo su dostupnost vode i hrane, a zatim dolazi sve ostalo. Kao klimatski uvjeti, konfiguracija zemljišta i sl. Još prije gotovo 5-6 000 godina za život prikladan prostor bila je i današnja šandrovačka kotlina usred *Bilogore*, koja je od uvijek bogata šumama, pa prema tome i divljači za hranu i odjeću, te drvom, brojnim potocima i manjim rijekama, dakle vodom i

postojanje navedenog naselja. Budući da su već ranije uočeni tragovi starih cesta južno od *Prugovca* prema Šandrovcu (zabilježio zbir podataka B. Gerić 1985.) možemo pretpostavljati jedan ogrank na vicinalne ceste od prostora *Peskuljače* prema jugu, preko *Skresa* i prostora *Donji doli* kod *Suhe Katalene*, zatim antičkog lokaliteta *Torine*, do toponima koji se doslovno zove *Drum*. I dalje prema jugu uz Šašnjevac i tzv. *Mali Šandrovac* prema *Lasovcu*, do ceste poznate kao "via Colomani" na koju se isti odvojak vezao ili kod današnje Nove Rače ili JZ od *Severina*. Trasa ceste "via Colomani" identificirana je na ruti od *Gornjeg Križa*, pa na jug i jugoistok preko današnjeg *Kovačevca*, te *Predavca* kroz centar *Bjelovara* i dalje prema Ždralovima do Nove Rače i *Sasovca*. Osim toga na prostoru oko Šandrovca, Nove Rače i Bjelovara detektirano je desetak raznih nalazišta iz razdoblja Rimskog carstva, tako da se može zaključiti da je već tada ovo bilo dosta frekventno područje - do 5. stoljeća. Gerić zaključuje i mogućnost postojanja još jednog ogranka rimske vicinalne ceste i to od *Suhe Katalene* prema *Sirovoj Kataleni* i dalje prema sjeveru. Stoga svakako možemo pretpostavljati postojanje nekog manjeg rimskog naselja na području Šandrovca u antičko doba.

Postoje indicije (na temelju nekih arheoloških nalaza) da je prostor Šandrovca i bližeg prostora bio u srednjem vijeku naseljen još od 11. - 12. st., a o čemu naznake daju nalazi brončanih karičica bjelobrdske kulture pronađeni na predjelu Šašnjevac, jugoistočno od današnje župne crkve. Na žalost ti su nalazi pokradeni 1960. godine iz muzejske zbirke OŠ Šandrovac.

Sudeći prema brojnim analizama i proučavanjima povijesti ovoga kraja ustanovljeno je

da je nakon 13. stoljeća ovo bio relativno dobro nastanjen prostor. Većina povjesničara, a što potvrđuju i brojne usmene predaje i dr. se slaže da se na užem području današnjeg Šandrovca nalazila najmanje jedna veća srednjovjekovna utvrda, te veći posjed kojega latinski i drugi izvori bilježe pod nazivom "Musyna", "Mosina", "Mosinha", "Muysyna" itd., odnosno u hrvatskoj verziji *Mušinja*, *Mušina* ili *Mužinja*.

Arheološki nalazi na području općine Šandrovac (pregled):

Pretpovijest

1. Oko 250 m. južno od potoka *Pupelica* (tzv. *Drum*), uz sjeverni rub šume *Tokalo*, fragmenti keramike, brončano doba - kultura polja sa žarama virovitičke grupe. Slučajni nalaz pronađen prilikom oranja zemljišta 1977. godine na zemljama *Dušana Despotovića* i *Jove Mamule*. Jakovljević dodaje: "Drum je vjerovatno poveznica s predjelom Proplanki te predjelima Velike ledine (*Suhi drum*) u selu Šandrovac i pravoslavnog groblja sv. Jovana u selu *Lasovac* gdje su zapaženi tragovi šljunčane ceste široke 4-6 metara i duboke 40 cm, odnosno moguće rimske komunikacije." (Jakovljević G.: Registar..., str. 142)

2. Predio Velike livade

(*Despotove livade*). Oko 3 km S od *Pupelice*, oko 3 km J od *Ribnjačke* i oko 3 km od *Mjerne stanice Bilogora*. Kameni artefakti. Neolitik - brončano doba. (Jakovljević, isto)

3. Predio Dolnice u Šandrovcu.

Oko 100 m istočno od šume zvane *Leščaki*, oko 200 m SI od šume *Seča* i oko 600 m južno od župne crkve *Pohođenja BDM*. Kamera sjekira i ulomci keramike, pronađeno 1951. prilikom oranja zemljišta. (Jakovljević, isto, str. 143.)

4. Prostor zvan Vis u Šandrovcu.

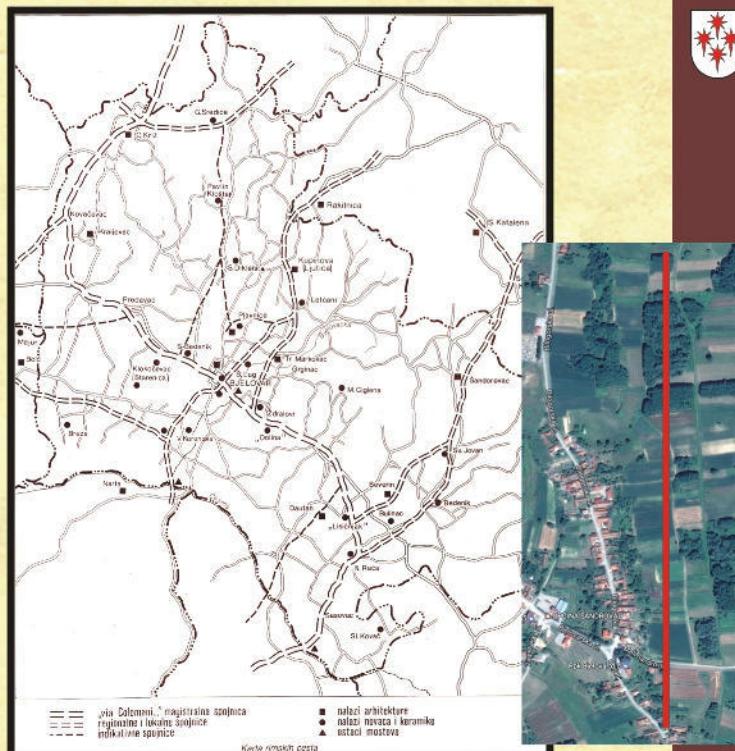
Oko 800 m SI od župne crkve

Pohođenja BDM. Brončano doba. Keltsko oružje. Slučajni nalaz učitelja Milana Krsnika iz Šandrovca 1938. godine. Nalaz se čuva u zbirci OŠ u Šandrovcu - nestao vjerojatno u krađi 1960. godine. (Jakovljević, isto, str. 145)

5. Pretpovijesna keramika pronađena na zemljištu Slavice Keres, oko 600 m sjeverno od ceste na zapadnom ulazu u naselje Šandrovac. Pronađeno 1973. (Jakovljević, isto)

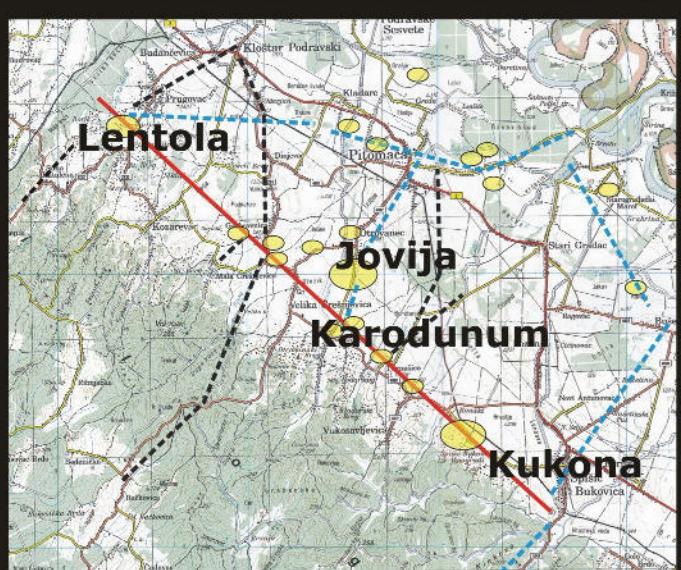
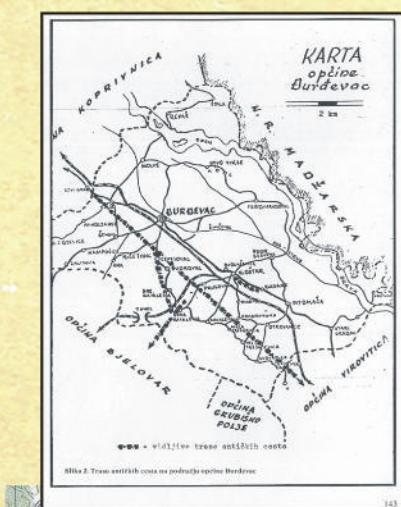
Antika

1. Rimski novac (cara Trajana - car od 98. do 117. godine - rođ. 53. godine) i oružje (mač, koplje), te ostaci arhitekture (kameni blokovi) pronađeni kao slučajni nalaz 1935. (učitelj M. Krsnik iz Šandrovca), te ostaci antičke ceste. Pronađeno na

Gore: karta rimske ceste prema Gerić B.: Povijesni..., 316. Gore desno: vidljiva (-) trasa (antičke/srednjovjekovne ?) ceste oko

50 m istočno od župne crkve u Šandrovcu (izvrsno vidljiva na zračnoj snimci iz 1968. - <https://ispu.mgipu.hr/> - pristup 25. 04. 2017.). Podloga: Google Earth 2017. Dolje desno: trasa rimske magistralne ceste Petovion - Mursa (danas Ptuj - Osijek) od Š. Bukovice do Prugovca (vidljiva trasa) i moguća antička naselja - žuto • arheološki nalazi iz antike (1. - 5. st.), crveno • vidljiva trasa magistralne ceste i crno/plavo • moguće sporedne ceste (Izvor: Begović B.: Pitomača kroz..., 48). Dolje lijevo: vjerojatna vicinalna antička cesta prema jugu od magistralne ceste južno od Prugovca. Prema Begović B. Prilog...PZ 1986., str. 143 i Gerić B., isto. Lijevo: Begović B. Prilog..., isto.

tzv. lokalitetu *Borovo brdo - Velebit*, oko 200 m istočno od radarske stanice HV, 400 m JI od raskršća cesta na početku predjela *Borovo brdo*.

Lokalitet je datiran u 1. - 2. stoljeće poslije Krista. Nalazi su čuvani u zbirci OŠ u Šandrovcu, ali su pokradeni 1960. godine. (Jakovljević, isto, str. 142).

2. Lokalitet *Torine* na kojem je pronađeno ostataka arhitekture. Oko 200 m SZ od vodospreme, oko 2 km SZ od župne crkve *Pohođenja BDM* - prostor između tzv. predjela *Dudašine* i *Velebit*. Pronađeno je cigle i spaljene zemlje prilikom oranja zemljišta 1950. godine. G. Jakovljević dodaje da "lokalitet na nekadašnjoj zemlji Zeman Mije vjerojatno se može dovesti u vezu s nalazima na lokalitetu Borovo brdo - Velebit". (Jakovljević, isto, str. 145). Prostor *Torine* nalazi se južno od *Suhe Katalene*, između tzv. *Zemanovog brijege*, *Zabrda* i *Žirovnjaka*. Što je od navedenog predjela *Velebit* dosta udaljeno (?)

3. Nalazi antičke arhitekture (?) kod župne crkve u Šandrovcu. Nalaz rimske tegule - krovna opeka ili crijev (Gerić u Blažeković, isto, 316 i Jakovljević, isto, 143).

4. Nalazi novca i keramike kod nekadašnje crkve sv. Jovana u Lasovcu (?). (Gerić u Blažeković, isto, 316).

Srednji vijek

1. Grobni nalazi (nekropolu ?) na prostoru tzv. "kuće Šabat Đure". Oko 200 m istočno od potoka *Pupelica*, i oko 700 m južno od *Mus(š)tafinog brega*, sjeverno od *Male Pupelice*. Slučajni nalaz pronađen prilikom popravljanja ceste 1954. godine. (Jakovljević, isto, 142).

2. Lokalitet oko župne crkve *Pohođenja BDM*. Rekognosciranjem terena 2010. od strane Gorana Jakovljevića ustanovljeno je moguće postojanje gradine na mjestu današnje župne crkve. (Jakovljević, isto, 142-143).

3. Srednjovjekovna gradina sa dva opkopa ili tranšeje - od kojih je viša (ostaci) i danas ispunjena vodom. Nazvana *Hajtićev stol* (ili *Hajtićev sto* - ili *Prpićev stol* ili *sto*). Oko 50 metara zapadno od ribnjaka ŠRD "Gradina" Šandrovac, i oko 150 m jugozapadno od ceste koja vodi prema *Velikom Trojstvu*. Ovdje je pronađeno oruđa i oružja (strelice, koplja, noževi, konjska oprema, građevni materijal, keramika) 14. - 16. st. (Više vidi i Jakovljević G., isto, str. 143 i Tkalčec..., 17-27).

4. Lokalitet *Lug*, oko 1500 m južno od župne crkve *Pohođenja BDM*, pored sjeverozapadni dio ceste Šandrovac-Pupelica. Pronađeni su fragmenti keramike i to još 1972. godine. (Jakovljević, isto, 144).

5. Fragmenti keramike na lokalitetu *Mrzlo polje* - oko 500 m SZ od ceste Šandrovac-Pupelica i oko 1000 metara JZ od župne crkve *Pohođenja BDM*. (Jakovljević, isto, 144)

6. Srednjovjekovna gradina lokacija zvana *Okop*, vlasnice Marije Šandrovčan. Lokalitet se nalazi na oko 200 m istočno od ceste i oko 500 m SI od ribnjaka ŠRD "Gradina". Pronađena je keramika 14. - 16. st.

7. Lokalitet Šašnjevac. Nalazi se oko 500 metara SZ od šume *Ledine*, te oko 800 metara JI od župne crkve. Pronađene su brončane, vjerojatno bjelobrdske karičice (nakit) - ne znamo da li se radi o karičicama sa S završetkom ?. Nalaz je pronađen slučajno prilikom obrade vinograda 1935. godine, a nestao je iz zbirke OŠ Šandrovac prilikom krađe 1960. godine.

8. Gradište/gradina na lokaciji Leščaki koje se nalazi oko 400 metara južno od ribnjaka ŠRD "Gradina" i gradine *Hajtićev sto(l)* na zapadnom dijelu općine. Srednjovjekovna gradina sa dvije tranšeje ili dva opkopa na kojoj je pronađeno mnoštvo građevnom materijala, oružja, oruđa, dijelova keramike itd.

2.

Šandrovac • Mušinja (Mušina, Mužinja) u srednjem vijeku (13. - 16. st.)

Godine 1245., preciznije 26. travnja iste godine u darovnici kralja Bele IV. kojom prilikom on poklanja knezu Hudinu posjed Muđeraču ili Međurečje ("noster comes Hudina"), zato što se nedavno hrabro borio protiv Tatara, prilikom opisa granica tog posjeda navodi se kao međa potok, odnosno rijeka Mušinja ("aquam Musina"). Od tada pa narednih oko 250 godina rijeka, utvrda, naselje, posjed Mušinja spominje se u dosta dokumenata.

Ovom prigodom (1245. godine) nesumnjivo se radi o potoku/rječici Mušinja, a što je danas nedvojbeno tzv. Šandrovačka rijeka koja se ulijeva u Bedeničku, a ona pak u Česmu. Danas je Šandrovačka rijeka mali potok, a što u stvari u prošlosti nije bila. Juraj Ćuk 1916. godine smatra da su postojale dvije rijeke pod nazivom Mušinja, i to Velika, koja po njemu odgovara rječici Bedeničkoj i Mala Mušinja koju Ćuk vidi u potočiću Ribnjačka "što utjeće u Bedeničku ispod Šandrovca" (Ćuk J.: isto, str. 205). U kojoj je mjeri njegova konstatacija opravdana i točna ne možemo ustanoviti. Godine 1277. navodi se mlin na rječici "Mosonycha" (Smičiklas, CD, VI, 194.). Vjerojatno se radi o nekom pritoku potoka Mušinja ili upravo potoku Mušinja ili, kako navodi Ćuk Maloj Mušinji ili Mušnjici (?).

Danas kroz centar naselja protječe potok

Šandrovačka rijeka, kako smo spomenuli, a koji izvire na predjelu zvanom Gradina, odnosno sjeverno od zapadnog dijela Šandrovca prema Velikom Trojstvu. Sudeći prema austrijskoj vojnoj karti iz 1782. godine kroz Šandrovac protječe više potoka. Potok zvan Šandrovačka rijeka te je godine naznačen da izvire na nekoliko mjesta sjeverno od današnje glavne ceste kroz Šandrovac i kod crkve se spajaju u jedan - jedan izvire stotinjak metara sjeverno od današnje župne crkve, nedaleko brda Vis, između Jasenika i Šandrovca. Na sjevernom dijelu Pupelice ucrtano je nekoliko potoka koji se ulijevaju u Šandrovačku rijeku, i to od istočne strane: potok Jasenovac i Pupelica. Valja napomenuti da se današnji potok Šandrovačka rijeka, koji prolazi kroz centar naselja i na navedenoj karti navodi da prvo izvire na zapadnom dijelu mjesta. Na karti od 1865. - 1869. godine isti potok se eksplicitno spominje kao "Sandrovac Bach", a izvor je na istom mjestu. Slično je naznačeno i na mlađim kartama.

Okojoj se zapravo riječi ili potoku 1245. i kasnijih godina radi možemo još uvijek polemizirati, međutim sve upućuje na današnji potok Šandrovačka rijeka. Uzimajući u obzir razmještaj već spomenutih gradina ili gradišta koja su smještena na zapadnom dijelu Šandrovca ova tvrđnja je opravdana. Nećemo pogriješiti ako konstatiramo da je na navedenom prostoru od kraja 13. st. pa sve do najezde Turaka početkom 16. st. egzistiralo nekoliko utvrda, dok je najvažnija bila ona koje ostaci nose ime Hajtićev sto(l) ili Prpićev sto(l). Možemo tvrditi da se naselje Mušinja nalazilo na potezu od navedenih gradina, pa sve do i oko današnje župne crkve. U prilog tome može ići i podatak koji govori da je župna crkva 1707. godine (tada kapelica u sastavu župe Veliko Trojstvo) zidana i novo pokrivena.

Ovo svakako znači da se radilo o obnovi stare, srednjovjekovne župne crkve *BDM*. Prema kasnijim kanonskim vizitacijama (1842.) saznajemo da je ta, stara crkva bila duga gotovo 21, a široka 9,5 metara.

kraja 13. do početka 16. stoljeća. O ovom posjedu, potoku, kao i gradu, odnosno utvrdi (obitelji *Mušinja* - u izvornicima: *Musyna*, *Mosnya*, *Mosinya*, *Mosynya*, *Mosina*, *Musinha* itd.), te župi od kraja 13. do 16. st.

Faksimil dokumenta od 3. ožujka 1364. izdanog u Zagrebu u kojem se govori o zamjeni jednog vinograda u Mušinji (Šandrovcu) za neki drugi vinograd. Da se radilo o vrlo vrijednom vinogradu govori činjenica da se ovaj ugovor o zamjeni sklapao pred samim zagrebačkim biskupom Stjepanom (<https://archives.hungaricana.hu/en/charters/view/55517...>).

Bilo bi gotovo nevjerojatno da je stotinjak Šandrovčana do 1707. godine nanovo izgradilo zidanu kapelu. Možemo dodati i to da su na karti iz početka 1780-ih godina prikazane relativno velike količine vinograda i to sjeverno od današnjeg centra naselja i crkve, te istočno prema Maloj Pupelici. Budući da se vinograđi ovdje sade još od početka 14. st. (do kada sežu zapisi) indikativno je da su i nakon Turaka stari vinograđi obnovljeni. Vinova loza se na navedenim lokacijama i danas užgaja. Kažimo da je na lokalitetu Šašnjevac jugoistočno od župne crkve 1935., prilikom rigolanja ili dubokog oranja vinograda pronađeno bjelobrdskog nakita (11. - 12. st.). Tijekom ovih oko 250 i više godina sačuvalo se desetak dokumenata koji govore o ovom prostoru u to doba. Već je u više navrata dokazano da se srednjovjekovna *Mušinja* nedvojbeno nalazila na mjestu ili na prostoru današnjeg Šandrovca. To ćemo vidjeti i u nastavku. *Mušinja* je bio dosta veliki plemićki posjed u razdoblju od

imamo sačuvanih više dokumenata i podataka, posebice za razdoblje 14. st. Međutim, danas je dosta teško stvoriti jasnou i točnu sliku toga razdoblja, vlasničke odnose, točne lokacije u dokumentima navedenih toponima, crkava itd. Kroz povijest nitko se nije bavio podrijetlom ovog imena, odnosno toponima. I teško je ustanoviti, zapravo, od koje riječi i iz kojega jezika potječe, te kako su se latinske ili mađarske verzije čitale na hrvatskom. Ili obrnuto.

Iz povijesti poznata i slavna obitelj *Mušinja* (pridjevak koji je dodan početkom 14. st. - neki ga čitaju kao *Mužinja* ?!) potječe iz mađarskog plemena Peć, i to kao grana roda *Marcali*. Glavnina posjeda u srednjem vijeku ove obitelji nalazila se u županiji *Somogy* u Mađarskoj - gdje i danas postoji grad istoga imena *Marc(z)ali*. Razmjenom posjeda sa svojim rođacima do 1330. godine došli su i do posjeda na području današnje Hrvatske i to posjed koji se nalazio na području današnje *Gole*.

("Szenterzsebeth"), te Šandrovca ("Musyna"). U tim su mjestima, odnosno na tim posjedima članovi obitelji *Mušinja* ("Musyna") do 1406. nanovo izgradili (te dvije) dosta velike utvrde, a tijekom vremena utvrda ili kaštel u *Mušinji* (danas Šandrovcu) postala im je i rezidencija, odnosno domicil (vidi Pálosfalvi, 2012., 184-187). Stoga je vrlo jasno da je ova grana roda *Marcali* dobila ime (pridjev), odnosno preuzela je ime zatečenog imena posjeda, rijeke i prostora prilikom ulaska u posjed početkom 14. st.

Sto se događalo u drugoj polovici 13. pa sve do kraja 15. stoljeća pokušati ćemo prikazati što jasnije, jednostavnije i kraće. Najviše se ovom temom u prošlosti pozabavio Juraj Ćuk ("Od Bednje do Voćinke"), dok ponešto natuknica navode i neki drugi povjesničari.

Name, već godine 1245. prilikom opisa međa posjeda Međurečje knezu Hudinu od strane Bele IV. (hrvatsko-ugarski kralj 1235. – 1270. iz loze Arpadovića), budući da se hrabro borio protiv Tatara, kako smo spomenuli, navodi se potok ili rječica *Mušinja* ("de qua tendet usque ad aquam Musina") (Döckal K.: Srednjovjekovna..., 183). Radi se, kako smo već također spomenuli najvjerojatnije o današnjem potoku Šandrovačka rijeka koji teče u smjeru sjever-jug od današnjeg Šandrovca prema Pupelici i Lasovcu i ulijeva se u Bedeničku. Nekoliko desetljeća kasnije (10. siječnja 1286.) navodi se da su vlasnici posjeda (*Mala*) Črešnjevica ("Chresno" - u kojoj se 1334. i kasnijih godina spominje župna crkva sv. *Martina*, a na kojoj su gotički dijelovi zidova i prozori sačuvani sve do danas) vjerni pomagači bana Henrika, sinovi Kristoforovi Petar i Ivan. Petar je tada bio zagrebački župan. Döckal navodi da su Ivan i Petar iz starog hrvatskog roda

Drživoja (Smičiklas: CD 6, 544). Taj posjed je graničio sa posjedom *Mušinja*. Do godine 1293. posjed *Mušinja* nalazio se u vlasništvu bana Henrika, a iste godine (11. veljače 1293.) datirana je darovnica vezana za darivanje ovog posjeda navedenim Ivanu i Petru od strane istoga bana (Smičiklas: CD 7, 129). Tijekom druge polovice 13. st. u više navrata spominje se navedena rijeka *Mušinja* (1251., 1275. te 1277.), ali već 1263. i 1264. navodi se utvrda, a narednih nekoliko godina i posjed *Mušinja*, te crkva *Blažene Djevice Marije* (1293.), vjerojatno župna crkva koja se spominje i u popisu župa *Ivana Goričkog* iz 1334. godine.

U posjedu ove obitelji posjed *Mušinja* se nalazi narednih dvadesetak godina, kada u posjed dijela, pa zatim i cijelog imanja dolazi obitelj od roda *Marcali*, te po imenu navedenog imanja se nazivaju "de *Musyna*" ("od *Mušinje*" ili "Mošinje").

Tijekom 14. stoljeća vlasnici posjeda *Mušinja* bili su mnogi velikaši i plemići. Oko godine 1330. posjed je u vlasništvu obitelji „*de Mosina*”, jer otprilike od tada oni koriste taj pridjev, ali tijekom narednih desetljeća prelazi u više navrata i u ruke drugih velikaša, pa i samih kraljeva.

Godine 1366. kralj Ljudevit I. (1342. - 1382.) daje na dar magistru Petru, katedralnom arhiđakonu i svom posebnom kapelanu i njegovom bratu Endreju (Andriji), sinovima Tome tri veća posjeda i to Otnu, Vrbovu i *Mušinju* u zamjenu za posjed Strezu i *Plavnice* jer su dotadašnji vlasnici izumrijeli (obitelj "Mirsa" - Mirša) pa su ovi posjedi pripali kruni/kralju. Braća su iste godine ušla i u posjed *Mušinju*, i još su dokupili nešto okolnog zemljишta od drugih plemića, te tako povećali i posjed *Mušinju*. Početkom naredne godine, 1367. utvrđeno je da su

 Streza i Plavnica mnogo manji posjedi od navedenih Otna, Vrbova i Mušinja. Naime, navodi se da se na ova tri posjeda našlo 42 kmetska selišta sa po 20 jutara zemlje (oko 800 jutara), a oranica je iste godine bilo toliko da bi ovdje "moglo živjeti 120 kmetova sa po 20 jutara, a šuma je isto kao i oranica". Nadasve se navodi da je u Mušinji 50 jutara šume i pet vinograda (vidi Dočkal: Srednjovjekovna..., 182-183). Jedan od tih vinograda u Mušinji, odnosno Šandrovcu spominje se i 1364. godine (Smičiklas: CD, 13, 340-342), kada su se u jednom parničnom postupku braća Nikola, Petar i Tomo od Komarnice (Novigrada - oni su svojatali i posjed Mušinju) dogovorili sa zagrebačkim arhiđakonom Petrom i bratom Andrijom da će zamijeniti isti vinograd za jedan drugi koji je jednako vrijedan. Očito da se radilo o zaista velikom i vrijednom vinogradu na području današnjeg Šandrovca, budući da je istom dogovoru svjedočio sam zagrebački biskup Stjepan, a sačuvan je i cijeli dokument (<https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/view/55517>).

Ćuk dodaje: "Mislimo, da su Petra sina Dionizijeva potomci oni Komarničani, što su svojatali sebi zemlje izumrlih potomaka Mirše u Otni, Vrbovi i Mušinji. To su Filip i Matej sinovi Petra, Mihalj i Nikola sinovi Filipa, Ivačin sin Nikole, te Petar, Toma, Ivan, Pavao, Juraj i Grgur sinovi Mateja i Mojča sin Ivana. Ovaj veliki broj jest nešto izvanredna, jer je Matej sin Petrov još 1367. godine živ, što se sasvim slaže s dobom Petra, koji se javlja godine 1332." (J. Ćuk: Od Bednje..., 172). Dodaje i ovo: "Vlasnici na Mušinji i Črešnjevici bili su vjerni pomagači bana Henrika sinovi Krstfala ili Kristofora Petar i Ivan, od kojih je Petar bio župan zagrebački Henrika bana. U trinaestom se vijeku doduše spominju ovdje samo njihove

stečene zemlje, ali kad su njihovi potomci Korard sin Petra i Ivan sin Nikole sina Ivana godine 1347. dijelili svoje posjede, spominje se, da su to učinili pred svojom generacijom. Obzirom na smještaj njihovih posjeda držimo, da je to generacija Drživoja." (J. Ćuk: Od Bednje..., 183).

U vlasništvu ove obitelji "de Musinya" posjed (vlastelinstvo) i utvrda Mušinja ostaje narednih stotinjak godina, ponekad ne i potpuno cijelo, ali velikim dijelom da. Na samom početku 16. st. odnosno u popisu selišta radi ubiranja poreza godine 1513. pojavljuje se vlasnik Mušinje ili Mošinje ("Mosynya") (Sandor) Sandorffy. Te godine Mušinja ima 58 selišta, a župnik župe BDM u Mušinji 2 selišta. 1517. godine navodi se da ima 50 selišta kojih je vlasnik Šandor, nedvojbeno prezimena Šandorfi (Sandorffy), dok župnik ima samo jedno selište. Još godine 1495. Mušinja ima 50 oporezivih selišta, a župnik jedno. Tada je vlasnik ovog posjeda Sandrini (Sandro - od Aleksandar) od Mušinje, koji se navodi i 1481. godine, pa i ranijih godina (Adamček - Kampuš, 1976., isto vidi i Cjeloviti porezni popisi od 1495. do 1596. iz zbirke Adamček, (Filozofski fakultet u Zagrebu, Odjel za povijest), Zagreb).

Svako se vlastelinstvo, da pojednostavimo, sastojalo od određenog broja posjeda ili naselja u kojima su ljudi, odnosno kmetovi živjeli na tzv. selištima. Vlasnik određenog vlastelinstva obično je bila neka plemička ili velikaška obitelj, međutim, budući da su vlasnički odnosi ili stanje u to vrijeme bili vrlo složeni i nije bilo nužno da je vlasnik nekog cijelog vlastelinstva bio i vlasnik svih pripadajućih sela. Stoga se u raznim ugovorima o nasljeđivanju, zalaganju, poklanjanju ili kako drugačije uglavnom navode

sela poimence. Do 14. stoljeća razni posjedi se obično navode na način da se opišu međe, a što danas dovodi do vrlo teškog ubiciranja nekog posjeda jer su međe opisane raznim trenutačno zatečenim orientirima, kao npr. stabla raznog drveća, potoci i sl. Stoga možemo samo pretpostavljati koji je prostor konkretno obuhvaćalo vlastelinstvo *Mušinja*.

Župna crkva u *Mušinji*, dakle i župa spominje se u poznatom popisu arhiđakona Ivana iz 1334. godine (tada je to arhiđakonat komarnički) i to kao crkva *Blažene Djevice (Marije)*: "Item ecclesia beate Virginis de Mosina" (Rački, 1872., 214-215 i Buturac, 77). Iste, 1334. godine vezano za nasilja plemića o kojima je *Hrvatski sabor* raspravljaо 1333. godine, a koja su se dogodila u *Pakracu*, tadašnji ban *Mikić* podijelio je posjede tih nasilnika. U opisima posjeda navodi se i župna crkva sv. *Benedikta* kod rijeke *Mušinje*. Ovdje se u više navrata spominje potok ili rječica *Mušinja* ("ecclesie beati Benedicti abbatis circa fluvium Mosyna existentes" - CD 10, 173-176), te navedena crkva. Ista crkva BMD spominje se već, kako smo vidjeli 1293. godine ("ecclesiam beate virginis in aquam Musinhe"). Budući da je posjed *Mušinja* od 14. do 16. st. bio relativno velik nije isključena mogućnost postojanja nekoliko župa na tom prostoru, ali crkava i kapela svakako. Godine 1367. spominje se zidana (kamena) crkva *Blažene Djevice* u *Mušinji* (<https://archives.hungaricana.hu/en/charters/59382/>). 1501. godine u popisu župnika komarničkog arhiđakonata u *Mušinji* se navodi župnik Petar i kapelani *Blaž* i *Ivan* ("Petrus plebanus Mosynya. Blasius capellanus eiusdem. Johannes gracianus, novus presbiter."). Od obnove naselja *Šandrovca* početkom

18. st. prvo kapela, a kasnije (od obnove 1753.) pa sve do danas i župa i župna crkva nosi ime (*Pohođenja/Pohoda Blažene Djevice Marije*). Stoga nema dvojbe da se radi o navedenoj župi i crkvi koja se spominje još od kraja 13. st. Godine 1501. navodi se još jedna župa koja se može locirati na područje današnjeg *Šandrovca* tj. *Mušinje*, a to je župa sv. *Margarete* (Buturac, 77 i 80). Navodi se župnik *Martin* ("1501. Martinus plebanus sancte Margarethe. Možda u okolini župe Šandrovac.").

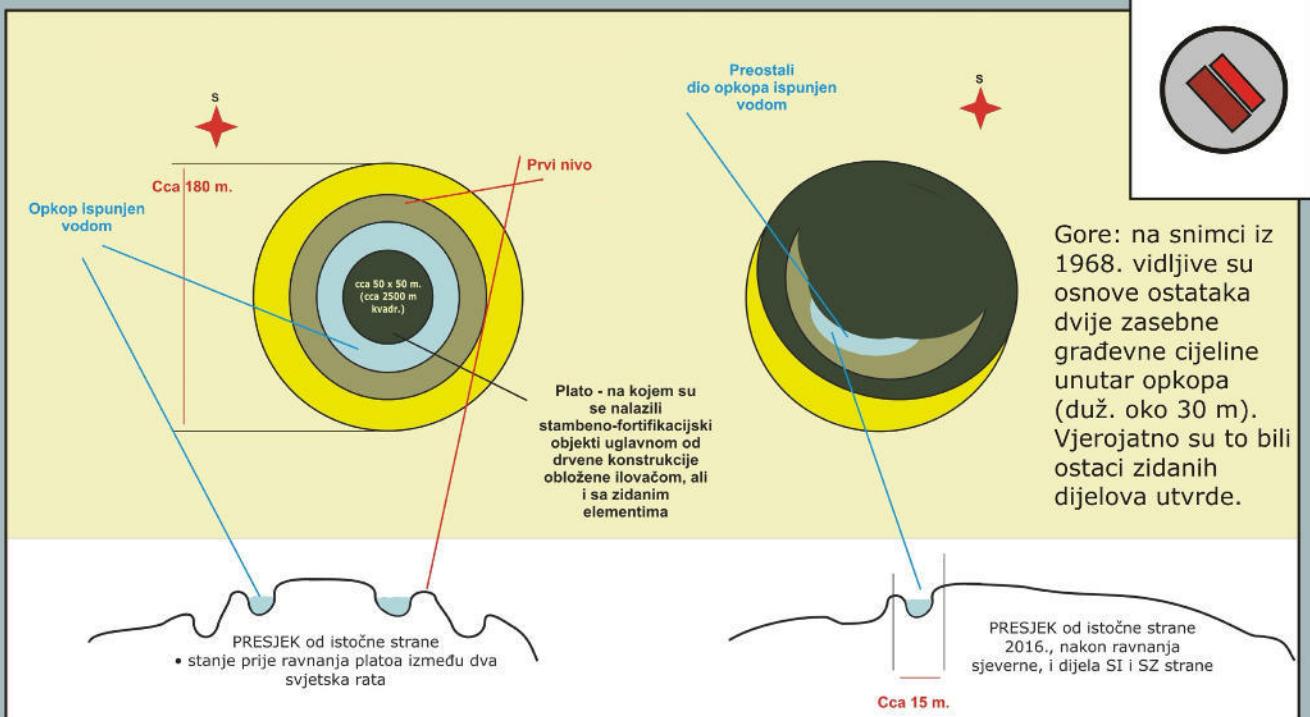
Danas je, kako je već rečeno na zapadnom dijelu općine tj. samog *Šandrovca* sačuvano ostataka tri srednjovjekovne gradine, a postoje naznake da se jedna gradište nalazilo i na mjestu današnje župne crkve, ili se crkva *BDM* do 16. st. nalazila u sastavu te utvrde. To za sada ne možemo znati već samo nagađati.

Možemo pretpostavljati i to da su ove tri utvrde bile izgrađene već u razdoblju odmah nakon upada *Tatara* 1242. godine, kada je izgrađen čitavi niz sličnih gradina na obroncima *Bilogore* (*Sedlarica*, *Bačkovica*, *Mala Črešnjevica*, *Velika Črešnjevica*, *Špišić Bukovica* itd.) poticanjem kralja *Bele IV*. Posljednjih godina 19. st. *Antun Margetinac* (između 1894. i vjerojatno 1908.), lokalni kroničar, naslikao je niz utvrda, crkava i naselja u okolici *Bjelovara*. Pa tako i *Šandrovca*, odnosno srednjovjekovne *Mušinje*. Analizirajući navedeni crtež gotovo je nevjerojatno kakav je dvorac, odnosno utvrdu prezentirao *Margetinac*. Položaj današnje crkve u potpunosti odgovara u odnosu prema današnjoj gradini na *Hajtićevom stolu*, međutim utvrda je naslikana, kao i niz drugih u okolici koje je slikao (npr. *Jakovljeve Sredice*, *Gudovac* itd.) kao ogromna renesansna utvrda. Imajući

u vidu koliko je posjed *Mušinje* imao kmetskih selišta možemo kazati da se u srednjovjekovnoj *Mušinji* vjerovatno nalazila kakva plemićka kurija i to vjerovatno negdje na današnjoj poziciji naselja *Šandrovca*, gdje je ujedno bilo i naselje *Mušinja*. Utvrda je nesumnjivo postojala, međutim teško je shvatiti da se radilo gotovo o ogromnom dvorcu. Nesumnjivo bi se do današnjeg dana sačuvalo nekih konkretnih, odnosno nešto više ostataka. Vjerovatnije je da se na području današnjeg *Šandrovca* u 14. do 16. st. nalazilo nekoliko različitih utvrda. Moguće je da se jedna nalazila na mjestu današnje župne crkve (*Jakovljević*, isto), druga i najveća na tzv. *Hajtićevom stolu*, te još dvije na lokacijama *Okop* i u šumi *Leščaki*. 1920. godine *Duro Szabo* navodi: "nedaleko *Šandrovca* ostaci su neznane kule" (*Szabo D.*: Sredovječni..., 103). Vjerovatno se radi o utvrdi na *Hajtićevom stolu* - *Mušinji/Šandrovcu*. Nadamo se da će buduća istraživanja razjasniti zagonetke vezane za srednjovjekovnu *Mušinju*. Na lokacijama danas raspoznatljivim gradinama do danas je ostalo vrlo malo ostataka. Razlog tome što nije sačuvano više na području *Šandrovca* možemo tražiti u položaju ovog prostora do kraja 17. st. - na granici sa *Turskim carstvom*. Na neki način možemo prostor *Šandrovca* usporediti sa nešto sjevernijim *Kloštrom Podravskim* gdje se nalazila važna utvrda *Gorbonok*, a nešto ostatak bilo je sačuvano tek do kraja 19. st. kada je potpuno nestala (dio cigle iskorišten je za izgradnju župne crkve *Svih svetih u Podravskim Sesvetama* 1878.), a jedino su se sačuvali neki srednjovjekovni dijelovi crkve (danasa župne crkve sv. *Benedikta*). Tako je i u *Šandrovcu* ostao sačuvan dio srednjovjekovne crkve (*Blažene Djevice Marije*) na današnjem mjestu - srušena 1885. godine.

Tijekom 15. st. *Mušinja* kao utvrda ili posjed spominje se u raznim prigodama i u niz navrata: 1426., 1427., 1439., 1480., 1498. itd. (*Teleki*, 59 i <https://hungaricana.hu/en/search...>), a početkom 16. st. kao dobročinitelji ili donatori samostana *Svih svetih u Strezi* navode se vojvoda *Andrija* i njegova braća iz *Mušinja* "de Mosyna" (*Tkalčić*.: *Urbar...*, 218 i *Mályusz E.*: *A szlavóniai...Sztrezai kolostor*, 87 - 177).

Preuzimanjem vlasništva nad *Mušnjom* od početka 16. stoljeća, ako ne i krajem 15. st. od strane mađarske obitelji *Sandorffy* (*Šandor*, *Šandorfi*) oko sredine 16. stoljeća, a u vrijeme okupacije *Slavonije* od *Osmanlija* pojavljuje se, umjesto naziva *Mušinja* ime *Šandrovac* ili *Šandorovac* (u hrv. verziji), odnosno po novim vlasnicima. Na *Orteliusovoj* karti iz 1572. godine, objavljenoj u *Antwerpenu* u *Nizozemskoj* upisan je toponim "*Schadrowaz*". *Margetinac* navodi *Ivana Sandorffya* i to 1540. godine, a naselje i utvrdu naziva "*Sandrocz*". Ne znamo konkretno iz kojeg izvora. U popisu gradova i utvrda koji su dospjeli u ruke *Turaka* u periodu od 1526. do 1556. godine sačuvan je jedan izvrstan dokument, značajan za povijest cijele *Hrvatske* toga vremena. U njemu se navodi da je u turske ruke u tom razdoblju došao i *Sandroz* ili *Sandróc*, odnosno današnji *Šandrovac* (*Pálffy G.*: *Izvanredan...*, 31). Nakon spomena *Šandrovca* u *Orteliusovoj* karti iz 1572. o *Šandrovcu* još imam jedan zapis na karti iz 1579. (vidi str. 49) i od tada više nećemo ništa o njemu čuti narednih oko 100 godina. Dio regeste i prijepisa originalnih dokumenata od druge polovice 13. i tijekom 14. st., a koji se odnose na *Mušinju* ili *Šandrovac* vidi na kraju ove knjige (*Prilozi*).

Gore: grafički prikaz srednjovjekovne gradine na prostoru zvanom Gradina na zapadnoj strani Šandrovca. BMBB: 2016. To je tzv. Hajtićev ili Prpićev sto ili stol - ovdje se u srednjem vijeku nalazila utvrda/grad Mušinja, koja je bila i središte istoimenog imanja (kraj 13. do početka 16. st. - kada dobiva ime Šandrovac). Dolje: ostaci navedene utvrde. Između dva svjetska rata, 1930-ih godina članovi obitelji Hajtić, koji su bili tadašnji vlasnici zemljišta poravnali su plato gradine i opkope, te smanjili visinu možda i za nekoliko metara. Foto: 2016.

Hajtićev ili Prpićev sto(I).
Lijevo i dolje:
pogled na opkop ispunjen vodom
11/2016. Još
sredinom 1960-ih godina oko
gradine nije bilo
šuma, već su
ovdje bili
pašnjaci. Na
zračnoj snimci iz
1968. (odnosno
iz do 1965.)
izvrsno su
vidljivi ostaci i
obrisi ove
gradine - gore
desno
(<https://ispu.mgipu.hr/>).

Gore: srednjovjekovna potkova pronađena na istom mjestu. Gotovo identičnih potkova pronađeno je na susjednim gradinama u Baćovici, te Babičanki kod Velike Črešnjevice. 14. - 16. st. (Foto: 2016.)

Dolje: pogled na lokaciju nekadašnje utvrde Mušinja (izvor Google Earth, pristup 24. 11. 2016.). Sastavno dolje: pogled od nekadašnjeg platoa gradine, odnosno utvrde Mušinja prema sjeveru i jugu. Foto: BMBB, 11/2016.

Na ovom se mjestu nekada nalazio plato sa zidanim i drvenim fortifikacijskim elementima. Odnosno, ovdje se u srednjem vijeku, prije oko 500 godina i više nalazila utvrda Mušinja. Pogled od istočne strane. 2016.

Vanjski promjer kod otvora = cca 8 cm.

Gore desno: izvrsno sačuvani pečnjak (14. - 16. st.) pronađen na prostoru gradine Hajtićev stol. Danas je vlasnik zemljišta na kojem se nalaze ostaci gradine Gorenjak Željko iz Šandrovca. Nalaz u vlasništvu Ivanke Perec iz Šandrovca. Foto: BMBB, 11/2016. Gotovo identični pečnjaci pronađeni su kod nedaleke Grabrovnice - lokalitet Gušća (Begović B.: Pitomača kroz..., 36). Dolje: pogled na Hajtićev ili Prpićev stol od sjeverne strane. Listopad 2011. Izvor: Google Street View 2016.

Lijevo: Hajtićev ili Prpićev stol. Površinski nalazi srednjovjekovnog oružja i oruđa. Foto 2016. Iz zbirke autora.

Gore: skica pretpostavljene rekonstrukcije srednjovjekovne utvrde Mušinja, odnosno utvrde na lokaciji Hajtićev stol. Kolorirani crtež, 2016.

Dolje: pretpostavljena rekonstrukcija utvrde/grada Mušinja 14/16. st. u digitalnoj obradi sa okvirnim dimenzijama - pogled od sjeverne strane. BMBB, 2016. Ova verzija prikazuje pomalo luksuzni i atraktivni manji dvorac/utvrdu, dok je vjerojatnije da su kule, koje su nedvojbeno postojale povezivali bedemi izgrađeni u kombinaciji zida od cigle i drvenih greda (lijevo dolje). Stambeni prostor nesumnjivo je postojao i sasvim se sigurno nalazio unutar tvrđe. Budući da se spominju tri crkve od 14. do 16. st. na prostoru Šandrovca nije isključena mogućnost da se jedna, manja nalazila unutar utvrde. To ne možemo znati. U svakom slučaju krajem 13. st. već je "castrum"/utvrda.

Utvrđeni dio je bio veličine oko 35×30 metara (oko 1000 metara kvadratnih), a možda i veći.

Plato sa kanalom ispunjenim vodom kojim je bio okružen - ukupna površina sa kanalom veličine je oko 50×50 m.

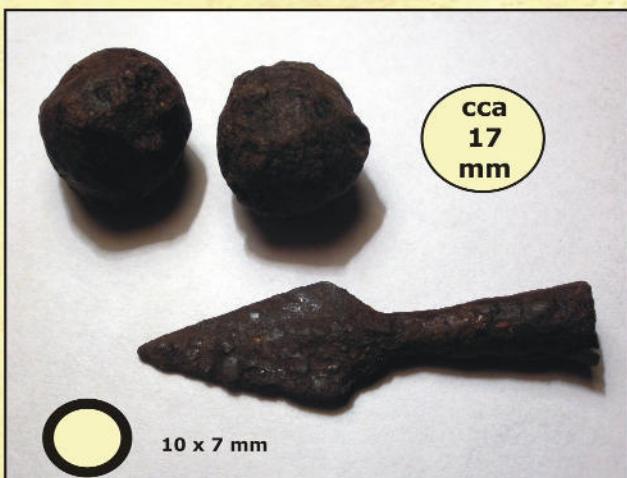
Gore: gradina Hajtićev ili Prpićev stol.
Ovaj prostor Šandrovčani zovu skraćeno,
i to Hajtićev ili Prpićev sto. Izvrstan
fragment keramičke posude iz 15. ili
početka 16. st. ukrašen sa uzorcima
križeva. Iz zbirke obitelji Ivanke (pokoj.
Tome) Perec iz Šandrovca. Foto:
11/2016.

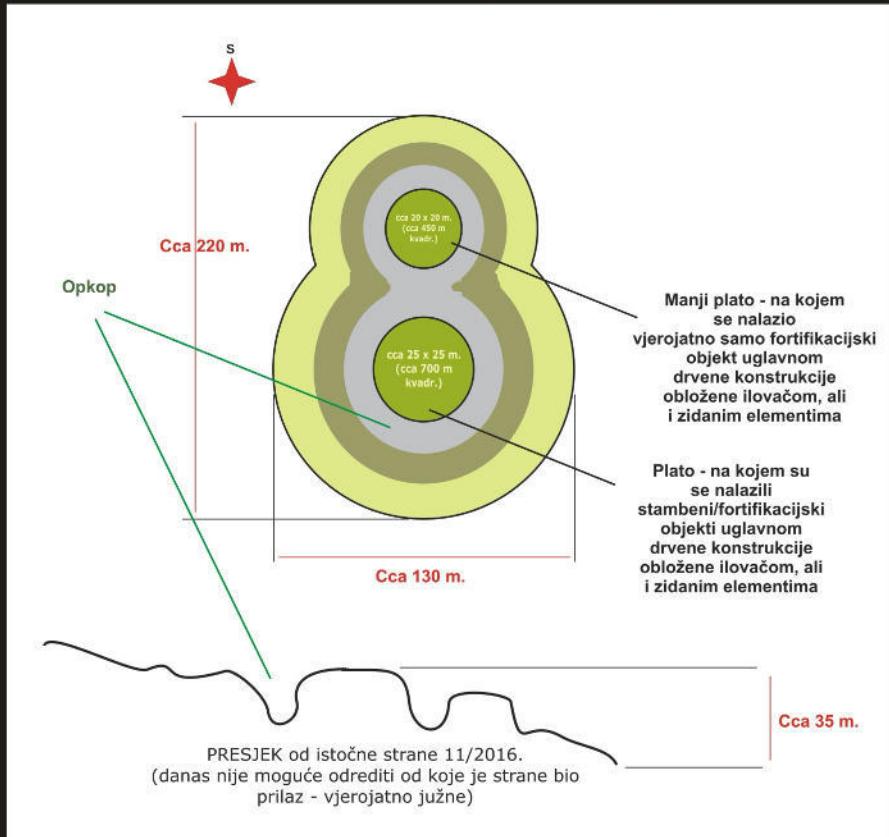
Gore desno: tzv. kokot (dio mehanizma
za okidanje) muškete (vrste puške)
vjerojatno iz 16. - 17. st. Pronađeno na
lokalitetu Leščaki u Šandrovcu. Dim.: 71
x 20 x max. 12 mm. Foto: 2016.

Desno u sredini: kugle ili zrna raznih
kalibara za muškete i arkebuze
pronađenih na lokalitetu Leščaki u
Šandrovcu. 16. - 17. st. Kalibar: 15 do 25
mm. U zbirci autora. Foto: 2016.

Desno: vrh strelice pronađen na
lokalitetu/gradini Leščaki u Šandrovcu.
14. - 16. stoljeće. Duž.: 73 mm. Foto:
2016. Desno dolje: zrna za mušketu (16.
- 17. st.) i željezni vrh strelice (14. - 16.
st.) pronađena na gradini Leščaki. Duž.:
52 mm. Foto: 2016.

Dolje: dio keramičke posude sa
jednostavnim, u srednjem vijeku čestim
uresima načinjenim vrškom čavla - profil
stjenke iste posude. 14. - 16. st. Gradina
Leščaki.

Šuma Lešćaki, oko 300-400 m. južno od Hajtićevog ili Prpićevog stola, odnosno srednjovjekovne utvrde i središta imanja Mušinja, odnosno kasnije Šandrovca. Na platoima ove gradine i oko njih stanovništvo je pronalazilo i pronalazi mnogo keramičkih ulomaka, te ostataka opeke i žbuke, kao i raznih ostataka metalnih predmeta (14. - 16. st.). Možemo pretpostavljati da je ova utvrda bila alternativno sklonište u slučaju nužde.

Razni srednjovjekovni ostaci pronađeni se posvuda na ovoj gradini.

Gore i desno:
pogledi od sjeveroistočne strane.
11/2016.

Gore lijevo: dio cijevi srednjovjekovnog topa ili velikog arkebuza kalibra 30 mm. Pronađeno 2014. godine na lokalitetu Leščaki. Potječe iz 16. stoljeća. Foto: 2016. U zbirci autora.

Lijevo: željezne kopče pronađene na gradini u šumi Leščaki prije 2011. Lijevo: 34 x 32 mm, deb. cca 3-5 mm. Desno: 27 x 37 mm. 14. - 15. st. Možda i starije (bjelobrdska kultura ?). Foto: 11/2016. Iz zbirke Domitrović iz Pitomače. Vrlo slične kopče pronađene su na bjelobrdskim lokalitetima Črlena Klisa južno od Pitomače, te Kranjčevom bregu južno od Starog Graca (Begović B.: Pitomača kroz..., 31 i dalje).

sancti Georgii.
Item ecclesia sancti Martini de Prodauiz.
Item ecclesia sancti Johannis de Susicha.
Item ecclesia sancti Martini. Item due capelle eiusdem sancte Katherine.
Item ecclesia omnium sanctorum de Grabonok.
Item ecclesia sancti Pauli de Duschka.
Item ecclesia beate virginis de Mosina.
Item ecclesia sancti Nicolai.
~~Item ecclesia sancti Petri de Puchna.~~
Item ecclesia sancti pauli.
Item ecclesia sancti Nicolai de Soboch.
Item ecclesia sancte trinitatis.
Item ecclesia beate virginis de Chesuricha.
Item ecclesia sancte virginis.
Item ecclesia beati Martini.

Petrus plebanus in Prodawyz.
Matheus et Anthonius capellani eiusdem. Michael rector altaris sancti Michaelis. Emericus rector capelle. Johannes altarista assumptionis beate virginis. Thomas sancti Laurencii. Martinus sancte Katherine. Elias corporis Christi. Georgius sancti Nicolai. Valentinus capelle.
Laurencius rector capelle beate Marie in Molina.
Fol. 9. a. Petrus, Johannes et Andreas de Supance, mansionarii.
Thomas plebanus in Zwyscza.
Andreas plebanus sancti Georgii.
Nicolaus et Georgius capellani.
Georgius altarista ibidem.
Petrus plebanus sancti Pauli in paludibus.
Martinus plebanus omnium sanctorum, ibidem.
Elias plebanus sancte Margarethe.
Valentinus capellanus eiusdem.

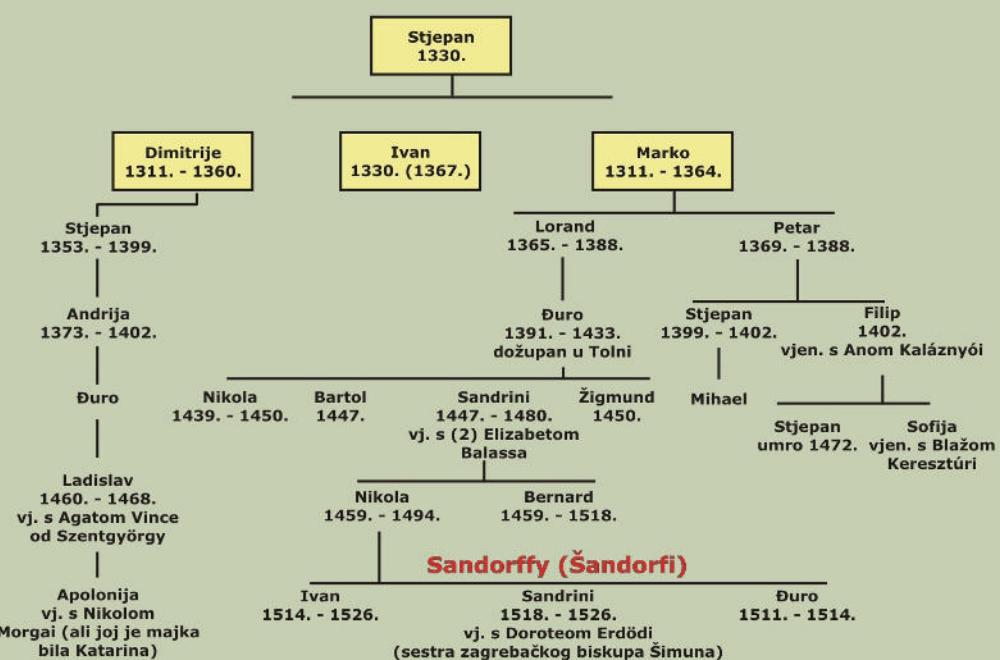
Popisi župa i župnika prema popisima od 1334. i 1501. godine.
Izvor: F. Rački:
Popis..., 214-215.

dem.
Anthonius plebanus in Ztresa.
Georgius plebanus in Capella. Stephanus presbiter ibidem.
N. plebanus in Morawcz.
Briccius plebanus in Nowa szenth Marthon.
Nicolaus plebanus in Filethynz
Nicolaus plebanus in Werthlyn.
Valentinus plebanus in Meglach.
Gallus plebanus de inferiori Chesmyce.
Petrus plebanus de Mosynya.
Fol. 9. b. Blasius capellanus eiusdem. Johannes gracianus, novus presbiter.
Ambrosius plebanus in Bwthkafeld szenth Mylos. ~~Nicolaus~~
N. plebanus in Palychna.
Martinus plebanus sancte Margarethe.
Paulus plebanus in Verbowa.
Georgius gracianus, novus presbiter.
Gregorius plebanus in Zobochchyna.

GODINA UBIRANJA POREZA	VRSTA I IZNOS POREZA	KOTAR PLEMIČKOG SUCA (PROCESSUS JUDICIS NOBILIUM)	MJESTO	IME PRVOG UPISANOG POSJEDNIKA	PREZIME PRVOG UPISANOG POSJEDNIKA NA ČESTICI	OBITELJSKI STATUS PRVOG UPISANOG POSJEDNIKA NA ČESTICI	PRVI POSJEDNIK: INSTITUCIJA, SLUŽBA	BROJ OPOREZIVIH SELIŠTA (PORTA, DIM)
1495.	Dica	Andreas Toca de Gerez	Mosyna	Sandini		filiorum		50
1495.	Dica	Andreas Toca de Gerez	Mosyna				Župnik (plebanus)	3
1513.	Dica-60 denara	Valentinus Zebenya	Mosynya, Meglecz		Sandorffy			58
1513.	Dica-60 denara	Valentinus Zebenya	Mosynya				Župnik (plebanus)	2
1517.	Dica-50 denara	Georgius de Chapolowcz	Mosynya	Sandor		Filius		50
1517.	Dica-50 denara	Georgius de Chapolowcz	Mosyna				Župnik (plebanus)	1

Popisi poreza posjeda Mušinja za 1495., 1513. i 1517. godinu (Adamček... i Cjeloviti porezni popisi od 1495....). Iz ovih popisa vidljivo je da je imanje 1495. godine imalo 53 porezna dima, odnosno selišta, od čega je 3 bilo u vlasništvu župnika, odnosno župe. Vjerojatno je i te godine, kao i, kako se navodi u popisu od 1501. godine, župnik bio Petar i to župe Blažene Djevice Marije u Mušinji. Godine 1513. ukupno je oporezivih 60 dimova na imanju "Mosynya", od čega 2 otpadaju na župnika, dok je ostalo bilo u vlasništvu obitelji Sandorffy. Četiri godine kasnije, 1517. godine broj selišta se smanjio na 51, od čega je samo jedno pripadalo župniku, a ostalo obitelji Sandorffy. Iz ovih podataka, usporedno sa podacima iz sredine 14. stoljeća možemo vidjeti da je veličina posjeda Mušinja uglavnom bila podjednaka.

Obitelj Musina (Mušina, Mušinja, Mošinja, Mošina, Mužina ili Mužinja) (de Musyna, Mosyna, Mosinya, Mosynya, Mosina)

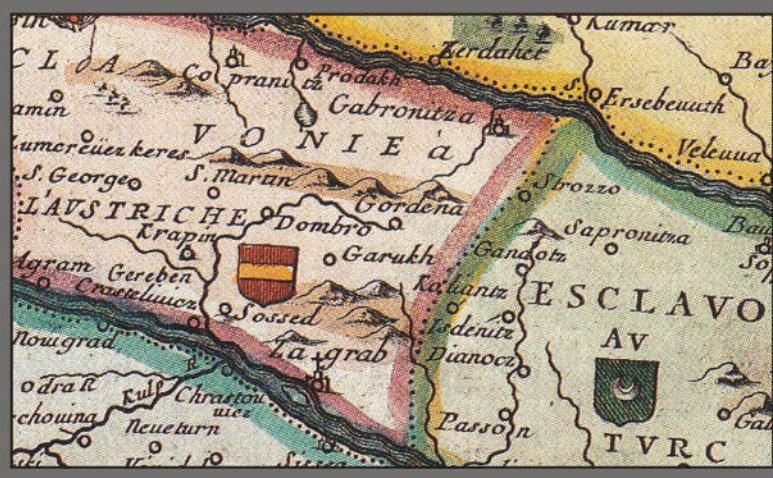
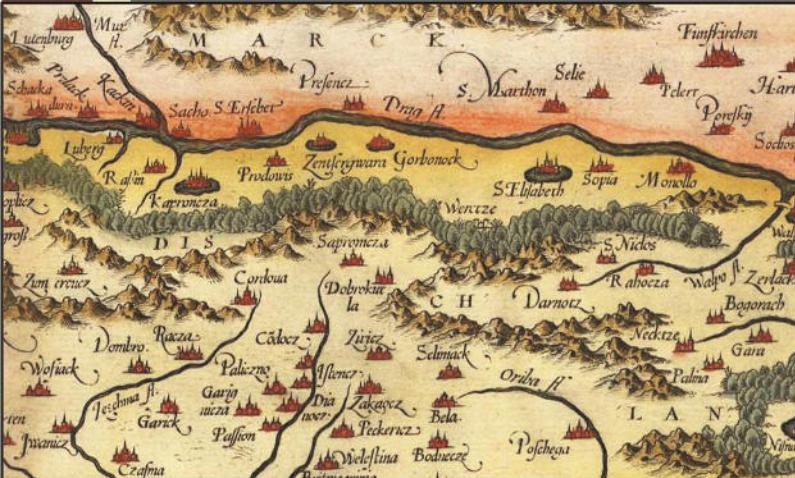
Lijevo:
rođoslavlje
obitelji Mušinja
od 14. do 16.
st. Izvor:
Pálosfalvi T.:
The noble elite
in the County
of Körös
(Križevci)
1400-1526,
Budapest
2012. (obrada
BMBB, 2016.).
Više o ovoj
obitelji tijekom
14. i 15.
stoljeća vidi
isto djelo.

Povjesni grb mađarskoga grada Marcalija u šomođkoj županiji (odnosno obitelji Marcali) koji nosi ime po istoimenom starom mađarskom rodu (<https://hu.wikipedia.org/wiki/Marcali>) od kojega potječe kasnija loza/obitelj "de Musyna" ili od Mušinje. Ona je dobila ime po imenu posjeda koji je već od kraja 13. st. bio formiran na mjestu današnjeg Šandrovca (Pálosfalvi, isto, 184). Vjerojatno je roda kojoj je vrat nastrijeljen strelicom bio sastavni dio obilježja i obitelji "de Musyna", od roda Marcali. Ostala dva simbola potječu iz vremena borbe protiv Turaka. Vidi i Pálosfalvi, isto.

Lijevo dolje: područje Hrvatske na graničnom prostoru u vrijeme turske okupacije Slavonije i dijela Hrvatske (Hirschvogel A. - Ortelius A.: Schlavoniae..., 1570.)
Dolje desno: granica Hrvatske i Turskog carstva 1663. (du Val, P.: Les Confisdes Chrestiens et des Turcs en Terre Ferme..., Paris 1663., 56 - Begović B.: Pitomača kroz..., 37).

Pogled na centralni dio Šandrovca sa zvonika župne crkve. Foto: 10/2016. U srednjem vijeku ovdje se nalazilo naselje Mušinja (hrvat. verzija od Mosina, Musina...), a potok Šandrovačka rijeka (u sredini) od 13. do 16. st. bio je znatno širi i veći (rječica Mušinja ili "fluvio Mosina"). Oko pola kilometra zapadno od današnje crkve danas se nalazi tzv. Hajtićev ili Prpićev stol, odnosno ostaci gradine/utvrde, koja se u navedeno doba zvala Mušinja. Na mjestu današnje župne crkve, sa zvonika koje je fotografiran ovaj dio Šandrovca, u srednjem vijeku sasvim sigurno se nalazila zidana crkva (također posvećena BDM), koja je, kao kapela župe u Velikom Trojstvu, obnovljena prvih godina 18. st., a srušena 1885. Sličan se pejzaž sa istog mjesta mogao vidjeti i prije 500 i više godina. Od 1753. ona je župna crkva Pohođenja BDM.

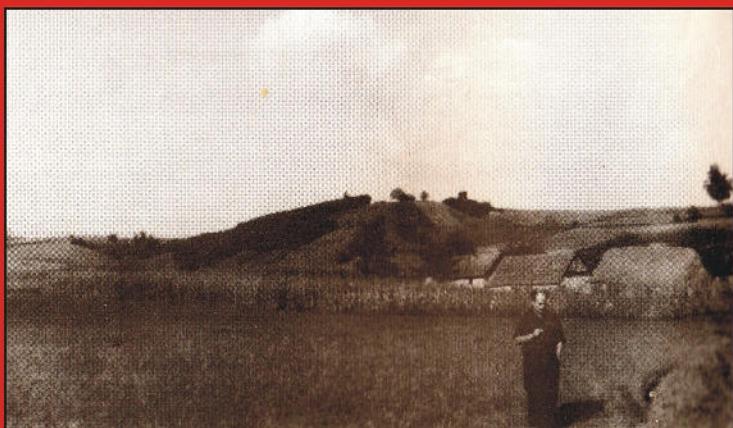

Gore: Šandrovac na prvom poznatom kartografskom prikazu sredinom druge polovice 16. st. Na karti iz 1572. godine: Graborniza = Gorbonok, danas Kloštar P., Schadrowaz = danas Šandrovac, do početka 16. st. Mušinja. Izvor: Sambucus J. - Ortelius A.: Illyricum, Antwerpen 1572., bakrorez (detalj). Iz zbirke I. Dubravčića, Delft, Nizozemska. Obrada: BMBB, 2016. Dolje: još jedan prikaz Šandrovca (upisan je kao Schadroauzo) iz 16. st. - iz 1579. autori Ortelius A. - Vrients. J. B.: Ungariae Loca, izdanje Antwerpen 1584. i 1608. godine. Sudeći prema ovoj karti u to je vrijeme (ili do tada) Šandrovac bio od velikog značaja.

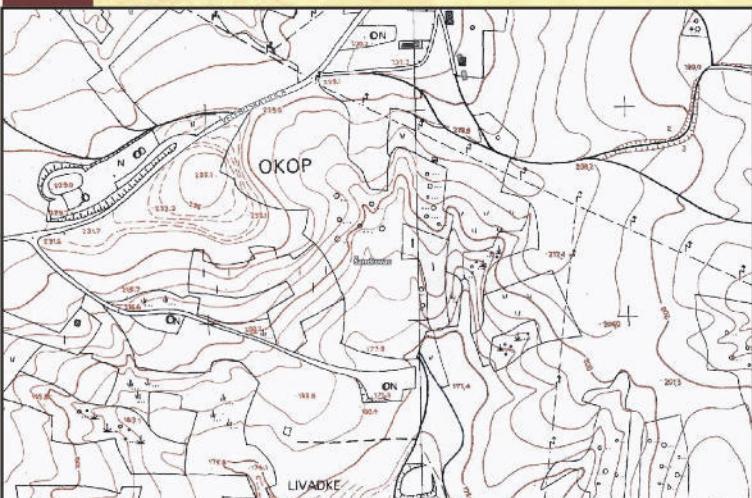

U srednjem vijeku na mjestu današnje crkve stajala je stara crkva - srušena 1885. Bila je još više istaknuta budući da se nalazila na oko 2 metra višem terenu. Nemamo konkretne potvrde o postojanju utvrde na tom mjestu do 16. st.

Već se na karti Martina Stiera iz 1650. godine spominje Kloštar Podravski, ali se ne navode danas postojeća naselja koja bi se mogla locirati oko današnjeg Šandrovca, pa ni on. U to vrijeme čini se da su današnja naselja općine Šandrovac bila ili pusta ili ih je nastanilo svega nekoliko obitelji, pa ti podaci tada možda nisu bili vrijedni spomena (Cvekan P.: Od Gorbonuka..., 36, Feletar D.: Podravina, 1973., 41 i Feletar D.: 1988., 90).

Lijevo: prema Kožulu na ovome mjestu, a to je sjeverozapadni dio Šandrovca, prostoru zvan Okop nalazila se u srednjem vijeku crkva. Kojega imena ne znamo. Možda sv. Benedikta ili sv. Margarete (?). Kožul S.: Spomenici..., 652). Foto: prije 1999. Na ovome mjestu evidentno je postojanje srednjovjekovne gradine/utvrde, međutim o postojanju kakve srednjovjekovne sakralne građevine nemamo dokaza.

Osnovna karta (lijevo) - prikaz prostora Okop. Na tom je mjestu u srednjem vijeku vjerojatno postojala neka manja gradina/utvrda. Lokacija se nalazi stotinjak metara sjevernije od Hajtićevog stola. Izvor: DGU u Zagrebu, 2016. Dolje: Google Earth 2017.

3.

Nakon turske okupacije - od kraja 17. do sredine 19. st. (u vrijeme Vojne krajine)

Utjeku 17. stoljeća područje današnjeg Šandrovca, kao i već od sredine 16. st., kada je vojna posada (koja je u to vrijeme u njemu brojila, prema nekim podacima, do 25 vojnika - Blažeković: Bjelovar, 12) predala utvrdu Turcima, čini se da više gotovo nitko ne obitava Šandrovački prostor. Utvrde na ovom prostoru Turci su vjerojatno neko vrijeme sredinom 16. st. držali u svojim rukama, a kasnije ih razrušili, dok je okolno stanovništvo odselilo. Danas nemamo konkretnih dokaza da je u 17. stoljeću ovdje bilo pokušaja obnavljanja Šandrovca i okolnih

..
Selo Šandrovec - " pago Szandrovec "

iz matične knjige rođenih župe Presv. Trojstva u V. Trojstvu 1716. godine. (MKR 1691. - 1756.). Original u HDA u Zagrebu. Arhiv župe Šandrovac.

naselja iako to nije isključeno. Vojnim akcijama od 1684. godine turska vojska je bila potisnuta prema istoku, te ubrzo nakon oslobođenja Virovitice i područja prema Osijeku i istočnoj Slavoniji počinje formiranje novih naselja, a djelomično i obnova starih, srednjovjekovnih pred turskih naselja i oko Šandrovca, a ne za dugo i starih župa. Posljednjih desetljeća 17. st. i početkom 18. st. vlasti naseljavaju taj, bivši granični prostor sa Osmanlijskim carstvom i to velikim dijelom krajišnicima srpskog porijekla (Vlasima) koji su dolazili uglavnom iz prostora istočne i srednje Slavonije i područja bivše Turske sa kojom su u stvari bili saveznici. Tako je

Mesta na južno Trojstvanačkoj upravljačici god. 1688. -

Ime mesta.	Udaljenost od župe četvrti.	Ime mesta.	Udaljenost od župe četvrti.
Trojstvo.	-	Pupelica	2½
Domov Novica.	1.	Lasovac.	2.
Oglaša.	2.	Sandrovec.	2½
Vrjetina.	2.	Tomaj.	1½
Verbita.	1.	Regljevec.	1½
Malo Trojstvo.	1.	Novinec.	2.
Batkovač.	2½.	Terezinec.	2½
Preopa.	2½.	Brkovec.	2.
Maglenica.	½.	Izvor.	1½
Martinc.	½	Vetličine	½
Malo Martinc.	¾.	Loršavač.	2.
Prokljani.	¾.	Mastavač.	1.

Popis pripadajućih naselja župe Presvetog Trojstva u Velikom Trojstvu iz 1688. godine.

Faksimil iz nepoznatog izvora (donosi ga Šarkanj S.: Veliko Trojstvo..., str. 45). Na ovom se popisu nalaze i naselja Šandrovac ("Šandrovec"), Pupelica, te Lasovac ("Lasovec"), a radi se o prikazu udaljenosti od baznog mjesta župe do pojedine filijale. Tako je Pupelica udaljena dva i pol sata hoda, Lasovac dva, a Šandrovac također dva i pol. Vjerojatno je da su najstarije osnovana naselja današnje Šandrovačke općine ili župe upravo navedena mesta.

stanovništvom pravoslavne vjere naseljen i veliki broj naselja i na prostoru južno od današnjeg Šandrovca, Severina, sjeveroistočne Male Črešnjevice itd. Vlasi ili navedeno staništvo pravoslavne vjere u Vojnoj krajini nazivani su krajišnici, dok su Hrvati bili nazivani graničarima. Tako je bilo tijekom cijelog vremena postojanja Vojne krajine do 1870-ih godina.

Ne znamo točno kada je došlo do osnivanja, odnosno obnove srednjovjekovnog Šandrovca, ranije Mušinje, ali sudeći prema nekim podacima možemo pretpostavljati da se to dogodilo u drugoj polovici 1680-ih godina, ako ne i ranije (?) i to sasvim sigurno rimokatoličkim stanovništvom iz nešto sjevernijih i zapadnijih područja Hrvatske. Narednih desetljeća u Lasovac, Ravneš i Kašljavac, pa i Šandrovac doseljeno je više desetaka pravoslavnih obitelji iz već navedenih područja. Sudeći prema podacima koji navode da župa Presvetog Trojstva u Beloblockoj, odnosno Velikom Trojstvu postoji već od sredine 1660-ih godina (i Kožul S.: Svećenici..., 611 i dalje) možemo pretpostavljati da je i Šandrovac obnovljen možda i ranije.

Lijevo: krajiški serežan u prvoj polovici 19. st. Oni su bili vojska, koja je pazila na granicu, a osim toga služila je i kao jedna vrsta vojne policije - za održavanje reda u postrojbama u domicilu. Odjeću su im radili članovi zadruge, a bili su dodatno plaćeni. U sredini: graničarski vojnik pješak kakvih je, kada se išlo u neki rat bilo najviše. Sve rezervne postrojbe bile su obučene u narodne nošnje i naoružane raznim oružjem. Desno: graničarski pješački časnik, kakvi su se, uglavnom po jedan, nalazili u svakom selu satnije i bili stacionirani u štaciji ili straži. (Begović B.: Pitomača kroz..., 103)

Nakon obnove naselja Šandrovac je pripojen župi u Velikom Trojstvu ili Beloblocki. Stjepan Šarkanj 2005. godine donosi zanimljiv faksimil (prijepis) jednog dokumenta, iz nepoznatog izvora (Šarkanj S.: Veliko Trojstvo u prošlosti..., str. 45), iz 1688. godine. U njemu se navode udaljenosti od pripadajućih naselja (od njih 24) do župne crkve Presvetog Trojstva u Velikom Trojstvu: Šandrovec – 2,5 sata, Pupelica – 2,5 sata i Lasovac ("Lasavec") 2 sata hoda (Jasenik ?). Ostala naselja sa područja današnje općine ili župe Šandrovac se ne navode, jer vjerojatno još ne postoje ili su bila nastanjena, dakle Ravneš i Kašljavac pravoslavnim stanovništvom (poput Male Črešnjevice koju su 1698. nazivali "pagus Valachorum" ili "Vlaško selo" - Begović B.: Pitomača..., 2015., 206). O ovome trenutno nema dostupnih podataka.

Matične knjige župe u Velikom Trojstvu, i to vjenčaniih, sačuvane su od 1688. godine. Međutim, tadašnji župnik (Petar Rogorić, župnik od 1689. do 1708.) u njih, a i narednih godina drugi župnici i kapelani ne upisuju mesta odakle su bračni parovi. Već

Gore: na Winklerovoj karti iz 1639. ne spominje se Šandrovac niti bilo koje drugo mjesto današnje općine. U to vrijeme na šandrovačkom području nije bilo obnovljenih naselja, međutim spominje se crkva (župa?) Presv. Trojstva (u današnjem V. Trojstvu - "Trojza"), stoga možemo pretpostavljati da je život u bližoj okolini Šandrovca nakon turske okupacije ipak već tada počeo biti organiziran - možda je i u Šandrovcu živjelo nekoliko obitelji - kao filijala trojstvene župe (Winkler..., u HDA). ©

Šandrovac sa bližim prostorom na vojnoj karti iz 1782. godine. Ta je karta nekada bila vojna tajna. Izvor: Horbec..., sekcije 11 i 16, www.mapire.eu (posljednji pristup 30. 11. 2016.). Na kartama gore i dolje vidljive su površine zasađene vinogradima, a kojih je na bližem području Šandrovca bilo zasađeno do 200 hektara. Krajem 19. st. 1 hektar davao je i do 200 vedara vina (1 vedro = oko 56 litara) što je vrlo mnogo. Danas nemamo nešto više podataka. Izvor: Spomenica šandrovačke župe, str. 59.

samo navode da su iz njegove župe ili njegovi župljeni ("mei parochiani"). Šteta. Sudeći prema prezimenima upisanih u razdoblju od 1688. pa sve do početka 18. st. ne možemo tvrditi da se neko prezime odnosi isključivo na Šandrovac, a koje se kasnije ipak indikativno spominje u Šandrovcu. Isto možemo kazati i za prezimena rođenih upisanih u matičnim knjigama krštenih iste župe. One se vode od 1691. godine i u prvo vrijeme također nisu upisivana naselja.

Zanimljivo je spomenuti da se na Winklerovoj karti iz 1639. godine (Winkler J. L. S.: "Ujedinjena bansko-varaždinsko karlovačka generalkomanda. Uvezeni spisi Varaždinskog generalata, sv. 1. Karta Varaždinskog generalata iz 1639.", između listova 195-196. U HDA Zagreb) navodi naselje (ili crkva) "Trojza", odnosno Trojstvo. Nedaleko je ucrtan Severin, te (Mala) Črešnjevica ("Chresnitza") i sjeverniji Kalinovac ("Calinovez"). Šand(o)rova/ec (Šandrovec, Šandrovac, Šandorvec) ili bivša župna crkva BMD se ovdje ne navodi, tako da ne možemo, na temelju ove karte tvrditi, već samo pretpostavljati da su u to vrijeme crkva ili župa Presvetog Trojstva u Beloblockoj ili sama Beloblocka kao naselje (u srednjem vijeku - i Kožul: Sakralna umjetnost..., str. 661 dodaje: "nema sumnje da se Beloblocka odnosi na današnje i koje se ranije spominje kao Myglecz"), a prema tome i mjesta prema Severinu i okolnom prostoru možda već obnovljena, pa tako i današnji Šandrovac. Iako možda samo povremeno naseljena?

Ukanonskim vizitacija konkretne podatke o postojanju Šandrovca kao i crkve u njemu, i to one zidane (tada kapele) imamo 1707. godine. Sa sigurnošću možemo reći da se radi o crkvi koja je

srušena 1885. godine, a na njezinom mjestu 1886. sagrađena današnja. Osim toga valja napomenuti da je ta crkva (1707. kapela) bila gotovo 21 metar duga, što je vrlo velika građevina za to vrijeme i tada malo mjesto Šandrovac. Možemo kazati da se nedvojbeno radi o obnovljenoj bivšoj, srednjovjekovnoj župnoj crkvi Blažene Djevice Marije. 1802. godine, tada već župa Šandrovac ima 794 rimokatolika (i 567 pravoslavaca), tj. ukupno 1361 stanovnika. Valja

Sablja nekog graničarskog časnika iz početka 1860-ih godina sačuvana na području Šandrovca. Lijevo dolje: detalj. Foto: 2016.

st. rkž: Nedelišće; leži na lijevoj obali Drave u Medjumurju.
ŠANDORŠĆAK (Šanderšćak), marof utiel. s: Hrastilnica, k: Sisak, ž. Zagreb.
ŠANDROVAC (Šandorovac), s. u p. Gjurđev., sat: Severin, pšt: Belovar; 42

— 413 —

kuć. 525 st. rkž. sa ~~w~~ Pohodjenje BDM u m; učio. — Rk. župa u nad-bis. Zagreb., adj: Kalnik, dj: Belovar, ima podr. m: Jasenik, Kašljavac, Katalena sirova, Lasovac, Pupelica, Ravneš, 1321 st.

Podaci o Šandrovcu ili
Šandorovcu iz 1866.
godine - u
Sabljarovom
Miestopisnom reičniku
kraljevinah Dalmacije,
Hrvatske i Slavonije,
str. 412-413.

Važno je spomenuti da se toponim koji je vrlo blizak Šandrovcu u više navrata spominje u kartama kraja 17. i početka 18. st. Između godine 1680. i 1710. Visscher je ucrtao toponim "Schodrawa" nedaleko Kloštra Podr. Godine 1684. Martin Stier na istom mjestu navodi mjesto "Schadrowa". Ova je karta gotovo identična Visscherovoj, a nedaleko se spominje i potok "Catalena" (Katalenac). Otprilike isto navodi i Antonije F. Colloredo 1689. ("Schadrova"), te na jednoj od dvije karte objavljene u Londonu J. Senex (između 1701. i 1740.), ali dosta iskrivljeno i kao "Scolraua" ("Scdraua"?) - iako je isti Senex 1721. upisao "Schadrowa". Usporedbom svih ovih karata, gotovo je sasvim sigurno da je osnova svih njih karta iz 1572. godine (Sambucus-Ortelius). Ne možemo znati da li se na Coloredovoj i Visscherovoj karti, ali i Stierovoj zaista radi o Šandrovcu kao obnovljenom srednjovjekovnom naselju/utvrdi ili je podatak samo prenešen iz 1572. godine bez znanja tadašnjeg trenutnog činjeničnom stanja. U svakom slučaju Šandrovac je u prošlosti nedvojbeno bio važna lokacija.

Colloredo F. A. de..., 1689.
(<http://mapy.mzk.cz/de/mzk03/001/052/198/2619316462/>). Dolje: Visscher...,
1680. - 1710.
(<http://mapy.mzk.cz/de/mzk03/001/052/297/2619316409/>).

Stier M..., 1684., sekc. 6
(<http://mapy.mzk.cz/de/mzk03/001/052/204/2619316479/>). Dolje: Senex...,
1701. - 1740.
(<http://mapy.mzk.cz/de/mzk03/001/052/299/2619316595/>).

spomenuti jedan zanimljivi podatak iz 1721. kada se na karti izdanoj u Londonu (kartograf Senex) u prostoru između Kloštra Podravskog, Virovitice i Bilogore ne spominje Pitomača (koja je već imala župu - od 1710.), ali Šandrovac da ("Schodrowa"). Čini se da je Senex imao na raspolaganju i neke starije podatke. Nadamo se da će naredna istraživanja rasvijetliti ovaj dio povijesti šandrovačkog prostora.

Početkom 18. st. Šandrovac je bio vrlo malo naselje, ali se narednih desetljeća broj stanovnika povećavao. Na karti od godine 1782. u Šandrovcu su zabilježene 42 kuće. Uzimajući u obzir navedenu kartu, usporedno sa nekim drugim kartama i podacima iz tog vremena na drugim lokacijama, navedeni podaci iz 1782. su nedvojbeno točni. Na području današnje ulice Jarak ucrtano je 11 kuća, na prostoru od crkve prema Jaseniku 13, južno od crkve prema Pupelici 8, a u samom centru, gdje se danas nalazi općinska zgrada i centar naselja 10 kuća. Lasovac tada ima 26 kuća i pravoslavnu crkvu sv. Jovana. Ravneš i Pupelica nešto manje. U Status animarumu od 1863. upisano je u Šandrovcu 45 kućnih brojeva.

Uređenjem *Vojne krajine*, prema tome i Varaždinskog generalata 1749. u stvari nastaju na području tog generalata, tj. osnovane su dvije pukovnije: *Križevačka* na zapadnom dijelu generalata, te

Nº	Nombre	Línea designada Familia nominativa	Pág. Sandvicensis	Número designado Aves de Guadalupe	Nomenclatura	Copulación:	Morts
						días, meses, años	días, meses, años
3	<i>adspicuum</i>	<i>Scholare</i>					
<i>a</i>	<i>carolinus</i>		1834				
<i>a</i>	<i>fontebrosus</i>						
<i>a</i>	<i>magdalena</i>						
<i>a</i>	<i>telicara</i>						
<i>a</i>	<i>omilas</i>		1859				
	<i>fuliginosus</i>		1860				
	<i>franciscanus</i>		1840				
	<i>carolinus</i>		1861				

Đurđevačka na istočnom dijelu. Tek ustrojem od 1756. godine načinjen je stanoviti preustroj i kao takav je ostao gotovo neizmijenjen narednih sto i više godina, do ukidanja 1871. godine, i gotovo se ništa nije mijenjalo u životu graničara/krajišnika i njihovim obiteljima. Graničari su odlazili u ratove tamo gdje je trebalo, a najčešće je to bilo izvan granica Hrvatske, dok su njihove obitelji ostajale kod kuće. Đurđevačka pukovnija (regimenta) je 1769. dobila broj 65, dok uređenjem 1798. godine postaje (slavna) Đurđevačka regimenta br. 6. Nakon seljenja sjedišta Đurđevačke pukovnije iz Varaždina u Koprivnicu, pa zatim na kratko vrijeme u Đurđevac, sjedište je premješteno u novoizgrađeni Bjelovar. Godine 1782. pukovniju sačinjava 16 satnija, a kasnijih godina (1798.) je Đurđevačka pukovnija bila podijeljena na 6 satnija (kumpanija), a još kasnije, sve do ukidanja na 12. Sa još 11 naselja Šandrovac je pripadao severinskoj kumpaniji (satniji) br. 3. Sjedište joj je bilo u nedalekom Severinu. Kada je pukovnija imala 16 satnija prostor današnje općine Šandrovac bio je podijeljen na satniju C (sa sjedištem u Velikom Trojstvu) kojoj je pripadalo naselje Jasenik i Šandrovac, i satniju O (sa sjedištem u Ravnešu) gdje su spadala sva ostala naselja: Ravneš, Pupelica, Lasovac i Kašljavac, kao i još nekoliko naselja koja danas nisu u sastavu Općine Šandrovac.

Kućni broj 3 u Šandrovcu iz Status animaruma od 1863. (faksimil). Na tom se broju nalazila školska zgrada ("Aedificium Scholare"). Ista zgrada je srušena 1891. godine, jer je bila vrlo stara i trošna. Na tom je mjestu sagrađena današnja. Status animarum župe u Šandrovcu od 1863. - u arhivu župe u Šandrovcu.

Desno: oltar svetog Križa ispod kora iz 1889. godine. Foto: 2016.

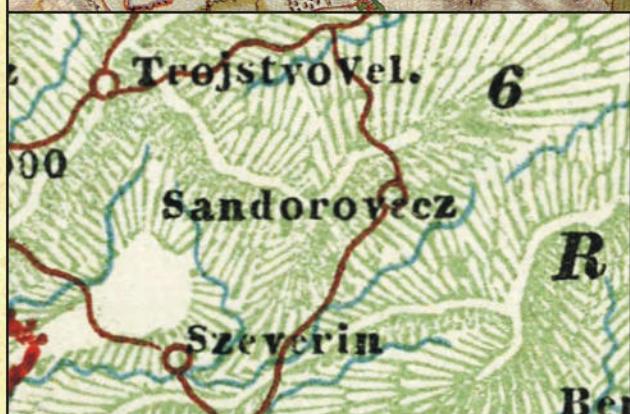
Lijevo: barokna skulptura iz stare crkve u Šandrovcu. Foto: prije 1999. (Kožul S.: Spomenici..., str. 654).

Dolje i naredna stranica: jedine sačuvane barokne skulpture iz sredine 18. st. na području Šandrovca - sa nekog od oltara koji su stajali u staroj crkvi u Šandrovcu. Danas se nalaze na oltaru sv. Križa ispod kora u župnoj crkvi u Šandrovcu. Dolje i lijevo: Blažena Djevica Marija. Naredna stranica: sv. Ivan Apostol. Foto: 10/2016. i 1/2017.

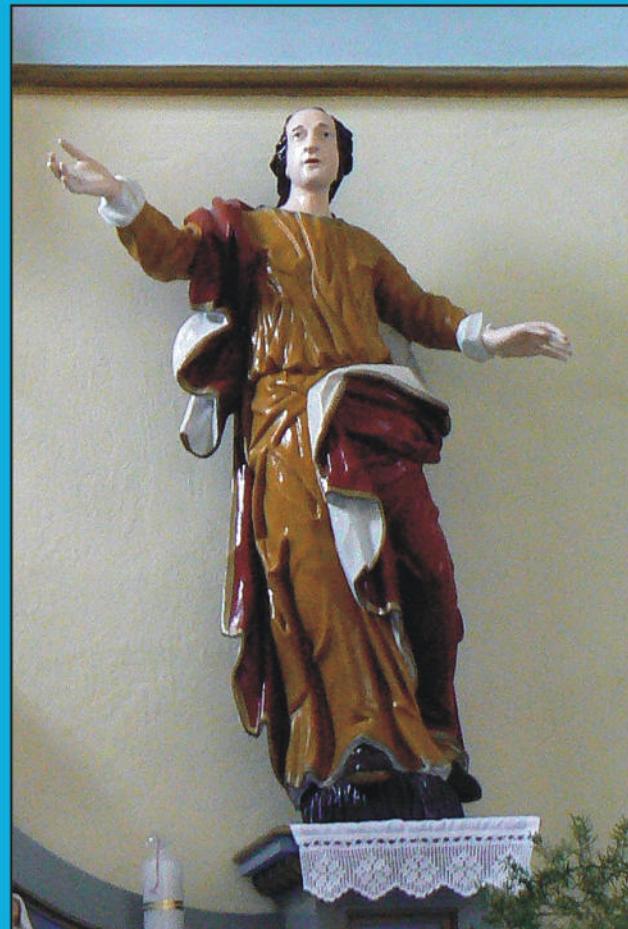

Šandrovac na karti iz 1782. godine. Kopija u DA Bjelovar. Tada je Šandrovac i Jasenik bio u sastavu satnije C sa sjedištem u Velikom Trojstvu, dok se u satniji O sa sjedištem u Ravnešu, nalazio Lasovac, Pupelica i Kašljavac. (Vidi i Pleskalt: isto, 118)

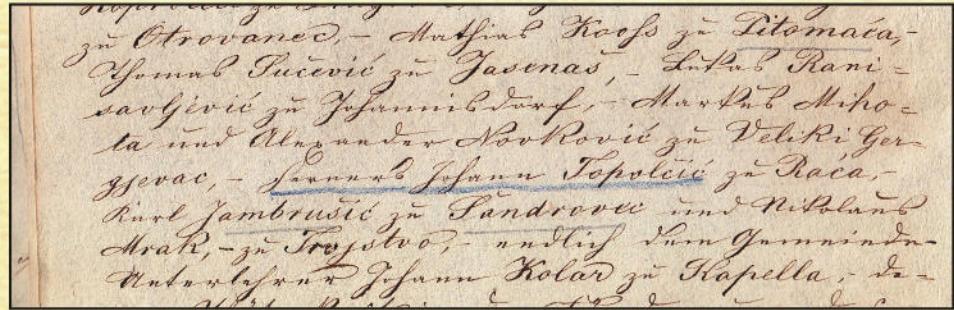

Lijevo: na karti iz 1843. Šandrovac je upisan kao "Sandorovecz", odnosno Šandorovec. Izvor: Raffelsperger F.: Karte..., Beč 1843.

Dolje: barokna skulptura svetoga Ivana Apostola iz 18. stoljeća. Smještena je desno od raspela na oltaru sv. Križa ispod kora župne crkve. Foto: 2016/17.

Dolje: pogled na šandrovački čardak od Malog Šandrovca u veljači 2017.

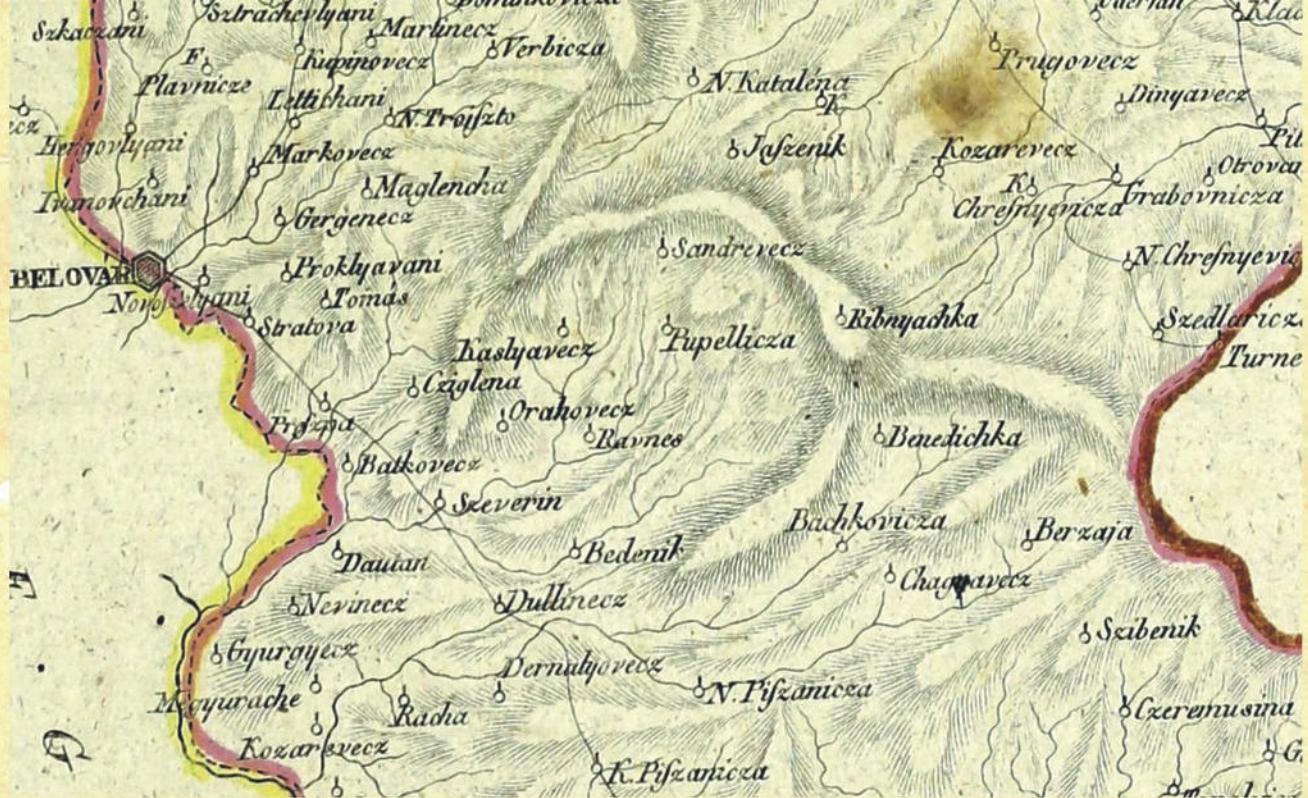
Replika tzv. čardaka ili stražarnice iz doba Vojne krajine, kakvi su građeni od 16. do 19. stoljeća na granici s Turcima. Ova replika je izgrađen početkom 2000-ih godina na istočnom dijelu šandrovačke općine, nedaleko vinorodnog predjela Sašnjevac. Čardak je u vrijeme opasnosti od Turaka, a koja je u ovome kraju bila sve do kraja 17. st., bio jedna vrsta stražarnice. Na prostoru Šandrovca, naime čardaci nisu bili nužni, jer su se do početka 18. st. Turci povukli daleko istočnije, tako da opasnost nije bila velika. Međutim, čardaci su bili obavezna osmatračka mjesta u prostoru istočne Slavonije, kao i na međi prema Bosni. Kod ovog naroda ostala su sjećanja na vremena od prije 300 i više godina, stoga je narod putem usmene predaje evidentirao čardak kao važan dio sustava obrane od Turaka. Iako je to bilo vrlo davno. (Foto: http://bilogorski-turisticki-put.hr/?page_id=184)

Detalj iz jednog izvještaja o školstvu na području Đurđevačke pukovnije od 15. svibnja 1862. u kojem se spominje učitelj Jambrušić u Šandrovcu i Mrak u Velikom Trojstvu. Iz privatne zbirke autora.

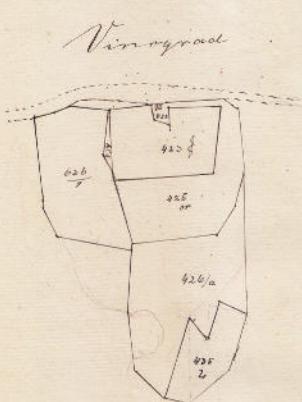
U svakom od navedenih sela nalazila su se časnička konačišta (tzv. straža ili štacija - "statio" ili "domus officiales") koja su odredom bila, pored crkava u pojedinim mjestima, jedine zidane građevine (jedna takva je sačuvana, na primjer, u nedalekoj Grabrovnici - izgrađena 1775. godine - rodna kuća Petra Preradovića). U njima je cijelo vrijeme boravio jedan časnik (desetar ili kaplar) sa nekoliko vojnika, koji su danonoćno davali straže i pazili na red u nekom mjestu, te izvještavali graničare o novostima i drugim aktualnostima (vidi i Pleskalt Ž...., 6-16, 119). Tako je bilo i u Šandrovcu i okolnim mjestima. Straža ili štacija u njemu 1782. godine je ucrtana i opisana, a nalazila se oko starog župnog dvora, u nizini pored ceste koja je tada vodila za Ravneš.

Zivot na ovome području bio je u 18. i dijelom 19. stoljeću vrlo težak. Prava graničara su se mijenjala, ali je bit ostajala ista: "za Cara u rat, a Car tebi i obitelji zemlju za život". Živjelo se uglavnom od poljoprivrede, u kućama od pletera na pocekima, omazanim blatom. Obitelji, odnosno kućne zadruge bile su često vrlo velike, i do 20 pa i više članova. U kućama je živjelo često i po nekoliko oženjenih parova i nekoliko generacija, a kućedomačin je obično dio najstariji član.

Šandrovac na karti Vojne krajine iz prvih godina 19. st. - satnija br. 3 sa sjedištem u Severinu - prikaz cijelog prostora (Görög Demeter - Márton József: Magyar..., 1810. - 1811.). Šandrovac se navodi pod imenom Sandrevecz, a spominju se i naselja Jasenik, Kašljavac, Pupelica i Ravneš. Lasovac ne.

Skica župnog vinograda koji je u vrijeme Vojne krajine bio veličine oko 2 jutra. Krajem 19. st. povećan je na gotovo 3 jutra. Navode se podaci da je davao i do oko 400 vedara vina (1 vedro = oko 56 l) (Spomenica župe, 47). Ovo je malo

nevjerojatno, međutim sasvim sigurno su količine bile velike. Nedvojbeno su i župnici prodavali vino drugim župama, koje nisu imale velike vinograde, a ovo su bile vrlo dostatne količine.

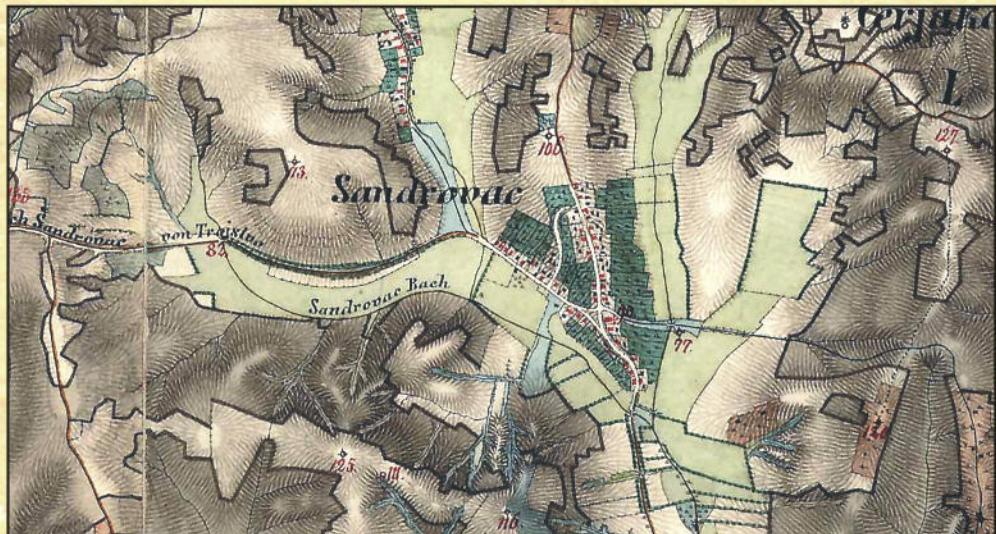
Pečatnjak (pozitiv) 3. severinske satnije iz sredine 19. st. kojoj je pripadao i Šandrovac do ukidanja V. krajine 1871. (u DA Bjelovar - vidi Pleskalt, isto).

Tijekom 18. i prve polovice 19. st. Šandrovac se nije značajno razvijao. Gotovo je sasvim sigurno da je najstariji dio današnjeg Šandrovca prostor oko crkve, koji je značajno povišen od okolnog, a u podnožju kojega teče Šandrovačka rijeka i koji je prostor nekada bio dosta vlažan. Prostor prema sjeveru, prema Jaseniku povišeniji je i na tom se dijelu naselje širilo. Prvu školu Šandrovac dobiva 1835. godine. Tzv. trogodišnju njemačku trivijalku (Cuvaj: Povijest..., 2, 253). Do tada su djeca odlazila u školu u Veliko Trojstvo ili ih je podučavao mjesni kapelan ili župnik. Postoje podaci koji navode da je škola u Šandrovcu i Sirovoj Kataleni osnovana još 1829. (Kožul S.: Sakralna..., 655). Zanimljivo je da se 1863. spominje školska zgrada ("Aedificium Scholare"), te učitelj i crkveni organista (orguljaš) Karlo Jambrošić (rođ. 1834.) i njegova supruga Magdalena r. Veličan. Kada je došao u Šandrovac ne znamo, ali vjerojatno nešto prije 1859., kada mu se rodio

Šandrovačka kotlina na karti Vojne krajine iz 1865. - 1869. godine. Izvor: www: mapire.eu.

sin *Emil*. Učitelj *Jambrošić* ovdje je do 1875. Tada odlazi za učitelja i orguljaša u *Garešnicu* (*Status anim.*, kbr. 3). *Jambrešić* se spominje u jednom školskom izvještaju iz 1862. Spomenuta zgrada koja je nosila kućni broj 3 prvo je bila upisana kao vlasništvo obitelji *Perec*, a srušena je 1891. godine radi trošnosti. Bila je drvena i slamom pokrivena (*Spomenica župe za 1891.*). Prvi učitelji bili su razni krajiški niži časnici.

Cijelo to vrijeme na padinama i nižim dijelovima graničari su obrađivali oranice, međutim gotovo je nevjerojatno koliko je bilo mnogo vinograda oko Šandrovca još u drugoj polovici 18. st. Bili su smješteni najviše na sjevernijim brjegovima, oko današnjih ulica *Bilogorska* i *Vinogradnska*, te *Mali Šandrovac*, ali i jugoistočno prema *Pupelici*. Čini se da su oni bili od velikog značaja za tadašnje stanovništvo, pa se sasvim sigurno ovdje proizvedeno vino i prodavalо. Dodajmo samo jedan detalj. Naime, župni vinograd nalazio se sjeverno od mjesta na tzv. *Zalivatkama*, a koji je 1879. proširen i narednih godina zasađen vinovom lozom. Sredinom 1890-ih župa je imala gotovo 3 jutra vinograda zasađenog vinovom lozom, što je i u današnjim okvirima mnogo. Samo župnik je tada dobivao od 300

do 500 "vedara" vina (1 vedro iznosilo je oko 56 litara) (Vidi: *Spomenica župe - 1825.*, str. 59). To bi značilo da je samo župnik imao više od 20 000 litara vina (?). Prema karti iz godine 1782. na sjevernim dijelovima Šandrovca bilo je oko 1 km kvadratni vinograda ili gotovo 100 hektara. Na tim se prostorima vinova loza uzgaja i danas, a najvjerojatnije i u srednjem vijeku. Gotovo ista količina vinograda na navedenoj karti navodi se jugozapadno od Šandrovca, a sjeverno od *Kašljavca* (tzv. "*Blentina vinogradine*"). Nešto manja količina vinograda navodi se na jugoistočnoj strani od centra Šandrovca prema *Pupelicu*.

U Šandrovcu i okolicu još i danas postoji jedna predaja koja u skraćenoj verziji glasi doslovno ovako: "*Hajde u Šandrovac po kremenje*" (kvarc). Naime, poznato je da na području Šandrovca gotovo da i nema nikakvih površina sa kamenjem, a nadasve kremenjem. Navedena uzrečica/predaja odnosila se, u stvari na trgovanje kremenjem u vrijeme kada još nisu postojale šibice (one su u upotrebi u ovom dijelu Europe tek od kraja 19. st.) - kremen, kojime su se dobivale velike iskre (nalaze se na današnjem grbu *Općine Šandrovac*) je bio osnova pribora kojime se stoljećima mogla najbrže

zapaliti vatra. Ta je trgovina vjerojatno povezana i sa trgovačkom sposobnošću Šandrovčana koji su sa obronaka Papuka ili drugih mjesta (*Moslavina, Slavonija*) pribavljali kremen za paljenje vatre i prodavali ga diljem Hrvatske, pa i šire. Prodaja kremena/kvarca povezuje se i sa tisućljetnom prošlošću ovoga kraja, budući da je oko Šandrovca na više lokaliteta bilo pronađeno i kremenog pretpovijesnog oruđa i oružja.

Prema nekim podacima Šandrovac je nekom kraljevskom poveljom (?) 1794. dobio pravo na održavanje dva godišnja sajma. Nemamo konkretnih podataka o navedenoj povelji, ali su u svakom slučaju sajmovi i na području Šandrovca bili najbolji način za prodaju raznih proizvoda, stoke itd. Moguće je da se i prodaja kremenja povezuje sa njima. Iz povijesti znamo za godišnje sajmove koji su održavani 2. srpnja i 15. rujna (Kalendar Dobri..., 1958., str. III. i V.).

Uvojnom izvještaju iz 1782. godine Šandrovac je opisan ovako:

Šandrovac (str. 186-187, sekcija 11) "Br. 13, Selo Šandrovac ("Dorf Sandrovecz") Udaljeno je dva sata od Male Ciglene, puna dva sata od Maglenče, Velikog Trojstva, sat i tričetvrt od Ravneša (16. sekcija), pola sata od Pupelice i puni sat od Kašljavca. Dijelom, zajedno sa crkvom i kapetanskim konačištem, leži u 16. sekciji, gdje je konačište i opisano. Dio koji se ovdje nalazi odvojen je i neke njegove kuće nalaze se u dolini podno Siromaškog brijege i nad njima dominiraju sve okolne uzvisine. Prema jugu leži drugi dio sela, napola na ravnicu, napola na uskom gorskom hrptu. Najdalji je vidik s brda Siromaškog brijege i od velikog raspela u vinogradu. Šandrovački potok, koji ovdje počinje i nastaje iz

malih izvora te od kišnice, u ovdašnjem kraju nema važnosti. Samo je tlo oko kuća položenih ispod Siromaškog brijege do kapetanskog konačišta i lijevo na usponu uvijek za kišna vremena močvarno i bez čvrste podlage.

Cijelo je selo opkoljeno gorama, pa su vrlo strmi i pjeskoviti i svi putovi koji iz sela vode gore uzbrdo. Put iz ovog sela prema Maglenči i Velikom Trojstvu i kroz šumu Mačak već je opisan kod tih mesta u brojevima 9 i 10. Iste je kakvoće i put koji preko brda Seče vodi u Ravneš u 16. sekciji. Put prema Sirovoj Kataleni ima i preko Siromaškog brijege i od crkve kroz vinograde čvrsto tlo i vrlo je uporabljiv za laka vozila, a kroz šumu je za kišna vremena ponešto blatinjav. Iste je kakvoće i put koji se nastavlja prema Jaseniku preko vinograda Vica dalje preko hrpta gore. O drvenoj (?) crkvi kao i kapetanskom konačištu govorit će se u 16. sekciji. Živež se iz ovog sela može preko Pupelice, Lasovca, Bedenika, Bulinca dovesti na zemaljsku cestu iz Bjelovara prema Slavoniji kao i preko gore i Sirove Katalene u Đurđevac te odatle u Ugarsku i Slavoniju."

i slijedi

Šandrovac (str. 223, sekcija 16)

"Br. 13, Selo Šandrovac ("Dorf Sandrovecz")

Udaljeno je puna dva sata od Male Ciglene, Maglenče i Velikog Trojstva, sat i tričetvrt sata od Sirove Katalene, punih tričetvrt sata od Jasenika (Mala Ciglena, Maglenča, Veliko Trojstvo, Sirova Katalena, Jasenik u 11.

sekcijsi), sat i četvrt od Ravneša, pola sata od Pupelice, puni sat od Kašljavca. Samo mali dio sela pripada u ovu sekciju i u njemu je i časničko konačište. Drugi se dio nalazi u 11. sekciji, gdje je selo i opširnije opisano u broju 13. Potok Šandrovačka, koji nastaje u 11. sekciji na istočnoj strani sela od sutečene kišnice, kod ovog sela ne zavređuje nikakva spomena

jer, povrh toga, za suha vremena nikada nema vode.

Šuma oko sela i ispod brda *Mala reka* obrasla je visokim stablima i zarasla žbunjem. Put prema *Ravnešu* od časničkog konačišta ima, doduše, čvrsto tlo, ipak je vrlo strm i već je opisan kod sela *Ravneša*. Putovi koji idu u *Pupelicu* i prema brdu *Maloj reci* imaju čvrsto tlo i uporabljeni su za svaka vremena. Nad tim malim dijelom sela dominiraju brda *Kučerine* i *Mala reka*.

Časničko je konačište, doduše, od kamena (cigle), no zato što leži u dolini, uopće se ne može iskoristiti. Živež se prevozi kako je zabilježeno u 11. sekciji, broj 13."

Tijekom oko 100 godina nazivi naselja *Šandrovac* i naselja koja mu gravitiraju upisana su ovako (*Horbec I. i dr.: Đurđevačka pukovnija...*, 2003. str. 288-289 i 297 i 298), osim 1795. (*Protokoli 1792. - 1858.*):
Sandrovecz (1782.)
Shandrovecz (1795.)
Sandorovecz (1808.)
Šandrovac, Šandrovac (1866.)
Šandrovac (1877.)
Šandrovac (1895.)

Jaszenik (1782.)
Jaszenik (1808.)
Jasenik (1866.)
Jasenik (1877.)
Jasenik (1895.)

Kasliavacz (1782.)
Kaslyvacz (1808.)
Kašljavac (1866.)
Kašljevac (1877.)
Kašljavac (1895.)

Laszovacz (1782.)
Laszlovecz (1808.)
Lasovac (1866.)
Lasovac (1877.)
Lasovac (1895.)

Bupelicza (1782.)

Pupellicza (1808.)
Pupelica (1866.)
Pupelica (1877.)
Pupelica (1895.)

Ravnes (1782.)
Ravnes (1808.)
Ravneš (1866.)
Ravneš (1877.)
Ravneš (1895.)

4.

Šandrovac krajem 19. i prvih desetljeća 20. stoljeća

Nakon ukidanja *Vojne krajine* 1871. *Šandrovac* ostaje, u geopolitičkom smislu, u sastavu novoformirane *Upravne općine Severin*. Tada dolazi do brojnih preustroja, kao npr. i gospodarenju šumama. Nakon formiranja *Imovne općine đurđevačke* 1871. jedan dio šuma, kojima je ovaj kraj bogat i koje su za svoje potrebe koristili graničari ostao je na neki način u vlasništvu bivših graničara koji su mogli koristiti žirovinu za stoku, pa i drvo za ogrjev. Tada je formirana i *Državna šumarija* koja je sa svojim resursima dopunjavala državni budžet. Nedugo zatim, nekadašnje javne površine kao livade/pašnjaci i drugi javni prostori pretvoreni su u *Zemljišne zajednice*, ali koje je stanovništvo ipak moglo koristiti, no ne na način kao u vrijeme *Vojne krajine*.

Od tada pa narednih oko 70 godina *Šandrovac* i sva okolna naselja koja danas pripadaju *Općini Šandrovac* ostaju u sastavu *Općine Severin*.

Godine 1913., na temelju popisa stanovništva od 1910. Šandrovac kao naselje zajedno sa Jasenikom obuhvaća 3550 jutara i 1573 četvornih hvata. Ima 1370 stanovnika od čega 178 živi u Jaseniku, dok djeca idu u školu u Šandrovac. Naselje Lasovac se prostire na 1611 jutara i 462 kvadratna hvata, dok u njemu živi ukupno 1161 stanovnik. Katoličko stanovništvo pripada župi u Šandrovcu, dok pravoslavno stanovništvo, tj. grčkoistočne vjere parohiji u Bedeniku. Djeca idu u školu u Lasovac. Šandrovcu i Lasovcu susjedna Pupelica prostire se tada na čak 3376 jutara i 1455 četvorna hvata, a u njoj živi svega 452 stanovnika. Pripada rimokatoličkoj župi u Šandrovcu, dok pravoslavno stanovništvo parohiji u Severinu. Djeca idu u školu u Šandrovac. Ravneš i Kašljavac zajedno tada imaju 1945 jutara zemljišta i 1169 hvata. U Kašljavcu živi 355, a u Ravnešu 372 stanovnika. Rimokatolici spadaju pod sandrovačku župu, dok pravoslavni pod grčkoistočnu parohiju u Severinu. Djeca iz Kašljavca idu u školu u Severin, dok iz Ravneša u Lasovac. Tada područje današnje općine Šandrovac ima ukupno 3710 stanovnika, a narednih godina taj je broj povećan za oko 500.

Ovo razdoblje od 1870-ih do kraja 1930-ih godina bilo je jedno od najpovoljnijih razdoblja u povijesti Šandrovca i okolice. Uzrok tome može se naći u vrlo povoljnim općim prilikama za život, a nadasve prvih desetljeća 20. st. pa je uslijedilo značajno doseljavanje u sandrovački prostor. Ovo razdoblje obilježilo je izvanredno veliko povećanje, kako stanovništva, tako i kuća. Krajem 19. st. u okolnim mjestima, kao što je npr. Veliko Trojstvo, nešto istočnija Velika Črešnjevica itd. pronađena su velika nalazišta mrkog ugljena ili

lignita, ali i u Šandrovcu pa je posljednjih godina 1890-ih otvoren i rudnik na zapadnom dijelu Šandrovca iz kojega se eksploatacija vršila sve do početka 1960-ih godina. Valja spomenuti da se posljednja dva desetljeća 19. st. u Šandrovcu zaista mnogo radilo. 1892. godine izgrađena je nova škola, a još pet godina ranije novi župni dvor, te 1886. godine konačno i nova župna crkva. Već smo ranije spomenuli da je ovo bilo područje gdje se dosta sadila vinova loza i proizvodilo vino. Nije potpuno jasno, ali je indikativno da su Šandrovčani, kao i stanovnici okolnih naselja proizvodili mnogo vina, a koje se prodavalо i na širem području Hrvatske, a vjerojatno i Mađarske. Već spomenuti podatak o postojanju oko 250 hektara vinograda nedvojbeno je pridonio razvoju ovog prostora u to doba. Na žalost, danas je dosta malo podataka koji bi nešto više rekli o životu Šandrovčana i okolnih mjeseta u navedeno vrijeme. Nedvojbeno je da je ovaj kraj tada doživio dosta brzi razvoj. U to vrijeme ovdje radi dosta obrtnika raznih struka. Najviše je bilo mlinara i kovača, a nakon oko 1918. pojavljuje se sve više pilana na razne pogone.

Godine 1902. osnovana je i Hrvatska seljačka zadruga u Šandrovcu. Upisana je u *Registar za društvene tvrtke Okružnog suda u Bjelovaru* pod br. 135/1, na temelju odluke br. 23/1-02 od 19. srpnja 1902. godine. Pravila su bila sastavljena 28. svibnja 1902. godine.

Ona je na neki način bila i štedno-kreditna zadruga koja je kreditirala stanovništvo. Glavni pokretač i osnivač ove zadruge, što je zaista bilo jedinstveno, bio je tadašnji sandrovački župnik Juraj Dolenc, rođen u Hlebinama (župnik u Šandrovcu od 1898. do 1925.). Na žalost on je preuzeo svu brigu o

zadruzi, a njegova obitelj iz *Hlebina* nastojala je to iskoristiti, te se doselila u Šandrovac i na brojne načine nastojala iskoristiti njegov položaj. Za župnika *Dolenga*, doduše, 1904. godine je oslikana župna crkva, i do tada je dosta toga bilo učinjeno za dobrobit naroda. No, prvih godina nakon početka 1900. prestao je čak pisati župnu spomenicu i gotovo zanemario sve ostalo osim navedene zadruge. Na kraju se i jako razbolio i 1925. i umro. Osim *Dolenga* prvih godina zadrugu vode i *Nikola Perec* kao potpredsjednik, *Jakob Rašan*, *Josip Janin* i *Ivan Ljutak*. Iz navedene zadruge nakon Drugog svjetskog rata nastala je Opća poljoprivredna zadruga (vidi *Gospodarstvo Šandrovca* u ovoj knjizi), kao prethodnica velike nekadašnje tvrtke *Metalprodukt*.

Od trgovina mješovitom robom znamo za trgovinu židovske obitelji *Weiss* koja se nalazila preko puta crkve na zapadnoj strani. U toj zgradi nalazila se i gostonica, a

Dolje: karta zapadnog prostora od granice sa Slavonijom. Kraj 19. st.
(Izvor: kopija iz privatne zbirke autora).

zgrada je srušena prije nekoliko godina. Od cijelog imanja Weissovih ostao je danas samo stari bunar. Nemamo konkretnih podataka od kada do kada je ova trgovina radila.

Godine 1888., od 12. rujna boravio je u Bjelovaru car *Franjo Josip I.* 13. i 14. rujna posjetio je vojne vježbe koje su se od početka tog mjeseca održavale u okolini Šandrovca, Orovca, Severina i okolnim mjestima. Na fotografiji snimljenoj tom prigodom snimljen je car *Franjo Josip* (lijevo), dok je u sredini kao gost bio i veliki kraljević (princ), a budući engleski kralj *Eduard VII*. Šandrovački župnik *Ferdo Körbler* u župnoj spomenici je zapisao: "S Nj. Veličanstvom su došli i mnogi drugi odlični gosti".

Šandrovac općenito ima dosta lošu prometnu vezu sa okolnim krajevima (iako su sve ceste izuzetno dobro uređene), a nalazi se i dislocirano od svih važnijih putova i cesta. Tako je bilo i krajem 19. st.

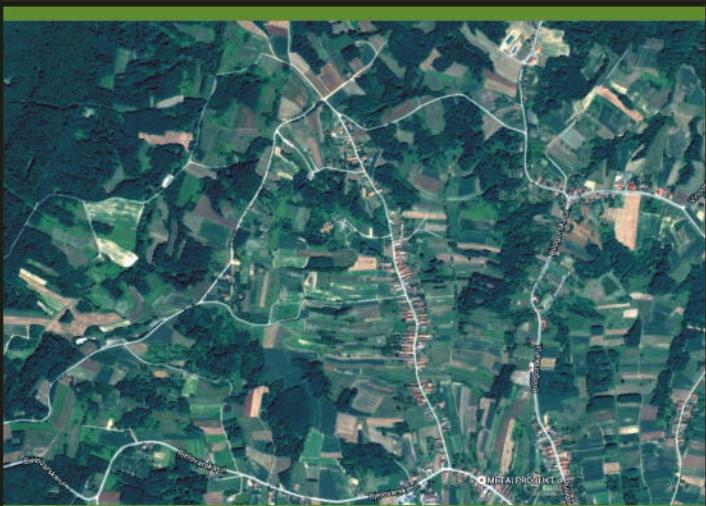
Fotografija prilikom posjeta cara Franje Josipa (lijevo) ovom kraju 1888. godine (Ivanček L.: Nedovršeni spomenar - Bjelovaru u pohode, Bjelovar 1996.).

Str. 66 - 67 - karte područja općine Šandrovac - naselje Šandrovac. Izvor: Google Earth www.google.hr.maps (posljednji pristup 13. 11. 2016.). Karte za god. 1782.

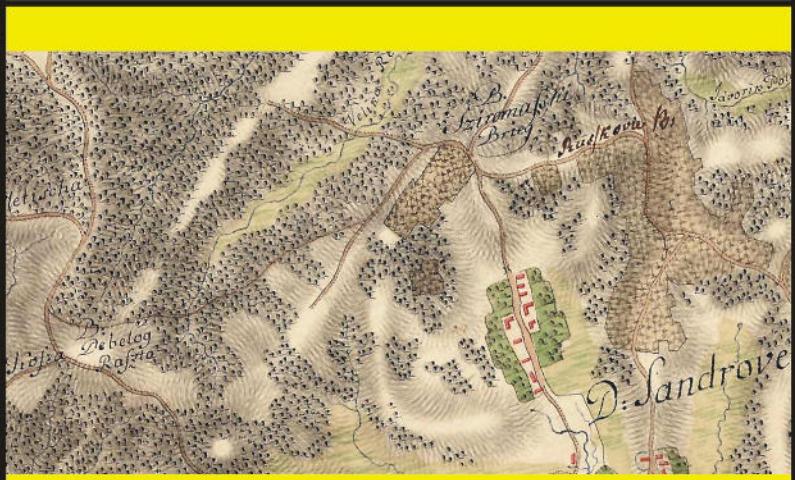
<http://mapire.eu/en/map/firstsurvey/> (posljednji pristup 13. 11. 2016.). Vidjeti I Horbec I., Jukić I. i Valentić M.: Hrvatska na tajnim zemljovidima 18. i 19. stoljeća - Đurđevačka pukovnija, Zagreb 2003., sekcije 11 i 16. God. 1865. - 1869.

<http://mapire.eu/en/map/secondsurvey/> (posljednji pristup 13. 11. 2016.). God. 1880. http://mapire.eu/en/map/hkf_75e/ (posljednji pristup 13. 11. 2016.).

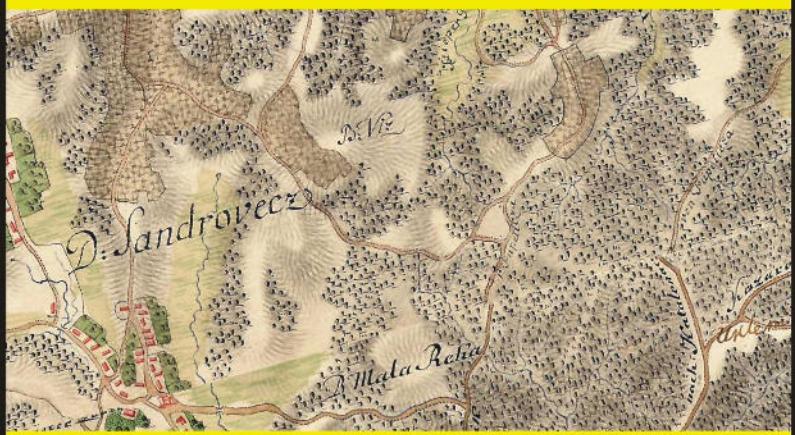
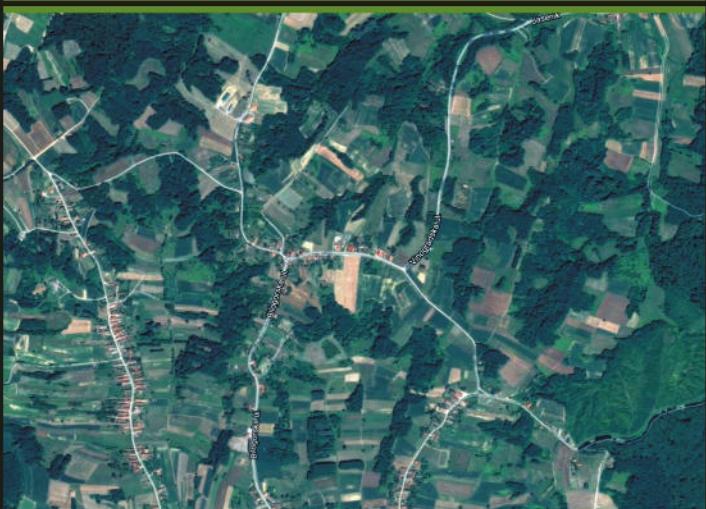
Karta Google Earth 2016. ŠANDROVAC

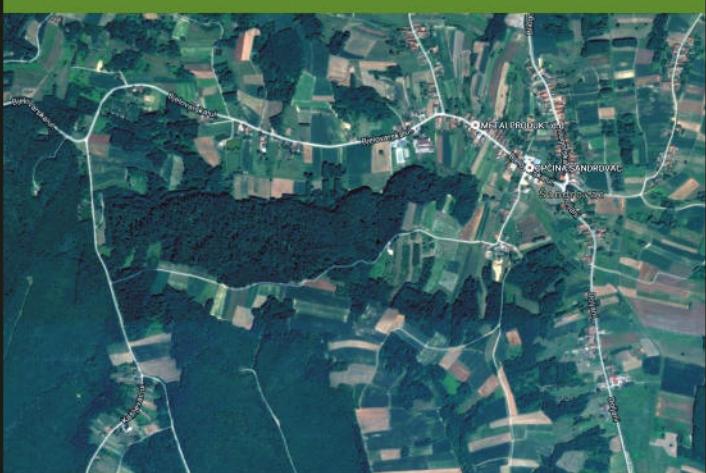
Karta 1782.

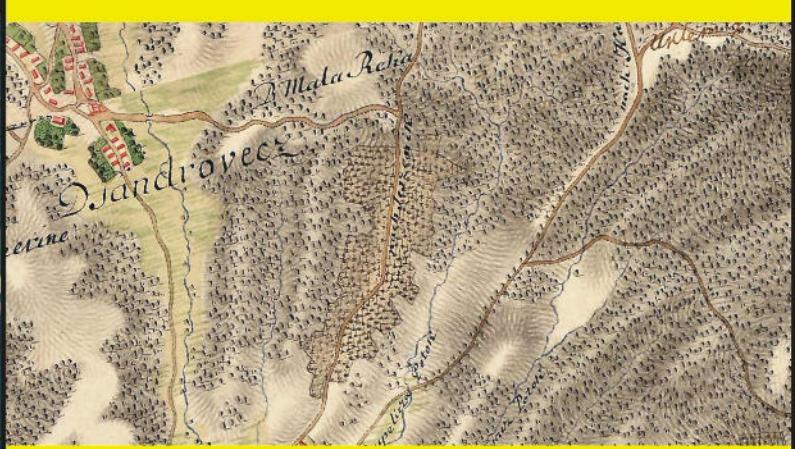
SZ

SI

JZ

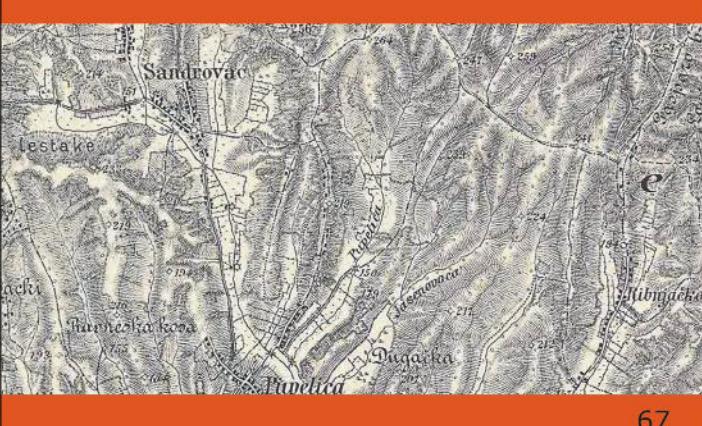
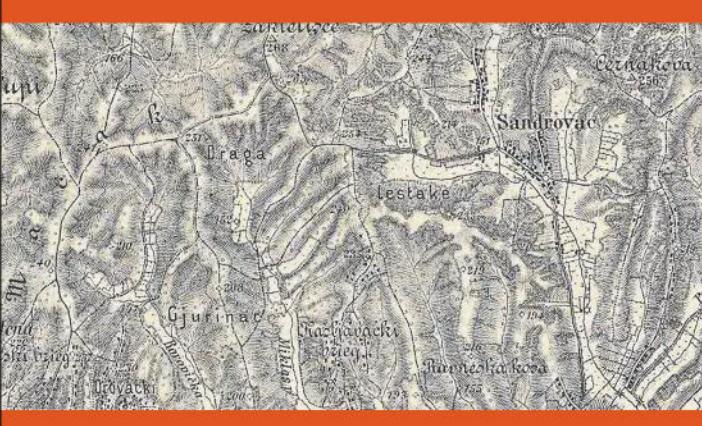
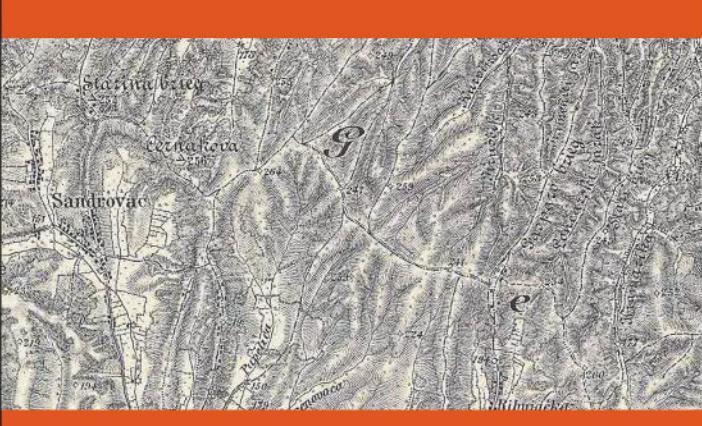
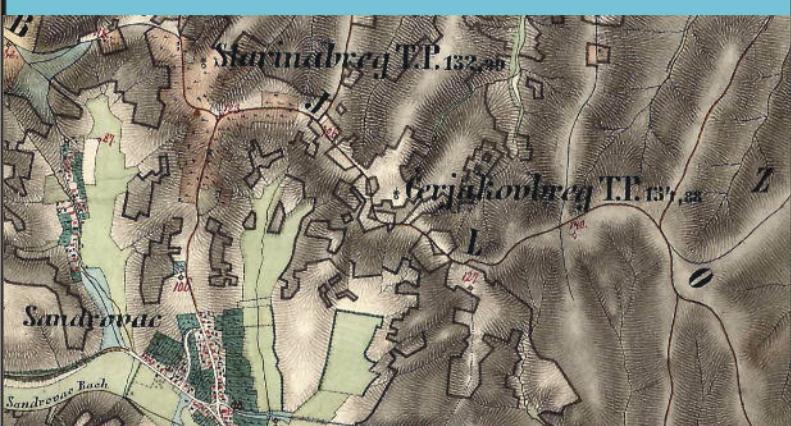
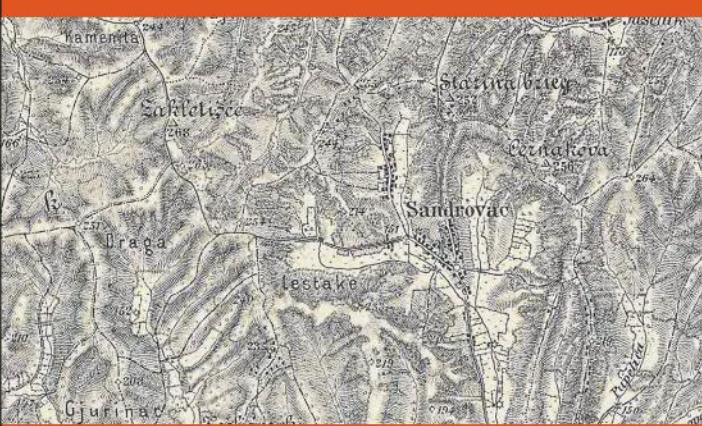

JI

Karta 1865. - 1869.

Karta 1880.

26

Capella B.V. Mariae de L'Assomptione fundata

Jno. Dom:is:or die 23 Novembris Dicitur Capellam B.V. Mariae in
Sandwich fundare quod munit et sub modo recto ap. cuius pavimentum
Bratum non est tabulatum nullum habet, sed offert laminas pro eadem
parati sunt, turris est lignea in qua est campana sub titulo S. Benedicti
Abbatum libato ex ecclesie loco. In hac capella oblonga in entibus mensis pro
fitem pro arca in quo fundamento est superposita imago B.V. Mariae
in fulvo rictu ob lapis. di Cetere nihil videtur.

De Suggestione Appellacionis.

Capella hoc habet calicem unde ex ea in auratq. eis paterna. Secundum
benjam - corpora - purificatorum -; Casulae 3 albae undecimq. et
in manipulo et Pala, Ribi am; tib. his manipulo Et Pala, Thymus, et Pala
alij manipulo Hoc habet portatile -; meges - 3. Iheros - 3 in humeralibus
et cingulis tribus. Vellere - i. palam - i. Croffidae - i. piper - 3. Myrtle -
Coccum arenarium - i. in Ratio Et dicitur.

anno eodem est die quo supra. Traditione. capitulo B.

Virginis flando in fundo uerbi fundato. Thomas Petreus
vith rationem dedit boxam, qui defecatis exponit factis
pro Campana, ut habeat in primis florensis Rhenensis.

12. Iuris. Ciborum fragmentis operatis 20. In debito
quod Joannem Frisch ex Crizeno R. 6. Denario 10.
Matthiam Velifanem R. 9 Den 4. Ceteris Confirmat
discessus futura Visitatione satnam daturus.

Constituto in hac capella seletum. missus ad eam or

In omnibus festis B. V. Mariae, excepto festo Immaculationis, et Domini
natus anno novembris 1711 Casta et Omnia pura mordet nullum

Einführung

the same & receive the day before next, unless
otherwise ordered by the General Assembly.

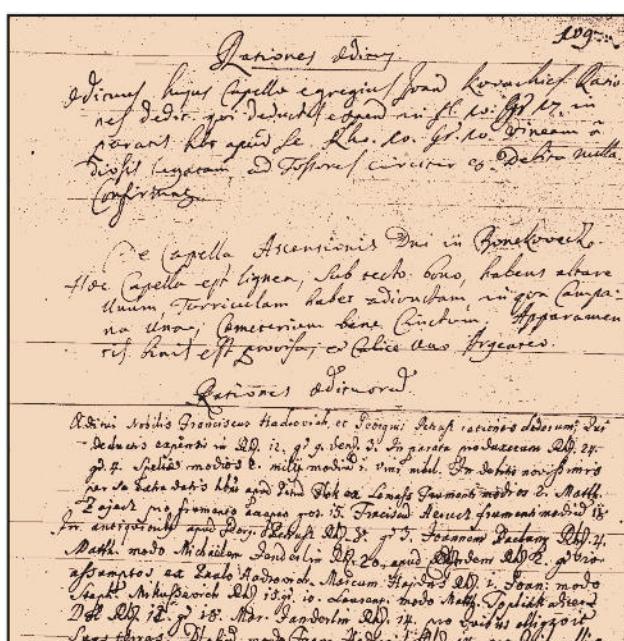

Desno: pogled na svetište današnje župne crkve Pohođenja Blažene Djevice Marije sa kora crkve. Vjerojatno je sličan raspored u interijeru bio i u staroj crkvi.
Foto: 10/2016.

Str. 68: faksimil protokola kanonskih vizitacija od 23. studenoga 1707. godine vizitatora Juraja Bedekovića u kojem se spominje i opisuje zidana (srednjovjekovna) kapela BDM u Šandrovcu, a koja je tada bila filijala župe Presvetog Trojstva u Velikom Trojstvu. Izvor: NAZ KV, 131/II., str. 26. U Hrvatskom državnom arhivu Zagreb. ©

Ovo je prva kanonska vizitacija u kojoj se konkretno govori o Šandrovcu, odnosno šandrovačkoj kapelici Blažene Djevice Marije ("Capella B. V. Maria In Sandrovecz fundata"). U osnovi, navodi se da je zidana, stavljen pod novi krov, tabulat (strop) je drveni, a ima i drveni toranj i u njemu zvono posvećeno svetom Benediktu. Vizitator kaže da je u kapeli oltar sa zidanim postoljem na kojem se nalazi slika Blažene Djevice Marije načinjena na platnu (u župnoj Spomenici 1825. se kaže da na slici стоји 1696. godina i danas ne znamo što ona točno znači - obnovu naselja, godinu izrade slike ili prve obnove kapele? – nije poznata sudbina navedene slike). Osim toga navodi da kapela ima nešto misnog ruha i srebrni pozlaćeni kalež. Godine 1720. na glavnom oltaru je dodano još nekoliko slika, a u brodu su postavljena još dva oltara. Godine 1735. spominje se da je nabavljen novi glavni oltar u sredini kojega je bila slika Pohoda BDM Elizabeti. Sa strane su bili kipovi sv. Barbare i sv. Katarine. U atici oltara bila je slika sv. Tome, a sa strane anđeli s natpisima "Ave Maria" i "gratia plena". Taj je oltar bio pozlaćen i skladno koloriran. Te se godine spominje novi zvonik, a obnovljen je kor, tabulat (strop) i krovište.

Faksimil protokola kanonskih vizitacija od 1735. godine župe Presvetog Trojstva u Velikom Trojstvu sa podacima i o filijali BDM u Šandrovcu. Izvor: NAZ KV, 133/IV., str. 109. U Hrvatskom državnom arhivu Zagreb. ©

CONSCRIPTION

Proventuum Antiquo Parvulo - in Sandrovoe
Diocesi Zagabensi Reginine A. Georgij Jus Patronatus tenet, & exercet
Colectio Anna Metta medio Corde Aula Belli Cooperatorem habet N^o unum

Nomina Locorum ad hanc Curiam spectantium, & avulsarum	Designatio Domini terrena- lis, & quidem quoad- Ecclesiasticos, Cameram Regiam Hungarico- Aulicam, & Fundos fundationales cum adnotatione ratæ possessorii.	Numerus Animorum					
		Filia- lis di- stribut- a Matre spacio- horum	Romani	Cato- lici	Grati- tibus non Ubi- torum	Argenti	Ver- bi
Mater <u>Szenthely</u>	- - - - -	-	-	-	-	433	-
Filiales ab antiquo:							
Possessio							
Kathalena	- Eodem dia faciatissima	13	229	-	-	-	-
Zseneik	Majesta / metus fons:	7	68	-	-	-	-
Szepelica	- aula Bettici	3	18	-	120	-	-
Zserecz	-	1½	22	-	225	-	-
Tegyewez	-	-	1½	24	-	112	-
	Coniunctim	-	294	-	567	-	-
Filiales novæ occasione Parochiarum regulatio- nis adjectæ cum desig- natione Matris, ad quam prius pertinebant:							
Possessio							
Filiales avulsa							
	Actu pertinent ad						
Possessio							

Faksimil protokola kanonskih vizitacija od 1802. godine župe Pohoda Blažene Djevice Marije u Šandrovcu sa podacima o broju stanovnika i dr. Izvor: NAZ KV, 139/X., str. 396. U Hrvatskom državnom arhivu Zagreb. ©

NADBISKUPIJA ZAGREBAČKA
BKT. ŽUPA PÖLOCA C.B. MARIE
ŠANDROVAC

Liber

1

Memorabilium Parochiae Sandrovensis.

De Parochiae Sandrovensis erectione, per quem ac quo recte anno sit facta, nihil certi erui potest, siquidem nec Protocolla, nec alia Documenta desuper adessent ulla. Coeterum conjecturare licet, hanc Parochiam ante saeculum decimum settimum existisse, quod ipsa imago B. M. S. Virginis Mariae Visitantis in Majori Aro collocata dubitate haud sinit, utpote 1696 depicta. Inter ea in omnium Protocollorum p[re]ae manibus existentium Memorabilium hujus Parochiae de anno 1759 quo hic loci Martinus Horolia Interimalis Administrator erat, quo tardius abiverit. quid boni in augmentatione Beneficii fecerit. non constat. Anno 1759 hanc Parochiam natus est Michael Segert Gjorgjevensis, vir lectus, qui per 9 annos laudabiliter hanc reverat usque 1768. Dein hinc ad Parochiam Pittomacensem promotus est.

Huic successit Franciscus Preasic et gubernavit Parochiam usque 1794 cum honore, hujus hoodiedum in Parochia jugis memoria, qui ex Antlati Boni Pastoris spissis suis laboribus hicce etiam pie obiit.

anno 1796 Parochus Sandrovensis erat Lucas Ribaric, nascita Trojostrensis, vir bonus inoblitus et vitae exemplaris, ast valetudinarius, qui duobus sic locis expletis servitu sui annis ad Parochiam Hlostrensem promotus est.

Translatu Luca Ribaric anno 1798 ad Parochiam Hlostrensem, huic successit eodem anno Ioannes labas et Budancevica Parochiae Hlostrensis filiali oriundus, Vir famae in publico optimae et vitae intemeratae, qui per quinquennium huic praefuit Parochia, et hoc ex quo tempore immortalem sui in Parochia reliquit memoriam. Illic miserrimam Ecclesiam totaliter vacuanam reparatione summe indigam necessariis plurimum et propriis providit et reparavit. Sub hoc duo verilla necdum existentia procurata, sepulchrum Christi factum, Baldachinum erectionem, lampades duas fieri curatae. Una pulchra casula procurata. Verbo: vir iste, Ecclesiam edidavit ac omnia Beneficia repaxavit. anno 1803 ad Parochiam Krigradensem promotus est.

anno 1803 huic successit Andreas Turc Insulanus, vir hospitalis et boni animi, non tam unquam undequaque promotor Beneficialium. Illic Parochiae praefuit 14 annis usque 1817. Illic etiam terra mandatus.

Antiquus Status Curiae Parochialis.

3

Curia lignea, ruinae proxima, non sine periculo inhabitable, in monticulo ad Ecclesiae partem sinistram tria exigua cubilia habens, cum misero cellario et culina in parte areae.

De Ecclesiae Stato.

Ecclesia est murata absque Tornice, sed Tabula:to incospato provisa. Turris lignea. Status ejus tam exteriorus quam internus opes paupertatem populi et Ecclesiae Cassae ultimique bonis, sed momentosa reparatione indigens. Tres bonas oras habet.

Andreas Turk successit Mathias Asperger, ex Vicie oriundus. Hic mons ac ab Ecclesio Consilio Bellico decretatus existit, eo omnes curas convertit, ut curia aedificetur, zelogue suo ac incessanteribus usque importunitis Recurribus suis operes Regimini: commando depositis eo rem perducit, ut Regimen, quia periculum in mora erat, stationem officialis Districtualis Muretam pro Curia hyperueniente altiori ratificatione cesserit, quam Procuria: ni depositis 2382 fl. 58 W. 46 anno 1819 emerunt. Hic vineam maiori parte desolatam ad bonum statum posuit. Piscinam sumptibus propriis fieri et cellarium corrutum cibarum curavit. Hortum ampliavit. Omnia destituta recuperaverit, ac in emolumentum Beneficii ultra 600 fl. W. 84. ex proprio sacco induxit anno 1831 mortuus est Asperger, qui per-

Kotar (Bezirk) Bjelovar.			
Upravne i porezne općine i prebivališta Verwaltungs- und Steuer-Gemeinden und Wohnorte Uo. = Upravna općina (Verw.-Gemeinde)	Žiteljstvo Bewohner 1910.	Župne rimokatol., grčko-katol. i grčko-istične Römisch-Kath., Griechisch-Kath. u. Griechisch-Orientalische Pfarren	Pučka škola Volksschule
6. Uo. Severin (K.) (24.521 j. 1.212 □h.)	8.314		
Bedenička (3.362 j. 978 □h.)	378	Kozarevac rk., Bedenik gi.	Ribnjačka
Bedenik (5.246 j. 1.213 □h.)	1.828		
Bedenik ○ ž. gi.; 2 pu.; pr. u.; ☐	1.467	Rača rk., Bedenik gi.	Bedenik
Bulinac ○	361	" "	"
Lasovac (1.611 j. 462 □h.) ○ pu.	1.161	Šandrovac rk., Bedenik gi.	Lasovac
Orovac (2.335 j. 583 □h.) ○	915	Ciglena rk., Severin gi.	Severin
Pupelica (3.376 j. 1.455 □h.) ○	452	Šandrovac rk., Severin gi.	Šandrovac
Ravnoš (1.945 j. 1.169 □h.)	727		
Kašljavac ○	355	" "	Severin
Ravnoš ○	372	" "	Lasovac
Ribnjačka (925 j. 1.565 □h.) ○ pu.	509	Kozarevac rk., Mala Črešnjevica gi.	Ribnjačka
Severin (2.166 j. 214 □h.) ○ ou.; ž. gi.; pu.; ☐; ☐	974	Ciglena rk., Severin gi.	Severin
Šandrovac (3.550 j. 1.573 □h.)	1.370	Šandrovac rk.	Šandrovac
Jasenik ○	178		
Sandrovac ○ ž. rk.; pu.	1.192	"	"

Gore lijevo: izvadak iz Repertorija od 1913. godine koji se odnosi na UO Severin (Političko..., 1913., 74).

Str. 71 - 73 - faksimili stranica broj 1-3 župne Spomenice iz 1825. godine. Osim prvih župnika župe Pohođenja BDM navodi se da je na slici, odnosno oltarnoj pali sa glavnoga oltara u crkvi u Šandrovcu bila slika BDM na kojoj je bila upisana 1696. godina. Što ova godina zapravo znači ne možemo znati. Da li i godinu obnove naselja, ili samo godinu slikanja (?). U arhivu župe Pohođenja BDM u Šandrovcu. ©

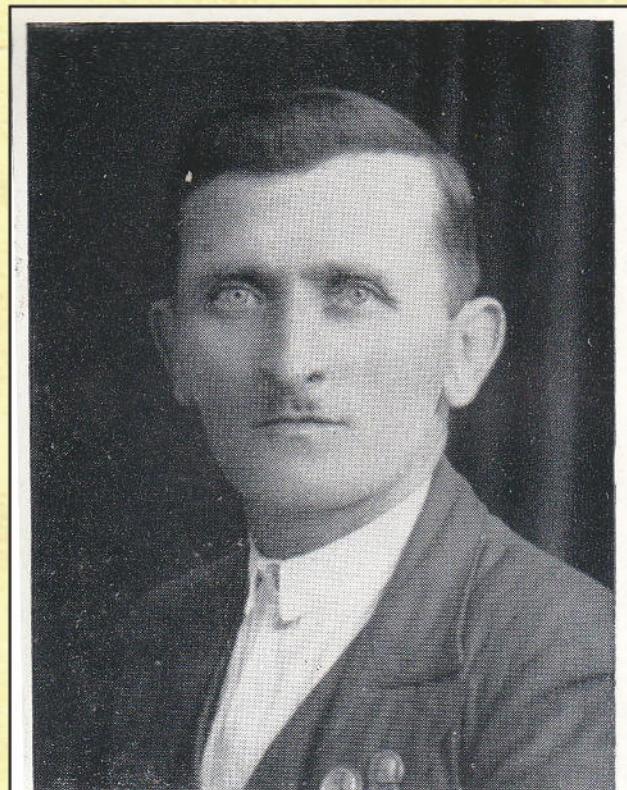
Budislav pl. Budisljević - Prijedorski. Župan Bjelovarske županije 1884. - 1886. i župan Bjelovarsko-križevačke županije 1886. - 1889. godine. On je pomogao Šandrovčanima prilikom izgradnje današnje župne crkve tako što je od Vlade namaknuo otprilike 2/3 sredstava potrebitih za izgradnju, a što je bio ogroman novac. Pomogao je i prilikom izgradnje župnog dvora godinu dana ranije. (Izvor: Vezmarović M.: Bibliografija..., 100). Gore: slika bjelovarskog slikara Josipa Hohnjeca. U Muzeju grada Bjelovara. Izvor: www.bbz.hr/bjelovarsko-bilogorska-zupanija/detaljnije/zupani-kroz-povijest, Ivanček L., 1996. i Karaula..., 112.

12. i 13. lipnja 1935. Šandrovac je posjetio nadbiskup (danas blaženi) dr. Alojzije Stepinac. (Spomenica župe Šandrovac, 63). O tome i misijama sljedeće godine je gotovo preko pola stranice pisala Hrvatska straža: "Uspjeh misija u župi Šandrovac" (Hrvatska straža 6. 12. 1936., str. 11).

kada su počele pripreme za izgradnju željezničke pruge i na ovom području Hrvatske, i to od Virovitice prema Bjelovaru i Koprivnici. Šandrovac se nije nalazio na navedenoj trasi pruge, ali je ipak dio mještana išao raditi na njezinoj izgradnji. Župnik Dolenc, prije nego što je prestao pisati u Spomenicu župe dodaje za 1899.: "Ove godine se gradi željeznička pruga iz Bjelovara preko Trojstva i Sirove Katalene do Virovitice. Poduzetnik je neki Židov Freund iz Budimpešte. Domaći narod dobija samo malo rada jer su nadošli stranci većinom Magjari, kojim se više pogoduje nego domaćim sinovima." (Spomenica župe, 56.). Prva pruga je otvorena 2. siječnja 1900. između Virovitice i Kloštra Podravskog, dok je 9. studenoga pušten nastavak od Kloštra do Virja, a 1912. do Zagreba. Navedena pruga koja je građena 1899. godine puštena je u pogon 1900. godine i to od Kloštra Podravskog do Bjelovara, odnosno Velikog Trojstva i prolazi nešto sjevernije od Šandrovca, pored Sirove Katalene, tako da Šandrovac nije direktno na njezinoj trasi. U stvari radilo se o pruzi od Križevaca, preko Bjelovara do Kloštra Podravskog, što je bila zadnja faza izgradnje ove trase koja je građena još od 1894. godine. Kasnijih godina, 1912. i 1913. otvorena je pruga od Bjelovara prema Velikoj Pisanici i Garešnici. Nakon otvorenja pruge Šandrovčani su najčešće koristili, kada je bio u pitanju prijevoz nečega, najbliže postaje, a to su Sirova Katalena, Paulovac ili Veliko Trojstvo.

Još za vrijeme župnika Juraja Dolenca, početkom 20. st. nabavljenja je vatrogasna štrcaljka "velikog kalibra". Iako je u to vrijeme najveći dio kuća bio od pletera ili drveta veliki požari u Šandrovcu i okolnim selima nisu zabilježeni. To ne znači da ih uopće nije bilo. Razlog

LUKA ILEKOVIĆ

Luka Ileković. Rođ. 1894. u Šandrovcu gdje je i ubijen 1945. godine. Narodni zastupnik HSS u beogradskoj starojugoslavenskoj skupštini krajem 1930-ih godina. (Foto: Glomarić, isto, 1940.).

tome možemo tražiti u dosta razvučenim i udaljenim stambenim jedinicama, tako da je požar mogao biti brzo lokaliziran. Ipak, 1928. dolazi do osnivanja Dobrovoljnog vatrogasnog društva, a 1932. i do početka izgradnje vatrogasnog doma koji je otvoren 1936. godine - nalazio se preko puta zgrade današnje općine Šandrovac. Dobrovoljna vatrogasna društva općenito su bila društva koja su nosila kulturno-društveni život nekog mjesta. Tako je bilo i u Šandrovcu.

Zanimljivo je spomenuti da je u Šandrovcu, radi specifičnog položaja još 1901. godine otvorena Meteorološka postaja četvrtog reda, ali na kojem se mjestu tada nalazila nije nam poznato. Od

<i>Ustrojivo besavno klana Jevanđelija Belica je upis novo iz Hrvatske Čeme Šandrovac i Šandrovac</i>	R 623 02	<i>Predstava na p strani Proveo Jaku</i>
<i>Održano besavno slavono razvedef stra, kada je Atos Savić, Vukola Gospodac, a upis novo izabran Luka Kraljevinački i Šandrovac</i>	R 623 03	<i>Proveo J.</i>
<i>Ustrojivo besavno istupio je članova predstavnika Šandrovca Bumbarović Franja Grgurko Marko te upis novovabranih članova razvedef kada Zdešin Franja, Prislovec Boško i Hrloš Josip je Šandrovac.</i>	R 623-02 15	<i>Proveo J.</i>
<i>Ustrojivo besavno dobrovoljni članova razvedefista Keković Čeme je Prislovec Boško te upis novovabranih članova razvedef kada Zeković Martin i Prislovec Franjo je Šandrovac</i>	R 623-02 15	<i>Proveo J.</i>

srpnja 2000. otvorena je u *Bilogori* kod Šandrovca automatska mjerna postaja "Šandrovac" koja mjeri SO₂ i NO/NO_x/NO₂ i ostale meteorološke podatke (PPU općine Šandrovac, 92).

U jutarnjem listu od 11. kolovoza 1936. objavljen je natpis: "Otvorenje vatrogasnog doma u Šandrovcu. BJELOVAR. 10. VIII. Dobrovoljno vatrogasno društvo u Šandrovcu, jučer je otvorilo uz prigodne svečanosti svoj dom, koji je lijepo uredjen i koji će biti stjecište društvenog života Šandrovca i okolice. Pored spremišta nalazi se u zgradici čitaonica, dvorana za predstave i druge nusprostorije. Pokrovitelj proslave bio je narodni zastupnik Luka Ileković, a posvetu je obavio domaći župnik. Bjelovarsku vatrogasnu župu

Faksimil naslovnice Registra za društvene tvrtke Okružnog suda u Bjelovaru, sv. 1, od 1876. do 1941. U Državnom arhivu u Bjelovaru (A.2.1.2 101). Lijevo dolje: detalj iz Registra za društvene tvrtke Okružnog suda u Bjelovaru koji se odnosi na Hrvatsku seljačku zadrugu Šandrovac.

zastupao je Oliam predsjednik društva iz Vel. Trojstva. Na javnoj vježbi nastupila su sva okolišna društva. Na večer je bila velika pučka svečanost."

Narodni zastupnik Luka Ileković bio je (ispred HSS-a) u beogradskoj skupštini u nekoliko navrata. Godine 1938. Luka Ileković je sa 13400 glasova izabran za narodnog zastupnika u skupštini Kraljevine Jugoslavije ispred tadašnjeg križevačkog kotara (od ukupno 31-og zastupnika iz Hrvatske). Bio je rođen u Šandrovcu 14. listopada 1894., tadašnje Općine Severin (Glojnarić, 1940., 224). Bio je značajan kulturno-društveni i politički djelatnik u Šandrovcu, a okupacijom Šandrovca prvog svibnja 1945. partizani su ga prvo zaklali, a zatim doslovno izrešetali mećima.

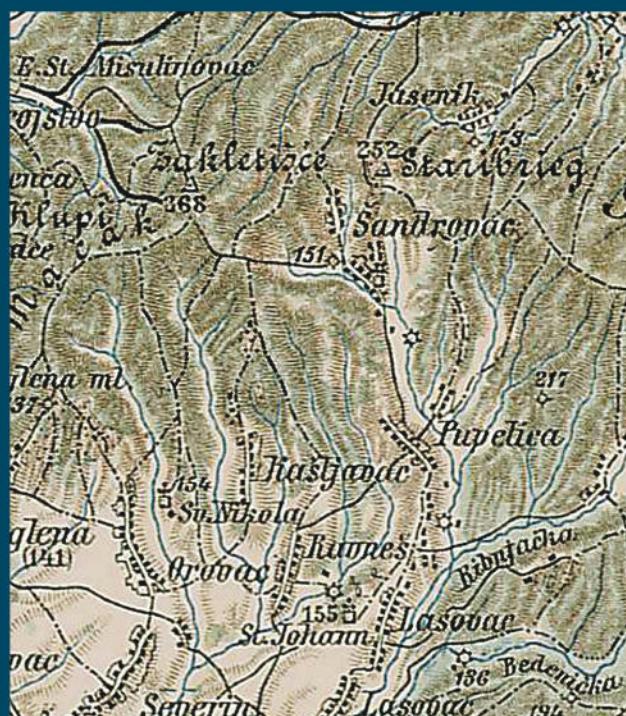
Krajem 1930-ih i početkom 1940-ih godina Hrvatska seljačka stranka bila je vrlo jaka na području Šandrovca, dok njezina popularnost nije pala niti do danas. 1920-ih godina i u Šandrovcu je bilo vrlo povoljno razdoblje, pa krajem 1920-ih, prema popisu od 1931., Šandrovac ima nevjerojatnih 4212 stanovnika.

U popisu od 1921. zabilježeno je čak 3894 stanovnika, a sredinom 1920-ih taj je se broj opet uvećao. Međutim, nakon Šestojanuarske diktature kralja Aleksandra u tadašnjoj Kraljevini Jugoslaviji 1929. godine i opće gospodarske krize početkom 1930-ih počelo se i u Šandrovcu živjeti sve

teže. Posebno nakon 1932/33. Industrijski proizvodi dosežu vrtoglave cijene, a cijene proizvoda koje je proizvodio seljak jako opadaju. Pa je život bio izuzetno težak. Na primjer, između 1935. i 1939. 1 kg. modre galice, koja se koristila u voćarstvu, vinogradarstvu i drugdje koštala je 6-7 dinara, 1 kg kukuruza plaćao se samo 1,4 do 2 dinara, jedna kutija šibica vrijedila je 5-6 jaja. Cijena pšenice pala je, u odnosu na sredinu 1920-ih za oko 70-80% (1926., npr., 100 kg pšenice je vrijedilo 500-600 dinara, a tada 100-200 dinara). 1 kg šećera vrijedio je desetinu vrijednosti 100 kg pšenice, 1 litra petroleja kao petina, 1 kg riže kao desetina vrijednosti 100 kg pšenice. Za jedne obične cipele trebalo je dati 100 kg pšenice. Neki su se artikli, kao npr. šećer kupovali na grame. Za jedan dinar moglo se kupiti čak 6-7 jaja, a 20 grama duhana koštao je čak 3 dinara ili oko 20 jaja, a kutija cigareta "Ibar" stajala je 5 dinara ili čak 25-30 jaja (Begović B.: Tri..., 56, Glojnarić M.: Borba..., 242-243). Prilike se

*Prostor Šandrovca na Austro-ugarskoj vojnoj "specijalki" iz 1882-83.
(Mühlberger J. i Herwegg J.) - dio "35° 46° Belovar", sa dopunama do 1910. godine.*

počinju koliko toliko popravljati nakon 1938. Međutim, *Drugi svjetski rat* je već bio na pomolu. 1939. već se počinju pozivati rezervni sastavi starojugoslavenske vojske na pripreme za mogući rat.

5.

Župa i župna crkva Pohodenja BDM u Šandrovcu

Današnja župa *Pohodenja Blažene Djevice Marije* obnovljena je ili osnovana 11. rujna 1753. godine. U Šematizmu zagrebačke nadbiskupije od 1966. (str. 146) stoji da je obnovljena 1750., a u Šematizmu od 1996. (Šematizam zagrebačke nadbiskupije str. 167) stoji također da je srednjovjekovna župa u Šandrovcu obnovljena 1750. godine.

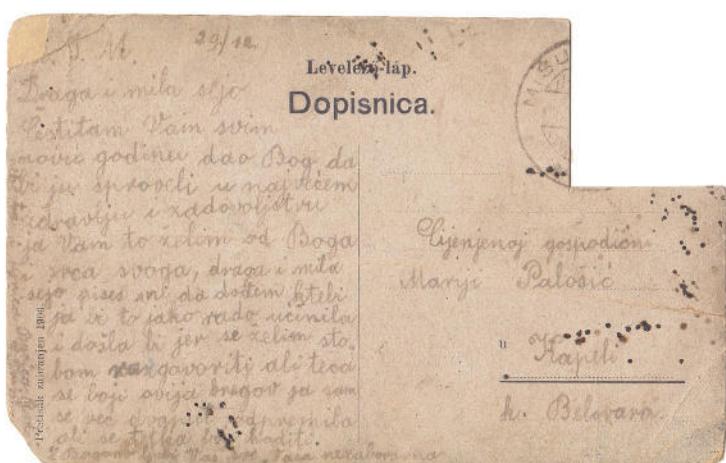
Godine 2016. župa u Šandrovcu ima u svojem sastavu 7 naselja. Šandrovac, Jasenik, Kašljavac, Lasovac, Lasovac Brdo, Pupelica i Ravneš. U ovim granicama župa Šandrovac nalazi se od sredine 18. st., s time da je do 1946. u župu spadalo i naselje Sirova Katalena, koja je te godine pripojena novoosnovanoj župi *Uznesenja BDM u Budrovcu*.

Od obnove župe pa sve do danas u Šandrovcu je živjelo i radilo mnogo svećenika. U vrijeme kada je župa imala više tisuća župljana obično je bio, pored župnika i jedan kapelan.

Uvrijeme kada je Šandrovac bio filijala župe u Velikom Trojstvu bili su župnici

Fotografija župne crkve i sjevernog dijela prostora oko crkve sa seoskim/javnim bunarom koji je iskopan i obzidan ciglom 1886. godine u dubinu od 25 metara. Prvenstveno je iskopan radi potreba za vodom prilikom gradnje crkve. Krajem 1950-ih godina dogodila se nezgoda vezana za navedeni bunar, te je on zatvoren. Naime, vozeći zapregu jedan od dva konja uplašio se te skočio i upao u bunar. Mještani su ga mrtvoga uspijeli izvući, međutim odlučeno je da se bunar zatrpa i zatvori. Fotografija iz vlasništva obitelji Domitrović iz Šandrovca. Razdoblje između dva svjetska rata.

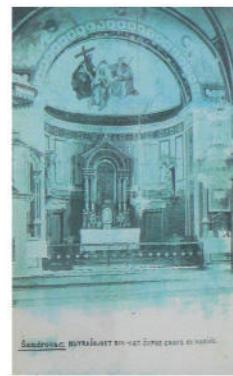

"29. 12. (1907.) Draga i mila sejo.
Čestitam Vam svim novu godinu dao Bog da bi ju sproveli u najvećem zdravlju i zadovoljstvu ja Vam to želim od Boga i srca svoga, draga i mila sejo pišeš mi da dođem ktebi ja bi to jako rado učinila i došla bi jer želim stobom razgovarati ali teca se boji ovjeja bregov ja sam se već dvaput odpremila, ali se tetka boji hoditi. Zbogom ljubi Vas sve Vaša nezaboravna Barica."

Desno (str. 79): jedna od dvije sačuvane (poznate) stare razglednice Šandrovca. Na jednoj se nalazi motiv župne crkve, dok se na drugoj nalazi oltar Pohođenja Blažene Djevice Marije i novooslikano svetište sa slikom Krunjenja Bogorodice od Presvetog Trojstva koje je naslikao Oton Iveković, poznati hrvatski slikar (1904.). Slike na stropu sačuvane su sve do danas. Razglednice potječu iz 1906. godine. Desno je rekonstruirana cijela razglednica sa glavnim oltarom dok su dolje dvije verzije iste. Jedna je kolorirana u plavo dok je drugoj odrezan kut gdje se nalazila poštanka marka i pečat iz pošte u Mišulinovcu, odakle je i poslana. Plava verzija (kopija) se nalazi u fototeci Općine Šandrovac.

Pozdrav iz
Šandrovca.

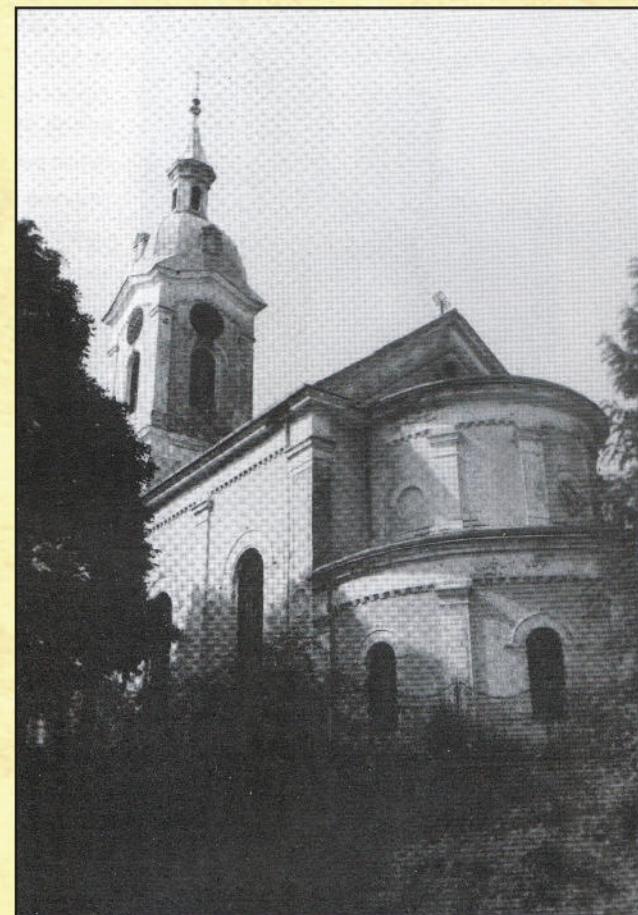

Dolje: u Status animarumu (knjiga br. 2) kojega je počeo popunjavati župnik Juraj Dolenc nakon 1900. (posljednji upisi podataka 1980.) na stranici 29., kbr. 12. kojega je nekada nosio župni dvor upisan je podatak (1925. godine) "Parochia erecta circa 1696." ("Župa je osnovana oko 1696."). Ne možemo znati izvor ovog podatka, međutim on u svakom slučaju nije točan, već je proizvoljan. Možemo pretpostavljati i kazati da bi se ova godina prije odnosila na obnovu srednjovjekovnog Šandrovca, odnosno osnivanje današnjeg mjesta.

	1847	1877	
Juraj Dolenc	2/4 1861	1885	upis na 14. 12. 1898.
Parochia erecta circa 1696. 1925 = 229 godina			
ab anno 1759 parochi seu administratore			
1. Martinus Karolci	ab anno 1759,	admnistrat.	
2. Michael Tigrerk	1761		
3. Franciscus Kecic	1759-1768	parochus	
4. Lucas Ribarci	1768-1799.		
5. Joannes Gabas	1799-1803		
6. Andreas Turk	1803-1817		
7. M. J. ...			

Crkva Pohođenja BDM snimljena u svibnju 1990. godine, prije obnove vanjskog dijela građevine. Pogled od jugoistočne strane. Tada je bila u izuzetno lošem stanju. Foto: Spomenica župe Šandrovac za 1990. godinu.

Župna crkva Pohođenja BDM iz 1885. godine. Pogled od jugoistočne strane. Fotografija iz 1970-ih godina (Kožul S.: Sakralna..., 653).

Jakob Ivšić (župnik 1686. - 1689.), *Petar Rogović* (župnik 1689. - 1708.), nakon kojega dolazi *Marko Celić* i tu ostaje sve do 1724. Naredni župnik *Ivan Evandjelista Krajačić* ostaje u *Trojstvu* narednih 20 godina, kada na jednu nepunu godinu dolazi za župnika *Pavao Vučetić* (1744.), da bi od 1745. do 1748. iz *Križevaca* došao *Nikola Mihalić*, koji je u *Trojstvu* i umro. Iste, 1748. za župnika dolazi *Ivan Mihael Vokačić* i u vrijeme njegovog vođenja župe osnovana je, odnosno obnovljena stara šandrovačka župa *Blažene Djevice Marije*, sada *Pohođenja BDM*. On je prvih godina vodio ovu župu, sve dok 1757. nije došao *Martin Korolija*.

Sandrovačka župa dobila je svojeg upravitelja te, 1757. godine. *Martin Korolija* je došao iz *Virja* gdje je bio kapelan i gdje je bio rođen. U *Šandrovcu* je do 1759. kada odlazi na dvije godine za vojnog kapelana *Đurđevačke pukovnije*. Njega u *Šandrovcu* 1759. nasljeđuje *Mihael Šegert* koji u stvari postaje i prvi šandrovački župnik poslije *Turaka*. Bio je rođeni *Đurđevčan* i ovdje ostaje narednih devet godina, do 1768. kada je premješten u *Pitomaču*. Navodno je u *Šandrovcu* bio revan, dok u *Pitomači* nije bio sretan. U matičnoj knjizi krštenih župe u *Pitomači* 1782. zapisao je "Godine 1768. šestog lipnja došao sam (o, da nisam nikada došao) nesretnom svojom sudbinom iz župe *Šandrovac* u župu *Pitomaču*. Sljedeće godine, to jest 1769., u mjesecu studenom kanonski me je ustoličio kloštranski župnik *Matija Ivan Saraga*, uz nazočnost četvorice časnika njegova *Veličanstva i osmorice vojnika pod oružjem*." Na mjesto *Šegerta* (*Šegrta*) 1768. dolazi *Franjo Mejašić* koji ostaje u *Šandrovcu* narednih 26 godina, do 1794. godine, gdje je i umro te godine i bio pokopan na župnom šandrovačkom groblju, koje se i tada

nalazilo na današnjem mjestu. Naredne dvije godine župu vodi *Matija Rožić*, a 1795. župnik je *Mihael Jurak*, dok nakon njega dolazi *Luka Ribarić*, iz *Velikog Trojstva*. On je u *Šandrovcu* do 1798. kada je preseljen u *Kloštar Podravski* gdje je i umro nekoliko godina kasnije.

Godine 1798. za župnika dolazi *Ivan Labaš*. Bio je rodom iz *Kloštru Podravskom* susjedne *Budančevice*. Došao je za župnika od 18. travnja i ostao u *Šandrovcu* 5 godina, sve do 1803. godine.

Unizu župnika u to vrijeme *Labaša* nasljeđuje *Andrija Turk* i ostaje u *Šandrovcu* sve do svoje smrti 1817. godine. Također je pokopan na župnom groblju, na ulazu u koje stoji spomenik (i grobnica) šandrovačkim župnicima.

Iste godine umjesto *Turka* dolazi *Matija Ašperger* (vjerojatno verzija prezimena *Aušperger*), rođeni *Virovec*. On je ovdje ostao narednih 14 godina i umro 1831., te također bio pokopan na župnom groblju. *Ašperger* je 1825. počeo voditi župnu *Spomenicu*, a još 1819. godine uspio sagraditi novi župni dvor, umjesto staroga, odnosno prvoga, iz sredine 18. stoljeća. Taj iz 1819. je srušen 1885. kada je sagrađen onaj kojega je zgrada sačuvana i danas se nalazi zapadno od crkve (u sastavu doma za stare i nemoćne osobe). *Ašperger* je 1825. godine unio i prve podatke o redoslijedu župnika šandrovačke župe.

Godinu dana prije nego što je umro, *Ašperger* je dobio kapelana *Jurja Lipolda*, a isti je naredne godine, nakon smrti *Matije* postao 1831. upravitelj župe. No već iste godine *Lipold* odlazi u *Veliko Trojstvo*, a za župnika dolazi *Matija*

Mikloška koji ovdje ostaje do 1837. godine. Iste godine za upravitelja župe dolazi Josip Talafant, koji postaje župnikom 1850. i ovdje ostaje sve do 1862. godine, odnosno gotovo 25 godina. Umro je i bio pokopan u Šandrovcu. Dio 1862. godine župu vodi Stjepan Lončarić, a u studenomu za župnika dolazi Juraj Mikić, no koji je ovdje vrlo kratko, sve do slijedeće godine (1863.) kada u Šandrovac dolazi Stjepan Kari ("Kary") i ovdje ostaje do 1868. kada je zbog bolesti umirovljen. 1863. Kari je počeo pisati *Status animarum* šandrovačke župe koji se na sreću ipak sačuvao.

Uvijeme kada je već bilo jasno da će Vojna krajina biti ukinuta na Karijevo mjesto dolazi Ivan Plenar (1868. - 1879.) koji je bolestan otišao u mirovinu 1879. i već iste godine umro u Zagrebu. Te godine Plenara zamjenjuje iz povijesti Šandrovca poznati župnik Ferdo Körbler za kojega je sagrađena današnja župna crkva, zatim novi župni dvor (1885.). On je opremio novu crkvu novim oltarima, podigao novi veliki vinograd i još mnogo toga. Umro je u Šandrovcu krajem 1897. godine i bio ovdje pokopan.

Dio naredne, 1898. godine župu vodi Aleksije List, da bi u ožujku 1898. za župnika u Šandrovcu prisegnuo je već spomenuti Juraj Dolenec, rođen u Hlebinama 1861. godine. On će ostati u Šandrovcu narednih 27 godina. Dolenec je u župi Šandrovac zabilježen kao poduzetan svećenik. No, posljednjih godina, negdje od Prvog svjetskog rata obolijeva, slabi te konačno i umire u Šandrovcu 1925. godine, gdje je i pokopan na župnom groblju. Naredne dvije godine župu vodi bivši šandrovački kapelan Mihael Jurić (1924. - 1926.), a njega nasljeđuje Adam Füstös koji će ostati u Šandrovcu narednih 21-u godinu, do

1947. godine. Te je godine umro i bio pokopan na župnom groblju u Šandrovcu. Navode se podaci da je bio ubijen, no Kožul (Kožul S.: Svećenici..., str. 587) to odbacuje.

Nakon njegove smrti u Šandrovac dolazi za župnika relativno mladi svećenik rođen u Mađarskoj 1917. godine i koji ostaje u ovoj župi čak 42 godine. Bio je to Petar Kaličanec (od milja znan kao Perica), župnik od 1947. do 1989. Te je godine umro u bolnici u Zagrebu. Nakon njegove smrti 1989. župu nakratko vodi župnik iz Velike Pisanice Juraj Oštarjaš, a krajem iste godine dolazi Nikola Havliček, koji je u Šandrovcu do veljače 1991. kada je iz svećeničke službe otišao u civilnu. Nakon njega deset godina župu vodi Josip Stipančević, a za njegovog službovanja izgrađen je današnji župni dvor na novom, današnjem mjestu. 20. kolovoza 2001., nakon što je Stipančević otišao za župnika u Bjelovar, u Šandrovac dolazi današnji župnik David Andreić, za vrijeme kojega je završena izgradnja župnog dvora te obnovljena župna crkva te crkveni okoliš, nadasve i uz potporu lokalne samouprave.

Ukratko, ovo je pregled upravitelja ili župnika župe Pohodenja BDM u Šandrovcu. Osim ovih svećenika koji su upravljali župom, a koja je u početku bila dosta mala, no krajem 19. i početkom 20. stoljeća se brojčano povećala, tijekom ovih više od 260 godina navodi se još 55 svećenika koji su tijekom tog vremena u Šandrovcu bili kapelani ili duhovni pomoćnici i povremeni pomagači.

Prvi koji se spominje je franjevac Mihael koji je krstio u šandrovačkoj župi 1759. Zatim se spominje franjevac Jeronim koji je pomagao župniku Šegertu

prilikom božićnih blagdana 1763. Narednih desetljeća zabilježeno je još 20-ak svećenika koji su pomagali župniku, budući da je tadašnja župa, iako po broju župljana ne velika, ali sa filijalama dosta udaljenim od Šandrovca - sve od Sirove Katalene pa do Lasovca i Kašljavca.

Tijekom prošlosti imamo samo dva svećenika koji su bili rođeni u Šandrovcu. To je bio Petar Đipalo rođen 1890. i Antun Šogorić rođen 1975. godine. Više o svećenicima na području župe u Šandrovcu i Velikom Trojstvu vidi Kožul S.: Svećenici..., 571-665.

Već smo u nekoliko navrata spomenuli da je današnja župna crkva izgrađena i posvećena 1886. godine. Prethodne, 1885. godine stara crkva je bila u vrlo lošem stanju pa su župljani dogovorili da će ju srušiti i izgraditi novu crkvu.

Ta, stara crkva gotovo je sigurno imala svoje temelje i dio zidova još iz vremena kada su ljudi odlučili obnoviti staro naselje koje je u srednjem vijeku nosilo ime *Mušinja*, a to bi značilo da je djelomično i preživjela tursku okupaciju. Prema pouzdanim podacima iz kanonske vizitacije od 1842. znamo da je ta zidana crkva, koja je imala drveni toranj, bila dosta velika građevina. Njezine dimenzije od gotovo 21 metra dužine sa 10 metara širine bile su primjerene većem naselju i bilo bi neumjesno reći da je nekolicini obitelji trebala takva velika crkva - na početku 18. st. Stoga nema dvojbe da bi ju u to vrijeme mogli iz početka izgraditi, ali popraviti da. To znači da su novoseljeni stanovnici zatekli krajem 17. st. ostatke stare srednjovjekovne crkve i koju su popravili. Kako se do 16. st. spominju tri crkve na prostoru *Mušinje*, a to je

bila crkva sv. *Magdalene*, sv. *Benedikta* i Blažene Djevice Marije sasvim je jasno da je crkva koja se nalazila na istom mjestu prije današnje imala svojeg patrona *BMD*. Na samom početku župne *Spomenice* navodi se da je na glavnom oltaru u toj staroj crkvi bila slika *BMD* na kojoj je stajala godina: "1696". Ista slika je kasnije nestala ili je uništena, međutim, ovo bi mogao biti određeni trag o godini obnove naselja i same kapele, nekada važne župne crkve *BMD* koja je imala čak i 2 kapelana/pomoćnika još 1501. godine (*Petar župnik, Blaž, kapelan i Ivan milostinjar - novi svećenik*). Iste godine se navodi i župa sv. *Margarete*, odnosno župnik *Martin* iste župe, a koja se najvjerojatno nalazila na prostoru Šandrovca. U kanonskim vizitacijama početka 18. stoljeća saznajemo da su do godine 1707. Šandrovčani obnovili staru zidanu crkvu. Nanovo su prekrili krovište, dok je zvonik bio drveni sa jednim zvonom (nosilo je ime sv. *Benedikta* - valjda kao uspomena na jednu staru srednjovjekovnu župu na području Šandrovca?). 23. studenoga 1707. vizitator Juraj Bedeković zabilježio je i "cuius pavimentum stratum non est, tabulatum nullum habetur, sed asseri tamen pro eodem parati sunt". "In hac capella est fundamentum ex muro positum pro ara in quo fundamento est super posita imago B. V. Mariae in tela picta." 1720. godine glavni oltar crkve, tada kapele *BDM* imao je nekoliko slika, a na bočnim stranama bila su još dva oltara. Kapela se spominje i narednih godina, a nešto prije 1735. godine nabavljen je novi glavni oltar *Pohodenja Blažene Djevice Marije Elizabeti*. Oltarna pala je bila izrađena na dasci i na njoj je, kako je spomenuto, bila upisana godina 1696. Za tu se godinu navodi da je obnovljeno krovište, izgrađen novi zvonik, a obnovljen je kor i obojen drveni tabulat u brodu (strop).

1739. godine kamenom je popločeno svetište, a 1738. je nabavljen novi srebrni kalež, dok su u crkvi te godine i dva sporedna oltara: sv. Josip i sv. Križa. Danas u župi Šandrovac nema sačuvanog sakralnog posuđa iz razdoblja baroka. Međutim, sačuvana je dosta velika knjižnica knjiga 18. i 19. st.

Današnja crkva nakon rušenja starije 1885. godine smještena je na prostoru kojega neki smatraju da je u srednjem vijeku bio jedna vrsta utvrde (?). U svakom slučaju nakon rušenja stare crkve zemljište je sniženo za oko 2 metra što znači da se stara crkva nalazila dosta povišeno u odnosu na današnju. Danas nije moguće ustanoviti da li se ovdje u srednjem vijeku nalazila kakva gradina ili utvrda.

Današnja crkva u Šandrovcu ima ukupno 15 prozora i svaki ima vitraž koje su dali izraditi uglavnom župljani. Crkva je historicistička građevina sa klasicističkim elementima. Ima jedan brod, ali pomalo je neobična u svojim detaljima. Naime, ova crkva ima sakristiju u sastavu apside, odnosno svetišta, dok kor ili pjevalište u stvari niti ne postoji, već postoji samo manji prostor za orgulje, orguljaša i pjevače.

Zvonik se nalazi iznad pročelja, a ulaz u unutrašnjost zvonika, te do navedenog kora je na južnoj strani. Nasuprot ulaza do zvonika, ispod kora se nalazi kapelica sa historicističkim raspelom i dvjema baroknim skulpturama (18. st.) koje su ostaci nekadašnjih oltara iz stare crkve srušene 1885. godine. Od ove crkve u župnom je dvoru sačuvan bokocrt sa apsidom, te nacrtima oltara, a u Državnom arhivu u Bjelovaru podrobna dokumentacija o njezinoj

izgradnji. Temelj za crkvu je blagoslovjen 11. travnja 1886., dok je osnovni nacrt načinio podžupanijski inženjer Franjo Jirošek, dok su gradnju crkve nadzirali Antun Rusan i Arnold Janda. Poduzetnik prigodom gradnje bio je bjelovarski trgovac Filip Omčikus, koji je gradio i župni dvor u Šandrovcu. Istog, 11. travnja podarhiđakon bjelovarskog kotara, i kao izaslanik zagrebačkog nadbiskupa Juraj Štengel položio je i blagoslovio u staklenoj boci spremljenu i zazidanu Spomenicu i to u temelj sjeverozapadnog kuta crkve. (Tekst koji je zazidan navedene prigode: "*Ex gratioso Reverendissimi Ordinariatus Archidioecesis Zagrabiensis dto. 1. Septembris anni 1885. Nro 3058. indultu anno eodem dieparochialis ecclesia - antiqua funditus demolita - etigatur. Sandrovac 8. Octobris 1885. Georgius Stengel.*" - "Anno vero 1886. die 11. Aprilis, e gratiose tributo mihi infrascripta indultu per Reverendissimum Ordinariatum Archidioecesis Zagrabiensis 1. Septembris anni 1885. Nro. 3058. Benedisci primarium lapidem aedificandae ecclesiae parochialis in Sandrovac in praesentia copiosorum ejatum parochianorum utrinoque sesus et aliquot advevarum honoratiorum assissentibus adm. rev. parochis Ciglensi Sigismundo Ferkić et domestica parocho Ferdinando Körbler, ego Georgius Štengel districtualis Vice archidiaconus ex parochus Bjelovarensis." - Spomenica župe Šandrovac, str. 21).

Izgradnja crkve prema proračunu je koštala tadašnjih 24 000 forinti, a dvije trećine osigurala je Visoka kraljevska zemaljska vlada, dok se zasluge za dobivanje toga novca pripisuju tadašnjem bjelovarskom županu Budislavu pl. Budislavljeviću Prijedorском (*1843. + 1919.), bjelovarski župan od 1884. do 1889.), koji je novčano pomogao i prilikom

izgradnje župnog dvora u Šandrovcu 1885. godine.

Gotovo u samom mjestu u to vrijeme nalazila se jedna ciglana i čini se da je crkva izgrađena iz cigle pečene od domaćeg materijala, a djelomično i ciglom od stare crkve (navodi se podatak da je u zidove crkve zazidano i antičkih crijevova? - Jakovljević G.: Registar..., 143). Možemo kazati da je projektant Jirošek, imajući u vidu poroznost zemljišta na ovome mjestu, odnosno mogućnosti klizanja tla budući da je zemljište pjeskovito, odlučio sniziti podlogu za oko 2 metra, te načinio građevinu koja je u cijelosti kompaktna i bez prostorija izvan broda i svetišta. Vjerojatno je tome doprinjeo i poznati potres iz 1880. kada je stara crkva imala neka oštećenja, a imajući u vidu i dosta nezgodnu konfiguraciju brijega na kojem se nalazi. Na zapadnoj strani briješ je u najnovije doba fiksiran armiranim betonom, tako da bi se izbjeglo moguće klizanje prema zapadu.

Utjeku 1886. godine Šandrovac je veliko gradilište i crkva je do kraja godine završena. Zvonik crkve koji je iznad pročelja djeluje pomalo rustikalno ali i raskošno. Nosači zvonika nalaze se djelomično u sastavu zidova crkve, dok se jedan stup nalazi na sjevernoj strani u slobodnom prostoru. Ostali se stupovi/nosači u stvari ne vide. Kapa zvonika ima i barokna obilježja, a ispod križa nalazi se manja kapa sa 4 lanterne koje ima i donji dio. Gornji dio ima obilježja srednjovjekovnih kula, dok se ispod kape nalaze brojčanici sata. Zvonik je profilacijama podijeljen na dva osnovna dijela, a u gornjem dijelu nalazi se po jedan prozor na svakoj strani svijeta. Prilikom izgradnje građevina je bila pokrivena crijevom,

a u najnovije vrijeme je crijev zamijenjen bakrenim limom. Cijela vanjština djeluje raskošno radi istaknutih pilastara koji su profilirani prema nekom baroknom i klasicističkom uzorku.

Apsida je zaobljena nenaglašena, osmišljena vjerojatno na temelju apside stare crkve, a koja je bila, sudeći prema kopiji katastarske karte iz 1868/69. godine naglašena zaobljena, ali čini se u nekoliko navrata i preuređivana. Svetište je unutrašnjih mjera: 290 cm duboko i 555 cm široko. Lađa ili brod je dug 24 m, širok oko 10, a visok oko 15 m. Zvonik je visok gotovo 35 metara.

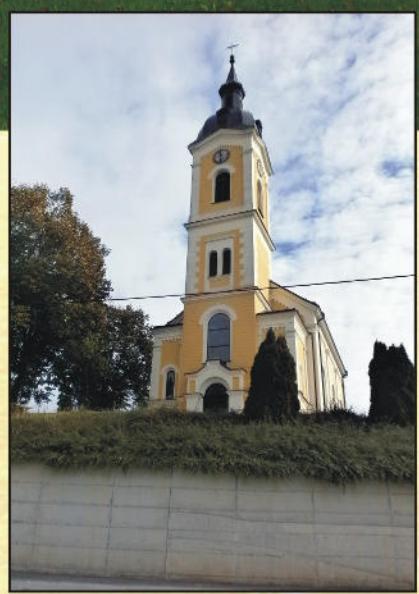
Treba napomenuti da je veličina današnje crkve otprilike slična onoj staroj, te da je početkom 1880-ih godina stara crkva bila u vrlo lošem stanju, tako da nije bilo druge varijante osim rušenja stare. Građevina ima tri ulaza: centralni od zapadne strane, te sporedne od južne strane i od istočne strane iza apside. Apsida je povиšena u odnosu na brod za tri stepenice.

Stara župna crkva imala je drveni oslikani drveni tabulat, dok današnja ima trodjeln križasti svod kojega je 1903. godine dekorativno oslikao Vatroslav Matoš za 2400 forinti, a 1904. slike na stropu naslikao poznati hrvatski slikar Oton Iveković za 2800 forinti. Sve su te slike sačuvane do danas. U apsidi je Iveković naslikao *Krunjenje Bogorodice od Presvetog Trojstva*, a lađu podijelio na 3 logična dijela, u kojima su naslikani: u prvom polju 4 evanđelista (*Marko, Luka, Matej i Ivan*), u drugom sv. *Josip, sv. Juraj*, zatim svetice *Barbara i sv. Katarina*, a u trećem sv. *Lucija i sv. Apolonija*, te sv. *Rok i sv. Ilijia*. Iveković je naslikao ukupno 17 likova, dok je 2003.

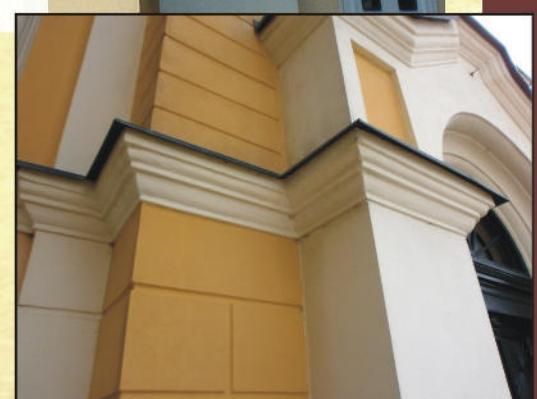
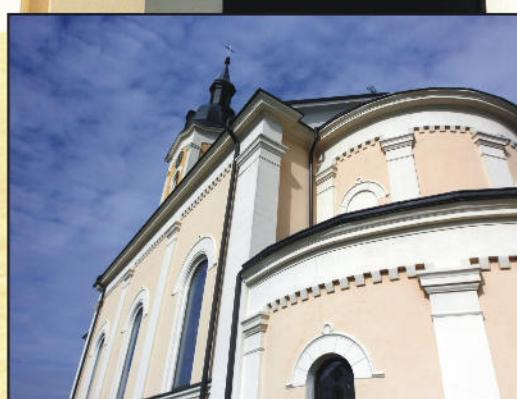

Župna crkva Pohođenja BDM od jugoistočne strane. Pogled prema apsidi i prikrivenoj sakristiji. Desno: budući da se ova velika građevina nalazi na pjeskovitom i visokom briježu, koji iako je smanjen za oko 2 m 1886. godine, u posljednje vrijeme pojavila se opasnost od klizanja terena. Stoga je prije nekoliko godina zapadna, južna i sjeverna strana opasana debelim armiranim betonom.

*Župna crkva:
pogled od istoka i
juga. Desno:
profilacije pilastara
na pročelju
građevine na
zapadnoj strani.
Foto: 2016.*

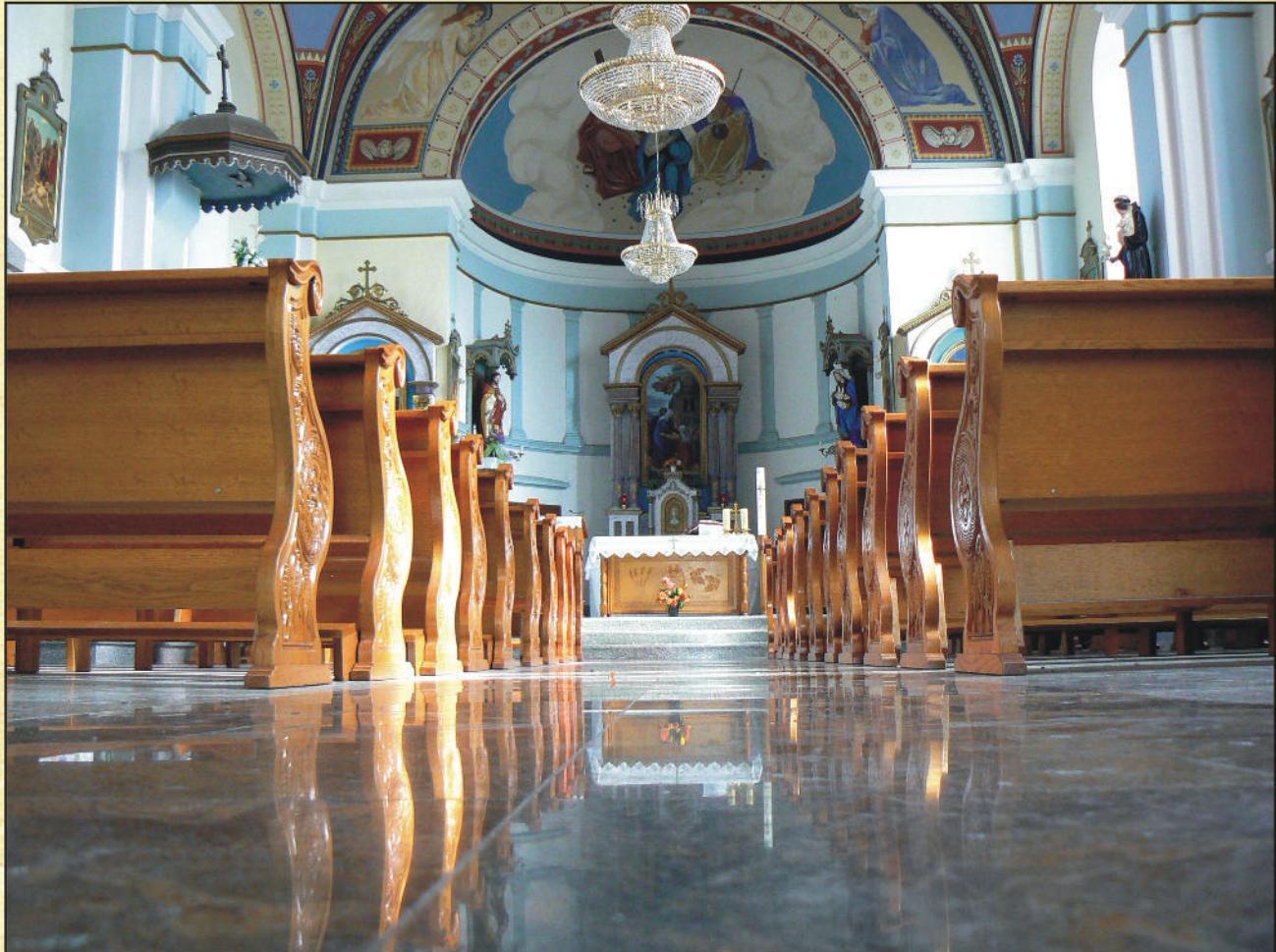

Župna crkva u Šandrovcu iz 1886. godine. Pogled sa južne strane (gore) i pogled na glavni ulaz (lijevo). Foto: BMBB, 10/2016.

Pogled u unutrašnjost župne crkve u listopadu 2016. (Foto: BMBB)

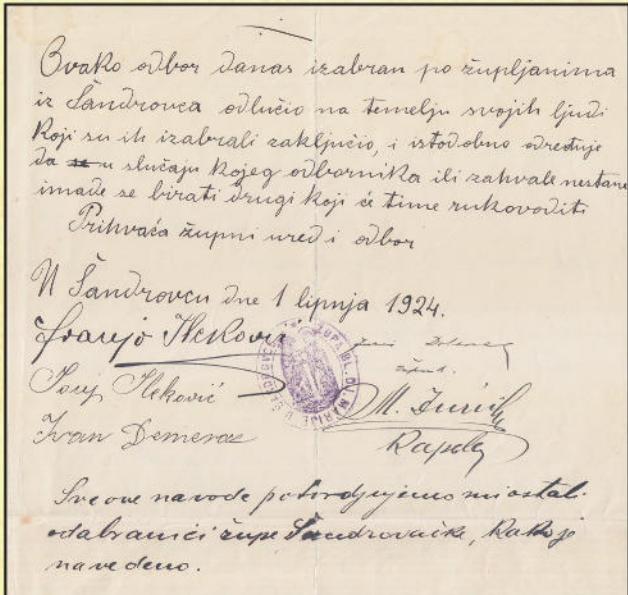

godine, u vrijeme župnika *Davida Andreića* i načelnika općine *Josipa Dekalića* načinjena kompletna obnova, kako unutrašnjosti tako i vanjštine građevine. Na zapadnom stropu apside župnik je dao zabilježiti navedeno: "Sagrađena 1886. god. za župnika F. Körblera. Oslikana 1904. god. za župnika J. Dolenca. Oslikao Oton Iveković. Dekoracije izradio Vat(roslav) Matoš. S.N.V.S.B.! 2003. god. svod crkve restau. Vuksan slik. konzervatorska radionica. Za župnika Davida Andreića." (1999. pisalo je: "Crkva sagrađena 1886. za župnika Ferde Körblera, slikana 1904. za župnika Jurja Dolenca. Slikana po Otonu Iveković, a dekoraciju izveo Vatroslav Matoš." (Kožul S.:

Sakralna..., 652). Glavni oltar u apsidi je drveni retabl na zidanom postolju i to *Pohođenja BDM* sa oltarnom palom u sredini. Postoje i dva bočna oltara: na južnoj strani oltar sv. *Tri Kralja* i na sjevernoj oltar sv. *Vida*. Na sjevernom zidu lađe nalazi se propovjedaonica. Ispod pjevališta (kora), odnosno zvonika nalazi se oltar sv. *Križa*, na kojem su bočno smještene dvije kasnobarokne skulpture sa nekog od ranijih oltara iz stare crkve. Nova crkva nije imala novi glavni oltar sve do 1888., međutim godinu dana ranije, 1887. godine (*Spomenica župe*, 25) *Ferdo Heferer* iz Zagreba postavio je nove orgulje s pedalom, manualom i 12 registara (Kožul S.: *Sakralna...*, 653 - navodi da su orgulje postavljene 1906. ?). Glavni oltar, kao i dva pobočna, te propovjedaonicu i krstionicu izradio je *Martin Sodić* iz Koprivnice, a sve je posvećeno na dan *Pohoda BDM* 2. srpnja (tzv. *srpnica*) 1888. godine (dan je taj datum promijenjen i *Pohod BDM* se obilježava 31. svibnja).

Uisto vrijeme kada je građena crkva 1886. godine iskopan je (za 490 for. i 20 n.)

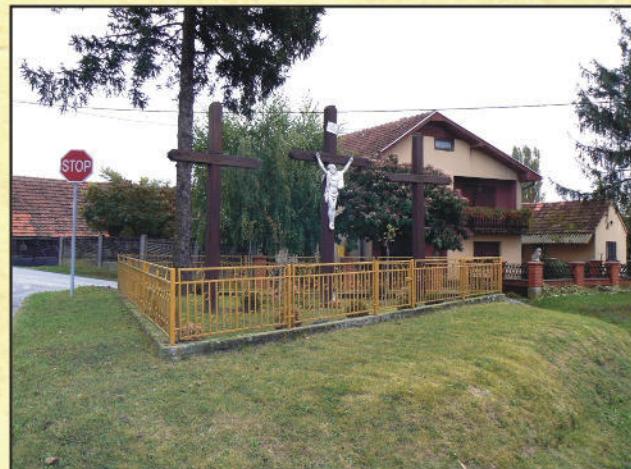
Zadnja stranica ugovora između župljana i župnika u vezi kupovine zvona iz 1924. godine. Vidi priloge u ovoj knjizi.

25 metara dubok javni bunar na oko 20 metara sjeverno od crkve. Isti bunar bio je u funkciji sve do najnovijeg doba. Sve do 1915. godine ograda oko crkve bila je od drvenih letvica, i već je te godine postavljena betonska ograda koja je u novije vrijeme uklonjena.

Nakon izgradnje crkve 1889. godine nabavljena su nova zvona, dok su dva mala, stara zvona iste godine bila prodana u Lasovac. Od Alberta Samafasa iz Ljubljane nabavljena su tri nova zvona teška 401, 216 i 140 kg. Glasala su se u A, C i E tonovima. Međutim, kao i diljem Hrvatske, ako mještani nisu skinuli zvona i sakrili ih, u vrijeme Prvog svjetskog rata vlasti su ih konfiscirale za potrebe vojne industrije. Tako su i u Šandrovcu bila skinuta sva tri zvona između 1914. i 1918. godine, pa je kraj rata Šandrovac dočekao bez ijednog zvona na zvoniku. Bez zvona je Šandrovac bio sve do 1925. godine. Tek 1. lipnja 1924. godine sastao se crkveni odbor (Franjo i Josip Ileković i Ivan Demerac) sa župnikom Jurjom Dolencem uz prisustvo kapelana

Mihajla Jurića u župnom uredu u Šandrovcu te su odlučili, odnosno napravili ugovor između župe i župljana da su župljani voljni sakupiti novce kako bi se kupila nova zvona (*Ugovor vidi u Prilozima ove knjige*). 1925. tri zvona su postavljena (veliko Srca Isusova, srednje Srca Marijina i malo sv. Josipa). 1948. puklo je srednje zvono pa je prelijano i iste godine opet postavljeno, te kupljeno još jedno malo zvono tzv. cinklek M. B. Bistričke. Tako da župna crkva sve do danas ima 4 zvona.

Vitraži u župnoj crkvi:
(apsida):
Sv. Marko - dar Kate i Mirka Rupčića
Sv. Luka - dar Petra Agića
Sv. Matija - dar obitelji Matanović
Sv. Ivan - dar Zdenke Tušak-Šušnjak
(brod):
Sv. Marko Križevčan - dar obitelji Agić
Blaženi Alojzije Stepinac - dar
Stjepana Hittnera
Sv. Leopold Mandić - dar Općinskog
Vijeće Općine Šandrovac
Ivan Merz - dar Općinskog
poglavarstva Šandrovac

Poznata šandrovačka "kalvarija" sa raspelom i dva križa na raskršću Bilogorske i Vinogradske ulice. Na ovome mjestu slično obilježje nalazi se od početka 19.st., dok se drveni križevi nakon dotrajalosti zamjenjuju novima. Tako su, npr. zamijenjeni novima i 1883. ("kalvarija u vinogradih"). Foto: 2016.

Dugogodišnji
šandrovački župnik
Petar Kaličanec (1947.
- 1989.). Foto:
1960-ih (zbirka Domitrović iz Šandrovca -
lijevo) i 1980. (zbirka
Marije Petreković iz
Šandrovca - desno).

Popis župnika župe Pohođenja Blažene Djevice Marije

(Osnovni izvor: Kožul S.: Svećenici..., str. 571-609, Spomenica župe Šandrovac – od 1825., str. 1 i dalje. Svećenstvo na ovom području obradio je Stjepan Kožul u navedenoj knjizi – više vidi isto.)

Razdoblje kao filijala župe Presvetog Trojstva u Velikom Trojstvu:

1. Ivšić Jakob (1686. – 1689.), 2. Rogović Petar (1689. – 1708.), 3. Celić Marko (1708. – 1724.), 4. Krajačić Ivan Evanđelista (1724. – 1744.), 5. Vučetić Pavao (1744.), 6. Mihalić Nikola (1745. – 1748.) i 7. Vokačić Mihael Ivan (1748. – 1757.)

Razdoblje samostalne župe:

Popis župnika i upravitelja župe Pohođenja Blažene Djevice Marije u Šandrovcu (1753. odnosno 1757. – 2016.):

1. Korolija Martin (1757. – 1759.), 2. Šegert Mihael (1759. – 1768.), 3. Mejašić Franjo (1768. – 1794.), 4. Rožić Matija (1794. – 1795.), 5. Jurak Mihael (1795.), 6. Ribarić Luka (1795. – 1798.), 7. Labaš Ivan (1798. – 1803.), 8. Turk Andrija (1803. – 1817.), 9. Ašperger Matija (1817. – 1831.), 10. Lipol Juraj (1831.), 11. Mikloška Matija (1831. – 1837.), 12. Talafant Josip (1837. – 1862.), 13. Lončarić Stjepan (1862.), 14. Mikić Juraj (1862. – 1863.), 15. Kari Stjepan (1863. – 1868.), 16. Plenar Ivan (1868. – 1879.), 17. Körbler Ferdo (1879. – 1897.), 18. List Aleksije (1897. – 1898.), 19. Dolenc Juraj (1898. – 1925.), 20. Jurić Mihael (1924. – 1926.), 21. Füstös Adam (1926. – 1947.), 22. Kaličanec Petar (1947. – 1989.), 23. Oštarjaš Juraj (1989.), 24. Havliček Nikola (1989. – 1991.), 25. Stipaničević Josip (1991. – 2001.) i 26. Andreić David (2001. –).

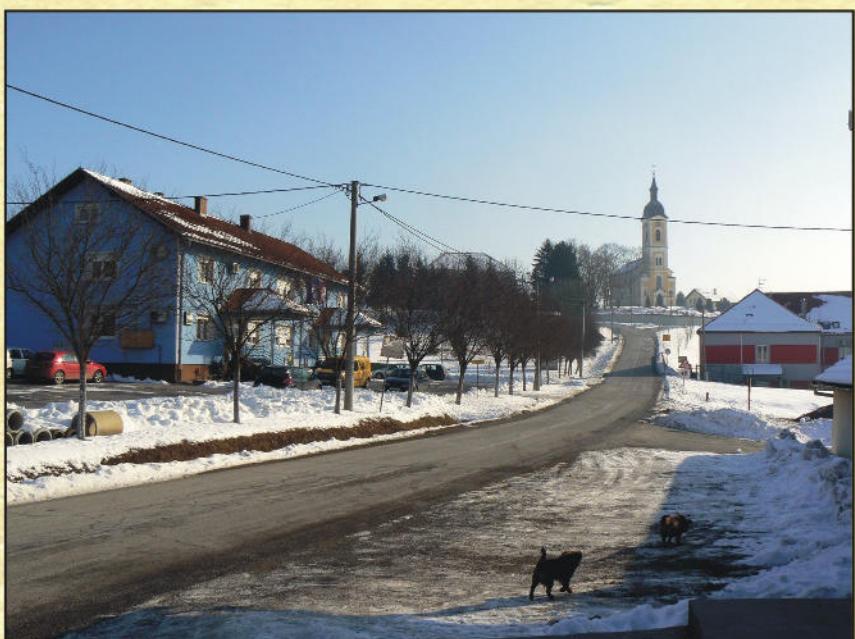

Sv. Papa Ivan Pavao Drugi - dar Bjelovarsko-bilogorske županije
Bl. Augustin Kažotić - dar Bjelovarsko-bilogorske županije
(pročelje i zvonik):
Sv. Ana - dar obitelji Osmakčić
Sv. Pavao Apostol - dar općinskog načelnika Šandrovca Josipa Dekalića
Pohođenje BMD - dar župljana (iznad pročelja) - radio Mijolić 2009.
Sv. Petar Apostol - dar J. Červek
Sv. Majka Terezija - dar obitelji Krasnić

Današnji župni dvor šandrovačke župe izgrađen je 1994., a uređen narednih godina.

Dolje: centar Šandrovca u zimi 2016/17. godine.

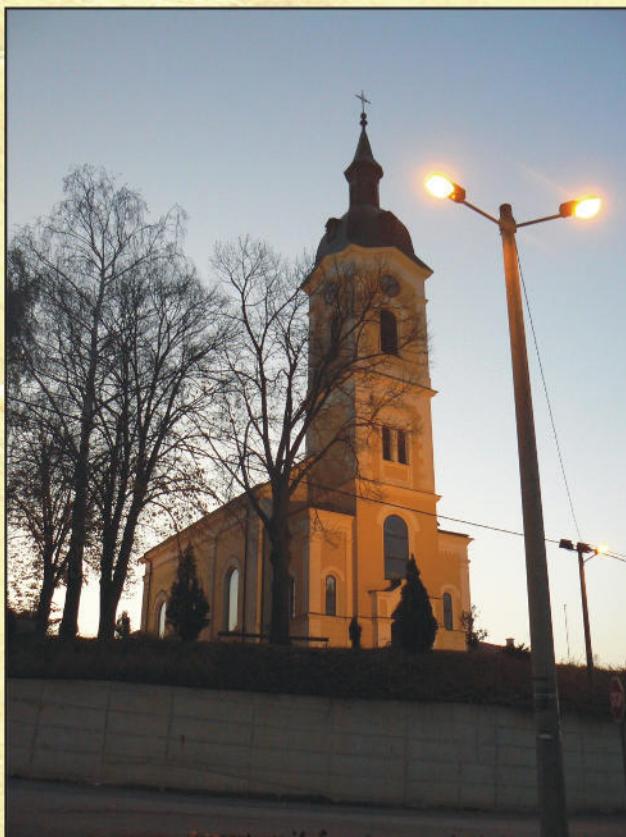

Nalazi se na južnoj strani do crkve. Do tada se nalazio oko 100 metara zapadno, a bio je izgrađen 1885. godine, na mjestu još starijeg župnog dvora izgrađenog 1819. godine umjesto stare zgrade iz sredine 18. st. Ova zgrada iz 1885. 2011. godine je prodana, te je obnovljena i uklopljena u novu zgradu u kojoj se danas nalazi "Dom za starije i nemoćne osobe Šandrovac".

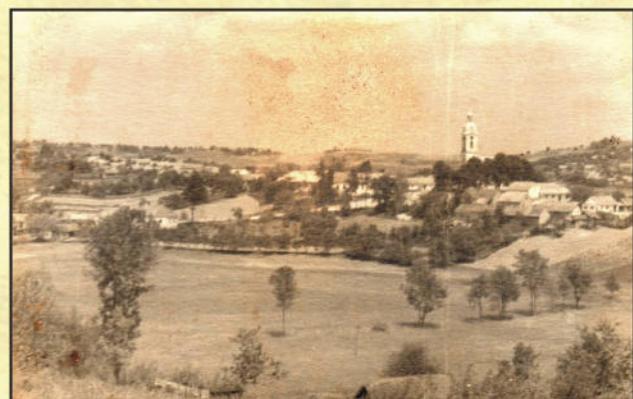
U prošlosti je na području Šandrovca i župe bilo mnogo raspela, uglavnom drvenih, i ona su uglavnom služila i kao orientir. Danas ih je na području mjesta 5, od kojih je najznačajnija tzv. "kalvarija" na raskršću (trokutu između) Bilogorske i Vinogradske ulice.

Početak današnje Bjelovarske ulice sredinom 1970-ih godina. Lijevo se vidi stari župni dvor, a desno zgrada škole. U pozadini - pogled na šandrovačku kotlinu, dok se u sredini vidi tada novoizgrađena zgrada nekadašnjeg Metalprodukta. Razglednica je iz serije od više razglednica 1970-ih godina. Iz zbirke obitelji Svinjarić iz Šandrovca. Desno dolje: centar naselja početkom 1960-ih, kada još nije bilo asfalta. Iz zbirke obitelji Svinjarić.

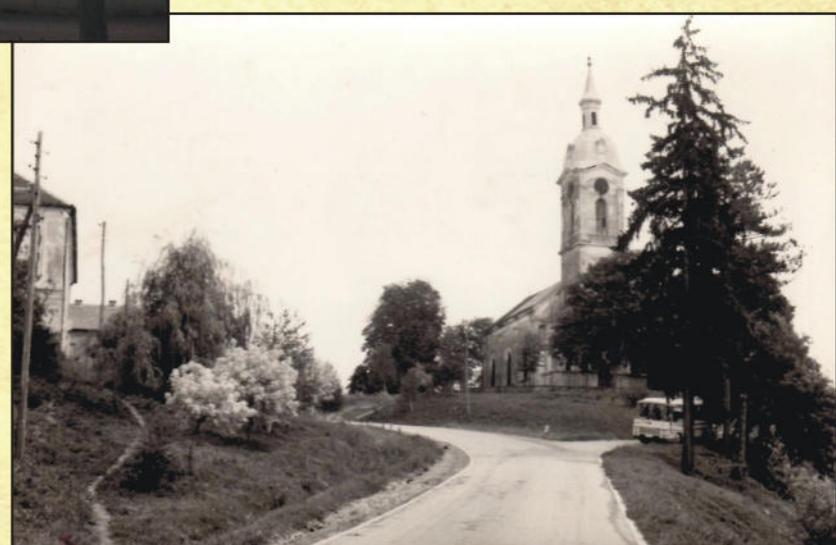

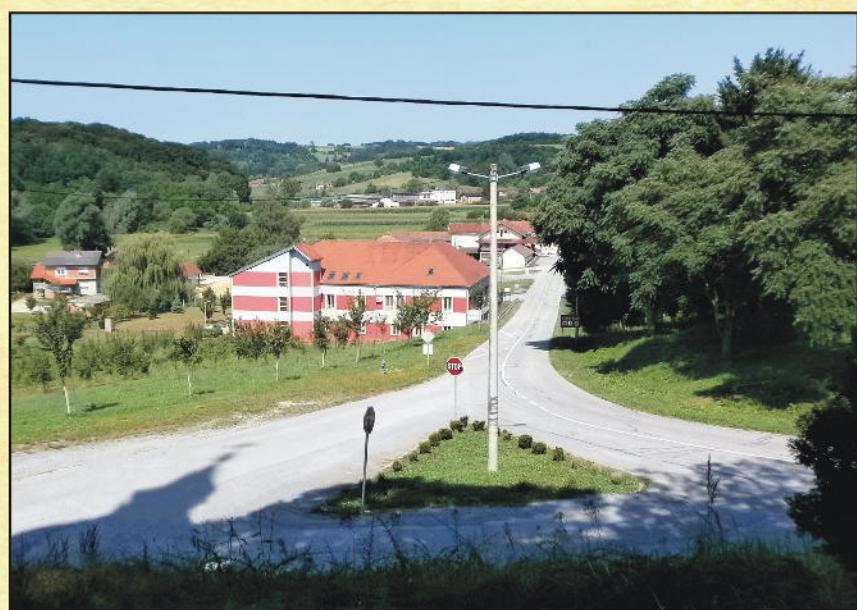
Župna crkva u vrijeme svitanja obasjana svjetlima reflektora. Pogled od sjeverne strane. Foto: 10/2016.

Pogled na Šandrovac i šandrovačku kotlinu krajem 1960-ih od jugozapadne strane. Iz zbirke obitelji Svinjarić.

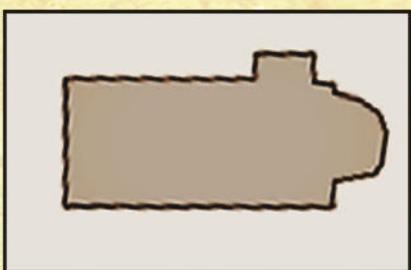
Pogled na župnu crkvu i školsku zgradu (danas Trg L. Ilekovića i početak Bjelovarske ulice) sredinom 1970-ih godina. Razglednica Šandrovca iz serije od vjerojatno šest razglednica iz 1970-ih godina. Iz zbirke obitelji Svinjarić iz Šandrovca.

Pogled na centralni dio Šandrovca i šandrovačke kotlinu od župne crkve Pohođenja BDM. Tromeđa putova prema Bjelovaru, Kloštru Podravskom i Velikim Zdencima. Foto: 9/2016.

Župna crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije prije rušenja 1885. godine • osnova vjerojatno iz 14/15. st.

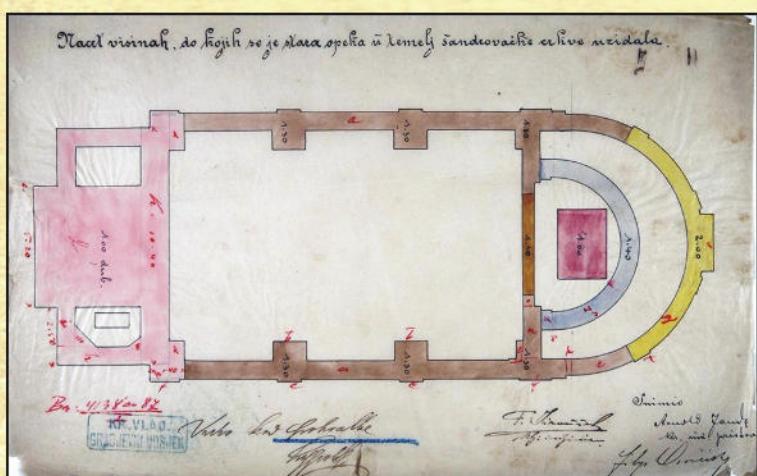

Tlocrt župne crkve Pohođenja Blažene Djevice Marije u Šandrovcu na katastarskoj karti iz 1868/69. godine. Kopija u arhivu župnog ureda u Šandrovcu. Iz tlocrta se može vidjeti da je crkva pregrađivana u više navrata (?). Južni zid apside naznačen je ravan, dok istočni i sjeverni zaobljen. Drveni toranj, koji se spominje u 18. st. bio je smješten vjerojatno iznad pročelja.

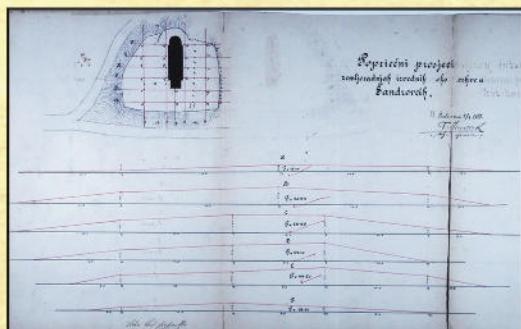
Ista crkva je srušena 1885. godine, da bi nova bila sagrađena već naredne godine, 1886. na istom mjestu. Dio cigle od te stare crkve ugrađen je u temelje i zidove današnje. Prema nekim podacima u današnju crkvu je ugrađeno i nešto rimskog građevnog materijala (Jakovljević, isto, 142-143).

Ova stara, zidana crkva do 1753. godine kapela, ima svoje osnove iz srednjeg vijeka, 16. st. i ranije, a gotovo sasvim sigurno se radi o crkvi BDM spomenutoj krajem 13. st. "ecclesiam beate virginis in aquam Musinhe" iz 1293. (Smičiklas T.: Codex..., VII, 129-131). Godine 1707. nanovo je prekrivena i bila je kapela BDM u sastavu župe Veliko Trostvo. Od godine 1753., 11. rujna, je župna crkva Pohođenja BDM (KVP, 131/II, str. 26, NAZ u HDA).

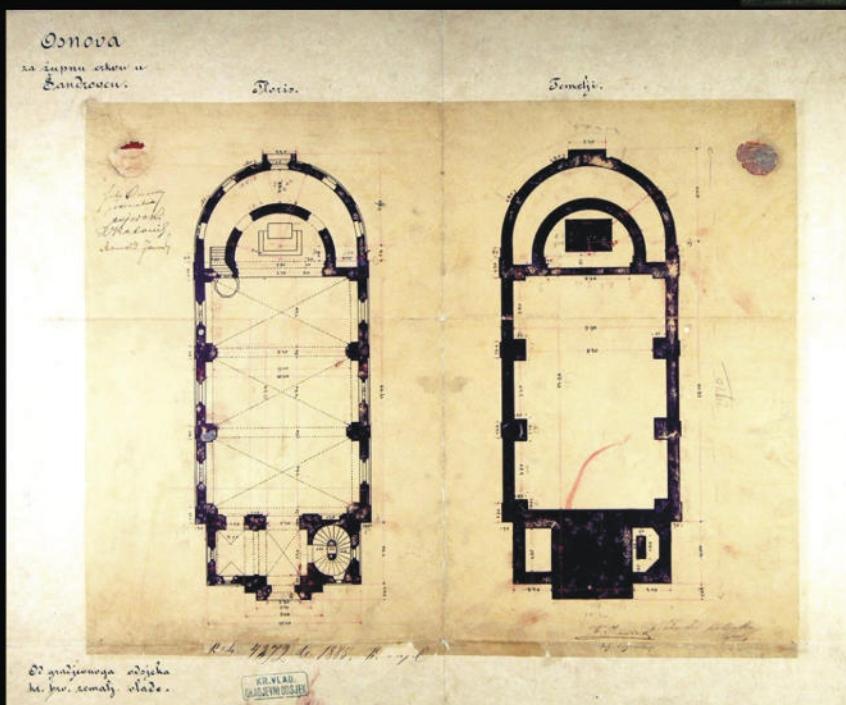
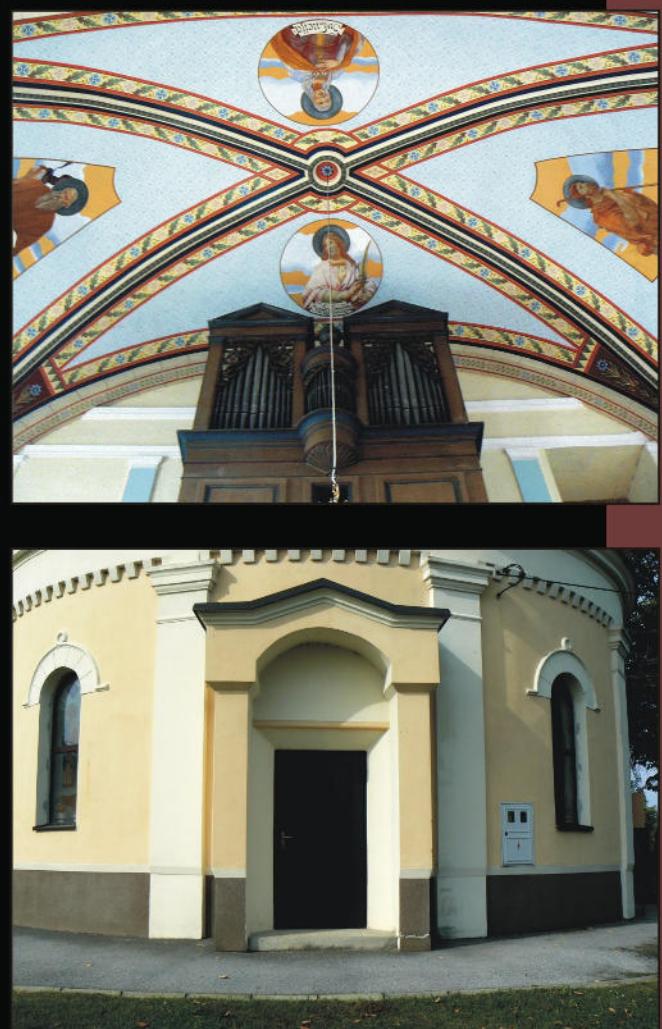
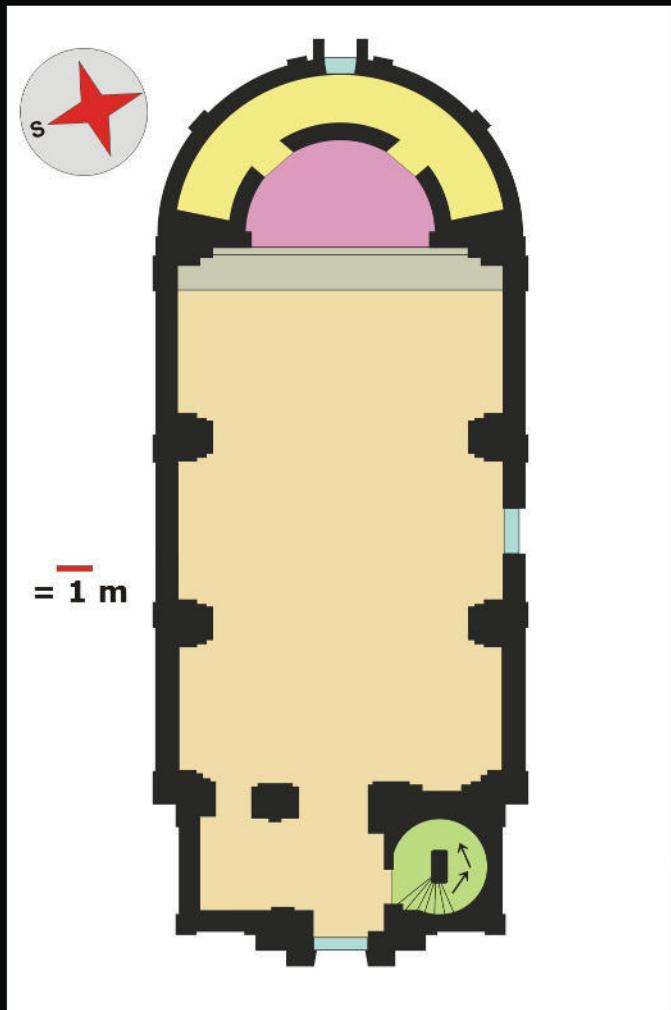
Lijevo dolje: visina uzidane stare cigle u novu crkvu (Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (16) - u DAB). Dolje: prije izgradnje crkve ovako je poravnat plato gdje je izgrađena današnja crkva (Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (8) - u DAB).

Prije izgradnje crkve ovako je poravnat plato gdje je izgrađena današnja crkva (Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (8) - u DAB).

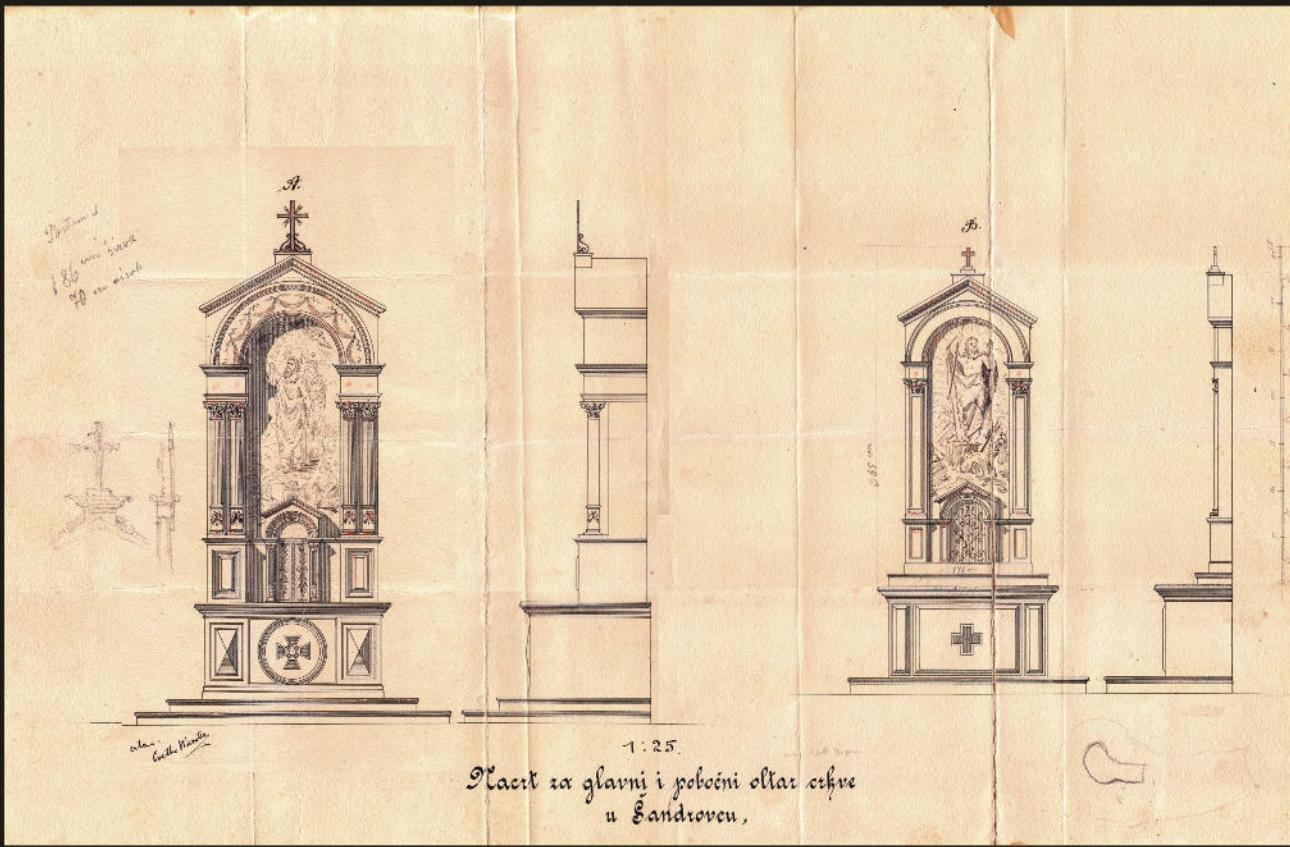
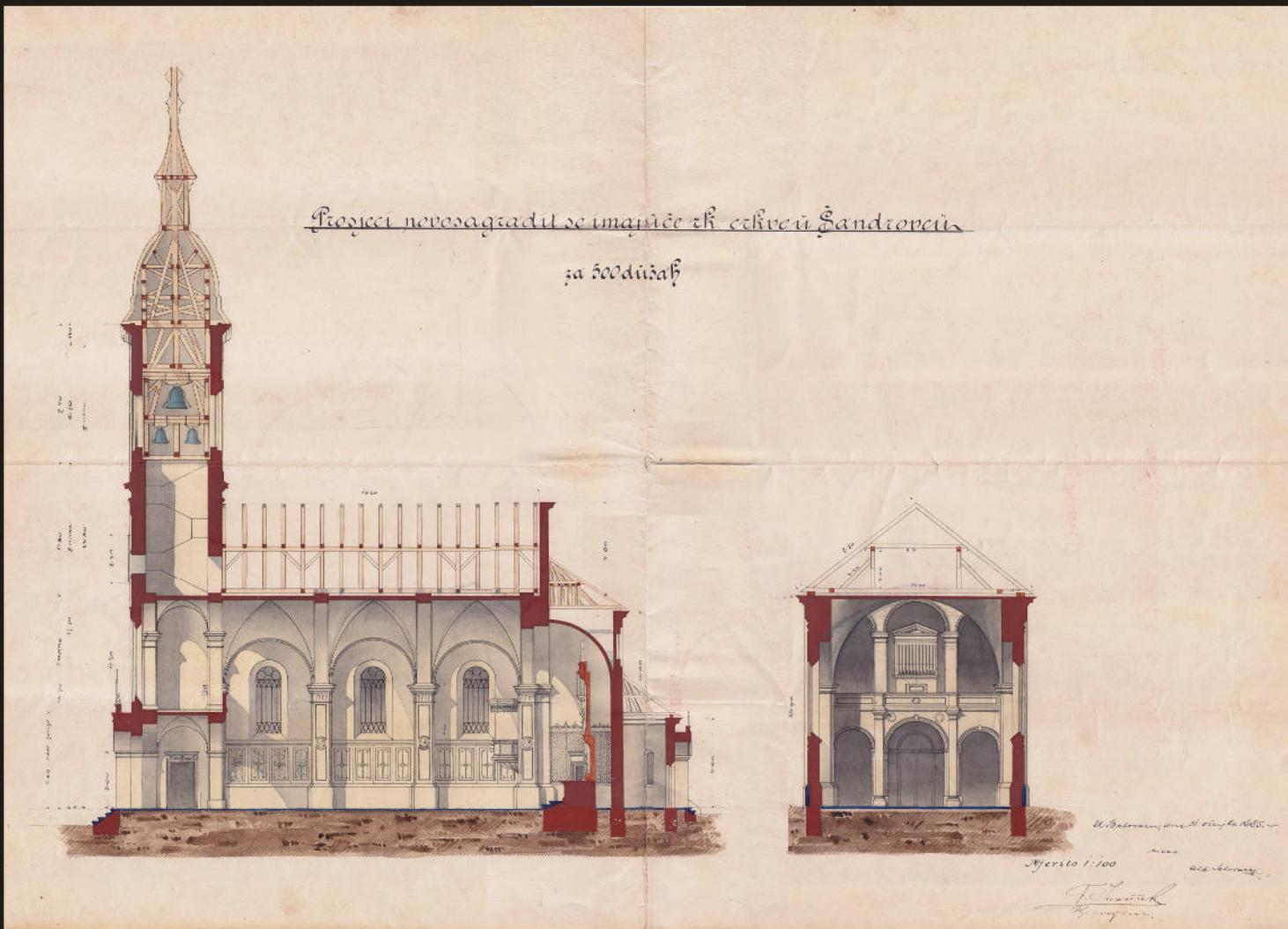

**Župna crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije • nakon
rušenja stare 1885. - današnja je izgrađena 1886.** (osnovni
tlocrt - prema skici iz 2016.).

Sasvim gore: pogled na oslikani strop (detalj) u brodu kod kora - sa orguljama. Ispod: pogled na apsidu od istočne strane. Foto: BMBB, 10/2016.

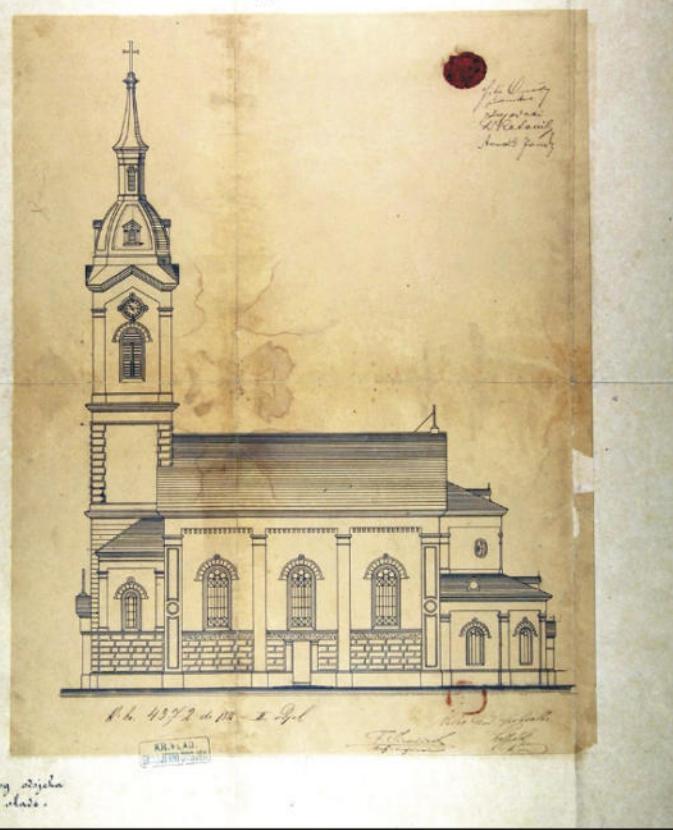
Lijevo: nacrt temelja i tlocrt zidova župne crkve u Šandrovcu iz 1885. (Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (2) - u DAB).

Osnova
za župnu crkvu u
Šandrovcu.

Dužna strana.

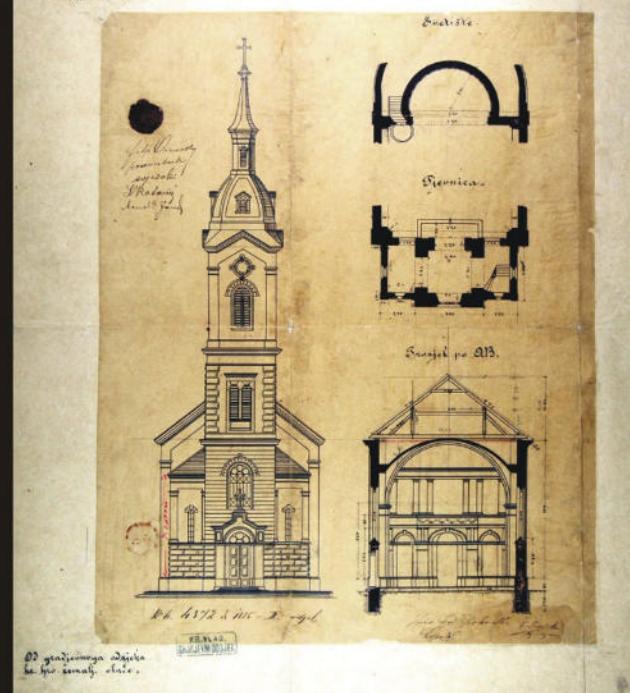

Od građevnog zavoda
za župne crkve.

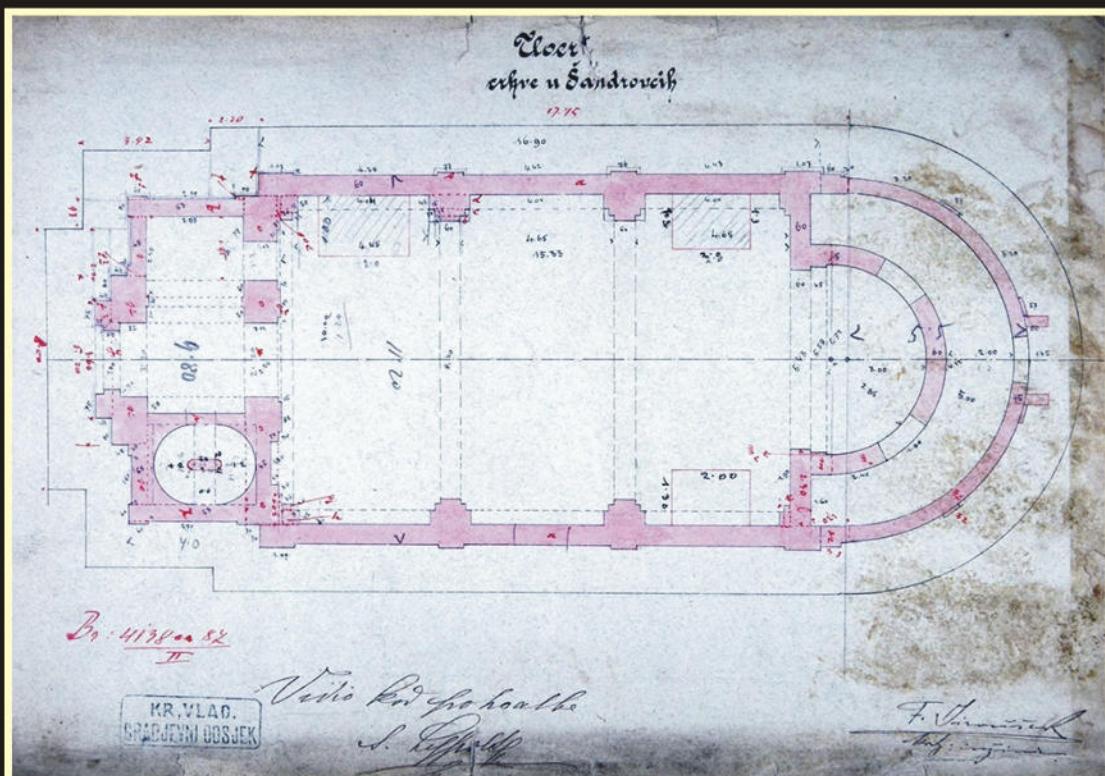
Str. 96: "Presjeci novosagraditi se imajuće rk. crkve u Šandrovcu za 500 dušah" iz 1885. godine. "Tlocrt za glavni i pobočni oltar crkve u Šandrovcu". U arhivu župe u Šandrovcu.

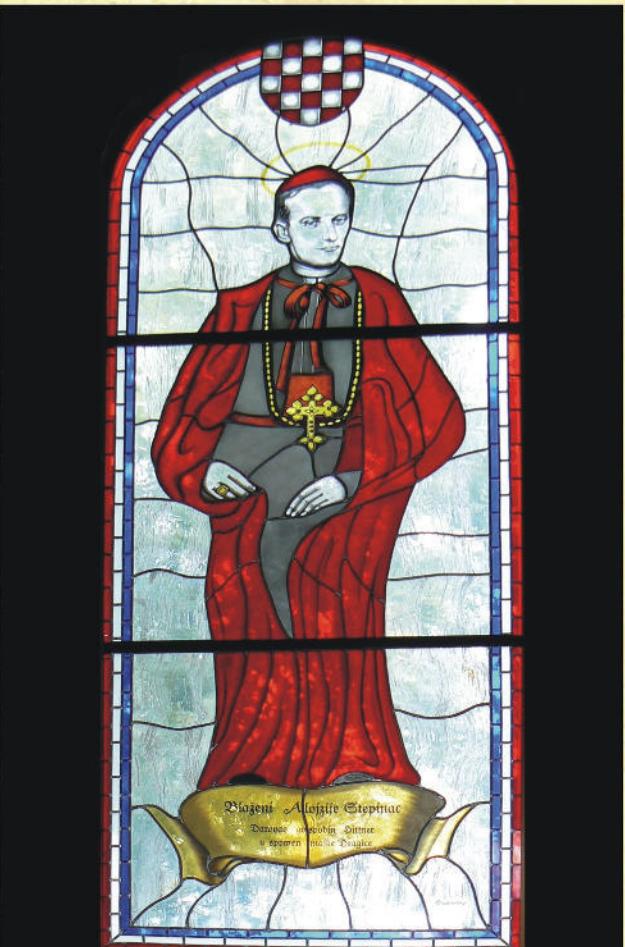
Osnova
za župnu crkvu u
Šandrovcu.

Baciste.

Nacrti za župnu crkvu u Šandrovcu.
Lijevo: bokocrt - južna strana (Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (1) - u DAB). Gore: pročelje, detalj svetišta i kora (Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (3) - u DA Bjelovar). Dolje: osnovni tlocrt župne crkve (Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (13) - u DA u Bjelovaru).

Lijevo gore: vitraž sa portretom blaženog Alojzija Stepinca. Dar Stjepana Hittnera.

Župa Šandrovac ima sačuvanih nekoliko stotina svezaka knjiga razne tematike od 18. do 20. stoljeća. Sačuvano je oko 100 naslova iz 18. i 19. st., dok je značajan Rimski misal iz 1702. godine u lijepom "venecijanskom uvezu", kojega je zapazila i spomenula još 1982. godine Anđela Horvat (Barok u kontinentalnoj Hrvatskoj, 328, bilješka 528). Foto: 1/2017.

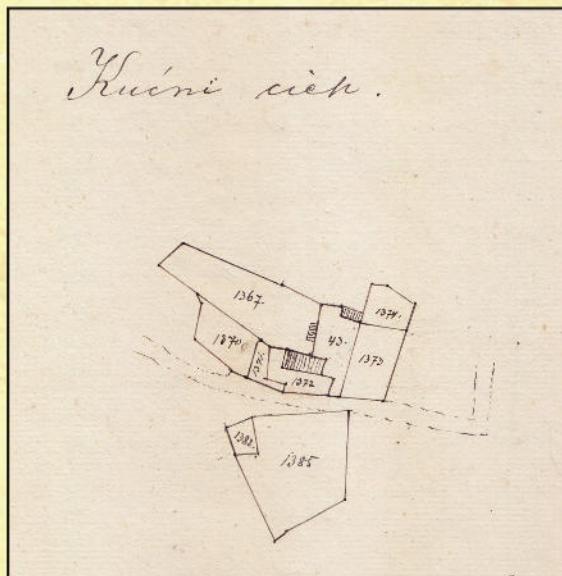

Lijevo:
bočni oltar
na
sjevernoj
strani broda
posvećen
sv. Vidu i
na južnoj
strani oltar
sv. Tri
kralja.
Izradio
1888.
Martin
Sodić iz
Koprivnice.
Foto: 2016.

Desno: katastarske čestice (sa skicom) na kojima se nalazio stari župni dvor izgrađen 1885. godine, u isto vrijeme kada je počelo rušenje stare župne crkve. Izvor: Spomenica župe Šandrovac, str. 48.

Dolje u sredini lijevo: prenamjena starog župnog dvora 2011. (koji je prodan privatnim osobama) - pogled od južne strane (izvor: <http://www.dom-sandrovac.hr/index.htm>).

Desno: obnovljeni i preuređeni stari župni dvor iz 1885. godine danas se nalazi u sastavu Doma za starije i nemoćne osobe Šandrovac koji je otvoren 2011. godine.

Dolje lijevo i desno: današnji župni dvor župe Pohođenja BDM u Šandrovcu na Trgu Luke Ilekovića, južno od župne crkve. Izgrađen je 1994. godine, a uređen posljednjih godina. Foto: rujan, 2016.

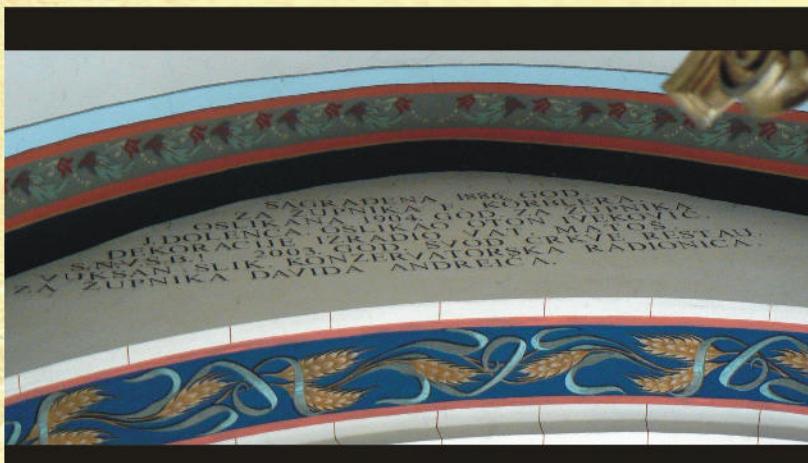

Lijevo dolje:
orgulje i njihov
manual Ferde
Heferera iz
Zagreba iz 1887.
godine. Danas nisu
u funkciji.

Desno gore:
Sodićeva krstionica
iz 1888. godine.

Desno dolje: kip
Presvetog Srca
Isusova tirolskog
majstora
Rungaldiera iz
1898. godine.
Nalazi se na
sjevernom zidu
svetišta. Lijevo
dolje: kip
Presvetog Srca
Marijina istog
majstora.
Foto: 2017. i 2016.

Dolje: pečat
šandrovačke župe
iz
1920-ih godina.

Na zapadnoj strani apside,
ispred glavnog oltara i, u
stvari, sakriven od pogleda
2008. godine je postavljen
natpis kojemu je svrha
podsjetiti na osnovne
podatke o izgradnji i
uređenju župne crkve
Pohoda BDM u Šandrovcu.
Foto: 10/2016.

Božjom pomoći i zagovorom Bl. Dj. Marije
od 1991. - 2001. god. izgrađena je župna
kuća i izvana obnovljena crkva darovima

ŽUPLJANA

DONATORA i KUMOVA

Nadbiskupija Zagrebačka	Ivan Keres
Opcina Šandrovac	Josip Dekalić
Ina Naftaplin	Milka Škudar
Županija Bjelovarsko-Bilogorska	Josip Došljić
Metalprodukt Šandrovac	Ivan Horvat
ŽUC - Bjelovar	Deda Krasnić
Hrvatske vode - Bjelovar	Božidar Vidak
Hrvatske šume	Pevec - Bjelovar
Metal servis - Bjelovar	
Elektra - Bjelovar	
Božidar Pankretić	
ministar u vlasti R. H.	

DARIVANJE NEK' VAM BUDE ŽIVOT CIJELI !

Mramorna ploča koja je postavljena 2001. na župnoj crkvi sa natpisom:

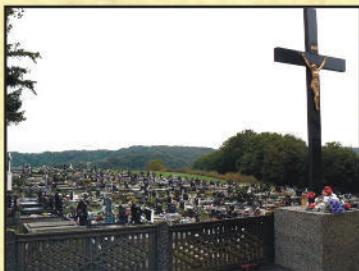
"Božjom pomoći i zagovorom Bl. Dj. Marije od 1991. - 2001. god. izgrađena je župna kuća i izvana obnovljena crkva darovima ŽUPLJANA DONATORA I KUMOVA: Nadbiskupija zagrebačka, Opcina Šandrovac, Ina Naftaplin, Županija Bjelovarsko-Bilogorska, Metalprodukt Šandrovac, ŽUC Bjelovar, Hrvatske vode - Bjelovar, Hrvatske šume, Metalservis - Bjelovar, Elektra - Bjelovar, Božidar Pankretić ministar u vlasti R. H., Ivan Keres, Josip Dekalić, Milka Škudar, Josip Došljić, Ivan Horvat, Deda Krasnić, Božidar Vidak, Pevec - Bjelovar DARIVANJE NEK' VAM BUDE ŽIVOT CIJELI!"

Vitraž Pohođenja
BDM iznad
pročelja župne
crkve u
Šandrovcu. Dali
su ga izraditi
župljani župe
Šandrovac 2009.
godine. Donji i
središnji dio
vitraža.

Gore: župno groblje u Šandrovcu u Bilogorskoj ulici. Ne možemo potpuno sigurno tvrditi gdje se do druge polovice 18. st. nalazilo župno groblje, međutim, sudeći po podacima iz župne spomenice i nekim kartama iz sredine 19. st. ono je na ovome mjestu sasvim sigurno od kraja 18. st. Godine 1895/96. (Spomenica župe, str. 49) groblje je postalo malo pa je tada prošireno prema zapadu kupovinom zemljišta od Vida, Janka i Mate Humljanovića. Isplaćena svota raspoređena je na mještane Šandrovca i Jasenika, koji također ovdje pokapaju svoje mrtve. Župnik u spomenici 1895. izričito navodi da je zemljište kupljeno "pod starim grobljem". Najvjerojatnije je groblje na današnjem mjestu, od oko 1770-ih, ako ne i od ranije. Naime, od tih je godina bilo zabranjeno pokapati pokojnike unutar sela. Stoga, ako se groblje i nalazilo

negdje oko crkve sasvim je sigurno tada bilo preseljeno. Sudeći prema pričama mještana ljudi su na prostoru oko crkve i zgrade današnje općine otkapali ljudske kosti. O čemu se zapravo radi ne možemo znati. Godine 1794. na župnom groblju je pokopan treći šandrovački župnik po redu, Franjo Mejašić (Kožul S.: Svećenici..., 574), a 1817. i župnik Andrija Turk. Danas se kod centralnog raspela na groblju nalazi župna grobnica, a na natpisu se nalazi i ime župnika Turka. Današnja mrvica izgrađena je i uređena posljednjih 10-ak godina, odnosno nakon obnove Općine Šandrovac.

Pogled na Šandrovac od Bilogorske ulice, odnosno današnjeg groblja - od sjeverne strane. Foto: 2016.

6.

Opće životne prilike u vrijeme Drugog svjetskog rata i u vrijeme komunističke Jugoslavije - žrtve Drugog svjetskog rata i porača

Još godine 1939. počele su razne mobilizacije u rezervne sastave starojugoslavenske vojske i žandarmerije. Rat je tada već počeo, a ubrzo će se posljedice početi osjećati i u ovom dijelu Hrvatske. Prostor današnje općine Šandrovac prije početka Drugog svjetskog rata pripadao je u upravnom, odnosno geopolitičkom smislu općini Severin. Šandrovačko područje, tijekom tada već protekla dva i pol stoljeća postalo je multinacionalno, bolje rečeno u gotovo svim naseljima živjelo je nacionalno miješano stanovništvo. U Šandrovcu je preko 70% stanovništva bilo Hrvatsko, u Ravnešu opet preko 60% su bili Srbi, dok su u Lasovcu živjeli Srbi, oko 30%, te od ukupno 130 mađarskih obitelji na području Kotara Bjelovar (prostor prema podacima iz 1985. - Blažeković S.: Bjelovar..., 90) u Lasovcu ih je bilo 100. Većinsko hrvatsko stanovništvo bilo je u svim mjestima osim u Kašljavcu i Ravnešu, gdje je bilo većinom srpsko. Stanovnici Kašljavca se čak u prijeratnom popisu stanovništva od 1931. izjašnjavaju da žive u naselju pod nazivom Carev Lazarevac. Međutim, miješani sastav

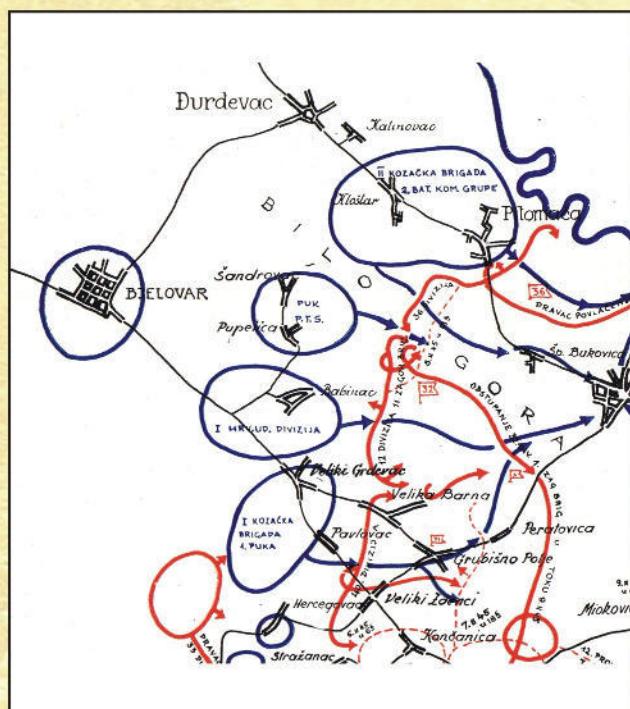
stanovništva u prvoj godini rata, od 1941. i 1942. godine nije imao utjecaja o broju stanovnika koji su se opredijelili za odlazak u partizane ili tzv. NOV. Uzrok tome možemo tražiti u dugogodišnjem suživotu, ali je ipak već oko pola godine nakon uspostave NDH počelo dolaziti do međusobnih obračuna ili sukoba između Srba i Hrvata, odnosno onih koji su bili za hrvatsku državu i onih koji su bili za komuniste, tj. protiv. Pa je tako 7/8. rujna 1941. u Kašljavcu pala i prva evidentirana žrtva, i to Hrvat seljak Petar Kranjčević, član Seljačke zaštite u Kašljavcu. Ubio ga je Đuka Prilika rođen u Prugovcu nakon što je njega i Franju Marenčića zaustavio Kranjčević i nekoliko drugih mještana. Vlasti su Priliku tražile još 31. 12. 1941. ("U bjekstvu se još uvijek nalazi Đuro Prilika..." - Blažeković, isto, 114). U izvještaju od 10. listopada stoji da ga je Prilika ubio "sa dva naboja iz samokresa" (Blažeković, isto, 297). Prilika se partizanima uspio priključiti negdje kod Ludbrega i nikada nije odgovarao za ovo ubojstvo. Mnogo desetljeća kasnije, 1985. komunistički izvori su pojednostavili ovo ubojstvo, te se navodi slijedeće: "Nakon akcije u Velikom Trojstvu bjelovarska

Rijetka fotografija kolone partizana iz Drugog svjetskog rata snimljena oko Šandrovca. Bili su to partizani Podravskog partizanskog odreda 1944. godine između Sirove Katalene i Šandrovca (Izvor: Dobrila i dr.: Partizanski dani, str. 63).

Spartizanska grupa prebacila se u šume i sela severinske općine. Veza s partijskom organizacijom u Severinu nije odmah funkcionirala i grupa je ostala bez hrane. Borcima su po selima pripremane zasjede. U jednoj od njih kod sela Kašljavca upali su Franjo Marenčić-Tehen i Đuka Prilika. Dok je Marenčić koji se kretao na odstojanju iza Prilike, uspio izvući, Prilika je uhvaćen. Spasio ga je sakriveni pištolj kojim je u jednom trenutku onesposobio čuvara i pobjegao." Petar Kranjčević bio je jedna od stotinjak prešućenih žrtava partizana koje su zataškavane cijelo vrijeme postojanja bivše SFR Jugoslavije. Ovo je prva i jedna od niza priča o ubijenim Hrvatima od 1941. do 1947. godine.

Gotovo je nevjerljivo koliki je bio strah stanovništva Šandrovca koji nisu simpatizirali komunizam i socijalizam u razdoblju od 1945. pa sve do i 1990-ih godina, kada se nitko nije usudio ništa reći čak niti o jednom partizanskom upadu u Šandrovac 26. listopada 1942. kojom su prilikom po prijekom sudu NOV-a partizani ispred današnje osnovne škole ubili pet Šandrovčana

članova *Pripremne ustaške bojne*. Bio je to jedan od niza bezrazložnih ubojstava koja će slijediti narednih godina i to gotovo prilikom svakog jačeg upada partizana u Šandrovac.

Stoga je u Šandrovcu do 1942. godine tek 15 stanovnika pristupilo ustaškom pokretu, u Ravnešu 7, dok je veliki broj stanovništva bio u poluvojnoj Seljačkoj zaštiti ili *Pripremnim ustaškim formacijama*. Komunističke partijske organizacije na Šandrovačkom području organizirano ne postoje prve dvije godine rata. Postupno je jedan dio mještana povremeno odlazio u šumu i pridružio se partizanima, no organizirani napadi na Šandrovac partizanskih vojski, koje su se sve do kraja 1943. nalazile u izoliranim dijelovima *Bilogore*, nisu bili značajnijeg karaktera. Čak valja napomenuti da na ovom prostoru sve do kraja 1942. partizani nisu uspjeli osnovati niti jedan *Narodno oslobođilački odbor*. Posljednjih dana 1942. osnovali su ih u *Lasovcu*, *Pupelicu*, te *Ravnešu* i *Kašljavcu*, tj. gdje je bilo većinsko srpsko stanovništvo, dok u samom Šandrovcu ne. Naime, zanimljivo je spomenuti i to da je *Kotarski NOO Bjelovar* osnovan tek 25. rujna 1943. godine i to u Šandrovcu. Vjerojatno negdje u nekoj klijeti u okolnim vinogradima ili u šumama - taj podatak za sada nemamo (*Blažeković*, isto, 108, 143.). Nemamo točan podatak o osnivanju *NOO*, kao preteče *ONOO Šandrovac*, i jedno vrijeme *Općine Šandrovac* koja je kao lokalna

Skica razvoja operacija na virovitičkom mostobranu od 6. do 10. veljače 1945. godine kojom prilikom partizanske snage nisu uspjele probiti liniju vojske NDH i saveznika od Pitomače preko Šandrovca do Velikog Grđevca (Velagić S.: Bilogorski..., 196-197).

Crveno = komunističke snage
Plavo = snage NDH

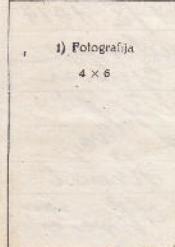
uprava egzistirala i poslije rata, do 1955. godine. Međutim, nove vlasti *Nezavisne države hrvatske* 1. srpnja 1942. dozvolile su ustrojstvo samostalne *Općine Šandrovac*. Nešto više dokumentacije o općini tog vremena nije sačuvano (podaci iz arhiva *Općine Šandrovac*). Prvi načelnik je bio *Stjepan Malvić* (rođ. 1899. u *Pupelici*). Njega su partizani 1944. strijeljali u *Bačkovici*. Ovaj dio povijesti *Sandrovca* gotovo uopće nije poznat. Zanimljivo je spomenuti da je *Kotarski komitet KPH Bjelovar* u navedenim selima današnje šandrovačke općine održavao razne sastanke. Tako je, npr. 3. travnja 1944. u *Ravnešu* održano partijsko savjetovanje 70-ak komunista *KO KPH-a* za koje su saznale vlasti i uspjele uhapsiti jedan dio članova (*Blažeković*, isto, 302).

Treba dodati i to da je relativno slaboj zainteresiranosti *Šandrovčana* za komunističke ideje uzrok bila jaka struja *HSS* koje je čelnik u ovom kraju bio *Luka Ileković* (rođen 14. 10. 1894. u *Šandrovcu*, tadašnjoj općini *Severin*). Kao i prethodnih nekoliko godina tako je i 1938. godine bio izabran za narodnog zastupnika u beogradskoj skupštini *Kraljevine Jugoslavije* za križevački kotar. *Ilekovićeva* lista dobila je te godine 13 400 glasova. (*Glojnaric M.*: *Borba...*, 160-161, 224). Značajno je spomenuti da je *Luka Ileković* (za kojega se navodi u komunističkim

Tijekom Drugog svjetskog rata i porača ipak je nekim mještanima Šandrovca i okolnih naselja uspijelo preživjeti, iako su više godina bili i u vojsci NDH. U sredini je Pavao Domitrović (r. 1914.), ustaša, snimljen 1942. godine sa svojom desetinom. Dolje: "Vojna knjižica" Pavla Andrijinog Domitrovića. Na str. 5 se vidi da je služio 9 mjeseci Kraljevinu Jugoslaviju, 3 godine NDH i 3 mjeseca i 29 dana vojsku NRJ. Iz zbirke obitelji Darka Domitrovića (Pitomača).

izvještajima da je "neprijateljski orientiran prema komunističkom NOP-u") u rujnu 1944. pokušao, zajedno sa još nekim predstavnicima

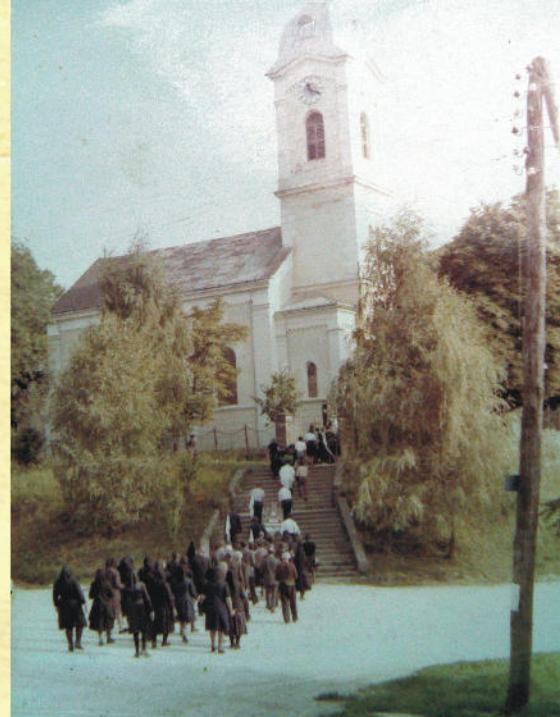

— 3 —	
I. PODACI IDENTITETA	
1) Fotografija 4 x 6	
2) Lični opis Stas: visok Kosar: crna Lice: svijetlo Oči: smeđe Nos: pravilan Usta: naravne Osobeni znaci: nemaju	
3) Krvena grupa: _____ Polips lekara: _____	
4) Ime: Porodično (očero rođeno) i rođenje: <i>Domitrović Andrije Pavao</i> <i>Domitrović Pavao</i> 5) Strojneručni polpis: _____	
— 4 —	
II. REGRUTNI PODACI	
5) Datum rođenja: <i>1. 8. 1914</i> Ž. Mesto rođenja: <i>Šandrovac</i> Ž. Počina: <i>Bjelovar</i> 6) Vojni okrug: <i>Bjelovar</i> 7) Vojni osež sestra: (grada, reona): <i>Bjelovar</i> 8) Narodnost: <i>Slavak</i> 9) Koje jezike govori: <i>hrvatski</i> 10) Škole u građanstvu: <i>4 osnovne</i> 11) Zanimanje: <i>ratnik</i> 12) Znanja važna za oružanu silu: _____	
13) Predvojnička obuka: _____ 14) U kojoj vojsci i koliko: <i>hrv. Jug. 3. legije 3. legije Jugos. 3. leg. 2. leg.</i> 15) Rad vojske: <i>Pesadist</i> 16) Čin: <i>Cvrst</i> 17) Specijalnost: <i>6 A</i> 18) Visina: <i>175 cm</i> 19) Težina: <i>75 kg</i> 20) Obim: <i>90 cm</i> 21) Sposobnost: <i>sposoban</i>	

HSS-a (iz Grabrovnice i Velike Pisanice) razgovarati sa komunistima koji su vodili OK KPH Bjelovar o nekoj suradnji (Blažeković, isto, 166), međutim ništa od toga nije uspjelo. Ilekovića su komunisti, narednog dana nakon konačnog zauzimanja Šandrovca 1. svibnja 1945. prvo zaklali usred Šandrovca, te nakon toga doslovno izrešetali vatrenim oružjem. Njegovo je tijelo sahranjeno 3. svibnja 1945. godine (Jugoslavensko nasilje..., 692) na groblju u Šandrovcu - na samom ulazu sa još jednim prijateljem. Prema članovima HSS-a komunisti su bili posebno nemilosrdni.

Partizanske organizirane akcije na Šandrovac u stvari nisu bile česte, a nije ni tijekom cijelog rata bilo niti velikih bitaka, jer se Šandrovac ipak nalazi dislocirano od glavnih komunikacija, npr. željezničke pruge ili neke magistralne ceste. Međutim, povremenih upada partizana, pa prema tome i žrtava je bilo, nadasve ubijanjem onih ljudi koji nisu simpatizirali komuniste. Naime, Šandrovac, te prostor od Kloštra Podravskog, prema Bjelovaru i Velikom Grđevcu gotovo cijelo vrijeme rata bio je i dosta dobro branjen od strane ustaških, domobranskih i njemačkih jedinica. Jače akcije i napadi bivali su češći tek u tijeku 1944. i u prvoj polovici 1945., nadasve u vrijeme operacija na virovitičkom mostobranu od prosinca

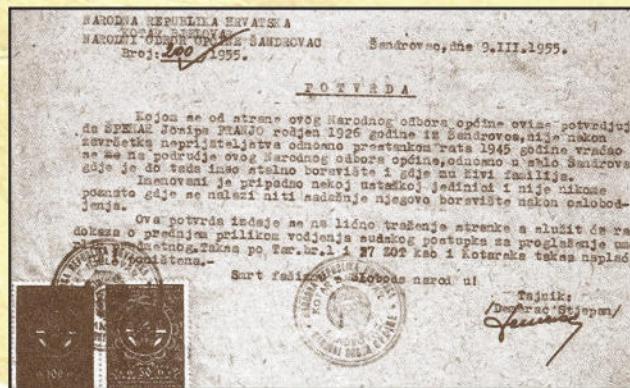
Gore: pogled na današnji trg Luke Ilekovića, odnosno župnu crkvu Pohođenja BDM 1970-ih godina. Lijevo: pogled na istu lokaciju 2016.

1944. do veljače 1945. Završne borbe partizana, odnosno NOV-a uz pomoć Crvene armije i drugih postrojbi odigrale su se navedenog 30. travnja/1. svibnja 1945. kada je partizanska vojska zauzela Šandrovac i današnje područje općine. Grad Bjelovar partizani su zauzeli tek 4. svibnja 1945. godine.

Drugi svjetski rat na području općine Šandrovac ostavio je ogromne rane. Broj poginulih u razdoblju Drugog svjetskog rata i poraća uzrokovanih komunističkim idejama, kao i samim ratom danas se još uvijek ne može ustanoviti.

Pečat Općine Šandrovac (Narodni odbor općine) iz 1954/55. godine. Iste godine, preustrojem geopolitičke uprave Šandrovac je pripao Općini V. Trojstvo.

Potvrda Općine Šandrovac iz 1955. kojom se Franjo Špehar iz Šandrovca proglašava mrtvim (Ivković, isto, str. 698).

Poznato je da je u službenom popisu stanovništva područja općine Šandrovac 1931. godine imalo 4212 stanovnika, a nakon rata, prema popisu tadašnje NR Jugoslavije 3956. Budući da redovnog popisa 1941. godine nije bilo možemo pretpostavljati da je broj stanovnika oko 1940. bio znatno veći od navedenih 4212. Stoga brojka od 256 stanovnika, koja se razlika dobije nakon 17 godina i ratnih strahota od 1941. do 1947. godine nesumnjivo je ne precizna.

Do 1955. godine Šandrovac još uvijek ima svoju samoupravu, no te je godine pripojen Općini Veliko Trostvo. U njezinom sastavu je sve do 1962. kada je geopolitičkim ustrojem osnovana velika Općina Bjelovar. 1965. na području naselja općine dolazi do osnivanja Mjesnih zajednica, pa je iste godine osnovana i u Šandrovcu. Prvi predsjednik bio je Ivan Filjar. U to vrijeme u Šandrovcu još uvijek postoji Mjesni ured (u prostorijama bivše Općine), a pripajanjem općini Veliko Trostvo 1993. godine taj se ured seli u Trostvo i tu ostaje i nakon obnove Općine Šandrovac 1997.

Život u Šandrovcu i okolici nakon 1945. tekao je kao i u većini naselja Hrvatske sličnoga tipa. Ubojstvom Luke Ilekovića 1945.

"PUCANJ", hrvatski dugometražni film

Trajanje: 91 minuta

Režija: Krešo Golik • Producija: Radiotelevizija Zagreb, Jadran film, Croatia film • Snimatelj: Novak Dragutin • Sinopsis:

Selo mješovita hrvatsko-srpskog stanovništva. Dvojica najboljih prijatelja, Srbin Petar i Hrvat Tomo, odlaze u lov, gdje Tomina puška slučajno opali i rani Petra. Petrova majka počne širiti priču da je Tomo, kao Hrvat, namjerno pucao u Petra, a pokaže se da je mogao postojati i "prizemniji" motiv za to - žena koja se obojica svida...

Uloge: Marko Nikolić (Petar), Božidar Orešković (Tomo), Fabijan Šovagović (Pajo), Semka Sokolović-Bertok (Petrova majka), Božidarka Frajt (Petrova žena Savka), Mirjana Kauzlarić (Ivana Grgec), Vanja Drach i dr.

Scenarij: Mirko Sabolović • Glazba: Živan Cvitković • Montaža: Katja Majer • Scenografija: Željko Senečić

Komentar: delikatnu temu međunacionalnih odnosa Hrvata i Srba u Hrvatskoj, Krešo Golik je obradio u realističnom ključu i s pomirljivim razrješenjem. Tematika kao da anticipira krvave događaje s početka devedesetih godina.

Nagrade: Pula 77' - Srebrna arena za scenarij, Diploma žirija Mirjani Kauzlarić...

Dozvola za prikazivanje: od 28. lipnja 1977.

Lokacija snimanja: Šandrovac i okolica. U mnogo sekvenci izvrsno su prikazane vedute Šandrovca (npr. 47 minuta itd.), kao i detalji kuća, dvorišta i dijelova Šandrovca 1970-ih godina.

(Izvori:

<http://www.dailymotion.com/video/x2gp1b0>, <http://www.dailymotion.com/video/x2gp22n>,
<http://mojtv.hr/film/17183/pucanj.aspx>,
[https://hr.wikipedia.org/wiki/Pucanj_\(1977.\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Pucanj_(1977.)),
http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=294)

godine komunisti su dali do znanja da u javnom životu više nema mjesta za one koji misle drugačije od njih. Bivša *Hrvatska seljačka zadruga* sada je postala *Poljoprivredna zadruga* u koju su se morali učlaniti svi, a oni koji su imali veće količine zemljišta država im ju je nacionalizirala. Poslijeratno ubiranje poreza nije niti ovdje teklo drugačije. Ako ne drugačije porezi su se namirivali na silu. Međutim, Šandrovčani su bili složni i iskoristili postojanje zadruge (tada *Opće poljoprivredne zadruge* - od 1955.) te 1950-ih i 1960-ih godina počeli su realizirati nove ideje, te je tako 1959. došlo do osnivanja zanatskog pogona *Metalprodukt*, za proizvodnju žičanih metalnih proizvoda. Narednih desetljeća *Metalprodukt* bio je nositelj gospodarstva Šandrovca i gravitirajućih naselja. Elektrifikacija Šandrovca i okolnih mjesta počela je početkom 1950-ih godina. Naime, prva žarulja u Šandrovcu je zasvijetljila 30. travnja 1955. i to u 13 sati i 38 minuta. *Zdravstvenu stanicu Šandrovac* dobiva 1980. godine

Unastavku donosimo popis poginulih stanovnika sa područja današnje općine Šandrovac i to iz središnjeg naselja Šandrovca, te Jasenika (o ostalim naseljima općine vidi *Pregled povijesti naselja Općine Šandrovac*) od 1941. do prvih godina od završetka rata - žrtve koje su prešućivane tijekom komunističke Jugoslavije (1945. - 1991.). Na ovoj listi nalazi se prezime pokojnog, ime, godina rođenja i smrti, mjesto posljednjeg prebivališta ili mjesto rođenja, nacionalnost i status (civil, njemački vojnik ili pripadnik HDV - Hrvatske državne vojske: ustaša, domobran, legionar ili oružnik). Lista je načinjena po abecedi (Osnovni izvor: Ivković Z. i dr.: *Jugoslavensko..., str. 672-700*):

- Balov Andrija (1919. + 1944. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV

	Vojnici	Civilne osobe	Nepoznato	Ukupno	Ukupno %
Poginuli u ratu	67	1	0	68	34,34%
Ubijeni u ratu	21	21	0	42	21,21%
Nestali u ratu	16	0	0	16	8,08%
Umrli zbog rata	2	0	0	2	1,01%
Umrli od ranjavanja	5	2	0	7	3,53%
Umrli poslije rata od ratnih posljedica	0	1	0	1	0,51%
Poginuli poslije rata	0	0	0	0	0
Smrtno stradali u povlačenju	0	0	0	0	0
Žrtve Križnog puta	33	2	0	35	17,68%
Ubijeni poslije rata (izvan Križnog puta)	11	11	1	23	11,62%
Nestali poslije rata	0	0	0	0	0
Poginuli nesretnim slučajem u ratu	1	0	0	1	0,51%
Poginuli nesretnim slučajem poslije rata	0	1	0	1	0,51%
Smrtno stradali u ratu	2	0	0	2	1,01%
Ukupno	158	39	1	198	
Ukupno %	79,79%	19,70%	0,51%		

Tabela: prikaz prešućivanih žrtava iz doba Drugog svjetskog rata i porača za područje općine Šandrovac, a koje su uglavnom ubili partizani, komunisti ili četnici (Izvor: Ivković, isto, 699).

- Barberić Ivan (1910. + 1945. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Bedeković Slavko (1921. + 1945. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Cicak Mato (1924. + 1944. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Crnjak Josip (1926. + 1943. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Crnjak Pavao (1913. + 1942. - ubili ga četnici) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Dergez Pavao (1903. + 1945. - umro od posljedica ranjavanja) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Domitrović Florijan (1904. + 1944. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Domitrović Ivan (1908. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Domitrović Marko (1890. + 1942. - ubili ga partizani u centru Šandrovca) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Domitrović Marko (1920. + 1943. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, H. redar.
- Domitrović Stjepan (1914. + 1944. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Đipalo Martin (1911. + 1942. - ubili ga partizani u centru Šandrovca) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Đipalo Mato (1919. + 1943. - poginuo na bojištu) - Šandrovac,

Hrvat, HDV

- Filipan Andrija (1920. + 1942. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Filipan Andrija (1922. + 1944. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Filipan Luka (1928. + 1945. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Filipan Martin (1923. + 1944. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Fuket Mato (1887. + 1942. - ubili ga partizani u Šandrovcu) - Šandrovac, Hrvat, civil
- Fundić Ivan (1919. + 1944. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Gašparec Franjo (1922. + 1944. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Gašparec Petar (1909. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Hadžija (oko 1917. + 1946. - ubili ga komunisti) - Šandrovac, Hrvat, civil
- Haić Đuro (1903. + 1945. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, civil
- Haić Vido (1906. + 1945. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Hajtić Petar (1914. + 1945. - streljali ga komunisti) - Šandrovac, Hrvat, civil
- Halapa Tomo (1910. + 1942. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Hampovčan Martin (1915. + 1945. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, civil
- Horvat Ivan (1917. + 1946. - ubili ga komunisti) - Šandrovac, Hrvat, civil
- Horvat Stjepan (1925. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Humljanović Josip (1926. + 1943. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Ileković Luka (1891. + 1945. - ubili ga partizani u Šandrovcu) - Šandrovac, Hrvat, civil
- Ileković Marijan (1920. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Ileković Petar (1919. + 1945. -

ubijen na Križnom putu) - Šandrovac, Hrvat, HDV

- Ileković Stjepan (1913. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Janković Ivan (1907. + 1945. - strijeljan na Križnom putu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Kolar Đuro (1902. + 1944. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Kolarić Martin (1920. + ? - nestao u ratu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Kolarić Petar (1912. + 1944. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Lalić Nikola (1914. + 1944. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Lenar Antun (1920. + 1944. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Lenar Josip (1919. + 1944. - strijeljali ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Lončarević Đuro (1900. + 1943. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Lončarević Mato (1925. + 1945. - nestao) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Malvić Martin (1909. + 1942. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Mostovac Franjo (1914. + 1941. - ubili ga četnici) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Mostovac Stjepan (1921. + 1944. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Mustafa Ivan (1914. + 1944. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Pandurić Ivan (1919. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Perčulija Josip (1913. + 1944. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Perec Ivan (1921. + 1945. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Perec Josip (1909. + 1943. - poginuo u borbi protiv partizana) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Perec Tomo (1920. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Petreković Đuro (1919. + 1942. - poginuo na bojištu) - Šandrovac,

Hrvat, HDV

- Petreković Franjo (1918. + 1942. - ubili ga partizani u Sandrovcu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Petreković Tomo (1923. + 1945. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Picek Antun (1898. + 1944. - ubila ga bomba) - Šandrovac, Hrvat, civil
- Pocak Ivan (1908. + 1943. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, njem. vojnik
- Poljan Josip (1905. + 1943. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Renac Ivan (1916. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Šandrovac, Hrvat, civil
- Rogović Pavao (1905. + 1941. - ubijen prvih dana rata) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Sabadija (? + - 1945. - ubijen na Križnom putu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Sabolović Đuro (1915. + 1944. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, njem. vojnik
- Sambolec Ivan (1913. + 1942. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, civil
- Saraja Đuro (1925. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Sekelj Miško (1919. + 1942. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Skukan Slavko (1919. + 1945. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Špehar Franjo (1926. + 1943. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Špehar Ivan (1905. + 1945. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Špehar Josip (1906. + 1943. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Zdelar Franjo (1913. + 1944. - poginuo na bojištu) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Zglavnik Jakob (1907. + 1945. - strijeljali ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, civil

- Zgorelec Franjo (1922. + 1943. - ubili ga partizani) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Zgorelec Ivan (1927. + 1943. - poginuo na bojištu od partizana) - Šandrovac, Hrvat, HDV
- Bradaš Vladimir (1921. + 1944. - strijeljali ga partizani) - Jasenik, Hrvat, HDV
- Čižmeković Andrija (1908. + 1943. - nestao u ratu) - Jasenik, Hrvat, njem. vojnik
- Čižmeković Luka (1920. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Jasenik, Hrvat, HDV
- Čižmeković Viktor (1919. + 1943. - umro od posljedica ranjavanja) - Jasenik, Hrvat, HDV
- Domitrović Mato (1919. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Jasenik, Hrvat, HDV
- Đurinović Miško (1903. + 1945. - ubijen od komunista) - Jasenik, Hrvat, civil
- Fuk Martin (1882. + 1946. - ubijen od komunista) - Jasenik, Hrvat, civil
- Gašparec Tomo (1917. + 1944. - umro od ranjavanja) - Jasenik, Hrvat, HDV
- Hrpalo Mato (1913. + 1943. - poginuo u ratu) - Jasenik, Hrvat, HDV
- Kolar Ljudevit (1915. + 1946. - ubijen od komunista) - Jasenik, Hrvat, civil
- Lončarić Josip (1920. + 1943. - poginuo nesretnim slučajem) - Jasenik, Hrvat, HDV
- Matović Ivan (1911. + 1946. - umro od bolesti dobivene u ratu) - Jasenik, Hrvat, HDV
- Matović Mato (1921. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Jasenik, Hrvat, HDV
- Mitrović Mato (1921. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Jasenik, Hrvat, HDV
- Šofkić Pavao (1924. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Jasenik, Hrvat, HDV
- Šolenić Mato (1918. + 1943. - poginuo u ratu) - Jasenik, Hrvat, HDV

Gore: spomen ploča na groblju u Šandrovcu podignuta na grobnici u kojoj su pokopane žrtve Prvog i Drugog svjetskog rata sa područja Šandrovca.
Foto: 11/2016.

Dolje i lijevo: spomen obilježje na šandrovačkom groblju podignuto u studenomu 2008. u spomen svih poginulih žrtava Šandrovca i Jasenika tijekom Drugog svj. rata i porača. Foto: 12/2016.

BOŽE, PODARI IM MIR U NJIHOVI
A DUŠE IM PRIDRUŽI VOJSCI DUŠA

ŠANDROVAC

- UBILI GA ČETNICI NAKON BJELOVARSKOG
USTANKA 1941.

PAVAO ROGOVIĆ 1905. - 1941.

- POGINULI I NESTALI HRVATSKI VOJNICI
U BORBI PROTIV:

CRVENE ARMIJE

ANDRIJA	FILIPAN	1920. - RUSIJA 1942.
ĐURO	PETREKOVIĆ	1919. - STALJINGRAD 1942
JOSIP	POLJAN	1906. - RUSIJA 1943
JOSIP	ŠPEHAR	1905. - RUSIJA 1943.

ČETNIKA

PAVAO	CRNJAK	1913. - DERVENTA 1942.
MARTIN	MALVIĆ	1909. - DOBOJ 1942.
FRANJO	MOSTOVAC	1914. - ZVORNIK 1941.

PARTIZANA

ANDRIJA	BALOV	1919. - G.POLJE 1944.
SLAVKO	BEDEKOVIĆ	1919. - DERVENTA 1945.
MATO	CICAK	1924. - ČAZMA 1944.
JOSIP	CRNJAK	1926 - KORDUN 1943.
STJEPAN	DOMITROVIĆ	1914 - KLOŠTAR P. 1944
FLORIJAN	DOMITROVIĆ	1904. - KLOŠTAR P. 1944
MATO	ĐIPALO	1919 - KAMENICA 1943.
ANDRIJA	FILIPAN	1922. - MOSTAR 1944.
MARTIN	FILIPAN	1923 - CAZIN 1944.
FRANJO	GAŠPAREC	1922. - MOSTAR 1944.
ĐURO	KOLAR	1902. - DERVENTA 1944.
PETAR	KOLARIĆ	1912. - KLOŠTAR P. 1944.
ANTUN	LENAR	1920. - KLOŠTAR P. 1944
ĐURO	LONČAREVIĆ	1900. - V.TROJSTVO 1943.
STJEPAN	MOSTOVAC	1921. - TUROPOLJE 1944.
JOSIP	PEREC	1909. - NETRETIĆ 1943.
IVAN	PEREC	1921. - TOMAŠ 1945.
JOSIP	PERČULIJA	1903. - KLOŠTAR P. 1945.
TOMO	PETREKOVIĆ	1923. - KRIŽEVCI 1945.
IVAN	POCAK	1908. - KOKINAC 1943.
ĐURO	SABOLOVIĆ	1915. - VIROVITICA 1944.
MIŠKO	SEKELJ	1919. - KORDUN 1942.
FRANJO	ŠPEHAR	1926. - BOSNA 1943.
FRANJO	ZDELAR	1913. - ČAZMA 1944.
FRANJO	ZGORELEC	1922. - HAN PIJESAK 1943.
IVAN	ZGORELEC	1927. - SLUNJ 1943.

NESTALI U RATU

IVAN	DOMITROVIĆ	1908. - NESTAO U RATU
MARTIN	KOLAREVIĆ	1920. - 1945.
MATO	LONČAREVIĆ	1925. - NESTAO 1945.

- ŽRTVE JUGO- KOM
U RATU I PORAČU

UBIJENI U RATU

KRVOPROLIĆE U ŠAM	DOMITROVIĆ
MARKO	ĐIPALC
MARTIN	FUKET
MATO	HALAPA
TOMO	SAMBOLEO
IVAN	

- OSTALI UBIJENI U RA

MARKO	DOMITROVIĆ
IVAN	FUNDIĆ
MARTIN	HAMPOVČAN
JOSIP	HUMLJANOVIC
LUKA	ILEKOVIĆ
JOSIP	LENAR
IVAN	MUSTAFA
FRANJO	PETREKOVIĆ
SLAVKO	SKUKAN
JAKOV	ZGLAVNIK

UBIJENI U PORAČU

LUKA	FILIPAN
VIDO	HAJC
ĐURO	HAJC
PETAR	HAJTIC
IVAN	HORVAT
IVAN	SPEHAR
N.N.	HADJIA

UBIJENI NA KRIŽNOM

IVAN	BARBERIĆ
PETAR	GAŠPAREC
STJEPAN	ILEKOVIĆ
PETAR	ILEKOVIĆ
MARIJAN	ILEKOVIĆ
IVAN	JANKOVIC
TOMO	PEREC
IVAN	PANDURIĆ
IVAN	RENAC
ĐURO	SARAJA

- ŽRTVE RANJAVAN

PAVAO	DERGEZ
STJEPAN	HORVAT
NIKOLA	LALIĆ
ANTUN	PICEK

Str. 112-113: spomenik na šandrovačkom groblju iz 2008. sa popisom svih žrtava tijekom Drugog svjetskog rata i porača iz Šandrovca i Jasenika. Foto: 12/2016. Tabele u nastavku: broj žrtava Drugog svjetskog rata i porača & žrtve fašizma prema komunističkim izvorima na području cijele Općine Šandrovac (str. 114: podaci za naselja Šandrovac i Jasenik).

M ZNANIM I NEZNANIM GROBOVIMA,
POGINULIH ZA DOMOVINU HRVATSKU

MUNISTIČKIH ZLOČINA

NDROVCU 26.10.1942.
1890.
1911.
1887
1910.
1913.
ATU
1920. - TRENKOVO 1943.
1919. - KLOŠTAR P. 1944.
1915. - HERCEGOVAC III/1945
1926. - NEPOZNATO MJ. 1943
1891. - SANDROVAC 1945.
1919. - APATOVAC 1944.
1914. - SANDROVAC 1944.
1918. - SANDROVAC XII / 1942.
1919. - KLOŠTAR P. 1944.
1907 - HERCEGOVAC III/1945.

1928 - DAPCI-ZAGREB 1945.
1906 - ROVIŠĆE 1945.
1906 - BJELOVAR 1945.
1914. - ZAGREB 1945.
1917 - SANDROVAC 1946.
1905 - NEPOZNATO MJ. 1945.
O 30 G. SANDROVAC 23.4.1946.

PUTU 1945

1910. - BJELOVAR
1909. - SLOVENIJA
1913. - ŠUMA LIMBUŠ
1919. - KLOŠTAR P.
1920. - PAKRAC
1907. - PČELIĆ
1920. - PAKRAC
1919. - MARIBOR
1916. - SLOVENIJA
1925. - SLOVENIJA

JA I POSLJEDICA RATA

1905. - BOLNICA BJ. 1945.
1925. - BOLNICA N.SAD 1945.
1914. - BOLNICA BJ. 1944.
1898. - BOLNICA BJ. 1944.

JASENIK

- POGINULI I NESTALI HRVATSKI VOJNICI

U BORBI PROTIV

CRVENE ARMije

MATO HRPALO 1913 - RUSIJA 1943
MATO ŠOLENICK 1918 - RUSIJA 1943

PARTIZANA

TOMO GAŠPAREC 1917 - KLOŠTAR P. 1944
NESTALI U RATU

ANDRIJA ČIZMEKOVIC 1908 - 1943.
PAVLO ŠOFKIĆ 1924. - 1944.

- ŽRTVE JUGO-KOMUNISTIČKIH ZLOČINA U RATU I PORAĆU

UBIJENI U RATU

VLADIMIR BRADAŠ 1921. - KLOŠTAR P. 1944
VIKTOR ČIZMEKOVIC 1909. - JASENIK 1943.

UBIJENI U PORAĆU

MIŠKO ĐURINOVIC 1890. - VPISANICA 1945
MARTIN FUK 1889. - JASENIK 1946.
LJUDEVIT KOLAR 1915. - JASENIK 1946.
MATO MITROVIĆ 1921. - KLOŠTAR P. 1945

UBIJENI NA KRIŽNOM PUTU 1945.

LUKA ČIZMEKOVIC 1920. - SLOVENIJA 1945
MATO DOMITROVIĆ 1919 - ŠUMA LIMBUŠ 1945
MATO MATOVIĆ 1921 - PCFLIĆ 1945

- ŽRTVE RANJAVAĆA I POSLJEDICA RATA

JOSIP LONČARIĆ 1920. - SARAJEVO 1943.

IVAN MATOVIĆ 1911. - JASENIK 1946.

PODIGLI U STUDENOM 2008.

OPĆINA ŠANDROVAC S ŽUPANIJSKIM ODBOROM ZA PODIZANJE
SPOMENIKA HRVATSKIM ŽRTVAMA II. SVJETSKOG RATA I PORAĆA
S PODRUČJA BJELOVARSKO BILOGORSKE ŽUPANIJE.

Stradali civilni i vojnici 1941.

- 1945. i u poraću

OPĆINA ŠANDROVAC

Stradali 1941. - 1945. prema

komunističkim podacima

- žrtve fašizma

Žrtve fašizma prema komunističkim podacima

Stradali civili i vojnici 1941.
- 1945. i u poraću

ŠANDROVAC 40 -
sa Jasenikom ?

ŠANDROVAC 74

JASENIK ?

JASENIK 16

Lijevo i dolje: spomenik sa spomen pločom iz 1965. godine koju je podigao tadašnji SUBNOR Šandrovca ispred današnje škole u centru Šandrovca. Godinu dana ranije bio je srušen stari, sličan spomenik koji se nalazio oko 10-ak metara istočno od današnjega. Bio je podignut početkom 1950-ih godina. Foto 10/2016. "Pali borci" (partizani) prema prikazanom obilježju: Bačak Petar, Barberić Franjo, Crnjak Milko, Domitrović Pavle, Filipan Martin, Haitić Mirko, Ileković Josip i Mirko, Kolar Marko, Kruplian Dragica, Lenar Petar, Ljutak Stipe, Mužić Josip, Petreković Branko, Sabolović Mato, Saraja Pavle, Zdelar Martin st. i Zdelar Martin ml. i žrtve fašizma: Berger Cila, Gizela, Jalža i Nandor, Dobrostal Martin, Đipalo Đuro, Humljanović Ivan, Kalanios Ivan, Kata, Marija, Miško i Stevo, Ljutak Đorđe i Ivan, Markov Andrija, Priselec Petar, Radanec Miško, Stainer Irma, Vais Josip, Jozefina i Vladimir i Vitez Đuro.

7.

Najnovije doba • Općina Šandrovac 1997. - 2017. • u Domovinskom ratu

N ovim geopolitičkim ustrojem u travnju 1993. godine Šandrovac je pripao novoformiranoj općini *Veliko Trojstvo*. Nezadovoljstvo stanovnika nije bilo neočekivano budući da se već oko 30 godina na ovom prostoru eksplorirala nafta, dok je uslijed ratnih situacija i *Domovinskog rata*, a k tome sve gorih gospodarskih prilika stanovništvo sve više iseljavalo i napušтало svoje domove. Stoga je stanovništvo Šandrovca 1996. godine pod vodstvom *Hrvatske seljačke stranke* na čelu s *Josipom Dekalićom* pokrenulo postupak odvajanja, odnosno osnivanja/obnavljanja područja stare općine Šandrovac iz

općine *Veliko Trojstvo*, te konstituiranja samostalne općine u čijem bi sastavu bila sva naselja koja povijesno i na druge načine gravitiraju Šandrovcu. Do službenog formiranja Općine, odnosno privremenog ustrojstva je došlo 7. svibnja 1997. godine.

Za načelnika je izabran *Josip Dekalić*, dok su članovi prvog vijeća, kao i svih ostalih do danas, kao i prvih općinskih poglavarstava bili kako slijedi na kraju ovog poglavlja.

Konstituiranje Općine Šandrovac pokazalo se vrlo opravdano i pozitivno za stanovništvo sedam naselja koja su pripala Općini Šandrovac: Jasenik, Kašljavac, Lasovac, Lasovac Brdo, Pupelica, Ravneš i Šandrovac. Kvaliteta života u ovom kraju se znatno poboljšala, a tijekom ovih dvadeset godina realizirano je mnoštvo raznih

Dolje: zgrada Općine Šandrovac u središtu naselja. U sastavu zgrade nalazi se i društveni dom, vatrogasno spremište i pošta, kao i prostorije nekih udruga.
Foto: 9/2016.

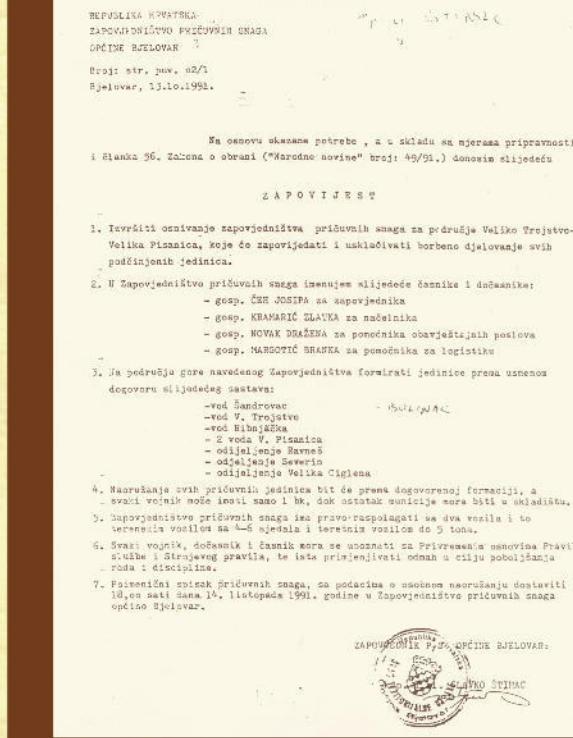

Zdravstvena stanica u Šandrovcu otvorena je još 1980. godine. Nalazi se na samom početku ulice Jarak u centru naselja. Foto: 2016.

projekata koji su tome doprinijeli. Nabrojimo najznačajnije: plinofikacija, uređenje trajne vodoopskrbe, uređenje svih cesta i putova, rješavanje zbrinjavanja otpada itd.

(Stanovnici općine Šandrovac u Domovinskom ratu)

Proglašenjem Republike Hrvatske i početkom Domovinskog rata brojni mještani s područja današnje općine Šandrovac

Zapovijed Zapovjedništva pričuvnih snaga RH u Bjelovaru od 13. listopada 1991. o formiranju i jedinice (voda) u Šandrovcu. (Izvor: Šarkanj, isto, 84)

odlaze u razne postrojbe MUP-a i tadašnjeg Zbora narodne garde. Prema danas dostupnim podacima evidentirano je preko 100 branitelja

Dolje i str. 117 dolje: spomen obilježje ispred zgrade Općine Šandrovac podignuto u čast poginulom branitelju Jozi Petku, kao i spomen na sve branitelje Domovinskog rata. Foto: 2016.

koji su sudjelovali u *Domovinskom ratu 1991. - 1995. godine.*

Organiziranje lokalne obrane i odlaska u obranu države pri tadašnjim *Mjesnim zajednicama* organizirani su krizni stožeri, a nekadašnja *Civilna zaštita* preustrojena je u *Teritorijalnu obranu*. Tako je Šandrovcu u srpnju 1991. osnovan *Krizni štab* (ili stožer) kojemu je predsjednik bio *Marijan Šemovčan*. Iako se Šandrovac nalazi nedaleko tadašnjeg jugoistočnog dijela bivše velike *Općine Bjelovar* gdje se nalazilo srpsko stanovništvo (*Bačkovica, Mala Pisanica, Bedenička, Zrinska* itd.) koje je bilo protiv ustavnog poretka *Republike Hrvatske* u samom Šandrovcu i gravitirajućim mjestima tijekom 1991. do 1995. nije na sreću bilo ratnih operacija. Osim toga dobra organizacija *Teritorijalne obrane* formiranjem straža i čuvanjem mogućih kritičnih točaka i prostora nije dozvolila bilo kakve ispade pobunjenih na ovom području. 13. listopada 1991. zapovjedništvo pričuvnih snaga *Općine Bjelovar* izdaje zapovijed o osnivanju pričuvnih snaga po naseljima, pa je tako 19.

listopada 1991. osnovan i vod u Šandrovcu. Do 4. studenoga iste godine osnovana je pješačka satnija za područje *Velikog Trostva* i Šandrovca. Istog dana ta satnija je pripojena u sastav nove 55 samostalne *bojne Bjelovar*, kao druga satnija pod imenom *Galebovi*. U prvom zapovjedništvu 2. satnije nalazio se iz Šandrovca *Ivan Zdelar*, a zapovjednik je bio *Josip Čeh*. Većina Šandrovčana i branitelji iz Jasenika i Pupelice nalazili su se u drugom vodu ove satnije.

Tijekom razdoblja od listopada do prosinca 1991. ova satnija, pa prema tome i branitelji iz Šandrovca i okolice odlaze na bojište u *Zapadnu Slavoniju*, i to na osiguranje teritorija zauzetog u operaciji *Otkos-10*, zatim na pakračko bojište, dok kasnijih godina dio

Gore: grob poginulog branitelja Jozeta Petka (1967. - 1991.) na šandrovačkom groblju. Foto: 2016.

Izbor rijetko sačuvanih fotografija iz Domovinskog rata

Dolje: Šandrovčani 24. veljače 1992. u Požeškoj ulici prema Kusonjama u Pakracu. Izvor: M. Sokolić (Šandrovac).

Gore: Domovinski rat, 1992. godine u Pakracu - 55. samostalni bataljun Bjelovar, 2. satnija, 2. vod (Galebovi). Na slici su Šandrovčani. Gore s lijeva: Stjepan Kraljić mlađi, Draženka Kolarić, Željko Gorenjak, Josip Matković, Željko Smešnjak; dolje s lijeva; Ivan Lončarić, Marko Lebinac, Marinko Horvat, Ivan Pleša, Zdravko Bukovac, Marijan Šemovčan i Željko Đipalo. Izvor: M. Sokolić (Šandrovac).

Gore: 1992. godine u Pakracu - 55. samostalni bataljun Bjelovar, 2. satnija, 2. vod (Galebovi). Na slici s lijeva (gore): Zdravko Sambolec, Darko Pintarić, Vlado Jasek, (?) Filipan, Ivan Lončarić, Mladen Bajser; i dolje: Branko Konjušić i Branko Ban. Opis slike: za vrijeme primirja D. Pintarić i I. Lončarić maskirali se u pripadnike UNPROFOR-a kako bi se našalili sa svojim kolegama iz satnije. Izvor: M. Sokolić (Šandrovac).

Dolje: u Pakracu 1992. S lijeve strane: Ivan Lončarić, Željko Đipalo i Marinko Horvat. Izvor: M. Sokolić (Šandrovac).

branitelja u sastavu je 105. brigade HV i raznih drugih postrojbi diljem Hrvatske. Dio branitelja sa područja općine Šandrovac, u sastavu HV i MUP-a sudjelovalo je u obrani Hrvatske 1991. - 1995. diljem zemlje, od južnog bojišta pa sve do Vukovara. (Šarkanj, isto, 82-107 i Mijatović A.: Otkos-10, 69, 201-202, 216, 220).

Na žalost, 7. prosinca 1991. iz Šandrovca je poginuo branitelj (iz pričuvnog sastava MUP-a) Jozo Petak (rođen 27. siječnja 1967.). Godine 2002. osnovana je *Udruga branitelja iz Domovinskog rata Šandrovac* njemu u čast nazvana "Jozo Petak", koja okuplja sve branitelje sa područja općine.

Iz siječanja hrvatskih branitelja o Domovinskom ratu: "U stvaranje republike Hrvatske i obrani njenog suvereniteta uključili smo se još od desetog mjeseca 1990. godine, kada smo preko Hrvatske demokratske zajednice dobili prvo naoružanje poznate kalašnjikove, njih 15 koji su podijeljeni dragovoljcima sa područja naše općine. Odlaskom naših dragovoljaca u postrojbe specijalne policije tijekom siječnja 1991.g., na bojište na područje Pakraca, započeli smo i prve oružane sukobe sa četnicima i velikosrpskom armijom i od tada i do kraja rata bilježimo samo jednog poginulog i to dragog nam Jozu Petku, koji je poginuo 07. prosinca 1991. na Gavrinici na području Pakraca i na našu sreću jedini poginuli branitelj u ratu sa područja naše općine.

Od 30. lipnja 1991. organiziramo se u naoružane odrede narodne zaštite sa kupljenim privatnim oružjem i nazovimo ih puškama izrađenim od cijevi volana automobila od tzv. „fiće“ i eksplozivnim napravama, bombama filijačama, punjenim vitezitom, također ručne proizvodnje.

Ubrzo nakon toga dobivamo 5 (pet) malokalibarskih strojnica MGV od tvrtke Metalprodukt d.o.o. Šandrovac.

Dolje: na položajima u istočnoj Slavoniji. U sastavu 105. brigade, Komletinci 1991. godine. Na tenku s lijeve strane: M. Sokolić i Marijan Pavlović. Iz fototeke Miroslava Sokolića.

Nakon osnivanja teritorijalne obrane, a zatim i zbora narode garde dobivamo i pravo naoružanje najprije puške M-48, a zatim i cijelokupan arsenal naoružanja sa kojim vršimo izviđanje na području naše općine i čuvanje značajnih objekata, a i cijelog sela od mogućih iznenadnih upada četnika iz obližnjih sela.

Osnivanjem Zbora narodne garde, a kasnije i osnivanjem 105. brigade pojedini dragovoljci odlaze u te postrojbe već od kolovoza 1991., a kasnije i u postrojbe 55 bataljuna gdje dobivaju naziv Galebovi.

Pripadnici navedenih postrojbi sudjeluju u borbama širom lijepe naše od zapade Slavonije, Starog Grabovca, Baira preko Pakraca i Kusonja do istočne Slavonije, Otoka, Privlake, Komletinaca, Vukovara i do južnog bojišta, Dubrovnika i okolice itd.

Najveći podvig i herojstvo su iskazali pripadnici 55 bataljuna "Galebovi", koji su nanijeli veliki poraz poznatim arkanovim "Belim orlovima", na području Bastajskih brđana, gdje su uništili oko 30-ak neprijateljskih vojnika, a da niti jedan naš branitelj nije bio niti ranjen.

Kada na područje naše općine dolazi radar i osniva se radarska

Veduta Šandrovca snimljena od sjeverozapadne strane 1995. godine.
Pogled prema staroj školi i župnoj crkvi.
Foto: 1995. - iz zbirke obitelji Domitrović.

postaja zračnog motrenja i navođenja u veljači 1992. godine i boravi u našem društvenom domu, nekolicina branitelja im se priključuje, a kasnije i sve veći broj branitelja sa područja naše općine, od kojih i dvije djevojke. Da se nije samo ratovalo već su se i događale i poneke ljubavi dokazuje i to da se je jedna članica postrojbe udala u Šandrovac, a jedan dečko priženio u Šandrovac.

Oko dvadesetak ih ostaje i dalje u pričuvnom sastavu, gdje svojim zalaganjem doprinose sigurnosti našeg neba i pravovremenom dojavom upozoravaju stanovništvo na dolazak neprijateljskih letjelica. Nekolicina branitelja iz te postrojbe je zasnovala i djelatni ugovor sa MORH gdje se neki nalaze i danas, a neki su i otišli u mirovinu.

Kada se sagleda da je u stvaranju i obrani suvereniteta Republike Hrvatske iz naše Općine sudjelovalo oko stotinjak branitelja, a poginuo samo jedan i ranjeno oko desetak, od kojih je samo jedan sa stopostotnim invaliditetom i oko dvadesetak oboljelih od PTSP-a mislim da moramo biti zadovoljni svojim sudjelovanjem u Domovinskom ratu.

Na kraju moram napomenuti da su ovdje u ovom društvenom domu u Šandrovcu boravile slijedeće postrojbe: odred Narodne zaštite iz Šandrovca, protudiverzantska četa, čiji su pripadnici upravo odavde otišli

na pakračko bojište i velik broj ih je nažalost stradao i mučki ubijeno u Kusonjama, "A" satnija ZNG-a, pripadnici "55 bataljuna" i pripadnici "ZMIN" -a (zračno motrenje i navođenje) u sastavu HRZ-a (hrvatsko ratno zrakoplovstvo). Nakon završnih operacija "Bljesak" i "Oluja" 1995. godine i mirne reintegracije (oslobodenja Vukovara), branitelji se vraćaju u svoja poduzeća u kojima su radili, a neki ostaju u OS RH kao DVO do mirovine." (M. Sokolić, 2016.)

Desno: načelnik Općine Šandrovac Josip Dekalić. Dekalić vodi općinu od osnivanja 1997. pa sve do danas. Foto: kraj 1990-ih. Izvor: fototeka MO Ravneš.

Mjesni odbor Šandrovac (2013. - 2017.):

- Matković Josip, predsjednik (HDZ)
- Malvić Matija, zamjenik pred. (HDZ)
- Lukarić Slavko (HDZ)
- Pleško Damir (HSS)
- Cupan Ivan (HSS)

Općinsko Vijeće Općine Šandrovac (2013. - 2017.):

- Ivan Pleško (HSS), predsjednik Općinskog vijeća
- Ranko Ormanović (SDP), zamjenik pred. Općinskog vijeća
- Biljana Solar (HSS), predstavnica srpske nacionalne manjine
- Valent Štandar (HSS)
- Draženko Kolarić (HSS)
- Damir Husnjak (HSS)
- Stjepan Žager (HSS)
- Mirko Bedeković (HDZ)
- Darko Halauš (HDZ)
- Miroslav Sokolić (HDZ)
- Nikola Halapa (HDZ)

Sve članove Općinskih vijeća i Općinskih poglavarstava od 1997. do 2013. vidi str. 223 u ovoj knjizi.

Godina		Planirano	Ostvareno	%
1997.19.6.-31.12.	Prihodi	401.700	353.430,40	87,98
	Rashodi	401.700	303.830,36	75,64
1998.	Prihodi	2.180.800	2.133.892,08	97,85
	Rashodi	2.180.800	2.165.519,01	99,30
1999.	Prihodi	2.341.450	2.445.161,77	104
	Rashodi	2.341.450	2.457.405,06	105
2000.	Prihodi	2.597.128,18	2.436.660,38	94
	Rashodi	2.597.128,18	2.424.347,19	93
2001.	Prihodi	2.758.420	2.688.846	97
	Rashodi	2.758.420	2.655.711	96
2002.	Prihodi	2.120.029	2.077.338	98
	Rashodi	2.120.039	2.050.447	97
2003.	Prihodi	2.696.094,57	2.627.973	97
	Rashodi	2.696.094,57	2.458.243	91
2004.	Prihodi	2.364.870	2.346.423	99
	Rashodi	2.364.870	2.341.889	99
2005.	Prihodi	3.101.963	3.159.236	102
	Rashodi	3.101.963	3.250.202	105
2006.	Prihodi	4.198.000	3.740.825	89
	Rashodi	4.298.000	4.617.160	107
2007.	Prihodi	3.878.600	3.741.957	96
	Rashodi	3.244.500	3.189.747	98
2008.	Prihodi	4.672.270	4.248.037	91
	Rashodi	4.672.270	3.715.845	79
2009.	Prihodi	5.512.270	5.281.386	96
	Rashodi	5.512.270	5.405.873	98
2010.	Prihodi	4.193.500	3.956.112	94,3
	Rashodi	4.193.500	4.059.336	97
2011.	Prihodi	5.443.250	5.009.759	92
	Rashodi	5.443.250	4.972.999	91
2012.	Prihodi	4.602.670	4.179.032	90,79
	Rashodi	4.602.670	4.221.240	91,71
2013.	Prihodi	6.414.470	6.438.311	100,4
	Rashodi	6.414.470	6.093.062	95
2014.	Prihodi	5.166.116	4.595.961	88,96
	Rashodi	5.166.116	5.045.964	97,05
2015.	Prihodi	4.838.300	4.775.108	98,69
	Rashodi	4.838.300	4.753.635	98,25

OSTVARENJE PRORAČUNA U RAZDOBLJU 01.07.1997-31.12.2016.		
godina	PRIHODI	RASHODI
1997. 01.07.	353.430.	303.830.
1998.	2.133.892.	2.165.519.
1999.	2.445.162.	2.457.405.
2000.	2.436.660.	2.424.347.
2001.	2.688.846.	2.655.711.
2002.	2.077.338.	2.050.447.
2003.	2.627.973.	2.458.243.
2004.	2.346.423.	2.341.889.
2005.	3.159.236.	3.250.202.
2006.	3.740.825.	4.617.160.
2007.	3.741.957.	3.189.747.
2008.	4.248.037.	3.715.845.
2009.	5.281.386.	5.405.873.
2010.	3.956.112.	4.059.336.
2011.	5.009.759.	4.972.999.
2012.	4.179.032.	4.221.240.
2013.	6.438.311.	6.093.062.
2014.	4.595.961.	5.045.964.
2015.	4.775.108.	4.753.635.
2016.	4.485.655.	4.218.011.
UKUPNO :	70.721.103.	70.400.465.

ZNAČAJNIJU RASHODI OPĆINE ŠANDROVAC FINANCIRANI IZ PRORAČUNA OPĆINE u razdoblju 01.07.1997. - 31.12.2016.g.												
godina	Pojasni putovi	Javne površine	Tekuće održavanje imovine	Objekti i opremljenje zaštite i odbranu	Opštinsko i lokalno smanjivanje strane	Skorost objekta	Sakralni objekti	Vlasnici	Zajednica OS	Kultura i školstvo	Šandrovac	Udjuge
1997.	0.	0.	0.	8.500.	467.797.	0.	0.	0.	8.000.	0.	2.683.	
1998.	47.500.	24.650.	143.974.	9.716.	80.007.	15.500.	80.000.	0.	35.000.	8.979.	12.670.	
1999.	17.300.	26.900.	62.400.	11.124.	68.377.	5.000.	8.637.	0.	23.472.	7.500.	16.900.	
2000.	78.020.	44.315.	32.592.	11.165.	102.817.	15.100.	129.847.	16.558.	51.167.	10.808.	12.714.	
2001.	120.000.	24.916.	23.720.	11.372.	132.553.	37.000.	29.710.	18.051.	40.686.	14.925.	14.540.	
2002.	257.790.	71.230.	153.197.	22.106.	98.808.	17.900.	104.500.	109.632.	43.408.	27.583.	3.499.	
2003.	309.629.	92.566.	15.992.	29.946.	131.482.	12.030.	60.000.	24.699.	32.532.	27.545.	9.387.	
2004.	335.727.	125.346.	84.490.	38.113.	121.516.	31.510.	60.000.	9.860.	48.515.	20.000.	15.016.	
2005.	250.665.	41.079.	49.993.	51.401.	85.866.	18.162.	51.000.	11.000.	56.300.	25.000.	20.193.	
2006.	284.065.	114.351.	110.310.	60.777.	133.640.	5.654.	109.450.	21.029.	60.750.	27.000.	64.656.	
2007.	261.836.	57.633.	33.970.	56.399.	89.897.	22.000.	62.933.	20.344.	62.750.	12.000.	48.859.	
2008.	148.729.	109.006.	21.130.	63.722.	109.315.	31.300.	44.201.	44.000.	64.664.	18.000.	68.147.	
2009.	132.264.	77.230.	95.137.	72.367.	104.570.	34.000.	25.000.	20.000.	41.000.	20.000.	71.919.	
2010.	97.148.	126.742.	142.756.	100.876.	96.899.	23.209.	67.000.	25.000.	120.000.	40.000.	20.000.	
2011.	427.686.	127.111.	220.820.	110.855.	420.236.	35.000.	56.000.	0.	40.000.	41.000.	15.000.	
2012.	162.687.	169.968.	159.425.	68.749.	38.311.	81.000.	95.000.	51.844.	25.000.	15.000.	140.518.	
2013.	336.718.	221.995.	157.024.	125.643.	86.026.	310.895.	97.563.	8.400.	71.351.	55.000.	15.000.	
2014.	340.408.	278.736.	109.288.	96.586.	75.944.	328.882.	65.478.	0.	30.000.	42.500.	18.000.	
2015.	402.549.	310.851.	133.420.	115.453.	79.852.	25.106.	26.037.	0.	60.000.	45.000.	31.400.	
2016.	438.573.	223.006.	143.042.	89.059.	58.271.	170.533.	35.047.	20.000.	64.000.	45.000.	12.000.	
UKUPNO:	4.510.064.	2.268.702.	1.892.690.	1.153.673.	2.114.384.	1.642.521.	687.081.	1.291.022.	731.810.	861.744.	321.340.	

Plani razvoja Općine Šandrovac		
Prostorni plan Općine Šandrovac		182.700.
Strateški plan razvoja Općine Šandrovac		42.700.
Plan zaštite od počara		12.718.
Plan ukupnog razvoja Općine Šandrovac		7.500.
Strateški plan gospodarskog razvoja		70.000.
Projekt modernizacije cesta na području općine		61.964.
Geotermalna istraživanja		248.220.

ZNAČAJNIJU PRIHODI OPĆINE ŠANDROVAC ostvareni u razdoblju 01.07.1997. - 31.12.2016.g.										
godina	Porezi	Šumski doprinos i naknade Ina	Naftna renta i naknade Ina	Komunalna naknada	najam i zakup	Prih.od nekretnina-prodaja zemlji.	Potpore Županije	Potpore Fondovi i ministarstva		
1997.	136.831.	32.337.	0.	0.	13.094.	0.	153.930.	0.		
1998.	266.534.	61.439.	581.968.	265.000.	53.137.	6.000.	75.000.	0.		
1999.	205.478.	164.149.	760.000.	191.120.	44.970.	23.784.	75.000.	0.	473.352.	
2000.	218.118.	145.690.	1.176.719.	270.283.	38.565.	11.233.	65.000.	0.		
2001.	221.932.	112.522.	1.480.330.	212.834.	48.734.	33.801.	67.500.	0.		
2002.	244.092.	85.348.	1.055.996.	316.324.	30.694.	32.396.	31.074.	0.		
2003.	221.874.	94.301.	1.066.646.	226.019.	101.239.	16.077.	87.000.	0.		
2004.	219.484.	76.951.	1.098.193.	399.954.	95.672.	46.124.	77.904.	0.		
2005.	261.337.	112.470.	1.392.986.	384.086.	91.020.	30.136.	270.000.	200.000.		
2006.	399.063.	145.491.	1.772.986.	348.537.	109.092.	28.651.	175.000.	348.600.		
2007.	482.959.	138.856.	1.641.286.	350.930.	177.406.	31.258.	215.515.	331.549.		
2008.	636.831.	168.901.	1.733.062.	274.822.	163.722.	28.342.	110.000.	733.478.		
2009.	683.458.	148.938.	1.196.930.	368.181.	70.455.	29.502.	110.000.	2.350.900.		
2010.	634.478.	151.873.	1.950.314.	381.392.	92.203.	149.296.	58.302.	343.896.		
2011.	915.298.	129.150.	2.118.840.	336.228.	101.700.	50.066.	178.196.	860.711.		
2012.	1.000.670.	171.884.	1.961.591.	334.811.	106.989.	49.412.	130.897.	109.763.		
2013.	1.199.411.	149.700.	1.899.725.	335.937.	90.900.	210.299.	121.389.	238.244.		
2014.	1.098.377.	102.202.	1.869.646.	291.163.	113.550.	134.059.	126.535.	68.219.		
2015.	1.603.222.	178.314.	1.482.368.	324.328.	142.364.	108.469.	0.	8.606.		
2016.	1.733.114.	125.295.	943.058.	321.430.	193.518.	171.597.	0.	70.000.		
UKUPNO:	12.383.063.	2.431.811.	27.182.644.	5.933.379.	1.879.024.	1.190.502.	2.695.094.	5.663.966.		

Iskažani podaci odnose se na značajnije prihode koje je Općina Šandrovac prihodovala u navedenom razdoblju .

Lijevo

	Naziv	Iznos u kunama
1.	Zemljište za potrebe općine	173.750.
2.	Zemljište bazen Gradina	46.250.
3.	Zemljište poslovna zona	263.720.
4.	Groblja	701.035.
5.	Nogometno igralište	8.100.
**	Ukupno zemljište:	1.192.855.
** 6.	Temeljni kapital u poduzeću Šandroprom d.o.o. Šandrovac	329.000.
** 7.	Vlasnički udjeli u komunalnom poduzeću Šandroprom d.o.o.	6.886.047.
	Ukupno: neproizvedena dugotrajna imovina	8.407.902.

	Nekretnine:	
1.	Stan - Jarak kbr. 3	149.375.
2.	Zdravstvena ambulanta Šandrovac	496.090.
3.	SRC Šandrovac - zgrada na nogometnom igralištu	140.957.
4.	Bazen "Gradina"	2.051.438.
5.	Ribička kućica - Šandrovac	99.639.
6.	Vidikovac Šandrovac	433.830.
7.	Kulturni centar	154.153.
8.	Veterinarska ambulanta	61.363.
9.	Lovački dom Ravneš	83.683.
10.	Poslovni centar	552.789.
11.	Dom Šandrovac	3.280.142.
12.	Garaže	313.383.
13.	Mrtvačnica Šandrovac	453.562.
14.	Dom Lasovac	1.662.355.
15.	Mrtvačnica Lasovac	172.486.
16.	Skladište Lasovac	452.864.
17.	Dom Pupelica	223.485.
18.	Mrtvačnica Pupelica	334.811.
19.	Dom Ravneš	393.295.
20.	Mrtvačnica Ravneš	61.204.
21.	Dom Kašljavac sa mrtvačnicom i kapelicom	461.648.
22.	Dom Jasenik	92.169.
**	Ukupno nekretnine:	12.124.721.
1.	Vodovodna mreža sa popratnim objektima	8.444.015.
2.	Plinska mreža	1.382.858.
3.	Poslovna zona	671.972.
4.	Projekti za kanalizacijski i odvodni sustav	178.708.
5.	Javna rasvjeta	378.012.
6.	Općinske ceste	2.916.732.
7.	Cesta Ravneš-Lasovac-Lasovac prema Ribnjačkoj	934.285.
8.	Županijske ceste	394.033.
9.	Parkirališta na području općine	1.014.379.
**	Ukupno ostali građevinski objekti:	16.314.994.
**	Oprema i namještaj u vlasništvu Općine Šandrovac	1.086.695.
	Ukupno proizvedena dugotrajna imovina	29.526.410
		37.934.312. kn

Gore: "Uložena finansijska sredstva u nabavku i rekonstrukciju imovine Općine Šandrovac - sa 31. prosincom 2016." Podaci se odnose na imovinu koja je nabavljena i izgrađena od 1997. do 31. 12. 2016. U arhivu Općine Šandrovac u Šandrovcu.

8.

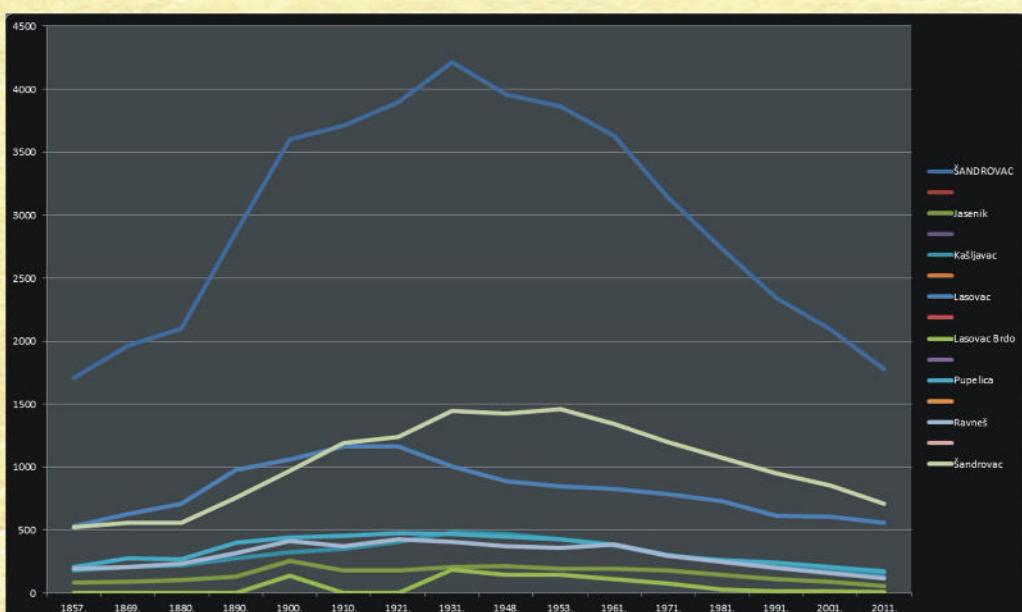
O stanovništvu područja općine Šandrovac

Nema sumnje da je područje Šandrovca nakon istjerivanja Turaka naseljeno vrlo brzo. Vjerojatno već do kraja 1680-ih godina. Danas to ne možemo znati, kao niti to koje su obitelji nastanile prvih desetljeća od obnove Šandrovca ovaj prostor, kao i obitavale ovaj prostor prvih godina 18. st. budući da se u to vrijeme u matične knjige gotovo uopće, na žalost, nisu upisivala naselja odakle, odnosno iz kojeg pripadnog naselja župi P. Trojstva je koja osoba rođena, vjenčana ili umrla. Nedvojbeno je to da su ovdje u početku naseljavane krajiske ili graničarske obitelji sa sjevernijih područja ili okolice Koprivnice, Đurđevca, te zapadnijih prostora, a koje su dolazile u potrazi za boljim uvjetima života koje su se očekivale na bivšem graničnom prostoru sa Turcima. Osim toga ovdje vlasti

naseljavaju tijekom prvih pola stoljeća značajan broj obitelji pravoslavne vjeroispovijesti i to najviše na prostor južnog i zapadnog prostora današnje općine (Vlasi, koji su ostali nakon povlačenja Turaka). Međutim, moguće je da se u vrijeme obnove ili novog osnivanja mjesta vratio jedan dio potomaka ljudi koji su živjeli u izbjeglištvu da li u zapadnjim krajevima Hrvatske gdje je opasnost od Turaka bila manja ili se sakrivali po šumama ili na nekim drugim mjestima, kako su to činili npr. u okolini rijeke Drave kod Đurđevca ili okolnih naselja, ne možemo znati već samo prepostavljati.

S udeći prema kasnijoj učestalosti prezimena, a nadalje u gotovo jedinoj sačuvanoj knjizi *Stanja duša ("Status animarum")* šandrovačke župe iz sredine 19. st. i matičnim knjigama 18. st. ipak možemo izdvojiti jedan dio prezimena koja su vjerojatno među prvima obnovile prostor srednjovjekovnog imanja *Mušinja*.

V alja napomenuti da se većina naselja (toponima) izgovarala u kajkavskim inačicama, kao Šandrovec, Kašljavac (Kašljevec), Lasovec, kao npr. i razni toponimi

Dolje: grafički prikaz kretanja broja stanovnika područja današnje općine Šandrovac 1857. - 2011.

prostora (*Ruškova, Crkvena kosa, Blentine vinogradine, Kosa debelog rasta - 1782.*), i to do kraja 19. st. tako da možemo kazati da je do tada većinsko stanovništvo govorilo kajkavski ekavski i bilo porijeklom iz krajeva srednje i zapadne Podravine, te Međimurja. Tijekom 18. st. doseljavanjem pravoslavnog stanovništva najviše iz područja Slavonije nizom migrantskih ciklusa dolazi štokavska ijekavština, a brojnim drugim migracijama iz okolnih južnih i zapadnih naselja tijekom i 20. st. formirana je današnja govorna karakteristika koja je konglomerat navedenih narječja, ali ponekad i sa isključivim izdvajanjima kajkavštine kod najstarijih obitelji, te i čestog prevladavanja utjecaja štokavštine. Treba napomenuti da na prostoru naselja Šandrovac do druge polovice 19. st. nije uopće živjelo stanovništvo pravoslavne vjere, a koje je u osnovi bilo štokavsko. Štokavština je umiješana u kajkavštinu gravitiranjem pravoslavnog stanovništva iz naselja kao što je Ravneš, Kašljavac, Pupelica i Lasovac gdje je još u prvoj polovici 20. st. živjelo većinsko stanovništvo pravoslavne vjeroispovijesti. Podaci koji se navode u pričama Šandrovčana da su Vlasi imali i groblje na zemljištu iza današnje zgrade osnovne škole i da su obnovili srednjovjekovni Šandrovac nemaju nikakvu povijesnu osnovu. Na tom se mjestu, najvjerojatnije sve do sredine 18. st. nalazilo rimokatoličko groblje koje je ovdje možda postojalo i u srednjem vijeku. Zanimljiv je i gotovo nevjerojatan jedan opis iz prve polovice 20. st. a koji kaže slijedeće: "...I Šandrovac ponovno naseliše "Vlasi", koji tu ponovno izgrade selo, ali daleko iztočnije od prijašnjeg, a isto tako na istom mjestu, gdje danas stoji rim.- kat. crkva, sagradiše si grčko-iztočnu crkvu urediše groblje. Tečajem XVIII. stoljeća izumrieše a stranom i razseliše se "Vlasi", a

Gore: prikaz
broja
stanovnika
prema
rasporedu
naselja 2011.
godine.

naseliše katolici. Kad bi početkom XIX. stoljeća utemeljena župa rim.-katol. u Šandrovcu, pristupilo se je rušenju stare grčko-iztočne crkve. - Prigodom rušenja ote crkve, morali se sa barutom i željezom razbijati stari zidovi crkve - znak da su zidovi bili debeli i čvrsto gradjeni." Posebno je zanimljiv nastavak: "Nekadanje grko-iztočno groblje bi napušteno, a na istom mjestu danas je školski vrt (cjepilnjak) i škola te opć. putevi, pa se prigodom prekapanja naidje na ljudske kosti, osobite veličine i čvrstoće - znak, da su oti Vlasi bili ljudi visoka uzrasta i velike jakosti." (kopija u arhivu Općine Šandrovac). Niti jedan od navedenih podataka nema nikakve osnove, i čista je konstrukcija, vjerojatno neke propagandne prirode iz doba Kraljevine Jugoslavije prije početka Drugog svjetskog rata.

Stoga je i demografska slika posljednjih oko 200 i više godina na području današnje općine bila dosta šarolika. Godine 1802. na području današnje župe u Šandrovcu živjelo je 794 rimokatolika i 567 pravoslavaca. U Šandrovcu je bilo 433 rimokatolika, u Jaseniku 68, u Pupelici 18 rimokatolika i 120 pravoslavaca, u Lasovcu 22 katolika i 335 pravoslavaca, Kašljavcu 24 rimokatolika i 112 pravoslavaca, dok u Sirovoj Kataleni (koja je izdvojena iz župe 1946. pripojena novoj župi u Budrovcu) 229 katolika.

Godine 1910. na području današnje općine Šandrovac živjelo je 2196 Hrvata, 1022 Srba, 536 Mađara, 5 Nijemaca, 5 Slovenaca, 4 Slovaka, 1 Talijan i 76 ostalih, nepoznatih narodnosti.

Iz posljednjih podataka vidljivo je da su krajem 19. i početkom 20. st. ovdje prevladavale tri narodnosti, od kojih se mađarska do početka Domovinskog rata smanjila na samo oko desetinu.

Moramo napomenuti da je u drugoj polovici 19. st. naselje Lasovac bilo čak veće naselje od Šandrovca, odnosno imalo je veći broj stanovnika. Prema podacima iz Status animaruma od 1863. vidimo da je u odnosu na prvu polovicu 19. st. u Lasovac doseljeno dosta rimokatoličkih obitelji. Navodi se čak više od 25 kuća u kojima je živjelo katoličko stanovništvo.

Ukupni broj stanovnika područja današnje općine Šandrovac posljednjih oko 200 godina počeo se znatno povećavati od sredine 19. st. Od 1132 stanovnika (bez Sirove Katalene) 1802. godine do 1857. broj je narastao na 1709 stanovnika, a narednih 10 godina, u vrijeme posljednjeg desetljeća pred

samo ukidanje Vojne krajine, 1869. godine raste za preko 200 stanovnika, na 1961. Godine 1880. broj neznatno raste, na 2097, dok krajem 19. st., pa sve do početka Prvog svjetskog rata i stvaranja povoljnijih općih gospodarskih i društvenih prilika taj se broj gotovo udvostručuje. Godine 1890. ima već 2864, a 1900. godine čak 3603 stanovnika. Četiri godine prije rata, 1910. broj se popeo na 3710 stanovnika. Unatoč ratu, sve do 1931. godine broj još uvijek raste i navedene godine zabilježen je najveći ikada zabilježeni broj stanovnika na ovom prostoru: 4212. To se povećanje pripisuje dobrim gospodarskim prilikama i 1920-ih godina, kao i svih tih četiri desetljeća. Uslijed velike gospodarske krize 1930-ih i Drugog svjetskog rata, kao i općim nepovoljnim stanjem za život poslije rata broj stanovnika, pa sve i do danas kontinuirano opada. U razdoblju od 1960-ih do 1980-ih godina stanovništvo iseljava u gradove i u zemlje Zapadne Europe, da bi 1991. godine broj stanovnika bio manji od onoga broja koje je ovdje živjelo prije 1890. godine. 1991. ovdje živi 2341 žitelj. Nakon Domovinskog rata, kao i na području cijele RH trend opadanja broja stanovništva odljevom iseljavanjima, te sve manjeg broja novih obitelji se nastavlja u kontinuitetu, ali je u svakom slučaju manji u razdoblju od 2001. do 2011. kada je broj smanjen za 317, a u odnosu na period od 1961. do 1991. kada je ovo područje ostalo bez 1287 stanovnika. Od 1991. do 2001. nestalo je 246 stanovnika. To je danas rezultiralo povećanjem starosne dobi stanovništva općine. 2011. godine područje općine ima 1776 stanovnika. Unatoč brojnim intervencijama lokalne samouprave trend opadanja broja stanovništva se nastavlja. Mortalitet u odnosu na natalitet je vrlo veliki. Godine 2015. umrlo je 31, rođeno 20, a vjenčano 8 parova. Godine 2016.

umrlo je 30, a bilo rođeno 10 djece. Vjenčano je 7 parova (Izvor: župni ured u Šandrovcu 2015/2016.).

Godine 1960. (31. prosinca) na području župe Šandrovac bilo je slijedeće stanje (*Spomenica župe za g. 1960.*):
Šandrovac 354 kuće - 1383 duše
Jasenik 52 kuće - 193
Pupelica 74 kuće - 290
Kašljavac 55 - 190
Ravneš 53 kuće - 200
Lasovac Brdo 24 kuće - 86
Lasovac selo 117 kuća - 490
Lasovac Borova 9 kuća - 28
Lasovac Kolodvor (*Romi*) 11 kuća - 56

Ukupno - 726 kuća i 2599 stanovnika ili *duša*.

Status animarum Šandrovačke župe i to jedina knjiga koja je na sreću ipak sačuvana datirana je u 1863. godinu, dok su u njoj članovi obitelji upisivani do 1877. godine. Budući da je ona jedina sačuvana u cijelosti u zadnjem dijelu donosimo obrađeni prijepis.

Prilikom upisivanja, odnosno određivanja kućnih brojeva, koje se pojavljuje u matičnim knjigama u Šandrovcu od sredine 1840-ih godina, nedvojbeno se vodila briga o starosti, odnosno dugovječnosti stanovanja neke obitelji na određenom mjestu. Valja napomenuti da su se brojevi kuća upisivali ne redom kako se to radi danas, po redoslijedu u nekoj ulici, već je svaka novoosnovana ili iz stare zadruge izdvojena obitelj, odnosno kuća dobivala slijedeći raspoloživi broj. Tako se znalo dogoditi da je broj, npr. 8, susjedan sa brojem 40 i sl. Neke su kasnije doseljene na isto mjesto ženidbom ili udajom, ili pak kupovinom određene kuće kojom je prilikom i dalje ostao isti broj kuće, ali se promijenio vlasnik. U nastavku je

*Status animarum 1863. - 1877.
(posljednji upis) obitelji iz: Šandrovac,
Sir. Katalena, Lasovac, Jasenik,
Ravneš, Pupelica i Kašljave(a)c.*

*Natpis na naslovnici "Protocollum
Status Animarum novitus confectum
1863. in Parochia Šandrovac".*

*Na posljednjoj stranici se navodi da je
vidio kanonski vizitator 25. siječnja
1876.*

*Posljednji upisani podaci 1877. godine.
Debljina sa uvezom 27 mm.*

Dim. listova: 42 x 26,8 cm

Uvez dim.: 42,3 x 28 cm

*Uvez: karton/ljepenka tamno plave
boje.*

*Hrbat: koža sa natpisom "Status anim.
1863."*

Sačuvanost: vrlo loše.

U arhivu župnog ureda u Šandrovcu.

*Osim ovog Status animarum na
području župe Šandrovac djelomično je
sačuvan Status koji je pisan nakon
1900. godine (započeo pisanje župnik
Juraj Dolenc).*

popis kućnih brojeva sa imenom obitelji koja je bila nositelj kućne zadruge. Na žalost danas nemamo sačuvane podatke o kućnim brojevima i obiteljima pravoslavne vjere iako je župnik katoličke župe redovito bilježio i broj stanovnika pravoslavne vjere. Posljednjih desetljeća na području općine Šandrovac broj stanovnika pravoslavne konfesije se kreće oko 10%.

Kako smo već spomenuli, nije nam poznato kojega su imena bile obitelji koje su obnovile današnje naselje Šandrovac. Stoga valja dodati i slijedeće. Ovo su prezimena u Šandrovcu zabilježena u pet godina između 1725. i 1730. (matične knjige rođenim župe u *Velikom Trojstvu*). Iako ovakav popis nije kompetentan za stvaranje određenih zaključaka, indikativan je u smislu prikaza prezimena obitelji koje su najvećim dijelom morale doseliti do prvih desetljeća 18. st. u Šandrovac i koje se, iako bez oznake mjesta stanovanja u maticama *Velikog Trojstva* navode već nakon 1688. pa do oko 1700., i koja kasnije dolaze isključivo na području Šandrovca. Neka od njih do 1863. više ne postoje, međutim dio još i sve do danas da. Stoga, prezimena koja se

nalaze na ovom popisu, zatim u popisu iz *Status animaruma* iz 1863., a koja postoje i danas upravo su prezimena obitelji koje su osnovale/obnovile današnje naselje Šandrovac.

Godina 1725. - 1730.:

Barberić,
Bradašić,
Brla(e)ković,
Brundaš,
Ciglenec,
C(e)rnjak,
Čopek,
Deanović,
Demera(e)c,
Domitrović,
Đipalo,
Filipan,
Filipanec,
Gašparec,
Grginec,
Hajtić,
Humljanović,
Ileković,
Imbrašić,
Janković,
Kapitan,
Kašić,
Kovačić,
Kraina,
Kusić,
Lukarić,
Malečić,

Krajem godine 1948. (u listopadu) na području šandrovačke župe bilo je ukupno 2855 rimokatolika. Spomenica župe, za god. 1949. U župnom arhivu u Šandrovcu.

U mjesecu listopadu obavio sam, čepni popis stanovništva:	Tom zgodom nastavio sam slijedeći: Broj dečja je 50 djece:
Tom zgodom nastavio sam slijedeći: Broj dečja je 50 djece:	Tom zgodom napravio sam "Status animarum", to znatio predstavio na posebnu župnu urednicu, i ova je zemlja selo učinila na posebnu pasečku, a selo Šandrovac je učinjana
Šandrovac : 1.346	
Zasavci : 208	
Paspalići : 306	
Zasovac : 615	
Rasnes : 150	
Zasljivac : 198	
<u>Ukupno : 2.855</u>	

Mihović,
Mraz,
Mustafa,
Mustafić,
Paulović,
Perec,
Petrečić,
Petreković,
Posavec,
Ritonja,
Rogović,
Sztarnicky,
Šintarec,
Španić,
Štefulić,
Štefulin(ec?),
Vrbančić,
Zdelar,
Zeman i
Zvonar.

Nema dvojbe da su ovo neka od prezimena koja se najčešće susreću tijekom 18. st. i kasnije i dio su prezimena obitelji koja su osnovala ili obnovila Šandrovac nakon istjerivanja Turaka. Dosta od ovih prezimena imamo i danas (npr. *Domitrović, Hajtić, Ileković, Perec, Petreković, Zdelar*), te se veliki dio njih navodi prilikom upisivanja u prvi *Status animarum* današnje sandrovačke župe od 1863. godine. U

matičnim knjigama rođenih *Velikog Trojstva* od 1688. do 1710. navode se prezimena koja kasnije dolaze isključivo u Šandrovcu, a prema maticama ne znamo točno mjesto prebivališta budući da je župnik u V. *Trojstvu* do drugog desetljeća pisao samo "mei parochiani" (ili "moji župljeni"). To su: *Brleković, Domitrović, Đipalo, Filipan, Hajtić, Ileković, Lukarić, Perec, Petreković, Rogović, Zdelar i Zeman*.

U maticama krštenih ili rođenih gdje se također ne navodi mjesto odakle je bilo dijete ili roditelj 1692. navode se prezimena *Domitrović, Zeman i Zdelar*, a koja su nesumnjivo vezana za Šandrovac. 1693. godine navode se *Perec, Posavec, Rogović*, a narednih godina *Mustafić, Petreković* i dr.

Tijekom 18. stoljeća, ali i kasnije na području sandrovačke župe bilo je relativno mnogo vjenčanja, a svatovi su se

Dolje: grafički prikaz broja stanovnika općine Šandrovac 1857. - 2011. Desno (str. 133): popis stanovništva po naseljima Općine Šandrovac 1802. - 2011. godine.

Godina	1802.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	Opaska
Šandrovac općina	1132	1709	1961	2097	2864	3603	3710	3894	4212	3956	3863	3628	3137	2733	2341	2095	1776	1802. bez Ravneša
Jasenik	68	81	88	101	132	258	178	183	210	214	192	194	180	145	114	91	55	1931. iskazano kao Carev Lazarevac
Kašljavac	136	177	206	221	278	325	355	409	485	466	430	386	305	250	206	170	153	1910. i 1921. podaci i za Lasovac Brdo
Lasovac	357	528	625	711	975	1063	1161	1164	1004	889	849	825	784	729	612	608	561	1910. i 1921. podaci pod Lasovac
Lasovac Brdo	?	?	?	?	?	135	?	?	189	148	143	113	78	28	17	11	9	1910. i 1921. podaci pod Lasovac
Pupelica	138	205	276	272	400	442	452	474	469	445	425	380	296	262	241	208	171	
Ravneš	?	193	205	234	320	412	372	425	410	369	361	385	295	247	200	156	117	
Šandrovac	433	525	561	558	759	968	1192	1239	1445	1425	1463	1345	1199	1072	951	851	710	

Općina	Ukupno	Ukupno, %	Katolici	%	Pravoslavljenici	%	Ostali kršćani	%	Muslimani	%	Ostale religije, pokreti i svjetonazorci	%	Agnostici i skeptici	%	Nisu vjernici i ateisti	%	Ne izjašnjava se	%
Šandrovac	1.776	100,00	1.579	88,91	163	9,18	13	0,73	1	0,06	1	0,06	5	0,28	7	0,39	7	0,39

Općina	Najčešća prezimena									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Šandrovac	RADELIĆ	STOJČEVIĆ	KRASNIĆ	DEKALIĆ	BEDEKOVIĆ	PEREC	DOMITROVIĆ	ZDELAR	GAŠPARAC	MALVIĆ

Bjelovarsko-bilogorska županija- broj stanovnika po gradovima/općinama

	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.
ŠANDROVAC	1.709	1.961	2.097	2.864	3.603	3.710	3.894	4.212	3.956	3.863	3.628	3.137	2.733	2.341	2.095

Gore: sastav stanovništva na području općine Šandrovac prema vjeroispovijesti prema popisu od 2011. U sredini: najčešća prezimena na području općine Šandrovac prema popisu od 2011. Dolje: ukupan broj stanovnika na području današnje općine Šandrovac od 1857. do 2001. Ispod: broj stanovnika po spolu općine Šandrovac prema popisu 2011. godine. (Izvor: Državni zavod za statistiku (www.dzs.hr)

Općina	Ime naselja	Spol	Ukupno	Starost																		
				0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94
Šandrovac	UKUPNO	sv.	1.776	98	87	112	108	116	133	91	89	97	137	113	143	117	81	102	72	63	17	-
Šandrovac	UKUPNO	m	866	42	44	53	51	60	75	52	46	50	61	67	80	54	30	42	30	26	3	-
Šandrovac	UKUPNO	ž	910	56	43	59	57	56	58	39	43	47	76	46	63	63	51	60	42	37	14	-
Šandrovac	Jasenik	sv.	55	2	3	-	2	3	6	1	-	3	5	5	4	3	4	8	4	2	-	-
Šandrovac	Jasenik	m	28	1	2	-	-	2	3	1	-	1	3	3	4	-	1	5	1	1	-	-
Šandrovac	Jasenik	ž	27	1	1	-	2	1	3	-	2	2	2	2	-	3	3	3	3	1	-	-
Šandrovac	Kašljavac	sv.	153	12	9	7	-	10	14	10	6	5	11	10	12	17	3	10	9	7	1	-
Šandrovac	Kašljavac	m	80	7	4	5	-	4	9	5	4	2	5	5	8	10	3	2	4	3	-	-
Šandrovac	Kašljavac	ž	73	5	5	2	-	6	5	5	2	3	6	5	4	7	-	8	5	4	1	-
Šandrovac	Lasovac	sv.	561	46	42	54	43	42	31	33	32	30	42	24	36	27	24	22	18	13	2	-
Šandrovac	Lasovac	m	262	20	24	18	20	20	17	18	12	18	19	12	19	15	8	7	10	5	-	-
Šandrovac	Lasovac	ž	299	26	18	36	23	22	14	15	20	12	23	12	17	12	16	15	8	8	2	-
Šandrovac	Lasovac Brdo	sv.	9	-	-	-	1	1	1	1	-	-	1	2	1	2	-	-	-	-	-	-
Šandrovac	Lasovac Brdo	m	5	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Šandrovac	Lasovac Brdo	ž	4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Šandrovac	Pupelica	sv.	171	10	9	10	7	8	19	10	8	8	14	13	14	11	11	9	5	5	-	-
Šandrovac	Pupelica	m	82	3	3	7	4	4	10	5	5	4	4	8	9	5	3	5	3	-	-	-
Šandrovac	Pupelica	ž	89	7	6	3	3	4	9	5	3	4	10	5	5	6	8	4	2	5	-	-
Šandrovac	Ravneš	sv.	117	3	1	6	7	8	9	3	7	8	11	14	5	7	3	7	6	10	2	-
Šandrovac	Ravneš	m	65	-	1	5	3	5	7	3	4	3	6	11	4	3	1	2	3	4	-	-
Šandrovac	Ravneš	ž	52	3	-	1	4	3	2	-	3	5	5	3	1	4	2	5	3	6	2	-
Šandrovac	Šandrovac	sv.	710	25	23	35	49	44	53	33	36	43	54	47	71	50	35	44	30	26	12	-
Šandrovac	Šandrovac	m	344	11	10	18	24	25	28	19	21	22	24	28	35	20	14	20	9	13	3	-
Šandrovac	Šandrovac	ž	366	14	13	17	25	19	25	14	15	21	30	19	36	30	21	24	21	13	9	-

radili najčešće početkom godine, kada su završili svi poslovi. Župnici su na području kako do 1753. godine župe V. Trojstva, tako i kasnije na području šandrovačke župe vjenčali, radi brojnosti odjednom čak i po dvadeset i više parova.

Npr. 1745. vjenčano je ukupno 65 parova, od čega 55 posljednjih deset dana siječnja, dok je u veljači vjenčano

samo 8, a u studenomu svega 2 para. Tada, a i kasnije se svatovi nisu održavali isključivo u subotu ili nedjelju već tijekom tjedna. U Šandrovcu je npr. te godine bilo 11 svatova i svi su održani u drugoj polovici siječnja:

- Duro Sabolović oženio je Anu Perec
- Lovro Paulović je oženio Margaretu Pečar iz Ciglene
- Duro Bradašić je oženio Anu Đipalo
- Stjepan Bradašić je oženio Katarinu Mustafić

- Tomo Rogović je oženio Anu Kranželić iz Velikog Trojstva
- Matija Bolli iz Kašljavca je oženio Elizabetu Ković iz Šandrovca
- Petar Đipalo je oženio Magdalenu Bradašić
- Josip Đipalo je oženio Anu Posavec
- Andrija Paulović je oženio Doroteju udovicu pok. Stanislava Mustafića
- Marko Filipek iz Ciglene je oženio Elizabetu Rogović iz Šandrovca
- Andrija "Kerpecz" (Krapec?) iz Vrbice Doroteju Opelec iz Šandrovca.

Godine 1760. na području šandrovačke župe bilo je 18 vjenčanja. Godine 1761. čak 33; godine 1762. 32; godine 1763. 12; godine 1764. 16; godine 1765. 25; godine 1766. 8; godine 1767. 15; godine 1768. 18 itd. Godine 1781. 16 vjenčanja; 1782. 14; 1783. 16; 1784. 20; 1785. 14; 1786. 15; 1787. 10 itd. Godine 1807.: 13 vjenčanja; godine 1808. 21; godine 1832. 23 itd. Dakle, broj je varirao, međutim cijelo 18. st. i u prvoj polovici 19. st. broj stanovnika nije se značajno mijenjao.

Spomenute 1761. godine od 33 vjenčana para u župnoj crkvi 18 ih se vjenčalo, od 18. do 28. siječnja. I to 18. siječnja (ponedjeljak); 1, 23. siječnja (petak) 4; 25. siječnja (nedjelja) 4; 26. siječnja (ponedjeljak) 4 i 28. siječnja (srijeda) 5 parova. Iste 1761. godine rođeno je čak 79 djece. Nemamo nažalost podatke za tu godinu o broju umrlih, međutim smrtnost je u to vrijeme bila velika, što se može vidjeti u matičnim knjigama. Godinu dana ranije npr., 1760. bilo je rođeno 28 djece, vjenčano 18 parova, a umro 81 stanovnik župe. 1802. kada je župa Šandrovac brojila 1331 stanovnika: - vjenčano je 25 parova - rođeno 65 djece, a umrlo 43 stanovnika. Godinu dana ranije, 1801. rodilo se 33 djece, a 1803. vjenčano je samo 9

parova, a umrlo 57 stanovnika, dok je isto toliko bilo i rođeno.

Upravo je ovaj ujednačen odnos mortaliteta i nataliteta bio razlog što broj stanovnika unatoč brojnosti vjenčanih parova nije značajno rastao broj stanovnika sve do sredine 19. st., odnosno početka novih migracija tj. doseljavanja i na ovo područje, nešto prije ukidanja *Vojne krajine*, te kasnije.

Usporedni pregled prezimena po učestalosti (od 1 do 26) sredinom 20. st. i 2008. za Općinu Šandrovac - sredina 20. st.: *Perec, Domitrović, Bedeković, Zdelar, Horvat, Radelić, Petreković, Malvić, Halapa, Ileković, Đipalo, Pavlović, Lukarić, Kraljić, Kardum, Gašparac, Osman, Husnjak, Jukić, Jurković, Zeman, Murtić, Dergez, Kolar, Lončarević, Marinčić*. Godine 2008.: *Radelić, Bedeković, Petreković, Zdelar, Domitrović, Malvić, Perec, Halapa, Horvat, Ileković, Mađerić, Pavlović, Zeman, Bajević, Bugarinović, Đipalo, Gašparac, Kos, Milaković, Rašan, Sabolović, Stojčević, Bota, Dergez, Ivanović, Kežman*. (*Enciklopedija hrv..., 2008., str. 1200*)

Popis prezimena (zadruga) po kućnim brojevima sa godinom rođenja najstarijeg upisanog člana (od 1863.) - kućedomaćina. (*U popisu je izostavljena Sirova Katalena koja od 1946. više ne pripada župi Šandrovac.*)

Šandrovac

1. Demere(a)c (Martin rođ. 1802.)
2. Perec (Štefan, 1820.)
3. Aedificium Scholare (školska zgrada)
4. Havetić (Tomo, 1819.)
5. Perec
6. Petreković (Šimun, 1800.)
7. Petreković (Stjepan, 182. i Ivan, 1816.)
8. Cernjak (Andrija, 1802.)
9. Humljanović (Franjo, 1815.)

10. Zdelar (Mirko, 1822. i Imbro, 1822.)
11. Mustafa (Vinko, 1831.)
12. Curia Parochialis (župni dvor)
13. Halapa (Miško, 1830.)
14. Humljanović (Matija, 1837.)
15. Gašparec (Franjo, 1830.)
16. Gašparec aliter Nagy (Josip, 1825.?)
17. Domitrović (Ivan, 1821.)
18. Domitrović (Miško, 1807.)
19. Đipalo (Ivan, 1784.)
20. Kolarić (Đuro, 1831.)
21. Cupan (Nikola, 1834.)
22. Humljanović (?)
23. Filipan (Marko, 1820.) - Gornji
24. Filipan (Pavel, 1814.) - Doljni
25. Dejan (Josip, 1901.)
26. Zeman (Marko, 1821.)
27. Barberić (Ivan, 1801.)
28. Zeman (Đuro, 1822.)
29. Vlahović (Ivan, 1805.)
30. Rogović (Josip, 1808.)
31. Cernjak (Ignat, 1817.)
32. Ileković (Đuro, 1815.)
33. Lukarić (Marko, 1824.)
34. Lukarić (Janko, 1824.)
35. Lukarić (Mato, 1837.)
36. 1863. prazna kuća
37. Bradaš (Miško, 1811.)
38. Zdelar (Ivan, 1808.)
39. Haitić (Matija, 1819.)
40. Tomašević (Ivan, 1796. i Jana r. Domitrović, 1792.)
41. Ljutak (Đuro, 1803.)
42. Lončarić (Martin, 1809.)
43. Sabolović (Janko, 1829.)
44. Pavlović (Đuro, 1811.)
45. Radoinić (Đuro, 1809.)
00. Lenar (Luka i Jela Murtić - 1871. sluge na kbr. 13.)

Jasenik

2. Čiž(z)meković (Stjepan, 1803.)
3. Šofkić (Stjepan, 1843.)
4. Đurinović (Vid, 1816.)
5. Šolinić (Martin, 1825.)
6. Kolar (Ignat, 1808.)
7. Krapec (Matija, 1820.)
9. Majcin (Ivan, 1826.)

Kašljavac

1. Mehkek (Jozo, 1801.)
7. Mostovec (Đuro, oko 1840.)
8. Aušperger (Stjepan, oko 1840.)
10. Lončarević (Lovro, 1813.)
12. Mađer (?)
16. Barković (Mihael, 1817.)
17. Filipan (Luka, 1818.)
18. Jakupčević (?)

20. Lončarević (?)

21. Lončarević (?)

Lasovac

2. Saraja (Mirko, 1840.)
3. Vincek (Ivan, 1825.?)
9. Goczy (i br. 18)
13. Kovačević (Filip, 1821.)
16. Segin (Stjepan, 1825.?)
18. Goczy (Mihael, 1820.?)
23. Rogović (Benedikt, 1824.)
26. Ileković (Franjo, 1809.)
28. Tudić (Mihael, 1807.)
30. Murtić (Mihael, 1827.)
36. Kaurić (Alojz, 1811.?)
38. Janković (Đuro, 1840.)
39. Maidon (Đuro, 1829.)
43. Miljević (Pavao, 1825.)
44. Galic (Mato, 1836.) – prije Počernić (Marko, 1811.?)
45. Tudić (?)
46. Hašadi (Martin, oko 1840.)
49. Česi (Česi) (Martin, 1830.)
50. Bregovec (Blaž, oko 1835.)
51. Mađerić (Đuro, 1811.)
52. Balažić (?)
53. Bregovec (Matija, 1820.?)
54. Pavleković (Josip, 1800.)
56. Palošika (Martin, Matija, Blaž i Stjepan ?)
57. Lončarić (Miško, 1859.)
61. Bregovec (?)
63. Marenčić (Martin, 1827.?)
63. Segin (?)

Pupelica

6. Malvić (Matija, 1820.)
7. Blažeković (?)
13. Murtić (Stjepan, 1824.)
14. Fuk (Ivan, 1833.)
16. Pavlović (Stjepan, 1824.)
17. Gašparac (Ilija, 1836.)
18. Deutschbauer (Đuro, 1810.?)
19. Tomašević - Virovec (Đuro, 1820.?)
20. Matišić (Mato, 1823.)
22. Bukovac (Đuro, 1819.)
23. Marinel (Matija ?)
25. Kolare(o)vić (Đuro, 1826.)

Ravneš

9. Rašan (Mihael, 1815.)
10. Fuček (?)
16. Zdankić (?) u stvari Stankić
17. Lepir (Ilija, 1828.)
21. Saraja - Blažeković - Tost (?)

Matične knjige krštenih,
vjenčanih i umrlih župe Pohođenja

Broj: 9599/1.939. Općinsko poglavarstvo u Severinu
Predmet: Kolar Mala kbr. 3 iz
Jasenika odreknuće zadru-
ge. -

Severin, dne 22.XI. 1.939.

Velečasnom rimokatoličkom župnom uredu
u Sandrovou -

Priopćuje se naslovom da se Kolar Mala kuće broj 3 odrekla zadruge.
Kolar kuće broj 3 iz Jasenika, pa to odreknuće provoditi u evidenciju.

Predsjednik: *Mihovil* H. Jasenik:

Šandrovac

Severinski župni ured
SANDROVAC

Sresko načelstvo u Bjelovaru
Broj: 2770-3-II-1.938. Bjelovar, dne 6. decembra 1.938.
Predmet: Šofkić zadruga kbr. 3 Jasenik
brisanje zadružnog svojstva.

Odluka!

Bješčavajući molbu Šofkić Franje, člana predstavnika Šofkić zadruge kbr. 3 iz Jasenika, koji molbi da se u njezinoj godini zadružnici za dnupe svojstvo, a na sve zadružne nekretnine upiše kao samovlasnik, zato što je prema nadređenoj normi pravno dozvoljeno postupak, a na osnovu i u 5 tečka 2. stavak ova se odluka obavešta naredbe k zakonu o zadružnicama od 9. maja 1.939. ta molba usvojiti i odrediti se u zadruzi Šofkić kbr. 3 iz Jasenika, čiji je zadružni svojstvo, a na sve njene nekretnine upisane u cijent vlasti broj 205 kć. Sandrovac upiše kao samovlasnik Šofkić Franjo kbr. 3 iz Jasenika.

Nazlozi:

I samoj zadruzi bila je nared obitelji Šofkić Franje joč Šofkić Franjo njezina tečka, koja se je pred općinskom unravom u Severinu odrekla članstva u zadruzi.

Nekon toga pretpostala je jedna obitelj u kojoj je predstnik Franjo, koji jedini imade pravo glasa u spisu §-a 8. Zakona o zdravstvenim i klijentalnim pitanjima, prema stekli su se svi predmeti koje za brišanje traže gore cit. pravne norme, no se brišanje moralo dozvoliti.

Protiv ove odluci pripada nezadovoljni stranci pravo žalbe na vrh. banatu unravu Savske banovine u roku od 15 dana uz pri domaćenje državne tekse od din. 30.

0 tom objavljeno:
1/ Šofkić Franjo kuće broj 3 Jasenik
2/ Šofkić Marija kuće broj 3 Jasenik

M.P. Sremski načelnik: Grubidić M.V.

Primljeno 22. februara 1.939 broj XXXX 797 kć.
Ova je imočrava prema zakonu odnosi smrtno provedena.
U Bjelovaru, dne 29. marta 1.939.

Gurnotvornišar: Petović M.T.
Poslovni broj Kna. 797-1.939.

Zaključek
U Ime Hrvatskog Veličanstva Kralja !

BDM u Šandrovcu nalaze se u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu (HDA), u Državnom arhivu u Bjelovaru (DAB) i matičnom uredu u Velikom Trojstvu (MU VT). Župa Šandrovac je osnovana 13. rujna 1753. godine, ali župnika nije bilo sve do 1757. kada dolazi Martin Korolija iz Virja. Sve do tada potrebite službe u Šandrovcu vodili su svećenici iz Velikog Trojstva, i upisivali u matice u V. Trojstvu krštene do srpnja, umrle i vjenčane do kolovoza 1754. godine. Matice krštenih i umrlih: MK 1754. - 1796. (nedostaje 1757.) i MU 1759. - 1800. (nedostaju 1761. - 1767.) (HDA, mikrof.); MK 1797. - 1857. i MU 1801. - 1857. (HDA, mikrof.); Matice krštenih: MK 1858. - 1880. (DAB, mikrof.), MK 1881. - 1895. (DAB, mikrof.), MK 1896. - 1910. (MU VT), MK 1911. - 22. 4. 1927. (MU VT), MK 20. 4. 1927. - 22. 8. 1931. (MU VT), MK 6. 9. 1931. - 6. 1. 1949. (MU VT); Matice vjenčanih: MV 1759. - 1801. (HDA, mikrof.), MV 1802. - 1857. (HDA, mikrof.), MV 1858. - 1880. (DAB, mikrof.), MV 1881. - 1895. (DAB, mikrof.), MV 1896. - 1906. (DAB, mikrof.), MV 1907. - 22. 10. 1939. (MU VT), MV 5. 11. 1939. - 1948. (MU VT); Matice umrlih: MU 1858.-1880. (DAB, mikrof.), MU 1881.-1904. (DAB, mikrof.), MU 1905. - 1924. (DAB, mikrof.), MU 1925. - 12. 8. 1937. (MU VT), MU 16. 8. 1937. - 8. 1. 1949. (MU VT). Matične knjige župe Presvetog Trojstva u V. Trojstvu za razdoblje do osnivanja župe u Šandrovcu nalaze se

Dioba graničarskih (krajiških) zadruga, kao i u cijeloj Vojnoj krajini pa tako i u Šandrovcu počinje još 1870-ih godina, a traje narednih 60-ak godina. Tim prigodama rađeni su tzv. diobni ugovori, što je značilo da se jedan član zadruge, najčešće sa suprugom odvojio od matične obiteljske zadruge i zasnovao novu obitelj na drugom, tj. novom kućnom broju koji je bio dodijeljen neovisno o položaju, pa makar bio i u susjedstvu. Tako su u stvari nastajali novi kućni brojevi, pa je npr. kuća na kbr. 9, u susjedstvu bio kbr. 201. Izlaskom iz zadruge "izlazući" član dobivao je dio pokretne i nepokretne imovine. U nekim slučajevima članovi zadruga su se odricali svojeg dijela, najčešće ženski, pa su na određenom kućnom broju punopravni vlasnici postajali i jedini vlasnici. Na ove načine dolazilo je do tzv. "brisanja zadružnog svojstva". Gore: primjer Odluke "Sreskog načelstva Bjelovar" u vezi brisanja svojstva zadruge na kbr. 3 u Jaseniku, obitelji Šofkić od 8. prosinca 1938. (gore). Lijevo gore: "odreknuće zadruge" na kbr. 3 u Jaseniku, Marije Kolar. U arhivu župe u Šandrovcu.

u HDA u Zagrebu (mikrof.): knjige MK 1691. - 1756., MV 1688. - 1766. i MU 1735. - 1736. i 1736. - 1857. Većina matice je dostupno na www.familysearch.org

Stari i narodni nazivi prostora, ulica, potoka i dr. na području općine Šandrovac

(Osnovni izvor: karte: 2001., 1782., 1930., 1865.-69., 1880. i osnovna karta RH (www.dgu.hr)

Nazivi predjela i prostora tijekom prošlosti. Već od sredine 18. st., pa preko raznih starijih i novih katastarskih i drugih kartografskih prikaza, sačuvano je mnoštvo starih, odnosno narodnih naziva predjela, ulica, dijelova ulica, potoka i dr. Dosta tih naziva ostalo je sačuvano sve do danas u govoru Šandrovčana i okolnih mjesta. Brojni su do danas i zaboravljeni. Ovdje ćemo pokušati prikazati dio tih narodnih i starih naziva na području općine Šandrovac.

Bare - prostor zapadno od sredine Pupelice
Belevine - istočni prostor od Jarka
Berek - prostor između Malog Šandrovca i Bilogorske ulice
Bilo - prostor sjeverno od Dudašina
Bilogorska ulica - danas sjeverna ulica od crkve u Šandrovcu
Blentina vinogradine (Blentina vinogradi) - briješ sa vinogradima sjeverno od Kašljavca (1782.)
Bogčevac - jugoistočno od Lasovac
Brda
Borova - prostor južno od Kolodvora kod Lasovca
Borovo brdo - sjeverno od brda i kote Vis, južno od Jasenika
Breg - dio Šandrovca između Malog Šandrovca i Jarka
Bubljanski breg - prostor između sjevernog dijela Šandrovca i Jasenika
Crvena kosa - prostor između Lasovac Brda i sjevernog dijela Lasovca (1782.)
Crnaja - potok koji ide južno od Ravneša i ulijeva se u potok Kašljevac
Čerjakov breg - sjeveroistočno od centra Šandrovca
Černakova - briješ sjeveroistočno od centra Šandrovca
Despotove livade - oko 2 km istočno

od centra Šandrovca
Derguzovac - prostor jugoistočno od Gradine ili jugozapadno od crkve Dolnice - prostor istočno od centra Šandrovca, južno od Šašnjevca
Doljani - danas južna ulica Šandrovca prema Pupelici
Dudašina - dio sjevernog dijela Šandrovca
Dugačka kosa - istočno između Pupelice i Lasovca
Dugački breg - istočno od Kolodvora
Dugački jarak - potok koji teče južnom stranom Jasenika i ulijeva se u potok Suha Katalena na sjeveru Jasenika
Gornja ulica - dio Malog Šandrovca
Graber - potok koji ide paralelno sa ulicom Jarek i ulijeva se u rijeku Šandrovac
Grabovac - prostor zapadno od Jarka, sjeverno od Okopa
Gradina - zapadno od Šandrovca (sjeverno i južno od ceste)
Gradinski breg - između Banovog stola i Gradine
Gredelj - prostor sjeveroistočno na sjevernom dijelu Kašljavca
Guvne - isto što i Guvno
Guvno - rubni prostor istočno od Jasenika
Hajtićev sto(l) - prostor na području Gradina na zapadnom dijelu Šandrovca (isto što i Prpićev stol)
Jarak - ulica i prostor sjeverno od centra Šandrovca
Jasenovica - sjeveroistočni prostor od Male Pupelice
Jasenovo - prostor istočno od Male Pupelice
Kamenitovac - rubni dijelovi na zapadu općine prema Orovcu
Kašlja(e)vac - potok koji se nastavlja od Velike prema jugu između Ravneša i Lasovca i ulijeva se u Severinsku rijeku
Kašljevačka ulica - danas ulica od zapadnog dijela Šandrovca prema Kašljavcu
Kašljevački breg - prostor sjeverno od Kašljavca

<i>Kod mлина - prostor između Ravneša i Lasovca</i>	<i>Šandrovcu</i>
<i>Količe - briješ jugozapadno od centra Šandrovca (1782.)</i>	<i>Mladinski breg - prostor istočno od Jasenika</i>
<i>Kolodvor - istočno od centra Lasovca</i>	<i>Muš(s)tafin breg (Mustafin breg) - između Šašnjevca i Malog Šandrovca</i>
<i>Kolosjek - jugozapadno od Ravneša</i>	<i>Ograde - prostor između Vinogradske ulice i Jarka</i>
<i>Kosa debelog rasta - zapadno od Gradine, najzapadniji rubni dijelovi općine (1782.)</i>	<i>Okop - sjeverno od cesta prema V. Trojstvu</i>
<i>Kostanik breg - sjeverno od Dugačkog brega</i>	<i>Pepelana - sjeverno od Žirovnjaka kod Lasovac Brda</i>
<i>Kostanjik - rubni prostor općine sjeverozapadno od Dudašina</i>	<i>Podkućnice - prostor jugozapadno od centra Šandrovca prema Pupelici</i>
<i>Kovačev jarak - prostor zapadno od Pupelice i Lasovca</i>	<i>Potok - prostor južno od Gredelja. Ovdje izvire potok Crnaja</i>
<i>Kreševine - prostor južno od Gredelja kod Kašljavca</i>	<i>Proplanki - prostor jugoistočno od Male Pupelice</i>
<i>Kučerine - prostor zapadno između Šandrovca i Pupelice (1782.)</i>	<i>Prpićev sto(l) - isto što i Hajtićev sto(l)</i>
<i>Lasovački briješ - briješ sa vinogradima (danasm Lasovac Brdo) (1782.)</i>	<i>Pupelička - prostor istočno od Malog Šandrovca i sjeverno od Muš(s)tafinog brega</i>
<i>Lestake - briješ jugozapadno od Šandrovca</i>	<i>Rajičevke - prostor između Ravneša i južnog dijela Kašljavca</i>
<i>Leščaki - Lestake, Leštak - Leščaki</i>	<i>Ravneška kosa - prostor između Pupelice i sjever. dijela Ravneša</i>
<i>Livatke - najzapadniji dio Bjelovarske ulice u Šandrovcu, sjeverno od ceste</i>	<i>Ravneške Borovice - sjeverno od Ravneške kose</i>
<i>Lug - prostor istočno i južno od Šandrovca prema Maloj Pupelici i Pupelici</i>	<i>Ravneške livade - prostor između Kašljavca i Ravneša</i>
<i>Lug - prostor istočno od Lasovca (1782.)</i>	<i>Reka - potok koji ide paralelno sa potokom Graber na istočnoj strani od Malog Šandrovca</i>
<i>Mala Pupelica - dio naselja Pupelica sjeveroistočno od Pupelice</i>	<i>Ribnjačine - južni dio Ravneša prema Lasovcu</i>
<i>Mala reka - briješ istočno od Šandrovca (1782.)</i>	<i>Ruškova - briješ sjeverno od Šandrovca sa mnogo vinograda (1782.)</i>
<i>Mala reka - prostor oko Malog Šandrovca</i>	<i>Seča - predio zapadno od sjevernog dijela Pupelice</i>
<i>Mali jarak - potok sjeverno od Lasovca (ulijeva se u rijeku Šandrovac)</i>	<i>Seča - prostor od Leščaka južno prema Kašljavcu i Ravnešu</i>
<i>Mali Šandrovac - danas ulica sjeveroistočno od centra Šandrovca</i>	<i>Sečica - prostor zapadno od juga Šandrovca</i>
<i>Mali Šandrovac - dio sjeveroistočnog dijela Šandrovca</i>	<i>Siromaška - prostor sjeverno od Dudašina</i>
<i>Meljik (Melnjik) - prostor između Vinograda i Jasenovice, sjeveroistočno od Male Pupelice</i>	<i>Siromaški briješ (Siromačka) (1782.)</i>
<i>Mikloš - potok koji dolazi ispod Kašljavca i nastavlja se u potok Crnaja</i>	<i>Skrešine - sjeverni prostor od Ribnjačine kod Lasovca</i>
<i>Mladine - sjeverno od Velebita u</i>	<i>Skrševine - prostor sjeverozapadno od Pupelice</i>

Solarevac - prostora na najzapadnijem dijelu *Pupelice*
Spašnik - prostor sjeverozapadno od *Dudašina*
Stare livade - prostor jugozapadno od *Ravneša*
Stari breg - prostor zapadno od *Bubljanskog brega*
Starinabreg - prostor između *Jasenika* i *Šandrovca*
Staro selo - prostor između *Lasovca* i *Ravneša*
Striper - prostor sjeveroistočno od *Borovog brda*
Stubalj (Štubalj) - zapadno od *Jarka*, južno od *Okopa*
Šašnjevac - prostor jugoistočno od centra *Šandrovca*
Šeča - brijež južno od prostora *Gradine* (1782.)
Ševac - potok (*Pupelica*) paralelno sa *Malom Pupelicom*, ulijeva se u rijeku *Šandrovac*
Ševac - prostor između *Male Pupelice* i juga *Šandrovca*
Široki jarak - potok zapadno od *Jasenika*
Šolica put - prostor istočno od *Male Pupelice*
Tokalo - prostor istočno od *Male Pupelice*
Torine - prostor sjeverno od *Jarka*, sjeverno od *Šandrovca*, južno od *Sirove Katalene*
Trg Luke Ilekovića - danas trg oko župne crkve

Velebit - sjeverno od centra *Šandrovca*
Velebitska ulica - danas ulica od *ulice Jarak* prema jugozapadu u *Šandrovcu*
Velika Pupelica - sjeveroistočni dio *Pupelice*
Velika reka - potok koji ide od *Pupelice*, zatim zapadno od *Lasovca* i ulijeva se u potok *Kašljavac*
Velika reka brijež zapadno od *Skrševina*
Veliki jarak - potok istočno od potoka *Mali jarak*
Vijalište - prostor istočno od *Lasovac Brda*
Vinogradi - prostor sjeverno od *Male Pupelice*
Vinogradnska ulica - danas ulica od *ulice Jarak* prema istoku i nastavak *Bilogorske ulice* u *Šandrovcu* prema sjeveru
Vis - brijež sjeveroistočno od *Šandrovca* (1782.)
Zagradišće - zapadni dio *Šandrovca* između *Hajtićevog sto(l)a* i *Lešćaka*
Zagrebačka ulica - danas ulica južno od *Bjelovarske ulice* u centru *Šandrovca*
Zakletišće - prostor sjeverozapadno od *Šandrovca*
Zakreševinama - zapadni prostor od *Gredelja* i *Kašljavca*
Zalivatke - sjeverno od *Belevina*, ovdje izvire potok *Graber*
Zavis - sjeverni i sjeveroistočni prostor *Jasenika*
Zvernik - južno od centra *Šandrovca*
Zvernik - prostor između *Šandrovca* i *Ravneša*
Žirovnjak - sjeverno od *Lasovac Brda*
Žutica - potok istočno od *Jasenika*

Lijevo: jedna šandrovačka obitelj snimljena 1944. godine. Na slici se odlično vide muške i ženske nošnje iz toga doba. Iz zbirke KUD-a Šandrovac.

9.

Gospodarstvo Šandrovca - pregled

Prezimena Šandrovčan i Šandrovac

Potrebno je spomenuti prezimena obitelji koja su u prošlosti nedvojbeno imale veze sa Šandrovcom. Prvo je prezime Šandrovčan koje se pojavljuje u 19. st. u okolini Đurđevca, a nesumnjivo ima porijeklo od nekih stanovnika Šandrovca koji su se odselili iz domicilnog mjesta i uzeli ime toponima, odnosno mjesta iz kojeg su potekli. Kada se to u stvari dogodilo danas ne možemo znati. Krivošić navodi da se radi o prezimenu koje se spominje u razdoblju od 1659. do 1733. godine. Sredinom 20. stoljeća u Hrvatskoj je bilo Hrvata prezimena Šandrovčan oko 30 osoba u dvanaest obitelji i stanje se gotovo da i nije promijenilo sve do danas. Najviše je danas Šandrovčana u Zagrebu (10), Đurđevcu (10), Kloštru Podravskom (<10), Budančevici (<10) i Prugovcu (<5). (Vidi Krivošić S., 153 i Acta Croatica).

Osim prezimena Šandrovčan danas imamo i prezime Šandrovac, odnosno Sandrovac (*Ljetopis...*, 73 i *Acta Croatica*), koje također nedvojbeno ima veze sa današnjim naseljem Šandrovac - netko se vjerojatno u 19. st. odselio iz Šandrovca i uzeo prezime mjesta odakle je došao. Šandrovci su u prošlosti bili najviše prisutni oko grada Bakra i Rijeke. U 20. stoljeću najviše ih je bilo rođeno u gradu Rijeci. Danas (2011. - 2016.) Šandrovci, Hrvati koji žive samo u Hrvatskoj imaju oko 10 osoba sa tim prezimenom. Žive u oko 10 domaćinstava, a najviše ih je u Hreljinu (<10), Rijeci i Opatiji (<5).

Već smo mogli vidjeti da je područje općine Šandrovac tijekom prošlosti uglavnom prostor na kojem se ljudi bave ratarstvom i stočarstvom, te vinogradarstvom. Obrtništvo je tijekom povijesti bilo zastupljeno, međutim, uglavnom su ovdje radili zanatlije čija je vrsta obrta bila neophodna, kao mlinari, kovači, kolari. Sve do prije 30-ak godina veliku ulogu u životu ovog naroda imali su sajmovi, a nadasve godišnji koji su se od 18. st. u Šandrovcu održavali 2. srpnja (ili na *Srpnicu*, tj. *Pohodenje BDM*) i 15. rujna (Žalosna Gospa) (Kalendar Dobri...1958.).

Danas točno ne znamo u kojoj mjeri se proizvodilo i prodavalo vino na ovom području, ali sudeći prema, kako je već navedeno dosta velikim količinama vinograda prodaja vina nije zauzimala bezazleno mjesto. Od stoke ovdje se tijekom proteklih 300 i više godina uzgajaju ovce, koze, krave i konji, a sve do i nakon Drugog svjetskog rata Šandrovac je bio važno trgovačko središte za nabavu kvalitetne stoke. Neki navode da je sam kralj 1794. dao povelju Šandrovcu o pravu na održavanje dva navedena godišnja sajma (*Lovrenčević...*, 1972, 243).

Nakon ukidanja Vojne krajine ovo postaje vrlo primamljivo područje za doseljavanje, a prvih godina 20. st. dolazi i do osnivanja *Hrvatske seljačke zadruge* 1902. godine koja je u mnogo čemu bila od velike pomoći ovdajnjem stanovništvu. Stoga evo nekoliko podataka o navedenoj zadruzi. "Hrvatska seljačka zadruga u Šandrovcu", sa sjedištem u Šandrovcu osnovana je 1902. godine. Upisana je u *Registar za društvene tvrtke Okružnog suda u Bjelovaru* pod br. 135/1, na temelju odluke br. 23/1-02 od 19. srpnja 1902. godine.

U registru se navodi da su pravila zadruge od 28. svibnja 1902. ili doslovno: "Pravila su od 28. svibnja 1902. Svrha je zadrugi da na temelju uzajamnosti pomaže svoje zadrugare u njihovim gospodarstvenim potrebam, da ih upućuje na pošteno i uredno življenje, da u njima budi svijest za štednju."

Nadalje: "Trajanje zadruge odredjeno je na neodredjeno vrieme... Članovi ravnateljstva su gg. Juraj Dolenec ujedno predsjednik zadruge, Nikola Perec podpredsjednik, Jakob Rašan, Josip Janin, Ivan Ljubak. Potpisivanje firme biva tako, da se ispod pisane ili štampiljom udarene firme podpisuje predsjednik ili njegov zamjenik, jedan član ravnateljstva ili blagajnik."

Narednih godina zadruga u mnogo navrata mijenja članove ravnateljstva, kao npr. blagajnike, podpredsjednike i sl. (11. lipnja 1904., 13. srpnja 1907., 31. srpnja 1909., 10.9. 1910., 30. 9. 1911., 28. rujna 1912., 6. prosinca 1913. itd.). Na primjer 11. lipnja 1904. "Odredjeno je brisanje izstupačih članova ravnateljstva Nikole Pereca i Josipa Janina te upis novih članova ravnateljstva Ivana Lončarića i Stjepana Halapa." ili 13. srpnja 1907. "Odredjeno brisanje dosadašnjih članova Ivana Ljutaka i Jakoba Rašana te upis novoizabranih

članova ravnateljstva Vendela Gašpara ujedno kao podpredsjednika dočim Nikole Kolara, a mjesto blagajnika Nikole Pereca preuzima blagajničke poslove Antun Gold." 19. siječnja 1920. zadruga mijenja pravila, ali neznačajno, budući da je došlo do promijene vlasti, a narednih godina također se povremeno mijenjaju članovi koji su vodili zadrugu. Početkom listopada 1925. godine u navedenom registru pod br. 135/12 (odlukom br. 6565) je objavljeno da je "Odredjeno brisanje člana Jurja Dolenca te upis novoizabranog Tome Petrekovića iz Šandrovca". Župnik Juraj Dolenec, predsjednik i utemeljitelj zadruge je naime umro 15. svibnja 1925., a bio pokopan 17. svibnja na župnom groblju u Šandrovcu. Raznih promjena članova ravnateljstva bilo je i narednih godina, npr. 31. kolovoza 1934., 5. srpnja 1937., 13. svibnja 1938. godine.

Koliko je članova zadruga tijekom tih godina imala nemamo konkretnih podataka. Također nemamo sačuvana cijela pravila. Sudeći prema promjeni pravila iz 1920. godine možemo razaznati da su zajmove do tada mogli dobiti i oni mještani koji nisu bili članovi (čl. 21 novih pravila glasi: "Zajam od zadruge može dobiti samo onaj, koji je zadrugar i to u najvišem iznosu od 6000 kruna. Glavna skupština može tu svotu sniziti. U izvanrednim slučajevima može

Još krajem 19. st. diljem današnje općine otvoren je čitavi niz ciglana koje su služile za vlastite potrebe. Budući da su stare, krajiške kuće od pletera ili tesanih dasaka omazanih ilovačom bivale dotrajale, bilo je potrebno, u duhu novog vremena izgraditi i nove, zidane kuće. Stoga su otvarane privatne ciglane. Ovo je fotografija jedne takve ciglane iz 1968/69. u Jaseniku. Iz zbirke M. Sokolića iz Šandrovca.

Pročelje kuće kolarskog obrtnika Jakoba Tomašića izgrađena 1909. Na pročelju je sačuvana natpisna ploča. Danas Bilogorska ulica u Šandrovcu. Foto: 2016.

ravnateljstvo jednoglasnim svojim zaključkom uz privolu odbora dozvoliti veći zajam na uknjižbu, ako to odobri Središnji savez hrvat. seljačke zadruge u Zagrebu i to najviše do 15000 kruna.“).

Zadruga je nastavila rad sve do početka Drugog svjetskog rata, ali i u vrijeme rata. Od 1943. do 1944. spominje se Nabavljačko-prodajna hrvatsko seljačka zadruga S.O.J. Šandrovac. Čini se da je ona slijednica zadruge iz 1902. (?). Odmah po završetku rata, 1945. osnovana je *Poljoprivredna zadruga Šandrovac*, koja 5. lipnja 1955. postaje *Opća poljoprivredna zadruga*, a u kojoj korijene ima poznati "Metalprodukt" Šandrovac.

Prostorije Hrvatske seljačke zadruge, a kasnije *Poljoprivredne zadruge* nalazile su se u centru Šandrovca. Danas je to *Bjelovarska ulica* broj 7, nešto zapadnije preko puta današnje zgrade općine i vatrogasnog doma u centru naselja, gdje još uvijek postoji i dio starijih zgrada od kojih su neke i iz razdoblja prije Drugog svjetskog rata. Nakon Drugog svjetskog rata imala je nekoliko podružnica (što je djelomično vidljivo iz *Registra u DAB*).

Uto vrijeme, nakon 1945. upisana su dolje navedena imena obrtnika (*Državni arhiv Bjelovar Skupština kotara Bjelovar*. Kazalo registra privatnih zanatskih radnji III (1945. - 1957.) (ev. br. 31

110). U DA u Bjelovaru). *Skupština kotara Bjelovar*. Kazalo registra privatnih zanatskih radnji I i II (1945. - 1957.) (ev. br. 31 109). U DABJ u Bjelovaru. *Narodni odbor općine Veliko Trojstvo* 1955. - 1961. *Registar privatnih zanatskih radnji* (ev. br. a-12) u DA u Bjelovaru). Iako, na žalost nije sačuvano mnogo izvora iz kojih bi mogli više saznati o obrtnicima na području Šandrovca i okolice ipak je nešto podataka upisano u registrima privatnih zanatskih radnji od 1945. do 1960-ih godina:

- *Bedeković Martin*, zidar, Šandrovac, upisan 16. 3. 1946. do 1961.
- *Benk Franjo*, stolar, Lasovac
- *Cesar Pavao*, užar, Šandrovac
- *Ciganović Milan*, stolar, Lasovac 55, up. 28. 2. 1949.
- *Cimer Andrija*, mesar, Šandrovac
- *Fadiga Ivan* (prostorije *Poljoprivredne zadruge Šandrovac*), pekar, up. 20. 5. 1965.
- *Filipan Marko*, kolar, Šandrovac 245
- *Filipan Marko*, kolar, Šandrovac, up. 16. 3. 1946.
- *Gomboc Nandar*, kovač, Lasovac 82., up. 1956.
- *Ivok Pavao*, kovač, Lasovac
- *Kaladić Franjo*, mesar, Šandrovac, up. 16. 3. 1946. do 1960.
- *Kauer Antun*, kovač, Lasovac
- *Kolar Stjepan*, pilana, Šandrovac, up. 1954.
- *Kolar Stjepan*, postolar, Šandrovac
- *Kolar Vjekoslav Stjepana*, postolar, Šandrovac, up. 11. 2. 1948.
- *Kolar Vjekoslav*, postolar po narudžbi, Šandrovac 312, up. 1948.
- *Kolarić Ivan*, kovač, Šandrovac, up.

16. 3. 1946.

- *Kolarić Ivan*, sin *Miška*, kovač, Šandrovac, otvorio obrt 1946.
- *Korne Ivan*, mlinar, *Pupelica*
- *Koruc(ć?) Ivan*, pilana, *Pupelica*
- *Kralj Vid*, krojač, *Lasovac*
- *Lacković Matija*, motorni mlin, Kašljavac, otvoreno 1953.
- *Lacković Mijo*, mlinar, *Pupelica* 73
- *Lebinac Martin*, elektromlin, *Lasovac*, up. 1951.
- *Lebinac Martin*, mlinar, *Lasovac*
- *Lončar Pavao*, kovač, Šandrovac
- *Marinčić Đuro*, kovač, *Lasovac*
- *Međurečan Ivan*, "krojač muških odijela po mjeri", Šandrovac 132, upisan 14. 2. 1962. (rođen u Pitomači 1910.)
- *Mileković Lazo*, kovač, Kašljavac
- *Mlinarić Stjepan*, mlin, Šandrovac
- *Muškinja Milorad*, mlinar, *Lasovac*
- *Muškinjić Dušan*, kovač, *Lasovac*
- *Opća poljoprivredna zadruga Šandrovac*, mehanička-kovačka radnja, upisano 4. 6. 1960.
- *Opća poljoprivredna zadruga Šandrovac*, trgovina tekstilom, metlama, pletenom robom i konfekcijom, upisano 12. 5. 1959.
- *Opća poljoprivredna zadruga Šandrovac*: Meljava za hranjenje stoke i Selektor za čišćenje pšenice na sjeme, upisano 17. 8. 1954.
- *Orač Đuro*, mlinar, Šandrovac, up. 19. 6. 1952.
- *Pavin Miško*, stolar, Šandrovac
- *Pavin Miško*, stolar, Šandrovac, up. 25. 3. 1953.
- *Pečurlija Ivan i Mlinarić Stjepan*, mlin, Šandrovac
- *Pečurlija Ivan*, mlin, Šandrovac
- *Pečurlija Ivan*, mlinar, Šandrovac kbr. 102, upisano 17. 11. 1954.
- *Perec Mijo*, mlinar, Šandrovac, up. 19. 3. 1953.
- *Petreković Franjo*, kovač i potkivač, Šandrovac kbr. 33, upisan 6. 2. 1959.
- *Petreković Franjo*, kovač i potkivač, Šandrovac, up. 16. 3. 1946.
- *Petreković Franjo*, kovač, Šandrovac
- *Petreković Ivan*, kovač i potkivač,

Šandrovac

- *Poljoprivredna zadruga Šandrovac*, mesarske usluge (?), Šandrovac
- *Pumper Mato*, gater pila, *Lasovac*
- *Pumper Mato*, pilana, *Lasovac*
- *Rado(i)nić Antun*, mesar i kobasičar, Šandrovac 154, up. 1965.
- *Stanić Benedikt*, izrada bičeva, *Lasovac*
- *Stanić Stjepan*, postolar, *Lasovac*
- *Tkalčić Ivan*, krojač, *Lasovac*, up. 1953.
- *Tudić Ljudevit*, stolar, *Lasovac*
- *Tudić Pavao*, stolar, *Lasovac*
- *Utješinović Nikola*, mesar i kobasičar, *Pupelica*, up. 12. 12. 1961. do 1967.
- *Vlaj(i)nić Đuro*, kovač, *Lasovac*.

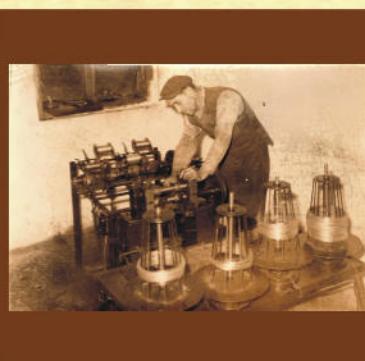
Možemo vidjeti da je tadašnja komunistička vlast nakon završetka rata ipak dozvoljavala stanovništvu otvarati anatske radnje, te ostavljati one koji su do tada radili, no ipak one najneophodnije i gotovo isključivo uslužne djelatnosti, kao što se to može vidjeti iz ovih registara. Tako je nakon Drugog svjetskog rata pa sve do kraja 1960-ih na sandrovačkom području najviše bilo kovačkih i potkivačkih radnji, raznih mlinova, i pilana, zatim zidara, mesara i stolara, ali i samo pokoji užar, krojač, postolar ili kolar. U svakom slučaju na području današnje općine Šandrovac prvih desetljeća nakon Drugog svjetskog rata povremeno je radilo oko 40 do 60 obrtnika.

Nije drugačije bilo niti u razdoblju do 1941. godine, a zašto je bilo najviše kovača, mlinova i pilana vrlo je jasno. Ovo su osnovne i najpotrebnije djelatnosti u šumom, vodama i oranicama bogatom zemljištu. Na žalost nemamo konkretnih podataka o broju obrtnika.

Opća poljoprivredna zadruga Šandrovac iz 1945. bavila

se je otkupom poljoprivrednih proizvoda, kooperirala u stočarskoj i ratarskoj proizvodnji, a obrađivala je i vlastite poljoprivredne površine, te iznajmljivala mehanizaciju koju je posjedovala. U toku 1959. zadruga je napustila ovu djelatnost i preorientirala se na proizvodnju vijaka za skele i alate, kao što su nakovnji, čekići i "kovačka vatra". Sve se proizvodilo bez strojeva, ručno. Prvi stroj je nabavljen u srpnju 1959. i to za proizvodnju čelične vune - *bankal*. U okviru OPZ Šandrovac formiran je zanatski pogon *Metalprodukt* pod nazivom "Pogon žičanih metalnih proizvoda" OPZ Šandrovac. Proširenjem djelatnosti pogon je 22. svibnja 1967. promijenio ime u *Metalprodukt IPK Šandrovac*. Tada proizvodi čeličnu vunu, žičanu robu, metalne ukrase i drugo. Osim toga bila je zadržana proizvodnja poljoprivrednih proizvoda i kooperiranje sa individualnim poljoprivrednicima. Pored toga razvila se trgovina građevinske, industrijske i poljoprivredne robe, te ugostiteljstvo. Prva uvozna oprema za novi pogon *Metalprodukta* nabavljena je 1966., a novac je nabavljen raspisivanjem lokalnog zajma. Godine 1980. *Metalprodukt* je pustio u pogon novu halu i u njoj je započela proizvodnja

Izrada vijaka za skele (lijevo, 1959/60.) i pocinčane žice za spužvice (desno, oko 1962.) OPZ Šandrovac. Na fotografijama Martin Rašan, kovač u prostorijama stare zgrade zadruge. Desno: zgrada OPZ Šandrovac u zimi 1963. Foto iz zbirke A. Svinjarić.

Gore: smještaj rudnika lignita u Šandrovcu na topografskoj karti prema reambulaciji iz 1930. godine.

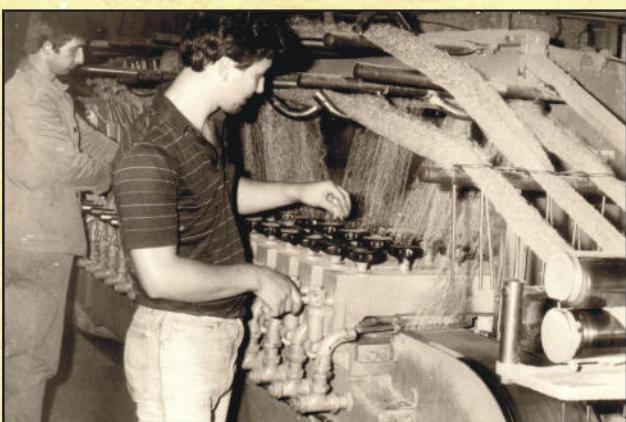
OPZ Šandrovac oko 1956. godine. Stoje (s lijeve strane): Mato Malvić, Franjo Zdelar, Franjo Fundić, Pavao Mihoković, Stevo Janin i Miško Lončarević. Sjede: Ivan Filjar i Marko Đipalo. Čući: Ivan Pavin. Toči gorivo: Slavko Šemiga. Lokacija: zgrada JZ preko puta današnje Općine. Iz zbirke Marije Petreković r. Janin iz Šandrovca.

grafike žice uz primjenu tada moderne tehnologije. Tijekom 1980-ih godina *Metalprodukt* je izvozio svoje proizvode u Alžir, Ganu, Mađarsku i Poljsku, te na prostor bivše Jugoslavije. Posljednjih godina 1960-ih zapošljavao je 19 radnika, a 1983.

Gore: izgradnja šandrovačkog bazena i već završeni poslovni prostori Metalprodukta. Snimljeno 1966. godine. Dolje: proizvodnja čelične vune u pogonu 1985. (Ivan Kološ i Petar Fleković). Iz zbirke obitelji A. Svinjarić iz Šandrovca.

godine već 174 (Blažeković S., 257-258). Otprilike isti, a povremeno i veći broj zaposlenih imao je "Metalprodukt" i narednih desetljeća. Međutim, do 2014. "Metalprodukt" se nije uspio nositi sa novim načinima poslovanja, te je zatvoren.

Od kraja 19. st. pa sve do kraja 1960-ih godina na području Šandrovca, kao i brojnim drugim rubnim mjestima Bilogore, kako prema Podravini sjevernije, tako i u srcu Bilogore značajna je bila eksploatacija lignita ili mrkog ugljena. Tako je i u Šandrovcu otvorena jedna jama i to vjerojatno još i prije 1890-ih godina. Taj je rudnik prvo bio u sastavu rudnika lignita Veliko Trojstvo (društvo osnovano 8. siječnja 1898. pod nazivom "Trojstveni ugljenici d.d.", a od 18. travnja 1904. oni postaju "Pitomačko-Črešnjevački ugljenici d.d." sa sjedištem u

Na Zagrebačkom velesajmu 1970-ih godina. Dolje: pogled na Metalprodukt 1980-ih. Iz zbirke obitelji A. Svinjarić iz Šandrovca.

Bjelovaru - Begović B.: Pitomača kroz..., 412). Nalazio se ne zapadnom dijelu Šandrovca, sjeverno od ceste prema Velikom Trojstvu, gdje je još i danas vidljivo uleknuće uslijed propadanja zemljišta budući da taj rudnik nije bio dubok. Početkom 1950-ih godina navodi se da sandrovački rudnik ima otkopanu jednu jamu dužine 70 metara, sa dva hodnika od 110 i 250 metara. Nakon Drugog svjetskog rata sandrovački rudnik radio je samostalno do 13. listopada 1956., a odlukom Općine Veliko Trojstvo br. 1398-II-1958. pripojen je "Bjelovarskom rudniku" Mišulinovac. 1956. godine rudnik u Šandrovcu proizveo je u studenom i prosincu 1416 tona kvalitetnog lignita (cijele godine oko 12000 tona). Iste godine, kao i ranijih u rudniku radi 25 ljudi u dvije smjene. Ovaj rudnik nije imao nikakva prijevozna sredstva, pa

se je ugalj prodavao *franko*, na licu mjesta, za široku potrošnju okolnog stanovništva. Zatvoren je krajem 1965. godine, službeno 31. srpnja 1966. pod izlikom da su istražni radovi za eksploataciju nafte i zemnog plina doveli do punjenja rudnika metanom. Tadašnja *INA Naftaplin* to je priznala i čak isplatila novčanu odštetu prilikom zatvaranja i ovog rudnika (*Blažeković*, isto, 470-473). Više vidi u ovoj knjizi str. 213-214 i DAB 1188, knj.16.

Budući da je ovo područje vrlo bogato naftom i pripada tzv. *Panonskom bazenu*, eksploatacija nafte i nusproizvoda na području Šandrovca započela je 1960-ih godina. Nakon brojnih pokusnih istraživanja nafta je otkrivena 1962. godine, dok je eksploatacija nafte i zemnog plina počela 1967. godine. Prve godine bušotina *Polja Sandrovac -1* koja je puštena u pogon u srpnju 1967. godine dala je 58 000 tona nafte. Godine 2007. obilježeno je 40 godina od početka eksploatacije nafte u ovom kraju (B.B.: Obilježeno 40 godina naftnog polja Šandrovac, 2007.). Plaćanjem rente eksploataatora lokalnoj samoupravi, stanovništvo općine ima značajnu materijalnu korist, i tim se sredstvima značajno dopunjuje općinski proračun.

Gotovo najznačajniji dugoročni gospodarski projekt na ovom prostoru posljednjih oko 50 godina nedvojbeno je izgradnja olimpijskog bazena u centru Šandrovca. Priča je počela 1965. godine, u vrijeme kada je, ujedno i prvi predsjednik *Mjesne zajednice Ivan Filjar* zatražio od *Skupštine općine Bjelovar* da se odobri lokacija bazena kojega bi Šandrovčani izgradili u najskorije vrijeme. Sve je teklo brzo, a *Bjelovarski list* već u listopadu 1965. godine objavljuje da su mještani sela Šandrovca započeli kopati zemlju za bazen (*Majhen*, 94 i

Gore: bazen u Šandrovcu snimljen ubrzo nakon otvorenja. Foto iz 1967/8. godine. Iz zbirke Marije Petreković iz Šandrovca.

dalje). Iz razdoblja prvih dana izgradnje bazena sačuvano je nešto dokumenata, a pregled zbivanja donosimo na temelju navedenog djela. "Ideju i zamisao za ovaj bazen, dali su nam rukovodioci Opće Poljoprivredne zadruge, odnosno "Metalprodukta" Šandrovac i predstavnici poduzeća Industrije nafte Zagreb, koji na ovom terenu vrše ispitivanja i bušenja za skoru eksploataciju nafte. To zbog toga što sama zadruga za sada upošljava oko 150 radnika, a Industrija nafte, na ovom terenu, ima ih isto toliko, pa možda i veći broj radnika, koji rade na buštinama. Osim toga gravitira radništvo Ugljenokopa Šandrovac i Mišulinovac, a uz to i prosvjetni radnici osmogodišnje škole i okolnih mjesta. Bazen će biti lociran... nedaleko tvornice "Metalprodukt", a ispred samog sela Šandrovac, leži u lijevoj uvali koja je okružena divnim prirodnim pejsažima, osim toga vezan je tvrdom cestom na relaciji Bjelovar - Planinarski dom na Bilogori - Šandrovac. Ova cesta prema izjavi predstavnika poduzeća Industrija nafte Zagreb, bit će u skoroj budućnosti asfaltirana, pa će time i za same Bjelovarce ovaj bazen biti nadohvat ruke i služit će im kao jedan od glavnih rekreacijskih centara za vrijeme sezone kupanja."

O bazenu više donosi
Majhen Božidar Darko
2014. godine: "Dobivanjem uporabne dozvole 15. listopada 1970. godine, pod brojem 06-UP/ I-1039/1-1970. za korištenje sportskog bazena u Šandrovcu, konačno su sve prepreke riješene, što je za Šandrovčane mnogo značilo, jer sada imaju bazen na kojem se mogu domaćini i gosti bezopasno kupati. Daljnji događaji vezani su "Metalprodukt" Šandrovac, kao vlasnika bazena. Na sjednica Radničkog savjeta 12. travnja 1972. godine pod točkom 1. dnevnog reda raspravljaljalo se o proglašenju urbanističkog područja zemljišta oko bazena. Radnički savjet na sjednici održanoj 31. svibnja 1979. godine pod točkom 3. donosi zaključak da se iznajmljuje buffet ugostiteljskom poduzeću Huto "Central" Bjelovar, koji će isti otvoriti uz vlastitu radnu snagu. O cijenama ulaznica za djecu i odrasle, donesena je odluka na sjednici Radničkog savjeta dana 25. lipnja 1980. godine pod točkom 4. kojom se utvrđuju cijene ulaznica za kupanje i to: za djecu 10, a za odrasle 20 dinara. Razlog povećanju cijena ulaznica za kupanje je zbog povećanja troškova održavanja bazena. Prethodne cijene bile su za djecu 6, a za odrasle 10 dinara. Na sjednici Radničkog savjeta održanoj 2. travnja 1982. godine, pod točkom 7. izglasano je odobrenje novčanih

Gore: šandrovački bazeni tijekom ljeta.
Izvor: arhiv Općine Šandrovac i www.bilogorski-turisticki-put.hr.
Dolje: pogled na šandrovački olimpijski bazen u listopadu 2016. godine.

sredstava za otvaranje bazena. Zaključak je da se za dan otvaranja bazena za kupanje na ime reprezentacije može utrošiti do 25.000 dinara. Također je donesena odluka da se povećaju cijene ulaznica za kupanje i to: za djecu do 15 godina starosti 15 din. za odrasle 30 din. a za radnike Metalprodukta i njihovu djecu do 15 godina ulaz je besplatan. Zbog nedovoljnih količina potrebne vode za brzo punjenje bazena "Metalprodukt" 1997. godine priključuje bazen na vodovod. Od izgradnje bazena, koja je započeta 1965. godine, od strane Mjesne zajednice Šandrovac i nasljednika "Metalprodukt" IPK Šandrovac, do 2007. godine, bazenom su upravljali, Mjesna zajednica

Šandrovac i "Metalprodukt" IPK Šandrovac, do preuzimanja od strane Općine Šandrovac. Godine 2007. bazen i kupališne objekte preuzima i prenosi u svoje vlasništvo Općina Šandrovac sa svim popratnim sadržajima, kao i s ugostiteljskim objektom izgrađenim 1964. godine. Općina je preuzimanjem bazena i svih popratnih sadržaja za rekonstrukcije bazena uložila po godinama: 2007. godine 207.380 kuna, 2008. godine 230.265 kuna, 2009. godine 325.088 kuna, 2010. godine 44.677 kuna, 2011. godine 104.475 kuna, 2012. godine 34.589 kuna. Sveukupan iznos ulaganja u bazen "Gradinu" u šest godina od strane Općine Šandrovac je 946.474,00 kuna, od toga za materijal 747.423 kuna i 199.051 kuna za razne usluge. Uređenjem bazena "Gradina" i sadržaja oko bazena svake godine broj korisnika bazena se povećavao. Iz "Šandroproma" d.o.o. koji upravlja bazenom "Gradina" podaci o broju kupača kroz pet godina 2008-2012. su sljedeći: odraslih se u sezoni 2008. godine kupalo 2.215, djece 1.791, u 2009. godine kupalo odraslih 3.413 i 2.271 djece, u 2010. godine kupalo se odraslih 2.877 i 1.738 djece, u 2011. godine kupalo se je odraslih 3.865 i 2.721 djece, te u 2012. godini 5.689 odraslih i 2.462 djece. Cijena ulaznica za odrasle 12, a za djecu 7 kuna. Primjereno održavan

Gore: pogled na šandrovačku kotlinu od Lasovca. Foto: 10/2016.

Desno: zračna snimka centra Šandrovca 2015. godine od sjeverne strane (Izvor: iz fototeke Općine Šandrovac).

bazen i zelene površine oko bazena s igralištima za djecu i odrasle, svake godine dolazi sve više kupača, posebice vikendima. Tako je u pet godina od 2008. godine pa do 2012. godine, ukupno je prodano 28.634 jednodnevni karata za kupanje i 408 sezonskih. Najviše kupača bilo je u ljetu 2012. godine kada se je kupalo 5.689 odraslih i 2.462 djece. Problem s kojim se bori "Šandroprom" je gubitak vode iz bazena, što znatno povećava troškove, stoga se razmišlja o realizaciji plastifikacije unutrašnjosti bazena. U 2013. godini predviđa se plastifikacija cijelog bazena, zatim izmjena glavne dovodne vodne cijevi te postavljanje unutarnje rasvjete bazena, kao i vanjske rasvjete oko bazena. Ovakvo uređenje još će više poboljšati ugodaj u prelijepom ambijentu u i oko bazena. U prvoj polovini mjeseca lipnja nakon neprekidnih kišnih dana, pristupilo se uređenju unutrašnjosti bazena oblaganjem posebnom specijalnom folijom, koja sprečava nastanak mikroorganizama i algi, što će smanjiti troškove održavanja (gubitak vode, bojanje bazena i dr.). Postavljeni su novi filtri, ventili i dovodne cijevi, pa više neće biti potreba česte izmjene vode, s tim će voda biti i toplija. Uređen je i okoliš, igrališta, a oko bazena postavljeni su

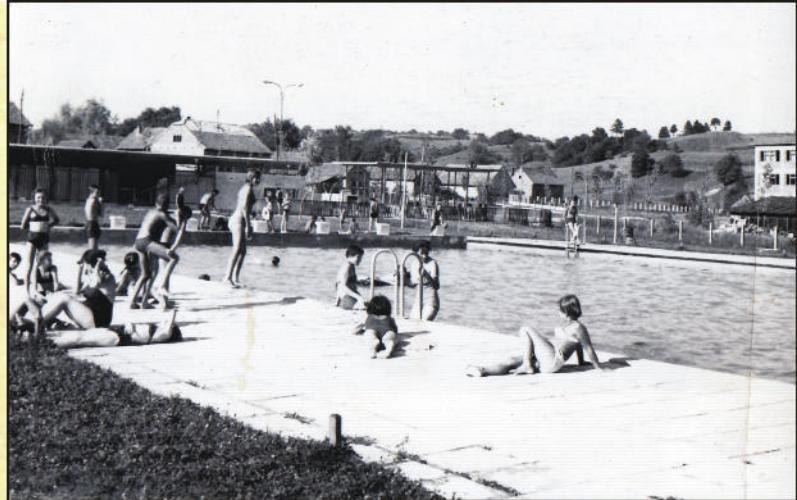

suncobrani i ležaljke koje su besplatne, uz to da posjetitelji mogu i roštiljati. U Općini Šandrovac vjeruju, da će smanjiti režijske troškove, jer plastifikacijom školjke bazena trebao bi biti riješen problem nestanka vode i to zahvaljujući položenoj plastičnoj foliji. Oblaganjem bazena foljom više se neće morati bojati školjka bazena, što će biti znatna ušteda u troškovima održavanja bazena "Gradina".

Troškovi održavanja bazena u 2012. godini stajali su općinu Šandrovac četrdeset tisuća kuna, bez obzira što je prošla godina po broju kupača bila rekordna. Ove godine općina u bazene "Gradina" ulaze oko 600 tisuća kuna i nada se, da ako ovoljetna sezona kupanja bude kao prošlogodišnja da bi mogli Šandrovački bazeni završiti u plusu. Međutim, teško je povjerovati u optimizam, jer je znano da se bazeni moraju dodatno sufinancirati, jer su velika opterećenja u raznim obveznim davanjima. Radovi oko uređenja bazena su završeni i svoja vrata otvaraju u petak 21. lipnja 2013. godine u novom ruhu i ambijentu. Cijena ulaznica i u 2013. godini ostala je ista... Općina preko "Šandroproma" - komunalnog poduzeća koje upravlja bazenom te uz pomoć Ministarstva turizma i Ministarstva regionalnog razvoja investira više od milijun kuna u bazen i uređenje okoliša oko bazena pojašnjava Josip Dekalić, općinski načelnik. Primjerenoim uređenjem bazena i ostalih objekata, svake godine povećavao se broj kupača odnosno posjetioca bazena. Tako je u 2013. godini odraslih kupača bilo 6384 koji su platili dnevnu kartu i 46 kupača koji su platili sezonsku kartu, dok se djece kupalo s plaćenom dnevnom kartom 3196 i 60 s plaćenom sezonsko kartom.

Šandrovački bazen u subotu, 16. lipnja 2014. godine, otvara vrata za ovogodišnju kupališnu sezonu. Osim kupanja u lijepom i idiličnom okruženju, postoje i ostali sadržaji za

Šandrovački bazen nekoliko godina nakon otvorenja. Foto iz 1967. godine. Iz zbirke Marije Petreković iz Šandrovca.

rekreaciju, odbojkaško igralište na pijesku, mini golf igralište, jedino u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Cijena dnevnih i sezonskih ulaznica ostala je nepromijenjena i to za djecu 7, a za odrasle 12 kuna. Sezonska ulaznica za odrasle je 120, a za djecu 70 kuna. Šandrovac kao malo mjesto u našoj županiji jedini se može pohvaliti da ima bazen olimpijskih dimenzija, što ponosno ističe načelnik Josip Dekalić, koji u sezoni kupanja koristi više od deset tisuća posjetitelja. Šandrovački bazen u ove ljetne dane prepun je kupača, jer nedjeljom dođe na kupanje i do tisuću kupača. U nedjelju, teško je parkirati svog ljubimca oko bazena. Bazen se svake godine dotjeruje, s novim sadržajima, ali i čistoćom vode, što priznaju mnogi Bjelovarci, ali i gosti iz Koprivničko-križevačke županije. Sigurnost kupača u rukama je dvojici obučenih spasilaca, što je sve uvjet za siguran odmor i kupanje na šandrovačkom bazenu..." (Majhen, isto, 108-111).

Stanovništvo općine Šandrovac danas se bavi uglavnom ratarstvom, stočarstvom i vinogradarstvom. Proizvodnja koja se odvija na području općine organizirana je putem Općih poljoprivrednih gospodarstava kojih je na području općine Šandrovac pedesetak, raznih profila i veličina.

10.

Društveno-kulturni život Šandrovca - pregled

Društveni život u prošlosti diljem Vojne krajine, te još mnogo desetljeća nakon njezinog ukidanja 1871. svodio se isključivo na narodne običaje vezane za opći, a nadasve vjerski život (rođenje, vjenčanje, smrt itd.) i radove u prirodi, odnosno obradi zemljišta, berbi ljetine, berbi grožđa itd., a uz koje se vezala pjesma, ples, glazba, odjeća itd. Tako je bilo i u Šandrovcu i okolnim naseljima.

Tijekom stoljeća narodni običaji i sve vezano za njih malo se mijenjalo. Najraskošniji su svakako bili svatovski običaji, ali su se plesala (i pjevala) kola za Uskrs ili Ivanje i drugim prigodama. Stoga se i najviše pažnje posvećivalo organiziranju udaje ili ženidbe. Nekada su se svatovi održavali najčešće u siječnju, nakon što je bila pospremljena sva ljetina i bili obavljeni svi poljski radovi. Svatovi su se još i sve do prije oko 100 godina najrjeđe održavali subotom i nedjeljom. Uglavnom su vjenčanja održavana od ponedjeljka do petka, kako smo već i naveli, a vjenčalo se često više parova odjednom.

Tijek svadbenih običaja u rimokatoličkim naseljima kao što je to bio Šandrovac i Jasenik bio je dosta sličan, kao i na cijelom području bivše Vojne krajine, te se razlikovao samo u detaljima.

Danas nije teško opisati osnovne karakteristike

Gore: svećane nošnje bogatijih Šandrovčanki početkom 20. stoljeća. Za šandrovačku žensku nošnju tipična je tzv. čipka, odnosno špica za kosu koja se stavljalala oko vrata i u koju se plela kosa. Kasnije je špica služila samo kao ukras, te obavezni sastav šandrovačke nošnje. Iz fototeke KUD-a Šandrovac.

Dolje: jedna od rijetkih starih fotografija svatova na području Šandrovca 1946. godine. Izvor: arhiv KUD-a Šandrovac (2017.).

Lijevo: odlazak po mladenku na jednim svatovima u Jaseniku 1948. godine. Izvor: M. Sokolić iz Šandrovca.

narodne (izvorne) nošnje, jer su osnovna obilježja nošnje širokog puka na području *Vojne krajine* (a koja je u osnovi danas narodna nošnja) bila dosta slična. Odjeća se je radila od materijala načinjenih u kućnoj radnosti i to od lana i konoplje koje je svaka kućna zadruga sadila i obrađivala za sebe, te tkala platno od kojega se radila odjeća za djecu i odrasle. Osim toga, radi dosta intenzivnog uzgoja ovaca obrađivala se i vuna, te su se od nje pleli dijelovi odjeće.

Uosnovi tradicionalna nošnja danas se predstavlja uglavnom u svečanom obliku, kako ju u brojnim prigodama predstavlja *Kulturno umjetničko društvo Šandrovac*. Osim toga isto društvo čuva i javnosti prezentira kulturno-etnografsku i etnološku baštinu šandrovačkog kraja.

Uprošlosti je najvažnija odjeća bila ona koja se nosila svaki, odnosno radni dan. Dijelovi odjeće koji su se nosili u svečanijim prigodama (svatovi, sprovodi i sl.) čuvali su se. Sve je

Horizontalni frizevi na str. 152 - 155 u podnožju: izbor glinenih/keramičkih emajliranih i neemajliranih posuda (ćupova za mlijeko, vodu, mast itd., te tanjura i zdjela za jelo) za svakodnevnu uporabu uglavnom iz vremena između dva svjetska rata ili prije Prvog svjetskog rata sačuvanih na području općine Šandrovac. U to vrijeme, kao i u ranije doba, čak i u vrijeme srednjeg vijeka ovo su bili vrlo važni predmeti u svakom domaćinstvu i svakodnevnom životu. Osim od gline posude, nadasve zdjele i tanjuri su rađeni od drveta. Ovi predmeti bili su u stvarnoj upotrebi sve do prije 40-ak godina.

Lijevo: ženske nošnje iz Šandrovca 1939. godine. Iz zbirke KUD-a Šandrovac

raznim ukrasima za žene i sl. koji su dolazili najčešće iz gradskih sredina. U to vrijeme već je bilo i mogućnosti nabave cijelih dijelova odjeće, kao npr. muških kaputa, ženskih sukanja i košulja i sl.

Kako je ovaj kraj vrlo blizak sa sjevernjom *Podravnom* tako su gotovo sve karakteristike dosta srodne. Međutim, dosta je blizu i gradu, konkretno *Bjelovaru*, pa se od početka 20. st. i u Šandrovcu osjeti pomodarstvo i to isključivo kod imućnijih obitelji. U vrijeme *Vojne krajine* i ovdje su se svirale dude ili gajde, a u drugoj polovici 19. st. pojavljuje se cimbal, koji ima podrijetlo iz *Mađarske*. Tek na razmeđu 19. i 20. st. pojavljuju se razni tamburaški instrumenti, koji su u jednoj formi i ovdje postali narodni, odnosno tradicionalni. Budući da je Šandrovac živio stoljećima u okruženju stanovnika pravoslavne vjere čije su etnološko-etnografske i kulturološke osobine nešto drugačije, tijekom vremena je došlo i do raznih utjecaja kod izvođenja nekih običaja (ili detalja), oblačenja i sl., a što je bilo neminovno iako ne i značajno.

Posljednjih desetljeća opći društveni život organiziran je putem brojnih udruga. Stoga ćemo u nastavku ponešto kazati o

Gore: nošnje udanih žena početkom Drugog sv. rata u Šandrovcu (1941.). Vjerojatno sestra i supruga jednog vojnika Hrvatske domovinske vojske. Lijevo: djevojke su bile obučene u živopisne haljine sa raznim uzorcima (ispred jedne stare šandrovačke kuće 1950.). Iz zbirke KUD-a Šandrovac. Dolje: zgrada starog društvenog doma (sa velikom salom), pošte, matičnog ureda i stana bolničara. Na mjestu današnjeg župnog dvora. Srušeno 1993. S lijeve strane: Pavao Malvić (poštar), Marica Hajtić Škudar, Ankica Dekalić r. Olenković

i Martin Škudar (trgovac). Foto iz 1970.-ih godina. Iz zbirke obitelji Svinjarić.

djelovanju udruga na području općine Šandrovac.

Školstvo - počeci i pregled

Opće obrazovanje, odnosno pismenost osnovni su pred uvjeti za razvoj nekog društva ili okoline općenito. Organizirano školstvo na području cijele Vojne krajine, pa tako i đurđevačke pukovnije značajnije se može pratiti od početka druge polovice 18. st. i to uglavnom u većim naseljima ili naseljima koja su u distriktnom smislu imala važnost (kao npr. sjedište neke satnije). Kako Šandrovac nije prvih 100-ak godina postojanja imao ništa drugo osim župe i graničarske štacije u kojoj je 24 sata dežuralo nekoliko vojnika pod nadzorom nekog nižeg časnika, tako se nije vodila briga niti o obrazovanju djece. Jer je ipak sve bilo podčinjeno vojnoj disciplini i jednoličnosti. Tek početkom 19. st. ti okovi počinju popuštati.

O školstvu na području Šandrovca u prošlosti imamo izuzetno malo podataka. Školska spomenica je zagubljena još 1960-ih godina, a 1960. je pokradena i muzejsko-etnografska zbirka (Jakovljević, isto) osnovana pri školi koju je osnovao učitelj Milan Krsnik vjerojatno prije 1941.

Prema podacima iz kanonskih vizitacija škola u Šandrovcu osnovana je 1829. godine,

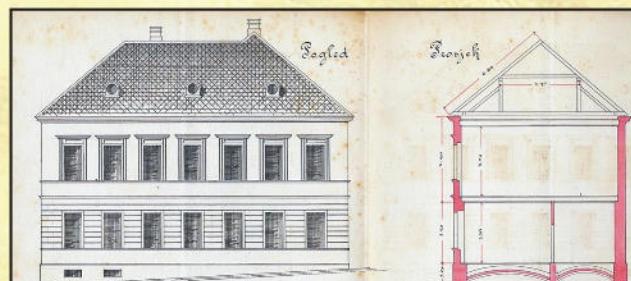
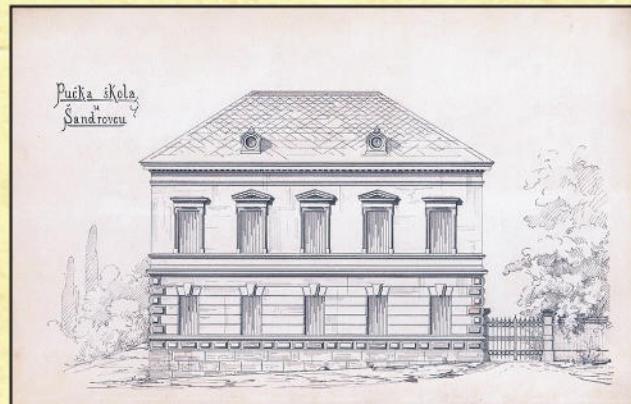

dok je iste godine osnovana i u tada šandrovačkoj župi pripadajućoj Sir. Kataleni (Kožul: Sakralna..., 655, prema protokolu kanonske vizitacije 142/XIII, 76-94). Drugi izvor navodi da je te godine osnovana i škola u Severinu, sjedištu satnije br. 3 kojoj je pripadao i Šandrovac, dok isti izvor navodi da je škola u Velikom Trojstvu osnovana godinu dana ranije 1828., a u Šandrovcu tek 1835. godine (Cuvaj, 2, 252-253). Stoga ne možemo odrediti koja je godina točna.

Bile su to takozvane njemačke trivijalke u kojima se osim vjeronomuške učilo čitanje, pisanje i računanje, kao priprema boljih učenika za odlazak u više škole za potrebe školovanja za vojne časnike. Nakon toga prvo se odatle odlazilo u Vojnički zavod u Bjelovar, a kasnije najčešće na Vojnu akademiju u Bečko Novo Mjesto, na tzv. "Terezijanu".

Do osnivanja navedene škole djeca iz Šandrovca nisu mogla imati nikakvo obrazovanje, osim ako ih čitanju i pisanju nije podučio kakav niži časnik ili svećenik.

Prva školska zgrada nalazila se na mjestu današnje školske zgrade. Ona se 1863. navodi kao "Aedificium Scholare" (zgrada škole) na kućnom broju 3 u Šandrovcu. Prema prekriženom prezimenu u *Status animarumu* od te godine vidljivo je da je na ovom kućnom broju bila obitelj Perec. Stoga

Nacrti idejnog rješenja za izgradnju zgrade osnovne škole u Šandrovcu iz 1886., 1890. i 1891. (Nacrti..., Šandrovac 1886. godine C64-1, kut. 13, Šandrovac 1890. godine C64-3, kut. 13, Šandrovac 1891. godine C64-4, kut. 13).

se može zaključiti da su krajiške vlasti od njih kupile kuću. To je bila drvena graničarska kuća pokrivena raženom slamom, a do početka 1890-ih godina bila je vrlo trošna i neprikladna za održavanje nastave, te se još 1886.

Gore: pogledi na školsku zgradu početkom 1960-ih. U to vrijeme ispred škole nalazio se stari spomenik kojega je podignuo 1950-ih SUBNOR Šandrovac. Nalazio se 10-ak metara istočno od današnjeg spomenika iz 1965. Foto: iz zbirke obitelji Svinjarić iz Šandrovca.

godine razmišljalo o gradnji nove zgrade. Bilo je nekoliko ideja kako bi trebala školska zgrada izgledati i koje bi trebala biti veličine, tako da je prvi prijedlog načinjen već iste godine. Kasnijih godina (1890. i 1891.) bilo je još ideja, međutim niti jedna se ne podudara sa izgledom današnje zgrade. Godine 1891. srušena je stara škola, a 15. rujna iste godine počela je gradnja nove zgrade i to troškom Upravne općine Severin kojoj je Šandrovac pripadao. 1892. zgrada je potpuno završena, tako da je nastava počela 1. listopada 1892. To je, kako smo spomenuli današnja školska zgrada u Šandrovcu, dok je prijašnja bila izgrađena vjerojatno prvih desetljeća 19. st. i to na način kako su se gradile gotovo sve graničarske kuće. U novoj zgradi, ujedno i današnjoj školi su bile dvije učionice i dva stana. Jedan za učitelja, a drugi

Desno: školska godina 2012/2013. u Šandrovcu. Broj učenika i učitelja.
Izvor: Osnovne škole..., 37.

za učiteljicu. Iste školske godine u školu je došla učiteljica *Marija Pomper* (Spomenica župe, str. 36-37).

Tko je bio prvi učitelj sandrovačke škole nije nam poznato. Prvi poznati učitelj spominje se *Karlo Jambrošić* koji je bio i župni orguljaš ili organista. Bio je rođen 1834., a imao je suprugu *Magdalenu Veličan*, te sina *Emila* koji mu se rodio 1859. godine (*Status animarum župe Šandrovac*, kbr. 3). Stoga je sigurno da je *Jambrošić* učitelj od prije 1859. I u jednom izvještaju o školstvu u *Vojnoj krajini* iz 1862. spominje se učitelj *Jambrošić*. On je u Šandrovcu do 12. siječnja 1875. kada se seli u Garešnicu za učitelja i orguljaša. Nakon njega u Šandrovac dolazi 17. siječnja 1875. *Franjo Žunac* koji je do tada bio učitelj u *Otrovancu*. Nastavu je počeo održavati od 25. siječnja 1875. Međutim, *Žunac* je u Šandrovcu vrlo kratko jer umire već 9. veljače 1876. (*Status an.*, isto).

Nakon njega u Šandrovac 1. ožujka 1876. dolazi *Franjo Dokuš* (rođ. 31. kolovoza 1840.) iz rodnog *Dinjevca* gdje je bio učitelj 18. godina. On u Šandrovcu ostaje učiteljem i orguljašem vjerojatno do 1882. 1885. godine je učitelj i orguljaš *Stjepan Šimec* (rođ. 1863. - supruga *Katarina r. Cilinger*) koji 1887. godine odlazi u *Samobor*, a od 1889. je učitelj na šegrtskoj školi u *Samoboru*. (*Cuvaj*, isto, 10, str. 434). Da je bio više godina u Šandrovcu govori i podatak što je ostavio 20 forinti za unutrašnje uređenje nove župne crkve, iako je otišao. Od studenoga 1886. do 1. listopada

	Škole Schools	Razredni odjeli Class units	Učenici Pupils		Učenici koji su završili školu Pupils who completed school	Učitelji Teachers				Učitelji u ekivalentu punе zaposlenosti Teachers, FTE				
			svega All	učenice Female pupils		ukupno Total		s punim radnim vremenom Full-time						
						svega All	žene Women	svega All	žene Women					
			1	3	28	17	-	4	3	3	3			
	Šandrovac Četverorazredne Four grades	1	3	28	17	-	4	3	3	3	3,27 3,00			

Lijevo: zgrada osnovne škole u Šandrovcu izgrađena 1892. godine. Foto: listopad, 2016.

Lijevo dolje: pročelje školske zgrade snimljeno od istočne strane. Izvor: <https://sites.google.com/site/podrucnaskolasandrovac/nasa-skola>.

Osnovna škola Šandrovac, nastavničko vijeće 1966/67. godine. S lijeva stoje: Zdenka Murtić, Lucija Vojnić, Katarina Kolaković, Elizabeta Balent, Josip Balent, Ivan Pleško i Josip Erdec. Sjede: Martin Pokos i Mato Križanec. Izvor: Šarkanj, isto, str. 226.

Dolje: detalj stranice broj 11 (kućni broj 3) iz Status animaruma (od nakon 1900. godine) koja se odnosi na "Učionu", odnosno školsku zgradu. Ovdje su upisana imena nekih učitelja šandrovačke škole koji su živjeli na ovom kućnom broju, odnosno u školskoj zgradi (Status animarum...od nakon 1900., 11).

1889. spominje se učitelj Rudolf Zagoda, a od 11. studenoga 1889. do 1. listopada 1892. Antun Kolarec. Od 1895. spominje se učitelj August Kotar (r. 1862.), a od početka 1920-ih Ivan Nepomuk Marijan Šuput (r. 1896.). Šuput je imao suprugu Danicu Klotildu Segher (vjenčani 1921.) za koju ne znamo da li je bila učiteljica.

Škola u Šandrovcu radi i narednih godina, sve i u vrijeme Drugog svjetskog rata. Iz međuratnog razdoblja poznat nam je i

Slovo odbijajško	Br. 3 Ime i prezime <i>Kotar</i>	Godina, dan i mjesec narodjenja	Počvrdjani	Godina, dan i mjesec vjenčanja	Godina, dan i mjesec smrti	Mjesto		
						19	19	Napre
	Rudolf Zagoda Antun Kolarec							
st	August Kotar	22/12 1883		7/2				
st	Kotarina + Erdeci				1883			
x	Zorana	19/12 1883						
x	Zorana	14						
x	Branislav	29/8 1887						
x	Danica	1891						
st	Ivan Šuput	24/2 1862		28/10	1892			
x					1893			

Učenici 2 razreda OŠ u Šandrovcu 1958. godine (s lijeve strane na desno). Dolje: Milka Perec, Mira Bubnjar, Marica Lalić, Milka Fuk, Milka Balov i Marica Mikec. U sredini: Franjo Kuharski, Ivo Kuntin, Šimo Bednaić, Slavica Malvić, Pero Rašan, Katarina Kolaković (?), Marijan Kolar, Kata Čizmeković, Martin Škudar, Cesar Ivan... (?), Marijan Severović, Kata Zadravec. Gore: Miško Horvat, Franjo Zdelar, Mirko Kuharski, Franjo Bedeković, Stevo Novosel, Pero Sabađija i Marijan Ileković. Iz zbirke obitelji Svinjarić iz Šandrovca.

učitelj *Milan Krsnik* (rođ. 1896.) od kraja 1920-ih, te njegova supruga *Katarina Krsnik* (r. Šarutar 1899.) koja je bila učiteljica u isto vrijeme - spominju se i 1932., 1935. - 1938. ("Spomenica DVD" prilikom izgradnje vatrog. doma; *Jakovljević*, isto, 142 i 145; *Status animarum* 1900-ih, 11). Upravo je učitelj *Krsnik* vodio brigu o etnografskoj i kulturnoj baštini ovoga kraja, te je vjerojatno još prije *Drugog svjetskog rata* formirao *Etnografsko-muzejsku* (i arheološku) zbirku pri osnovnoj školi u Šandrovcu. Na žalost, cijela ta zbarka je pokradena još 1960. godine.

Godine 1963. osmogodišnja škola u Šandrovcu sa područnom školom u Pupelici pripojene su školi u Velikom Trojstvu. Prema nekim podacima Velikom Trojstvu je škola pripojena već 1952. (www.os-veliko-trojstvo.skole.hr/skola/povijest). *Osnovna škola u Šandrovcu* 1978. prestaje biti osmogodišnja, te od te godine učenici viših razreda odlaze u

školu *Veliko Trojstvo (Šarkanj S.: Veliko Trojstvo, 224-227).*

Godine 1986. obnovljena je preuređena školska zgrada (preuređene su učionice, kuhinja i vanjska fasada). Početkom 1990-ih godina zgrada je plinoficirana je, dok je 1996/97. izgrađen i vodovodni priključak (Šarkanj, isto, 228).

Godine 2015/16. na području općine Šandrovac djeluju dvije područne osnovne škole: *Osnovna škola Šandrovac* i *Područna osnovna škola Lasovac*. Školu u Šandrovcu pohađaju učenici iz Jasenika, Pupelice i Šandrovca. Nastava je organizirana u jutarnjoj smjeni od 7:30 sati do 11:30 sati. S učenicima rade tri učiteljice: *Anđelka Sabađija*, *Ivana Andić* i *Sanja Pavliš*, a malu školu vodi *Kristina Hrženjak*. Vjerouauk u školi predaje velečasni *David Andreić*, engleski jezik učiteljica *Kristina Smrček* i njemački jezik učiteljica *Tatjana Zjačić*. Učenici redovito pohađaju izvannastavne aktivnosti: mažoretkinje - voditeljica *Sanja Pavliš*; likovna skupina - voditeljica *Ivana Andić* i rukotvorine "Ručice" - voditeljica *Anđelka Sabađija*. Školu u Lasovcu pohađaju učenici sa područja mjesta Ravneš, Kašljavac i Lasovac. U osnovnoj školi Lasovac djecu uče četiri učiteljice: *Marina Roher*, *Anita Farkaš*, *Ivana Čer* i *Sanela Gerić*. Vjerouauk također predaje velečasni *David Andreić*. (www.sandrovac.hr - posljednji pristup 11. 12. 2016.). 2016. škola u Šandrovcu ukupno broji 30 učenika (Više vidi: www.os-veliko-trojstvo.skole.hr/skola/podru_ne_kole, www.sites.google.com/-site/podrucnaskolasandrovac/ - posljednji pristup 11. 12. 2016. i Državni arhiv Bjelovar (0798) OSNOVNA ŠKOLA ŠANDRO-VAC (1835. - 1963.); 1877. - 1963.: knj. 11, svež. 2).

Udruge i društva na području općine Šandrovac - pregled

Kulturno umjetničko društvo Šandrovac

Društvo je osnovano 1930-ih godina pod nazivom "Seljačka sloga" i kao takvo djeluje sve do 1970-ih godina (1985. godine ?). Tada mijenja ime u "Aktiv žena" Šandrovac. Početkom Domovinskog rata prestaje s radom na nekoliko godina i konačno 1995., završetkom

Dolje: stari svatovi u Šandrovcu.
Mladenci: Domitrović Mato i Milka 1953. godine. Iz zbirke Marije Petreković r. Janin iz Šandrovca.

rata, društvo bivši članovi obnavljaju/osnivaju pod današnjim imenom KUD "Šandrovac".

Osnivanjem ovog KUD-a željela se je u Šandrovcu osnovati udruga koja bi bila nositelj kulturnih zbivanja, vezanih prije svega za njegovanje narodnih običaja, pjesama, plesova, etnografskog i etnološkog blaga šandrovačkog kraja.

Osim plesova i običaja bilogorskog kraja KUD njeguje kulturu susjedne Podravine. U društvu danas djeluju četiri sekcije: dramska, plesna, tamburaška i dječja sekcija, a 2017. ima oko pedesetak članova različite dobi. U dramskom programu KUD njeguje svatovske običaje, običaje krštenja mošta, običaje prilikom uprizorenja (rekonstrukcije) starih poslova, npr. tkanja platna, vršidbe žita, košnje žita i raznih drugih vezanih uz bilogorski i

podravski kraj. Od osnutka Društvo je aktivno, odnosno sudjeluje na smotrama i susretima folklora diljem Republike Hrvatske, ali i u inozemstvu. Svake godine sudjeluje na smotromu folklora Bjelovarsko-bilogorske županije. Društvo redovito organizira prijateljske susrete folklora u Šandrovcu, zatim obilježava Valentinovo, fašenjek, t.j. "maškare na starinski način", "košnja i mašinanje žita na starinski način", te Martinje. Osim toga posljednjih godina KUD organizira božićne koncerte i susrete folklora. Tom prigodom ugošćuje društva iz Hrvatske i inozemstva te se u tim prilikama proširuju poznanstva i prijateljstva, te izmjenjuju iskustva.

Od 1996. godine pa do danas predsjednik KUD-a je Ljiljana Radojnić (od 1996., član društva od 1995.). Danas je tajnik KUD-a Mirjana Kraljić (od 2015., član od osnivanja "Aktiva žena"), voditelj Marina Sokolić (od 2008., član od 1995.), dok je voditelj tamburaša Ivo Vrabac. Valja dodati da je za izgled nošnji zadužena Marija Petreković. Ona se bavi čuvanjem folklornog blaga, nadasve narodnih nošnji šandrovačkog kraja još od 1980-ih godina. U njezinom vlasništvu se nalazi desetak kompletnih izvornih

Dolje: sa jednog nastupa današnjeg KUD-a Šandrovac (tada Aktiv žena) 1978. godine. Iz fototeke KUD-a Šandrovac.

Grb KUD-a
Šandrovac iz kraja
1990-ih godina.

Gore: "ženska plava i crna nošnja su malo novije koje su se nosile u razdoblju između dva svjetskog rata. Nošnja se sastoji od cipela s niskom petom, bijelih čarapa, rubača, tri podsuknje, rubača od domaćeg platna, svileni fertun na rubu šnitan i tušlin šnitan od prsiju do pasa i špice oko vrata". Ovo su svećane nošnje koje su nosile udane žene. Starije žene su nosile i svilene rupce. Foto: 4/2011. (KUD Šandrovac).

Gore: vjenčanica iz Šandrovca iz oko 1900. godine. U vlasništvu Marije Petreković iz Šandrovca. Foto: travanj, 2011. Izvor: KUD Šandrovac.

Desno: ženski opleček (replika) iz zbirke Marije Petreković r. Janin. Foto: 2/2017.

Gore: replika dječje nošnje iz Šandrovca. Sastoje se od dvije do tri podsuknje, tzv. rubače (tj. suknje), fertuna, oplečka, dok je kosa upletena u jednu ili dvije pletenice i crvene mašne na kosi. Djeca su obično bila bosa, ali ako su nosila na nogama opanke imala su i crvene čarape (zaštitni znak Šandrovca). Izvor: KUD Šandrovac.

Lijevo dolje: sa jednog nastupa KUD-a Šandrovac (u Ferdinandovcu). Ovdje su članice KUD-a obučene u svečane nošnje. "Ženska nošnja se sastoji od rubače, tri podsuknje, rubača od domaćeg platna, fertun, oplečak, lajbec, na nogama opanci i crvene čarape (po kojima je Šandrovac prepoznatljiv), na glavi djevojke imaju uredno počešljane kose u pletenice i crvene mašline, a udane žene imaju na glavi peče, i šice oko vrata." Muške nošnje se sastoje od opanaka, bijelih čarapa, hlača od domaćeg platna, oplečka, crnog lajbeca, a na glavi je šešir. Izvor: arhiv KUD-a Šandrovac.

nošnji Šandrovca. Ona brine da na svim nastupima nošnje budu svojim izgledom što izvornije.

Vatrogasna zajednica Općine Šandrovac

Prema dostupnim podacima tijekom 19. i početkom 20. st. u Šandrovcu i okolnim naseljima na sreću ne bilježimo katastrofalne požare kao što je npr. bio požar u nedalekoj Grabrovnici 1873. kada je izgorjelo gotovo pola naselja. Način gradnje stambenih objekata i gospodarskih zgrada u vrijeme Vojne

Desno: fotografija nekada važnog posla tzv. "mašinanja" žita - odvajanja sjemena od otpada. "Mašinanje kod Bedeković Marka 1960. god. Stoe u sreini: Đipalo Stevo i Marica. Na tzv. drešu Janin Jana, Ankica Janin i Slavko Šemiga." Iz zbirke Marije Petreković r. Janin iz Šandrovca.

Desno: rekonstrukcija starog posla vršidbe žita, tzv. "mašinanja uz pomoć dreša" u organizaciji KUD-a Šandrovac 2011. godine. Ovdje su prikazane narodne radne nošnje u kojima se je nekada radilo u polju. Posljednji, prikazani tzv. "dreš" nalazi se u vlasništvu Mije Zemana iz Šandrovca. Izvor: arhiv KUD-a Šandrovac. Dolje: u organizaciji KUD-a Šandrovac 2012. (iz fototeke obitelji Svinjarić iz Šandrovca).

krajine, a takve zgrade su se ovdje gradile još i sve do početka 20. st. - to su bile kuće od pletera ili drvenih dasaka na pocekima ili debelim gredama, omazane ilovačom i obijeljene vapnom, pokrivenе raženom slamom ili ponekad

cijepanim krovnim daščicama, tzv. šindrom bila su uvijek potencijalna opasnost za pojavu požara.

Da je u Šandrovcu bilo povremenih požara nedvojbeno dokazuje činjenica da su Šandrovčani početkom 20. stoljeća, uz pomoć Hrvatske seljačke zadruge koju je osnovao 1902. i kasnije vodio župnik Juraj Dolenc kupili "vatrogasnu špricu većeg kalibra" (Spomenica župe Šandrovac, 58).

Organiziranog vatrogastva u Šandrovcu i okolici nije bilo sve do 1928. godine. Te je godine konačno ono bilo i osnovano. Poznato je da su dobrovoljna vatrogasna društva diljem Hrvatske još od druge polovice 19. st., od kada je počelo sustavno osnivanje takvih društava osim osnovne namjene u stvari bila i nositelj društvenog i kulturnog života u nekom naselju. Tako je bilo i u Šandrovcu. Nositelji osnivanja i organiziranja Dobrovoljnog vatrogasnog društva, kao i svih

aktivnosti u naselju bili su ugledni mještani, a ovdje je to bio, koji je bio i izabran i za predsjednika društva *Ivan Humljanović*, te zapovjednik *Matija Petreković*, zatim *Josip Gašparac* i drugi. Tajnik društva bio je učitelj *Milan Krsnik*.

Budući da se pojavila potreba za izgradnjom vatrogasnog doma članovi društva položili su kamen temeljac 20. rujna 1932. i u temelje zakopali u boci "Spomenicu" za tu prigodu (kopija u Općini Šandrovac).

Iz raznih razloga, a najviše materijalnih izgradnja vatrogasnog doma odužila se sve do 1936. godine, te je dom završen, otvoren i posvećen 10. kolovoza 1936. godine. 11. kolovoza u *Jutarnjem listu* izašao je članak u kojem se obavještava da je održano otvaranje vatrogasnog doma, u sastavu kojega će biti dvorana za razne predstave i potrebe društvenog života, te prostorija za čitaonicu. Toga je dana organizirana velika pučka svečanost te vatrogasna vježba okolnih naselja koja su imala *DVD-a*. Pokrovitelj ove jedinstvene proslave, odnosno otvorenja bio je već spomenuti narodni zastupnik *Luka Ileković*. Navedeni dom nalazio se preko puta

Zastava prigodom 10-e godišnjice VZ Općine Šandrovac.

Novi grb Vatrogasne zajednice Općine Šandrovac.

današnje zgrade Općine, a srušen je u najnovije doba.

Nemamo konkretnih podataka o broju članova vatrogasnog društva Šandrovac prvih 10-ak godina postojanja. Arhiva društva dosta je oskudna budući da je dokumentacija stradala u jednoj poplavi. Ali znamo da je imalo izvršne ("izvršujuće") članove kojega je odbora prvih godina bio predsjednik *Luka Markov*, zatim utemeljitelske članove (pred. *Josip Gašparac*) i "podupirajuće" članove (pred. *Josip Domitrović*).

DVD Šandrovac nije prestalo djelovati niti u vrijeme Drugog svjetskog rata, a ni kasnije, međutim aktivnosti su bile smanjene

Lijevo: pogled na Šandrovac od škole oko 1970. Lijevo dolje vidi se zgrada starog vatrogasnog doma iz 1932/36. Desno: najstarija poznata fotografija DVD Šandrovac. Vjerojatno potječe iz 1940. godine. U arhivu Vatrogasne zajednice Općine Šandrovac.

DVD Šandrovac 1953. godine, prigodom proslave 25 godina postojanja društva. Iz arhiva DVD Šandrovac.

na minimum. U ostalim naseljima koja pripadaju današnjoj Općini Šandrovac dobrovoljna vatrogasna društva osnovana su tek nakon rata i to: u Jaseniku - 1950., Lasovcu i Pupelicu - 1954., Ravnešu - 1977., a Kašljavcu 1981. godine.

Budući da je Općina Šandrovac obnovljena/osnovana 1997. godine, već naredne godine, na inicijativu načelnika Josipa Dekalića i tadašnjeg predsjednika VZ Bjelovarsko-bilogorske županije Ivana Repa dolazi do osnivanja Vatrogasne zajednice općine Šandrovac, kojoj je smisao koordinirati sve aktivnosti svih vatrogasnih društava na području općine. U vrijeme osnivanja VZ bilo je ukupno 155 vatrogasaca, odnosno članova svih društava sa područja općine. Za prvog predsjednika VZ izabran je Ivan Zdelar, i to se nije promijenilo sve do danas. Prvi zapovjednik bio je Stjepan Kežman. VZ Šandrovac tada ima 78 ispitanih vatrogasaca, 5 dočasnika i tri viša vatrogasna časnika, te pet vatrogasnih traktorskih cisterni i jedan vatrogasni agregat. Budući da su u vrijeme Domovinskog rata vatrogasne aktivnosti, kao npr. vježbe i takmičenja bile gotovo u potpunosti prekinute osnivanjem općine i vatrogasne zajednice stvoreni su preduvjeti za pojačane aktivnosti vatrogastva kao važnog čimbenika,

kako u osnovnoj djelatnosti tako i općem društvenom životu na području općine Šandrovac. Tako se krenulo k organiziranju brojnih vatrogasnih takmičenja i to pod pokroviteljstvom Općine Šandrovac. Godine 2003. sredstvima općine Šandrovac i VZ Bjelovarsko-bilogorske županije nabavljen je navalno vozilo marke Stayer. Ovo je vozilo opremljeno pumpom visokog pritiska i tada je bilo jedino, odnosno prvo na području županije. Odmah nakon nabave tog vozila krenulo se u izgradnju novog prostora gdje će biti smješteno vozilo (u prvo vrijeme vozilo se čuvalo u Lasovcu), što je i učinjeno već do 2005. godine.

Godine 2006. osnovana je interventna vatrogasna postrojba koja danas broji 21 člana. 2009. godine općina Šandrovac daje sredstva za nabavu pratećeg vatrogasnog vozila marke TAM-130. Do tada već je nabavljena sva moderna vatrogasna oprema, a svi vatrogasci su školovani. Stoga je VZ općine stekla sve uvjete za pružanje usluga vatrogasne zaštite. Nadasve je ovo vrlo važno budući da INA-naftaplin ima svoje eksploracijske jedinice na području općine, te je sa istom tvrtkom sklopljen ugovor o pružanju usluga u preventivni i eventualnim slučajevima za gašenje požara. Ta sredstva se koriste za nabavu potrebne vatrogasne opreme. Svi članovi vatrogasci na području VZ općine Šandrovac su obučeni iz svih vatrogasnih zvanja (za djelovanje u svim vrstama situacija vezanih za požar, pružanju prve medicinske pomoći itd.) i svi imaju liječničke svjedodžbe. Za područje ove Vatrogasne zajednice organizirano je 24 satno dežurstvo, a jednom tjedno se organiziraju treninzi vatrogasne postrojbe.

Godine 2015. uz pomoć Državne uprave za zaštitu i spašavanje, županije Bjelovarsko-bilogorske, Vatrogasne zajednice

županije Bjelovarsko-bilogorske i Općine Šandrovac kupljeno je navalno vozilo marke Volvo, a još 2010. godine VZ općine Šandrovac uspjela je ishoditi dobivanje certifikata za obrazovanje vatrogasaca i građana za vatrogasna zvanja u dobrovoljnim vatrogasnim društvima, do zvanja vatrogasnih dočasnika. Za svoje aktivnosti, postavljanje standarda i kvalitetu zaštite i preventive od požara VZ općine Šandrovac županija Bjelovarsko-bilogorska je 2012. odlikovala, budući da je pokretač rada i koordinacije suradnje i pomoći između susjednih općina, kao V. Trojstva, Severina i V. Pisanice. (www.sandrovac.hr)

Gore: prigodom proslave 40 godišnjice DVD Šandrovac 1968. Dolje: 1978. prigodom proslave 50 godišnjice društva. Fotografije iz arhiva DVD Šandrovac (VZ Općine Šandrovac).

Dolje: pečat DVD Šandrovac iz razdoblja između dva svjetska rata. U arhivu VZ Općine Šandrovac.

D. V. D. Šandrovac: Osn. 28. IV. 1928. čl. izvr. 30, podup. 18., utem. 4, Prs. Gjipalo Marko, zp. Petreković Matija, pzp. Markov Luka, taj. U. o. Petreković Franjo, taj. zp. Mlinarić Stjepan, blg. Priselec Petar, zamj. blg. Rogović Đuro, O. voda Priselec Ivan, Gjipalo Martin, sprem. Smoksan Đuro, Prs. N. o. Pavlović Pavo, Dl. N. o. Domitrović Franjo, čl. N. o. Kraljić Vinčo, Domitrović Blaž, Kolarić Tomo. — Župa: Bjelovar.

381

Gore: "D.V.D. Šandrovac: osnovano 28. ožujka 1928. Članova izvr. 30, podupirajućih 18., utemeljitelja 4. Predsjednik Đipalo Marko, zapovjednik Petreković Matija, podzapovjednik Markov Luka. Tajnik upravnog odbora Petreković Franjo, taj. Mlinarić Stjepan, blagajnik Preselec Petar, zamj. blagajnika Rogović Đuro. Operativni vođa Prisilec Ivan, Đipalo Martin, spremištar Smoksan Đuro. Predsjednik nadzornog odbora Pavlović Pavo..." (Izvor: Vatrogasni zbornik..., Zagreb 1939., 381).

Gore: DVD Šandrovac, interventna ekipa. Dolje: DVD Šandrovac takmičarska ekipa. Foto: 2015., Vatrogasna zajednica Općine Šandrovac.

Dolje: Dobrovoljna vatrogasna društva na području Općine Šandrovac (od gore prema dolje): Jasenik, Kašljavac, Pupelica i Ravneš 2000. godine. Fotografije iz arhiva Vatrogasne zajednice Općine Šandrovac.

Udruga hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata Općine Šandrovac "Jozo Petak"

UHBR RH Općine Šandrovac osnovana je 2002. godine prvo kao klub "Jozo Petak" - dobio ime po imenu jedinog poginulog branitelja sa područja Općine Šandrovac.

UHBR RH OŠ "Jozo Petak" - u posjetu raznim lokacijama važnih za Domovinski rat 1991. - 1995. (www.sandrovac.hr).

Udruga je organizirala posjet gradu heroju Vukovaru nekoliko puta, zatim Škabrnji gdje su mučki ubijeni civili i branitelji. Udruga je obišla i nekoliko Marijanskih Svetišta, kao Aljmaš, Mariju Bistricu i Trsata. Svake godine Udruga organizira jednodnevni izlet u Crikvenicu za sve branitelje Udruge kao i njihovih užih članova obitelji. Sudjeluje na svim važnijim datumima koji se obilježavaju na području Općine Šandrovac, cijele BBŽ, te cijelom području RH.

Tijekom 2014. godine promijenjen je naziv udruge kojega nosi i danas UHBDR OŠ "Jozo Petak" (Udruga hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata Općine Šandrovac "Jozo Petak"). Udruga broji 62 člana koji uredno plaćaju godišnju članarinu. Najveći prihod Udruga dobiva iz proračuna Općine Šandrovac i nešto malo od donacija.

Danas je predsjednik Udruge Miroslav Sokolić, dopredsjednici Damir Pleško i Mato Kardum, a tajnik Josip Matković.

Općinski nogometni klub "Šandrovac"

Današnji Općinski nogometni klub "Šandrovac" osnovan je 1983. godine kao Šandrovački nogometni klub "Metalprodukt". Sadašnje ime nosi od 2014. godine. Ciljevi i djelatnosti udruge/kluba temelje se prvenstveno na tradiciji organiziranjem bavljenja nogometnim sportom, vježbanjem i natjecanjem svih uzrasnih kategorija. Skupština Kluba sastoji se od svih evidentiranih članova, trenera, te registriranih punoljetnih igrača. Skupština se sastaje po potrebi, a najmanje jednom godišnje. Izvršni odbor Kluba ima 11 članova, a 2016. te dužnosti vrše: Nikola Šibarić - predsjednik, Saša Đipalo - dopredsjednik, Igor Škudar - tajnik, Draženko Kolaric,

Željko Gorenjak, Damir Pleško, Josip Dekalić, Krista Kranić, Željko Perec i Željko Đipalo. Nadzor nad radom Kluba obavlja Nadzorni odbor koji čine: Krešimir Mavlić, Slađan Novosel i Mladen Pintar. Mandat članova Izvršnog i Nadzornog odbora traje

Gore: ŠNK "Metalprodukt" Šandrovac 1986. - 1987. godine. Stoj: (s lijeve strane): Stjepan Svinjarić (tada preds.), Josip Matković, Krista Krasnichi, Darko Ileković, Darko Gorenjak, Ivan Kološ, Miroslav Sokolić i Damir Škudar. Čuće: Željko Smešnjak, Đuro Krnjević, Dražen Perec, Đuro Kos, Perec Marijan, Mirko Bedeković i Davor Perhot. Iz zbirke obitelji Svinjarić iz Šandrovca. Dolje: ONK "Šandrovac" 2015. (www.sandrovac.hr). Potpuno dolje: prostorije ONK "Šandrovac" nedaleko šandrovačkih bazena. Foto: 2016.

četiri godine. Klub se financira od članarina, sredstava dobivenih od lokalne samouprave, sponzorstava i sredstava ostvarenih vlastitom djelatnošću. Klub ima seniorsku ekipu od 30-tak registriranih igrača koja se natječe u II. Županijskoj ligi BBŽ. Klub organizira i vodi brigu o potrebama svih igrača, od opreme, održavanje objekata do samog igrališta koje se nalazi jugozapadno od sandrovačkih bazena "Gradina". (www.sandrovac.hr)

Udruga vinogradara i podrumara Šašnjevac

Udruga vinogradara i podrumara Šašnjevac osnovana je 11. studenoga 2010. godine na Šašnjevcu - vinorodnom brijegu na istočnom dijelu Šandrovca gdje su veliki vinogradi označeni, kako smo već spomenuli i na vojnoj karti iz 1782. godine, a vjerojatno su se neki od vinograda, koji se spominju još 1364. i 1367. nalazili upravo ovdje. Prvi članovi udruge bili su vinogradari sa brijega Šašnjevac, njih 10, da bi se tokom godina članstvo višestruko povećalo, na preko 45 članova 2016. Prvi predsjednik udruge bio je *Stjepan Pavliš*, a nakon završenog četverogodišnjeg mandata za predsjednika udruge je izabran *Matija Malvić*. Brijeg Šašnjevac čini desetak klijeti od kojih nekoliko datiraju iz 19. stoljeća. Vrhom brijega prolazi cesta pored koje su klijeti, a vinogradi su smješteni na obroncima u smjeru istok-zapad. Prije osnivanja udruge većina vinograda bila je zapuštena i u njima je prevladavala divlja sorta "tudum". Samo osnivanje udruge potaknulo je vinogradare da osvježe stare zapuštene vinograde nasadom kvalitetnih sorti kao i da se educiraju o vinogradarstvu i podrumarstvu. Već nakon prvih nekoliko godina postignuti su zavidni rezultati u obradi

vinograda i kvaliteti podrumarenja, što su pokazale brojne izložbe vina na kojima su vina ovog područja ocjenjena visokim ocjenama.

Prilaz brijezu bio je do osnivanja Udruge običan, blatnjavi put kojim se nije mogli doći u klijeti zimi i za vrijeme kiša. Po osnivanju *Udruge Općina Šandrovac*

Stjepan Pavliš: Šašnjevac, ulje na platnu, 2009.

Dolje: stare i nove klijeti na brijegu Šašnjevcu. Foto: S. Pavliš, 2016.

Dolje: prigodom ceremonije za Vincelovo 2013. na vinorodnom brijegu Šašnjevcu, u organizaciji istoimene udruge.

izgradila je cestu do brijega, a nakon toga doveden je i gradski vodovod. Danas vinogradari Šašnjevca imaju uređene vinograde i klijeti, tako da je osnivanje ove udruge bilo opravdano, jer oko svake klijeti umjesto grmlja i trnja danas raste kvalitetna vinova loza, a okoliš je uređen.

Rad ove udruge bazira se na poboljšanju i kvaliteti obrade vinograda, a što je i dovelo do uspješnije proizvodnje kvalitetnog grožđa i konačno vrlo kvalitetnog vina u ovim podrumima i klijetima. Udruga se zalaže na promociji općine Šandrovac organiziranjem kulturno umjetničke izložbe i priredbe za *Dan Šašnjevca* koje su često medijski odlično popraćene (u radijskim i televizijskim emisijama, županijskim novinama, raznom internetskim stranicama i sl.). Tokom posljednjih godina Udruga je organizirala više druženja na Šašnjevcu. Sa biskupom sv. Vinkom i sv. Martinom, povodom Vincetkova ili Martinja održava prigodne programe ili u vinogradima na Šašnjevcu ili u društvenom domu u Šandrovcu.

Svake godine prve nedjelje poslije 20. kolovoza Udruga održava manifestaciju *Dan Šašnjevca* koja se održava kao sportski i kulturno umjetnički događaja u općini Šandrovac. Dan Šašnjevca održavan je i prije osnivanja udruge kojega su organizirali i finansijski snosili isključivo vinogradari brijega Šašnjevca. Sudionici Dana Šašnjevca osim UVIP-a Šašnjevac čine i članovi udruga općine Šandrovac kao i pojedinci koji se bave i umjetnošću u općini. Na Šašnjevcu je održana i izložba ručnih radova kao i skupna izložba slika. Također su tom prigodom recitirane pjesme bilogorskog kraja. Udruga ima i svoju himnu koje je stihove i glazbu napisao Ivan Zvonko Bubnjar, a koja se

redovito izvodi na svim manifestacijama i druženjima udruge. Na svakoj manifestaciji Udruge obavezno nastupi i KUD Šandrovac i to tako što u narodnim nošnjama obilaze sve klijeti pod nazivom "Pjesmom i plesom kroz Šašnjevac". Udruga održava takmičenja vinogradara u vinogradarstvu i podrumarstvu, te za najbolje uređenu klijet i podrum. Uz tročlanu komisiju, najuspješnijima vinogradarima i podrumarima se uručuju diplome i nagrade. Udruga održava i vinske igre "ispijanje butelje vina na eks" i "precizno vađenje vina iz drvene bačve na starinski način s vinskim šefom", te potezanja užeta kojom se prilikom takmiče sve udruge općine Šandrovac i razne druge ekipe koje se prijave. (Vidi i <http://www.sandrovac.hr/defaultcont.asp?id=84&n=3>. Izvor: Pavliš S., Šandrovac, e-mail 27. 11. 2016.)

Šašnjevac

Ima jedno brdo
Sa desetak kleti
Ako tamo želiš
Najbolje je ljeti.
Tamo Štef i Iva
Ispod starih šljiva
Iz butelje piju
Veselo se smiju.
Sanjaš punе flaše
I stare pajdaše
A kad se probudiš
Malo ćeš da poludiš.
Gledaj na zapadu
Šandrovac crkvicu
A lijevo na jugu
Veliku Pupelicu.
Po Kloštru sjevernom
Sad mi se ne luta
Zasađenih polja
Paprike i luka.
Već se čuju zvona
Moram ići doma
Ako se napijem
Pred ženom se skrijem.

Šašnjevac, Šašnjevac
Bio je i bit će
Na njemu se toči
Uvijek dobro piće. (ref.)

(Himna Šašnjevca. Stihovi i glazba Ivan Zvonko Bubnjar. Foto: berba grožđa u šandrovackim narodnim nošnjama 2012. Foto: A. Svinjarić r. Domitrović.)

Desno: detalji vinorodnog brijege Šašnjevac. Dolje: nastup KUD-a Šandrovac prilikom jednog prigodnog programa u Šašnjevcu u organizaciji Udruge vinogradara i podrumara Šašnjevac. Foto: S. Pavliš.

Lovačka udruga "Lane" Šandrovac

Do 1996. godine lovci sa područja današnje općine Šandrovac bili su članovi LU "Srnjak" iz Severina koja je udruga ujedno i gospodarila fondom divljači područja današnje općine Šandrovac. Lovačka udruga "Lane" Šandrovac osnovana je iz 14. siječnja 1996., odnosno izdvojena iz navedene udruge iz Severina. Udruga gospodari ukupnom površinom od 2637 hektara. Prilikom osnivanja imala je 18 članova, dok je danas aktivno sedam članova osnivača. Kroz Lovačku udrugu kroz dvadeset godina prošlo je pedeset članova. Trenutno je brojno stanje 26 matičnih članova i dva počasna člana. Prvi predsjednik udruge bio je *Kraljič Stjepan* (1996. - 1999.), *Skubin Stjepan* (1999. - 2012.), *Milko Mihoci* (2012. - 2014). 2016. vodstvo Udruge čine pred. *Dalibor Horvat*, potpred. *Tomislav Johović*, tajnik *Milko Mihoci*, blagajnik *Dražen Drvarić* i lovnik *Pavao Zdelar*. Više vidi: www.sandrovac.hr

Gore: članovi LU "Lane" 2016. godine prilikom proslave 20 godina postojanja. Dolje: zastava Udruge koje je izradu financirao i bio kum Ratko Radičević. Izvor: www.sandrovac.hr

ŠRU Općine Šandrovac "Gradina"

Športsko ribolovna udruga Općine Šandrovac "Gradina" osnovana je kao ribičko društvo 1984. godine. Još 1982. godine članovi tadašnjeg društva su počeli sa kopanjem ribnjaka kojih je do danas iskopano ukupno četiri. Površina koju ribnjaci zauzimaju iznosi oko 1,4 ha ili oko 14 000 metara kvadratnih.

Ribnjaci su prosječne dubine od 1 metra, a smješteni su na zapadnom dijelu Šandrovca, nedaleko srednjovjekovne gradine (po kojoj nosi ime) nazvane *Hajtićev stol*, na kojoj se u srednjem vijeku nalazila srednjovjekovna utvrda *Mušinja*. Udruga ribnjake, koji su u vlasništvu Općine Šandrovac svake godine porobljava sa oko 1000 kg konzumne ribe i to šaranom i amurom, dok u ribnjacima ima i soma, štuke, tolstolobika, babuški, crvenperki i drugih vrsta riba. Udruga danas broji 50-ak članova seniora i kadeta. Predsjednik udruge je *Damir Husnjak* iz Šandrovca. (Više vidi www.sandrovac.hr)

Udruga vinogradara, vinara i voćara "Šandrovac"

Udruga vinogradara, vinara i voćara "Šandrovac" osnovana je 2004. godine. 2016. godine broji 73 člana. Sjedište udruge je u Šandrovcu, dok je djelatnost udruge educiranje članova o zaštiti vinove loze i preradi grožđa, sadnji kvalitetnih loznih cijepova, organiziranja edukacijskih ekskurzija, ocjenjivanja vina, obilježavanja *Vincekova* i *Martinja*.

Udruga vinogradara, vinara i voćara Šandrovac održava i razvija suradnju sa BBŽ i Općinom Šandrovac. (www.sandrovac.hr)

Gore: pogled na ribnjake ŠRU OŠ "Gradina"

(Izvor:
www.sandrovac.hr). Desno:
ribnjaci (podloga)
prema Google Earth 2017.
Obrada: BMBB 2017.

Udruga umirovljenika Općine Šandrovac

Osnovana je 1981. godine kao "Podružnica umirovljenika Šandrovac", a krovna organizacija je bila "Organizacija umirovljenika grada Bjelovara". Iz tog vremena nije poznat broj članova, ali je poznato da je prvi predsjednik bio *Stjepan Kolarić* iz Jasenika (1981. - 1992.), dok je tajnik bio *Stjepan Janin* (1981. - 1996.), a blagajnik *Petar Petreković* (1981. - 1988.). Kasnije su, zbog bolesti nekih članova birani novi članovi predsjedništva. Tako je je za predsjednika izabran *Marko Bedeković* (1992. - 2001.), zatim tajnik *Mijo Zeman* (1996. - 2005.), a blagajnik *Mato Zeman* (1989. - 2001.). Iz prvih desetljeća postojanja udruge nisu nam poznate visine članarina, ali je društvo organiziralo

Gore: nastup Udruge umirovljenika u Budrovcu 2014. Dolje: nastup Udruge u Garešnici 2014. U sredini: godišnja skupština Udruge 2010. Foto: iz zbirke Marije Petreković r. Janin iz Šandrovca.

brojne izlete i obavezno posjećivalo svoje članove, ako su bili bolesni. Godine 1996. ovoj je udruzi dodijeljeno *Priznanje ispred Matrice hrvatskih umirovljenika Republike Hrvatske* - organizacije umirovljenika grada Bjelovara. Godine 2001. u *Podružnicu umirovljenika Šandrovac* dolazi Mirko Kuharski, koji iste godine postaje predsjednik udruge, dok je tajnik i blagajnik izabran Stjepan Rašan. Mirko Kuharski je predsjednik do 2004. godine koji radi zdravstvenih

razloga daje ostavku, a na njegovo mjesto dolazi predsjednica Marija Petreković. Iste godine udruga donosi *Pravilnik o blagajni pogrebne pripomoći*, a u koji se mogu učlaniti samo članovi udruge i koji godišnje uplaćuju određenu svoju. Iz ove blagajne udruge isplaćuje određeni iznos za pogrebnu pripomoć obitelji umrlog člana udruge. Godine 2007. udruga je osnovala *Pjevački zbor* koji ima 15 članova (9 muških i 6 ženskih) sa stručnim vodstvom i pratnjom na harmonici (Ivica Vrabac). Zbor ima prepoznatljivu odjeću za nastupe. Žene nose crne dugačke šoseve, crvene ili bijele bluze, bijele ogrlice ili crvene svilene šalove. Muškarci nose crne hlače, crne košulje dugih rukava i crvene kravate. Ovaj zbor nastupa na svim značajnim događajima koji se održavaju na području općine Šandrovac, a svake godine organizira i *Božićni koncert* itd. *Udruga* se bavi organiziranjem što boljeg kulturno-zabavnog života svojih članova, kao što su razni izleti, odlazak u toplice i druga druženja. *Udruga* vodi brigu o što boljem zdravlju svojih članova, kao i rješavanju njihovih problema.

Udruga vinogradara i voćara "Pupelica"

Udruga vinogradara i voćara "Pupelica", osnovana je 18. ožujka 2000. godine u Pupelici pod nazivom *Udruga vinogradara "Tudum"* Pupelica i bila je prva udruga vinogradara, osnovana na području općine Šandrovac, a sa ciljem unapređenja vinogradarstva i voćarstva na području općine Šandrovac. Pod tim nazivom *Udruga* je funkcionirala skoro pet godina da bi 11. 03. 2005. godine promijenila naziv u *Udruga vinogradara i voćara Pupelica*. *Udruga* je osnovana sa ciljem da se na našem području uzgoje što bolji i kvalitetniji nasadi

vinove loze i voća, a što se kroz vrijeme i pokazalo dobrom jer gotovo svi vinogradi zasađeni su kvalitetnim sortama vinove loze, a starog "Tuduma" gotovo više i nema. Isto tako članovi udruge poštujući običaje naših predaka, te svake godine održavaju manifestacije vezane uz vino i vinogradarstvo, a to su krštenje mošta *Martinje* i početak radova u vinogradima *Vincekovo*. Od 2016. predsjednik Udruge je Željko Halapa, dopredsjednici su Valent Štandar i Stevo Siladić, tajnik Dragan Bogdan, rizničar Stjepan Barbir, a u predsjedništvu su još Vlado Vlajinić, Zdenko Janči, Stjepan Pavliš i Miroslav Sokolić. Udruga broji oko 30-ak aktivnih članova, a financira se članarinama, te dijelom iz proračuna Općine Šandrovac. Članovi Udruge sudjeluju na izložbama vina na gdje su vina članova Udruge redovno izvrsno ocijenjena. Također se svake godine za članove Udruge organizira predavanja o zaštiti loze i voća, te o proizvodnji vina.

Općinski konjički klub "Konji vrani" Šandrovac

Općinski konjički klub "Konji vrani" osnovan je 23. kolovoza 2008. godine. Općinski klub je sportska udruga koja je nastala

Dolje: članovi OKK "Konji vrani" Šandrovac. Desno: grafička priprema za kalendar 2009. OKK "Konji vrani" Šandrovac.

slobodnim i dobrovoljnim udruživanjem građana. Osnovan je i djeluje u skladu sa zakonom o udrugama i zakonu o sportu. Predsjednik kluba je *Mato Kardum*, a tajnik *Senad Gorenjak*, zamjenik predsjednika je *Nikola Karlovčan*. Klub kontinuirano ima 15-ak članova.

Odmah nakon osnivanja klub se uključuje u sva sportska događanja i ima odličnu suradnju sa *Općinom Šandrovac*, osnovnom školom u Šandrovcu i svim udrugama *Općine, Bjelovarom* i svim udrugama koje djeluju na prostoru *Bjelovarsko-bilogorske županije*, te cijele Republike Hrvatske. Klub je do danas organizirao 10-ak konjičkih utrka na području *Općine Šandrovac* pod nazivom "Memorijal Jozef Petak", a bio je i suorganizator *Croatia kupa* u daljinskom jahanju odrzanom u Š.R.C Kukavica s udrugom *Bilogora Papuk*. Organizirao je i učestvovao na konjičkim maratonima u znak sjećanja na poginule hrvatske branitelje *Bjelovar-Lipik*. Također je organizirao konjički maraton u znak podrške hrvatskim generalima *Mladenu Markaču* i *Anti Gotovini*, u dužini od 520 kilometara, zatim konjički maraton u dužini od 250 kilometara *Šandrovac-Vukovar-Borovo Selo*.

U druga, odnosno klub organizirao je i održao brojna kulturna i društvena zbivanja

na području Općine Šandrovac od opće društvenog značaja, kao i niz dobrovornih akcija.

Dolje: članovi OKK "Konji vrani" Šandrovac ispred zgrade Općine. Šandrovac 2009. godine. Foto "Begović" Pitomača.

Tipičan glazbeni sastav iz prve polovice 20. st. Na slici: popularni svirači iz Šandrovca 1948. godine sa cimbulašom. Sa jednih svatova iz okoline Šandrovca (zastavnik - gore u sredini: Slavko Janin). S lijeva na desno: Nikec Pavlović, Đuro Vlajnić, zatim Ferdo Grbić i Pajo Pavlović. Sjedi za cimbulama (cimbulaš) Kiš (?). Iz zbirke Marije Petreković r. Janin iz Šandrovca.

Djevojčice iz Šandrovca u narodnim nošnjama 1960. godine. Stoje (s lijeva na desno): Slavica Rogović, Marica Mostovac i Marica Janin. Mala djevojčica: Gordana Olijan. Čuće: Milka Radanec, Marica Malvić i Ankica Petreković. Iz zbirke Marije Petreković r. Janin iz Šandrovca.

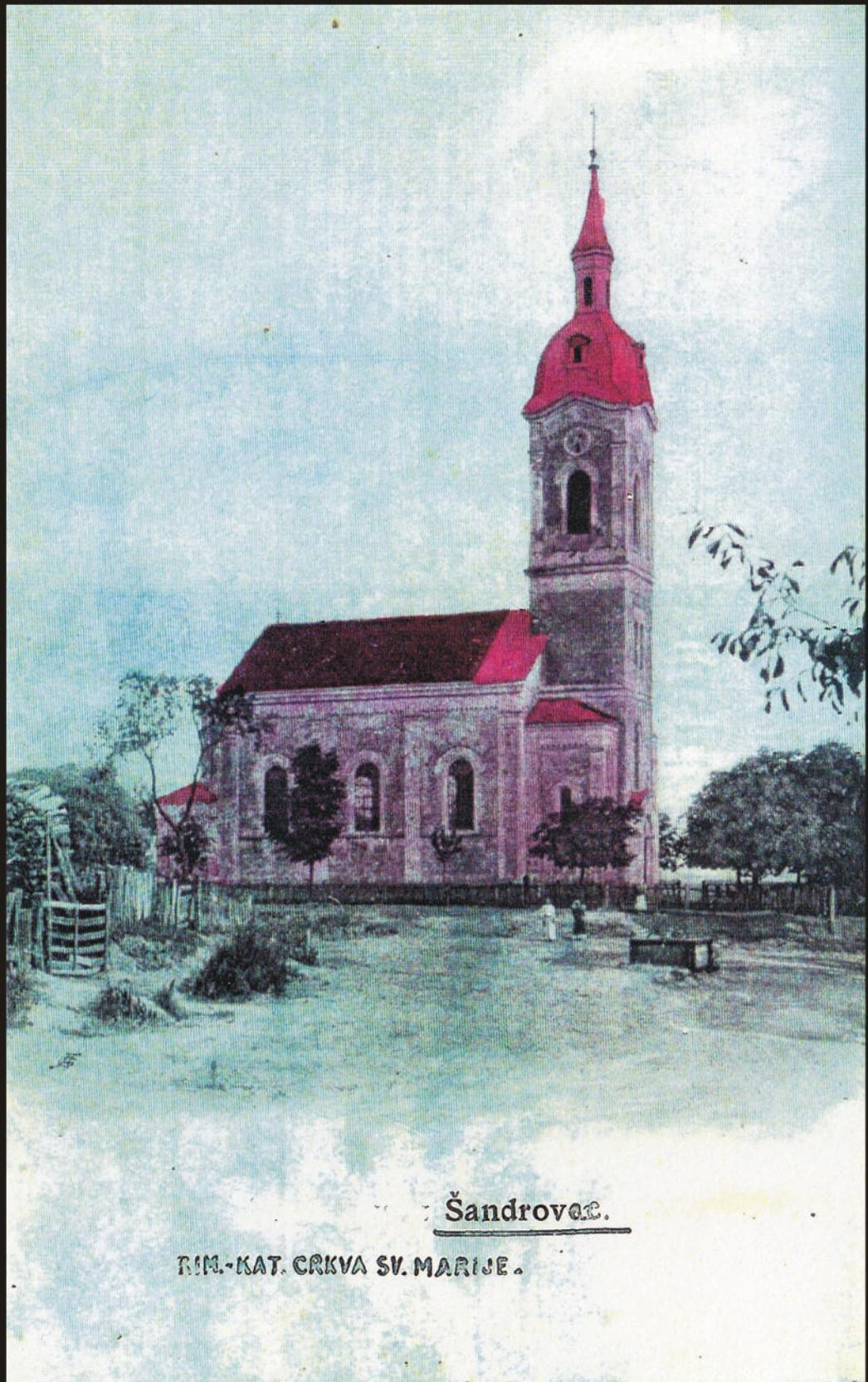
Djeca u narodnim nošnjama oko 1960. S lijeve strane: Ankica Dekalić r. Olenković, Marica Hajtić, Milka Lončarević, Ankica Perec i Ankica Domitrović. Iz zbirke obitelji Svinjarić iz Šandrovca.

Gore: tipičan dio (detalj) šandrovačke narodne nošnje, tzv. špica ili čipka u koju se nekada uvijala duga ženska kosa i zatim stavljača oko vrata. Iz zbirke Marije Petreković r. Janin. Foto: 2/2017. Budući da se u novije vrijeme sve rijeđe nosi duga kosa čipka se stavlja oko vrata, isključivo kao ukras. Desno: špica na staroj fotografiji iz Šandrovca početkom 20. st. (iz zbirke obitelji Ankice Svinjarić iz Šandrovca)

Dolje: tzv. peča, odnosno vrsta marame (rupca) koju su nekada nosile udane žene, a koja se vezala oko vrata. Foto: 2/2017.

Jedna od nekoliko sačuvanih razglednica Šandrovca koje potjeću iz prvog desetljeća 20. stoljeća. Pogled na župnu crkvu Pohođenja BDM - snimljeno oko 1905. godine. Kopija u arhivu Općine Šandrovac. Pogled od sjeverne strane. U to vrijeme crkva je bila ograđena drvenom ogradom, a razlika u visini od ceste prema današnjoj Bilogorskoj ulici do platoa gdje se nalazi crkva iznosio je svega oko 2-3 metra. Kasnijim intervencijama, odnosno uređenjima putova i okolnog trga (danas trga L. Ilekovića) ta se razlika znatno povećala.

Pregled povijesti naselja općine Šandrovac

- Jasenik
- Kašljavac
- Lasovac
- Lasovac Brdo
- Pupelica
- Ravneš
- Šandrovac (Prikazano u prethodnim poglavljima)

Lijevo (od gore prema dolje):

- Jasenik
- Kašljavac
- Lasovac
- Pupelica
- Ravneš

(Izvor: Google Street View 2017., snimljeno 3/2012.).

Potpuno dolje: pogled na Lasovac od Lasovac Brda (Izvor: Google Street View 2017., snimljeno 3/2012.).

Jasenik na karti iz 1782. godine (www.mapire.eu).

četvrt od *Pupelice* (16. sekcija). Leži na obronku brda i nad njim dominira vinograd koji se nalazi iznad njega i nasuprot njega. Najdalji vidik pruža se s brdskog hrpta iznad vinograda kod zakriviljenog obronka, koji stoji na goletnom brežuljku koji se može vidjeti iz Đurđevca i Molva. Potoci *Javornik* i *Stipin potok* spuštaju se s bliske gore, spajaju se s *Sieker potokom*, čime nastaje potok *Reka*, koji teče prema *Suhoj Kataleni*. Ti potoci nemaju važnosti, samo valja primijetiti da postaju vrlo brzi, a njihov tok snažan kada počne kišno vrijeme, te tada poplave putove u blizini, čime oni postaju močvarnim. Uz pomoć izgrađenih mostova preko

Pogled na centar Jasenika sa kapelicom sv. Florijana izgrađenom 1989. godine.
Foto: 10/2016.

Jasenik

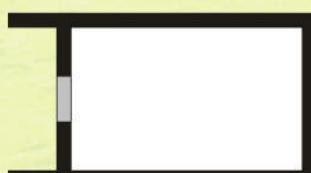
Jasenik je naselje općine Šandrovac koje se nalazi na sjevernom dijelu općine. Naselje je dobilo ime vjerojatno po jasenovim šumama koje su se, a koje se i danas nalaze oko njega.

Naselje je osnovano u prvoj polovici 18. st., a sudeći prema karti iz 1782. godine tada je naselje od svega desetak kuća.

Iste godine naselje je opisano ovako: "Br. 14, Selo Jasenik ("Dorf Jaszenik"). Udaljeno je punih tričetvrt sata od Šandrovca, pola sata od Suhe Katalene, sat od Sirove Katalene, sat i

Osnovni tlocrt kapelice sv. Florijana u Jaseniku izgrađene 1989. godine.

Pogled na Jasenik od južne strane (od Šandrovca) u zimi 2016/17.

Novi grb DVD Jasenik. 2017.
Izvor: VZ OŠ.

vrati
bi po
rodi
e nije
misam
Ze-
djete-
vjeti.
maj-
Igra
svakt
pa se
i os-
Depolo

ŠANDROVAC

Godišnje dvije crkve

U župi Sandrovac ove su godine vjernici samo svojim sredstvima sagradili dvije nove crkve. Jedna je blagoslovljena u svibnju u selu Lasovac, a druga 7. listopada u Jaseniku posvećena sv. Florijanu. U svaku od tih crkava stane 120 ljudi. Potrebe za gradnjom ovih crkava već su se dugo osjećale, ali su bile neostvarive zbog prijašnjeg režima. Došla je nova vlast i novi župnik Nikola Havliček, i evo novih crkava koje je blagoslovio dekan bjelovarskog dekanata Josip Kopjar. Slavlju je prisustvovao i gradonačelnik Bjelovara.

13. listopada nedaleko Pećci pretrpio tešku prometnu nesreću. S njim su u kolima bili majka i bliža rođobina časne sestre bosanske karmeličanke Zofie Kaculnari koja je 15. listopada u Brezovici polagala svoje vječno zavjete. Svi stradali prevezeni su u bolnicu u Peći, a nekoliko dana poslije svećenik Dejan prevezen je u zagrebačku bolnicu Rebro gdje ga je pohodio njegov biskup.

GLAS KONCILA • KATOLICKI TJEDNIK

Broj 44 – 4. studenoga 1990.

Gore: u Glasu koncila 4. studenoga 1990. godine objavljeno je da su 1990. godine u šandrovačkoj župi blagoslovljene čak dvije kapelice, u Jaseniku i Lasovcu: "U župi Šandrovac ove su godine vjernici samo svojim sredstvima sagradili dvije nove crkve. Jedna je blagoslovljena u svibnju u selu Lasovac, a druga 7. listopada u Jaseniku posvećena sv. Florijanu. U svaku od tih crkava stane 120 ljudi. Potrebe za gradnjom ovih crkava već su se dugo osjećale, ali su bile neostvarive zbog prijašnjeg režima. Došla je nova vlast i novi župnik Nikola Havliček, i evo novih crkava koje je blagoslovio dekan bjelovarskog dekanata Josip Kopjar. Slavlju je prisustvovao i gradonačelnik Bjelovara."

njih se ipak može proći. Za vrućega ljeta sasvim presuše, a njihova je voda pitka za ljude i stoku. Šume koje se nalaze u ovome kraju

samo su u ulekninama obrasle visokim stablima i pune žbunja.

Put prema Suhe Katalene opisan je kod Suhe Katalene u idućem broju 15. Svi ostali putovi koji vode u okolna mjesta na usponu uz goru strmi su, ali imaju čvrsto tlo, nakon pljuskova opet se brzo osuše i opširnije su opisani kod mjesta u koja vode. Živež se preko Suhe Katalene i Prugovca može prevesti na zemaljsku cestu koja dolazi iz Koprivnice i Bjelovara kroz Đurđevac i vodi u Slavoniju ili Ugarsku." (Horbec I., Jukić I. i Valentić M.: Hrvatska na tajnim., 187, sek. 11).

Godine 1802. Jasenik je imao 68 stanovnika.

Naselje tijekom prošlosti ima u centru samo raspelo, a 1990. godine izgrađena je, nakon mnogo problema današnja kapelica sv. Florijana. Stanovništvo Jasenika u svemu gravitira oko Šandrovca, tako da je i groblje koje se nalazi u Bilogorskoj ulici zajedničko. Godine 1950. osnovano je Dobrovoljno vatrogasno društvo Jasenik. Elektrifikacija Jasenika bila je iste godine kada i Šandrovca, 1955. godine. Valja

Lijevo: rijetka fotografija snimljena prilikom slaganja snopova žita u tzv. kamaru radi vršidbe žita. Fotografirano 1968. ili 1969. godine u Jaseniku. Izvor: M. Sokolić iz Šandrovca.

napomenuti da je u razdoblju Drugog svjetskog rata i nakon njega iz Jasenika stradalo 16 osoba (popis i drugo vidi na str. 110 i dalje - sa Šandrovcom radi spomen ploče).

Na izborima za *Mjesne odbore* 2014. u Jaseniku su izabrani: *Rašan Stjepan* - pred. (HSS), *Kolar Ivan* - zamj. pred. (HSS), *Kralj Pavao* (HSS), *Kovačević Ivan* (HSS) i *Mikec Branko* (HSS).

Broj stanovnika:

1857.; 81, 1869.; 88, 1880.; 101, 1890.; 132, 1900.; 258, 1910.; 178, 1921.; 183, 1931.; 210, 1948.; 214, 1953.; 192, 1961.; 194, 1971.; 180, 1981.; 145, 1991.; 114, 2001.; 91 i 2011.: 55.

Kašljavac

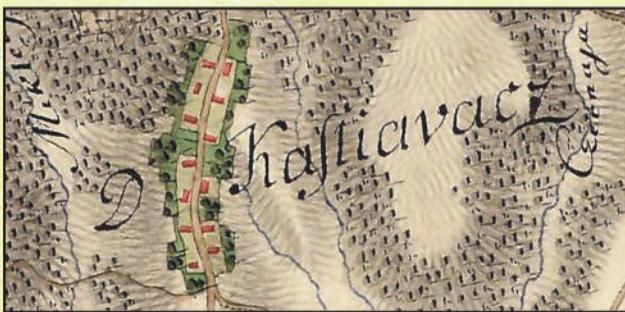
Kašljavac (ponekad se naziva Kašljavec, Kašljevec, Kašlavec ili Kašljevac) smješten je na jugozapadnom dijelu općine Šandrovac. Ne postoje pisani niti kakvi drugačiji podaci o podrijetlu imena, odnosno toponima. Kašljavac je malo naselje koje tijekom prošlosti naseljavaju uglavnom stanovnici pravoslavne vjere, dok je rimokatoličkog stanovništva vrlo malo. Godine 1782., ako se pouzdamo preciznosti vojne karte iz te godine u

naselju je bilo svega desetak kuća, a naselje je osnovano vjerojatno prvih desetljeća 18. stoljeća. Rimokatoličko groblje u Kašljavcu otvoreno je 16. siječnja 1898. godine. Naselje je elektrificirano do 1957. godine. Godine 1981. osnovano je i Dobrovoljno vatrogasno društvo u Kašljavcu. Još 1949. bila je osnovana Seljačka radna zadruga "Braća Bakić". Djelovala je do 1952. godine. O zadružarstvu u Kašljavcu nakon Drugog sv. rata nemamo konkretnih podataka.

Na izborima za *Mjesne odbore* 2014. u Kašljavcu su izabrani: *Kos*

Jedna od posljednjih ljetopica iz kraja 19. st. u Kašljavcu. Ovo je tipična kuća kakve su se (od pletera ili drveta - kalanih dasaka) u šandrovačkom kraju radile stoljećima. Foto: 1/2017.

Kašljavac na karti iz 1782. godine (www.mapire.eu).

Franjo - pred. (HSS), Dekalić Damir - zamj. pred. (HSS), Gluščić Želimir (HSS), Maršić Dejan (HSS) i Topolovčan Marijan (HSS).

Godine 1782. o Kašljavcu je zapisano: "Br. 11, Selo Kašljavac ("Dorf Kasliavacz"). Udaljeno je tričetvrt sata od Orovca, pola sata od Ravneša, puni sat od Šandrovca, punih tričetvrt sata od Pupelice. Ovo selo leži na podnožju vinogore, s obiju strana ima jaruge kojima na zapadnoj strani teče potok Mikleuška, na istočnoj, pak, strani drugi potok, koji nema važnosti. Za jako kišna vremena ti potoci brzo nabujaju. Potok Mikleuška izvire u 11. sekciji na podnožju visoke gore Mačka, nevažan pak potok na podnožju brda Seče. Potoci doduše vrlo brzo odteknu, no iza sebe ostavljaju močvarne livade i preko njih se u to vrijeme nigdje ne može prijeći, osim preko naznačenih mostova. Šuma oko sela obrasla je visokim stablima i jako zarasla. Put prema Severinu i Orovcu prolazi kraj zdenca Smrdljikovca, ima čvrsto tlo i njime se za svakakva vremena može proći i kolima i na konju. Iste je kakvoće i put do mlinu koji pokreću konji u Ravnešu. Put pak koji prolazi ispod ciglane i mlinu, na tim je mjestima vrlo močvaran i stoga se njime vrlo teško može proći za vlažna vremena. Vinograd Blentina dominira nad selom. Živežne se namirnice mogu prevoziti kako je rečeno u prethodnom broju." (Horbec I., Jukić I. i Valentić M.: Hrvatska na tajnim...,

"Vila Kašljavac", privatni stambeni objekt iz kraja 19. - početka 20. st. Foto: PPU Šandrovac 1., 2005., 105.

Novi grb DVD Kašljavac. 2017. Izvor: VZ OS.

221-222, sekc. 16).

U nastavku donosimo popis 18 poginulih stanovnika iz Kašljavca od 1941. do prvih godina od završetka rata - žrtve koje su prešućivane tijekom komunističke Jugoslavije (1945. - 1991.). Na ovoj listi nalazi se prezime pokojnog, ime, godina rođenja i smrti, mjesto posljednjeg prebivališta ili mjesto rođenja, nacionalnost i status (civil, njemački vojnik ili pripadnik HDV - Hrvatske državne vojske: ustaša, domobran, legionar ili oružnik). Lista je načinjena po abecedi. (Osnovni izvor: Ivković Z. i dr.: Jugoslavensko..., str. 672-700):

- Čačuga Branko (1887. + 1945. - ubijen od partizana) - Kašljavac, Hrvat, civil
- Filipan Pavao (1910. + - nestao u ratu) - Kašljavac, Hrvat, HDV
- Horvatinović Marijan (1924. + 1945. - ubijen u komunističkom zatvoru) - Kašljavac, Hrvat, HDV
- Jakopović Ignac (1900. + 1945. - ubijen u komunističkom zatvoru) - Kašljavac, Hrvat, civil
- Kranjčević Petar (1904. + 1941. - ubijen od partizana) - Kašljavac, Hrvat, civil
- Kranjčević Stjepan (1926. + 1945. - nestao u ratu) - Kašljavac, Hrvat, HDV
- Kresoja Josip (1906. + 1945. - ubijen od komunista poslije rata) - Kašljavac, Hrvat, civil
- Lončarević Slavko (1921. + - nestao

- u ratu) - Kašljavac, Hrvat, njem. vojnik
- Lončarević Stjepan (1896. + 1948. - umro od posljedica mučenja) - Kašljavac, Hrvat, civil
- Mađer Mato (1925. + 1944. - poginuo u ratu) - Kašljavac, Hrvat, HDV
- Mraz Stjepan (1908. + 1943. - poginuo u ratu) - Kašljavac, Hrvat, HDV
- Pećar Josip (1921. + - poginuo u ratu) - Kašljavac, Hrvat, njem. vojnik
- Pećar Stjepan (1919. + 1944. - poginuo u ratu) - Kašljavac, Hrvat, njem. vojnik
- Šajatović Luka (1896. + - odveden u toku rata i ubijen) - Kašljavac, Hrvat, civil
- Šajatović Mato (1903. + - nestao u ratu) - Kašljavac, Hrvat, HDV
- Šignjar Đuro (1914. + 1944. - poginuo u ratu) - Kašljavac, Hrvat, njem. vojnik
- Škvorc Stjepan (1902. + 1945. - umro pod sumnjivim okolnostima) - Kašljavac, Hrvat, civil
- Žabalj Marija (1897. + 1945. - ubijena od partizana) - Kašljavac, Hrvatica, civil.

Godine 1802. Kašljavac je imao 24 rimokatolika i 112 pravoslavaca.
Broj stanovnika (ukupno):
1802.; 136, 1857.; 177, 1869.; 206, 1880.; 221, 1890.; 278, 1900.; 325, 1910.; 355, 1921.; 409, 1931.; 485, 1948.; 466, 1953.; 430, 1961.; 386, 1971.; 305, 1981.; 250, 1991.; 206, 2001.; 170 i 2011.: 153. Godine 1931. ovo naselje prilikom popisa stanovništva iskazano je kao Carev Lazarevac.

Lasovac

Lasovac (dolazi i kao Lasovec i Lasavec) je najjužnije naselje šandrovačke općine, a ujedno i najduže naselje cijele općine. Prema

Stradali civili i vojnici 1941. - 1945. i u poraću KAŠLJAVAC	Žrtve fašizma prema komuničkim podacima
18	41 ?

Dolje: spomen ploča (podigao SUBNOR) iz 1964. godine koja je postavljena na pročelju društvenog doma u Kašljavcu. Foto: 1/2017. Podaci prikazani u tabeli ("41 ?") odnose se i na više istih osoba upisanih i na ploči u Ravnešu. Prema podacima na ovoj ploči stradali su (partizani): Valjevac Jakob, Boško Despotović, Zjačić Đuro, Komlenac Jovo, Paunović Mile, Miletić Slavko, Kovač Dušan, Fleković Andrija, Banak Marko, Božović Milan, Valadžija Nikola i Kostadinović Jovo. Žrtve fašizma navedeni su: Miletić Jovo, Čačuga Jovo, Radelić Nikola, Adam i Savo, Rogožar Đuro, Vorkapić Đuro, Hajduković Miloš, Valadžija Milka, Petrović Đuro, Popović Andrija i Ilić Milka. Osim njig navodi se i 17 članova obitelji Đurđević (?).

POD BARJAKOM SKJ I POD RUKOVODSTVOM MARŠALA TITA, U BORBI ZA SLOBODU, ZA BRATSTVO NARODA ZA SOCIJALIZAM I MIR U SVIJETU OD 1941-1945 DALI SU SVOJE ŽIVOTE NAJDRAŽI SINOV NIŠEG SELA NEKA IM' JE VJEĆNA SLAVA!		
PALI BORCI		
JAKOB VALJEVAC	1913 - 1944	
BOŠKO DESPOTOVIĆ	1924 - 1943	
ĐURO ZJAČIĆ	1917 - 1943	
JOVO KOMLENAC	1904 - 1943	
MILE PAUNOVIĆ	1909 - 1943	
SLAVKO MILETIĆ	1925 - 1943	
DUŠAN KOVAČ	1914 - 1944	
ANDRIJA FLEKOVIĆ	1914 - 1943	
MARKO BANAK	1920 - 1943	
MILAN BOŽOVIĆ	1924 - 1944	
NIKOLA VALADŽIJA	1923 - 1945	
JOVO KOSTADINOVIĆ	1925 - 1946	
ZRTVE FAŠIZMA		
JOVO MILETIĆ	JOVO ČAČUGA	NIKOLA RADELIĆ
ĐURĐ ROGOŽAR	ĐURĐ VORKAPIĆ	ADAM SAVO
MILOŠ HAJDUKOVIĆ	MILKA VALADŽIJA	MILKA ILIĆ
ĐURĐ PETROVIĆ	ANDRIJA POPOVIĆ	LUJZA ST. MILE, ZLATAN, ANKA ML. ZLATKO
SAVEZ BORACA NOR KAŠLJAVAC, 1964.		

nekim podacima postoji još od kraja 1680-ih godina. Nema dokaza, međutim nije niti isključeno da je ime mađarskog podrijetla, te da se naselje nekada zvalo Laslovac. Osim toga, sudeći prema postojanju pravoslavne crkve početkom druge polovice 18. st.

kao i pravoslavnog župnog dvora moguće je da je nakon istjerivanja Turaka iz ovog dijela Hrvatske naselje nastanjeno pravoslavnim stanovništvom ili *Vlasima*. Nesumnjivo je da je do kraja 19. st u *Lasovac* doseljeno dosta Mađara (1910. je živjelo 354 Mađara), međutim oni su stradali tijekom komunističke vladavine i 1991. ih je bilo svega 47. Godine 1863. u *Lasovcu* je upisano 30 kućnih brojeva sa rimokatoličkim stanovništvom.

Godine 1782. imao je oko 40 kuća, a na zapadnoj strani prema *Ravnešu* nalazila se drvena pravoslavna crkva sv. *Jovana*. Danas ta crkva ne postoji, ali su vidljivi temelji na prostoru pravoslavnoga groblja prema *Ravnešu*.

Evo nekih podataka iz povijesti *Lasovca*. Gdje se do 1886. godine nalazilo rimokatoličko groblje ne znamo, međutim te je godine otvoreno i blagoslovljeno novo (današnje) groblje i posvećeno novo raspelo u centru naselja.

Dvije godine kasnije 1888. na 1889. izgrađen je zidani zvonik u centru *Lasovca* pod zaštitnikom sv. *Vendelinom*, a 1889. *Lasovčani* kupuju od župne crkve za 240 forinti dva manja stara zvona za svoj zvonik. 1892. godine u *Lasovcu* je otvorena škola i to prvo u iznajmljenoj seoskoj kući, tako da od tada u ovu školu idu djeca *Lasovca*, *Lasovac Brda* i *Ravneša*. Prvi učitelj je bio *Stjepan Benkek*, a vjerojatno je i njegova supruga *Hermina r. Strugar* bila učiteljica. Početkom 1900-ih se spominje učitelj *Milan Nasso* (*Status anim...*, od nakon 1900., 371).

Godine 1896. podigla je *Ana Kerestur* iz *Pupelice* raspelo u *Lasovcu* i osnovala zakladu za njegovo održavanje. Dvije godine

kasnije (1898.) izgrađena je nova zgrada škole.

Godine 1912., budući da je ovdje živjelo dosta Mađara prišlo se osnivanju jedne vrste štedno kreditne zadruge i koju su vidli Mađari i to "Gospodarska vjeresijska udruga *Lasovac* kao član zemaljske središnje vjeresijske udruge u Madjarskoj". Pravila su bila od 8. lipnja 1912. Upisano u registar 28. 6. 1912. (*Registar za društvene tvrtke*, str. 118). "Članovi ravnateljstva su Nemet György, Pappa Mihaly, Farkaš Joszef, Berke György, Nijers Josef, Nagy Ištvan svi poljodjelci iz *Lasovca*". Ne zna se do kada postoji. Vjerojatno kao i ona u *Pupelici*, do 1925. godine. Elektrifikacija *Lasovca* izvršena je 1955/56. godinu. Godine 1954. osnovano je *Dobrovoljno vatrogasno društvo*. 1989. godine izgrađena je današnja kapelica u centru naselja kojoj su patroni sv. *Vendelin*, budući da je od druge polovice 19. st. ovdje živjelo mnogo Mađara. Nekadašnji zvonik je bio također posvećen mađarskom svecu sv. *Vendelu*. Nova kapelica u centru naselja iz 2012. posvećena je sv. *Petri i Pavlu*.

Godine 1782. *Lasovac* je opisan ovako: "Br. 9, Selo *Lasovac* ("Dorf Laszovecz"). Udaljeno je puni sat od *Severina*, punih četvrt sata od *Bedenika*, sat i četvrt od *Bedeničke*, sat i pol od *Ribnjačke*, tri četvrt sata od časničke postaje u *Pupelici*, punih četvrt sata od *Ravneša*. Potonje četiri udaljenosti računane su od gostionice. Ovo je selo izgrađeno vrlo razvučeno na raznim ravnim uzvisinama, dugačko je oko tri četvrt sata i njegove su kuće razdijeljene na tri dijela, nisu nadvišene ni s koje strane i imaju blagi pad prema dolini kojom teče Šandrovačka. Potok Šandrovačka, koji se na kraju sela izlijeva u *Bedeničku*, dotječe iz Šandrovca iz 11. sekcije. U njega se ulijeva potok *Pupelica*

Gore: pogled na centar Lasovca od zapadne strane (od sela Ravneša). Foto: listopad, 2016.

između sela *Pupelice* i kuća koje pripadaju selu *Pupelici* i položene su istočno od njega. Njegov tok bude jako zapriječen kod *Šandrovačkog mlina*, stoga se napose za kišna vremena širi po livadama i čini ih močvarnim te se preko njih može prijeći samo za vrlo suha vremena samo preko mosta. Njegova je voda pitka za ljudi i stoku. Ovdašnja će šuma biti opisana kod sela *Ribnjačke*. Put koji iz ovog sela ide u *Ravneš* i prolazi kraj crkve sv. *Jovana* ima, doduše, čvrsto tlo, no u ostalome će biti iscrpljije opisan kod sela *Ravneša*. Put koji iz donjeg kraja sela ide u *Severin* na ravnici ima čvrsto tlo, kroz šumu pak do potoka *Mikleuške* za vlažna je vremena vrlo glibljiv i strm. U dolini kroz šumarak stalno je močvaran zbog vode koja dolazi iz potoka, koji se tamo stječu. Put koji ide u *Bedenik* opisan je kod *Bedenika*, broj 7. Put prema *Ribnjačkoj* od gornjih je kuća odmah na nizbrdici strm i za kišna vremena vrlo blatnjav, nastavlja se takve kakvoće kroz šumu *Lug* do prvo označene kuće, a zbog guste šume i stalne sjene teško se osuši. Mostovi preko *Malog* i *Velikog*

jarka isto su tako loši i od te se prve kuće put opet proširuje, ima čvrsto tlo i uporabljiv je za svako vozilo. Put prema *Bedeničkoj*, iz srednjeg dijela sela od označene je gostionice tik do *Šandrovačkog potoka* isto tako strm, za jake kiše postane vrlo ispran i stoga se stalno mora popravljati. Potok se prelazi lošim mostom. Na njemu se, nedaleko od gostionice, nalazi jaka vododerina, u kojoj se može sakriti oko 100 ljudi i koji svojom vatrom s boka mogu pucati na put koji dolazi iz *Ribnjačke*. Preko potoka kroz šumu na *Lasovačkom brijezu* put je za vlažna vremena sklizav i strm, izvan šume ima pak čvrsto tlo i naskoro se osuši, takve se kakvoće nastavlja do najbliže vinogore, odakle se taj put vrlo nizbrdo spušta u *Ribnjačku* i u *Bedeničku* kao vrlo uzak put. Iste je kakvoće i put koji iz najdonjeg dijela sela ide povrh *Šandrovačkog mlina* preko vinograda *Lasovačkog brijeza* u *Bedeničku*.

Uzvisina sela dominira nad svim putovima koji dolaze preko *Bilogore*. Crkva koja se ovdje nalazi od drva je. Iz svećeničkog stana, koji je izgrađen vrlo povišeno, otkriva se vrlo daleki teren. Živežne se namirnice mogu prevesti u *Bjelovar*." (Horbec I., Jukić

Gore: zvonik izgrađen u Lasovcu 1888. na 1889. godinu. Foto: nakon 2000. Izvor: PPU Općine Šandrovac, 103.

I. i Valentić M.: Hrvatska na tajnim..., 219-220, seksc. 16).

Od 1850. ih godina pa do početka 20. st. Lasovac je bio dosta veliko naselje. U tom je razdoblju imao više stanovnika od Šandrovca.

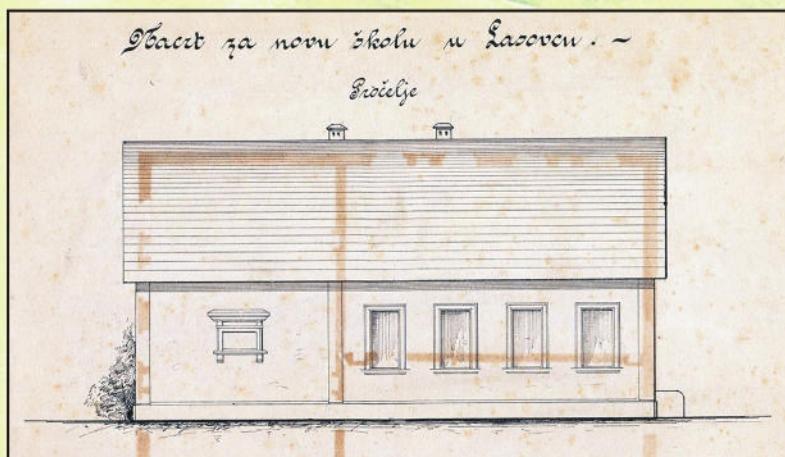
U vrijeme Drugog svjetskog rata i nakon njega stradalo je 26 Lasovčana:

- Borkovac Mirko Ljubomir (1922. + 1945. - ubijen) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Budrović Ivan (1909. + 1942. - ubijen od partizana) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Budrović Martin (1915. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Česi Vinko (1922. + 1945. - ubijen

Dolje: pogled na ulaz u Lasovac od sjeverne strane. Foto: 10/2016.

Gore: zgrada područne OŠ u Lasovcu. Foto: 10/2016. Dolje: nacrt pročelja školske zgrade iz 1898. godine (Nacrti...DAB, Lasovac 1898. godine, C40, kut. 12).

Novi grb DVD Lasovac. 2017. Izvor: VZ OŠ.

Dolje: faksimil dijela stranice broj 371 Status animaruma koji je započet oko 1900. godine. Bez kućnog broja navodi se "Škola" i obitelji učitelja Stjepana Benkeka i Milana Nasso. U župnom arhivu u Šandrovcu.

Slavno obiteljsko	Br. Ime i prezime	Godina, dan i mjesec narođenja	Godina, dan i mjesec vještanjia	Godina, dan i mjesec smrti	Bjrosto <i>Lasovac</i>									
					Površini	371	Napredak o vjeronsku	19	19	19	19	19	19	19
cd	Stjepan Benek	1868 1869	1894 1900	1900										
cd	Milano Nasso	1865 1866	1894 1895	1900 1905										
a	Stjepan Benek	1865 1866	1894 1895	1900 1905										
a	Draženija	1896 1897	1896 1897	1897 1898										
a	mlaka	1898 1899	1898 1899	1899 1899										

*Nasso
mlaka mister*

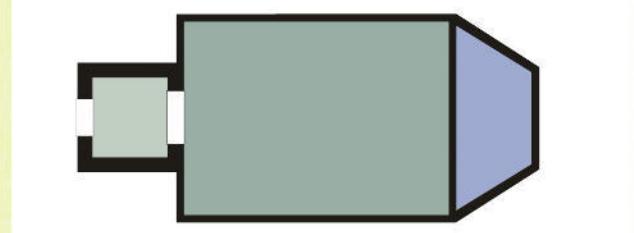

<p>članovima i članovima članova učenja o paterostvu kojih procesa i učenja vrednosti soga oslovnog dijela.</p> <p>Pravnačko je zabilježio točku učenju koju, da varenim članom nog učenja pustodanice svog počasni člana, želi učenju učenja učenja vrednosti vrednosti i učenja je učenja nog učenju učenja takozvane svet Elizije, učenju učenja.</p> <p>Oglošen učenju učenja učenja u Zagrebu izložen učenju učenja učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju</p> <p>Članovi razmisljajući o učenju učenju i učenju učenju učenju učenju učenju i učenju učenju učenju učenju učenju i učenju učenju učenju učenju učenju</p> <p>Oduzetno učenje učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju učenju</p>	<p>Sl. 269</p> <p>P. 2012. obavio: Pog i Lasovac</p> <p>Danijel</p>
--	---

Gore: detalj iz Registra društvenih tvrtki, str. 118. Detalj dijela Pravila GVU Lasovac iz 1912. godine. DA Bjelovar.

Kapelica sv.
Pete i Pavla u
Lasovcu
izgrađena 2012.
Osnova - zvonik
iz 1888., kapela
blagoslovljena
27. 4. 2013.
(blagoslovio prvi
bjelovarski
biskup mons.
Vjekoslav
Huzjak). Foto:
10/2016.
Dolje: osnovni
tlocrt kapelice.

Stara kapelica sv.
Vendela iz 1989.
godine. Izvor:
Google Street
View 2017.,
snimljeno 3/2012.

na Križnom putu) - Lasovac, Hrvat, HDV

- Debeljak Andrija (1922. + - nestao u ratu) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Dragec Franjo (1924. + 1943. - poginuo u ratu) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Horvat Josip (1898. + - poginuo u ratu) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Levar Pavao (1913. + - nestao u ratu) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Mađerić Marija (1894. + 1944. - umrla od posljedica ranjavanja) - Lasovac, Hrvatica, civil
- Marinčić Đuro (1907. + 1943. - poginuo u ratu) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Mikšec Slavko (? + 1945. - ubijen od partizana) - Lasovac, Hrvat, civil
- Palac Ante (? + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Peteranec Josip (1907. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Pezer Križan (? + - 1945. - ubijen na Križnom putu) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Pezer Rade (? + 1945. - ubijen od komunista) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Plečić Stjepan (1907. + 1944. - ubila ga bomba) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Prukijaš ? (? + 1943. - ubijen od partizana) - Lasovac, Hrvat, civil
- Rakoci Franjo (1941. + 1946. - ubijen nesretnim slučajem) - Lasovac, Hrvat, civil
- Sabadija Ivan (1910. + 1945. -

Lijevo: rimokatoličko groblje u Lasovcu je otvoreno i blagoslovljeno 1886. godine. Foto: 10/2016.

nestao u ratu) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Sabađija Tomo (1914. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Sabolović Nikola (1907. + - nestao nakon rata) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Tudić Slavko (1925. + 1945. - poginuo u prometnoj nesreći) - Lasovac, Hrvat, HDV
- Tudić Tomo (1897. + - ubijen u toku rata) - Lasovac, Hrvat, civil
- Tudić Tomo (1904. + 1943. - umro)
- Lasovac, Hrvat, HDV
- Vidović Mirko (1902. + 1942. - ubijen od partizana) - Lasovac, Hrvat, civil
- Zglavnik Karlo (1901. + 1945. - partizani ga odveli - nestao) - Lasovac, Hrvat, HDV

Na izborima za *Mjesne odbore* 2014. u Lasovcu (s Lasovac Brdom) su izabrani: Rakoš Mario - pred. (HDZ), Bugarinović Željko - zamj. pred. (HDZ), Kežman Goran (HDZ), Krasniqi Krista (HSS) i Bajević Miro (HSS).

Godine 1802. Lasovac je imao svega 22 rimokatolika, ali i 335 pravoslavaca. Broj stanovnika:
1802.; 357, 1857.; 528, 1869.; 625, 1880.; 711, 1890.; 975, 1900.; 1063, 1910.; 1161, 1921.; 1164, 1931.; 1004, 1948.; 889, 1953.; 849, 1961.;

Gore: pogled na pravoslavno groblje u Lasovcu gdje se nalazila barokna crkva sv. Jovana. Foto: 2016.

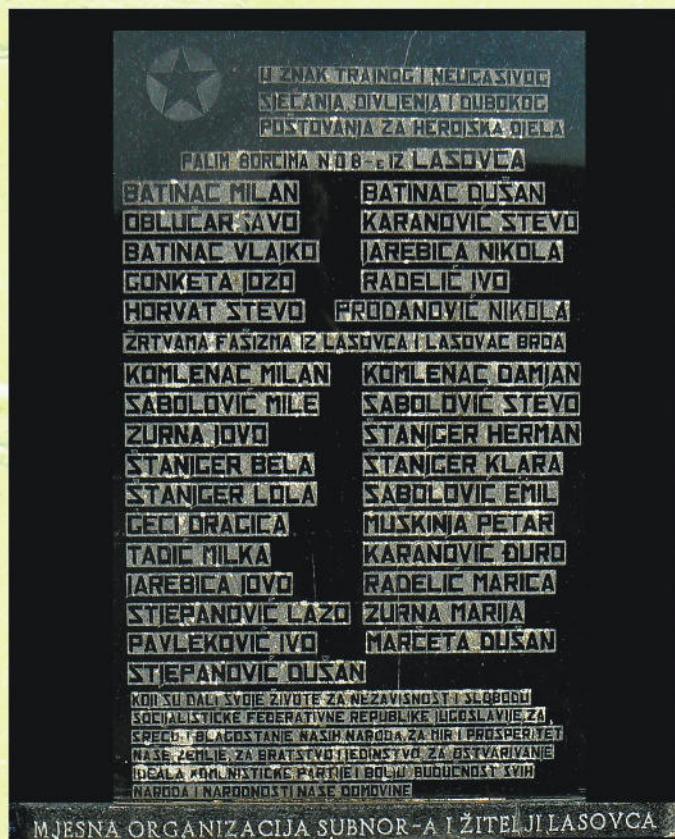
825, 1971.; 784, 1981.; 729, 1991.; 612, 2001.; 608 i 2011.: 561 (za 1910. i 1921. sadržani su podaci i za Lasovac Brdo)

Lasovac Brdo

Lasovac Brdo do početka 20. st. u stvari je bio vinorodni kraj, odnosno vinogradi istočno od Lasovca (tzv. *Lasovački brijež*) prema

Detalj ostataka profilacija na pročelju posljednje zidane ljepotice (gore) iz početka 20. st. u Lasovcu. Sjeverni dio Lasovca - izgrađeno 1909. godine. Foto: 10/2016.

MJESNA ORGANIZACIJA SUBNOR-A I ŽITELJI LASOVCA

Ribnjačkoj. Lasovac Brdo do sredine 19. st. je nastanjeno stanovnicima iz okolnih mjesta. U popisu stanovništva od 1900. ima 135 stanovnika, a sredinom 1860-ih oko 40 kuća. U *Status animarumu* od 1863. kuće ovog naselja nisu upisane jer su vjerojatno smatrane klijetima vinograda Lasovca. Od 1941. do 1945. i u poraću stradalo je vrlo mnogo stanovnika ovog naselja:

- Ban Stjepan (? + - nestao u ratu) - Lasovac Brdo, Hrvat, njem. vojnik
- Geci Matija (1915. + 1942. - ubijen u ratu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Halapa Tomo (1906. + 1943. - streljan od partizana) - Lasovac Brdo, Hrvat, njem. vojnik
- Horvat Miško (? + - ubili ga partizani - pilili na jarcu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Iger Stjepan (1919. + - nestao u ratu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Ileković Adam (1913. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Ileković Nikola (oko 1895. + 1942. - ubijen od partizana) - Lasovac Brdo, Hrvat, civil

Lijevo: spomen ploča koju je u centru Lasovca postavio SUBNOR Lasovca početkom 1960-ih. Foto: 2016. Prema podacima sa ove ploče poginuli su partizani ("pali borci"): Batinac Milan, Dušan i Vlajko, Oblučar Sava, Karanović Stevo, Jarebica Nikola, Gonketa Jozo, Radelić Ivo, Horvat Stevo i Prodanović Nikola. Kao žrtve fašizma Lasovca i L. Brda navedeni su: Komlenac Milan i Damjan, Sabolović Mile, Emil i Stevo, Zurna Jovo i Marija, Stanjger Herman, Bela, Klara i Lola, Geci Dragica, Muškinja Petar, Tadić Milka, Karanović Đuro, Jarebica Jovo, Radelić Marica, Stjepanović Lazo i Dušan, Pavleković Ivo i Marčeta Dušan.

Stradali civili i vojnici 1941. - 1945. i u poraću

LASOVAC 26

LASOVAC BRDO 29

Žrtve fašizma prema komunističkim podacima

LASOVAC sa L. Brdom 31

LASOVAC BRDO ?

- Klaub Antun (1927. + nakon 1945. - objesili ga partizani) - Lasovac Brdo, Hrvat, njem. vojnik
- Kolar Mato (? + - nije se vrati iz rata) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Kovačić Ivica (oko 1920. + - ubijen u ratu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Malivuković Stevan (1904. + 1943. - ubijen od partizana radi suradnje s HDV) - Lasovac Brdo, Srbin, civil
- Mikoč Antun (? + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Lasovac Brdo, Hrvat, civil
- Mikoč Franjo (1906. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Palajić Filip (1913. + 1945. - poginuo u ratu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Palajić Jandro (1915. + 1945. - poginuo u ratu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Pavleković Andrija (1903. + 1943. - ubijen od partizana) - Lasovac Brdo, Hrvat, civil
- Pospišil Franjo (1910. + - poginuo u ratu) - Lasovac Brdo, Hrvat, njem. vojnik
- Rogović Miško (1904. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Lasovac

Sveti Jurajec, Šandrovac, Lasovac, Pupelica, Gospodarske vjeresijske udruge u Pupelicama	R. 10-12	obnovi.
Bonifacij Galicic, Živko Nešić i Josip Gulyas Te moje mame nekako članova vjeresijske udruge Pukarac, Milija Klemenc i Stjepan Čemec.		članovi Klemenc
Croatian War registration card from 1925 showing the cancellation of the "Gospodarske vjeresijske udruge u Pupelicama".		Lasovac
Cancelled stamp from the Croatian War registration card.		Pupelica

Gore: faksimil bilješke u Registru za društvene tvrtke (str. 106) iz 1925. godine gdje je utvrđeno brisanje Gospodarske vjeresijske udruge u Pupelici. Izvor: Državni arhiv Bjelovar.

Brdo, Hrvat, HDV

- Rogović Stjepan (1925. + 1943. - poginuo na bojištu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Rogović Stjepan (1927. + 1944. - poginuo na bojištu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Rogović Tomo (1911. + 1944. - poginuo na bojištu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Rupčić Mato (1911. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Rupčić Petar (1914. + 1945. - poginuo na bojištu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Rupčić Slavko (1919. + 1944. - ubijen od partizana) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Rupčić Stjepan (1920. + 1945. - poginuo na bojištu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Rupčić Tomo (1907. + 1945.? - poginuo na bojištu) - Lasovac Brdo, Hrvat, njem. vojnik
- Stanković Stjepan (1904. + 1944. - umro nakon ranjavanja) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Šemovčan Luka (1915. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV
- Šuveljak Đuro (? + - nije se vratio iz rata) - Lasovac Brdo, Hrvat, HDV

Broj stanovnika:

1890.; ? 1900.; 135, 1910.; ? 1921.; ? 1931.; 189, 1948.; 148, 1953.; 143, 1961.; 113, 1971.; 78, 1981.;

28. 1991.; 17. 2001.; 11. i 2011.: 9.

Podaci za godinu 1910. i 1921.

uneseni su pod Lasovac.

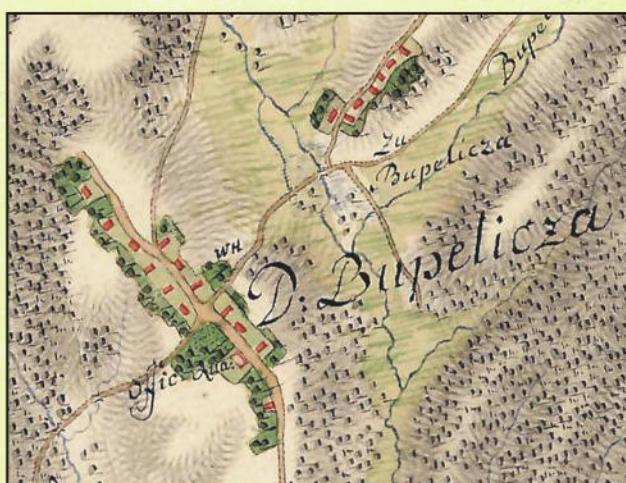
Pupelica

Kao i Šandrovac i Lasovac Pupelica je nastanjena već

krajem 1680-ih godina. 1780-ih godina Pupelica ima 20-ak kuća, a naselje je podijeljeno na Pupelicu i zaseok Malu Pupelicu sjeveroistočno od naselja, prema brdu sa vinogradima Šašnjevac.

Pupelica je smještena na cesti koja od Šandrovca prema jugu vodi do Lasovca, dok se u sastavu župe u Šandrovcu nalazi od osnivanja 1753., ali se navodi i kao filijala župe Velikog Trojstva u popisu iz 1688. godine. Tijekom 18. st. ovdje doseljavaju pravoslavni krajišnici.

1782. godine opisana je ovako: "Br. 12, Selo Pupelica ("Dorf Pupelicza"). Udaljeno je pola sata od Šandrovca, punih tričetvrt sata od Kašljevca, tričetvrt sata od časničkog konačišta u Ravnešu, puna dva i

Pupelica (i Mala Pupelica - u sredini gore) na karti iz 1782. godine. Na južnom dijelu naselja nalazila se je graničarska štacija (ili straža). Danas ne možemo točno odrediti koja je to lokacija (www.mapire.eu).

tričetvrt sata od *Prugovca* (11. sekcija), sat i tričetvrt od *Suhe Katalene* (11. sekcija), sat i četvrt od *Jasenika* (11. sekcija), puni sat i pol od *Ribnjačke*. Potonje su udaljenosti određene od gostonice. Leži na dugom, visokom gorskom hrptu, koji se spušta od *Šandrovca* i na kojem se nalaze brdske glavice *Seče*, *Kalića* i *Kučerine*. Na istočnoj strani tog sela teče *Šandrovačka*, naprotiv, na zapadnoj strani potok *Skranj*. Kuće koje leže odvojeno od tog sela na drugoj su strani potoka *Šandrovačke*, na malom gorskom podnožju koje se spušta s vinogore *Male reke*. Potok *Šandrovačka* spušta se od *Šandrovca* i češće prouzroči poplave zbog nasipa koji se na njemu nalazi kod mлина *Prkosa*. Poplave čine livade močvarnima, a time je i prolaz bez mosta nemoguć. Istog su obilježja i ostale vode. Potok *Pupelica* nastaje na podnožju brda *Male reke* i ispod odvojenih kuća sela spaja se sa potokom *Šandrovačkom*. Potok je istih obilježja kao i *Šandrovačka*.

Šume su uglavnom obrasle visokim stablima, jako zarasle i ispresijecane jarcima. Put odavde prema *Šandrovcu* već je opisan u 11. sekciji, broj 13, naprotiv putem koji vodi u *Suhu Katalenu* kroz vinogoru, no prije toga kroz dolinu *Pupelice*, u vlažna je godišnja doba teško proći, gore ima, doduše, čvrsto tlo, no strm je i kroz šume uzak, ipak, međutim, lakim je vozilima uporabljiv za svakakva vremena. Put prema *Ravnešu* već je opisan kod *Ravneša*, naprotiv, put prema *Lasovcu* ima isto tako čvrsto tlo. Nad selom dominira uzvisina položena iznad njega, a s brda *Kučerina* pruža se daleki vidik. Ovo selo, kao i *Lasovac*, kad je zauzeto; moglo bi pružiti mnogo otpora neprijatelju koji dolazi iz *Virovitice* iz *Slavonije*, a kada se povrh toga drže zauzetim uzvisine brda *Kosa debelog hrasta* do peći za pečenje cigle kod *Bedenika*, tada s

Dolje: spomen ploča iz 1959. godine na spomeniku u centru Pupelice kojega je iste godine podigao SUBNOR Pupelica. Nalazi se ispred društvenog doma izgrađenog 1960-ih godina. Foto: 1/2017. Prema istim podacima poginuli su (partizani): Škrbina Mirko, Lepir Jovo, Despetović Stevo i Branko i Krajcar Franjo, a kao žrtve fašizma navode se Škrbina Mile, Radinović Milan, Kon Notan i Cilića i Brajner Beta.

Stradali civili i vojnici 1941. - 1945. i u poraću PUPELICA	Žrtve fašizma prema komu- niističkim podacima
17	10

istočne strane neprijatelj ne može prodrijeti, a da ne bude otkriven. Živež se može prevesti ili dovesti kako je označeno u broju 11." (Horbec I., Jukić I. i Valentić M.: Hrvatska na tajnim..., 222-223, sek. 16).

Danas nam nije jasno porijeklo ovog toponima. Godine 1896. Ana Kerestur na uspomenu svojega pokojnog supruga Josipa dala je podići raspelo i u centru Pupelice, a dvije godine kasnije (16. siječnja 1898.) otvoreno je i

blagoslovljeno novo (današnje) groblje u *Pupelici*, koje se nalazi na sjevernom dijelu mjesta prema *Sandrovcu*. U isto vrijeme otvoreno je i blagoslovljeno novo groblje u *Kašljavcu* (9. siječnja 1898.). Stanovnici pravoslavne vjere imaju groblje u *Maloj Pupelici*.

Do kraja 19. st. ovdje doseljava dosta Mađara i oni, kao i u *Lasovcu* osnivaju "Gospodarska vjerensiska udruga *Pupelica*" u *Pupelici*. Pravila su od 6. ožujka 1912. Upisano 13. travnja 1912. godine. (*Registar za društvu tvrtke*, 106). Prvi članovi ravnateljstva su bili, kako stoji u registru isključivo Mađari koji su udrugu i osnovali: "Članovi ravnateljstva su Pentek Janos, Nagy Martan, Nagy Ferenc, Szablics Daniel, Nemet György, Julijas Vendez, Gulyas Josef". Već na godinu, 1913. dolazi do promjena: "Određeno brisanje dosadašnjih članova ravnateljstva Danelia Sablics, Gjure Nemet i Josipa Gulyasa te upis novoizabranih članova ravnateljstva Ivana Pankasz, Mihajla Kurucz i Stepana Nemet". Udruga je odjavljena 1925. godine. Naselje *Pupelica* elektrificirano je kada u *Sandrovac*, 1955. godine. Godinu dana ranije, 1954. osnovano je *Dobrovoljno vatrogasno društvo Pupelica*.

U Drugom svjetskom ratu i poraču iz *Pupelice* su od komunista stradali:

- Bogdan Josip (1926. + nakon 1945. - ubijen od komunista) - *Pupelica, Hrvat, HDV*
- Božin Đuro (1919. + 1941. - poginuo na bojištu) - *Pupelica, Hrvat, HDV*
- Halusek Josip (1912. + 1945. - poginuo na bojištu) - *Pupelica, Hrvat, njem. vojnik*
- Halusek Mato (? + - nestao u ratu) - *Pupelica, Hrvat, njem. vojnik*
- Jandrić Luka (1920. + 1942. - poginuo na bojištu) - *Pupelica, Hrvat, HDV*
- Lovrak Ivan (1920. + 1945. - ubijen

Novi grb Dobrovoljnog vatrogasnog društva *Pupelica*. 2017. Izvor: Vatrogasna zajednica Općine Šandrovac.

na Križnom putu) - *Pupelica, Hrvat, HDV*

- Malvić Slavko (1917. + 1944. - poginuo u Ključu) - *Pupelica, Hrvat, HDV*

- Malvić Stjepan (1899. + 1944. - partizani su ga strijeljali u Bačkovici) - *Pupelica, Hrvat, civil*

- Matošić Pavao (1925. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - *Pupelica, Hrvat, HDV*

- Murtić Jakob (1918. + 1943. - poginuo na bojištu) - *Pupelica, Hrvat, HDV*

- Nagy Imre (1909. + 1941. - poginuo u borbi protiv četnika) - *Pupelica, Mađar, HDV*

- Pavlović Mirko (1919. + 1941. - poginuo u borbi protiv četnika) - *Pupelica, Hrvat, HDV*

- Perec Stjepan (1908. + ? - poginuo u ratu) - *Pupelica, Hrvat, HDV*

- Petrovčić Ivan (1910. + 1943. - ubili ga partizani) - *Pupelica, Hrvat, HDV*

- Sabolić Ignac (1926. + 1943. - poginuo na bojištu) - *Pupelica, Hrvat, njem. vojnik*

- Šarić Petar (1925. + 1945 - ubijen na Križnom putu) - *Pupelica, Hrvat, HDV*

- Zvonar Fabijan (1914. + 1943. - ubili ga partizani) - *Pupelica, Hrvat, HDV*

Na izborima za *Mjesne odbore* 2014. u *Pupelici* su izabrani: Bogdan Dragan - pred. (HDZ), Malvić Krešimir - zamj. pred. (HSS), Godinac Zvonko (HDZ), Torbić Đuro (HDZ) i Malvić Marinko (HSS).

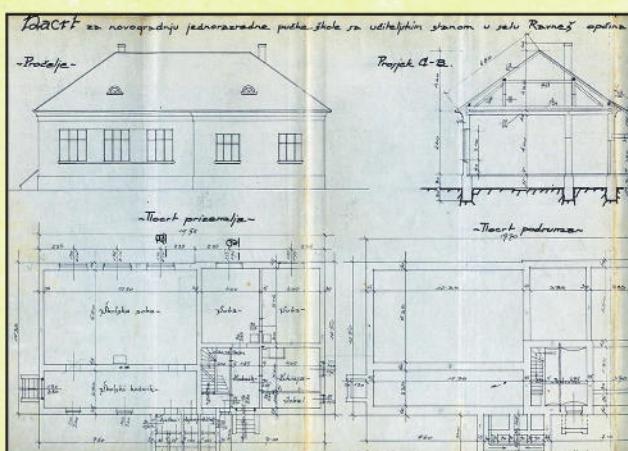
Godine 1802. u *Pupelici* živi 18 rimokatolika i 120 pravoslavaca.

Broj stanovnika (ukupno):

1802.; 138, 1857.; 205, 1869.; 276, 1880.; 272, 1890.; 400, 1900.; 442,

Zgrada nekadašnje škole u Ravnešu. O ovoj školi imamo malo podataka, kao i o zgradbi. Znamo da je izgrađena 1929. godine. Moguće je da se na ovom mjestu u vrijeme Vojne krajine nalazila krajiška štacija. Foto: listopad, 2016. Dolje: nacrti škole u Ravnešu u DA Bjelovar (sign. C54, kut. 13).

Dolje: pravoslavni poklonac u Ravnešu. Kraj 19. st. Foto: listopad, 2016.

Jug Ravneša na karti iz 1782. godine (www.mapire.eu).

1910.; 452, 1921.; 474, 1931.; 469, 1948.; 445, 1953.; 425, 1961.; 380, 1971.; 296, 1981.; 262, 1991.; 241, 2001.; 208 i 2011.: 171.

Ravneš

Ravneš se nalazi na južnom dijelu općine Šandrovac i to na jednoj prirodnoj kosi između Kašljavca, Pupelice i Lasovca. Prema jugu ga okružuju pašnjaci i oranice, dok na sjevernoj strani šumske površine. Prostor je, u odnosu na ostalo područje relativno ravan, pa podrijetlo toponima možemo tražiti u osnovi pridjeva ravno-, ravan-, ravna, ravne- (Ravneš = ravno zemljište). Naselje je nastanjeno do sredine 18. st., a 1782., prije nešto ranijem preustroju Đurđevačke pukovnije Ravneš je sjedište tadašnje graničarske satnije "O", u koju je pripadao Ravneš, Pupelica, Kašljavac i Lasovac. Kasnije su sva ta naselja, te Šandrovac i Jasenik pripadali severinskoj satniji br. 3.

Godine 1782. Ravneš je opisan ovako: "Br. 10, Selo Ravneš ("Dorf Ravnes"). Udaljeno je punih tričetvrt sata od Bedenika, puni sat od Severina, punih pola sata od Orovca, punih četvrt sata od Lasovca, pola sata od Kašljavca, sat i četvrt od Šandrovca, tričetvrt sata od časničkog konačišta u Pupelici. Potonje tri udaljenosti određene su od časničkog konačišta. Zgrade tog sela stoje na

dugoj uzvisini. Istočni joj obronak natapa vodom Medenac bunar, a zapadnu stranu potok Crnaja. Ti se potoci spajaju ispod sela, dobivaju naziv *Mikleuška* te se otprilike 1500 koraka ispod sela ulijevaju u *Severinski potok*. Selo ispresijecaju te vode koje teku s obju njegovih strana. *Skranj* i *Solarevac*, koji teku istočno, izviru u šumi *Kosi*, do prvog mosta nemaju važnosti i od svog se početka do ovog sela mogu gotovo na svim mjestima prijeći pješice i na konju. Od mosta nizvodno, gdje u njega utječe *Medenac* i *Jarečak bunar*, taj potok, koji nastaje spajanjem spomenutih potoka i naziva se *Mikleuška*, čini livade močvarnim. Voda svih tih potoka pitka je za ljude i stoku. Šume između brda *Blentine vinogradine* i *Kučerine*, potom šuma *Kosa* obrasle su visokim stablima i jako zarasle žbunjem. Put prema Kašljavcu na uzvisini do mosta preko potoka *Crnaje* ima čvrsto tlo, no dalje je opisan kod sela Kašljavca. Iste su kakvoće i putovi prema *Šandrovcu* i *Pupelicu*, samo ti putovi kroz šumu Kosu idu strmo uzbrdo i nizbrdo i nakon kišna se vremena ne osuše tako brzo. Put prema *Bedeniku* preko ravne uzvisine prvo je vrlo uzak zbog nasipa i dvaju mostova preko močvarnih livada i tu se jedna kola ne mogu ugnuti drugima, no na ravnici se proširuje, ima čvrsto tlo, nizbrdo kod ciglane preko potoka *Bedenika* postaje vrlo uzak. Put koji vodi u

Stradali civili i vojnici 1941.
- 1945. i u poraću

RAVNEŠ 18

Žrtve fašizma
prema komu-
niističkim podacima

RAVNEŠ 41 ?

Lijevo: spomen ploča iz 1959. na pročelje društvenog doma. Na ploči je upisano desetak osoba koje se nalaze upisane i u Kašljavcu. Radi se i o romskoj obitelji Đurđević. Ustanovljeno je da Romi ovdje nisu živjeli, pa ti podaci nemaju povijesnu osnovu (Ivković, isto, 674). Na ploči su navedeni "pali borci" (partizani): Valjevac Jakob, Vrbančić Dragutin, Radelić Milko i Đorđe, Lovrić Jovo, Brkić Rade, Vrbančić Pero, Komlenac Nikola, Blenta Tomica, Dumić Zvonko, Fućek Ivica, Zebić Emil, Biljan Đuro, Sanader Mile, Milaković Petar, Jandrić Jovo, Vukadinović Stevo i Zebić Mile. Žrtve fašizma: Đurđević Mišo, Mica, Janko, Branko, Zorka, Ljubica, Ružica, Đuro, Stojka, Mišo ml., Drago, Marko, Mileva, Desanka, Božika, Branko ml., Ljubica ml., Joško, Mićo, Ljuba, Marko ml. i Adam.

Lasovac ponešto je blatnjaviji, napose na mostu preko potoka *Skranja*, a potom do crkve sv. *Jovana* postaje strm. Selo nije nadvišeno ni s koje strane. Časničko je konačište građeno od kamena (cigle), leži vrlo visoko i kad bi se okolne drvene zgrade srušile, moglo bi se privesti dobrom stanju za obranu, napose za potporu povlačenja postrojbi koje su zaposjele uzvisine sela *Lasovca* i sam *Lasovac*. Živež se najprikladnije može prevesti u *Bjelovar*, u nužnim slučajevima pak i kroz *Bedenik* ili *Šandrovac*, *Sirovu Katalenu* i *Prugovac* u *Viroviticu* u *Slavoniji*. (Horbec I., Jukić I. i Valentić M.: isto, 220-221). Na karti iz 1782. ucrtano je dvadesetak kuća.

G odine 1802. Ravneš se nalazi u sastavu sandrovačke rimokatoličke župe,

Pogled na centar Ravneša sa zgradom društvenog doma, koja je izgrađena 1960-ih godina. Foto: 10/2016. u dvorištu ovog doma nalaze se gospodarske zgrade nekadašnje Poljoprivredne, odnosno Seljačke radne

međutim tada nema katoličkog stanovništva, već isključivo pravoslavno. Tek 1863. navodi se 5 katoličkih kuća. Novo rimokatoličko groblje Ravneš je dobio početkom 1948. godine. Naselje je elektrificirano 1955/56. godine, dok je *Dobrovoljno vatrogasno društvo* osnovano 1977. godine. U Ravnešu se nalazi jedno rimokatoličko raspelo, te jedan pravoslavni poklonac točno preko puta ceste na južnom dijelu mjesta, koja vodi do Lasovca.

Tijekom 20-og stoljeća na području današnje Općine Šandrovac bilo je dosta razvijeno zadružarstvo, a značjne su i zadruge na području naselja Ravneš. Prema nekim podacima (Vukadinović Boško...2017.) još prije 2. svjetskog rata u Ravnešu je *Seljačka sloga* osnovala Štedno-kreditnu zadrugu. O njoj arhivske grade nemamo sačuvane, već samo sjećanja. Navodi se da je već do Drugog svjetskog rata ovdje postojala mljekara, odnosno sabirnica mlijeka, te proizvodnja sireva. Također se navode podaci da je zadruga slala djecu na izučavanje raznih obrta, te da je već tada u Ravnešu bila otvorena i barem jedna trgovina. Nakon Drugog svjetskog rata povijest zadružarstva u Ravnešu

Novi grb DVD Ravneš.
2017. Izvor: VZ
Općine Šandrovac.

nije potpuno jasna. U sjećanjima Vukadinović navodi da je Poljoprivredna zadruga Ravneš osnovana 1946. godine, te da je već 1948. preustrojena u Opću poljoprivrednu zadrugu (OPZ). Prema istom iskazu 1955. godine ova zadruga proširuje djelatnost tovljenjem stoke, a 1956. počinje se baviti otkupom ljekovitog bilja (godišnje je otkupljivala 50-60 tona). Prema podacima istog svjedočanstva zadruga je radila do 1963., koje godine je imala 10 zaposlenih, i te je godine pripojena OPZ Severin, a od tada pa narednih desetljeća, do 1980-ih radi kao Poslovna jedinica OPZ Severin. Prema istom iskazu zadružni dom i druge prostorije koje su sačuvane sve do danas počinju se graditi nakon 1948. godine. Velika gospodarska zgrada i zadružni dom vidljivi su na zračnim snimkama iz sredine 1960-ih godina. Danas su te zgrade gotovo nepromijenjenog izgleda i odlično sačuvane, dok je zgrada zadružnog doma uređena (uz pomoć Općine Šandrovac posljednjih desetak godina) u društveni dom. U *Zadružnom leksikonu* iz 1957. u Ravnešu se spominje postojanje "Stočarske zadruge Ravneš" (Zadr. leksikon, XIII). Kako smo spomenuli o ravneškim zadrugama nemamo sačuvane grade, međutim sačuvan je dio arhiva *Seljačke radne zadruge "Borac"* Ravneš koja je bila osnovana 5. travnja 1949., a postojala je sve do 5. travnja 1953. Kod osnivanja je imala 33 člana sa 78 jutara zemljišta, a 1. siječnja 1950. u njezinom sastavu su 53 domaćinstva sa 176

članova i 181 ha zemljišta. Prvi predsjednik SRZ "Borac" bio je Vukadinović Mitar. U kakvim su točno vezama bile ove dvije zadruge danas još ne možemo konkretno odgovoriti, budući da nemamo dovoljno arhivske građe. U svakom slučaju ravneške zadruge su imale veliki gospodarski značaj u povijesti Ravneša, pa i bliže okolice druge polovice 20. st. Više o zadružarstvu u Ravnešu vidi sjećanja Vukadinović Boška na str. 217-218 u Prilozima ove knjige.

U vrijeme Drugog svjetskog rata i porača iz Ravneša je ubijeno 18 osoba:

- Čurila Franjo (1919. + ? - poginuo u ratu) - Ravneš, Hrvat, HDV
- Čurila Stjepan (? + ? - poginuo u ratu) - Ravneš, Hrvat, HDV
- Fuček Stjepan (1892. + 1944. - ubili ga partizani) - Ravneš, Hrvat, civil
- Grdan Ana (1935. + 1946. - ubili su ju komunisti) - Ravneš, Hrvatica, civil
- Grdan Ivan (1909. + 1943. - ubili ga partizani) - Ravneš, Hrvat, civil
- Kovač Ivan (1923. + 1946. - ubili ga komunisti) - Ravneš, Hrvat, HDV
- Krnjak Đuro (oko 1900. + - nestao u ratu) - Ravneš, Hrvat, HDV
- Krnjak Milan (1922. + - poginuo na bojištu) - Ravneš, Hrvat, HDV
- Kupres - Oslaković Josip (1920. + - nestao u ratu) - Ravneš, Hrvat, HDV
- Markuš Slavko (1923. + 1945. - ubili ga partizani) - Ravneš, Hrvat, HDV
- Markuš Stjepan (1896. + 1943. - ubili ga partizani) - Ravneš, Hrvat, civil
- Pećar Vinko (1894. + 1943. - ubili ga partizani) - Ravneš, Hrvat, civil
- Rašan Jakob (1914. + 1942. - poginuo na bojištu) - Ravneš, Hrvat, HDV
- Rašan Josip (1910. + 1942. - poginuo na bojištu) - Ravneš, Hrvat, HDV
- Rašan Mato (1921. + 1945. - ubili ga komunisti nakon rata) - Ravneš, Hrvat, HDV
- Rašan Pavao (1912. + 1944. - ubili ga partizani) - Ravneš, Hrvat, HDV

- Tučanac Nikola (1906. + 1945. - ubijen na Križnom putu) - Ravneš, Hrvat, HDV
 - Zdelar Pavao (1918. + 1946.? - ubili su ga komunisti) - Ravneš, Hrvat, HDV

Na izborima za *Mjesne odbore* 2014. u *Ravnešu* su izabrani: *Kos Damir* - pred. (HSS), *Zeman Đurđica* - zamj. pred. (HSS), *Dekalić Dragutin* (HSS), *Ivanović Danica* (HSS) i *Tomašinec Danijel* (HSS).

Broj stanovnika (ukupno):

1802.; ? 1857.; 193, 1869.; 205,
1880.; 234, 1890.; 320, 1900.; 412,
1910.; 372, 1921.; 425, 1931.; 410,
1948.; 369, 1953.; 361, 1961.; 685,
1971.; 295, 1981.; 247, 1991.; 200,
2001.; 156 i 2011.; 117.

Popis dokumentacije SRZ "Borac" Ravneš od 1949. do 1953. sa zaključkom - u DAB - 182/V-1 (0175), knj. 14, kut. 1

"Stupanje u zadrugu je dobrovoljno. U zadrugu mogu stupiti samo radni seljaci oba pola, koji su navršili 16 godina života i kojima je poljoprivreda glavno zanimanje... Članovi zadruge unose u zadrugu svoju zemlju izuzev okućnice... Nakon tri godine provedene u zadruzi može se iz nje istupiti..."

Gore: vrlo rijetka i jedinstvena fotografija ravneške Seljačke radne zadruge "Borac" iz početka 1950-ih godina. Ovo je američki traktor "Oliver" koji nije imao gume. Bio je i pogon za vršalicu žita (tzv. dreš). Tada je bio velika novost ne samo u Ravnešu već i u ovom dijelu Hrvatske.

Dolje desno: OPZ Ravneš nabavila je 1950-ih dva traktora tipa "Ferguson" i jednog tipa "Zadrugar" (foto iz 1960-ih godina). OPZ Ravneš osim zadružnih gospodarskih zgrada, koje su sačuvane sve do danas imala je i svoju veliku stočnu vagu. Ove rijetke fotografije su iz zbirke Mjesnog odbora Ravneš.

Dolje lijevo: članovi OPZ Ravneš 1960-ih godina prilikom jednog organiziranog pošumljavanja (sadnicama smreke) prostora oko Ravneša. Foto: iz zbirke Mjesnog odbora Ravneš.

Karta Google Earth 2016. **JASENIK**

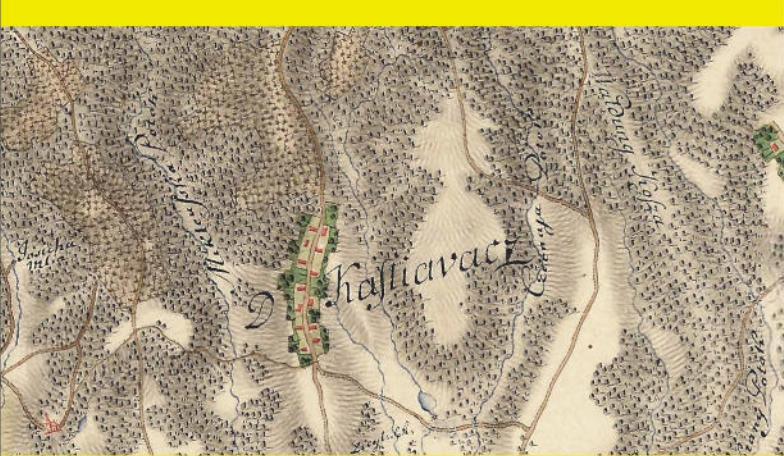
Karta 1782.

Karta Google Earth 2016. **KAŠLJAVAC**

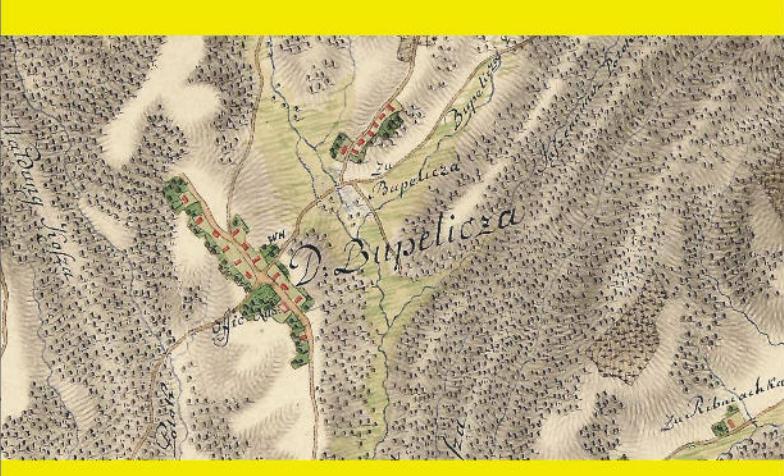
Karta 1782.

Karta Google Earth 2016. **PUPELICA**

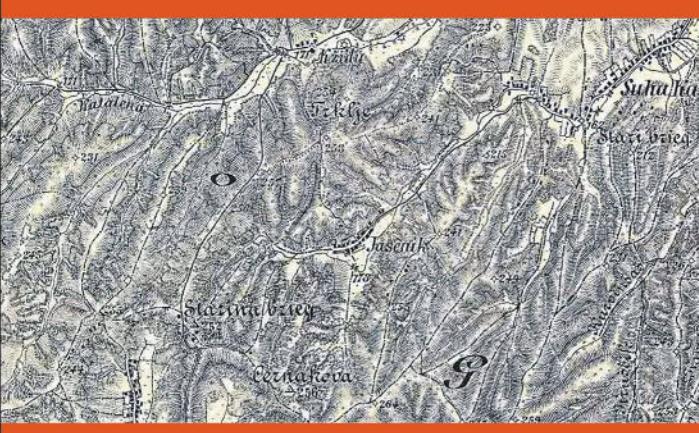
Karta 1782.

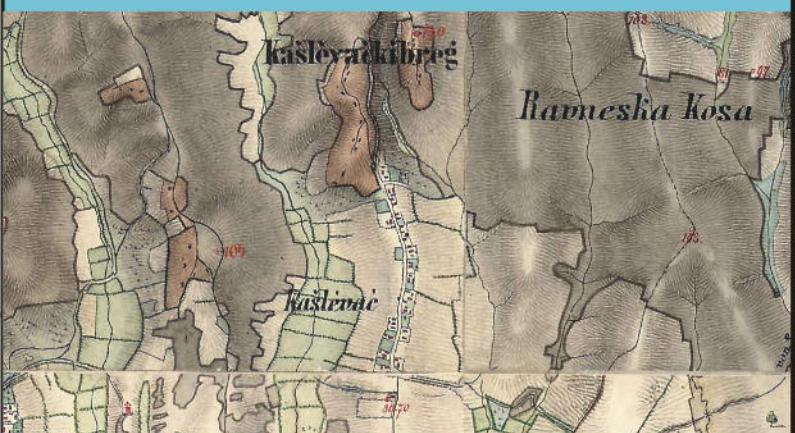
Karta 1865. - 1869.

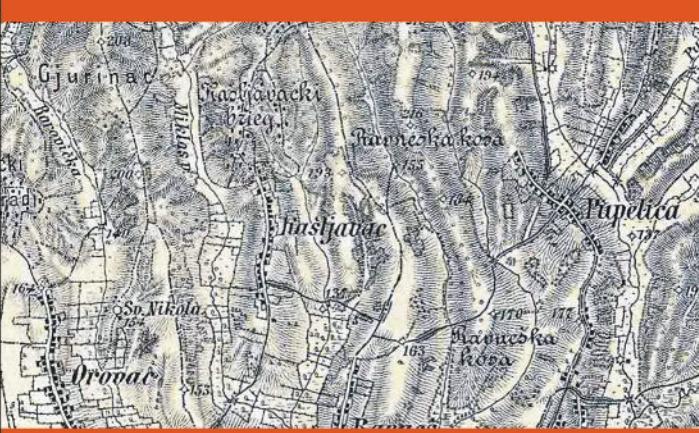
Karta 1880.

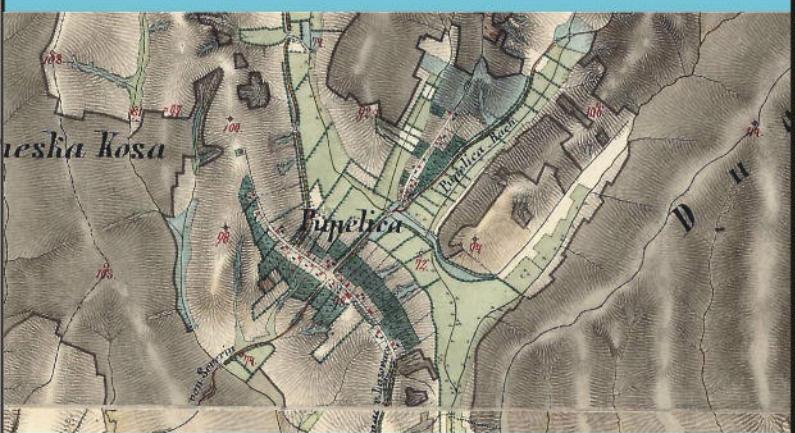
Karta 1865. - 1869.

Karta 1880.

Karta 1865. - 1869.

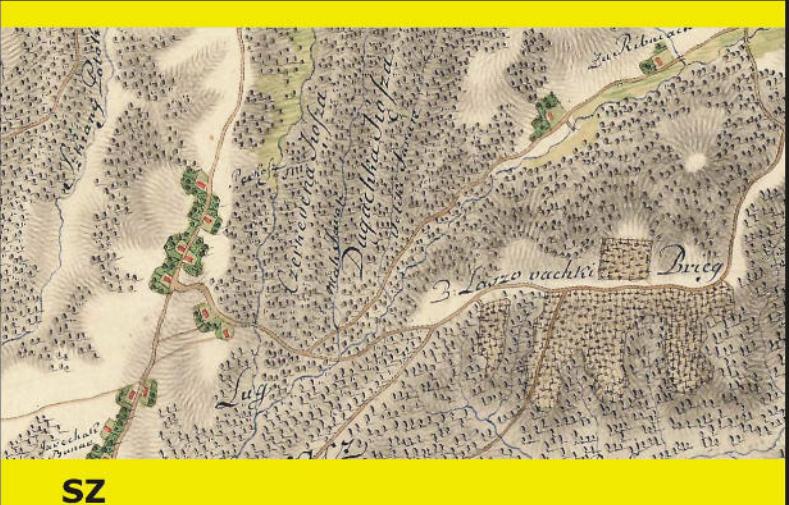
Karta 1880.

Karta Google Earth 2016. LASOVAC

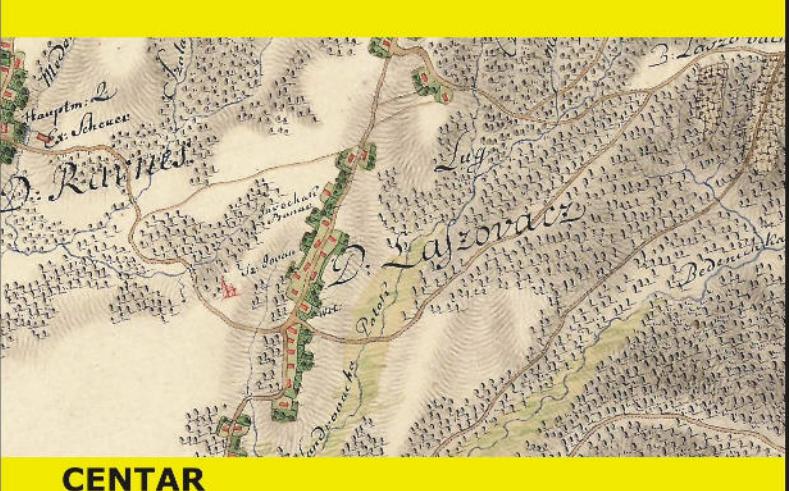
Karta 1782.

Karta Google Earth 2016. LASOVAC

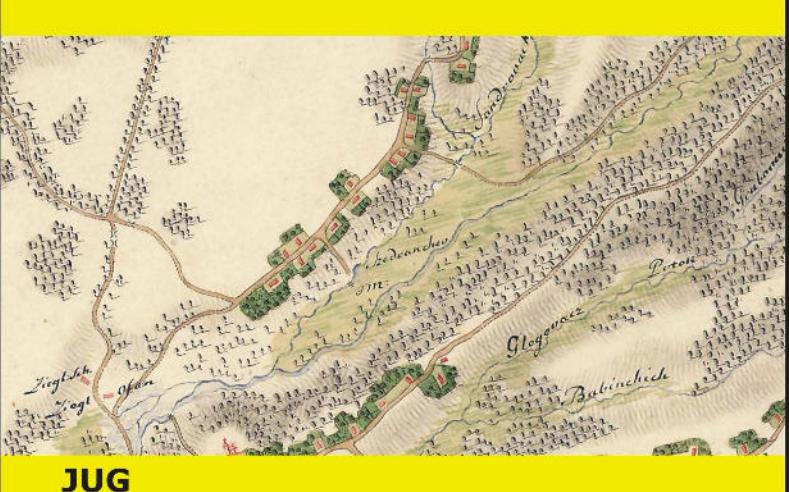
Karta 1782.

Karta Google Earth 2016. LASOVAC

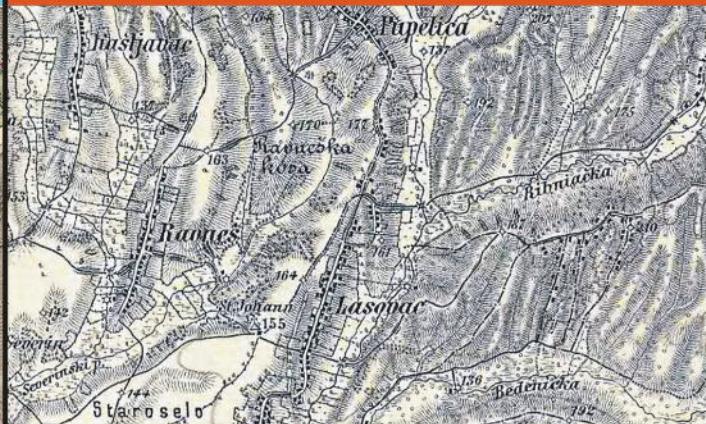
Karta 1782.

Karta 1865. - 1869.

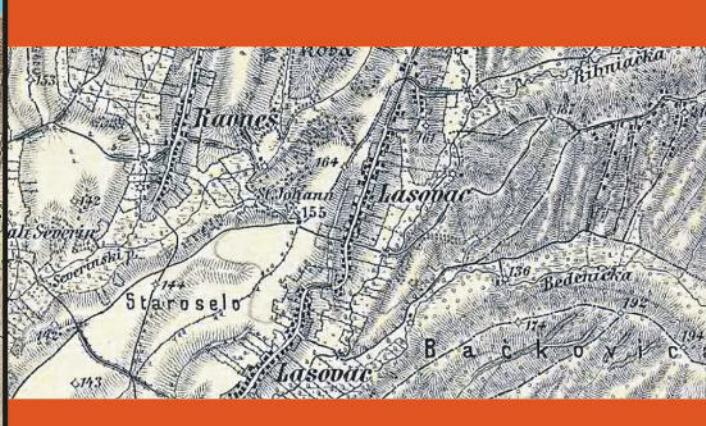
Karta 1880.

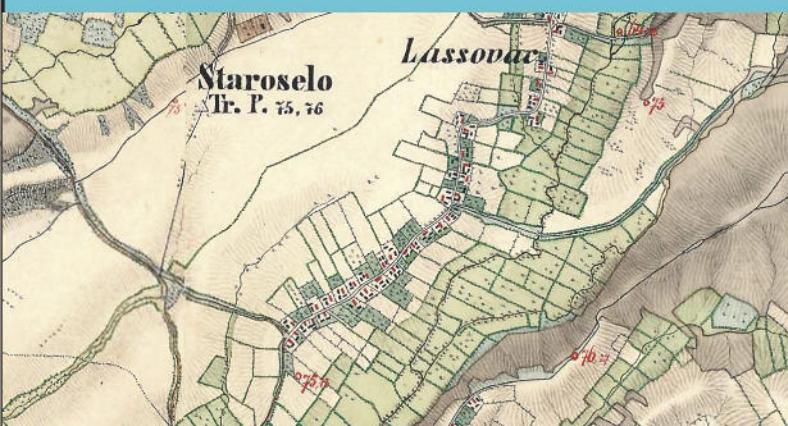
Karta 1865. - 1869.

Karta 1880.

Karta 1865. - 1869.

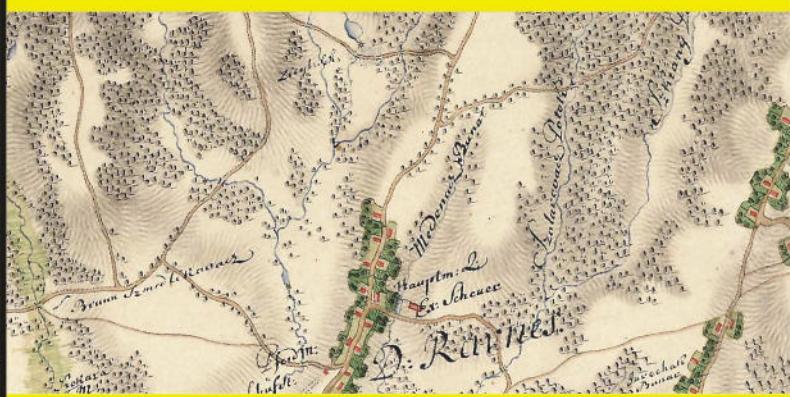
Karta 1880.

Karta Google Earth 2016. RAVNEŠ

Karta 1782.

Karta Google Earth 2016. RAVNEŠ

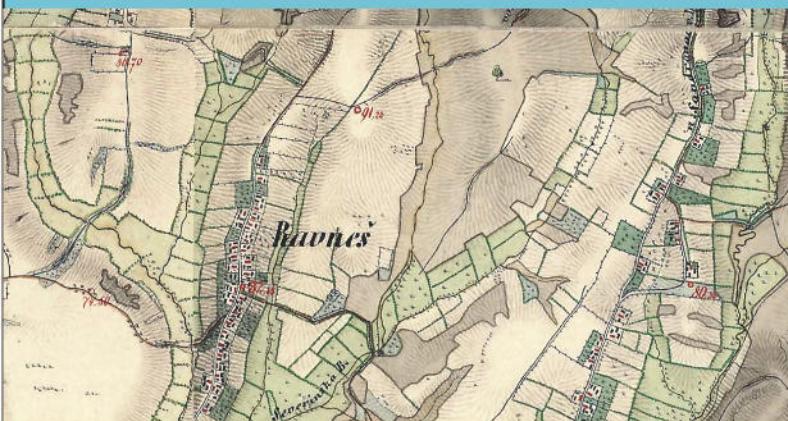
Karta 1782.

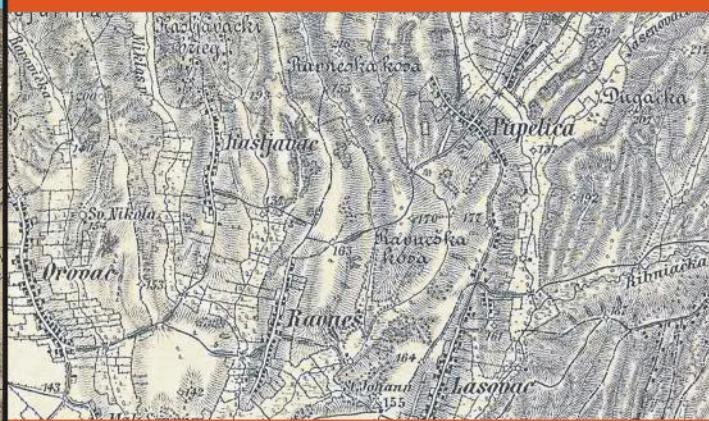
Karte područja općine Šandrovac - razvrstano po naseljima (osim Šandrovca). Izvor: Google Earth www.google.hr.maps (posljednji pristup 13. 11. 2016.). Karte za god. 1782. <http://mapire.eu/en/map/firstsurvey/> (posljednji pristup 13. 11. 2016.). Vidjeti i Horbec I., Jukić I. i Valentić M... 2003., sekcije 11 i 16. God. 1865. - 1869. <http://mapire.eu/en/map/secondsurvey/> (posljednji pristup 13. 11. 2016.). God. 1880. http://mapire.eu/en/map/hkf_75e/ (posljednji pristup 13. 11. 2016.).

Str. 199 dolje: južni dio općine Šandrovac (naselja Kašljavac, Pupelica, Ravneš, Lasovac Brdo i Lasovac). Izvor: Google Earth 2/2017.

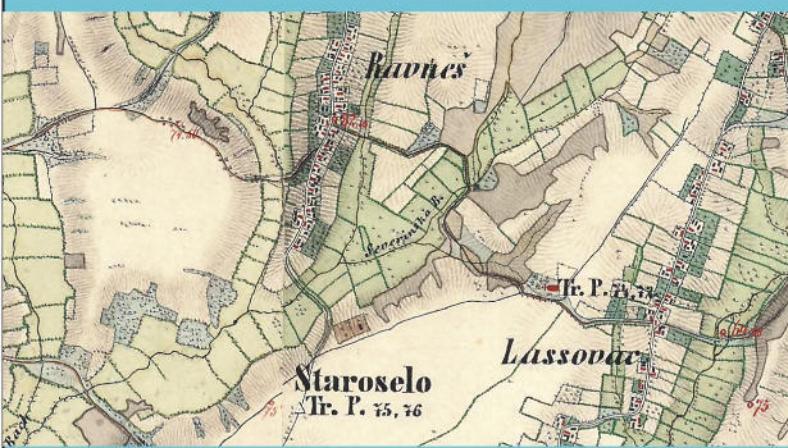
Karta 1865. - 1869.

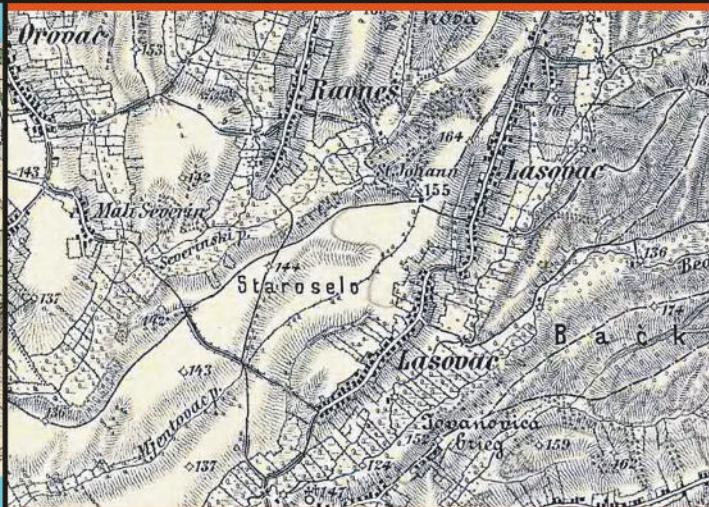
Karta 1880.

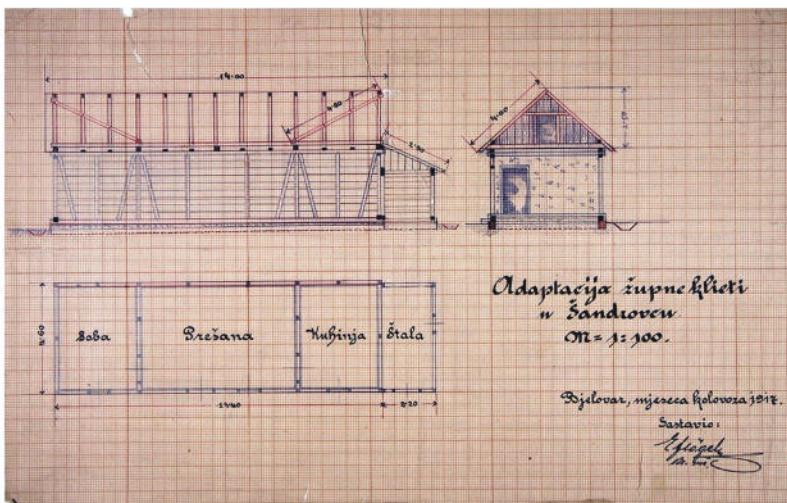

Karta 1865. - 1869.

Karta 1880.

*Gore: tipičan primjer stare klijeti
dobrostojećih obitelji (raspored
prostorija) na primjeru nacrta klijeti župe
Pohođenja BMD Šandrovac. Nacrt u DAB -
Šandrovac - župna klijet 1917. inv. br. B
34. Ova klijet je izgrađena 1880-ih
godina, a obnovljena nakon Prvog
svjetskog rata. Na ovom se nacrtu
odlično vidi raspored prostorija, a sličnog
izgleda je bila gotovo svaka klijet
boljestojećih obitelji.*

Tradicionalni način gradnje stambenih objekata na ovom prostoru bili su kuće od pletera (šiblja omazanog blatom) ili od dasaka omazanih blatom. Ovakav način gradnje prisutan je na ovom prostoru tisućljećima.

Danas više gotovo da i nema sačuvane cijele kuće izgrađene na ovakav način. Na vodoravno postavljene tesane grede postavljane su okomite, manje, pa zatim na njih vodoravne, a između je pleteno vrbovo ili kakvo drugo šiblje i zatim omazano ilovačom (u koju je bila umiješana svinjska dlaka, slama i sl.). Kasnije je zid bijeljen vapnom.

Ovo su rijetki sačuvani ostaci nekadašnje, danas nestale gradnje u šandrovačkom kraju (Kašljavac, Jasenik). Ovom tehnikom još prije nešto više od sto godina bile su izgrađene gotovo sve kuće u Šandrovcu i svim okolnim mjestima. Mogle su se izgraditi male i jako velike kuće.

Obično su pokrivane raženom slamom, a rjeđe "šindrom" (kalanim drvenim dašćicama). U novije vrijeme, od početka 20. st. umjesto dasaka ili pletera stavljana je cigla (dolje). Foto: 1/2017.

Prilozi

Izbor prijepisa i regeste dokumenata, faksimila i napisu iz povijesti Šandrovca od 13. do 21. stoljeća

(1-20; dokumenti iz povijesti Mušinje/srednjovjekovnog Šandrovca 1245. - 1378. godine, 21; ugovor o kupnji zvona za župnu crkvu iz 1924., 22; Spomenica prilikom polaganja kamena temeljca za izgradnju vatrogasnog doma 1932., 23; jedan od prvih poznatih novinskih napisu o Šandrovcu iz 1936., 24; zapisnik iz 1966. u kojem je objašnjeno kako je izgrađen bazen u Šandrovcu, 25; članak Lovrenčević Z. i Mađerić M.: Šandrovac - fenomen Bilo-gore, Kajkavski kolendar 1972., 242-244. i 26: Vukadinović B. zapis "Zadružarstvo u Ravnešu" (4/2017.). Str. 219-222: faksimili i prijepis zapisnika povjesne konstituirajuće sjednice Općinskog vijeća Općine Šandrovac od 7. svibnja 1997. Str. 223: članovi Općinskih vijeća i poglavarstava Općine Šandrovac 1997. - 2013. Str.: 224-257: odluka o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac i objava prvog Statuta Općine Šandrovac & drugi vezani dokumenti ("Županijski glasnik" - Službeno glasilo Bjelovarsko-bilogorske županije, br. 3, god. IV, 13. lipnja 1997., 24-40 i br. 4, god. IV, 2. srpnja 1997., 27-43)

Spomenica župe Pohodenja BDM Šandrovac - Liber memorabilium pro parochia Šandrovac 1825.

(Prijepis/transkript 1825. - 1991. • izbor)

Status animarum ili Stanje duša župe Pohodenja BDM Šandrovac od 1863. do 1877.

(Pregled s dopunama do 1980. godine)

Odijetum ante chrysmon. Omibus quoniam fidelibus primis pani et fiumis pueris p:
et iustis confit et honorant regnos huius regnum cui domini gratia et deo
et sanctis spiritus leggi statuicis uerbi annuncie deo et honoris genitu invenientur.
Egredientur et tunc sicut si filii thome othmo orono et agnisi portat
miseris inceduntur alio possumus sicut regalum ipse possumus genibis equale
sicut pater domino regi plaudimus genibus dandam possumus pueri regnum suum regnum
calvorum fumis et pueris fidei rendimus genibus adhuc possumus
coram misericordia fratrum p ropterea addigimus quo pueri regni fratris filii thome
possumus regimur domini pueri datus et nos pueri regnum suum
et genibus regimur regno regnante nostro pueri regnum suum
pueri regimur regnante nostro pueri regnum suum regnante nostro
dictores egrediuntur alio invenientur coram aliis genibus nostre gloriosos et
et nobis amicabiliter regimur domini regnante atque sicut pueri regnum suum
coram fidelibus exceptis pueris regni regis filii tamme pueri et
et regem regnante et domino per regnum et nos pueri regnante
quidam et quinque eandem gloriosos tales inveniuntur et in medietate domini
et coram fabripones regnante et alia autem in die regnante eandem possumus
et pueri regnante portante regnum regnante huius pueri regnum
fratris pueri domini pueri regnante regis regis regnante plurimi possumus
et tantas dies arable fore expessus et denum circa salinam

Gore: detalj listine iz 1366. godine gdje
se govori o veličini posjeda Mušinja.
Između ostalog se navodi da je na tom
posjedu, odnosno u Mušinji 50 jutara
dobre šume, pet vinograda koji daju 400
kabala vina. Navode se četiri mlina, kao i
dosta izvrsne i obradive zemlje.
(<https://archives.hungaricana.hu/en/charters/view/58567/> DL-DF 100115)

Izbor prijepisa i regeste dokumenata, faksimila i napis iz povijesti Šandrovca od 13. do 21. stoljeća

Unastavku donosimo izbor najstarijih dokumenata, dijelova dokumenata i regeste dokumenata iz povijesti Šandrovca (u srednjem vijeku *Mušinja*) 13. i 14. st. Osim toga donosimo prijepis nekoliko važnijih i sačuvanih dokumenata i novinskih napisa iz povijesti Šandrovca. Nadasve donosimo faksimile iz razdoblja obnove *Općine Šandrovac* (1997.).

1. 26. travnja 1245. • Kralj Bela IV. poklanja posjed Međuraču knezu Hudinu zato što se hrabro borio protiv Tatara. U opisu granica ovog posjeda navodi se da na jednom dijelu međa seže do rijeke (ili potoka) Musina, odnosno Mušinja, danas Šandrovac rijeka. Ovo je prvi poznati zabilježeni spomen imena, odnosno toponima Mušinja.

"In nomine sancte trinitatis et indiuidue vnitatis. Amen. Bela dei gracia Vngarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque rex in perpetuum. Circumspeccio regum prouida exemplo inuitati, ad seruicia et probitatis studia forcius accendantur. Hac igitur consideracione inducti, ad vniuersorum presencium posterorumque noticiam harum serie uolumus peruenire: quod cum fidelis noster comes Hudina a multo tempore grata nobis fidelitatis obsequia impendisset, sed et sua absque diminucione aliqua, ad nostra beneplacita uoluntatis exponendo idem ipse de uirtute in uirtutem gradiens, eo maxime tempore, quo subita Tartarorum irrupcio graue dispendium regno nostro ingessit, nobis pariter

et nostris ultra Drawam profectis, pro suo posse, per omne temporis spacium, quo rnoram ibidem traximus, iuxta nostri honoris decenciam fideliter affuit et deuote, laboribus et expensis rerum suarum quos et quas sub obtentu gracie nostre se et suos subire oportuit, pensatis minime uel curatss. Tandem nobis uersus maritima progressis, iam dictus comes Hudina pro honore corone regie in regno nostro existens, personam suam suis uiribus contra Tartaros antedictos sepe ac sepius exponere non expauit, laudabiliter preliando, ubi eciam initio confictu cum eisdem, post multorum cognatorum suorum necem et post multiplicem cruceis sui effusionem, prout nobis ueraciter constitit, maximam nostrorum multitudinem ab hostili impetu defensauit. Porro cum de maritimis rediremus, duce Christo, prememoratus comes Hudina nos et nostros honestate debita receptans, effudit largiter quidquid fuerat oportunum. Hiis itaque et quam pluribus huismodi fidelitatis operibus, pie circa ipsum inducti, eundem comitem Hudinam, cum quatuor consanguineis suis, Petro uidelicet, Gurke, Bogdano et Potochino in aulicos et seruientes nostros recepimus speciales, cui eciam in recompensacionem tam eminencium seruiciorum suorum et ut aptior ad obsequia habeatur in futurum, quandam terram Wiscuz uocabulo, ultra Drawam, in comitatu Simiguiensi existentem, de regia liberalitate duximus conferendam et per eum suis heredibus heredumque successoribus iure perpetuo possidendam. In cuius collacionis corporealem possessionem ipsum per fidelem nostrum Ladislauum palatinum et comitem Simiguiensem auctoritate regia fecimus introduci. Cuius terre mete, sicut per litteras pefati Ladizlai palatini et comitis Symigiensis nobis constitit, hoc ordine distinguntur: prima meta incipit ab oriente ab aqua Ribinac apud duas arbores, quarum una gurtanfa dicitur et altera auellana, inde tendit per eandem aquam Ribinac uersus meridiem perueniens ad aquam Ratcha et incipit tenere metas cum Alexio filio Moys, ubi sunt due mete teree sub arboribus scilicet sub orno et piro, deinde per eandem aquam Ratcha tendit per partem meridionalem et ibi est meta terrea sub arbore gurtanfa, et progrediens per eandem cadit in aquam Chasma, ubi est meta terrea sub arbore tulsa et incipit tenere metas cum populi de Garig. Inde uero per Chasmam tendens inferius ad occidentem peruenit ad pontem, ubi est magna uia, ubi eciam sunt due mete terree sub arboribus, quarum una tulsa dicitur et altera rekecia, incipiens ibidem tenere metas cum episcopo Zagrabieni, deinde uero tendens per eandem aquam Chasma peruenit ad arborem pomi, sub qua est meta terrea, inde uero protenditur ab locum, ubi propter innundaciones aquarum meta terrea fieri non protest, sed est arbor cruce signata, que arbor tulsa dicitur et ibi incipit tenere metas cum populis Chesmice, demum quoque iuxta eandem aquam Churnuc progreditur superius uersus septemtrionem, ubi est meta terrea sub ulmo et iuxta eandem aquam tendit ad arborem que dicitur gurtanfa, sub qua est meta terrea et ibi incipit metas tenere cum Dyonisio bano. Deinde uero uertitur ad orientem per eandem aquam Churnuc, de qua tendit usque ad aquam Musina, de qua eciam transiens peruenit ad campum, ubi est meta terrea sub arbore gurtanfa, inde uero tendit uerus meridiem ad magnam uiam, que uadit per metas terreas uersus orientem ad tres tylias, sub quibus sunt mete terree et ibi incipit tenere metas cum filio Woinch bani et de ipsa uia uadit uerus meridiem ad campum, ubi sunt due mete terree et de illis duabus metis peruenit peruenit ad caput Ribinac, scilicet ad priorem metam, tenens cum predicto filio Woinch ibique terminatur. Ut igitur hec a nobis facta donacio robur perpetuum optineat, presentem concessimus paginam caractere bulle nostre auree communitam. Datum per manus dilecti et fidelis nostri magistri Benedicti, reuerendi archiepiscopo Colocensis et aule nostre cancellarii. Venerabili Stephano archiepiscopi Strigoniensi, Bartholomeo Quinqueecclesiensi, Cleto Agriensi, Blasio Chenadiensi, Stephano Zagrabieni, Benedicto Jauriensi, Heymone Wachiensi episcopis; sede Wesprimensi vacante, Artholpho preposito in sedem Ultrasilvanam electo, Ladizlao palatino et comite Simiguiensi, Matheo magistro tawarnicorum nostrorum et comite Posoniensi, Dyonisio bano tocius Sclauonie, Demetrio iudice aule nostre et comite Musuniensi, Rolando magistro dapiferorum nostrorum et comite Supruniensi, Arnoldo comite Nitriensi, Mauricio magistro pincernarum et comite Jauriensi, Stephano magistro agazonum et comite de Vrbaz, Balduino comite Castri Ferrei, Cazmerio comite Albensi ac ceteris quam pluribus magistratus et comitatus regni nostri tenentibus. Anno ab incarnatione domini MCCXLV, sexto kalendas maii, regni autem nostri anno X."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom IV, Zagreb 1906., str. 274-276.

2. 1251. • Vezano za prodaju neke zemlje koja pripada posjedu ili utvrdi u Česmici navode se međe, od kojih neke dolaze do rijeke Mušinja (danas Šandrovac rijeka, ili potok Šandrovac).

"Capitulum Chasmensis ecclesie omnibus presens scriptum inspecturis salutem in domino. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod constitutis coram nobis Petk, Egnud et Blagona filii Peta cum suis cognatis es consanguineis, videlicet Acha filio Petri, Joan filio Peruizlay pro se et suis cognatis, Duork filio Petrozlaw pro se et suis cognatis et Stephano cognato eorundem, iobagionibus castri de Chezmicha ab vna parte, Bank filio Vysezlay et Cozmathio filio Pridizlay ab altera, iidem Petk, Egnud, Blagona, Acha, Joan, Duork et Stephanus confessi sunt viua voce coram nobis, terram que ab aus dictorum Bank et Cosmathi aus ipsorum ab antiquo erat, pro viginti marcis in pignore deuoluta, concessisse eidem Bank et Cosmathio libero arbitri pro eisdem viginti marcis remitendam, quas se dixerunt coram nobis plenarie recepisse ab eisdem, omnibus cummetaneis(!) dicte terre personaliter astantibus, scilicet Bot et Innosa filiis Paulus, Georgio filio Ruba, Symone filio Versiuoy, Coxano, Borich et Vixyn filiis Milozca, Farcasio filio Drugan, Mock filio Mylani, Martino filio Voync Voyteh, Scebona filiis Voyhna et comite Hudina qui vniuersaliter coram nobis remutacionem dicte terre ratam fore et firmam cumprobarunt(!), tali condicione facta utriusque partis voluntate, quod qualescunque processores uel priuilegium cuiuslibet capituli super facto terre predicte in contrarium presentibus processu temporis ostenderentur uel exhiberentur, nullius sint penitus roboris et valoris. Huius autem terre prima meta incipit ab arbore fiz que est in ripa Coresneuicha et per eundem Ceresneuicha tendens interus per paruum spacium a meridie cadit in aquam Mosina, per eandemque aquam Mosina tendit ad horientem(!) contra in meatum aque per magnum spacium et exit de eodem Mosina ad sicciam terram directe infra molendum filiorum Milozca filii Voync a terra predicta; deinde capit terram filiorum Milozca directe versus orientem intra molendum eorundem filiorum Milotca et cadit in cheret et transiens eundem cheret exit ad paruum fenile, inde ad vallem dumosam per nimium spacium ad partem meridionalem, de qua ascendit superius per multas metas ad cacumen montis ibique sunt due mete terree et per idem cacumen montis tendit per paruum spacium ad occidentem et cadit dumos auellani meta terra circumfusos ibique remanente terra filiorum Milozca ex parte orientis a sinistra parte commetur terre Martini filii Voync adiacenti ex parte meridiei et per eidem(!) cacumen montis tendens in meatu solis ad occidentem per multos dumos et metas terras et in eodem cacumine montis procedens per magnum spacium cadit ad quatuor arbores tilie metis terreis circumfusas ibique remanente terra Martini filii Voyne cometatur terre Hudine comitis a meridie adiacenti, quam possidet ex gratia domini regis in Mezzurechia, deinde tendit directe ad occidentem per dumos, ubi sunt mete terree, diuidens terram Hudina comitis; a meridie cadit ad magnam viam versus occidentem et per eandem viam tendens per magnum spacium cadit ad quatuor metas terreas recte supra domum Drusak, iobagionis comitis Hudina prenotati, deinde descendit versus septemtrionem inferius ad aquam Mosine et cadit in caput putei siti in ripa Mosine, ibique est arbor gertian meta terrea circumfusa et ibi sunt tres mete terree et cadit in aquam Mosine directe et per eandem tendit inferius in meatu aque, quantum baculus emizi potest et exit de eadem aqua Mosine ad arborem pomii cruce signatam, de qua tendit per parvum spacium et cadit in vallem sitam in medio fenili et inde cadit in fluum Chernec recte, ubi est pirus cruce signata et descendit per eundem fluum Chernec tendens usque terram comitis Michaelis, ubi sunt due mete terree; et a terra comitis Mychaelis a fluvio Chernek conreditur ad septemtrionem, remanente terra ad occidentem Mychaeli comiti, ad orientem autem Cusmacio et Bank, peruenit ad medium cherit(!) in quo stat aqua; et remanente terra Mychaelis comitis adher(e)t terra Bot et Junose et in vale ipsius chret egreditur ad orientem, remanente terra a septemtrione Bot et Junose; abhuc in eadem valle ad orientem eundo venit ad arborem kewrus cruce signatam, de illa arbore reflectitur ad meridiem, remanente terra a meridie Bot et Junose ad occidentem Bank Cuzmathio de chret ad partem Chernec; ad meridiem eundo exit ad sicciam terram et descendit in Chernec aquad duas metas terras; in Chernec vadit superius per multas metas, remanente terra a meridie Bank et Cosmachio, ex parte vero septemtrionis Bot et Junose; in Chernec superius sundo peruenit ad molendum Junose et exit ad partem orientis ad pomum cruce signatam et meta terrea circumfusam; deinde ad partem orientis per dictum chret ad partes Cheresneuicha eundo peruenit ad arborem iagned et inde ad arborem fiz et cadit in fluum Cheresneuicha, inde ad metam primitus nominatam. Vt autem hec series remutacionis robur perpetue obtineat firmitatis, litteras concessimus ad instanciam parcium nostri sigilli munimine roboras. Datum ab incarnatione domini millesimo ducentesimo quinquagesimo primo."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom IV, Zagreb 1906., str. 474-476.

3. 7. rujna 1263. • Danić, Jurislav i Braniša pri čazmanskom kaptolu ustupaju neku zemlju "Predimih" i to Salomonu, sinu Galovom uz odštetu od 3 marke. Ovdje se navodi da dio tih posjeda graniči sa posjedima utvrde Mušinja ili danas lokacija Šandrovca.

"...inde descendit ad unam uallem siluosam et per ipsam uallem uenit superius ad magnam uiam et ib cometatur castrensis de Musina; inde per quandam uiam que uenit ex meridionali, descendit iterum ad aquam Gurbonuc..."
Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom V, Zagreb 1907., str. 253.

4. 10. travnja 1264. • Kralj Bela IV. poklanja Simonu, sinu Salomonovu posjed Prodavić (danas Virje). Ovdje se također spominje posjed utvrde u Mušinji.

"...inde descendit ad unam uallem siluosam et per ipsam uallem uenit superius ad magnam uiam et ibi commetatur canstrensibus de Musina, inde per quandam uiam que uenit ex meridionali descendit iterum ad aquam Gorbonuk..."
Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom V, Zagreb 1907., str. 295.

5. 13. listopada 1267. • Kralj Bela IV. potvrđuje odredbe šomođkog i varaždinskog župana Mojsija u vezi podjele njegovog imetka. Ovdje se govori i o posjedima Rača, Zdenci, Bakva (danas Špišić Bukovica) i Mušinja.

"...item Burhud et Vzlar vocatas, item in Derekche porcionem ipsum magistrum Moys contingentem, item de vltra Drawam possessionem suam Racha nuncupatam cum omnibus pertinenciis suis et empticiis et cum Sudyn et Musyna et Bokoa; item possessionem suam Izdench vocatam..."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom V, Zagreb 1907., str. 446-447.

6. 27. srpnja i 23. kolovoza 1275. • Svjedočanstva slavonskog bana Ivana, križevačkog župana Martina i čazmanskog kaptola vezano za prodaju neke zemlje između potoka Mušinje i Selnik.

"Chasmensis, rotundo et antiquo sigillo eiusdem consignatam et secundam domini Johannis olym tocius regni Sclauonie bani, ac terciara Martini condam comitis dicti comitatus nobis presentarat; quarum vna scilicet eiusdem Martini comitis sabbato proximo post festum beati Jacobi apostoli et secunda, videlicet predicti domini Johannis bani, Zagrabę feria sexta proxima post festum beati regis Stephani, nec non tercia dicti capituli sine termino emanacionis, omneo vuniformiter loquentes sub vno anno domini MCC. septuagesimo quinto confecte declarabant, quod Bank filio Boyzlay a parte vna, Voynoch et Thoma filiis Martini pro se et pro Alexandro tratre ipsorum absent e parte ex altera, coram ipso capitulo, domino Johanne bano et Martino cotnite constitutis iidem Voynoch et Thomas quandam particulam terre eorum inter fluuios Mosyna et Zelnyk vocatos existentem sub distincionibus metarum in eisdem litteris expressarum se confessi fuissent eidem Bank et suis heredibus pro quatuordecim maicis denariorum iure perpetuo vendidisse..."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom VI, Zagreb 1908., str. 116-117.

7. 25. ožujka 1277. • Ugovor o prodaji jednog jutra zemlje i dva mlina – Jurkov sin Blaž u svoje ime i ime svoje braće prodaje Pavlu sinu Sebeskovu. Jedan od mlinova se nalazio na rijeci Mušnjici (Mušinja, ili mala Mušinja - danas Šandrovac rijeka ili neki manji potok koji se ulijeva u nju) ?

"...eodem Benedicto personaliter astante et illud idem affirmante, terram usui unius aratri sufficientem cum duobus molendinis, quorum unum est in aqua Cheresneycha, aliud uero in aqua Mosonycha et omnibus aliis utilitatibus et attinenciis suis confessus est uendidisse eidem Paulus et suis per eum heredibus pro quinque..."
Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom VI, Zagreb 1908., str. 194.

8. 10. siječnja 1286. • Župan Andrija prodaje pred zagrebačkim kaptolom svoj posjed Črešnjevicu (Mala Črešnjevica) i to Ivanu i Petru za 40 maraka, a taj posjed graniči sa zemljom/posjedom Mušinja.

"...pro se et Juan fratre suo in nostri presencia personaliter constitutis, idem comes Andreas coniessus est, quod quandam terram suam empticiam Cresnyeucha vocatam, sitam inter terras prefati comitis Petri Mosyna nuncupatas, et terras generacionis Dersiuoy, a quibus se eciam ipsam terram fatebatur comparasse, vendidit, tradidit et assignauit ipsis comiti Petro et Juan et per eos ipsorum heredibus heredumque suorum successoribus iure perpetuo possidendam et h[abenda]m cum utilitatibus et pertinenciis eiusdem terre vniuersis pro quadraginta(1) marcis denariorum Zagrabiensium, quas se dictus comes Andreas ab ipsis comite Petro et Juan dixit plenarie recepisse et habere..."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom VI, Zagreb 1908., str. 544-545.

9. 11. veljače 1293. • Ban Henrik, pred čazmanskim kaptolom daruje Petru i Ivanu, Krstnim sinovima posjed Mušinju. Ovdje se spominje i crkva BDM kod rijeke Mušinja.

"Capitulum Chasmensis ecclesie omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis...de sociis et fratribus nostris mitteremus ad eundem, in quorum presencia et testimonio quandam possessionem suam Musinha vocatam...quod predictus dominus Herricus banus ipsam possessionem Musinha vocatam cum omnibus utilitatibus suis, terris videlicet, silvis, fenetis, vineis, molendinis ac aliis attenciis vniuersis in presencia et testimonio...per quam procedens cadit infra ecclesiam beate virginis in aquam Musinhe et in eadem descendens uenit ad domum Gordoba..."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom VII, Zagreb 1909., str. 129-131.

10. 1316. • Na molbu Nikole, sina Ivana, koji je sin Krstin čazmanski kaptol izdaje prijepis dokumenta od 11. veljače 1293. godine kojom je ban Henrik darovao posjede Mušinju i Prugovac županima Petru i Ivanu, Krstnim sinovima.

"Nos capitulum Chasmensis ecclesie memorie commendantes, significamus quibus expedit vniuersis presencium per tenorem, quod anno domini millesimo CCC sexto decimo ad petitionem Nycolay filii Ivan filii Cristophori, discretos uiros, magistros videlicet Petrum lectorem et Petrum sacerdotem, socios et concanonicos nostros in Winnicham ad dominam relictam comitis Petri filii dicti Cristophori pro subscribendis tenoribus priuilegiorum suorum super possessionibus Musinha et Pronugmezey confectis duximus transmittendos; qui socii nostri demum ad nos redeentes, tenorem et formam priuilegii super eadem possessione Musinha confectum nobis exhibuerunt in hac uerba..."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom VIII, Zagreb 1910., str. 442.

11. 28. lipnja 1334. • Vezano za razdiobu zemlje nasilnika koji su načini zlodjela 1333. godine u Pakracu ban Mikić u ovoj ispravi navodi međe nekih imanja koje je podijelio, a koja graniče sa rijekom Mušinja. Tu se navodi i crkva sv. Benedikta na rijeci Mušinji (Šandrovačkoj rijeci). Ovdje se navodi mala i velika rijeka Mušinja (?).

"...ecclesie beati Benedicti abbatis circa fluvium Mosyna existentes... Prima meta incipit de fluvio Mosyna et vadit per unam viam ubi est meta terrea, inde ad montem ad partes australes et ibi vicinatur cum terra olim Petri et Pettres filiorum Be[re]k, deinde ad arborem naar cruce signatam, per medium unius nemoris tendit ad duas arbores cerasi cruce signatas meta terrea circumfusas, inde procedit ad arborem haas, abhinc ad arborem gertan ubi est meta terrea a parte australi et ibi vicinatur cum terra Johannis filii Zebena, inde salit unam viam ad metu terream, deinde iterum ad metu terream iuxta nemorum(!) aque Mosyna et transit aquam Mosjoia, abhinc procedendo, per minorem aquam Mosyna venit ad metu terream..."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom X, Zagreb 1912., str. 174-175.

12. 24. prosinca 1358. • Namjesnik kralja Ljudevita I. Anžuvinca (1342. - 1382.) Eustahije nalaže čazmanskom kaptolu da obide posjed Farkaševac (jug Sedlarice i Velike Črešnjevice ?) radi utvrđivanja međa, a na molbu magistra, tj. obrazovanog gospodina Đure i njegove žene Katarine koji su bili vlasnici. Navedeni posjed graničio je i sa posjedom Chresno (danasa Mala Črešnjevica), ali gdje se točno nalazio danas nije poznato. Ovdje se spominje kao svjedok i Andrija iz Mušinje, vjerojatno vlasnik posjeda koji je graničio sa Farkaševcom (?).

"...Capitulo Chasmensi litteratorie scribentes, eorum amicitiam requisueramus diligenter, vt vna cum Johanne, filio Iohannis de Vrusya, vel Conrado, filio Pétri de Synath, aut Endre, filio Andre de Musina, siue Chak, fratre eiusdem, aliis absentibus liumiue nostro..." Fejér G.: Codex diplomaticus Hungariae Ecclesiasticus ac Civilis, tom 9, vol. 2, Budae 1833., str. 748-752 i Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XII, Zagreb 1914., str. 537-539.

13. 3. ožujka 1364. • Brača Nikola, Petar i Tomo iz Komarnice (Novigrada Podravskog) pred zagrebačkim biskupom Stjepanom u Zagrebu priznaju pravo vlasništva zagrebačkom arhiđakonu Petru i bratu Andriji prema darovnici kralja Ljudevita I. na posjede Otnu, Vrbovu i Mušinju. No, za jedan vinograd na brijegovima posjeda Mušinja (danasa Šandrovac) Petar i brat Andrija dati će u zamjenu za njega jedan drugi vinograd iste vrijednosti oko Garića, odnosno Čazme.

"Nos Stephanus, diuina prouidencia episcopus Zagabiensis et regni Sclauonie vicarius generalis, memorie commendantes tenore presencium significamus quibus expedit vniuersis, quod cum Nicolaus filius Philippi filii Petri, Peteu et Thomas filii Matheus filii eiusdem Petri de Kamarcha regum adientes conspectum contra dominum Petrum, archydiaconum predicte ecclesie nostre Zagabiensis cathedralem, ac Endrey, filios Thome, super eo, vt iidem quasdam possessiones olym Iwan et Iwachyni filiorum Myrsa, Hectoris et Johannis filiorum dicti Iwan, nec non Andree filii dicti Johannis Othna, Orbona et Mosyna vocatas in comitatu Crisyensi existentes, que ipsos racionabiliter tangere dinoscerentur, nomine hominum sine herede decedencium sibi a regia maiestate conferi impetrassent, regie conquesti extitissent sublimitati, predictusque dominus noster rex, cui proprium inest cunctorum querulancium exaudire preces, exauditis huiusmodi eomndem querelis predictos dominum Petrum archydiaconum et Endrey filios Thome pro habenda premissi pacti possessionarii cerciori experientia cum omnibus suis instrumentalibus munimentis in sui presenciam ad feriam sextam proximam ante dominicam letare euocari faciendo huiusmodi causam dominorum Nicolai archyepiscopi Strigoniensis, Nicolai regni sui palatini, magistri Georgii Bubek et nostro ac aliorum regni sui procerum iuridie iudicio per iuris formam sine debito commisisset terminandam. Tandem cum iidem domini Nicolaus archvepiscopus, Nicolaus palatinus et magister Georgius Bubek ac alii regni proceres vna nobiscum in eodem termino pro facienda in premissa causa finali deliberacione iudicario pro tribunali consedyssent predicte partes se ad pacis reformacionem in preassumpta causa facti possessionarii prenotati fiendam per eosdem atque nos admitti deuote postularunt, quibus sic per prefatos dominos Nicolaum archyepiscopum, Nicolaum palatinum, magistrum Georgium atque nos et alias regni proceres ad premissam pacis reformacionem faciendum iuxta eorundem votiuam deprecacionem premissis prenominatis Nicolao filio Philippi filii Petri, Peteu et Thoma filii Matheus filii eiusdem Petri personaliter ab vna, item prefatis domino Petro archydiacono et Endrey filiis Thome similiter personaliter parte ex altera coram pretactis dominis Nicolao archyepiscopo, Nicolao palatino, magistro Georgio et nobis ac aliis regni proceribus constitutis, propositum extitit Nicolaum filium Philippi, Peteu et Thomam filios Matheus per eosdem ministerio viue vocis sponte et confessum, ut quia ipsi visa serie instrumentorum prefatorum domini Petri archydiaconi et Enrey(!) fratris sui preallegatas possessiones Othna, Orbona et Mosyna vocatas, in quibus ius aliquod se vendicare posse sperassent, magis eisdem domino Petro archydiacono et Enrey filiis Thome ex premissae regie collacionis titulo, quam ipsis pertinere debere recognouissent, ideo ipsi preassumptas possessiones Othna, Orbona et Mosyna nominatas cum omnibus earum vsibus, obuenicionibus, pertinenciis et vtilitatibus vtilitatumque integratibus vniuersis, sub suis veris, certis et antiquis metarum cursibus in tenoribus instrumentorum predictorum domini Petri archydiaconi et Endrey fratris sui contentis, quibus in antea per eosdem primos suos possessores habite extitissent et possesse, memoratis domino Petro archydiacono et Endrey

filiis Thome eiusdemque Endrey heredibus et posteritatibus vniuersis iuxta premissae regie collacionis formam annuentes et omnino consentes remisissent, reliquissent et resignassent perhempniter pleno iure possidere et habere, omni accioni et acquisitioni ipsorum pretextu earundem possessionum facte vel faciende in futurum penitus renunciantes; ymo omne ius, proprietatem et dominium earundem in eosdem dominum Petrum archydiaconum et Endrey filios Thome transferentes sibique et suis posteritatibus ab ulteriori requisitione earundem possessionum quavis cauzione mediante facienda silencium perpetuum recipientes. Insuper assumpsissent idem Nicolaus filius Philippi, Peteu et Thomas filii Matheus, vt vniuersas possessionarias particulias intra metas dictarum possessionum existentes, que apud ipsos quomodocunque et per quoscumque inpignorate haberentur predictis domino Petro archydiacono et Endrey filiis Thome rehabita ab eisdem tota pecunia, pro qua forent inpignorate, remittere et resignare tenerentur, ymo si que particule possessionarie intra terminos prefatarum possessionum habite aliis quibuspiam exitissent inpignorate, tunc iidem dominus Petrus archydiaconus et Endrey filii Thome easdem possessionarias particulias inpignoratas ab hiis, apud quos eadem essent inpignorate pro eadem sumpma pecunie, pro qua fuissent inpignorate, contradicione ipsorum non obstante, redimendi liberam haberent facultatem. Prelibati vero dominus Petrus archydiaconus et Endrey filii Thome quandam vineam eorundem Nicolai filii Philippi, Peteu et Thome filiorum Matheus empticiam, in eadem possessione Mosyna in monte similiter Mosyna vocato sitam, taliter eisdem vti et conseruare annuisserunt et coram eisdem dominis Nicolao archiepiscopo, Nicolao palatino, magistro Georgio nobisque et aliis regni proceribus consenserunt, vt si ipsi dominus Petrus archydiaconus et Endrey filii Thome aliam vineam eidem equiualem in promonthorio Chasmensi vel in districtu Garygh aut aliasvbi iuxta opcionem eorundem Nicolai, Peteu et Thome precio comparando eisdem in concambium dicte vinee ipsorum dare et assignare tenerentur. Si vero talis vinea vinee predicte equipolens inueniri non posset, tunc vineam ipsorum predictam ad modum, consuetudinem et solutionem tributi montis aliorum nobilium in terra aliorum vineas habencium possent et valerent conseruare. In cuius rei memoriam stabilitatemque perpetuam presentes ex eorundem dominorum Nicolai archiepiscopi, Nicolai palatini et magistri Georgii consilio et de eorum voluntario consensu sigilli vicariatus nostri pendentis munimine roboratas duximus concedendas. Datum Zagrabie, tercio die termini prenotati, anno domini M^oCCC^oLXO quarto."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XIII, Zagreb 1915., str. 340-342.

14. 13. prosinca 1366. • Kralj Ljudevit I. Anžuvinac daje arhiđakonu Petru i njegovom bratu Andriji posjed Strezu u zamjenu za njihove posjede Otnu, Vrbovu i Mušinju.

"...dilectus et fidelis capellanus noster specialis, volens et cupiens nostris votis et beneplacitis regiis nostre complacere maiestati, quasdam suas possessiones Othna, Orbowna et Musyna vocatas, in Camarcha et in comitatu Crisyensi sitas et habitas, quas sibi et Endre fratri suo vterino nomine possessionum condam Myrse et filiorum ac heredum suorum hominum videlicet absque heredibus masculinis decessorum, tanquam regie nostre collacioni pertinentes iure perhempnali contulerasmus, in] parte eciam a quibusdam nobilibus per ipsum vicarium et fratrem suum precio..."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XIII, Zagreb 1915., str. 596-598.

15. 14. prosinca 1366. • Kralj Ljudevit I. nalaže čazmanskom kaptolu neka sudjeluje kod uvođenja arhiđakona Petra i brata mu Andrije u posjed Strezu, koji im je kralj dao u zamjenu za posjede Otnu, Vrbovu i Mušinju.

"Lodouicus dei gracia rex Hungarie fidelibus suis capitulo eeclesie Chasmensis salutem et graciam, Noueritis, quod quia vir discretus rnatgister Petrus, archydiaconus et vicarius Zagabiensis, capellamis noster specialis et fidelis, ac Endre frater suus vterinus quasdam eorum possessiones et acquisi[ti]cias et empticias Othna, Orbona et Mosinya vocatas in Kamarcha et in comitatu Crisiensi existentes iuxta beneplacitum et votum nostrum regium nobis remisit, obtulit et resignauit, ideo nos vna cum domina regina genitrice nostra karissima eius..."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XIII, Zagreb 1915., str. 598-599.

16. 14. prosinca 1366. • Kralj Ljudevit I. nalaže i hrvatskom banu Nikoli Setu (Zeču), kao i čazmanskom kaptolu istoga dana da uvede u posjed arhiđakona Petra i brata mu Andriju u posjed Strezu, koji im je dao u zamjenu za posjede Otnu, Vrbovu i Mušinju.

"Lodouicus dei gracia rex Hungarie fideli suo viro magnifico Nicolao de Zeech, tocius Sclauonie bano, salutem et graciam. Noueritis, quod quia vir discretus magister Petrus, archidiaconus et vicarius Zagabiensis, capellanus noster specialis et fidelis ac Endrey frater eiusdem vterinus quasdam eorum possessiones acquisiticias et empticias Othnya, Orbona et Mosinya vocatas in Kamarcha et in comitatu Crisvensi existentes iuxta beneplacitum et votum nostrum regium nobis remisit, obtulit et resignavit, ideo nos vna cum domina regina, genitrice nostra carissima..."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XIII, Zagreb 1915., str. 599-600.

17. 24. travnja 1367. • Ban Nikola Set (Zeč) prema nalogu kralja Ljudevita I. označava posjede Strezu i Plavnice koje je kralj dao u zamjenu za posjede Otnu, Vrbovu i Mušinju, te obavještava čazmanski kaptol. U ovom izvrsnom opisu imanja Mušinja navodi da je to odlično imanje, sa pet vinograda, četiri mline na potocima, sa mnogo šuma i obradive zemlje i da su sva ta imanja mnogo vrijednija od Streze i Plavnica. Čini se da su zagrebački arhiđakon Petar i njegov brat Andrija imali neke nerazčišćene račune sa kraljom Ljudevitom I., budući da su pristali na ovu zamjenu.

"...domini Petri archydiaconi et Endre fratris sui Othna et Orbona vocatarum et demum ad faciem cuiusdam possessionarie porcionis earundem in Mosnya existentis personaliter accedentes dictas duas possessiones factis earundem vicinorum et commetaneorum suorum legitimis conuocationibus et eisdem presentibus circumquaque reambulando earundemque quantitates, qualitates, vtilitates et valores visu considerando, in super filcie earundem nunc quadraginta duo iobagiones residere, scilicet tot et tantas terras arabiles fore, ut centum uiginti iobagiones vel paulo plures in facie ipsarum simul et in toto commorari posse conspeximus euidenter, ita videlicet, quod pro usu cuiuslibet iobagionis viginti iugera terrarum secundum consuetudinem ipsarum possessionum possunt assignari; silue vero glandines producentes ac rubeta cum porcione in fluvio Chasme habita in tanta quantitate, in quanta predicte terre arabiles adiacent, fore considerabantur; riuuli vero et fluiui parui ac quatuor molendina voluencia inibi reperta fuerunt; nempe in porcione possessionaria prefatorum domini Petri archydiaconi et Endre fratris sui in Mosnya existenti silvam in spacio quinquaginta iugerum terrarum adiacere ac quinque vineas inibi sitas reperimus manifeste. Denique ad faciem prefate possessionis Ztreza vocate similiter personaliter accedentes, quiā ipsa possessio Ztreza sola multum minoris quantitatis, vtilitatis et valoris, quam possessiones dicti domini Petri archydiaconi et Endre fratris sui fore circum spiciebantur, sed quia quedam possessio regalis maiestatis quondam Johannisi filii Vrbani, hominis sine herede decessi, Plaunicha vocath et ad dictam possessionem Ztreza adhuc tempore Mykch quondam bani connexa et applicata extitisse agnoscebatur, ideo vt easdem possessiones Ztreza et Plaunicha prescriptis possessionibus dictorum domini Petri archydiaconi et Endre fratris sui equipollere et tarn in locis sessionalibus, quam terris arabilibus adequare valeremus eandem modo subscripto ad ipsam possessionem Ztreza per metarum erecciones applicantes in eisdem duabus possessionibus in toto quinquaginta septem iobagiones et sex loca sessionalia nunc desolata ac terras arabiles pro tot et tantis sessionibus et fobagionibus exstirpatas, quod pro quolibet iobagiofe viginti iugera terrarum arabilium sufficere possent considerauimus circumspiciendo; et si exstirpaciones nimie in dictis siluis et eradicaciones fierent vix centurn iobagiones in toto in superficie earundem locari valerent; riuuli vero et aliqua molendina tempore inundacionis aque voluencia ibidem fuerunt reparata..."

Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XIV, Zagreb 1916., str. 15-19.

18. 8. svibnja 1367. • Čazmanski kaptol, na temelju banovog priopčenja i lista o granicama uvodi u posjed Strezu i Plavnice arhiđakona Petra i njegovog brata Andriju, sa kojima je kralj Ljudevit I. mijenjaо za posjede Otnu, Vrbovu i Mušinju.

"...Quarum quidem litterarum ipsius domini Nicolai bani perfectis perceptis tenoribus

magister Paulus, socius et concanonicus noster ac plebanus de sancto Ladislao, [quia] regie maiestatis preceptis obtemperantes, vt tenemur, ad prefatarum litterarum regie serenitatis contenta fideliter exsequendum pro testimonio duxeramus deputandum, ad nos exinde reuersus et per nos requisitus nobis retulit viua voce, quod prefatus dominus Nicolaus banus presente eodem nostro testimonio propria in persona sabbato proximo post festum pasce nunc preteritum et diebus legitimis ad hoc congruentibus et sufficientibus primo ad facies quarundam duarum possessionum eorundem domini Petri archydiaconi et Endre fratris sui Othna et Orbona vocatarum et demum ad faciem cuiusdam possessionarie porcionis eorundem in Mosnya existentes, dictas duas possessiones vicinis ei commetaneis earundem legitime conuocatis et presentibus circumquaque reambulando earundemque quantitates, qualitates, vtilitates et valores visu considerando in superficie earundem, nunc quadraginta duos iobagiones residere, scilicet tot et tantas terras arabiles fore, vt centum viginti iobagiones vel parum plures in facie ipsarum simul et in toto commorari posse conspexisset euidenter, ita videlicet, quod pro vsu cuiuslibet iobagionis viginti iugera terrarum secundum consuetudinem ipsarum possessionum possunt assignari, silue vero glandifere ac rubeta cum porcione in fluvio Chasme habita in tanta quantitate, in quanta predicte terre arabiles adiacent fore considerabantur, rywli vero et parui fiuuii ac quatuor molendina voluencia inibi reperta fuissent; in prefata siquidem possessionaria porcione pretactorum domini Petri archydiaconi et Endre fratris sui in Mosnya habita siluam in spacio quinquaginta iugerum terrarum habere ac quinque vineas ibidem reperisset..."
Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XIV, Zagreb 1916., str. 28-30.

19. 27. listopada 1367. • Pred zagrebačkim kaptolom nekoliko plemića iz Komarnice ili Novigrada Podravskog odriču se udijela u posjedima Otna, Vrbova i Mušinja na koje su imali pravo nakon izumiranja obitelji Mirša, a u korist arhiđakona Petra i njegovog brata Andrije, odnosno u ime kralja Ljudevita I. budući da su ovo dvoje zamjenili sa kraljem ova imanja za Strezu i Plavnice.

"...parte vero ab altera vir discretus dominus Petrus, archidiaconus in dicta ecclesia nostra cathedralis(I), pro se personaliter ac pro Endre filio Thome fratre suo carnali similiter cum Ittteris procuratoriis dicti capituli ecclesie Chasmensis coram nobis constituti dixerunt et confessi extiterunt ministerio viue vocis, quod licet predicti Nicolaus filius Philippi, Petheu, Thomas, Juan, Paulus, Georgius et Gregorius filii Matheus ac alii predicti quasdam possessiones Othna, Orbona et Mosyna vocatas in eodem districtu de Kamarcha existentes, que quondam Mirse, Juan et Juachini filiorum eiusdem Mirse, Ectoris, Johannis filiorum dicti Juan, nec non Andree filii dicti Johannis hominum absque heredum solaciodecessorum fuissent et extitissent, quas scilicet dominus rex predictis Petro archidiacono et Endre fratri suo pro suis fidelibus seruiciis contulisset ab eisdem domino Petro archidiacono et Endre fratre suo nomine iuris ipsorum in forma iudicaria requirere voluerint et iidem Paulus, Georgius ac Gregorius filii Matheus racione indebite requisicionis earundem possessionum contra prefatos dominum Petrum archidiaconum et Endre fratrem eiusdem in presencia domini Nicolai de Zeech, tocius regni Sclauonie, bani iuridice in pena calumpnie conuicti extiterint..."
Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XIV, Zagreb 1916., str. 97-100.

20. 11. ožujka 1378. • Požeški kaptol izvješćuje kralja Ljudevita da su braća Ivan i Đuro iz Čepelovca, zaista načinili zločine na posjedu Đure, sina Petrova u Budrovcu. Ovdje se spominje Andrija sin Petra od Mušinje.

"...Receptis litteris vestre magnitudinis sub maiori sigillo secundum earundem continenciam cum Andrea filio Petri de Mosyna, homine vestre sublimitatis..."
Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XV, Zagreb 1934., str. 351.

21. 1. lipnja 1924. • Ugovor sklopljen između župljana župe Šandrovac i župe u Šandrovcu u vezi nabave zvona koja su skinuta u vrijeme Prvog svjetskog rata.

"Ugovor
Sklopljen između crkvene oblasti Šandrovačke s jedne strane te između župljana župe

Šandrovačke kako slijedi:

- 1.) Voljni smo i hoćemo kupiti zvona kojih nemamo te u sporazumu sa našim župnim uredom hoćemo da budemo tako da i naš budući potomak bude na čistom putu. – Stoga odlučujemo mi kao odabranici sela Šandrovac za volju cijelog naroda koji nas je na to odredio.
- 2.) Zvona kupujemo i hoćemo da nam se točno izkaz vodi o dobitku novca i da se taj novac odboru predoći a pitanje u tvornici glede skupoće zvona jednako odboru pokaže koliko isti će stajati. – Prema tome će odbor odlučiti i viditi cjenu i skupoću zvona. Sa novcem imade rukovoditi Mijo Jurić i točan izkaz voditi o dobivenom novcu koji izkaz je dužan pokazati svako doba odboru i na temelju izkaza i računa, - novac. Mi smo zaključili da kupljena zvona kada budu već postavljena temeljito na našem crkvenom tornju da ta zvona zvone poziv u crkvu kao i do sada, a za pokojnike koji umru imadu zvoniti tri puta na dan jednako siromahu kao i bogatašu.

Župni ured dužan je točan izkaz voditi glede svih župljana koji su dragovoljno platili i koji nisu jedan izkaz koji su dragovoljno uplatili a drugi koji nisu uplatili. – Kako smo prije rekli da se na sirotinju i to koja je skrajna sirotinja, tu se ogledati ne ćemo nego ostaje s nama u jednakosti.

Nu kod posjednika za koje župni ured i odbor znade točno da su u stanju doprinesti neki novčani doprinos za zvona pa neznamo iz kojih razloga ne dadu iz toga izkaza će se voditi pak se imade u slučaju od dotične obitelji ako koji umre zvonitimu se samo na glas smrti jedan puta.

Za zvonjenje što se zvoni za pokojnika nesmije se u nijednom slučaju uzimati nikakova plaća, osim samo plaća zvonaru kako smo dosad plaćali.

Za zvonjenje kod misa za pokojnike nesmije se nikakova plaća uzimati, niti više zvoniti pod cijelom misom a niti se nesmije dozvoliti da se sa zvonovima zvoni košto je to dosada bilo već jednostavno kao kod obične svagdanje mise na poziv i ništa više.

Zaključujemo da se sa novcem koji će unići od onih koji nisu dali za zvonove ništa imade se voditi točan izkaz a novac svako doba pokazati odboru.

U slučaju zahvale odbora imade se birati drugi koji će time rukovoditi. Ovako odbor danas izabran po župljanim iz Šandrovca odlučio na temelju svojih ljudi koji su ih izabrali zaključio, i istodobno određuje da u slučaju kojeg odbornika ili zahvale nestane imade se birati drugi koji će time rukovoditi.

Prihvaća župni ured i odbor.

U Šandrovcu dne 1. lipnja 1924. Franjo Ileković, Juraj Dolenec (župnik), Josip Ileković, Mijo Jurić (kapelan), Ivan Demerac.

Sve ove navode potvrđujemo mi ostali odabranici župe Šandrovačke, kako je navedeno."

U arhivu župe Pohodenja BDM u Šandrovcu - dokumenti označeni pod razno 1924.

22. 20. rujna 1932. • Spomenica koju je sastavilo DVD Šandrovac prilikom polaganja kamena temeljca za izgradnju vatrogasnog doma u Šandrovcu. Ovaj je dokument važan za Šandrovac budući da su popisane sve važnije osobe u mjestu.

"Spomenica

Ovaj vatrogasni Dom i spremište podignoše mjeseca rujna godine 1932 vatrogasci Dobrovoljnog Vatrogasnog društva u Sandrovcu za vladanja Nj. Vel. Aleksandra I kralja Jugoslavije.

Za banovanja Savske banovine bana Dr. Ive Perovića.

Za uprave sreza Bjelovar, sreskog načelnika Mužileke.

Za uprave općine Severin upravitelja Nikole Rogulje.

Pretsjednikom Vatrogasne Zajednice Savske banovine je brat Marijan pl. Heržić.

Zapovjednikom Župe Vatrogasne bjelovarske je brat Srećko Jandrašić.

Župnik u Šandrovcu je Adam Füstöss.

Učitelj u Šandrovcu je Milan Krsnik.

Učiteljica u Šandrovcu je Katarina Krsnik.

Upravni odbor D.V.D. u Šandrovcu je slijedeći:

Pretsjednik: Ivan Humljanović
Zapovjednik: Matija Petreković
Tajnik: Milan Krsnik
Vođa pluj. odj.: Đuro Šemovčan
Blagajnik: štrc. odj.: Marko Đipalo
Gasilac: Miško Janin
Odbornik izvrš. čl.: Luka Markov
Odbornik utemelj. čl.: Josip Gašparac
Odbornik podupir. čl.: Josip Domitrović

Zidanjem ove zgrade rukovodio zidar Đuro Osman iz Sirove Katalene, a pomagali su zidari iz Šandrovca i Sirove Katalene. Svima onima, koji su bilo u čemu pomogli da se ovaj dom i spremište sagradilo najljepša hvala, a od Boga plata.

Spisano u Šandrovcu dana 20. rujna 1932, a položeno u temelje zgrade dana 22. rujna 1932.

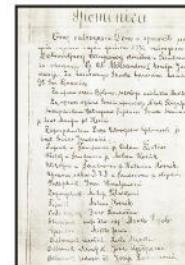
Pretsjednik: Ivan Humljanović

Tajnik: Milan Krsnik

Zapovjednik: Matija Petreković"

Prijepis u arhivu Općine Šandrovac i Vatrogasne zajednice Općine Šandrovac.

Desno:
faksimil
Spomenice iz
1932. u
arhivu VZ
OŠ.

23. 30. studenoga 1936. • Tekst jednog od prvih novinskih članaka koji govore o Šandrovcu. Ovdje se konkretno radi o stanju na području župe Šandrovac sredinom 1930-ih godina, nakon što je u Šandrovcu bio kardinal Alojzije Stepinac, tada nadbiskup koadjutor.

"Uspjeh misija u župi Šandrovac

Obnova duhovnog života u Šandrovcu. – Uspjeh misijskih propovijedi. – Osnutak Kruničarskog društva sa 600 članova

Šandrovac, 30. studenoga. Mjesto Šandrovac tako je udaljeno od gradova i prometnih veza, da će možda malo tko i znati za nj. Putovi naokolo tako su neuredni i neprohodni, da je teško doći do nas. A ipak se zlo i ovamo zavlači. Eto, bijela kuga je i ovdje zavladala u dosta velikoj mjeri. Prigodom pastirskoga pohoda i dijeljenja sv. Potvrde video je to preuzv. g. nadbiskup koadjutor dr. Alojzije Stepinac pa je odmah odredio, da se ovdje održe misije. Došli su revnioci dominikanci Lujo Matijaca i Jordan Viculin. Neumorno su propovijedali i njihove su riječi imale učinka u dušama naroda. Ovdašnja lijepa i velika župna crkva bila je od 15. do 22. o. mj. danomice puna vjernika puka. Kroz to vrijeme ispovijedilo se je i pričestilo oko 3.000 ljudi! Osnovano je i Kruničarsko društvo u koje je pristupilo nekih 600 članova. Gdje se do sada nije ni mislilo, da bi uspjevalo, Katolička Akcija će moći raditi. Ovo društvo će spremiti teren radu. Za vrijeme misija narod je upravo gutao krasne riječi propovjednika. Kako su dubok dojam ostavili kod naroda najbolje se je vidjelo pri njihovu odlasku i rastanku sa vjernicima. Svi su požalili, što nam nijesu ostali barem mjesec dana. Uspjeh misija je vrlo lijep pa dao Bog, da župa, koja je nekoć bila tako dobra i revna, opet procvate u duhovnoj obnovi. Nakon ovih misija narod kao preporođen opet revnuje za svoju vjeru."

"Hrvatska straža", br. 50, god. IV, Zagreb, 6. XII. 1936., str. 11.

24. 30. svibnja 1966. • Zapisnik prilikom davanje izjave Ivana Filjara, a vezano za izgradnju bazena u Šandrovcu 1965. godine. U izjavi je ukratko objašnjeno kako je izgrađen sandrovački bazen.

"Na osnovu traženja Zamjenika okružnog javnog tužioca, a na osnovu prijave Građevinskog inspektora SRH, u Odjelu za inspekcijske poslove Skupštine općine Bjelovar izvršeno je saslušanje predsjednika Mjesne zajednice Šandrovac Filjar Ivana iz Šandrovca i tom prilikom sačinjen je zapisnik.

ZAPISNIK

sastavljen u Odjelu za inspekcijske poslove Skupštine općine Bjelovar, dana 30. V. 1966. godine, povodom saslušanja Filjar Ivana iz Šandrovca u predmetu izgradnje sportskog bazena. PRISUTNI: 1. Kosta Tatalović, načelnik Odjela za inspekcijska poslove, Skupštine općine Bjelovar, 2. Marukić Milka, zapisničar, 3. Filjar Ivan, službenik s funkcijom predsjednika Mjesne zajednice Šandrovac. Pristupa pozvani Filjar Ivan iz Šandrovca te nakon što je upoznat s predmetom i upozoren na kazivanje istine daje u zapisnik sljedeću

IZJAVU

Točno je da je selo Šandrovac započelo sa izgradnjom sportskog bazena i to isključivo vlastitim sredstvima prema odluci zbora birača i Savjeta Mjesne zajednice. Selo Šandrovac imalo je ostatak novaca od samodoprinosa za izgradnju ceste i to iznos od 6,500.000 starih dinara. Na zboru birača od 15. kolovoza donesen je zaključak da se pristupi izgradnji sportskog bazena. Na drugom zboru birača koji je održan 5. IX. 1965. opet se raspravljalo o preraspodjeli preostalih sredstava mjesnog samodoprinosa i tom prilikom je odlučeno da se izdvoji 250.000 starih dinara za adaptaciju zgrade Mjesnog ureda i 200.000 na ime naknade poljske štete koja je nastala uslijed izgradnje ceste za Šandrovac. Pod točkom 3. donesen je zaključak da se sva ostala sredstva utroše za izgradnju sportskog bazena u Šandrovcu.

Ja kao predsjednik Mjesne zajednice pošao sam za potrebnom dokumentacijom kako bi ishodili rješenje o lokaciji i odobrenje za izgradnju. Rješenje o lokaciji izdano je pod br. 351-948/1965-7 od 25. X. 1965. godine i odobrenje za izgradnju pod istim brojem sa datumom 27. XII 1965. Ja sam svu potrebnu dokumentaciju predao Odjelu za komunalne poslove Skupštine općine Bjelovar u IX. mjesecu i početkom X. mjeseca, a zašto sam tako kasno primio rješenja to mi nije poznato. U međuvremenu Mjesna zajednica, odnosno Odbor je nabavio izvjesne količine građevinskog materijala, a pošto se približavala zima prijetila je opasnost da neki materijal propadne kao na primjer cement kojega je bilo 170 tona. Odbor Mjesne zajednice nakon što je izvršen uviđaj i određena lokacija pristupio je iskopu, odnosno izvršenju radova. Napominjem da je na posebnom zboru birača izglasан dopunski mjesni samodoprinos u radnoj snazi koji iznosi od 2.000 radnih dana. Na osnovu tog zaključka seljaci stanovnici sela Šandrovca su od prvog dana masovno učestvovali u svim radovima kada se to od njih tražilo. Prema tome Mjesna zajednica posjeduje svu potrebnu dokumentaciju i ima od prvog dana osigurana sredstva za izgradnju i dovršenje spomenutog objekta, jedino što to nije formalno bilo onaj dan kad je došao Republički građevinski inspektor.

Pored toga napominjem da je bazen u proljetnim danima ove godine završen i bit će službeno otvoreno za dan borca 4. VII ove godine, a u upotrebu će biti stavljen ovih dana kad nastupe topli dani.

Ovo je akcija cijelog sela koju su oni sa neobičnim žarom i voljom izvršili i svi dali od sebe koliko su mogli. Ja sam jedino čovjek u selu od povjerenja kome su povjerili da vodi računa o tome i zbog toga smatram da ne bi trebao za ovo odgovarati, jer sam i sam učestvovao u toj akciji kao svaki drugi gradanin.

Više nemam ništa izjaviti, a u zapisnik je uneseno kao što sam izjavio. Izjavu uzeo Kosta Tatalović Zapisničar M. Marukić Izjavu dao Filjar Ivan"

Majhen B. D.: Fišerovac (1914. – 2014.), Bjelovar 2014., 100-101.

25. 1972. • Prvi poznati novinski članak o povijesti Šandrovca iz 1972. godine koji je bio objavljen u Kajkavskom kolendaru 1972. godine i - ovaj kalendar je bio zabranjen u vrijeme Hrvatskog proljeća i kasnije, pa je dosta rijedak.

"Šandrovac – fenomen Bilo-gore

U srcu Bilogore nalazi se selo Šandrovac-najneobičnije selo čitavog ovog kraja, a možda i cijele Hrvatske. Danas je još selo, a sutra? Ovo nam se pitanje nameće gledajući kako se u njemu sukobljuje staro i novo, kako se patrijarhalno suprotstavlja najmodernijoj tehnici, a ljudi u njemu doživljavaju čudesan preobražaj.

Upoznajmo dakle taj fenomen Bilo-gore-bitka još nije odlučena!

Područje Šandrovca bilo je naseljeno već od davnih vremena. Noviji arheološki nalazi pokazuju da su ovdje već za mlađega kamenog doba postojala brojna naselja. Ljudi tog vremena stanovali su u zemunicama, koje su osobito brojne bile u predjelima Dolnica i Velike livade. Te su nastambe otkrivene još u XVIII. stoljeću, a u njima se našlo mnoštvo oruđa od kremena. Bilo je tu raznovrsnih oštrica, šila, sjekirica itd. Kako se kod nas tijekom XVIII. i gotovo cijelog XIX. stoljeća narod služio kremenom za paljenje vatre, ovamo su dolazili ljudi izdaleka da se snadbiju takvim kamenom. Kako u Bilo-gori ne samo da nema kremena nego ni nikakvih drugih kamenih naslaga, mora se pretpostaviti da su ga neolitski majstori odnekud uvozili. Najbliža su im nalazišta bila na Papuku, pa je zato Šandrovac već u ta davna vremena stajao u trgovačkim vezama s požeškim krajem. Od kolike je važnosti bilo pronalaženje tih zemunica svjedoči nam i uzrečica: "Hajde u Šandrovac po kremenje", koja se i do danas sačuvala.

Za vrijeme Rimljana, koji su u Slavoniji vladali između I. i VI. stoljeća, ovim je krajem prolazila i cesta koja je spajala Đurđevac i Raču, te vodila se do glavne ceste u Posavini. U srednjem vijeku tj. oko 1200. godine ovo je područje pripadalo plemenskoj česmičkoj župi, kojoj je sjelo bilo u Donjoj Česmici tj. u današnjim Novoseljanima. Ovdje je bio podignut i glavni župski grad.

Međutim, u dokumentima iz tog vremena nećemo još susresti ime Šandrovc- naselje koje je tu postojalo zvalo se Mošina ili Mušinja (Mosyna, Musyna itd). Isto se tako zvao i potok koji i danas protječe dolinom zvanom Gradina, te pokraj sela Pupelice i Bedenika teče dalje prema Česmi. Taj se potok spominje u darovnici izdanoj 26.travnja 1245. godine do kraja Bele, kojom o poklanja knezu Hudini posjed Međurječe tj. Međuraču. U to je doba već postojaо utvrđeni grad mušinjskih plemića. Izgrađen je na obronku nešto južnije od izvora spomenutog potoka. O građanima toga grada (castrenibus de Musyna) govori se i u jednom ugovoru iz 1263. godine (Cod. dipl. V.str. 253.). Nešto kasnije Mušinja se nalazi u posjedu bana Henrika, ali 1293. godine poklanja je on Petru i Ivanu, sinovima župana Hristifora. Iz njegove darovnice, koja je izdana 11. veljače iste godine u Čazmi, doznajemo ne samo imena Mušinjskih župana već i imena nekih njihovih susjeda. Bili su to Nikola, sin Demetrija od Predimeha, sinovi Banka, sinovi Vojina, rod Drživoja itd. U XIV. stoljeću Mušinja često mijenja gospodare, radi nje je došlo i do sukoba između Česmičkih i Komarničkih plemića. U drugoj polovici toga stoljeća vlasnici su joj zagrebački kanonik Petar i brat mu Andrija, no godine 1366. zamjenjuju je po odluci kralja Ljudevita za Strezu (danasa Paulin Kloštar) i Plavnicu. Nekoliko godina kasnije došlo je do sukoba između obližnjih čepelovačkih i budrovačkih plemića, pa se tom zgodom spominje i Andrija, sin Petra od Mušinje. Početkom XV. stoljeća darova je kralj Đuri Lorandovom od plemena Pec i tada je taj posjed obuhvaćao 19 sela. Nekako u isto vrijeme podignuta je tzv. donja gradina, također u dolini potoka Mušinje, ali ta je mnogo veća od gornje i bolje utvrđena. Nešto prije ovih zbivanja (1374.) osnovan je u Strezi pavlinski samostan koji je uskoro stekao veliki ugled u čitavom kraju. U znamenitom urbaru toga samostana iz 1477. godine spominju se kao suradnici i dobročinitelji razni plemići iz bliže i daljnje okolice, a među njima i vojvoda Andrija iz Mušinje sa svojom braćom. Međutim, godine 1491. prelazi to mjesto u vlasništvo plemića Šandora (Sandorffy) te se sad gubi staro ime Mušinja i prevladava Šandrovac, Šandrigrad, Šandrovec i konačno se ustalilo kao Šandrovac. Potom je 1501. godine osnovana i crkvena župa. Za vrijeme turskih provala, ili možda i u doba sukoba između pristaša kralja Ferdinanda i Zapolje, stradale su obje utvrde i crkva. No, pučanstvo se očito nije prorijedilo u većoj mjeri, jer se već 1753. godine osniva nova župa, a prema povelji kralja Franje I. od 1794. godine dobiva ovo mjesto i pravo na održavanje dvaju sajmova godišnje. Za vrijeme Granice šandrovačko je područje potpadalo pod 3 satniju ili kumpaniju u Severinu. Osnovna je škola otvorena 1835. a 1886. godine sagrađena je današnja crkva. Nema dvojbe da se poslije turskih pustošenja stanovništvo Šandrovca i okolice popunjavalо novim stanovništvom, i to već poslije 1700. godine. Međutim, nešto je starosjedilaca preostalo, o čemu nam svjedoće izvanredno zanimljivi stari običaji i pjesme kakvih nema po obližnjim - većinom štokavskim - selima. I kajkavsko narjeće kojim Šandrovičani danas govore potvrđuje nam da se oni čvrsto drže svojih tradicija i da od njih ne odstupaju ni pred naletom suvremenog života koji ve buja u njihovoј neposrednoj blizini. Za održavanja svadbe, berbe ili u kojoj drugoj prigodi svakako će još zaoriti poneka stara pjesma koja će mlađim generacijama pričati o čežnji njihovih predaka za slobodom ili će ih podsjetiti na nekadašnje stare, dobre običaje. Nakon završetka Drugoga svjetskoga rata Šandrovac je zahvatila bujica napretka i razvoja. Osnovana je mala Poljoprivredna zadruga koja je u poslijeratnim uvjetima poslovala planski u svrhu unapređenja poljoprivrede. Brežuljkasta polja nisu bila prikladna za intenzivnije okrupnjavanje površina, pa su Šandrovičani odlučili da u selu podignu tvornicu za izradu čelične vune. Za početak su nabavljena potrebna postrojenja. Prvi industrijski proizvodi plasirani su na naše tržište, a za nekoliko se godina to poduzeće razvilo u jednu od najrentabilnijih tvornica u općini Bjelovar sa 120 zaposlenih radnika. Razvijena je u Šandrovcu i kućna radinost, tako da je skoro čitavo selo na neki način sudjelovalo u stvaranju i raspodjeli stvorene vrijednosti. Odvajana su sredstva za nabavku i modernizaciju tvornice koja je dobila ime "METALOPRODUKT", a u 1970. godini

ostvarila ukupan prihod od 9,834.000 novih dinara. "Metaloprodukt" je u 1970. godini ostvario dohodak od 3,822.000 dinara. Prosječno osobni dohodak za 1970. godinu porastao je za 74 % u odnosu na 1969. godinu, to jest od 874 dinara na 1.523 dinara.

Razvoj i napredak Šandrovca vezani su za jedno svima poznato ime - FILJAR, ime koje je postalo pojam poslijeratnog razvoja jednog zaostalog i zabačenog naselja. Filjar je bio prvi "čovjek sela" jer znao je u uvjetima socijalističkog razvoja naše zemlje uklopiti svoje selo u taj razvoj. Sve vrijeme posvetio je podizanju i modernizaciji tvornice, a slobodno vrijeme pak za osobno školovanje. U mirovinu je otišao poslije ostvarenih planova organa samoupravljanja, koji su najizrazitije dokazali da samoupravni proces u razvoju socijalizma nije iluzija već stvarnost, koja zrači i korisno djeluje ako se kapital akumulira u nove perspektivne aktivnosti putem neposrednog odlučivanja proizvodnih snaga.

Danas je Šandrovac jedno od najproduktivnijih naftotonosnih polja u SR Hrvatskoj. Proizvodnja se povećava, a pored toga što nafta donosi društvu ogromnu korist, ovaj kraj je dobio i desetine kilometara novih cesta, kao i modernu asfaltну prometnicu koja to mjesto - ukotvljeno u bilogorskim šumama- čini pristupačnim gradu Bjelovaru. U Šandrovcu je izgrađen olimpijski bazen koji je tijekom čitavog ljeta stjecište turista - izletnika, kao i mještana okolnih sela, te stanovnika Bjelovara.

Šandrovac danas broji 1198 stanovnika. Svi oni dosad još nisu riješili svoje stambene probleme (dio stanovništva je zaposlen kod "Naftaplina", dio u "Metaloproduktu" ili u kućnoj radnosti, dok se skoro svako domaćinstvo uz tu djelatnost bavi i zemljoradnjom), ali se primjećuje intenzivna izgradnja stanova i gospodarskih objekata, tako da je suvremeniji preobražaj Šandrovca očigledan."

*Lovrenčević Z. i Mađerić M.: Šandrovac - fenomen Bilo-gore,
Kajkavski kolendar 1972., Čakovec 1972., izdanje KPD
"Zrinski", str. 242-244.*

Lijevo: Ivan Filjar 1960-ih godina. Iz zbirke A. Svinjarić iz Šandrovca.

26. 2017. • Na prostoru današnje općine Šandrovac tijekom 20 st. zadrugarstvo ima svoje početke još u 1902. godini, kada je u Šandrovcu osnovana Hrvatska seljačka zadruga iz koje je nakon Drugog svjetskog rata, 1967. u konačnici nastao "Metalprodukt". On je 40-ak godina bio izuzetno uspješna tvrtka koja je zapošljavala značajan broj ovađnjeg stanovništva i u stvari bila nositelj gospodarskog razvoja u tom razdoblju. Osim raznih drugih zadruga i gospodarskih udruga koje su bile osnivane i ukidane diljem prostora današnje općine posljednjih oko 100 godina značajna je zadruga u Ravnešu, pa stoga donosimo izbor iz sjećanja nekadašnjeg zaposlenika ravneške zadruge Vukadinović Boška.

"Zadrugarstvo u selu Ravneš (Vukadinović Boško, 4/2017.)

Prije Drugog svjetskog rata u selu je postojala Štedno kreditna zadruga, koja je prikupljala novac od članova zadruge i davala kredite za nabavu sitne opreme i rasplodne stoke: krava, pastuha, bikova i nerasta. Zadrugu je osnovala Seljačka sloga koja je uz politički rad u selu organizirala i učenje zanata u Mađarskoj, za kovače, mesare, stolare, trgovce, krojače itd. Selo je imalo preko 400 stanovnika pa je bilo puno djece i mladića koji su željeli ići učiti razne zanate. Budući da u to vrijeme u selu nije bilo struje, asfalta, telefona itd. po završetku školovanja većina je ostajala u selu i počela otvarati radionice i dućane... bilo je kovača, tišljara, kolara, mesara i ostalih majstora koji su bili potrebni selu. Kad se selo počelo razvijati počeo je II. sv. rat i sve je propalo.

Poslijе Drugog svjetskog rata

1946. osnovana je Poljoprivredna zadruga koja se bavila sa snabdjevanjem seljana sa robama kojih je bilo neophodno nabaviti i podijeliti svima seljanima. najveći problem je bio što nije bilo dovoljno raznih roba u dovoljnim količinama da se zadovolje sve potrebe. Redovito se

Str. 216 dolje: pogled na centralni dio Šandrovca sa istaknutom crkvom Pohođenja BDM od istočne strane (od vinorodnog predjela Šašnjevac). Foto: srpanj, 2016.

Gore: "Pozdrav iz Šandrovca" - razglednica iz 1967. godine (iz zbirke obitelji Svinjarić iz Šandrovca).

dešavalo da dobijemo po par komada posuđa, na primjer lonci, rangle, zdjele, tanjuri, žlice i druga razna roba. Tekstil je bio posebni problem - potražnja je bila velika a količine male. Dobiješ tri metra štofa za jedno odijelo a treba za 50 odijela. Roba se nabavlala u zadružnom savezu u Bjelovaru.

1948. godine zadružna je preregistrirana u OPZ (Opća poljoprivredna zadružna). I počela se baviti sa otkupom poljoprivrednih proizvoda: sijeno, voće (višnje), perad, jaja. U to vrijeme počeli su se graditi zadružni domovi, pa je Ravneš izgradio svoj dom. Zadruga je bila nosioc izgradnje i organizacije radova na domu. Zadruga je kupila pilanu za piljenje građe za dom i postavila ju uz gradilište. Pilana je radila za dom i ostale potrebe sela.

Zadruga je proširila svoju djelatnost tek 1955. godine. Tad je počela toviti stoku u vlastitom tovu i kooperaciji sa individualnim proizvođačima. Otkup stoke: telad junad i svinje. Od Općine Bulinac preuzele je zadružna svu zemlju koja se nalazila na poslovnom području (Ravneš, Kašljavac i Pupelica) koja je bila u društvenom vlasništvu i na toj zemlji počela proizvoditi ratarske kulture (pšenicu, kukuruz, krumpir). U tom vremenu zadružna je nabavila i traktor Zadrugar i dva Fergusona i dvije vršalice za žito, prikolice, plugove i tanjurače.

1956. godine zadružna počinje otkupljivati ljekovito bilje na širem području Općine Bulinac u bilogorskim selima - otkupljivano je godišnje 50-60 tona. Bilje smo prodavali "Plantacopu" Novi Sad. 1957. godine zadružna je izvezla dva vagona makovih škropulja u Holandiju. Zadruga je radila do 1963. godine. Imala je 10 zaposlenih u stalnom radnom odnosu. Tada dolazi do pripojenja sa OPZ Severin i došlo je do prestanka rada OPZ Ravneš. Dalje je radila u sastavu OPZ Severin kao poslovna jedinica za tov stoke i poljoprivrednu proizvodnju. 1955. zadružna je uvela i proizvodnju hibridnih sorti kukuruza uvezenih iz Amerike. U to vrijeme kod nas nije bilo iskustva u proizvodnji hibridnih kukuruza...

Seljačka radna zadružna "Borac" Ravneš

Osnovana je 1948. i djelovala je do 1953. godine. Prvi predsjednik zadruge bio je Vukadinović Mitar... Zadrugari su morali svu imovinu unijeti u zadružnu (zemlju, konje, krave, kola i ostali inventar). Mogli su zadržati jedan hektar zemlje kao okućnicu i jednu kravu. 1949. nakon jakih političkih pritisaka u zadružnu se upisalo oko polovica sela, koji su također morali unijeti svu svoju imovinu osim okućnice 1 ha i jedne krave. U to vrijeme postojala je obaveza koju su svi imali koji nisu u zadrugama. Kod vršidbe pšenice bili su državnii povjerenici koji su strogo vodili evidenciju koliko je svako domaćinstvo prema broju članova imalo pravo na određenu količinu pšenice, a sav višak morao se predati državi. Za stoku (krave, konje i svinje) svako selo je dobilo zaduženje koliko mora predati državi. U selima su postojali Narodni odbori koji su određivali tko što i koliko mora isporučiti. na primjer. Ako je selo dobilo zaduženje da mora predati 3 konja, 5 krava i 10 svinja, za konje su se dogovarali svi vlasnici konja tako da predaju najlošije konje, a vlasnicima konja svi zajedno plate vrijednost konja. Za krave i svinje ako se nije mogao postići dogovor zaduživali su se seljaci koji su imali više stoke. Osim ovih obaveza moralio se sijati industrijsko bilje itd.

1949. zadružna je počela gradnju štala za konje i krave, te svinjice za svinje i skladišta za žitarice i kukuruzanu za kukuruz. Štala je sagrađena 1951. godine, a do tada stoka je bila uštalena kod zadrugara koji su imali veće staje. Prilikom rasformiranja mašinske stanice u Bjelovaru SRZ "Borac" je dobio traktor Oliver... 1953. godine donijet je zakon da se sve SRZ mogu rasformirati ako to žele. Koje ne žele mogu ostati pod uvjetom da ostaje 10 članova. Zadruga je donijela odluku da se rasformira... Zadruga je rasprodala svu svoju stoku i otplatila sve obaveze prema državi i kreditne bankama. Postojeći inventar je podijeljen zadrugarima."

Str. 219-222: faksimili prve i posljednje stranice zapisnika povjesno važne prve konstituirajuće sjednice Općinskog vijeća Općine Šandrovac održane 7. svibnja 1997. godine. Prijepis dnevnog reda (točke 1-15). U arhivu Općine Šandrovac.

Z A P I S N I K

sa konstituirajuće sjednice Općinskog vijeća Općine Šandrovac, održane 07. svibnja 1997. godine u prostorijama Općine sa početkom u 12,00 sati.

Sjednici je prisustvovalo svih 20 novoizabranih vijećnika i to: Josip Dekalić, Damir Gašparac, Ivan Cupan, Stjepan Barbir, Stjepan Grošić, Marijan Živko, Franjo Kos, Damir Kolar, Miroslav Sokolić, Martin Mustafa, Stjepan Kraljić, Branko Mikec, Stjepan Ileković, Elemir Pop, Ivan Zdelar, Stjepan Skubin, Stanko Dekalić, Ivan Horvat, Slavko Đipalo, Marijan Šemovčan.

Osim vijećnika sjednici su prisustvovali: župan, g. Željko Ledinski, Tajnik Županije bjelovarsko-bilogorske - Damir Bajs, načelnik Općine Veliko Trostvo - Ivan Kovačić, predsjednik Općinskog vijeća Općine Veliko Trostvo - Vladimir Tesar, načelnik Općine Severin - Kustić, te novinari dnevnih listova i Hrvatske radio televizije.

Nazočne je pozdravio župan i pozvao dobro najstarijeg vijećnika novoizabranog Općinskog vijeća, Martina Mustafu, da predsjedava konstituirajućoj sjednici do izbora predsjednika Općinskog vijeća.

Predsjedavajući je pozdravio sve prisutne i ustvrdio da su sjednici nazočni svi vijećnici, te da postoji potreban kvorum za pravovaljano odlučivanje.

Potom je predložio dnevni red, a budući da nije bilo prijedloga izmjena ili dopuna usvojen je slijedeći

DNEVNI RED:

1. Otvaranje konstituirajuće sjednice Općinskog vijeća Općine Šandrovac
2. Izbor Mandatne komisije
3. Izvješće Mandatne komisije o provedenim izborima i imenovanju izabranih vijećnika
4. Svečana prisega vijećnika Općinskog vijeća
5. Prijedlog Odluke o privremenom poslovničkom redu Općinskog vijeća
6. Prijedlog Odluke o privremenom ustrojstvu Općine
7. Izbor Komisije za izbor i imenovanje
8. Izbor Komisije za Statut i Poslovnik
9. Podnošenje prijedloga Komisije za izbor i imenovanje za izbor predsjednika i zamjenika predsjednika Općinskog vijeća, načelnika i zamjenika načelnika Općine

DNEVNI RED:

1. Otvaranje konstituirajuće sjednice Općinskog vijeća Općine Šandrovac
2. Izbor Mandatne komisije
3. Izvješće Mandatne komisije o provedenim izborima i imenovanju izabralih vijećnika
 4. Svečana prisega vijećnika Općinskog vijeća
 5. Prijedlog Odluke o privremenom poslovničkom redu Općinskog vijeća
 6. Prijedlog Odluke o privremenom ustrojstvu Općine
 7. Izbor Komisije za izbor i imenovanje
 8. Izbor Komisije za Statut i Poslovnik
 9. Podloženje prijedloga Komisije za izbor i imenovanje za izbor predsjednika i zamjenika predsjednika Općinskog vijeća, načelnika i zamjenika načelnika Općine
 10. Izbor predsjednika Općinskog vijeća Općine Šandrovac
 11. Izbor zamjenika predsjednika Općinskog vijeća Općine Šandrovac
 12. Izbor načelnika Općine Šandrovac
 13. Izbor zamjenika načelnika Općine Šandrovac
14. Donošenje Odluke o preuzimanju odluka i drugih općih akata dosadašnje Općine Veliko Trojstvo
15. Izbor vijećnika za sklapanje braka
16. Različito

Točka 1.

Predsjedavajući, Martin Mustafa otvorio je prvu, konstituirajuću sjednicu Općinskog vijeća Općine Šandrovac.

Točka 2.

Prijedlog imenovanja predsjednika i članova mandatne komisije iznio je predsjedavajući Općinskog vijeća, Martin Mustafa i nakon toga bez primjedbi jednoglasno je donijeto Rješenje o osnivanju i imenovanju predsjednika i članova mandatne komisije Klasa:021-06/97-01

Točka 3.

Predsjednik Mandatne komisije, Miroslav Sokolić, podnio je vijećnisima Izvješće o rezultatima provedenih izbora na području Općine Šandrovac. Nakon toga jednoglasno je i bez rasprave usvojeno Izvješće o rezultatima provedenih izbora za Općinsko vijeće Općine Šandrovac Klasa: 013-02/97-01

Točka 4.

Predsjedavajući je pročitao tekst prisege, a vijećnici su ga usvojili i potvrđili prisegu osobnim dragovoljnim potpisom.

Točka 5.

Nakon pojašnjenja predsjedavajućeg, Općinsko vijeće Općine Šandrovac jednoglasno je donijelo ODLUKU o privremenom poslovničkom radu Općinskog vijeća Općine Šandrovac Klasa: 021-06/97-02

Točka 6.

Također je kao osnovni akt za početak funkcioniranja Općine Šandrovac Općinsko vijeće donijelo jednoglasno ODLUKU o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac Klasa: 012-01/97-01

Točka 7.

Na temelju pripremljenog prijedloga o imenovanju predsjednika i članova Komisije za izbor i imenovanje na temelju Odluke o privremenom poslovničkom redu Općinsko

vijeće donijelo je Rješenje o osnivanju i imenovanju predsjednika i članova Komisije za izbor i imenovanje Općine Šandrovac Klasa: 021-06/97-03

Točka 8.

Općinsko vijeće jednoglasno je podržalo prijedlog Komisije za Statut i Poslovnik i donijelo Rješenje o osnivanju i imenovanju Komisije za Statut i Poslovnik Klasa: 021-06/97-04

Točka 9.

Komisija za izbor i imenovanje nakon kraćeg zasjedanja vjećnicima je predočila prijedlog imenovanja i to:

1. Damir Kolar - HDZ - za predsjednika Općinskog vijeća
2. Ivan Cupan - HSS - za potpredsjednika Općinskog vijeća
3. Josip Dekalić - HSS - za načelnika Općine
4. Slavko Đipalo - HSS - za zamjenika načelnika Općine

Točka 10.

Vijećnici su podržali prijedlog Komisije za izbor i imenovanje i jednoglasno donijeli Rješenje o izboru predsjednika Općinskog vijeća Općine Šandrovac Klasa: 080-02/97-01

Predsjednik Općinskog vijeća Općine Šandrovac, Damir Kolar, zahvalio je na izboru i povjerenju i obećao Vijeću da će savjesno obnašati dužnost, te odmah potom preuzeo predsjedavanje sjednicom.

Točka 11.

Također jednoglasno pojedinačnim javnim glasovanjem vijećnici su donijeli Rješenje o izboru potpredsjednika Općinskog vijeća Općine Šandrovac Klasa: 080-02/97-02

Točka 12.

Općinsko vijeće jednoglasno je izglasalo povjerenje predloženom prvom načelniku Općine Šandrovac i donijelo Rješenje o izboru načelnika Općine Šandrovac Klasa: 080-02/97-03

Točka 13.

Predsjedavajući je dao na usvajanje prijedlog Komisije za izbor i imenovanje za izbor zamjenika načelnika koji je jednoglasno usvojen i donijeto je Rješenje o izboru zamjenika načelnika Općine Šandrovac Klasa: 080-02/97-04

Točka 14.

Jednoglasno je uz kraću raspravu u kojoj je sudjelovao vijećnik Miroslav Sokolić, pitanjem da li je neophodno preuzimanje odluka i ostalih općih akata Općine Veliko Trojstvo, Općinsko vijeće Općine Šandrovac donijelo ODLUKU o preuzimanju odluka i drugih općih akata dosadašnje Općine Vel. Trojstvo Klasa: 021-06/97-05

Točka 15.

Vijećnici su na prijedlog Komisije za izbor i imenovanje jednoglasno donijeli Rješenje o imenovanju vijećnika koji će prisustovati zaključivanju braka u Matičnom uredu Šandrovac Klasa: 021-06/97-06

Točka 15.

Vijećnici su na prijedlog Komisije za izbor i imenovanja jednoglasno donijeli

Rješenje

o imenovanju vijećnika koji će prisustvovati zaključivanju braka u Matičnom uredu Šandrovac

Klasa: 021-06/97-06

Točka 16.

Na poziv predsjedavajućega, Općinskom vijeću obratio se načelnik Općine Veliko Trojstvo, gospodin Ivan Kovačić, koji je prije svega pozdravio svečani skup, izrazio iskrene čestitke na formiranju Općinskom vijeću Šandrovac, te poželio dobru suradnju novim vijećnicima, ali i isto tako uspješnu međusobnu suradnju s Općinom Veliko Trojstvo. Naglasio je osobito bitnim uspješno dovršavanje započetih investicijskih programa, koji su dugoročni i ovisni o Proračunima obaju općina. Pozvao je vijećnike Općine Šandrovac da daju nesebičan doprinos napretku općine i potpunu podršku novoizabranom načelniku, što će biti jedini način za postizanje dobrih rezultata.

Potom se skupu ponovno obratio župan, Željko Ledinski, čestitao je izabranim čelnicima Općine Šandrovac i pozvao ih na predan i savjestan rad na obimnim zadaćama koje im predstoje, te zaželio uspješan rad novoj općini.

Načelnik Općine Šandrovac održao je kraći govor, kojim se najprije zahvalio na izboru i ukazanom povjerenju te je potvrdio svoje uvjerenje da će Općina Šandrovac u narednom razdoblju dokazati opravdanost svojeg postojanja ostvarenim rezultatima.

Predsjedavajući je zaključio sjednicu u 13,00 sati.

ZAPISNIČAR:

Nataša Mitag

PREDSJEDNIK
OPĆINSKOG VIJEĆA:

Damir Kolar

Članovi Općinskih vijeća i Općinskih poglavarstava 1997. - 2013. Općine Šandrovac

Općinsko vijeće od 1997. (7. svibnja 1997.) do 2001. godine

Barbir Stjepan,
Cupan Ivan (potpredsjednik Općinskog vijeća),
Dekalić Josip (načelnik Općine),
Dekalić Stanko,
Đipalo Slavko (zamjenik načelnika Općine),
Gašparac Damir,
Grošić Stjepan,
Horvat Ivan,
Ileković Stjepan,
Kolar Damir (predsjednik Općinskog vijeća),
Kos Franjo,
Kraljić Stjepan,
Mikec Branko,
Mustafa Martin,
Pop Elemir,
Skubin Stjepan,
Sokolić Miroslav,
Šemovčan Marijan.
Zdelar Ivan i
Živko Marijan.

Općinsko vijeće 2001. - 2005. godine

Barbir Stjepan,
Cupan Ivan,
Dekalić Darko,
Dekalić Josip (načelnik Općine i predsjednik Općinskog vijeća),
Grošić Stjepan (zamjenik načelnika Općine i potpredsjednik Općinskog vijeća),
Horvat Siniša,
Kos Franjo,
Kolar Damir,
Lovrak Alojzije,
Mondak Ferdinand,
Radojnić Ljiljana,
Šemovčan Marijan i
Zdelar Ivan.

Općinsko vijeće 2005. - 2009. godine

Barbir Stjepan,
Bedešković Mirko,
Cupan Ivan,
Dekalić Darko,
Dekalić Josip (načelnik Općine i predsjednik Općinskog vijeća),
Gašparac Nada,
Godinac Zvonko,
Grošić Stjepan (zamjenik načelnika Općine i potpredsjednik Općinskog vijeća),

Kolar Damir,
Mondak Ferdinand,
Petreković Marica,
Pleško Ivan i
Štandar Valent.

Općinsko vijeće 2009. - 2013. godine

Bedešković Mirko,
Cupan Ivan,
Dekalić Darko,
Gašparac Nada,
Godinac Zvonko,
Halauš Darko,
Husnjak Damir,
Kolar Damir (predsjednik Općinskog vijeća),
Kolarić Draženka,
Kos Ivica,
Pleško Ivan (potpredsjednik Općinskog vijeća),
Solar Biljana,
Svinjarić Ankica,
Štandar Valent i
Žager Stjepan.

Općinsko poglavarstvo Općine Šandrovac 1997. - 2001. godine

Barbir Stjepan,
Bedešković Marijan,
Bedešković Marijan,
Čudina Tihomir,
Dekalić Josip (predsjednik),
Kolar Damir,
Krajcar Josip,
Perhot Zlatko i
Pleško Ivan.

Općinsko poglavarstvo Općine Šandrovac 2005. - 2009. godine

Bedešković Marijan,
Dekalić Josip (predsjednik),
Đipalo Željka,
Godinac Zvonko i
Paukovac Maja.

(Izvori: prisegе vijećnika Općinskog vijeća Općine Šandrovac od 15. 6. 2001., 10. 6. 2005. i 11. 6. 2009., Rješenje Općinskog vijeća od 23. 5. 1997., zapisnici sa konstituirajućih sjednica Općinskog vijeća od 7. 5. 1997., 25. 6. 2001., 10. 6. 2005. i 11. 6. 2009. i Zapisnik sa sjednice Općinskog poglavarstva od 30. 1. 2006. U arhivu Općine Šandrovac u Šandrovcu.)

Odluka o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac i drugi vezani dokumenti.

(Izvor: "Županijski glasnik" - Službeno glasilo Bjelovarsko-bilogorske županije, br. 3, god. IV, Bjelovar 13. lipnja 1997., str. 24-40.)

OPĆINA ŠANDROVAC

1.

Na temelju članka 22. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93) Općinsko vijeće Općine Šandrovac na konstituirajućoj sjednici održanoj 07. svibnja 1997. godine, donijelo je

ODLUKU O PRIVREMENOM USTROJSTVU OPĆINE ŠANDROVAC

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Općina Šandrovac je jedinica lokalne samouprave i uprave na području utvrđenom Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

Članak 2.

Naziv Općine je: Općina Šandrovac.
Sjedište Općine je: Šandrovac.
Općina Šandrovac je pravna osoba.

Općina Šandrovac može imati grb i zastavu u skladu sa zakonom i posebnom odlukom.

Članak 3.

Općina Šandrovac obuhvaća područje naselja: Šandrovac, Pupelica, Jasenik, Lasovac, Kašljevac, Ravneš i Lasovac Brdo.

Članak 4.

Granice područja Općine Šandrovac utvrđuju se posebnom odlukom.

Granice Općine Šandrovac mogu se mijenjati na način i po postupku propisanom u zakonu.

Članak 5.

Općina Šandrovac ima pečat okruglog oblika promjera 38 mm i 25 mm.

U sredini pečata je grb Republike Hrvatske, a u krugu oko grba tekst: Republika Hrvatska, Općina Šandrovac.

Članak 6.

Općinsko vijeće može proglašiti počasnim građanim Općine, osobe koje su se istakle naročitim zaslugama za Općinu.

Počasnom građaninu dodjeljuje se posebna Povelja Općine.

Članak 7.

Općinsko vijeće može dodjeljivati nagrade i druga javna priznanja građanima i pravnim osobama za naročite uspjehe na svim područjima gospodarskog i društvenog života od značenja za Općinu.

Nagrade i druga javna priznanja dodjeljuju se pod uvjetom i na način propisan posebnom odlukom.

II. DJELOKRUG OPĆINE

1. Samoupravni djelokrug Općine

Članak 8.

Općina u okviru samoupravnog djelokruga:

- osigurava uvjete za razvitak gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine,
- osigurava uvjete za uređenje prostora i urbanističko planiranje, te zaštitu čovjekovog okoliša, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno,
- vodi brigu o uređenju naselja, kvaliteti stanovanja, komunalnim objektima, obavljanja komunalnih i drugih uslužnih djelatnosti te lokalne infrastrukture, ako zakonom nije drugačije određeno,
- osigurava lokalne potrebe stanovnika u oblasti brige o djeci, obrazovanju i odgoju, javnom zdravlju (ambulante, domovi zdravlja i slično), zdravstvenoj zaštiti životinja i zaštiti bilja, socijalnoj skrbi, kulturi, tjelesnoj kulturi i športu, ako zakonom nije drugačije određeno,
- upravlja općinskom imovinom,
- osniva javne ustanove i druge pravne osobe, u skladu sa zakonom, radi ostvarivanja određenih gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih socijalnih interesa i potreba stanovništva,
- obavlja i druge poslove koji su u neposrednoj svezi s interesom općinske zajednice za njezin gospodarski, kulturni, socijalni napredak, a nisu u nadležnosti drugih tijela,
- uređuje i druga pitanja u skladu sa zakonom.

Članak 9.

Općinsko vijeće pojedine poslove iz samoupravnog djelokruga čije obavljanje je od šireg interesa za građane na području više jedinica lokalne samouprave (prostorno uređenje i urbanističko planiranje, zaštita okoliša, izgradnja mreže infrastrukturnih objekata i drugo) može prenijeti na tijela Županije u čijem je sastavu.

III. OPĆINSKO VIJEĆE I NJEGOVA TIJELA

1. Položaj i nadležnosti Općinskog vijeća

Članak 10.

Općinsko vijeće u okviru svog djelokruga obavlja poslove iz samoupravnog djelokruga Općine i poslove državne uprave kad je to određeno zakonom.

Članak 11.

Općinsko vijeće u okviru svog djelokruga:

- donosi Statut Općine,
- donosi odluke i druge opće akte kojima se uređuju pitanja iz samoupravnog djelokruga Općine,
- donosi proračun i zaključni račun Općine,
- donosi odluku o sticanju, otuđivanju i opterećenju općinske imovine,
- utvrđuje unutarnje ustrojstvo Općinskog poglavarstva,
- utvrđuje ustrojstvo i djelokrug općinskog upravnog tijela,
- bira i razrješava predsjednika i potpredsjednika Općinskog vijeća, načelnika i članove Općinskog poglavarstva, radna tijela Općinskog vijeća, te imenuje i razrješava druge osobe određene odlukom Općinskog vijeća,
- osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za stanovnike Općine,
- donosi Poslovnik o svom radu,
- odlučuje o drugim pitanjima iz samoupravnog djelokruga Općine.

Članak 12.

Općinsko vijeće može prenijeti obavljanje pojedinih poslova na Općinsko poglavarstvo osim:

- donošenje Statuta Općine,
- donošenje proračuna Općine i zaključnog računa,
- donošenje odluke o zaduzivanju Općine.

2. Sastav i izbor Općinskog vijeća

Članak 13.

Općinsko vijeće broji 20 članova.

U slučaju promjene broja članova Općinskog vijeća utvrđenog Statutom, izabrani članovi ostaju na dužnosti do isteka mandata.

U slučaju promjene područja Općine, donijet će se odluka o broju članova Općinskog vijeća i provesti izbore do broja koji je utvrđen u odluci.

Članak 14.

Članovi Općinskog vijeća biraju se na način i po postupku određenom u Zakonu o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave i uprave.

Članak 15.

Funkcija člana Općinskog vijeća je počasna.

Članovi Općinskog vijeća nemaju obvezujući mandat i nisu opozivi.

Članovi Općinskog vijeća imaju pravo prisustvovati sjednicama Općinskog vijeća, podnosići prijedloge za donošenje općih i drugih akata i mjera te postavljati pitanja iz samoupravnog djelokruga Općine na sjednici Općinskog vijeća neposredno ili pismenim putem predsjedniku Općinskog vijeća.

Članak 16.

Član Općinskog vijeća ima pravo podnositи Općinskom vijeću odluke i druge akte te pokretati druga pitanja iz njegovog djelokruga.

Članak 17.

Član Općinskog vijeća ima pravo predlagati Općinskom vijeću raspravu o pitanjima koja se odnose na rad Općinskog poglavarstva, na izvršavanje odluka ili na rad upravnih tijela Općine.

Član Općinskog vijeća ima pravo Općinskom poglavarstvu postavljati pitanja koja se odnose na njihov rad ili na poslove iz njihovog djelokruga. Općinsko poglavarstvo dužno je odgovarati na postavljena pitanja na način i u rokovima određenim u Odluci o privremenom poslovničkom redu.

Članak 18.

Članovi Općinskog vijeća za svoj rad u Općinskom vijeću imaju pravo na naknadu troškova, odnosno izgubljenu zaradu u skladu s posebnom odlukom Općinskog vijeća.

3. Predsjednik i potpredsjednik Općinskog vijeća**Članak 19.**

Općinsko vijeće ima predsjednika i jednog potpredsjednika.

Predsjednik Općinskog vijeća predstavlja Općinsko vijeće, rukovodi njegovim radom i ima ovlast i obveze utvrđene zakonom, ovom odlukom i Odlukom o privremenom poslovničkom redu.

Potpredsjednik pomaže u radu predsjedniku, zamjenjuje ga u slučaju odsutnosti ili spriječenosti i obavlja i druge poslove koje mu povjeri Općinsko vijeće ili predsjednik.

Predsjednika i potpredsjednika bira Općinsko vijeće iz reda svojih članova tajnim glasovanjem na prijedlog Komisije za izbor i imenovanja ili na prijedlog najmanje članova Općinskog vijeća na način i po postupku određenim Odlukom o privremenom poslovničkom redu Općinskog vijeća.

4. Radna tijela**Članak 20.**

Općinsko vijeće osniva odbore, komisije i druga radna tijela za pripremu i predlaganje odluka iz svog djelokruga, odnosno, za obavljanje drugih poslova koji im se povjeravaju odlukom o njihovom osnivanju u skladu s Odlukom o privremenom poslovničkom redu.

Predsjednika i članove radnog tijela iz stavka 1.ovog članka bira Općinsko vijeće iz reda svojih članova javnim glasovanjem.

Članak 21.

Općinsko vijeće na svojoj prvoj konstituirajućoj sjednici osniva:

- Komisiju za izbor i imenovanje,
- Komisiju za statut i poslovnik,
- Mandatnu komisiju.

Članak 22.

Komisija za izbor i imenovanja ima predsjednika i 2 člana.

Komisija za izbor i imenovanja raspravlja i predlaže izbor predsjednika i potpredsjednika Općinskog vijeća, općinskog načelnika, zamjenika općinskog načelnika i izbor članova radnih tijela Općinskog vijeća.

Članak 23.

Komisija za statut i poslovnik ima predsjednika i 2 člana.

Komisija za statut i poslovnik raspravlja i predlaže Statut Općine, Poslovnik Općinskog vijeća, te predlaže pokretanje postupka za izmjenu Statuta, odnosno Poslovnika, može predlagati donošenje odluka i drugih općih akata iz nadležnosti Općinskog vijeća, te obavlja i druge poslove utvrđene ovom odlukom i Odlukom o privremenom poslovničkom redu.

Članak 24.

Mandatna komisija ima predsjednika i dva člana.

Mandatna komisija raspravlja o pitanjima koja se odnose na mandatna prava članova Općinskog vijeća.

5. Tajnik Općine

Članak 25.

Općina ima tajnika.

Tajnik Općine se stara o izvršavanju zadataka koji se odnose na rad lokalne samouprave i uprave, učestvuje na sjednicama Općinskog vijeća u savjetodavnom svojstvu i upozorava predsjednika Općinskog vijeća i Općinsko vijeće o kršenju zakonitosti.

Tajnik Općine svoju dužnost obavlja profesionalno.

IV. OPĆINSKO POGLAVARSTVO

Članak 26.

Općinsko poglavarstvo obavlja poslove iz svog djelokruga na temelju i u okviru zakona, ove odluke i drugih akata Općinskog vijeća.

Općinsko poglavarstvo odgovorno je u skladu sa zakonom Općinskom vijeću za obavljanje poslova iz svog djelokruga.

Općinsko poglavarstvo o svom radu dužno je izvješćivati Općinsko vijeće.

Općinsko vijeće može zahtijevati da mu Općinsko poglavarstvo podnese izvješće o cijelokupnom radu ili o pojedinom pitanju iz njegove nadležnosti.

Članak 27.

Općinsko poglavarstvo u okviru svog djelokruga:

- priprema prijedloge općih akata koje donosi Općinsko vijeće te daje mišljenje o prijedlozima odluka koje podnesu drugi ovlašteni predlagači,

- izvršava ili osigurava izvršavanje općih akata Općinskog vijeća, prostornih i urbanističkih planova te drugih akata Općinskog vijeća,

- upravlja nekretninama i pokretninama kao i prihodima i rashodima Općine,

- utvrđuje prijedlog godišnjeg proračuna i zaključnog računa Općine te odluke o privremenom financiranju,

- utvrđuje prijedlog ustrojstva upravnih tijela Općine i usmjerava njihovo djelovanje u obavljanju poslova iz samoupravnog djelokruga Općine, odnosno poslova državne uprave koji se obavljaju u Općini te nadzire njihov rad,

- imenuje i razrješava tajnika Općine na temelju javnog natječaja,

- predlaže osnivanje mjesnih odbora,

- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, ovom odlukom i drugim općim aktima Općinskog vijeća ili po njegovom ovlaštenju.

Članak 28.

Općinsko poglavarstvo broji 9 članova.

Općinski načelnik po svom položaju je predsjednik Općinskog poglavarstva.

Tajnik Općine član je Općinskog poglavarstva.

Članak 29.

Općinsko poglavarstvo u obavljanju poslova iz svog djelokruga surađuje s poglavarstvima drugih jedinica lokalne samouprave i uprave kao i s drugim pravnim osobama te jedinicama mjesne samouprave.

Članak 30.

Članovi Općinskog poglavarstva koji dužnost ne obavljaju profesionalno imaju pravo na naknadu troškova, odnosno izgubljenu zaradu u skladu s posebnom odlukom Općinskog vijeća.

Članak 31.

Općinsko poglavarstvo će svojom Odlukom o privremenom poslovničkom redu do donošenja Statuta urediti ustrojstvo, način rada i odlučivanja kao i druga pitanja od značenja za rad Općinskog poglavarstva.

V. OPĆINSKI NAČELNIK

Članak 32.

Općinski načelnik zastupa Općinu i nositelj je izvršne vlasti Općine.

Članak 33.

Općinski načelnik u obavljanju poslova iz samoupravnog djelokruga Općine:

- provodi odluke Općinskog vijeća i odgovoran je Općinskom vijeću za njihovo provođenje,

- ima pravo zadržati od izvršenja opći akt Općinskog vijeća ako ocijei da je tim aktom povrijeđen zakon ili drugi propis te zatražiti od Općinskog vijeća da, u roku od 15 dana, otkloni uočene nedostatke. Ako Općinsko vijeće to ne učini dužan je u roku od sedam dana o tome obavijestiti organ središnje državne uprave, ovlašten za nadzor nad zakonitošću rada jedinica lokalne samouprave i uprave,

- vodi brigu o upravljanju općinskom imovinom i naredbodavac je za izvršenje Proračuna Općine,

- neposredno ispred Općinskog poglavarstva usmjerava rad upravnog odjela i potpisuje akte koje on donosi u okviru svog djelokruga, ako za potpisivanje nije ovlašten tajnik Općine,

- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, ovom odlukom i odlukama Općinskog vijeća.

Članak 34.

Općinski načelnik rukovodi radom Općinskog poglavarstva, saziva sjednice Općinskog poglavarstva i predsjedava im, te potpisuje akte Općinskog poglavarstva.

Općinski načelnik je odgovoran županu za obavljanje povjerenih poslova državne uprave na području Općine.

Općinski načelnik obavlja i druge poslove utvrđene Statutom u skladu sa zakonom.

Članak 35.

Općinskog načelnika bira Općinsko vijeće na prijedlog Komisije za izbor i imenovanja ili najmanje jedne trećine vijećnika.

Članak 36.

Općinski načelnik ima zamjenika.

Zamjenik općinskog načelnika bira se na način i po postupku propisanom za izbor općinskog načelnika.

Zamjenik općinskog načelnika pomaže općinskom načelniku u obavljanju njegovih dužnosti, zamjenjuje ga u slučaju njegove spriječenosti i odsutnosti te obavlja druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom.

VI. AKTI OPĆINE

1. Akti Općinskog vijeća

Članak 37.

Općinsko vijeće donosi odluke i druge opće akte iz nadležnosti Općine na način i po postupku utvrđenom Poslovnikom.

Općinsko vijeće donosi zaključke kada u skladu sa zakonom rješava u pojedinačnim slučajevima.

Članak 38.

Svi opći akti koje donosi Općinsko vijeće moraju biti javno objavljeni na način dostupan građanima, a obvezno će objavljivati na oglasnoj ploči u sjedištu Općine, kao i u službenom glasniku Grada Bjelovara.

2. Akti Općinskog poglavarstva

Članak 39.

Općinsko poglavarstvo o poslovima iz svog djelokruga donosi naredbe, uputstva, pravila kada odlučuje o općim stvarima te zaključke i rješenja kada, u skladu sa zakonom, odlučuje o pojedinačnim stvarima.

VII. JAVNOST RADA I ODGOVORNOST

Članak 40.

Rad Općinskog vijeća, Općinskog poglavarstva i upravnih tijela Općine je javan.

Članak 41.

Javnost rada Općinskog vijeća, Općinskog poglavarstva i upravnog tijela osigurava se:

- javnim održavanjem sjednica,
- izvještavanjem i napisima u tisku i drugim oblicima javnog informiranja,
- objavljivanjem općih akata i drugih dokumenata na način propisan ovom odlukom.

Članak 42.

Općinsko vijeće svojom odlukom određuje koji podaci iz rada i nadležnosti Općinskog vijeća, Općinskog poglavarstva i upravnog tijela ne mogu se objavljivati jer predstavljaju tajnu te način njihovog čuvanja.

Članak 43.

Izabrani i imenovani čelnici u Općini obavljaju svoju funkciju na temelju i u okviru Ustava, zakona i ove odluke te dobivenih ovlaštenja i osobno su odgovorni za njen obavljanje.

VIII. OBAVLJANJE UPRAVNICH I DRUGIH STRUČNIH POSLOVA IZ DJELOKRUGA OPĆINE

Članak 44.

Za obavljanje upravnih poslova iz samoupravnog djelokruga Općine kao i poslova državne uprave prenijete na nju, osniva se jedinstveni upravni odjel Općine.

Jedinstvenim upravnim odjelom iz stavka 1. ovog članka upravlja tajnik Općine.

Članak 45.

Obavljanje stručnih i uredskih poslova za potrebe Općinskog vijeća i Općinskog poglavarstva obavlja jedinstveni upravni odjel iz članka 44. ove odluke.

Članak 46.

Jedinstveni upravni odjel Općine u okviru svog djelokruga i ovlasti:

- neposredno izvršava odluke i druge opće akte Općinskog vijeća i osiguravaju njihovo provođenje,
- neposredno izvršava poslove državne uprave kada su ti poslovi prenijeti u djelokrug Općine,

- prati stanje i o tome izvješćuje Općinsko poglavarstvo,

- priprema nacrte odluka i drugih općih akata koje donosi Općinsko vijeće, nacrte akata koje donosi Općinsko poglavarstvo te priprema izvješća, analize i druge materijale iz svog djelokruga za potrebe Općinskog vijeća i Općinskog poglavarstva,

- pruža stručnu i drugu pomoć građanima u okviru prava i ovlasti Općine,

- podnosi izvješće Općinskom vijeću i Općinskom poglavarstvu o svom radu,

- obavlja i druge poslove za koje je ovlašten.

IX. NEPOSREDNO PRAVO GRAĐANA U ODLUČIVANJU I PRAVO INICIJATIVE

Članak 47.

Građani mogu neposredno sudjelovati u odlučivanju o lokalnim poslovima putem referendumu, u skladu sa zakonom i ovom odlukom.

Članak 48.

Referendum se može raspisati radi odlučivanja o prijedlogu o promjeni odluke o ustrojstvu Općine, o prijedlogu za promjenu područja Općine, o prijedlogu općeg ili drugog pitanja iz djelokruga Općine kao i o drugim pitanjima određenim zakonom i ovom odlukom.

Referendum na temelju odredaba zakona i ove odluke raspisuje Općinsko vijeće na prijedlog jedne trećine članova Općinskog vijeća, na prijedlog Općinskog poglavarstva, odnosno jedne petine mjesnih odbora na području Općine.

Pravo glasovanja na referendumu imaju građani koji imaju prebivalište na području Općine i upisani su u popis birača.

Odluka donesena na referendumu obvezatna je za Općinsko vijeće.

Općinsko vijeće može tražiti mišljenje od mjesnih odbora o prijedlogu općeg akta ili drugog pitanja iz djelokruga Općine kao i o drugim pitanjima određenim zakonom ili ovom odlukom.

Članak 49.

Građani imaju pravo predlagati Općinskom vijeću donošenje određenog akta ili rješavanje određenog pitanja iz njegove nadležnosti.

O prijedlogu iz stavka 1. ovog članka Općinsko vijeće mora raspravljati ako ga potpisom podrži najmanje deset posto birača upisanih u popis birača Općine te dati odgovor podnositeljima najkasnije u roku od tri mjeseca od prijema prijedloga.

Svaki građanin ima pravo Općinskom vijeću i njegovim tijelima slati predstavke i pritužbe te davati prijedloge i na njih dobiti odgovor.

X. Mjesna samouprava

Članak 50.

Mjesni odbori osnivaju se kao oblik neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju u lokalnim poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na život i rad građana..

Članak 51.

Prijedlog za osnivanje mjesnog odbora mogu dati građani i njihove organizacije i udruženja, Općinsko vijeće i Općinsko poglavarstvo.

Članak 52.

Prijedlog za osnivanje mjesnog odbora raspravlja se na zboru građana naselja ili dijelu naselja, koji saziva općinski načelnik. Da bi se mogla donijeti odluka o osnivanju mjesnog odbora zboru građana mora prisustvovati najmanje deset posto birača upisanih u popis birača naselja ili dijela naselja. Odluka o osnivanju mjesnog odbora punovažna je ako se za nju izjasni većina prisutnih građana na zboru.

Članak 53.

Mjesni odbor na području za koje se osniva obavlja poslove koji su od svakodnevne važnosti za potrebe građana kao što je:

- uređenje mjesta, izgradnja i održavanje manjih parkova, naselja, dječjih igrališta, rekreacionih i sportskih igrališta,

- izgradnja i održavanje objekata koji služe za svakodnevne potrebe građana (parkirališta, nogostupi, poljski putevi, tržnice, sajmišta, mjesna kanalizacija, vodovod i slično),

- čišćenje javnih površina, odvoz smeća, odvodnja atmosferskih voda, zaštita okoliša i drugo.

Sredstva za obavljanje poslova iz stavka 1. ovog članka osiguravaju se putem proračuna Općine, doprinosa građana odnosno drugih prihoda iz imovine mjesnog odbora.

Članak 54.

Organ mjesnog odbora su vijeće mjesnog odbora i predsjednik vijeća.

Vijeće mjesnog odbora broji članova, a bira ju ih građani s područja mjesnog odbora koji imaju biračko pravo. Mandat članova vijeća traje četiri godine.

Vijeće mjesnog odbora donosi program rada mjesnog odbora, poslovnik o svom radu, finansijski plan i zaključni račun te obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i ovom odlukom.

Članak 55.

Vijeće mjesnog odbora bira predsjednika vijeća iz redova svojih članova na vrijeme od četiri godine.

Predsjednik vijeća predstavlja mjesni odbor i za svoj rad odgovoran je vijeću odnosno općinskom načelniku.

Vijeće mjesnog odbora može ukazati nepovjerenje predsjedniku vijeća. Prijedlog za pokretanje nepovjerenja predsjedniku vijeća može dati najmanje jedna trećina članova vijeća kao i najmanje pet posto birača s područja mjesnog odbora.

Članak 56.

Vijeće mjesnog odbora u skladu s ovom odlukom, radi raspravljanja o potrebama i interesima građana te davanja prijedloga za rješavanje pitanja od lokalnog značenja, može osnivati mjesne zborove građana.

Mjesni zbor građana osniva se za dio područja mjesnog odbora koji čini zasebnu cjelinu odvojenu od drugih dijelova naselja (dio naselja, stambeni blok i slično).

Članak 57.

Mjesni zbor građana saziva vijeće mjesnog odbora, u skladu s ovom odlukom.

Mjesni zbor građana ima predsjednika kojeg bira iz reda građana na način propisan pravilima mjesnog odbora.

Članak 58.

Nadzor nad zakonitošću rada organa mjesnog odbora obavlja u svom djelokrugu upravni odjel Općine i Općinsko poglavarstvo.

XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 59.

Do donošenja općih akata kojima se uređuju pitanja iz samoupravnog djelokruga Općine sukladno posebnim zakonima, na području Općine primjenjivat će se opći akti dosadašnje općine, a koji su važili na području općine do dana konstituiranja Općinskog vijeća.

Općinsko vijeće će posebnom odlukom preuzeti važenje općih akata iz stavka 1. ovog članka.

Članak 60.

Ova odluka stupa na snagu trenutkom donošenja, a objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

KLASA. 021-01/97-01

Šandrovac, 07. svibnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

**PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA:
Martin Mustafa, v.r.**

2.

Na temelju članka 22. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93), Općinsko vijeće Šandrovac na konstituirajućoj sjednici Općinskog vijeća Šandrovac održanoj 7. svibnja 1997. godine, donijelo je

ODLUKU O PRIVREMENOM POSLOVNIČKOM REDU OPĆINSKOG VIJEĆA ŠANDROVAC

I OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Odlukom o privremenom poslovničkom redu Općinskog vijeća Općine Šandrovac: (u dalnjem tekstu: Odluka) utvrđuje se, do donošenja Poslovnika, unutarnje ustrojstvo i način rada vijećnika Općinskog vijeća i to:

- postupak konstituiranja Općinskog vijeća,
- prava i dužnosti vijećnika Općinskog vijeća,
- izbor predsjednika i potpredsjednika Općinskog vijeća,
- izbor i provođenje rada radnih tijela Općinskog vijeća,
- izbor i provođenje postupka odgovornosti općinskog načelnika i članova Općinskog poglašarstva,
- izbor i način rada radnih tijela Općinskog vijeća,
- vrste akata Općinskog vijeća,
- druga pitanja važna za rad Općinskog vijeća.

II. KONSTITUIRANJE OPĆINSKOG VIJEĆA, POČETAK OBavljanja DUŽNOSTI VIJEĆNIKA I PRESTANAK NJIHOVOG MANDATA

Članak 2.

Općinsko vijeće je konstituirano na dan kad se sazvano od župana Bjelovarsko-bilogorske županije, sastalo na prvo zasjedanje, uz uvjet da sjednici prisustvuje većina vijećnika.

Članak 3.

Od dana konstituiranja Općinskog vijeća pa do dana prestanka mandata vijećnika, Općinsko vijeće ima sva prava i dužnosti određena Ustavom, zakonom i ovom odlukom.

Članak 4.

Prvoj sjednici Općinskog vijeća predsjedava, do izbora predsjednika, dobro najstariji vijećnik

Članak 5.

Općinsko vijeće ima Mandatnu komisiju.

Mandatna komisija bira se na prvoj sjednici na prijedlog predsjedavatelja ili najmanje sedam vijećnika Općinskog vijeća.

Mandatna komisija:

- na konstituirajućoj sjednici izvješće o Općinsko vijeće o provedenim izborima i imenima izabralih vijećnika kao i o podnesenim ostavkama na dužnost vijećnika, te o zamjenicima vijećnika koji umjesto njih počinju obavljati dužnost vijećnika Općinskog vijeća,

- predlaže odluku o prestanku mandata vijećnika kad se ispune uvjeti predviđeni zakonom i izvješće da su ispunjeni uvjeti za početak mandata zamjeniku vijećnika.

Članak 6.

Nakon izvješća Mandatne komisije o provedenim izborima predsjedatelj izgovara prisegu slijedećeg sadržaja:

"Prisežem da će prava i dužnosti vijećnika Općinskog vijeća obavljati savjesno i odgovorno radi gospodarskog i socijalnog probitka Općine i Republike Hrvatske, da će se u obavljanju dužnosti vijećnika pridržavati Ustava, zakona i Statuta Općine i da će štititi ustavni poredak Republike Hrvatske".

Svaki vijećnik Općinskog vijeća potpisuje tekst prisegе i predaje je predsjedniku nakon završetka sjednice.

Vijećnik koji nije bio nazočan na konstituirajućoj sjednici kao i zamjenik vijećnika kad počinje obavljati dužnost vijećnika, polaže prisegu na prvoj sjednici na kojoj su nazočni.

Članak 7.

Vijećniku prestaje mandat u slučajevima utvrđenim zakonom.

Danom podnesene ostavke vijećnika, njegov zamjenik počinje obavljati dužnost vijećnika.

Članak 8.

Odluka o privremenom poslovničkom redu se donosi većinom glasova svih vijećnika Općinskog vijeća.

Članak 9.

Ako ovom odlukom nije drugačije utvrđeno, Općinsko vijeće donosi odluke javnim glasovanjem većinom glasova, ukoliko je na sjednici nazočna većina vijećnika Općinskog vijeća.

III. IZBOR TEMELJNIH RADNIH TIJELA, PREDSJEDNIKA I POTPREDSJEDNIKA OPĆINSKOG VIJEĆA I IZVRŠNIH TIJELA OPĆINE

Članak 10.

Nakon donošenja Odluke o privremenom poslovničkom redu, na konstituirajućoj sjednici bira se Komisija za izbor i imenovanja i Komisija za statut i poslovnik.

Predsjednik i članovi komisije iz stavka 1. ovog članka biraju se na prijedlog predsjednika ili najmanje jedne trećine članova Općinskog vijeća, s time da je njihov sastav približno razmjeran stranačkom sastavu Općinskog vijeća.

Članak 11.

Po izboru komisije iz članka 10. ove odluke, na konstituirajućoj sjednici Općinskog vijeća pristupa se izboru predsjednika i potpredsjednika Općinskog vijeća.

Predsjednik i potpredsjednik Općinskog vijeća bira se na prijedlog Komisije za izbor i imenovanja ili najmanje jedne trećine članova Općinskog vijeća.

Kad je predloženo više kandidata, Općinsko vijeće može odlučiti da se izbor predsjednika i potpredsjednika obavi tajnim glasovanjem.

Članak 12.

Općinskog načelnika bira Općinsko vijeće većinom glasova svih vijećnika na prijedlog Komisije za izbor i imenovanja ili najmanje jedne trećine vijećnika.

Članak 13.

Članove Općinskog poglavarstva bira Općinsko vijeće na prijedlog općinskog načelnika većinom glasova svih vijećnika.

Kad je predloženo više kandidata Općinsko vijeće može odlučiti da se izbor članova Općinskog poglavarstva obavi tajnim glasovanjem.

Članovi Općinskog poglavarstva u pravilu su pročelnici upravnih odjela Općine.

Članak 14.

Općinski načelnik i članovi Općinskog poglavarstva nakon izbora daju pred Općinskim vijećem svečanu prisegu.

Tekst svečane prisegе glasi:

"Prisežem da će dužnost Općinskog načelnika odnosno člana Općinskog poglavarstva obnašati savjesno i odgovorno i držati se Ustava, zakona i odluka Općinskog vijeća te da će poštivati pravni poredak i zalagati se za svekoliki napredak Republike Hrvatske i Općine".

IV. PRAVA I DUŽNOSTI VIJEĆNIKA

1. Prisustvovanje sjednicama

Članak 15.

Vijećnik ima pravo i dužnost prisustvovati sjednicama i sudjelovati u radu Općinskog vijeća kao i u radu radnih tijela Općinskog vijeća.

Članak 16.

Vijećnik je dužan obavljati zadaće koje mu u okviru svog djelokruga povjeri Općinsko vijeće ili radno tijelo kojega je član.

2. Podnošenje prijedloga

Članak 17.

U obavljanju prava i dužnosti, vijećnik može pokreći raspravu o pitanjima iz djelokruga Općinskog vijeća te podnosići prijedloge za donošenje odluka i drugih akata.

Članak 18.

U pripremanju svog prijedloga za donošenje odluka ili drugog akta vijećnik ima pravo tražiti stručnu pomoć od stručnih službi ili upravnih odjela.

3. Postavljanje pitanja, traženje izvješća i podataka

Članak 19.

Vijećnik ima pravo postavljati pitanja koja se odnose na rad i djelokrug Općinskog vijeća, komisija i drugih radnih tijela, zatim Općinskog poglavarstva i njegovih tijela, stručnih službi i organizacija koje obavljaju poslove za Općinu.

Pitanja se, u pravilu, postavljaju pismeno, a mogu i usmeno. Pismena pitanja podnose se poštom ili se predaju na sjednici, a usmena pitanja postavljaju se na završetku sjednice.

Pitanja koja vijećnici postavljaju na sjednici moraju biti sažeta i kratka.

Članak 20.

Na zahtjev vijećnika, službe koje obavljaju poslove za potrebe predstavničkog tijela dužne su vijećniku pružiti izvješće i podatke potrebne za obavljanje njegove dužnosti, koja se odnose na pitanja iz njihovog djelokruga kao i druge podatke s kojima raspolaže.

Izvješća se daju najkasnije u roku od 15 dana pismeno.

Članak 21.

Vijećnik ima pravo tražiti izvješće i objašnjenja i od predsjednika Općinskog vijeća, predsjednika radnog tijela o pitanjima koja se odnose na rad tijela.

Vijećnik se redovno ili pravodobno informira o svim pitanjima iz djelokruga Općinskog vijeća i njegovih radnih tijela.

4. Međustranačko vijeće Općine

Članak 22.

Radi razmjene mišljenja, utvrđivanja zajedničkih osnovnih stavova, unapređivanja rada te razvijanja drugih oblika međusobne suradnje i aktivnosti vijećnika u Općinskom vijeću može se osnovati međustranačko vijeće Općine.

Pravilima koje donosi Općinsko vijeće utvrđuje se ustrojstvo, zadaci i način rada te prava i dužnosti članova međustranačkog vijeća Općine.

Prostor, sredstva i druge uvjete za rad međustranačkog vijeća Općine osigurava Općinsko vijeće.

Članak 23.

U Općinskom vijeću može se osnovati klub članova prema stranačkoj pripadnosti te klubovi nezavisnih članova i klub članova iz reda etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina. Klub mora imati najmanje tri člana.

Klubovi iz stavka 1. ovog članka obvezni su u svom osnivanju obavijestiti predsjednika, priložiti pravila rada te podatke o članovima.

Prostor, sredstva i druge uvjete za rad kluba osigurava Općina.

V. PREDSJEDNIK I POTPREDSJEDNIK OPĆINSKOG VIJEĆA

Članak 24.

Predsjednik Općinskog vijeća:

- predstavlja zastupa Općinsko vijeće,
- predsjedava i održava red na sjednicama Općinskog vijeća,
- pokreće inicijativu za razmatranje i raspravu o pojedinim pitanjima iz djelokruga Općinskog vijeća,
- saziva sjednicu Općinskog vijeća,
- brine se o radu Općinskog vijeća i drugih tijela,
- brine se o suradnji Općinskog vijeća s drugim jedinicama lokalne samouprave,
- brine se o provođenju načela javnosti rada Općinskog vijeća,
- brine se o primjeni Poslovnika Općinskog vijeća, o ostvarivanju prava vijećnika Općinskog vijeća,
- potpisuje odluke i druge akte koje donosi Općinsko vijeće,

- obavlja i druge poslove utvrđene ovom odlukom.

Potpredsjednik Općinskog vijeća zamjenjuje predsjednika u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti i obavlja i druge poslove što mu ih povjeri predsjednik ili Općinsko vijeće.

VI. RADNA TIJELA

Članak 25.

Radna tijela Općinskog vijeća osnivaju se odlukom kojom se utvrđuje njihov sastav i djelokrug.

Radno tijelo ima predsjednika i određen broj članova koji se biraju među vijećnicima tako da je sastav radnog tijela približno razmjeran stranačkom sastavu Općinskog vijeća.

Članak 26.

U radnim tijelima razmatraju se pojedina pitanja o kojima se odlučuje u Općinskom vijeću.

U radnim tijelima razmatraju se mišljenja, primjedbe, prijedlozi i poticaji koji se odnose na donošenje odluka i drugih općih akata, ili koja su važna za gospodarstvo i druge djelatnosti od interesa za građane.

Članak 27.

Predsjednik radnog tijela Općinskog vijeća organizira rad radnog tijela, predlaže dnevni red i predsjeda njegovim sjednicama.

Sjednicu radnog tijela saziva predsjednik na vlastiti poticaj, a dužan ju je sazvati na osnovi zaključka predstavničkog tijela, zahtjev predsjednika predstavničkog tijela ili dva člana radnog tijela.

Predsjednika radnog tijela u slučaju spriječenosti ili odsutnosti zamjenjuje član kojeg odredi radno tijelo.

Članak 28.

Radna tijela donose odluke većinom glasova nazočnih članova ako sjednici prisustvuje većina članova.

O radu na sjednici radnog tijela vodi se zapisnik.

VII. ODNOS OPĆINSKOG VIJEĆA I OPĆINSKOG POGLAVARSTVA TE UPRAVNIH TIJELA OPĆINE

Članak 29.

Općinsko poglavarstvo odgovorno je Općinskom vijeću za svoj rad i za odluke koje donosi.

Članak 30.

Općinsko vijeće može raspravljati o pitanjima koja se odnose na rad Općinskog poglavarstva, a osobito u

svezi njegove odgovornosti za provođenje odluka koje je donijelo Općinsko vijeće te odgovornosti za stanje u pojedinom području kao i za izvršavanje odluka i drugih akata Općinskog vijeća te usmjeravanje i usklađivanje rada odjela upravnih tijela.

Rasprava o tim pitanjima može se pokrenuti povodom odluke ili drugog akta, izvješća o radu Općinskog poglavarstva i drugih pitanja što su u djelokrugu Općinskog vijeća.

Članak 31.

Postupak odgovornosti Općinskog poglavarstva provodi se prema odredbama članka 39. i 40. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi.

Članak 32.

Pročelnici odjela uprave imaju pravo i dužnost sudjelovati u radu na sjednici Općinskog vijeća iako nisu njezini članovi kad se raspravlja o prijedlogu akata kojima se uređuju pitanja iz djelokruga tijela uprave kojim rukovode i kad se raspravlja o drugim pitanjima koja su od interesa iz djelokruga toga tijela.

VIII. AKTI

Članak 33.

Općinsko vijeće u ostvarivanju svojih prava i dužnosti obavlja Ustavom, zakonom i Statutom utvrđene poslove i u svezi s tim donosi odluke, planove, preporuke, zaključke i druge opće akte.

Članak 34.

Radna tijela Općinskog vijeća donose zaključke, preporuke i rješenja.

Članak 35.

Odlukom se uređuju društveni i drugi odnosi važni za građane, pravne osobe i udruge građana, utvrđuju se njihova prava i dužnosti, odnosno, druga pitanja od općeg interesa za Općinu kad je to zakonom ili Statutom propisano.

Preporukom Općinsko vijeće izražava mišljenje o pojedinim pitanjima od općeg interesa i načinom rješavanja pojedinih problema, ukazuje na važnost pojedinih pitanja koja se odnose naprimjenu Ustava, zakona i drugih akata što ih donosi Općinsko vijeće, izražava mišljenje u svezi usklađivanja odnosa i međusobne suradnje s drugim općinama, u pitanjima od zajedničkog interesa te predlaže način i mjere koje bi se trebale poduzimati radi rješavanja pojedinih pitanja u skladu s njezinim interesima.

Članak 36.

Zaključkom se zauzimaju stavovi, izražava mišljenje ili utvrđuje obveza Općinskog poglavarstva i upravnih odjela u pripremanju prijedloga akata i mjera za primjenu odluka Općinskog vijeća.

Zaključkom se rješavaju i druga pitanja iz djelokruga Općinskog vijeća, radnih tijela i stručne službe Općinskog vijeća.

1. Postupak za donošenje odluka i drugih akata

a) Pokretanje postuka

Članak 37.

Postupak za donošenje odluka, odnosno drugog akta pokreće se prijedlogom za donošenje odluke.

Članak 38.

Pravo predlagati donošenje odluka i drugih akata ima svaki vijećnik, radna tijela Općinskog vijeća i predsjednik Općinskog poglavarstva.

Članak 39.

Inicijativu za donošenje odluka i drugih akata Općinskog vijeća mogu davati građani i pravne osobe te upravni odjeli.

b) Prijedlog za donošenje odluke

Članak 40.

Prijedlog za donošenje odluke mora sadržavati pravni temelj, temeljna pitanja i ocjenu stanja koje treba urediti odlukom, ocjenu potrebnih sredstava za provođenje odluke i tekst nacrtu prijedloga odluke s obrazloženjem.

2. Podnošenje prijedloga za donošenje odluke

Članak 41.

Prijedlog za donošenje odluke s nacrtom odluke podnosi se predsjedniku Općinskog vijeća.

Predsjednik Općinskog vijeća upućuje primljeni nacrt odluke nadležnom radnom tijelu Općinskog vijeća.

Prijedlog za donošenje odluke s nacrtom odluke uputit će predsjednik Općinskog vijeća na mišljenje i Općinskom poglavarstvu, ako ono nije predлагаč.

Članak 42.

O prijedlogu za donošenje odluke s prijedlogom odluke raspraviti će Općinsko vijeće najkasnije u roku od mjesec dana od podnošenja predsjedniku Općinskog vijeća.

Članak 43.

Nakon što se završi rasprava o prijedlogu odluke Općinsko vijeće može prijedlog odluke usvojiti, ne prihvati ili vratiti predlagajuću na dopunu u skladu s Poslovnikom.

Ako Općinsko vijeće ne prihvati prijedlog odluke prijedlog se ne može podnijeti ponovno prije isteka roka od tri mjeseca ako Općinsko vijeće ne odluči drugačije.

Članak 44.

Pitanja u svezi s amandmanima na prijedlog odluke, pitanja oko hitnog postupka za donošenje odluka i drugih akata, o javnoj raspravi, potpisivanja, objavljanja i ispravaka akata, te postupak za donošenje autentičnog tumačenja, odluka i drugih akata uredit će se Poslovnikom.

IX POSLOVNI RED NA SJEDNICI

Članak 45.

Sjednicu Općinskog vijeća saziva predsjednik Općinskog vijeća na temelju zaključka Općinskog vijeća ili na vlastitu inicijativu.

Predsjednik Općinskog vijeća je dužan sazvati sjednicu Općinskog vijeća kada to traži jedna petina vijećnika, radno tijelo Općinskog vijeća ili općinski načelnik, navodeći razloge za sazivanje.

Članak 46.

Poziv za sjednicu dostavlja se vijećnicima Općinskog vijeća, u pravilu, pet dana prije sjednice, a ako postoje opravdani razlozi koji se moraju obrazložiti, taj rok može biti kraći.

Uz poziv se dostavlja prijedlog dnevnog reda, svi materijali koji se odnose na prijedlog dnevnog reda i zapisnik o radu s prethodne sjednice.

Članak 47.

Kad se o nekom pitanju raspravlja bez prisutnosti javnosti, materijal za takvu raspravu ne mora se dostavljati u pismenom obliku.

O održavanju sjednice Općinskog vijeća bez prisutnosti odlučuje predsjednik Općinskog vijeća.

Prije prelaska na razmatranje pitanja iz prethodnog stavka predsjednik Općinskog vijeća pozvat će osobe čija prisutnost nije potrebna, da napuste dvoranu, a zatim će vijećnike Općinskog vijeća obavijestiti o razlozima održavanja sjednice bez prisutnosti javnosti.

1. Dnevni red

Članak 48.

Dnevni red sjednice utvrđuje se na početku sjednice.

Predsjednik Općinskog vijeća stavlja na raspravu prijedlog dnevnog reda.

Predsjednik Općinskog vijeća unosi u prijedlog dnevnog reda sve predmete iz djelokruga Općinskog vijeća što su mu ih u rokovima i na način predviđen Poslovnikom podnijeli ovlašteni predlagači.

Ako predsjednik Općinskog vijeća nije u prijedlog dnevnog reda unio predmet kojeg je predložio ovlašteni predlagač u roku i na način predviđen Poslovnikom, a predlagač ostane kod svog prijedloga, o prijedlogu se odlučuje na sjednici bez raspave.

O prijedlogu dnevnog reda glasuje se "za" ili "protiv" većinom glasova prisutnih vijećnika Općinskog vijeća.

2. Predsjedanje i sudjelovanje u radu

Članak 49.

Sjednici Općinskog vijeća predsjedava predsjednik.

Predsjednika Općinskog vijeća, kad je odsutan ili spriječen, zamjenjuje potpredsjednik.

Ako je i potpredsjednik odsutan ili spriječen, sjednici Općinskog vijeća predsjedava predsjedatelj kojeg izabere Općinsko vijeće. Do izbora predsjedatelja sjednici Općinskog vijeća predsjedava najstariji vijećnik Općinskog vijeća.

Članak 50.

U radu i odlučivanju na sjednici Općinskog vijeća ima pravo sudjelovati svaki vijećnik.

U radu sjednice Općinskog vijeća mogu sudjelovati bez prava odlučivanja općinski načelnik i članovi Općinskog poglavarstva te predstavnici upravnih odjela.

Pročelnici upravnih odjela i stručne službe Općinskog vijeća dužni su prisustvovati sjednici Općinskog vijeća kada su na dnevnom redu pitanja iz djelokruga tih organa i službi i po potrebi davati objašnjenja i odgovore na pitanja vijećnika Općinskog vijeća.

Članak 51.

Sjednici Općinskog vijeća mogu prisustvovati i građani, osim ako se iz opravdanih razloga sjednica održava bez prisustva javnosti.

3. Održavanje reda na sjednici

Članak 52.

Red na sjednici osigurava predsjednik.

Za povodu reda na sjednici predsjednik može izreći mjeru: opomenu ili oduzimanje riječi.

Ako predsjednik ne može održati red na sjednici redovnim mjerama, odredit će se kratak prekid sjednice.

4. Otvaranje i tijek jednice

Članak 53.

Za pravovaljano odlučivanje na sjednici Općinskog vijeća, potrebno je da je prisutna većina vijećnika Općinskog vijeća.

Prisutnost većine vijećnika utvrđuje se brojanjem ili prozivanjem vijećnika.

Prisutnost se mora utvrditi:

- na početku sjednice,
- kada predsjednik tijekom sjednice ocijeni da nije prisutan dovoljan broj vijećnika Općinskog vijeća,
- kad to zatraži najmanje jedna četvrtina vijećnika Općinske skupštine.

Kad predsjednik utvrdi da postoji potreban broj prisutnih, otvara sjednicu.

Ako predsjednik na početku sjednice utvrdi da nije prisutan potreban broj vijećnika, odgađa sjednicu za određeni dan i sat.

Sjednicu će predsjednik prekinuti i odgoditi i ako se za njezinog trajanja utvrdi da nema više potrebnog broja prisutnih vijećnika.

O odgodi sjednice pismeno se izvješćuju i odsutni vijećnici.

Članak 54.

Zbog opširnosti dnevnog reda ili drugih uzroka Općinsko vijeće može odlučiti da sjednicu prekine i začaže nastavak za određeni dan i sat o čemu se pismeno izvješćuju samo odsutni vijećnici.

O prekidu iz stavka 1. ovog članka odlučuje se bez rasprave.

Članak 55.

Pri utvrđivanju dnevnog reda usvaja se zapisnik o radu s prethodne sjednice.

Vijećnik ima pravo podnijeti primjedbe na zapisnik s prethodne sjednice.

O osnovanosti primjedbi na zapisnik odlučuje se na sjednici bez rasprave.

Ako se primjedbe prihvate, u zapisnik će se unijeti odgovarajuće izmjene.

Zapisnik na koji nije bilo primjedbi, odnosno, zapisnik koji je izmijenjen u skladu s prihvaćenim primjedbama smatra se usvojenim.

Članak 56.

Poslije utvrđivanja dnevnog reda prelazi se na raspravljanje o pojedinim pitanjima i to redoslijedom utvrđenim u dnevnom redu.

U tijeku sjednice Općinskog vijeća može se izmjeniti redoslijed razmatranja pojedinih pitanja.

Na početku rasprave o svakom pitanju predlagač može dati dopunsko usmeno obrazloženje.

Kada predlagač pitanje usmeno obrazloži, izvjestitelj radnog tijela, ako je potrebno, može i usmeno izložiti, odnosno dopuniti stav radnog tijela.

Članak 57.

Prijave za sudjelovanje u raspravi podnose se predsjedniku prije rasprave te u tijeku rasprave sve do njezinog zaključenja.

Sudionik u raspravi, u prvili, može govoriti najdulje deset minuta, a predsjednici klubova do petnaest minuta. Općinsko vijeće može odlučiti da pojedini vijećnik može govoriti i dulje.

Sudionici u raspravi govore redoslijedom kojim su se prijavili.

Predsjednik može dopustiti da i mimo reda govor predstavnik predлагаča, odnosno radnog tijela, ako ono nije istodobno i predлагаč.

Članak 58.

O pojedinom predmetu raspravlja se dok ima prijavljenih govornika.

U tijeku rasprave sudionici mogu iznositi mišljenje, tražiti objašnjenja te postavljati pitanja u svezi s predloženim rješenjima.

Predsjednik zaključuje raspravu kad utvrdi da nema više prijavljenih govornika.

Članak 59.

Predлагаč može svoj prijedlog povući dok o njemu još nije donesen zaključak.

O povučenom prijedlogu prestaje rasprava.

Povučeni prijedlog ne može se ponovno podnijeti na istoj sjednici.

5. Odlučivanje

Članak 60.

Općinsko vijeće odlučuje o svakom prijedlogu nakon rasprave, osim ako je ovom odlukom određeno da se odlučuje bez rasprave.

O prijedlogu odluke ili drugog akta glasuje se poslije zaključenja rasprave.

Članak 61.

Ako Općinsko vijeće odluči da glasovanje bude tajno, glasovanje će provesti predsjednik uz pomoć dva vijećnika koji izabere Općinsko vijeće.

Predsjednik utvrđuje i objavljuje rezultat glasovanja.

Članak 62.

Tajno se glasuje na glasačkim listićima iste boje i veličine.

Svaki vijećnik dobiva glasački listić po prozivci, koji, kada ispunji, stavlja u glasačku kutiju.

Nevažećim se smatraju glasački listići iz kojih se ne može točno utvrditi da li je vijećnik glasovao "za" ili "protiv" prijedloga.

O tajnom glasovanju vodi se posebni zapisnik.

6. Zapisnik

Članak 63.

O radu na sjednici Općinskog vijeća vodi se zapisnik.

Kada se na sjednici raspravlja i odlučuje o povjerljivoj stvari ili kada je s rasprave o nekom predmetu isključena javnost vodi se odvojeni zapisnik.

Članak 64.

Zapisnik obvezno sadrži vrijeme, mjesto održavanja sjednice, dnevni red sjednice, ime predsjednika, odnosno predsjedatelja, imena prisutnih vijećnika, imena odsutnih vijećnika s posebnom napomenom za one koji su svoj nedolazak najavili, imena ostalih sudionika na sjednici, kratak tijek sjednice s nazivom pitanja o kojima se raspravljalo i odlučivalo, imena govornika sa sažetim prikazom njihovog izlaganja, odnosno uputa na stenografske bilješke ukoliko se stenografira tijek sjednice, rezultat glasovanja o pojedinim pitanjima te naziv svih oblika i drugih akata donesenih na sjednici.

Sastavni dio zapisnika su i izglasovani tekstovi odluka i drugih akata.

Usvojeni zapisnik potpisuje predsjednik Općinskog vijeća.

X. JAVNOST RADA

Članak 65.

Rad Općinskog vijeća je javan.

Općinsko vijeće ovavještava javnost o svome radu i radu svih radnih tijela te stavovima i odlukama koje je usvojila.

XI. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 66.

Ova odluka stupa na snagu trenutkom donošenja, a objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

KLASA: 021-06/97-02

Šandrovac, 07. svibnja 1997.

PREDSJEDAVA VJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA:
Martin Mustafa, v. r.

3.

Na temelju članka 74. stavka 1. Zakona o lokalnoj samoupavi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93) Općinsko vijeće Općine Šandrovac na svojoj konstituirajućoj sjednici održanoj 7. svibnja 1997. godine, donijelo je

**ODLUKU
o preuzimanju odluka i drugih općih akata
dosadašnje Općine Veliko Trostvo**

Članak 1.

Ovom odlukom preuzimaju se odluke i drugi opći akti što ih je donijelo Općinsko vijeće Općine Veliko Trostvo.

Članak 2.

Odluke i drugi opći akti iz članka 1. ove odluke primjenjuju se u Općini Šandrovac do donošenja općih akata, kojima se uređuju pitanja iz samoupravnog djelokruga sukladno zakonu, ako nisu protivne zakonima i drugim propisima Republike Hrvatske.

Članak 3.

Ova odluka primjenjuje se do dana donošenja općih akata po Zakonu o lokalnoj upravi i samoupravi.

Članak 4.

Ova odluka stupa na snagu danom objave u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

KLASA: 021-06/97-05

Šandrovac, 07. svibnja 1997.

**PREDSJEDNIK
OPĆINSKOG VIJEĆA
Damir Kolar, dipl. ing., v. r.**

4.

Na temelju članka 26. Zakona o lokalnoj samoupavi i upravi (Narodne novine br. 90/92) i članka 21. Odluke o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac, Općinsko vijeće Općine Šandrovac na konstituirajućoj sjednici, održanoj 7. svibnja 1997. godine donijelo je

**RJEŠENJE
o osnivanju i imenovanju predsjednika i članova
Mandatne komisije**

1.

Osniva se Mandatna komisija Općinskog vijeća Općine Šandrovac (u dalnjem tekstu Komisija).

2.

U Mandatnu komisiju imenuju se:

1. Miroslav Sokolić, za predsjednika
2. Stjepan Grošić, za člana
3. Marijan Živko, za člana

3.

Zadatak ove Komisije je obavljanje svih radnji utvrđenih odlukom o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac.

4.

Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 021-06/97-05

Šandrovac, 07. svibnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

Predsjedavajući
Općinskog vijeća:
Martin Mustafa, v. r.

5.

Na temelju članka 26. Zakona o lokalnoj samoupavi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93) i članka 21. Odluke o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac, Općinsko vijeće Općine Šandrovac na konstituirajućoj sjednici, održanoj 7. svibnja 1997. godine donijelo je

RJEŠENJE

**o osnivanju i imenovanju predsjednika i članova
Komisije za izbor i imenovanje**

1.

Osniva se Komisija za izbor i imenovanje Općinskog vijeća Općine Šandrovac (u dalnjem tekstu Komisija).

2.

U Komisiju imenuju se:

1. Stjepan Skubin, za predsjednika
2. Branko Mikec, za člana
3. Franjo Kos, za člana

3.

Zadatak je ove Komisije da obavlja sve radnje utvrđene Odlukom o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac.

4.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 021-06/97-03
Šandrovac, 7. svibnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

Predsjedavajući
Općinskog vijeća:
Martin Mustafa, v. r.

6.

Na temelju članka 26. Zakona o lokalnoj samoupavi i upravi (Narodne novine br. 90/92) i članka 21. Odluke o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac, Općinsko vijeće Općine Šandrovac na konstituirajućoj sjednici, održanoj 7. svibnja 1977. godine donijelo je

RJEŠENJE o osnivanju i imenovanju predsjednika i članova Komisije za Statut i Poslovnik

1.

Osniva se Komisija za Statut i Poslovnik Općinskog vijeća Oćine Šandrovac (u dalnjem tekstu Komisija).

2.

U Komisiju se imenuju:

1. Marijan Šemovčan, za predsjednika
2. Ivan Zdelar, za člana
3. Damir Kolar, za člana

3.

Zadatak je ove Komisije da obavlja sve radnje utvrđenih Odlukom o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac.

4.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 021-06/97-04
Šandrovac, 7. svibnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

Predsjedavajući
Općinskog vijeća:
Martin Mustafa, v. r.

7.

Na temelju članka 23. Zakona o lokalnoj samoupavi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93) i članka 19. Odluke o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac, Općinsko vijeće Općine Šandrovac na konstituirajućoj sjednici, održanoj 7. svibnja 1977. godine donijelo je

RJEŠENJE o izboru predsjednika Općinskog vijeća Općine Šandrovac

I.

Za predsjednika Općinskog vijeća Općine Šandrovac izabran je DAMIR KOLAR iz Jasenika.

II.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom odnošenja i objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 080-02/97-01
Šandrovac, 07. svibnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

Predsjedavajući
Općinskog vijeća:
Martin Mustafa, v. r.

8.

Na temelju članka 23. Zakona o lokalnoj samoupavi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93) i članka 19. Odluke o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac, Općinsko vijeće Općine Šandrovac na konstituirajućoj sjednici, održanoj 7. svibnja 1977. godine donijelo je

RJEŠENJE o izboru potpredsjednika Općinskog vijeća Općine Šandrovac

I.

Za potpredsjednika Općinskog vijeća Općine Šandrovac izabran je IVAN CUPAN iz Šandrovca.

II.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom odnošenja i objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 080-02/97-02
Šandrovac, 07. svibnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

PREDSJEDNIK
OPĆINSKOG VIJEĆA
Damir Kolar, dipl. ing., v. r.

9.

Na temelju članka 23. Zakona o lokalnoj samoupavbi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93) i članka 19. Odluke o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac, Općinsko vijeće Općine Šandrovac na konstituirajućoj sjednici, održanoj 7. svibnja 1977. godine donijelo je

**RJEŠENJE
o izboru općinskog načelnika
Općine Šandrovac**

I.

Za općinskog načelnika Općine Šandrovac izabran je JOSIP DEKALIĆ iz Šandrovca.

II.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom odnošenja i objaviti će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 080-02/97-03

Šandrovac, 07. svibnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

PREDSJEDNIK
OPĆINSKOG VIJEĆA
Damir Kolar, dipl. ing., v. r.

10.

Na temelju članka 23. Zakona o lokalnoj samoupavbi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93) i članka 19. Odluke o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac, Općinsko vijeće Općine Šandrovac na konstituirajućoj sjednici, održanoj 7. svibnja 1977. godine donijelo je

**RJEŠENJE
o izboru zamjenika općinskog načelnika
Općine Šandrovac**

I.

Za zamjenika općinskog načelnika Općine Šandrovac izabran je SLAVKO ĐIPALO iz Šandrovca.

II.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objaviti će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 080-02/97-04

Šandrovac, 07. svibnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

PREDSJEDNIK
OPĆINSKOG VIJEĆA
Damir Kolar, dipl. ing., v. r.

11.

Na temelju članka 37. Zakona o lokalnoj samoupavbi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93) i članka 11. Odluke o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac, Općinsko vijeće na 2. sjednici održanoj 23. svibnja 1997. godine usvojilo je

**RJEŠENJE
o izboru članova Poglavarstva
Općine Šandrovac**

Članak 1.

U Općinsko poglavarstvo Općine Šandrovac imenuje se:

1. Dekalić Josip, Šandrovac
2. Kolar Damir, Jasenik
3. Bedeković Marijan, Bjelovar
4. Krajcar Josip, Pupelica
5. Perhot Zlatko, Šandrovac
6. Pleško Ivan, Šandrovac
7. Barbir Stjepan, Lasovac
8. Čudina Tihomir, Lasovac
9. Bedeković Marijan Bjelovar

Članak 2.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom odnošenja i objaviti će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 022-05/97-01

Šandrovac, 23. svibnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

PREDSJEDNIK
OPĆINSKOG VIJEĆA
Damir Kolar, dipl. ing., v. r.

12.

Na temelju članka 57. Zakona o lokalnoj samoupavbi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93) i članka 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57 i 58. Odluke o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac, Općinsko vijeće na 2. sjednici održanoj 23. svibnja 1997. godine donijelo je:

**ODLUKU
o osnivanju Mjesnih odbora na području
Općine Šandrovac**

Članak 1.

Na području Općine Šandrovac u svim selima osnovati će se Mjesni odbori u svrhu neposrednog sudjelovanja žitelja u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog utjecaja na život i rad.

Članak 2.

Mjesni odbori osnivati će se u slijedećim selima: Šandrovac, Lasovac, Pupelica, Ravneš, Jasenik i Kašljevac.

Članak 3.

Na području Općine osnovati će se ukupno 6 (šest) Mjesnih odbora u roku od 30 dana od dana donošenja ove odluke.

Članak 4.

Ova Odluka objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 022-06/97-01

Šandrovac, 23. svibnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

PREDSEDJEDNIK

OPĆINSKOG VIJEĆA

Damir Kolar, dipl. ing., v. r.

13.

Na temelju članka 26. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93) i članka 20. Odluke o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac i članka 25. Odluke o privremenom poslovničkom redu Općinskog vijeća Šandrovac na 2 sjednici održanoj 23. svibnja 1997. godine jednoglasno je usvojilo

RJEŠENJE

o osnivanju i imenovanju komisije za popis pokretne i nepokretne imovine Općine Šandrovac

Članak 1.

Osniva se Komisija za popis pokretne i nepokretne imovine Općine Šandrovac u sastavu:

1. Sokolić Miroslav - predsjednik

2. Barbir Stjepan - član

3. Dekalić Stanko - član

Članak 2.

Zadužuje se komisija da u roku od 30 dana od dana donošenja Rješenja popiše imovinu Općine.

Članak 3.

Ovo Rješenje objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 406-08/97-01

Šandrovac, 23. svibnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

PREDSEDJEDNIK

OPĆINSKOG VIJEĆA

Damir Kolar, dipl. ing., v. r.

OPĆINA VELIKO TROJSTVO

29.

Na temelju članka 26. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93) i članka 42. Statuta Općine Veliko Trojstvo (Službeni glasnik Grada Bjelovara br. 4/94), Općinsko vijeće Općine Veliko Trojstvo na prvoj, konstituirajućoj sjednici održanoj 05. svibnja 1997. godine donosi

ODLUKU o imenovanju Mandatne komisije Općine Veliko Trojstvo

Članak 1.

U Mandatnu komisiju imenuju se:

1. Zlatko Kramarić (Hrvatska demokratska zajednica) - za predsjednika

2. Zlatko Kurtanjek (Hrvatska demokratska zajednica) - za člana

3. Miroslav Olenković (Hrvatska seljačka stranka) - za člana

Članak 2.

Komisija će pod točkom 4. dnevnog reda podnijeti izvješće Općinskom vijeću o izabranim vijećnicima, ustanovljenu mandatu ili o eventualnim promjenama u mandatima (ostavke i druge zakonske uredbe).

Komisija ustanavljuje i broj nazočnih vijećnika na prvoj, konstituirajućoj sjednici i o tome izvješćuje predsjedavajućeg Općinskog vijeća.

Članak 3.

Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 021-05/97-01

URBROJ: 2103-03-01/97-01

Vel. Trojstvo, 05. svibnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE VELIKO TROJSTVO

PREDSEDJAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA:

Mato Maderić, v.r.

30.

Na temelju članka 26. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi (Narodne novine br. 90/92, 94/93 i 117/93) i članka 39. Statuta Općine Veliko Trojstvo (Službeni glasnik Grada Bjelovara br. 4/94), Općinsko vijeće Općine Veliko Trojstvo na prvoj, konstituirajućoj sjednici održanoj 05. svibnja 1997. godine donijelo je

ODLUKU o imenovanju Komisije za izbor i imenovanje Općine Veliko Trojstvo

Članak 1.

Imenuje se Komisija za izbor i imenovanje u sastavu:

1. Marijan Sabolović (Hrvatska seljačka stranka) - predsjednik

OPĆINA ŠANDROVAC

14.

Na temelju članka 24. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi (N.N. br 90/92) Općinsko vijeće Općine Šandrovac na 3. sjednici održanoj 19. lipnja 1997. godine donijelo je

STATUT Općine Šandrovac

Članak 1.

Donošenjem Statuta Općine Šandrovac prestaje važiti Odluka o privremenom ustrojstvu Općine Šandrovac.

Članak 2.

Statut Općine Šandrovac stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije Bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 012-01/97-02

URBROJ: 2123-05/97-01

U Šandrovcu, 19. lipnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

Predsjednik
Općinskog vijeća
Damir Kolar dipl. ing., v.r.

15.

Na temelju članka 7. i 49. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi ("Narodne novine", broj 90/92, 94/93. i 117/93.) Općinsko vijeće Šandrovac na 3. sjednici, održanoj 19. 06.1997.god., donijelo je

STATUT OPĆINE ŠANDROVAC

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Statutom utvrđuje se pravo odlučivanja o potrebama i interesima građana Općine, samoupravni djelokrug, unutarnje ustrojstvo i djelokrug organa i tijela Općine Šandrovac, neposredno sudjelovanje građana u gradskim poslovima, mjesna samouprava, imovina i financiranje lokalne samouprave i uprave u zemlji i inozemstvu, te druga pitanja važna za utvrđivanje prava, obveza i odgovornosti Općine.

Članak 2.

Općina Šandrovac je jedinica lokalne samouprave na području utvrđenom zakonom o području utvrđenom Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

Članak 3.

Naziv lokalne samouprave je Općina Šandrovac. Sjedište Općine je u Šandrovcu, Bjelovarska bb. Općina je pravna osoba.

Članak 4.

Općina Šandrovac obuhvaća područje naselja Jasenik, Kašljevac, Lasovac, Lasovac Brdo, Pupelica, Ravneš i Šandrovac.

Članak 5.

Područje Općine je utvrđeno zakonom, a granice područja idu katastarskim granicama rubnih naselja koja ulaze u njegovo područje.

Općinsko vijeće posebnom odlukom utvrđuje granice Općine Šandrovac.

Granice Općine Šandrovac mogu se mijenjati na način i po postupku propisanom u Zakonu.

Članak 6.

Grb i pečat biti će sastavni dijelovi ovog Statuta.

Članak 7.

Dan Općine odredit će se posebnom Statutarnom odlukom.

Članak 8.

Općina Šandrovac građanima Općine, pripadnicima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina zajamčuje pravo na identitet, kulturu, vjeroispovijest, javno korištenje njihova jezika i pisma, te obrazovanje kao i zaštitu ravnopravnog sudjelovanja u javnim poslovima Općine u skladu s Ustavom, Zakonom, ovim Statutom i drugim aktima tijela Općine Šandrovac.

Članak 9.

Općinsko vijeće može proglašiti počasnim građanim Općine osobe koje su se istakle naročitim zaslugama za Općinu.

Članak 10.

Općinsko vijeće može dodjeljivati nagrade i druga javna priznanja građanima i pravnim osobama za naročite uspjehe na svim područjima gospodarskog i društvenog života od značenja za Općinu.

Nagrade i druga javna priznanja dodjeljuju se pod uvjetima i na način propisan posebnom odlukom.

Članak 11.

Ostvarujući zajednički interes u unapređivanju gospodarskog, društvenog i kulturnog razvijanja, Općina uspostavlja i održava suradnju s drugim jedinicama lokalne samouprave u zemlji i inozemstvu.

Kada općina Šandrovac procjeni da postoji trajan interes za uspostavljanje suradnje i mogućnosti za njezino razvijanje, može s pojedinim jedinicama lokalne samouprave sklopiti akt o suradnji i međusobnim odnosima.

Općina Šandrovac može radi promicanja zajedničkih interesa i unapređivanje suradnje pristupiti nacionalnom savezu lokalne samouprave. Odluku o pristupanju nacionalnom savezu jedinica lokalne samouprave donosi Općinsko vijeće.

Članak 12.

Općina Šandrovac u postupku pripremanja i donošenja odluka i drugih općih akata na razini županije, zakona i drugih propisa na razini Republike Hrvatske, a koje ga se neposredno tiču daje inicijative, mišljenja i prijedloge nadležnom tijelu.

Inicijative, mišljenja i prijedloge iz prethodnog stavka u ime Općine mogu podnositи Općinsko vijeće, Poglavarstvo i načelnik neposredno nadležnom tijelu i posredno putem vijećnika i zastupnika.

II. SAMOUPRAVNI DJELOKRUG

Članak 13.

Općina Šandrovac je samostalna u odlučivanju i poslovima iz svog samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, zakonom i ovim Statutom i podliježe samo nadzoru zakonosti koju obavlja Vlada Republike Hrvatske.

Općina u okviru samoupravnog djelokruga:

1. osigurava uvjete za razvitak gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od važnosti za područje Općine,

2. osigurava uvjete za uređenje prostora i urbanističko planiranje, te zaštitu okoliša,

3. vodi brigu o uređenju naselja, kvaliteti stanovanja, komunalnih objekata, obavljanju komunalnih i drugih uslužnih djelatnosti, te gradske infrastrukture,

4. osigurava lokalne potrebe stanovnika u oblasti brige o djeci, obrazovanju i odgoju, javnom zdravlju, zdravstvenoj zaštiti životinja i bilja, socijalnoj skrbi, kulturi, tjelesnoj kulturi i športu,

5. osniva javne ustanove i druge pravne osobe radi ostvarivanja određenih gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih socijalnih interesa i potreba stanovništva,

6. upravlja općinskom imovinom,
7. obavlja i druge poslove koji su u neposrednoj svezi s interesom Općinske zajednice za njezin gospodarski i socijalni napredak, a nisu u nadležnosti drugih tijela,
8. uređuje i druga pitanja u skladu sa zakonom.

Članak 14.

Općinsko vijeće pojedine poslove iz samoupravnog djelokruga čije obavljanje je od šireg interesa za građane na području više jedinica lokalne samouprave može prenijeti na tijela županije u čijem je sastavu.

Članak 15.

Općina može povjeriti gradu i županiji obavljanje određenih poslova iz samoupravnog djelokruga.

Odlukom iz stavka 1. ovog članka određuje se način i visina osiguranja sredstava, nadzor i kontrola izvršenja povjerenih poslova.

III. NEPOSREDNO SUDJELOVANJE GRAĐANA U ODLUČIVANJU

Članak 16.

Građani mogu neposredno sudjelovati u odlučivanju u lokalnim poslovima putem referendumu i mjesnog zbora građana, u skladu sa zakonom i ovim Statutom.

Članak 17.

Referendum se može raspisati radi odlučivanja o prijedlogu o promjeni Statuta Općine, o prijedlogu općeg akta ili drugog pitanja iz djelokruga Općinskog vijeća kao i o drugim pitanjima određenim Statutom Općine i Zakonom.

Članak 18.

Općinsko vijeće je dužno raspraviti o svakom prijedlogu za raspisivanje referendumu, ako prijedlog ne prihvati, dužno je o razlozima odbijanja obavijestiti predlašca.

Članak 19.

Odlukom o raspisivanju referendumu određuju se pitanja o kojima će odlučivati referendumom, datum glasovanja, kao i područje odnosno djelatnost u kojoj se provodi referendum.

Članak 20.

Pravo glasovanja na reforendumu imaju građani koji imaju prebivalište na području Općine i upisani su u popis birača.

Članak 21.

Odluka donesena na referendumu obvezatna je za Općinsko vijeće.

Članak 22.

Prijedlog koji na referendumu nije prihvaćen može se ponovno iznijeti na referendum u roku određenom zakonom.

Članak 23.

Općinsko vijeće može tražiti mišljenje od mjesnih odbora o prijedlogu općeg akta ili drugog pitanja iz djelokruga Općine kao i o drugim pitanjima određenim Statutom Općine i zakonom.

Prijedlog za traženje mišljena iz stavka 1. ovog članka može dati jedna trećina vijećnika Općinskog vijeća i poglavarstvo Općine Šandrovac.

Općinsko vijeće dužno je razmotriti prijedlog iz stavka 2. ovog članka, a ako prijedlog ne prihvati o razlozima odbijanja obavijestiti će predlašca.

Odlukom iz stavka 1. ovog članka određuju se pitanja o kojima će se tražiti mišljenje od mjesnih zborova građana odnosno područja od kojih se traži mišljenje.

Članak 24.

Građani imaju pravo predlagati Općinskom vijeću donošenje određenog akta ili rješavanje određenog pitanja iz djelokruga Općinskog vijeća.

Općinsko vijeće raspravlja o prijedlogu iz stavka 1. ovog članka, ako prijedlog potpisom podrži najmanje 10% birača upisanih u popis birača Općine.

Općinsko vijeće dužno je dati odgovor podnositeljima najkasnije u roku od tri mjeseca od prijema prijedloga.

Svaki građanin ima pravo Općinskom vijeću i tjerima Vijeća slati predstavke i pritužbe, davati prijedloge i na njih dobiti odgovor.

IV OPĆINSKA TIJELA

1. Općinsko vijeće

Članak 25.

Općinsko vijeće je predstavničko tijelo građana Općine Šandrovac izabранo neposrednim i tajnim glasovanjem na način određen zakonom.

Mandat vijećnika Općinskog vijeća je 4 godine.

Općinsko vijeće ima 20 vijećnika.

Članak 26.

Općinsko vijeće:

1. donosi Statut Općine,
2. donosi odluke i druge opće akte kojima se utvrđuju pitanja iz samoupravnog djelokruga Općine,
3. donosi odluke o uvjetima, načinu i postupku gospodarenja nekretninama u vlasništvu Općine,
4. donosi Proračun i zaključni račun Proračuna općine,

5. donosi odluke o izvršenju Proračuna, uvjetima, načinu i postupku gospodarenja prihodima i rashodima Općine,

6. donosi Poslovnik o svom radu,

7. donosi odluke o pristupanju međunarodnim udruženjima lokalnih jedinica drugih država, u skladu sa zakonom,

8. raspisuje referendum,

9. iskazuje povjerenje načelniku i članovima Općinskog poglavarstva,

10. odlučuje o nepovjerenju načelniku, pojedinim članovima Općinskog poglavarstva ili Poglavarstvu u cjelini,

11. obavlja izbor, imenovanja i razrješenja:

- predsjednika i potpredsjednika Općinskog vijeća,

- načelnika i njegovog zamjenika i članova Općinskog poglavarstva,

- predsjednika i članova radnih tijela Općinskog vijeća,

- drugih nositelja predstavnika Općinskog vijeća u tijelima i institucijama određenih zakonom i ovim Statutom,

12. uređuje ustrojstvo i djelokrug Općinske uprave,

13. osniva odbore i druga tijela za praćenje i razvoj gospodarskih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za općinu,

14. obavlja i druge poslove koji su mu stavljeni u djelokrug zakonom i ovim Statutom.

Članak 27.

Općinsko vijeće može prenijeti obavljanje pojedinih poslova na Općinsko poglavarstvo osim:

- donošenje Statuta i poslovnika,

- donošenje Proračuna i zaključanog računa Proračuna Općine,

- donošenje odluke o zaduživanju Općine.

Članak 28.

Općinsko vijeće donosi odluke većinom glasova, ukoliko je na sjednici prisutna većina vjećnika.

Statut Općine, Poslovnik, Proračun i zaključni račun Proračuna Općine donose se većinom glasova svih vjećnika.

Poslovnikom Općinskog vijeća mogu se odrediti i druga pitanja o kojima se odlučuje većinom iz stavka 2. ovog članka.

Članak 29.

Na sjednicama Općinskog vijeća glasuje se javno, ako Općinsko vijeće ne odluči da se o nekom pitanju glasuje tajno.

Članak 30.

Sjednice Općinskog vijeća moraju se održati najmanje jednom u dva mjeseca, ne računajući mjesec srpanj i kolovoz.

Članak 31.

Poslovnikom Općinskog vijeća podrobnije će se uređiti način konstituiranja, sazivanja, rad i tijek sjednice, glasovanja i vođenja zapisnika, kao i održavanje rada na sjednici Općinskog vijeća.

Članak 32.

Općinsko vijeće ima predsjednika i potpredsjednika.

Članak 33.

Predsjednika i potpredsjednika bira općinsko vijeće iz reda svojih članova na prijedlog komisije za izbor i imenovanja ili na prijedlog najmanje 1/3 članova Općinskog vijeća na način i po postupku određenom Poslovnikom Općinskog vijeća.

Članak 34.

Predsjednik Općinskog vijeća:

1. zastupa Općinsko vijeće,

2. saziva i organizira, te predsjedava sjednicama Općinskog vijeća,

3. predlaže dnevni red Općinskog vijeća,

4. upućuje prijedloge ovlaštenih predlagatelja u propisani postupak,

5. brine se o postupku donošenja odluka i općih akata,

6. uskladjuje rad radnih tijela,

7. potpisuje odluke i akte koje donosi Općinsko vijeće,

8. brine se o suradnji Općinskog vijeća i poglavarstva,

9. surađuje s načelnikom jedinstvenog upravnog odiela Općine,

10. obavlja i druge poslove određene zakonom i Poslovnikom Općinskog vijeća.

Članak 35.

Potpredsjednik Općinskog vijeća pomaže u radu predsjednika, zamjenjuje ga u slučaju odsutnosti ili spriječenosti i obavlja i druge poslove koje mu povjeri Općinsko vijeće i predsjednik.

Članak 36.

Vjećnik ima prava i dužnosti:

1. sudjelovati na sjednicama Općinskog vijeća i njegovih radnih tijela,

2. podnosići prijedloge i postavljati pitanja,

3. postavljati pitanja načelniku i članovima poglavarstva,

4. prihvatići izbor za člana u radno tijelo.

Vjećnik ima i druga prava i dužnosti utvrđene odredbama Ustava, zakona, ovog Statuta i Poslovnika o radu Općinskog vijeća.

Članak 37.

Vijećnici, predsjednik i potpredsjednik Općinskog vijeća za svoj rad u Općinskom vijeću imaju pravo na naknadu troškova odnosno na izgubljenu zaradu u skladu s odlukom Općinskog vijeća.

2. Radna tijela

Članak 38.

Općinsko vijeće osniva odbore, komisije, i druga radna tijela za pripremu i predlaganje odluke iz svog djelokruga odnosno za obavljanje drugih poslova koji im se povjeravaju temeljem ovog Statuta ili zakona.

Odlukom o osnivanju radnih tijela uređuje se njihov naziv, sastav, djelokrug i način rada.

Članak 39.

Stalna radna tijela Općinskog vijeća su:

1. Mandatna komisija,
2. Komisija za izbor i imenovanje,
3. Komisija za statut i poslovnik,
4. Odbor za financije i proračun.

Članak 40.

Komisija za izbor i imenovanje ima predsjednika i 2 člana iz redova vijećnika.

Komisija za izbor i imenovanje raspravlja i predlaže izbor predsjednika i dopredsjednika vijeća, izbor načelnika i zamjenika načelnika, članova Općinskog poglavarstva i izbor članova radnih tijela Općinskog vijeća.

Članak 41.

Komisija za statut i poslovnik ima predsjednika i 2 člana koji se biraju iz redova vijeća.

Komisija za statut i poslovnik raspravlja i predlaže Statut Općine, Poslovnik Općinskog vijeća, te predlaže pokretanje postupka za zamjenu Statuta, odnosno Poslovnika, može predlagati donošenje odluka i drugih općih akata iz nadležnosti Općinskog vijeća, te obavlja i druge poslove određene Statutom i Poslovnikom.

Članak 42.

Mandatna komisija ima predsjednika i dva člana iz sastava Općinskog vijeća.

Mandatna komisija raspravlja o pitanjima koja se odnose na mandatna prava članova Općinskog vijeća.

Članak 43.

Odbor za financije i proračun razmatra pitanja i prijedloge u područjima koja se odnose na sustav finansiranja javnih potreba u općini. Proračun Općine i zaključni račun Proračuna Općine, politiku poreza,

naknadu čije stope u granicama određenim zakonom utvrđuje Općinsko vijeće.

Članak 44.

Radi razmatranja i drugih pitanja Općinsko vijeće može uz radna tijela osnovana ovim Statutom osnovati i druga radna tijela.

U radna tijela se osim vijećnika mogu birati i članovi iz redova stručnih i znanstvenih osoba.

Članak 45.

Poslovnikom Općine Šandrovac podrobnije se uređuju organiziranje rada sjednica radnog tijela, glasovanje i vođenje zapisnika.

3. Načelnik

Članak 46.

Načelnik zastupa Općinu i nositelj je izvršne vlasti Općine.

Članak 47.

Načelnik je odgovoran za obavljanje poslova državne uprave prenijetih u djelokrug tijela Općine ovlaštenim tijelima središnje državne uprave.

Članak 48.

Načelnik u obavljanju poslova iz samoupravnog djelokruga Općine:

1. provodi odluke Općinskog vijeća i odgovoran je Vijeću za njihovo provođenje,

2. ima pravo zadržati od izvršenja opći akt Općinskog vijeća ako ocijeni da je tim aktom povrijeđen zakon ili drugi propis, te zatražiti od Vijeća da u roku od 15 dana otkloni uočene nedostatke. Ako Općinsko vijeće to ne učini dužan je u roku od 7 dana o tome obavijestiti organ središnje državne uprave, ovlašten za nadzor nad zakonitošću rada jedinica lokalne samouprave i uprave,

3. vodi brigu o upravljanju općinskom imovinom i naredbodavac je za izvršavanje samouprave i upave,

4. neposredno ispred Općinskog poglavarstva usmjerava rad upravnog odjela i potpisuje akte koje oni donose u okviru svog djelokruga, ako za potpisivanje nisu ovlašteni pročelnik ili predsjednik Općinskog vijeća,

5. obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, ovim Statutom i odlukama Općinskog vijeća.

Članak 49.

Načelnik rukovodi radom Općinskog poglavarstva, saziva sjednice Općinskog poglavarstva i predsjeda im, te potpisuje akte Općinskog poglavarstva.

Članak 50.

Načelnik ima zamjenika.

Zamjenik načelnika pomaže načelniku u obavljanju njegovih dužnosti, zamjenjuje ga u slučaju njegove spriječenosti i odsutnosti.

Zamjenik načelnika, po ovlaštenju načelnika, obavlja poslove iz njegovog djelokruga.

Članak 51.

Načelnik bira Općinsko vijeće većinom glasova svih vijećnika.

Prijedlog za izbor načelnika daje Komisija za izbor i imenovanja ili najmanje 1/3 vijećnika.

Zamjenik načelnika bira se na isti način i istim postupkom kao i načelnik.

Članak 52.

Načelnik Općine Šandrovac predsjednik je Općinskog poglavarstva.

Članak 53.

Načelnik Općine dužnost obavlja profesionalno, a njegov zamjenik obavlja dužnost neprofesionalno.

4. Općinsko poglavarstvo

Članak 54.

Općinsko poglavarstvo obalja izvršne poslove lokalne samouprave i koji su mu zakonom povjereni.

Općinsko poglavarstvo odgovorno je Općinskom vijeću za svoj rad i odluke koje donosi.

Članak 55.

Općinsko poglavarstvo:

1. priprema prijedloge općih akata koje donosi Općinsko vijeće,

2. predlaže Općinskom vijeću donošenje općih akata i mjera,

3. daje mišljenje o prijedlozima koje podnose drugi ovlašteni predlagači,

4. upravlja nekretninama i pokretnima u vlasništvu Općine Šandrovac, kao i prihodima i rashodima Općine.

5. utvrđuje prijedlog Proračuna Općine i zaključnog računa,

6. izvršava ili osigurava izvršenje općih akata Općinskog vijeća,

7. usmjerava djelovanje upravnih tijela Općine u obavljanju poslova iz samoupravnog djelokruga Općine,

8. imenuje i razrješava pročelnika i ostale djelatnike jedinstvenog upravnog odjela Općine,

9. na sjednici Općinskog vijeća redovno podnosi izvješće o svom radu,

10. obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, Statutom i drugim općim aktima Općinskog vijeća ili po njegovu ovlaštenju.

Članovi Poglavarstva nemaju pravo odlučivanja o pitanjima iz stavka 1. do 4. kada su osobno ili preko članova uže obitelji zainteresirana strana.

Članak 56.

Općinsko poglavarstvo broji 9 članova.

Načelnik po svom položaju je predsjednik Općinskog poglavarstva.

Pročelnik upravnog odjela u pravilu je član Općinskog poglavarstva.

Članak 57.

Članove Općinskog poglavarstva na prijedlog načelnika bira Općinsko vijeće.

Za izbor članova Općinskog poglavarstva potrebna je većina glasova svih članova Općinskog vijeća.

Članak 58.

Poslovnikom Poglavarstva utvrđuje se njegovo unutarnje ustrojstvo, način rada i odlučivanja.

Članak 59.

Članovi Općinskog poglavarstva koji dužnost ne obavljaju profesionalno imaju pravo na naknadu troškova, odnosno izgubljenu zaradu u skladu s posebnom odlukom Općinskog vijeća.

5. Pročelnik Jedinstvenog upravnog odjela

Članak 60.

Općina ima pročelnika Jedinstvenog upravnog odjela.

Pročelnik pomaže predsjedniku Vijeća i načelniku u pripremanju sjednica Vijeća i poglavarstva, sudjeluje u radu sjednica u savjetodavnom svojstvu i brine se o zakonitosti rada i akata Vijeća i poglavarstva, te obavlja i druge poslove koje mu povjere predsjednik Vijeća i načelnik.

Pročelnik dužnost obavlja profesionalno.

Pročelnika bira Općinsko poglavarstvo na temelju natječaja.

Natječaj raspisuje Općinsko poglavarstvo.

6. Jedinstveni upravni odjel

Članak 61.

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga Općine osniva se upravni odjel Općine.

Upravnim odjelom iz stavka 1. ovog članka upravlja pročelnik kojeg na temelju natječaja imenuje Općinsko poglavarstvo.

Djelokrug, unutarnje ustrojstvo, način rada kao i druga pitanja od značenja za njegov rad uređuje se posebnom odlukom Općinskog poglavarstva.

Unutarnje ustrojstvo odjela iz stavka 1. ovog članka, uređuje svojim aktom Općinsko poglavarstvo.

Članak 62.

Jedinstveni upravni odjel Općine u okviru svog djelokruga i ovlasti:

1. pripremaju nacrte odluka i drugih općih akata koje donosi Općinsko vijeće, nacrte akata koje donosi Poglavarstvo, te pripremaju izvješća, analize i druge materijale iz svog djelokruga za potrebe Općinskog vijeća i Poglavarstva.

2. neposredno izvršavaju odluke i druge opće akte Općinskog vijeća i osiguravaju njihovo provođenje.

3. prate stanje u područjima za koje su osnovani i o tome izvješćuju Poglavarstvo,

4. pružaju stručnu pomoć građanima u okviru prava i ovlasti Općine,

5. podnose izvješće Općinskom vijeću i Poglavarstvu o svom radu.

6. obavlja i druge poslove za koje su ovlašteni.

V. Mjesna samouprava

Članak 63.

Radi ostvarivanja neposrednog sudjelovanja u upravljanju lokalnim poslovima građani imaju pravo osnovati jedinice mjesne samouprave.

Članak 64.

Kao jedinica mjesne samouprave osniva se u skladu sa zakonom i ovim Statutom mjesni odbor.

Mjesni odbor osniva se kao oblik neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na život i rad građana.

Članak 65.

Na području Općine građani mogu osnovati mjesne odbore.

Mjesni se odbori osnivaju za pojedina naselja ili više međusobno povezanih manjih naselja, ili dio većeg naselja ako predstavljaju zasebnu cjelinu.

Članak 66.

Prijedlog za osnivanje mjesnog odbora mogu dati građani i udruženja, te Općinsko vijeće i Poglavarstvo.

Članak 67.

Prijedlog za osnivanje mjesnog odbora raspravlja se na zboru građana, dijela Općine zasebne cjeline, koji saziva načelnik. Odluka o osnivanju mjesnog odbora punovažna je ako za nju glasa većina prisutnih građana na zboru.

Članak 68.

Organji mjesnog odbora su Vijeće mjesnog odbora i predsjednik Vijeća mjesnog odbora.

Članak 69.

Odluka o osnivanju mjesnog odbora sadrži:

1. područje za koje se osniva mjesni odbor,
2. broj članova Vijeća mjesnog odbora.

Odluka o osnivanju mjesnog odbora donesena je ako se za nju izjasni većina prisutnih građana na zboru.

Članak 70.

Nakon donošenja Odluke o osnivanju mjesnog odbora građani biraju članove Vijeća mjesnog odbora.

Birati ili biti biran u Vijeće mjesnog odbora mogu biti građani odnosnog područja upisani u popis birača.

Vijeće mjesnog odbora broji od 5 do 15 članova.

Vijeće mjesnog odbora bira se na četiri godine.

Funkcija članova Vijeća je počasna.

Članak 71.

Vijeće mjesnog odbora bira predsjednika Vijeća iz reda svojih članova.

Predsjednik Vijeća predstavlja mjesni odbor i predsjedava sjednicama Vijeća.

Vijeće mjesnog odbora može ukazati nepovjerenje predsjedniku Vijeća. Prijedlog za pokretanje nepovjerenja predsjedniku Vijeća može dati član Vijeća, koji podrži trećina članova Vijeća, kao i najmanje 5% birača s područja mjesnog odbora.

Članak 72.

Vijeće mjesnog odbora:

1. razmatra pitanja koja neposredno i svakodnevno utječu na život i rad svog područja, te potiče i predlaže mjere odgovarajućim tijelima Općine za njihovo rješavanje,

2. prati uređivanje prostora na svom području, te nadležnim tijelima predlaže mjere za rješavanje određenih pitanja ili samo poduzima aktivnosti za uređenje površina, dječjih igrališta, zelenih površina i slično na svom području,

3. razmatra pitanje dječje zaštite i zaštite mladeži, socijalne skrbi svog područja, te pokreće aktivnosti za njihovo rješavanje,

4. upravlja imovinom na svom području u skladu s odlukom Općinskog poglavarstva,

5. može sazvati mjesne zborove građana svoga područja radi raspravljanja potreba i interesa građana tog područja i davanja prijedloga za njihovo rješavanje u skladu sa zakonom i Statutom.

Članak 73.

Vijeće mjesnog odbora donosi program rada, pravila mjesnog odbora, poslovnik o svom radu u skladu sa zakonom i Statutom i dostavlja na suglasnost Općinskom poglavarstvu u roku 15 dana.

Članak 74.

Općinsko poglavarstvo posebnom će odlukom povjeriti mjesnom odboru obavljanje pojedinih poslova iz samoupravnog djelokruga, koji su od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na život i rad građana na tom području, a koji su sadržani u programu iz prethodnog članka.

Članak 75.

Vijeće mjesnog odbora u skladu s ovim Statutom, radi raspravljanja o potrebama i interesima građana, te davanja prijedloga za rješavanje pitanja od lokalnog značaja može sazvati mjesne zborove građana.

Mjesni zborovi građana sazivaju se za dio područja mjesnog odbora, koji čini zasebnu cjelinu odvojenu od drugih dijelova naselja.

Vijeće mjesnog odbora saziva mjesni zbor građana. Mjesni zbor građana ima predsjednika kojeg bira iz reda građana javnim glasovanjem i to većinom glasova prisutnog broja građana na zboru građana.

Članak 76.

Nadzor nad zakonitošću mjesnog odbora obavlja Općinsko poglavarstvo.

Poglavarstvo može raspustiti Vijeće mjesnog odbora ako ono učestalo krši Statut i ne obavlja povjerene mu poslove.

VI. IMOVINA I FINANCIRANJE OPĆINE ŠANDROVAC

Članak 77.

Sve nepokretne i pokretne stvari koje pripadaju Općini kao i pravo i obveza Općine čine imovinu Općine.

Članak 78.

Imovinom Općine i njegovim prihodima i rashodima upravlja Općinsko poglavarstvo postupajući po načelima dobrog gospodarenja, u skladu sa zakonom i ovim Statutom.

Članak 79.

Pojedinačni akt o kupnji, prodaji, davanju na korištenje (sa ili bez naknade), zakupu i podzakupu nekretnina i pokretnina donosi Općinsko poglavarstvo.

O sklapanju kupoprodajnih poslova veće vrijednosti odluku donosi Općinsko vijeće. Kriterije za određivanje koji su kupoprodajni poslovi veće vrijednosti utvrđuje Općinsko vijeće posebnom odlukom.

Pojedinačni akt o osnivanju poduzeća, društva, javnih ustanova, kao i o prestanku rada, spajanju ili prij天上 poduzeća, društva, javnih ustanova ili javnih ustanova u vlasništvu Općine donosi Općinsko vijeće.

Općinsko poglavarstvo daje na raspored dobiti poduzeća, odnosno društva iz prethodnog stavka ovog članka.

Dio dobiti iz prethodnog stavka ovog članka, a sukladno pojedinačnom aktu Općinskog poglavarstva, čini sastavni dio Proračuna Općine.

Članak 80.

Općinsko vijeće nadzire rad poglavarstva u upravljanju imovinom, te Poglavarstvu može dati upute za postupanje.

Članak 81.

Prihodi Općine su osobito:

1. prihodi od nepokretnih i pokretnih stvari u vlasništvu Općine,

2. prihodi od poduzeća nakon utvrđivanja dobiti poduzeća i drugih pravnih osoba u vlasništvu Općine, te prihodi od koncesija koje odobrava Općina,

3. prihodi od prodaje nepokretnih i pokretnih stvari u vlasništvu Općine,

4. darovi, nasljedstva i legati,

5. općinski porezi, naknade,

6. pomoći i namjenske dotacije Republike Hrvatske, predviđene u proračunu Republike, odnosno posebnim zakonom,

7. dotacije Županije, predviđene u Županijskom proračunu,

8. drugi prihodi utvrđeni zakonom i odlukom Općinskog vijeća.

Članak 82.

Općinsko vijeće donosi godišnji Proračun Općine za narednu računsku godinu, na prijedlog poglavarstva, prije početka godine za koju se proračun donosi.

Općinsko vijeće donosi odluku o izvršenju proračuna, uvjetima, načinu i postupku gospodarenja prihodima i rashodima Općine, na prijedlog Općinskog poglavarstva.

Ukoliko se godišnji proračun ne donese u roku iz stavka 1. ovog članka, donosi se Odluka o privremenom

financiranju Općine i to najduže za razdoblje od tri mjeseca. Odluku o privremenom financiranju donosi Općinsko vijeće.

VII. AKTI OPĆINE

Članak 83.

Općinsko vijeće donosi odluke i druge opće akte iz nadležnosti Općine na način i po postupku utvrđenom poslovnikom.

Općinsko vijeće donosi zaključke kada u skladu sa zakonom rješava pojedinačnim slučajevima.

Članak 84.

Opći akti koje donosi Općinsko vijeće objavljaju se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

2. Akti Općinskog poglavarstva

Članak 85.

Općinsko poglavarstvo o poslovima iz svog djelokruga donosi naredbe, uputstva, pravila kada odlučuje o općim stvarima, te zaključke i rješenja kada u skladu sa zakonom odlučuje o pojedinačnim stvarima.

Članak 86.

Podrobnije odredbe o aktima Općine Šandrovac, postupku donošenja akata, te autentičnog tumačenja utvrđuju se Poslovnikom Općine.

VIII. JAVNOST RADA I ODGOVORNOST

Članak 87.

Rad Općinskog vijeća, poglavarstva i upravnog odjela i tijela Općine je javan.

Članak 88.

Javnost rada Općinskog vijeća, poglavarstva i upravnih odjela i tijela osigurava se:

1. javnim održavanjem sjednica,
2. izvještavanjem i napisima u tisku i drugim oblicima javnog priopćavanja,
3. objavljinjem općih akata.

Članak 89.

Općinsko vijeće svojom odlukom određuje koji podaci iz rada i nadležnosti Vijeća, Poglavarstva i upravnih tijela, ne mogu se objavljivati, jer predstavljaju tajnu, te način njihovog čuvanja.

IX. DONOŠENJE STATUTA OPĆINE

Članak 90.

Postupak za promjenu Statuta Općine pokreće se prijedlogom za promjenu Statuta.

Promjenu Statuta Općine može predložiti Općinsko poglavarstvo, načelnik, radno tijelo i četvrtna članova Općinskog vijeća.

Prijedlog za promjenu Statuta upućuje se komisiji za statut i poslovnik koja ga razmatra i uz mišljenje upućuje Općinskom vijeću na prethodnu raspravu.

O prijedlogu za promjenu Statuta Općinsko vijeće odlučuje većinom glasova svih članova.

Članak 91.

Statut i poslovnik donose se većinom glasova svih članova Općinskog vijeća.

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 92.

U skladu sa Zakonom o određivanju poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne samouprave i uprave ("Narodne novine" broj 75/93), Općinsko vijeće donositi će propise i obavljati poslove iz svoje nadležnosti.

Članak 93.

Ovaj Statut stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije bjelovarsko-bilogorske.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

KLASA:

URBROJ:

Šandrovac, 1997.

PREDSJEDNIK
OPĆINSKOG VIJEĆA
Damir Kolar, v.r.

16.

Na temelju članka 22. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi (N.N. br. 90/92) Općinsko vijeće Općine Šandrovac na 3. sjednici održanoj 19. lipnja 1997. godine donijelo je

**POSLOVNIK
o radu općinskog vijeća Općine Šandrovac**

Članak 1.

Donošenjem Poslovnika o radu Općinskog vijeća Općine Šandrovac prestaje važiti Odluka o privremenom poslovničkom redu Općinskog vijeća Šandrovac.

Članak 2.

Poslovnik o radu Općinskog vijeća Općine Šandrovac stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije Bjelovarsko-bilogorske.

KLASA: 021-06/97-09

URBROJ: 2123-05/97-1

U Šandrovcu, 19. lipnja 1997.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

Predsjednik Općinskog vijeća
Damir Kolar, dipl. ing., v.r.

17.

Na temelju članka 22. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi ("Narodne novine" broj 90/92., 94/93. i 117/93.) i članka 26. Statuta Općine Šandrovac, Općinsko vijeće Općine Šandrovac na 3. sjednici održanoj 19. 06. 1997. godine donosi

**POSLOVNIK
O RADU OPĆINSKOG VIJEĆA OPĆINE
ŠANDROVAC**

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Poslovnikom uređuje unutarnje ustrojstvo i način rada Općinskog vijeća Općine Šandrovac (u daljem tekstu: Vijeća), osobito:

- postupak konstituiranja Vijeća;
- izbor predsjednika i potpredsjednika Vijeća i njihova prava i dužnosti;
- izbor načelnika i zamjenika načelnika Općine;
- izbor Općinskog poglavarstva;
- prava i dužnosti vijećnika, te način njihova ostvarivanja;
- izbor i način rada radnih tijela Vijeća;
- odnos Vijeća, Općinskog poglavarstva i načelnika;
- postupak odlučivanja i donošenja akata;
- poslovni red na sjednicama;
- javnost rada;
- druga pitanja važna za rad Vijeća.

II. KONSTITUIRANJE OPĆINSKOG VIJEĆA

Članak 2.

Vijeće je konstituirano na dan kada je sazvano od župana Županije Bjelovarsko-bilogorske na prvo zasjedanje.

Članak 3.

Prvoj sjednici Vijeća predsjedava dobro najstariji vijećnik kao privremeni predsjednik.

Privremeni predsjednik ima, do izbora Vijeća, sva prava i dužnosti predsjednika u vođenju sjednice, te pravo predlaganja utvrđeno ovim Poslovnikom.

Članak 4.

Vijeće ima Mandatnu komisiju.

Mandatna komisija bira se na konstituirajućoj sjednici na prijedlog privremenog predsjednika ili najmanje tri vijećnika.

Mandatna komisija:

- na konstituirajućoj sjednici izvješćuje Vijeće o provedenim izborima i imenima izabranih vijećnika, kao i o podnesenim ostavkama na dužnost vijećnika, te o zamjenicima vijećnika koji umjesto njih počinju obavljati dužnosti;
- predlaže Odluku o prestanku mandata vijećnika kad se ispune zakonom predviđeni uvjeti i izvješćuje da su ispunjeni zakonski uvjeti za početak mandaata zamjenika vijećnika.

Članak 5.

Nakon izvješća Mandatne komisije o provedenim izborima privremeni predsjednik izgovara prisegu koja glasi:

"Prisežem da će prava i obveze Općinskog vijećnika obavljati savjesno i odgovorno radi gospodarskog i socijalnog probitka Općine i Republike Hrvatske, da će se u obavljaju dužnosti vijećnika pridržavati Ustava, zakona i Statuta Općine i da će štititi ustavni poredak Republike Hrvatske."

Poslije izgovorene prisegе privremeni predsjednik poziva pojedinačno vijećnike, a vijećnik, nakon što je pozvan, ustaje i izgovara: "Prizežem".

Svaki vijećnik potpisuje tekst prisegе i predaje je predsjedniku Vijeća nakon završetka sjednice.

Vijećnik koji nije bio nazočan na konstituirajućoj sjednici, kao i zamjenik vijećnika kad počinje obavljati dužnost vijećnika, polaze prisegu na prvoj sjednici na kojoj je nazočan.

Članak 6.

Od dana konstituiranja vijeća pa do dana prestanka mandata, vijećnik ima sva prava i dužnosti određena Ustavom, Zakonom, Statutom i ovim Poslovnikom.

Članak 7.

Vijećniku prestaje mandat u slučajevima utvrđenim zakonom.

Danom podesene pismene ostavke vijećnika, njegov zamjenik počinje obavljati dužnost vijećnika.

Članak 8.

Na konstituirajućoj sjednici bira se, uz Mandatnu komisiju i Komisiju za izbor i imenovanja.

Predsjednik i članovi komisije iz stavka 1. ovog članka biraju se na prijedlog privremenog predsjednika ili najmanje jedne trećine članova Vijeća, s time da je njihov sastav približno srazmjeran stranačkom sastavu Vijeća.

Članak 9.

Vijeće ima predsjednika i potpredsjednika koji se biraju na konstituirajućoj sjednici većinom glasova svih vijećnika.

Prijedlog kandidata za izbor predsjednika i potpredsjednika Vijeća podnosi privremeni predsjednik, Komisija za izbor i imenovanja ili najmanje jedna trećina vijećnika.

Prijedlog kandidata za predsjednika i potpredsjednika je pojedinačan.

Izbor predsjednika i potpredsjednika obavlja se glasovanjem posebno za svakog kandidata.

Kada je predloženo više kandidata, Vijeće može odlučiti da se izbor obavi tajnim glasovanjem.

Članak 10.

Ako prigodom glasovanja za izbor predsjednika i potpredsjednika Vijeća prijedlog kandidata ne dobije potrebnu većinu glasova ili ako od više kandidata nijedan ne dobije potrebnu većinu, glasovanje se ponavlja prema istom postupku kao prvo glasovanje.

Ako je izbor predsjednika i potpredsjednika Vijeća bilo više od dva kandidata, u ponovljenom glasovanju sudjeluju samo dva kandidata koji su dobili najviše glasova.

U slučaju da ni u ponovljenom glasovanju niti jedan od kandidata ne dobije većinu glasova svih vijećnika, izborni se postupak ponavlja.

Članak 11.

Nakon što je izabran, predsjednik Vijeća preuzima predsjedavanje Vjećem i daljnje vođenje sjednice.

III. IZBOR NAČELNIKA I OPĆINSKOG POGLAVARSTVA

Članak 12.

Vijeće bira načelnika i zamjenika načelnika većinom glasova svih vijećnika, najkasnije 90 dana od dana konstituiranja.

Prijedlog kandidata za načelnika i zamjenika načelnika podnosi Komisija za izbor i imenovanja ili najmanje jedna trećina vijećnika.

Prijedlog kandidata za načelnika i zamjenika načelnika je pojedinačan.

Načelnik i zamjenik načelnika biraju se glasovanjem posebno za svakog kandidata.

Kada je predloženo više kandidata, Vijeće može odlučiti da se izbor načelnika i zamjenika načelnika obavi tajnim glasovanjem.

Članak 13.

Ako prigodom glasovanja za izbor načelnika i zamjenika načelnika prijedlog kandidata ne dobije većinu glasova, odnosno ako od više kandidata niti jedan ne dobije potrebnu većinu, glasovanje se ponavlja prema istom postupku kao prvo glasovanje.

Ako je za izbor načelnika i zamjenika načelnika bilo više od dva kandidata u ponovljenom glasovanju sudjeluju samo dva kandidata koji su dobili najviše glasova.

U slučaju da ni u ponovljenom glasovanju niti jedan od kandidata ne dobije većinu glasova svih vijećnika, izborni se postupak ponavlja.

Članak 14.

Vijeće bira članove Općinskog poglavarstva na prijedlog načelnika, većinom glasova svih vijećnika.

Članak 15.

Ako prijedlog za članove Općinskog poglavarstva ne dobije potrebnu većinu, načelnik će najkasnije u roku od 15 dana podnijeti novi prijedlog ili podnijeti ostavku.

Ako načelnik podnese ostavku, Vijeće glasuje o prihvatanju ostavke.

Ostavka je prihvaćena ako je za nju glasovala većina vijećnika.

Članak 16.

Nakon što su izabrani, načelnik i zamjenik načelnika i članovi Općinskog poglavarstva na sjednici pred Vijećem daju svečanu prisegu.

Predsjednik Vijeća izgovara, a članovi Općinskog poglavarstva ponavljaju za njim tekst prisege koja glasi:

"Prisežem da ću dužnost načelnika (zamjenika načelnika, člana Općinskog poglavarstva) obnašati savjesno i odgovorno i držati se Ustava, Zakona i odluka Općinskog vijeća, te da ću poštivati pravni poretk i zalagati se za svekoliki napredak Republike Hrvatske i Općine Šandrovac.

Članovi Općinskog poglavarstva potpisuju tekst prisege.

IV. PRAVA I DUŽNOSTI VIJEĆNIKA

Članak 17.

Dužnost vijećnika je počasna.

Vijećnici nemaju obvezujući mandat i nisu opozivi.

Članak 18.

Vijećnik ima prava i dužnosti utvrđena Statutom, ovim Poslovnikom i drugim aktima Vijeća, a osobito:

- prisustvovati sjednicama Vijeća i radnih tijela kojih je član,

- raspravljati i izjašnjavati se o svakom pitanju koje je na dnevnom redu Vijeća i radnih tijela kojih je član, te o njima odlučivati,

- predlagati Vijeću donošenje odluka i drugih akata,

- predlagati razmatranje pojedinih pitanja iz djelokruga Vijeća,

- postavljati načelniku i Općinskom poglavarstvu pitanja koja se odnose na njihov rad ili obavljanje poslova iz njihova djelokruga,

- tražiti i dobiti podatke od Upravnog odjela Općine Šandrovac potrebne za obavljanje dužnosti vijećnika, te s tim u svezi, koristiti njegove stručne i tehničke usluge,

- sudjelovati na sjednicama drugih radnih tijela Vijeća i sudjelovati u njihovu radu bez prava odlučivanja,

- biti biran u radna tijela Vijeća i prihvatići izbor.

Vijećnik može biti biran u najviše tri stalna radna tijela Vijeća.

Članak 19.

Vijećniku se dostavljaju materijali o kojima će se raspravljati na sjednici Vijeća ili radnog tijela kojega je član.

Članak 20.

O nazročnosti vijećnika sjednicama Vijeća i radnih tijela vodi se evidencija.

Način vođenja evidencije utvrđuje pročelnik Jedinstvenog Upravnog odjela Općine.

Vijećnik, ako je spriječen prisustvovati sjednici Vijeća ili radnog tijela, o tome izvješće predsjednika Općinskog vijeća.

Članak 21.

Vijećnik ima pravo:

- predlagati donošenje odluka i drugih akata iz djelokruga Vijeća, ako posebnim propisima nije određeno drukčije,

- podnosići amandmane na prijedlog odluka ili drugih općih akata,

- predlagati osnivanje radnog tijela ili grupe radi obrade određenog pitanja i pripreme akata za vijeće,

- pokrećati rasprave o potrebi donošenja odluka ili drugih akata iz djelokruga Vijeća.

Članak 22.

Vijećnik ima pravo od predlagatelja tražiti obavijest i uvid u materijale o temama koje su na dnevnom redu sjednice i druge obavijesti koje su mu potrebne kao vijećniku. Objašnjenja u svezi s temom može tražiti i od predsjednika Vijeća, predsjednika radnog tijela i pročelnika Jedinstvenog upravnog odjela Općine.

Članak 23.

Vijećnik može postavljati pitanja načelniku i Općinskom poglavarstvu u okviru njihova djelokruga.

Vijećnik može postavljati pitanja i tražiti obavijesti na sjednici Vijeća ili ih uputiti pismeno.

Odgovori na postavljena pitanja i tražene obavijesti mogu se dati na sjednici Vijeća na kojoj je to zatraženo, na slijedećoj sjednici Vijeća ili pismeno, najkasnije u roku od 30 dana.

Članak 24.

Vijećnici imaju pravo na naknadu troškova i izgubljene zarade nastale u svezi s radom u Vijeću, u visini i na način određen posebnom odlukom Vijeća.

Članak 25.

Vijećnik se u obavljanju privatnih poslova, gospodarskih i drugih poduzetničkih poslova, za sebe ili svojega poslodaca, ne smije koristiti položajem vijećnika i naglašavati tu funkciju.

Članak 26.

Vijećnici mogu osnovati klub vijećnika prema stranačkoj pripadnosti, te klub nezavisnih članova.

Klub mogu osnovati najmanje tri člana Vijeća.

Klubovi su u svom osnivanju obvezni izvjestiti Vijeće, te priložiti popis članova.

Vijeće će osigurati klubovima prostorne i tehničke uvjete za rad.

V. USTROJSTVO OPĆINSKOG VIJEĆA

A) Predsjednik i potpredsjednik

Članak 27.

Predsjednik Vijeća zastupa Vijeće i predsjedava sjednicama.

U obavljanju poslova i zadaća iz stavka 1. ovog članka predsjednik Vijeća:

- saziva sjednice;

- predlaže dnevni red;

- predsjedava sjednicama;

- brine se o primjeni poslovničkog reda na sjednici;

- potpisuje akte vijeću;
- usklađuje rad Vijeća i njegovih radnih tijela;
- surađuje s predsjednicima predstavničkih tijela drugih jedinica lokalne samouprave i uprave;
- brine se o provođenju načela navnosti rada Vijeća;
- obavlja i druge poslove određene Zakonom i ovim poslovnikom.

Članak 28.

Predsjednika, kada je spriječen ili odsutan, zamjenjuje potpredsjednik.

Za vrijeme dok zamjenjuje predsjednika Vijeća potpredsjednik ima prava i dužnosti predsjednika.

Predsjednik Vijeća može potpredsjedniku povjeriti određene poslove iz svog djelokruga.

Članak 29.

Vijeće ima stalna i povremena radna tijela.

Radna tijela Vijeća razmatraju prijedloge odluka i drugih akata, te druga pitanja koja su na dnevnom redu Vijeća i o njima daju mišljenja i prijedloge.

Radna tijela mogu razmatrati i druga pitanja iz samoupravnog djelokruga Općine Šandrovac, pokretati raspravu o pojedinim pitanjima i predložiti raspravu o njima u Vijeću, te podnosići odgovarajuće prijedloge.

Radna tijela obavljaju i druge poslove utvrđene ovim Poslovnikom.

Članak 30.

Radna tijela su komisije, odbori i druga tijela.

Ovim Poslovnikom osnivaju se stalna radna tijela, određuju njihov djelokrug, broj članova i način rada.

Vijeće može osnovati i druga stalna radna tijela odlikom kojom određuje sastav, broj članova, djelokrug i način rada.

Članak 31.

Vijeće može osnovati povremena radna tijela radi razmatranja ili stručne obrade pojedinog pitanja iz svog djelokruga i izrade odgovarajućeg prijedloga akta.

Povremena radna tijela osnivaju se odlukom kojom se određuje njihov sastav, broj članova, djelokrug i način rada.

Članak 32.

Radna tijela imaju predsjednika i određen broj članova. Članovi tijela biraju se, u pravilu, iz redova članova Vijeća.

U radna tijela mogu se imenovati i pojedini znanstveni, stručni i drugi javni djelatnici, te druge osobe koje mogu pridonijeti u radu radnog tijela.

Predsjednika i članove radnog tijela bira Vijeće na prijedlog Odbora za izbor i imenovanja ili najmanje jedne trećine vijećnika.

Sastav radnih tijela, u pravilu, odgovara stranačkoj strukturi Vijeća.

Članak 33.

Predsjednik i članovi radnog tijela biraju se za mandatno razdoblje vijećnika, ako odlukom o osnivanju nije određeno drugče.

Predsjednik i članovi radnih tijela mogu biti razriješeni i prije isteka vremena na koje su imenovani zbog prestanka mandata vijećnika, spriječenosti ili osobnih razloga.

Članak 34.

Radna tijela rade na sjednicama. O radu sjednica vodi se zapisnik.

Predsjednik radnog tijela saziva sjednicu, predlaže dnevni red, predsjedava joj i rukovodi sjednicom, te potpisuje zaključke koje radno tijelo donosi.

Radno tijelo može održati sjednicu ako prisustvuje većina članova, a odlučuje javnim glasovanjem većinom prisutnih članova.

Članak 35.

Sjednicu radnog tijela saziva predsjednik radnog tijela prema svojoj ocjeni, a dužan ju je sazvati u roku od 8 dana nakon što to zatraži većina članova radnog tijela, predsjednik Vijeća ili Vijeće.

Ako sjednicu ne sazove predsjednik radnog tijela u roku iz stavka 1. ovog članka, sjednicu će sazvati predsjednik Vijeća.

Članak 36.

Radna tijela mogu osnovati radne grupe za proučavanje pojedinog pitanja, stručno sastavljanje izvješća ili izradu nacrta odluke ili drugog akta.

Radna tijela mogu tražiti potrebne dokumente i dokumentaciju od Upravnog odjela Općine Šandrovac radi izvršenja poslova i zadataka iz svog djelokruga.

Radna tijela podnose Vijeću izvješće o svom radu.

Članak 37.

Stalna radna tijela Vijeća su:

- Mandatna komisija
- Komisija za izbor i imenovanje
- Komisija za statut i poslovnik
- Odbor za financije i proračun.

Djelokrug rada komisije i odbora utvrdit će se posebnom odlukom Vijeća.

Na rad radnih tijela primjenjuju se odredbe ovog Poslovnika, ako radna tijela ne donesu Poslovnike o svom radu.

VI. ODNOS OPĆINSKOG VIJEĆA, OPĆINSKOG POGLAVARSTVA I NAČELNIKA

Članak 38.

Predsjednik Vijeća izvješće Općinsko poglavarstvo o zakazanoj sjednici Vijeća.

Općinsko poglavarstvo određuje svog predstavnika za sjednice Vijeća kao izvjestitelja o prijedlogu odluke ili drugog akta kojeg je predlagatelj.

Članak 39.

Predstavnici Općinskog poglavarstva mogu biti nazočni na sjednicama Vijeća.

Predstavnik Općinskog poglavarstva sudjeluje na sjednicama Vijeća i radnih tijela u raspravama o prijedlozima koje podnosi Poglavarstvo, iznosi i obrazlaže prijedloge i stajališta Poglavarstva, stručna objašnjenja, te se izjašnjava o podnesenim amandmanima, ako ga je za to ovlastilo Poglavarstvo.

Kada Općinsko poglavarstvo nije predlagatelj, daje svoje mišljenje i stajalište o prijedlogu predlagatelja Vijeću.

Članak 40.

Ako Vijeće, odnosno radno tijelo ocijeni da je za raspravu o nekom pitanju neophodno mišljenje Općinskog poglavarstva, a njegova predstavnika nema na sjednici, niti je ono dostavilo svoje mišljenje, Vijeće može odgoditi raspravu o tom prijedlogu.

Članak 41.

Općinsko poglavarstvo za svoj rad odgovara Vijeću.

Poglavarstvo podnosi Vijeću izvješće o svom radu, najmanje jednom godišnje, te po posebnom zahtjevu Vijeća.

Članak 42.

Načelnik ima pravo na sjednici Vijeća i radnih tijela iznositи svoja mišljenja o svakom prijedlogu što je na dnevnom redu sjednice.

U raspravi o prijedlogu općeg akta načelnik ima pravo na sjednici uvijek dobiti riječ kada to zatraži radi rasprave o pitanjima ustavnosti i zakonitosti predloženog akta.

VII. AKTI VIJEĆA

Članak 43.

Vijeće podnosi Statut, Poslovnik, Odluke, Programe rade, Godišnji proračun, Zaključni račun, Deklaracije, Rezolucije, Preporuke i Zaključke, te daje izvorna tumačenja odluka.

Vijeće donosi i pojedinačne akte, zaključke i rješenja u slučajevima određenim zakonom i drugim propisima kada izvršava pojedinačna prava i obveze iz svog djelokruga.

Članak 44.

Odlukom se uređuju odnosi iz samoupravnog djelokruga Općine koji su od općeg značenja za građane, pravne osobe i druge pravne subjekte, te propisuju njihova prava i dužnosti, odnosno uređuju pitanja od interesa za Općinu.

Programom rada utvrđuju se godišnji ili višegodišnji sadržaj i dinamika rada, te nositelji, izvršitelji i vrijeme izvršenja zadatka.

Deklaracijom se izražava opće stajalište Vijeća o pitanjima iz samoupravnog djelokruga Općine.

Rezolucijom se ukazuje na stanje i probleme u određenom području samouprave, te na mјere koje treba provesti.

Zaključkom se zauzimaju stajališta, izražavaju mišljenja, prihvaćaju izvješća i rješavaju druga pitanja iz djelokruga Vijeća za koje nije predviđeno donošenje drugog akta.

VIII. POSTUPAK DONOŠENJA ODLUKA I DRUGIH AKATA

Članak 45.

Postupak donošenja odluka pokreće se podnošenjem prijedloga odluke.

Pravo podnošenja prijedloga odluke ima svaki vijećnik, radno tijelo, Poglavarstvo i načelnik, ako Statutom nije određeno da prijedloge pojedinih odluka mogu podnijeti samo određeni predlagatelji.

Članak 46.

Vijeće može posebnim zaključkom odrediti da se prije podnošenja prijedloga odluke u radnim tijelima, odnosno drugim tijelima Vijeća, provede prethodna rasprava na osnovi prikaza stanja u pojedinim područjima o potrebi donošenja odluke i osnovnim pitanjima koja bi trebalo urediti odlukom.

Prethodna rasprava može se provesti i na sjednici Vijeća.

Nakon provedene prethodne rasprave podnosi se izvješće Vijeću o rezultatima provedene prethodne rasprave i prijedlog odluke, ako se i prethodnoj raspravi ocijeni da je potrebno njezino donošenje.

Predlagatelj je dužan razmotriti stajališta i mišljenje iz prethodne rasprave, te obrazložiti ona koja nije mogao usvojiti.

Članak 47.

Prijedlog odluke sadrži tekst prijedloga odluke i obrazloženja.

Tekst prijedloga odluke podnosi se u obliku u kojem se predlaže njezino donošenje.

Obrazloženje sadrži:

- pravni temelj za donošenje odluka;
- ocjenu stanja, osnovna pitanja koja se trebaju uređiti i svrhu koja se želi postići uređivanjem odnosa na predloženi način;
- ocjenu sredstava potrebnih za provođenje odluke i način kako će se osigurati;
- obrazloženje odredbi prijedloga odluka.

Uz prijedlog odluke može se priložiti i odgovarajuća dokumentacija.

Članak 48.

Prijedlog odluke podnosi se predsjedniku Vijeća.

Predlagatelj odluke obvezan je obavijestiti predsjednika Vijeća tko će na radnim tijelima davati objašnjenja i obrazloženja u ime predlagatelja, te tko će biti izvjestitelj predlagatelja na sjednici Vijeća.

Članak 49.

Predsjednik Vijeća dužan je bez odgađanja prijedlog odluke uputiti predsjedniku nadležnog radnog tijela i Općinskom poglavarstvu, ako ono nije predlagatelj, na razmatranje i davanje mišljenja.

Predsjednik vijeća dužan je prijedlog odluke staviti na sjednicu Vijeća najkasnije u roku dva mjeseca od dana podnošenja prijedloga.

Članak 50.

Ako prijedlog nije podnesen u skladu s ovim Poslovnikom, predsjednik Vijeća zatražit će od predlagatelja da u roku od 15 dana prijedlog odluke uskladi s Poslovnikom.

Ako predlagatelj ne uskladi prijedlog odluke u roku iz stavka 1. ovog članka, smatrat će se da prijedlog odluke nije ni podnesen.

Članak 51.

Na javnu raspravu upućuju se prijedlozi odluka kada je to utvrđeno Zakonom.

Prijedlog odluke upućuje na javnu raspravu Poglavarstvo, ako Zakonom nije određeno drugačije.

Javna rasprava održava se po naseljima na području Općine.

Vijeće može odlučiti da na javnu raspravu uputi prijedlog odluke prije donošenja, ako ocijeni da se odlukom uređuju odnosi za koje su građani životno zainteresirani. U tom slučaju Vijeće određuje i radno tijelo za praćenje javne rasprave.

Članak 52.

Javna rasprava održava se u roku koji ne može biti kraći od 15 niti duži od 60 dana. Za vrijeme održavanja

javne rasprave građanima se mora omogućiti upoznavanje s prijedlogom odluke.

Poglavarstvo ili radno tijelo Vijeća dužno je razmotriti prijedloge, mišljenja i primjedbe s javne rasprave prije utvrđivanja konačnog prijedloga odluke, o čemu podnosi izvješće Vijeću.

Članak 53.

Prije rasprave o prijedlogu odluke na sjednici Vijeća, prijedlog odluke razmatraju nadležna radna tijela.

Radna tijela daju primjedbe, prijedloge i mišljenja o prijedlogu odluke, a mogu dati i amandmane.

Članak 54.

Nadležna radna tijela, nakon razmatranja prijedloga odluke, podnose izvješće koje upućuju predsjedniku Vijeća i određuju izvjestitelja na sjednici Vijeća.

Članak 55.

Rasprava o prijedlogu odluke na sjednici obuhvaća izlaganje predlagatelja i izvjestitelja radnog tijela, raspravu o prijedlogu i podnesenim amandmanima, odlučivanje o amandmanima, te donošenje odluke,

Predlagatelj ukratko izlaže prijedlog odluke.

Iзвjestitelj nadležnog radnog tijela, prema potrebi, izlaže usmeno izvješće svog radnog tijela.

Predstavnici odgovarajućih radnih tijela, prema potrebi, podnose usmena izvješća o rezultatima prethodne ili javne rasprave, ako su one provedene.

Članak 56.

U tijeku rasprave predlagatelj ima pravo tražiti riječ radi davanja objašnjenja, iznošenja mišljenja i izjašnjanja o prijedlozima i podnesenim amandmanima.

U tijeku rasprave imaju pravo tražiti riječ i načelnik, predstavnik Poglavarstva, te izvjestitelj nadležnog radnog tijela.

IX. POSLOVNI RED NA SJEDNICI

Članak 57.

Sjednicu Općinskog vijeća saziva predsjednik Općinskog vijeća na temelju zaključka Općinskog vijeća ili na vlastit uinicijativu.

Predsjednik Općinskog vijeća je dužan sazvati sjednicu Općinskog vijeća kada to traži jedna petina vijećnika, radno tijelo Općinskog vijeća ili općinski načelnik navodeći razloge za sazivanje.

Članak 58.

Poziv za sjednicu dostavlja se vijećnicima Općinskog vijeća, u pravilu, pet dana prije sjednice, a ako postoje

opravdani razlozi koji se moraju obrazložiti, taj rok može biti kraći.

Uz poziv se dostavlja prijedlog dnevnog reda, svi materijali koji se odnose na prijedlog dnevnog reda i zapisnik o radu s prethodne sjednice.

Članak 59.

Kad se o nekom pitanju raspravlja bez prisutnosti javnosti, materijal za takvu raspravu ne mora se dostavljati u pismenom obliku.

O održavanju sjedice Općinskog vijeća bez prisutnosti odlučuje predsjednik Općinskog vijeća.

Prije prelaska na razmatranje pitanja iz prethodnog stavka predsjednik Općinskog vijeća pozvat će osobe čija prisutnost nije potrebna, da napuste dvoranu, a zatim će vijećnike Općinskog vijeća obavijestiti o razložima održavanja sjednica bez prisutnosti javnosti.

Članak 60.

Dnevni red sjednice utvrđuje se na početku sjednice.

Predstavnik Općinskog vijeća stavlja na raspravu prijedlog dnevnog reda.

Predsjednik Općinskog vijeća unosi u prijedlog dnevnog reda sve predmete iz djelokruga Općinskog vijeća što su mu ih u rokovima i na način predviđen Poslovnikom podnijeli ovlašteni predлагаči.

Ako predsjednik Općinskog vijeća nije u prijedlog dnevnog reda unio predmet kojeg je predložio ovlašteni predлагаč u roku i na način predviđen Poslovnikom, a predлагаč ostane kod svog prijedloga, o prijedlogu se odlučuje na sjednici bez rasprave.

O prijedlogu dnevnog reda glasuje se "za" ili "protiv" većinom glasova prisutnih vijećnika Općinskog vijeća.

Članak 61.

Sjednici Općinskog vijeća predsjedava predsjednik.

Predsjednik Općinskog vijeća, kad je odsutan ili spriječen, zamjenjuje potpredsjednik.

Ako je i potpredsjednik odsutan ili spriječen, sjednici Općinskog vijeća predsjedava predsjedatelj kojeg izabere Općinsko vijeće. Do izbora predsjedatelja sjednici Općinskog vijeća predsjedava najstariji vijećnik Općinskog vijeća.

Članak 62.

U radu i odlučivanju na sjednici Općinskog vijeća ima pravo sudjelovati svaki vijećnik.

U radu sjednice Općinskog vijeća mogu sudjelovati bez prava odlučivanja općinski načelnik i članovi Općinskog poglavarstva te predstavnici upravnih odjela.

Pročelnici upravnih odjela i stručne službe Općinskog vijeća dužni su prisustvovati sjednici Općinskog vijeća kada su na dnevnom redu pitanja iz djelokruga tih

organu i službi i po potrebi davati objašnjenja i odgovore na pitanja vijećnika Općinskog vijeća.

Članak 63.

Sjednici Općinskog vijeća mogu prisustvovati i građani, osim ako se iz opravdanih razloga sjednica održava bez prisustva javnosti.

Članak 64.

Red na sjednici osigurava predsjednik.

Za povredu reda na sjednici predsjednik može izreći mjere: opomenu ili oduzimanje riječi.

Ako predsjednik ne može održati red na sjednici redovnim mjerama, odredit će se kratak prekid sjednice.

Članak 65.

Za pravovaljano odlučivanje na sjednici Općinskog vijeća, potrebno je da je prisutna većina vijećnika Općinskog vijeća.

Prisutnost većine vijećnika utvrđuje se brojanjem ili prozivanjem vijećnika.

Prisutnost se mora utvrditi:

- na početku sjednice,
- kada predsjednik tijekom sjednice ocijeni da nije prisutan dovoljan broj vijećnika Općinskog vijeća,
- kad to zatraži najmanje jedna četvrtina vijećnika Općinske skupštine.

Kad predsjednik utvrdi da postoji potreban broj prisutnih, otvara sjednicu.

Ako predsjednik na početku sjednice utvrdi da nije prisutan potreban broj vijećnika, odgađa sjednicu za određeni dan i sat.

Sjednicu će predsjednik prekinuti i odgoditi i ako se za njezinog trajanja utvrdi da nema više potrebnog broja prisutnih vijećnika.

O odgodi sjednice pismeno se izvješćuju i odsutni vijećnici.

Članak 66.

Zbog opširnosti dnevnog reda ili drugih uzorka Općinsko vijeće može odlučiti da sjednicu prekine i zakaže nastavak za određeni dan i sat o čemu se pismeno izvješćuju samo odsutni vijećnici.

O prekidu iz stavka 1. ovog članka odlučuje se bez rasprave.

Članak 67.

Pri utvrđivanju dnevnog reda usvaja se zapisnik o radu s prethodne sjednice.

Vijećnik ima pravo podnijeti primjedbe na zapisnik s prethodne sjednice.

O osnovosti primjedbi na zapisnik odlučuje se na sjednici bez rasprave.

Ako se primjedbe prihvate, u zapisnik će se unijeti odgovarajuće izmjene.

Zapisnik na koji nije bilo primjedbi, odnosno zapisnik koji je izmijenjen u skladu s prihvaćenim primjedbama smatra se usvojenim.

Članak 68.

Poslije utvrđivanja dnevnog reda prelazi se na raspravljanje o pojedinim pitanjima i to redoslijedom utvrđenim u dnevnom redu.

U tijeku sjednice Općinskog vijeća može se izmijeniti redoslijed razmatranja pojedinih pitanja.

Na početku rasprave o svakom pitanju predlagач može dati dopunsko usmeno obrazloženje.

Kada predlagач pitanje usmeno obrazloži, izvjestitelj radnog tijela, ako je porebno, može i usmeno izložiti, odnosno dopuniti stav radnog tijela.

Članak 69.

Prijave za sudjelovanje u raspravi podnose se predsjedniku prije rasprave te u tijeku rasprave sve do njezinog zaključenja.

Sudionik u raspravi, u pravilu, može govoriti najduže deset minuta, a predsjednici klubova do petnaest minuta. Općinsko vijeće može odlučiti da pojedini vijećnik može govoriti i dulje.

Sudionici u raspravi govore redoslijedom kojim su se prijavili.

Predsjednik može dopustiti da i mimo reda govori predstavnik predlagacha, odnosno radnog tijela, ako ono nije istodobno i predlagach.

Članak 70.

O pojedinom predmetu raspravlja se dok ima prijavljenih govornika.

U tijeku rasprave sudionici mogu iznositi mišljenje, tražiti objašnjenja te postavljati pitanja u svezi s predloženim rješenjima.

Predsjednik zaključuje raspravu kad utvrdi da nema više prijavljenih govornika.

Članak 71.

Predlagach može svoj prijedlog povući dok o njemu još nije donesen zaključak,

O povučenom prijedlogu prestaje rasprava.

Povučeni prijedlog ne može se ponovno podnijeti na istoj sjednici.

Članak 72.

Općinsko vijeće odlučuje o svakom prijedlogu nakon rasprave, osim ako je ovom odlukom određeno da se odlučuje bez rasprave.

O prijedlogu odluke ili drugog akta glasuje se poslije zaključenja rasprave.

Članak 73.

Ako Općinsko vijeće odluči da glasovanje bude tajno, glasovanje će provesti predsjednik uz pomoć dva-ju vijećnika koji izabere Općinsko vijeće.

Predsjednik utvrđuje i objavljuje rezultat glasovanja.

Članak 74.

Tajno se glasuje na glasačkim listićima iste boje i veličine.

Svaki vijećnik dobiva glasački listić po prozivci, koji, kada ispunji, stavlja u glasačku kutiju.

Nevažećim se smatraju glasački listići iz kojih se ne može točno utvrditi da li je vijećnik glasovao "za" ili "protiv" prijedloga.

O tajnom glasovanju vodi se posebni zapisnik.

Članak 75.

O radu na sjednici Općinskog vijeća vodi se zapisnik.

Kada se na sjednici raspravlja i odlučuje o povjerljivoj stvari ili kada je s rasprave o nekom predmetu isključena javnost vodi se odvojeni zapisnik.

Članak 76.

Zapisnik obvezno sadrži vrijeme, mjesto održavanja sjednice, dnevni red sjednice, ime predsjednika, odnosno predsjedatelja, imena prisutnih vijećnika, imena odsutnih vijećnika s posebnom napomenom za one koji su svoj nedolazak najavili, imena ostalih sudionika na sjednici, kratak tijek sjednice s nazivom pitanja o kojima se raspravljalio i odlučivalo, imena govornika sa sažetim prikazom njihovog izlaganja, odnosno uputa na stenografske bilješke ukoliko se stenografira tijek sjednice, rezultat glasovanja o pojedinim pitanjima te naziv svih oblika i drugih akata donesenih na sjednici.

Sastavni dio zapisnika su i izglasovani tekstovi odluka i drugih akata.

Usvojeni zapisnik potpisuje predsjednik Općinskog vijeća.

Članak 77.

Ovaj Poslovnik stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Županijskom glasniku" Županije Bjelovarsko-bilogorske.

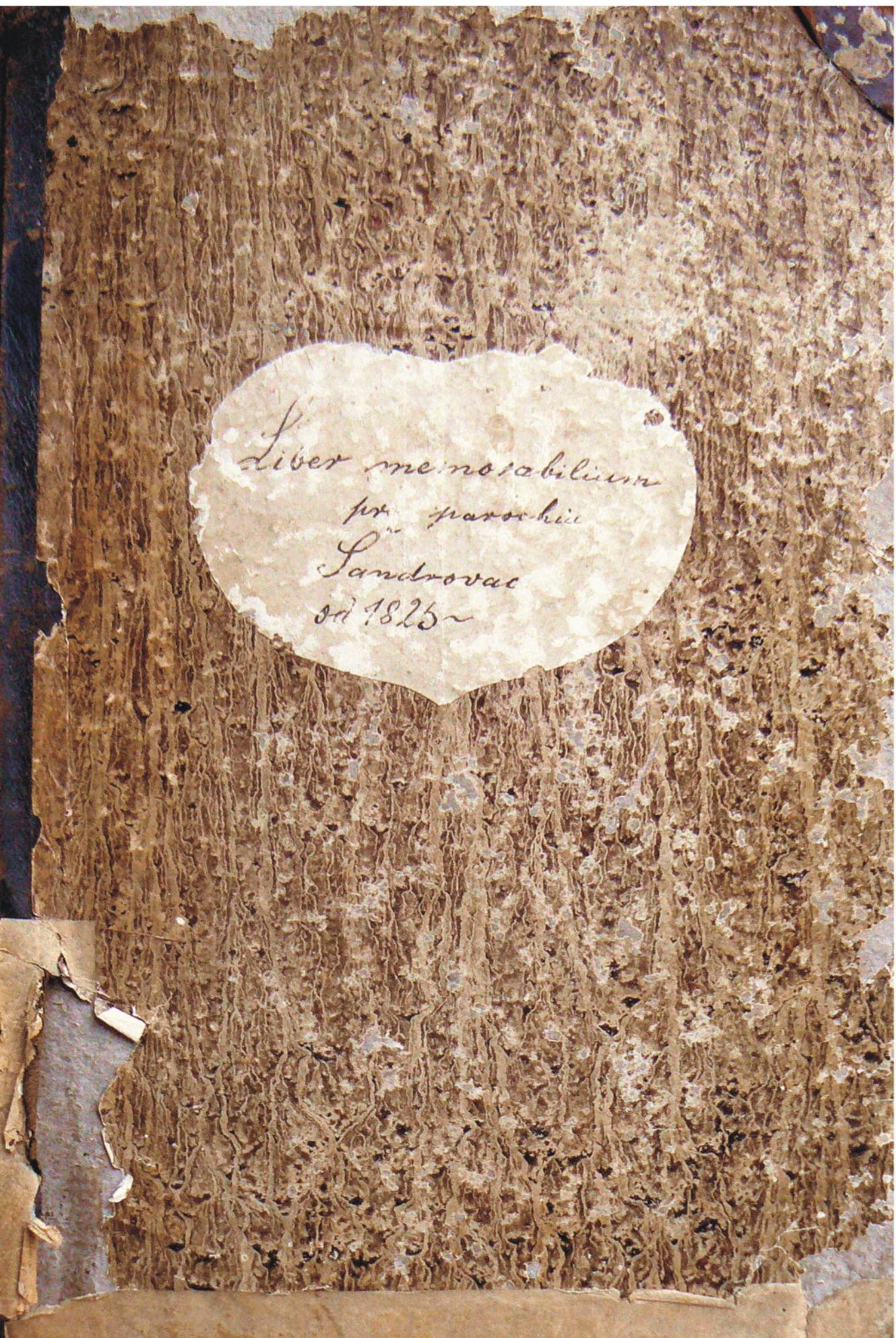
OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE ŠANDROVAC

KLASA.

URBROJ:

Šandrovac, 1997.

PREDSJEDNIK
OPĆINSKOG VIJEĆA
Damir Kolar, v.r.

Spomenica župe Pohodenja BDM Šandrovac - Liber memorabile pro parochia Šandrovac 1825.

Spomenica župe Pohodenja Blažene Djevice Marije ili BDM Pohoda u Šandrovcu počeo je voditi župnik Matija Ašperger 1825. godine. Budući da je ova župa tijekom povijesti doživjela brojne nedaće upravo je čudo da je ova Spomenica uopće i sačuvana. Župnik Ašperger opisao je ukratko stanje na području župe sa povjesnim osvrtima na nekoliko prvih listova, a kasnije na ukupno 87 stranica sačuvani su prikazi osnovnih podataka za područje ove župe do 1991. godine. Stoga je ovo osnovni izvor podataka vezanih za područje općine, odnosno župe Šandrovac posljednjih oko 140 i više godina. Prvih devet stranica pisano je latinskim jezikom, a nastavak na hrvatskom. Spomenicu su pisali župnici i kapelani u navedenom razdoblju. Spomenica nije prepisana u cijelosti, budući da postoje dijelovi koji se ne odnose na župu Šandrovac. Nastojali smo sačuvati originalne tekstove kako bi se čitanjem osjetio duh određenog vremena.

U drugom dijelu ovog sveska, odnosno od zadnje (kontra) strane nalazi se "Protocolum Mandatorum Parochus Sandrovicensis ab ceptum 1858." (do 1880. godine). Prepisani su razni dopisi na 52 lista.

*Prethodna stranica: naslovnica spomenice
župe u Šandrovcu iz 1825. godine.*

"U proljeću g. 1880. ogradjen je župni vrt i sve ograde oko kuće tarabami. Svu gradju u tu svrhu dopremili su župljani. Osim toga skupili su župljani svotu od 30 for. austr. vr. kojom se je namirio poduzetnik koji je dogotovio vrata u vrt i ograde.

19-a lipnja 1880. umro je nakon duge i težke bolesti obče ljubljeni i vrlo štovani namj. podarhidjakon kotara belovarskoga vel. gosp. Ignat Katkić prisjednik duh. stola senjsko-modruškoga, župnik belovarski i narodni zastupnik izbornog kotara račanskoga. Njega je nasliedio na župi belovarskoj velč. gospo. Gjuro Stengel, dotadanji župnik u Farkašićima.

Ljeti god. 1880. pokrit je župni štagalj. Sav trošak namirili su župljani sami. Ritak dali su u naravi, a za pokrivača skupili su potrebitu svotu od 23 for. austr. vrednosti.

Dne 9-a studenoga 1880. očutili smo i ovdje jak potres. Štete međutim nije bilo velike. Osim nekoliko neznatnih pukotina na crkvi i na župnom stanu nije bilo drugih zlih posledica.

U listopadu g. 1880. promaknut je naš vrlo obljubljeni podarhidjakon i župnik Crkveni veleč. gosp. Franjo Budicki na čast zagrebačkoga kanonika. Poslije njegova odlazka razdieljen je kotar belovarski na dva kotara i to na belovarski sa župami Belovar, Ciglena, Kapela, Nevinac, Rača, Šndrovac, Trostvo i Veliki Grdjevac i na crkveni sa župami Carovdar, Crkvena, Gjurgjic, Sv. Ivan Žabno, Sv. Petar Čvrstec, Rovišće i Topolovac. U belovarskom kotaru imenovan je podarhidjakonom župnik belovarski veleč. gosp. Gjuro Štengel a u crkvenskom veleč. gosp. Petar Vlašić, župnik crkveni. Ta dioba stupila je nakon odlazka preč. gosp. Budickia jednim i drugim razdieljenim kotarom veleč. gosp. Gjuro Štengel.

Godine 1881. s proljeća prošlo je ovom mjestnomu župniku za rukom nagovoriti župljane da se ove godine sagrade tri nove gospodarske zgrade i to koćak, pecana i u vinogradu klet. Svu gradju dobili smo badava od slavne imovne obćine Gjurgjevačke, na čemu joj budi ovdje na vječnu uspomenu najusrdnija hvala izražena. Gradju privažali su župljani, te su i sami brez ičije pomoći namirili dosta velik trošak od blizu 200 for. austr. vrednosti.

Godine 1882. kao 18. travnja br. 31.719. riešila je Vis. kr. zem. Vlada i priposlala razdiobu, po kojoj će se u buduće uslied Zakladnice pok. Juraja Haulika stožernika i nadbiskupa zagrebačkoga dieliti iz zaklade carice "Jelisave" siromašnim te čudorednim zaručnicam podrpa oviako.

Zakladnica čuva se u župnom arkivu.

Točka 3. zakladnice glasi ovako:

Od jednogodišnjega dohotka ove zaklade ima se svota od 180 forinti u vr. razdieliti tako, da će svake godine po tri zaručnice iz obstajale varaždinsko-križevačke, a po tri iz obstajale varaždinsko-gjurgjevačke pukovnije da 30 forinti a v. nadarene biti.

Red župah u kojih se svake godine zakladne nagrade dieliti imaju, jest sljedeći:

Izspustiv 1. varaždinsko križevačku pukovniju:/

II. iz obstajale varaždinsko-gjurgjevačke pukovnije:

god. 1877. Trostvo Kloštar Topolovac

god. 1878. Rača Ciglena Novigrad

god. 1879. Šndrovac Nevinac Kozarevac

god. 1880. Belovar Grubišnopolje Kapela

god. 1881. Ferdinandovac Pitomača Virje

god. 1882. Koprivnica Molve Veliki Grdjevac

god. 1883. Gjurgjevac Miholane Peteranec

god. 1884. Peteranec Hlebine Gola

god. 1885. Sijetec Drnje Mosti

U tom pregledu naznačeni red župah valja na taj način, da se nakon izmiruća zadnje u tom pregledu naznačene godine, opet za godinu 1887. i. t. d. opredijeljeni

razdielbeni način opetovati ima.

Po ovom razdelenju imala se je u Šandrovcu nadariti zaručnica god. 1879. nu radi preustrojenja zakladnice stigli su kamati u iznosu od 30 for. a. vr. istom 14. rujna 1882.

Usled točke 4. zakladnice predložio je mjesni župnik, da se nadari zaručnica Franca Petreković, koja se je godine 1879. udala za Gjuru Filipana u Šandrovcu br. 23.

Vis. kr. zem. vlada prihvatila je taj predlog svojom odlukom od 18. travnja 1882.

Po istoj točki 4. zakladnice predana je svota od 30 for. a. vr. nadarenici Franci Filipan rođenoj Petreković svečanim načinom u prisutnosti občinskoga načelnika severinskoga Stjepana Tudića uz prigodno slovo javno u crkvi poslije poldašnje službe Božje na god. sv. Terezije u nedelju 15. listopada 1882.

Budući da je i u Šandrovcu od potresa dne. 9. studenoga 1880. nastradao župni stan i crkva, to smo se obratili predstavkom na Visoku Vladi za potporu od milodarah.

Visoka Kr. Vlada milostivo nam udieli 500 for. riešenjem svojim od 24. rujna 1881. br. 5445. od ove svote potrošeno je na popravak staje 216 for. a za novi zdenac u župnom dvorištu 120 for. ostalo upotriebiti će se kod novogradnje župnoga stana i crkve. Novac leži u podžupanijskoj blagajni u Belovaru.

Dne. 19. veljače 1883. preminuo je u Zagrebu opat i kanonik Franjo Huszar.

U svojoj oporuci sjetio se pokojnik i siromašne župne crkve šandrovačke.

Točka 7. Njegove oporuke glasi doslovce ovako: "Za nabavljanje uresa služećega za uzveličenje službe božje, sliedećim župnim crkvam kotara belovarskoga, kako je postajao dok mu bijah ja vicearkigijaonom: Carovdar, Ciglena, Cirkvena, Čvrstec, Gjurgjić, Nevinac, Rača, Rovišće, Šandrovac, Topolovac, Veliki Grdjevac, Trojstvo i Žabno sv. Ivan, župnoj crkvi u Ivanskoj kotara Ivanečkoga, te župnoj crkvi u Maji, kotara Glinskoga, svake godine dobije sve kamate ove zaklade druga od spomenutih u toj točki crkvah i to redom alfabetičkim: četiri tisuće forintah /:4000 f.:/- Kapelu i Belovar ispuštam, jer su dostatno te dvie župne crkve dotirane."

Osnova

po kojoj će se kamati od zakladne ove glavnice niže navedenim župnim crkvam u opredijeljenje rokove po nadbiskupskoj pisarni dostavljati:

Tek. br.	Župna crkva	Rok
		studeni
1.	Carovdar	1883.
2.	Ciglena	1884.
3.	Cirkvena	1885.
4.	Čvrstec	1886.
5.	Gjurgjić	1887.
6.	Ivanska	1888.
7.	Maja	1889.
8.	Nevinac	1890.
9.	Rača	1891.
10.	Rovišće	1892.
11.	Sv. Ivan - Žabno	1893.
12.	Šandrovac	1894.
13.	Topolovac	1895.
14.	Trojstvo	1896.
15.	Veliki Grdjevac	1897.
	Carovdar	1898.
		1899.

i s. r. Nadbiskupska pisarna

Godine 1883. nabavljeni su za kalvariju u vinogradih tri nova hrastova križa a tielo Isusovo iz nova je bojadisano. Isto je tako i za groblje nabavljen nov hrastov križ sa novo bojadisanim telom Isusovim.

Blagoslov ovih križeva obavio je u nazočnosti pobožnoga puka Vel. g. podarhidjakon kotara belovarskoga Juraj Štengel župnik belovarski dne. 31. svibnja 1883. Vidio Juraj Štengel Vaš župnik bjelovarski.

Godine 1885. u proljeće počeo se je graditi novi župni stan. Spomenica koja je u staklenoj boci uzidana u temelj sjeverno-istočnoga ugla zgrade, glasi doslovce ovako:

Spomenica

Godine Spasa hiljadu osamsto osamdeset pete. na Blagoviest Bl. Dj. Marije, dana 25. ožujka položen je i blagoslovjen temeljni kamen ovoj zgradi koja ima biti župnim stanom.

Suvremenici jesu:

Na sv. rimskej stolici je sv. otac Papa Leo XIII

Vladar NJ. c. kr. Nj. Veličanstvo Franjo Josip I. car

Austrijski kralj Hrvatski i v. d. uz prejasnu suprugu caricu i kraljicu Jelisavu

Nadbiskup Zagrebački Uzoriti gospodin Josip Mihalović, stožernik sv. rimske crkve i s. d. Na Djakovačkoj biskupskoj stolici sjedi najveći dobrotvor Hrvatskoga naroda Josip Juraj Štrossmajer.

Na banskoj stolici u Zagrebu sjedi Grof Karlo Khuen - Hedervary - Hedervarski.

Arhidjakon de Kemlek jest Presv. i Preč. g. Tomo Gajdek, Preposit Bienski, kanonik zagrebački, predsjednik kniževnoga društva sv. Jeronima i.t.d.

Podarhidjakon kotara belovarskoga je v. g. Juraj Štengel, župnik belovarski.

Veliki župan belovarske županije je presveti g. Budislav pl. Budisavljević.

Župnici u kotaru belovarskom :

U Belovaru v. g. Juraj Štengel

U Cigleni v. g. Žiga Ferkić

U Kapeli v. g. Franjo Podel, izsluženi podarhidjakon

U Nevincu v. g. Stjepan Tursan

U Rači v. g. Ivan Mikac, kotarski bilježnik

U Trojstvu v. g. Edmundo Medeotti

U Velikom Grdjevcu v.g. Mijo pl. Kelečić

U Šandrovcu v. g. Ferdo Körbler

Na belovarskoj nižoj realnoj gimnaziji je vjeroučitelj v. g. Vjekoslav Homotarić a na pučkih školah v. g. Nikola Medvedec.

Kapelana neima u celom kotaru nijednoga.

Načelnik političke občine severinske, pod koju ova župa spada, jest pogl. g. Stjepan Tudić, veleposjednik i narodni zastupnik.

Občinski bilježnik g. Miloš Muškinja

Občinski blagajnik g. Petar Stančić

U Šandrovcu je župnik Ferdo Körbler, učitelj i organista g. Stjepan Šimec, crkveni skrbnici Josip Petreković i Mato Petreković, zvonar Mijo Pavlović, selski poglavar Pavao Ileković.

Župa šandrovačka broji nešto preko 1800 duša. Pod župu spadaju sljedeća sela: Šandrovac, Jasenik, Kašljavac, Pupelica, Ravneš /u občini severinskoj/ i Sirova Katalena /u občini gjurgjevačkoj/.

Nova zgrada stajati će 9500 for. (Likvidirano 8800 for.). Od te svote razporezana je jedna trećina na župljane, doćim je dvie trećine dozvolila Visoka kr. zem. Vlada iz zemaljskih sredstava.

Gradnju nadzire kr. županijski gradjevni mjernik g. Franjo Jiroušek.

Poduzetnik je g. Filip Omčikus gradjanin i trgovac u Belovaru.

Palir g. Ivan Tržgan iz Belovara.

Ove godine graditi će se takodjer iz temelja nova župna crkva.

Crkva graditi će se na istom mjestu gdje i dosada stoji, samo će se brieg za 2 metra odkopati.

Novi župni stan, kojemu se danas temelj blagoslivlje nestoji na istom mjestu na kojem je stajao stari; već stoji tik pred starim. Stari će se istom onda razoriti dok se bude moglo u novi seliti.

Ovaj čas se zidje i novi zdenac pred ulazom u novi župni stan.

Blagoslov temeljnoga kamena obavio je v. g. Ivan Mikac, bilježnik kotara belovarskoga.

Šandrovac 25. ožujka 1885.

Prisutni:

Ivan Mikac župnik račanski

Gjuro Pavešić župnik kozarevački

Žiga Terkić župnik ciglenski

Stjepan Tursan župnik nevinački

Edmund Medeotti župnik trojstvanski

Ferdo Körbler župnik šandrovački

Stjepan Šimec učitelj šandrovački

Iste godine 1885 u jesen svršena je gradnja, te se je župnik 24. listopada preselio mu novu kuću, koja bude 26. studenoga iste godine svečanim načinom blagoslovljena i po zaštitu sv. Ferdinanda kralja postavljena. Iste jeseni porušena je stara župna crkva, koja je stajala na istom mjestu, gdje se od temelja nova ima podignuti. Prijašna crkva bila je vrlo stara, te se nezna kada je gradjena.

Novoj crkvi položen je i blagoslovljen temeljni kamen na glušnu nedelju t.j. 11. travnja 1886. godine, koje godine pao je Uskrs na Markovo.

Nacrt za novu crkvu izradio je g. Franjo Jiroušek kr. podžupanijski inžinir, a nadzirao je gradnju s početka kr. podžupanijski inžinirski perovodja g. Arnold Janda, a nad temeljem g. Antun Rusan kr. inžinirski pristav.

Poduzetnik gradje jest g. Filip Omčikus gradjanin i trgovac u Belovaru.

Nova crkva stajati će oko 24.000 for (Likvidirano 20469 for. 66 novč.). Od ove svote rasporezana je jedna trećina na župljane, doćim je dve trećine darovala Vis. kr. zem. Vlada i zemaljskih sredstava.

Od ove svote (24000) odpada 490 for. 20 n. za zdenac koji se je kod crkve u dubljini od 25 metara izkopao i zidao.

Blagoslov temeljnoga kamena obavio je v. g. Juraj Štengel, podarhidjakon kotara belovarskoga kao izaslanik Nj. Uzoritosti stožernika i nadbiskupa zagrebačkoga.

Spomenica na taj svečani čin zazidana je u staklenoj boci / u temelj severo-zapadnoga čoška crkve.

Osim podpisanih prisustvovali su svećanosti pobožni župljani u vrlo velikom broju.

v. g. Juraj Štengel podarhidjakon kotara belovarskoga

v. g. Žiga Terkić župnik ciglenski

v. g. Ferdo Körbler župnik šandrovački

v. g. Stjepan Tudić načelnik obćine severinske sa gos. suprugom

v. g. Stjepan Šimec učitelj šandrovački sa suprugom

v. g. Marija Medeotti

v. g. Jelisava Raner g. Milka Popović

v. g. Ivan Ileković obćinski blagajnik

Josip Petreković crkveni skrbnik

Mato Petreković crkveni skrbnik

Mijo Pavlović zvonar

Stjepan Halapa selski poglavac

Godine 1886. dne 5. lipnja dielio je Presvetli g. posvećeni biskup Franjo Gašparić u Šandrovcu sakrament sv. potvrde. Taj sv. sakrament primile su 994 duše.

25. srpnja 1886. blagoslovio je v. g. Podarhidjakon i župnik belovarski Juraj

Štengl uz assistenciju župnika trojstvanskoga v. g. Edmundu Medeottija i domaćega župnika novo razpelo u selu Lasovcu. Odavle išlo se procesijom na novo groblje lasovačko te se je i ovo blagoslovilo.

Istoga dana posle podne blagoslovio je isti gospodin križ za novu crkvu. Odmah iza blagoslova bude križ s jabukom po limaru g. Vidu Cilingaru podignut i postavljen. Ovomu činu prisustvovala je velika množina župljanah iz svih selah.

Dana 13. rujna 1886 održavala se je u Šandrovcu pastoralna konferencija /korona/ kojoj su prisustvovala gg:

Juraj Štengel parohidjakon i župnik belovarski kao predsjednik

Ivan Mikac župnik račanski i bilježnik kotara

Mijo Kelečić župnik Veliko Grgevački

Žiga Ferkić župnik ciglanski

Stjepan Tursan župnik nevinački

Edmund Medeotti župnik trojstvanski

Ferdo Körbler župnik šandrovački

Gustav Srećec kapelan kapelski

Vjekoslav Homotanić, Nikola Medvedec katekete belovarski

Manjkao je jedino v. g. Franjo Podel, izsluženi podarhidjakon i župnik kapelski i to radi bolesti.

Za lampu pred glavnim žrtvenikom darovala je Ana Udova Terec 20 for. a za stolnjak 5 for. kao pripomoć.

Lampa je nabavljena za 48 for. a stolnjak za 9 f. 25 nov.

Dne 12. siječnja 1887. sastali se zupljeni šandrovački na župnom stanu te su zaključili, da se za nutarnje uredjenje novo sagradjenje župne crkve rasporeže na svaku dušu po 2 for. 50 novč. Ovaj zaključak odobrila je i potvrdila kr. kot. oblast u Belovaru rješenjem od 30. 01. 1887. br 2783. tako da se ovaj namet ima od sl. občine severinske i gjurgjevače za 3 godine t.j. do konca godine 1889. sakupiti.

Za istoga sastanka umoljen je Preč.nadb.duh stol u Zagrebu, da se prijašnji pobočni žrtvenici Razpetoga Isusa i sv. Josipa za miene s novimi i to sv. Vida i sv. Tri Kralja.

Preč. nadb duh stol dozvolio je to sliedečim odpisom:

N. 44....

Nj. c. kr. Ap. Veličanstvo, Naš premilostivi kralj Josip I. darovao je iz previšnjih Svojih privatnih sredstava 200 for. za nutarnje uredjenje naše župne crkve.

Isto tako je darovao bivši šandrovački učitelj i organista a sada učitelj u Samoboru gosp. Stjepan Šimec 20 for.

Ove godine (1887.) tukao je i nas dvaput led. Prvi put 30. svibnja oko 2 sata posle podne. Ovaj put padaо je najjače u selu i u najbližnjoj blizini sela. Uništio je vrtove i voće na crkvi razbito je sa sjeverne strane do 70 stakala. To bi se bilo još pregorjelo! Nu veće nas je nesreća stigla 23. srpnja oko 4 sata posle podne. Nezna se, jeli led ili bura, više štete učinila? Led je uništio usieve i vinograde, na crkvi razbio stakla s pročela i ona od sjeverne strane, koja su 31/5 ostala čitava. Ukupno je razbito na crkvi 120 stakala.

Bura je pako takova biesnila, kakvu ni najstariji ljudi nepamte. Bukve i orahe u promieru od jednog metra s korenom je izčupala pače u stablu prelomila. Voće, osobito silne šlive su prelomljene i uništene. Isto tako su zgrade vrlo oštečene. Pače je bura njekoliko štagljah porušila. Slagnati su krovovi mal ne svi raskriti. Krov na župnoj crkvi sa sjeverne strane bio je tako oštećen, da je za popravak trebalo 650 novih cripovah. Sa župnih zgradah, štale, štaglja i klijeti u vinogradu odnesla je bura samare (sedla). Strašna je to bila ura!

Činilo se, da će svjet propasti! Občuvalo nas dobri Bog u buduće od takovog straha!

Ove godine (1887.) postavio je g. Ferdo Heferer iz Zagreba nove orgulje sa 12 registara na kor naše župne crkve. Orgulje sa dopremom i postavljanjem, sasvim

gotove, stoje 1125 for. austr. vr. Na svetkovinu Neokaljanoga začeća Bl. Dj. Marije t.j. 8. prosinca, blagoslovio je v. g. Ivan Mikac, župnik račanski prije službe Božje orgulje, te su pod sv. misom prvi put igrane.

Godine 1888. na blagdan sv. 3. Kralja blagoslovio je v. g. Ivan Mikac župnik račanski novi pobočni žrtvenik sv. Tri Kralja, te je na taj dan održavano prvo prošćenje. Ovaj žrtvenik sagradio je i postavio g. Martin Sodić kipar iz Koprivnice za 200 for. austr. vr.

Nadalje postavio je g. Sodić glavni žrtvenik pohoda Bl. Dj. Marije (za 400 for.), pobočni žrtvenik sv. Vida (za 200 for.), propovedaonicu (za 250 for.) i krstionicu (samo ormar za 26 for.). Sve ovo blagoslovio je na svetkovinu Sv. Pohoda bl.dj.Marije (2. srpnja) v. g. podarhidjakon Gjuro Stengel.

U proljeću ove godine ogradjena je crkva štaketami, te je u cinkturi posadjeno 16 komada divljih kestena. I ove godine (1888.) pretrpjeli smo veliku štetu od leda i to 27. lipnja posle podne. Na crkvi je razbito s južne strane do 40 stakala.

Dne 1. siečnja 1888. slavilo se je i u našoj župnoj crkvi svećanim načinom petdesetgodišnjica misnikovanja velikoga pape Leona XIII.

Dne 16. veljače o. g. služio je u Djakovu zlatnu svoju misu najveći dobrotvor našega naroda, preuzvišeni g. biskup Josip Juraj Štrossmajer. I ovom zgodom pokloni svomu narodu na spomen toga dana - a na uspomenu četrdeset godišnjica vladanja Nj. c. kr. Ap. Veličanstva Franje Josipa I. 20 hiljada for. za podignuće medicinskog fakulteta u Zagrebu, - 10 hiljada za uzdržavanje galerije slika, što ju on pokloni akademiji u Zagrebu, - 14 hiljada za osnovanje diječačkog sjemeništa u Djakovu. Matici Hrvatskoj i družtvu sv. Jeronima svakome po 1 hiljadu for. Molimo se dobromu Bogu, da nam još dugo poživi zdrava i krepka našega najvećega dobrotvora!

Ove godine (1888.) usrećili su prvi put svojim pohodom našu Domovinu Njihova c. kr. Visosti priestoljonašlјednici: kraljević Rudolf i kraljevna Štefanija, te su posvuda bili primiti neizrecivim oduševljenjem. Dne. 10. lipnja bile su Nj. Visosti u Zagrebu. Odavde otputovale su istoga dana u večer zajedno u Banjaluku i Sarajevo. Iz Sarajeva krenu kraljevna u Beč doćim kraljević nastavi svoj put po Bosni i Hercegovini. Bilo ovo putovanje siromašnom narodu od koristi!

Ove godine bile su u našoj okolini medju Belovarom i Daruvarom velike vojničke vježbe. Dne. 3. rujna bilo je pucanje u nišan s oštromi naboji iz topova i pušaka. Pucalo se je od Severina prema Orovačkim vinogradom. Dne. 12. rujna stiglo je i Nj. c. kr. Ap. Veličanstvo Franjo Josip I. u Belovar te je 13.i 14. prisustvovalo vojničkim vježbam oko Severina, Drlanovca do Grdjevca. S Nj. Veličanstvom su došli i mnogi drugi odlični gosti a medju njima i prejasni princ Waleski, nasljednik engleskoga kraljevstva , te prejasni nadvojvoda i naš kraljević Rudolf kao i nadvojvoda Otto. Dne. 14. rujna posle podne odputovali su visoki gosti preko Križevca u Beč.

Dne. 2. prosinca o. g. kao na četrdesetu godišnjicu vladanja Nj. c. kr. Ap. Veličanstva kralja našega Franje Josipa I. obavljena je i u našoj župnoj crkvi svećana služba Božja zahvalnica.

Godine 1889. dana 30. siečnja umrie na svom dobru u Majorlingu kod Beča naglom smrti (samoubojstvom- kako je službeno proglašeno) Rudolf (Franjo, Karlo, Josip) carević i kraljević prestolonaslijednik, nadvojvoda Austrijski i t. d. - Rodi se 21. kolovoza 1858. godine - Navrši dakle 30 godina. Ostavi mладu udovicu Štefaniju i jedinicu kćerku nadvojvotkinju Jelisavu rodjenu 2. rujna 1883. Sahranjen je 5. veljače u obiteljskoj raci OO: Kapucinak u Beču.

Dana 16. ožujka 1889. pokosi nemila smrt u najboljoj muževnoj dobi presv. gosp. Iliju Hranilovića biskupa Križevačkoga. Pokojnik rodio se u Sošicah u Žumberku 3/10. 1850.

Biskup Hranilović bio je vrlo ljubezan prema svakomu, zauzet za svoje uzvišeno zvanje i prijatelj svakomu napretku hrvatskoga naroda, koga je iskreno ljubio. Koliko je u njem narod izgubio, pokazala je to obća žalost, koja je obuzela sav narod, kad se

čulo za njegovu smrt. Bila mu plemenita duša kod Boga!

Ove godine 1889. nabavljen je na dalje za župnu crkvu osim drugih malenkostih, koje izpušćam sljedeće:

Od Ivana Müllera u Beču

16 sviečnjaka za oltare ukupno za 100 f 50 n.

Baldachin za oltare ukupno za 100 f

Stakleni luster 105 f

Biela razula 50 f

Crna razula 25 f

3 para oltarnih jastukah a 10 f ukupno 30 f.

2 lampaša za procesije i sprovode 18 f.

Razpelo za procesije 13 f.

Škropilnica s kotlićem 11 f.

Harmoničko zvono na 4 glasa 8 f.

Jednostavno oltarno zvono 3 f.

Bielo-crna štola 6 f.

Burza za providiranje 4 f.

Kabanica (biela) za ciborium 6 f.

3 garniture Canon-tablicah ukupno 13 f.

Roloni za 6 velikih prozora u crkvi i 2 malena u sakristiji ukupno 30 f.

Ove godine 1889. nabavljena su od zvonolijevca Alberta Samassa u Ljubljani tri nova zvona.

Posvetio ih je u Ljubljani ondješnji biskup presvetli gospodin Jakob Missia i. to:

In honorem SS. Cordis Jesu: težina 401 klgr - Glas A

In honorem S. Floriani težina 216 klgr - Glas C

In honorem Sti. Josephi težina 149 klgr - Glas E

Ukupni izdatak sa namještanjem iznaša 1401 for. 36 nov. /hiljadu četiri sto i jednom for 36 n./

Sovimi novimi zvonovi zvonilo se je prvi put 2. lipnja 1889. Taj dan se je dao mjestni župnik Ferdo Körbler inštalirati. Instalatori su bili od duhovne oblasti Vel. g. Juraj Štengl podarhidjakon i župnik belovarski, a od svetovne oblasti Pogl. gosp. Šandor Winkler kr. kod. predstojnik u Belovaru.

Stara dva zvona iz župne crkve kupili su Lasovčani za 240 for. te je namjestili u zvoniku, kaj su si u selu do straže sagradili. Svu gradju u tu svrhu dobili smo bezplatno od slavne Imovine gjurgjevačke.

Martin Sodić kipar iz Koprivnice postavio je ove godine na dalje:

Klecalna ukupno za 200 f

Dva ormara u sakristiji za crkveno ruho za 100 f

Dvie isповiedaonice za 80 f

Alleluja za 16 f.

Sviečnjak za uskrsnu svieću za 10 f.

tri svieće velikoga tjedna 6 f.

Oltar za sveti grob pod korom (kipovi su iz stare crkve samo su ponovljeni) 82 f.

Stakleni ormar za župni arkiv 36 f.

Nosila za mrtvike 14 f.

Dvonožje za baldachin 9 f.

Dva crna križa za sprovod 4 f.

Stalak za Direktorij 2 f.

Tielo Isusovo za sveti grob 16 f.

Dne 18. studenoga 1889. slavio je u Djakovu veliki naš mecena, biskup Josip Juraj Štrossmajer četrdesetgodišnjicu svoga biskupovanja. Skrovna je to bila svećanost u Djakovu, ali se je hrvatski narod vruće Bogu molio, da mu udieli milost, te bi mogao zdrav i čil doživiti petdesetgodišnjicu svoga biskupovanja!

Godine 1890. dana 21. lipnja umro je naš vrlo omiljeni sukotaranin Mijo pl.

Kelečić, župnik Veliko-Grdjevački. Pokojnik bio je revan svećenik, vatren rodoljub i nada sve iskren i dobar prijatelj. R. in pace!

Njega je nasliedio na župi dosadašnji upravitelj župe Kozarevačke g. Josip Šafran.

I drugoga dobrega sukotaranina izgubili smo ove godine, naime Žigu Ferkića, župnika ciglenskoga. Nu njemu se mora čestitati jer je dobio liepu župu Križevačku koja je po smrti njegovog brata odličnog rodoljuba Karla Ferkića bila ispražnjena.

Ove godine 1890. ponovljene su u župnom dvoru s temelja stare štale a nadozidana je konjska štala, šupa i družinska soba. Upotrebljena je kod toga opeka i nešto gradje od staroga župnoga stana. Što je gradje manjkalo darovala je sl. Imovina Gjurgjevačka. Criep za cielu ovu zgradu darovala je politička obćina severinska. Osim toga potrošeno je za cielu ovu zgradu u gotovom novcu 850 for. 42 novč. Mjestni župnik je svu gradju bez poduzetnika sam nadzirao i rukovodio.

Za nuternje uredjenje župne crkve poklonila je ove godine sl. Imovina Gjurgjevačka jednu hiljadu forintih. Ovomu kao i gori napomenutim darovateljem budi ovdje nasrdačnija hvala izražena!

Vidio 16/7 1891. Juraj Štengel

Godine 1891. župnikom u Cigleni imenovan je v. g. Josip Štukec, dosadanji župnik u Ladislavu.

Dne 19. veljače o. g. umro je kardinal i nadbiskup zagrebački Josip Mihalović u 77 godini života. Po njegovoj smrti izabran je kapitularnim vikarom presv. gosp. biskup Franjo Gašparić a kad je ovomu pala kap pak je morao dulje vremena ležati, te se je na časti zahvalio izabran je na njegovo mjesto presv. gosp. biskup Janko Pavlešić.

Ove godine priredjena je u Zagrebu vrlo liepa izložba koju je priredilo gospodarsko društvo.

Dne 24. listopada o. g. umro je u Belovaru vrlo obljebljeni podarhidjakon kotara belovarskoga i župnik belovarski v. g. Juraj Štengel.

Upraviteljem kotara imenovan je privremeno v. g. Ivan Mikac, kotarski bilježnik i župnik račanski.

Ove godine nadarena iz zaklade carice Jelisave, utemeljene po stožerniku i nadbiskupu zagrebačkom Jurju Hauliku, sa 30 forintih zaručnica Bara Lončarić iz Šandrovca, koja se udala za Andru Halapa iz Šandrovca.

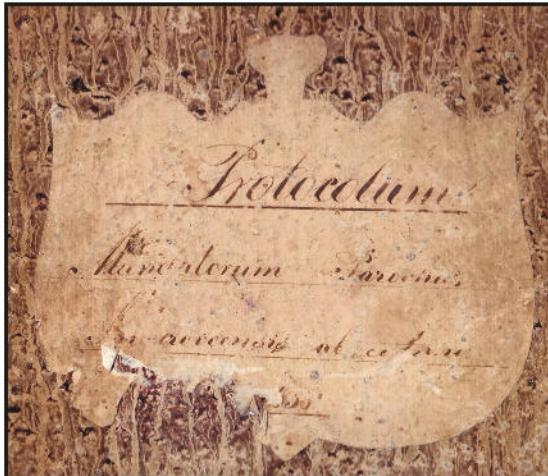
Škole u župi šandrovačkoj.

Pošto je stara drvena a slamom pokrita škola u Šandrovcu sasvim trošna i neshodna bila, počela se 15. rujna 1891. graditi nova škola troškom upravne obćine severinske. Zgrada je godine 1892. sasvim dogotovljena tako, da se je moglo već 1. listopada 1892. započeti predavanje. Pod istim krovom jesu dve školske sobe i dva stana, naime za učitelja i učiteljicu. Ovom školskom godinom imenovana je prva učiteljica gčna Marija Pomperova.

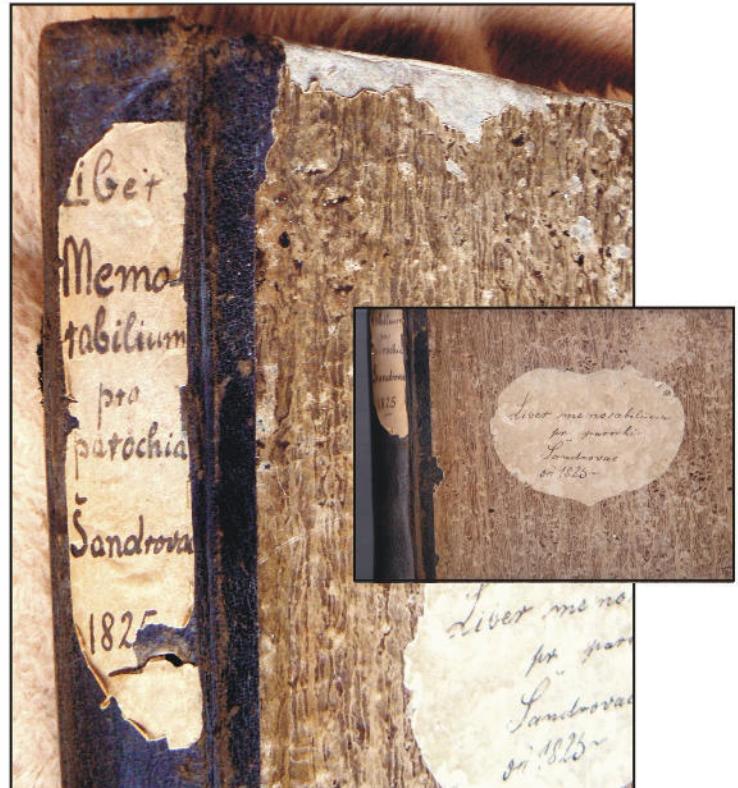
Do konca školske godine 1884/85. polazila su djeca iz Sirove Katalene školu u Budrovcu. God 1884., podnešena je molba na državnu financijalnu upravu, da pokloni za školu častnički stan u Sirovoj Kataleni sa pripadajućim zemljишtem za učitelja. Ta je molba uslišana rješenjem gornje uprave od 12/12 1884. br. 19528. Troškom žiteljih u Sirovoj Kataleni priredjena je zgrada za školu i stan učiteljev te je već 1. listopada 1885. počela školska obuka.

Dne 1. listopada 1892. otvorena je nova škola u selu Lasovcu. Za sada iznajmljena je za školsku sobu seljačka kuća a učitelj dobije stanarinu. Lasovačka djeca polazila su do sada školu u Bedeniku. Lasovačku školu polaziti će djeca iz Lasovca koja su dosada polazila školu u Bedeniku, zatim djeca iz Ravneša koja su do sada polazila severinsku školu (i djeca iz Bedeničke i Ribnjačke koja nisu do sada nikuda išla u školu - opaska: prekriveno).

Godine 1892. kupljena je za župnu nadarbinu zemlja "Spašnik" 3 r. 791 čhv za 500 for. i zemlja "Berek" 1 jutro 904 čhv za 180 for. Ukupno za 680 for. Ovaj novac stranom je nadarbinska imovina (300 for.) što je dobijeno za prodanu ciglu

Knjiga Spomenice župe Pohođenja Blažene Djevice Marije u Šandrovcu koja se vodi od 1825. do 1991. godine.
Dim. 42,7 x 29 uvez • Dim: 27,4 x 41,8 papir • Debljina ukupno: 24 mm
Uvez: kartonski, kutovi smeđa koža, arci šivani. Uvezano sredinom 19. st. (?)

Boja naslovnice: smeđa-oker sa uzorkom. • Hrbat: kožni, sмеđe boje. • Natpis na hrptu: "Liber Memorabilium pro parochia Šandrovac 1825."

Sačuvanost: vrlo loše.

Naslovnica 1 (tekst): "Liber memorabilium pro parochia Šandrovac od 1825."

Naslovnica 2 (tekst): "Protocollum Mandatorum Parochus Sandrovensis ab ceptum 1858."

i gradju od staroga župnoga stana, a 380 for. uzajmila je nadarbina iz blagajne župne crkve šandrovačke.

K ovoj svoti od 380 for. uzajmljeno je iz crkve ne blagajne šandrovačke svota od ? za troškove prepisa i uknjižbe i t. d.

Nadarbina po tom duguje crkvenoj blagajni šandrovačkoj ukupnu svoju od ? Od ove svote ? dužna je uslied odluke Preč. Kapitularnog vikarijata nadbiskupije zagrebačke od 16. rujna 1892. Br. 3802. nadarbina /župnik/ plaćati u crkvenu blagajnu 6% kamate u iznosu od ? i to uviek zadnjega prosinca, za cielu minulu godinu, pak se ima to u računih provesti.

Župnikom belovarskim imenovan je u kolovozu o. g. dosadanji župnik u Ferdinandovcu v. g. Cvjetko Kutnjak.

U listopadu o. g. imenovan je v. g. župnik račanski Ivan Mikac podarhigjakonom kotara belovarskoga.

Kako se je s sjedne strane neugodno dojmilo svih kotaranah Kutnjakovo imenovanje, jer je ovo nagrada za podlo magjaronsko kortešovanje kod zadnjih saborskih izborah; tako je s druge strane s najvećim oduševljenjem pozdravljena viest, da je Preč. Kapit. vikariat, neobazirući se ni lievo ni desno, već po zaslugu i pravici imenovao podarhigjakonom g. Ivana Mikaca. To je bila i jednodušna te iskrena želja svih dosadašnjih Njegovih sukotaranah.

Godine 1893. na drugi dan Duhova 25. svibnja blagoslovljena su raspela u Sirovoj Kataleni na groblju i u selu pred školom.

Blagoslov obavio je župnik Šandrovački Ferdo Körbler uz asistenciju mjesnoga kapelana m. g. Ivana Oslakovića i v. g. Ivana Vuksana vjeroučitelja u Belovaru.

Dozvola za taj čin glasi:

Ove godine umro je Presv. g. Janko Pavlešić kapitularni vikar, te je za takvoga izabran naslovni biskup Presv. g. Pavao Gugler.

Ove godine (1893.) preuzeti su razni popravci kod župne crkve, naročito je prekrivan sav krov, te je crip u mort postavljen, - dva krovića uz toranj su limom pokrita. Poduzetnik je bilo Dioničarsko družtvvo za promet u Belovaru.

Cieli trošak iznosi 747 for. 30 novč.

Godine 1894. nabavljeno je za župnu crkvu:

Miosale Romanum – 24 for.

Misale defunctorum – 5 for.

Odielo za 4 ministranta (crvene boje) s roketami – 32 for.

Modro-biela stola – 5 for.

Bursa za providiranje – 5 for. 50

Dvie zastave (pape) – 62 for.

Sparavac od crv. baršuna – 6 for.

Za područnu crkvu u Sirovoj Kataleni nabavljena je biela kazula za 20 for. Dne. 12. kolovoza 1894. došla u Šandrovac na vježbu ciela 16. pukovnija sa glasbom iz Belovara. Bili su ulogorenina župnikovom Spašniku. Drugi dan t. j. 13/8. obavljalo se oštvo pucanje u nišan na briegu nad ciglanom.

Nakon trogodišnje sediovakancije Nadb. stolice u Zagrebu imenovan je teda negra 17. ožujka 1894. Nadbiskupom Presv. g. Senjski biskup D. Juraj Posilović. Svećana Njegova instalacija obavljena je 7. srpnja 1894.

Ove godine 19. listopada bacila je bura križ i jabuku s tornja župne crkve. Kod toga je i krov oštećen, jer je križ na njega pao.

Ove godine načinjena je ledenica u mladom voćaru.

Dne 1. studenoga 1894. i 1. svibnja 1895. prilika je blagajna župne crkve kamate iz zaklade pok. kanonika i opata Franje Husara svaki put 87 for. 80 novč., skupa dakle 175 for. 60 novč.

Godine 1895. nabavljeno je odielo za ministrante i to jedan par modre boje i jedan par crne boje svaki par za 10 for. - skupa 20 for.

Nadalje nabavljeno je za župnu crkvu 6 albah, 6 roketah, 9 oltarnjakah, 6 humeralah 24 purifikatora i 4 rokete za ministrante za ukupnu svotu od 124 for. 18 novč.

Za područnu crkvu u Sirovoj Kataleni 2 albe, 2 rokete, 2 oltarnjaka, 2 humerala 4 purifikatora za ukupno 19 for. 82 novč.

G. Gjuro Babić iz Belovara darovao je župnoj crkvi jedan bosanski čilim pred veliki oltar vriedan 10 for.

Godine 1895. u nedelju 11. kolovoza blagoslovjen je u Sirovoj Kataleni temelji kamen nove kapelice.

Blagoslov obavio je župnik šandrovački Ferdo Körbler dozvolom Preč. Nadb. duh. stola koja glasi:

Nadb. duh. stol u Zagrebu Br. 3383

Velečasni gospodine!

Nadbiskupski ovaj duh. stol...U Zagrebu dne 16. kolovoza 1895.

Nakon obavljenoga blagoslova koji je župnik shodnim govorom popratio, uzidana je u temeljni kamen, - koji se nalazi kod ulaza u uglu desnoga nutarnjega zida, - staklena boca sa "Spomenicom" koja glasi:

Spomenica!

Godine Spasa hiljadu, osamsto devetdesetpete, na nedelju desetu po Duhovi, dana jedanajstog kolovoza, položen je i blagoslovjen temeljni kamen novoj kapelici Sv. Katarine Djev. i Muč. u selu Sirovoj Kataleni, filialki župe šandrovačke.

Prijašnja stara kapelica, - o postanku koje nije u župskim knjigama ništa zabilježeno, - stajala je na groblju "pod Zidom", te već tako trošna bila, da se u njoj služba božja, bez pogibelji života, nije mogla obavljati. Nastala je uslijed toga neodkloniva potreba, da se podigne druga nova kapelica...

Za vrieme pako ove gradnje sjedio je na sv. rimskoj Stolici glavar crkve Isusove sv. Otaca Papa Leo XIII – vladar Austro-ugarske monarkije bio je Nj. c. i kr. Ap.

Veličanstvo Franjo Josip I. car Austrijski, kralj Hrvatski i t.d. i t.d. uz prejasnu suprugu caricu i kraljicu Jelisavu.

Nadbiskup Zagrebački: Presvetli g. D. Juraj Posilović.

Na banskoj stolici u Zagrebu sjedi: Preuz. g. Grof Karlo Kuhen-Hedervary-Hedervarski...

Senjskim biskupom imenovan je D. Antun Maurović profesor na Zagrebačkoj universi, te je 9. studenoga 1895. u Senju svećano instaliran.

Ove jeseni (1895.) preduzeti su opet razni popravci kod župne crkve. Postavljena je nova jabuka i novi laglji križ na toranj, bojadisana je na novo kupola, te je izvana sva crkva popravljena i vapnena. Radnju je izveo limar g. Hlebec iz Belovara. Trošak je proračunan na 894 for. 85 novč.

Ovdje želim pobilježiti njeke promiene koje su od god. 1879. do danas (7/12. 1895.) kod nadarbinskoga posjeda nastala.

Vinograd.

Parcela 425 bila je g. 1879. oranica. Ova ciela parcela 1 jutro 837 čhv zasadjena je sada vinskom lozom. Ima dakle sada ukupno 2 jutra 1073 čhv vinograda.

Parcela 426/a od 2 jutra 145 čhv bila g. 1879. šikara. Ova je šikara trudom i troškom župnika Ferde Körblera izkrčena, te je sada oranica.

Parcela 626/1 bila do g. 1891. selska šikara. Župnik je dao taj komad svojim troškom izkrčiti, pak će nastojati, da se uknjiži na župnu nadarbinu.

Kućni ciep.

Kod doma je na ogradi preko puta parcela 1382. na kojoj je bilo njekoliko starih šljivah, g. 1880 izkrčena, te pušćena u ogradu.

Na toj ogradi (parc. 1385) posadjeno je g. 1885. na medji sa školskim vrtom 10 jabukah a sa ostale tri strane g. 1890. mlade šljive.

Iste godine 1890. posadjene su šljive u dvoru od zdenca do štaglja i u ogradi za štalom (parc. 1367) s južne i zapadne strane.

Stari šljivik parc. 1370 i 1371. izkrčen je sasvim, te su sadjene razne voćke od g. 1885. do 1892.

Novi župni stan sada стоји na jednom dijelu parcele 1372., gdje je prije bio vrt. Preostali dio ove parcele (1372) pretvoren je u cvjetnjak i voćar.

Prostor gdje je stajao stari župni stan puščen je u dvorište.

Pred župnim stanom (u dvorištu) posadjena su g. 1893. tri oraha. Dva sa strane jesu velikog zrna a središnji ima crvenu jezgru.

Godine 1893. posadjena je loza medju župnim stanom i štalom, pak će tuj biti sjenica od vinove loze. Taj prostor je od dvorišta štakotami odieljen.

Na parcelli 1370. je sada ledvenica (od g. 1894.).

S razloga što ima nadarbina dosta livadah a premalo oranice, dao je župnik godine 1892. preorati livadu "Filipanku" (parc. 2066) i ove godine kupljene livade "Spašnik" i "Berek" te je iste pretvorio u oranice.

Godine 1895. moralo se je povećati župno groblje u Šandrovcu, pak je u tu svrhu kupljeno pod starim grobljem zemljište od Vida Humljanovića za 30 for. a od Janka i Mate Humljanovića za 12 for. ukupno za 42 for. Ta je svota razporezana na selo Šandrovac i Jasenik tako, da je došlo na svaku dušu 4 novčića platiti.

Taj novi komad groblja blagoslovio je na dan sv. Florijana t. j. 4. svibnja 1896. domaći župnik dozvolom Preč. nadb. ordinariata u Zagrebu od 9/11. 1895. Br. 4551...

Na dan sv. Ane 1896. blagoslovljena je novosagradijena kapelica sv. Katarine u Sirovoj Kataleni. Blagoslov obavio je župnik Šandrovački uz asistenciju gg Edmunda Medeottia župnika u Trojstvu kateketu Belovarskoga Valentina Canjka i domaćega kapelana Matije Dolenca.

Prigodno slovo držao je g. Medeotti. Poslije obavljenе crkvene svečanosti počastilo je selo o svom trošku domaće i strane goste.

Dozvola Preč. nadb. ordinariata u Zagrebu od 22. svibnja 1896. Br. 2333 za gornji blagoslov glasi...

Godine 1896. podigla je u selu Pupelici seljakinja iz Lasovca Ana Kerestur udova pok. Josipa Kerestura razpelo sa ukupnim troškom oko 100 for. Osim toga utemeljila je za uzdržavanje toga raspela zakladu od 20 for. Ta glavnica uložena je u I. hrvatsku štedionu u Zagrebu. Knjižica (tek. br. 94.257) nalazi se u pohrani u diecezanskoj blagajni. Kamati teku od 4. studenoga 1896.

Ovo je raspelo blagoslovio župnik Šandrovački u nedjelju 15. studenoga 1896. posle večernice, te je posle blagoslova mnogobrojnemu narodu, koji je pod vodstvom g. kapelana Nikole Zrinyi-a u procesiji iz Šandrovca došao, držao i prigodno slovo.

Blagoslov je obavljen na temelju dozvole Preč. nadb. ordinariata u Zagrebu od 4. studenoga Br. 4430 koja glasi:

Velečastni gospodine!

Povodom molbe Vaše od 23. listopada o. g. ovlašćujete se ovim, da možete propelo - što ga je udovica Ana Kerestur podigla u filialnom selu Pupelici, - propisanim obredom blagosloviti.

Dne 29. studenog 1897. preminuo je u 2 sata popodne zaslužni župnik ove župe Ferdo Körbler rođen u Zagrebu 4. rujna 1848. Nauke iže i više svršio je u Zagrebu, a god. 1871. zaredjen za svećenika. Kapelanovao je najprije u Topolovcu, a zatim u Belovaru, odkuda je god. 1879. poslan u Šandrovac za upravitelja, gdje je iste godine 31. prosinca imenovan župnikom. Kao takav službovao je sve do svoje smrti. Osobite zasluge stekao si je za ovu župu time, što si je znao steći simpatije viših oblasti, a i svojih župljana, čijom požrtvovanosti sagradio je u ovo kratko vrijeme novu crkvu, župni stan i školu. Time si je postavio trajnu uspomenu u ovoj župi. Od Boga mu isprošena vječna plaća medju odabranima na nebu.

Godina 1898.

Dne devetoga sečnja 1898. blagoslovljeno je novo groblje u filijalu Kašljevcu, a šesnaestog siečnja 1898. groblje u filijalu Pupelica, blagoslov obavio je Aleksa List privremenog upravitelja župe Šandrovačke dozvolom Nadb. duh. stola od 27. prosinca 1897. Br. 5264...

Tom prigodom rečeno je narodu prigodno slovo.

Živio Isus!

Poslije smrti vrlo zaslužna župnika Ferde Körblera dobio je župu Šandrovačku Juraj Dolenec kateheta gradskih škola u Krajiškoj ulici te kr. zemalj. obrtne škole u Zagrebu. Upravu župe primio je iz ruka privremenoga upravitelja Aleksija Lista dne 1. travnja 1898.

Juraj Dolenec sadanji župnik Šandrovački rodio se je 21. travnja 1861. u Hlebinama, kotaru Koprivničkom, županiji Bjelovarsko-Križevačkoj. Škole je polazio u

Zagrebu. Godine 1885. redjen je za svećenika, te poslan za kapelana u Cirkvenu kod Sv. Ivana Žabno, gdje je kapelanovao skoro 4 godine. Godine 1889. imenovan je katehetom u Zagrebu gdje je radio 9 godina.

Župu je našao u najljepšem redu. Pok. župnik Ferdo Körbler učinio je mnogo dobra i za puk i za svoga nasljednika. Bog mu bio platac veliki!

Dne 9. listopada 1898. uvedena je u župi kanonički bratovština Presv. Srca Isusova. Uveo ju je svečanim načinom preč. g. Stjepan Kos kanonik kaptola čazmanskoga. Isti dan prijavilo se u društvo 343. Za tjedan dana podvostručio se broj bratovštinara.

Iste godine podzidan je ciglom i popravljen župni štagalj, neki manji popravci učinjeni oko župnoga stana a u kuhinji postavljen lijepi novi štednjak. Dan 10. rujna 1898. bio je nesretan za sve narode prostrane naše monarhije. Taj naime dan ubi tudja i zločinska, bezvjerska ruka premilu našu caricu Jelisavu. U Ženevi i Švicarskoj ubode otrovni mač Talijana Luchenija plemenito njezino srce.

Dne 18. prosinca 1898. blagoslovljena je u Lasovcu, filialu Šandrovačke župe novosagradjena škola. Blagoslov je obavio uz množinu nazočnoga puka i školske mladeži rimokatoličke vjere, šandrovački župnik, Juraj Dolenc.

Iste godine nabavio je administrator župe vel. g. Aleksije List krasan kip Srca Isusova u Tirolu kod rezbara Rungaldiera/St. Groden/ za svotu od 60 for. Većinu svote dao je sam, a drugo je sakupljeno u pobožnoga naroda.

Godina 1899.

Godine 1899. nabavljen je lijepi kip preč. Srca Marijina 120 cm visok kod kipara Rungoldieza u Tirolu te okvira dva naime za Srce Isusovo i Srce Marijino, što je sve postavljeno u presbiterij crkve s desne i lijeve strane žrtvenika. Kip je kupljen za 63 for. a okvira oba stoje 180 for. Svu tu svotu doprinjeo je pobožni puk župe Šandrovačke a nešto članovi okolnih župa.

Iste godine mjeseca svibnja ogradjeni su župni vrtovi djelomično novom gradjom od dasaka a djelomično popravljeni. Ograda je stajala preko 300 for. Iste godine zasadjeno je u župnom dvorištu pet kom. plemenitih jabuka: 2 pred stajama, 1 kod štaglja, a 2 na ulazu u dvorište.

Bratovština presv. Srca Isusova se množi. U nju se upisuju najviše župljeni ali dolaze ljudi iz okolnih župa Gjurgjevačke, Kozarevačke, Račanske, Nevinačke, Ciglenačke, Trojstvanske dapače imade ih iz župe Stare Plošćice. Danas je narasao broj članova na 1268.

Vidio 6/6. 1899. Ivan Mikac, podarhidjakon.

Dne 1. srpnja o. g. ubio je grom u Sirovoj Kataleni u kolibi poduzetnika kod gradnje željezničke pruge Franju Kuneša i njegova radnika Ferdu Piksa. Grom ih je ubio u onaj čas kad su se pred plohom sklonili u bližnju kolibu. Na istom mjestu na kojem ih je grom ubio podiže Ferdo Kuneš brat unesrećenoga Franje spomenik od cementa sa mramornom pločom svome bratu Franji i radniku Ferdi Piksi. Isto tako podiže isti, spomenik bratu svome na grobu i njegovu radniku. Sva tri spomenika blagoslovio je domaći župnik u prisluču roda i nešto naroda dne 7. rujna.

Ove godine se gradi željeznička pruga iz Bjelovara preko Trojstva i Sirove Katalene do Virovitice. Poduzetnik je neki žid Freund iz Budimpešte. Domaći narod dobije malo rada jer su nadošli stranci većinom Madjari, kojim se više pogoduje nego domaćim sinovima.

Dne 10. rujna o. g. posvećena je ova župa Šandrovačka presvetom Srcu Isusovu. To je učinjeno po nalogu Njegove Svetosti Pape našega Leona 13. odnosno po odredbi nadbiskupa našega Dra. Jurja Posilovića.

Dne 18. rujna dobila je 30 for. iz zaklade carice Jelisave djevojka Marija Halapa kći Ivanova iz Šandrovca kbr. 136.

Godina 1900.

Ova godina je sveta (jubilarna). Proglasio ju je takovom Sv. Otac Papa Leon XIII. na sam badnjak prošle godine t. j. 24. prosinca 1899. Traje do 24. prosinca 1900.

Dne 3. svibnja otvorena je nova pruga Bjelovar Virovitica posvema.

Vidio dne 9. lipnja 1923. Antun Bauer, biskup.

Nastavlja se u Presv. Srcu Isusovu.

Zaslužnog u duhovnom a i u crkvenom materijalnom pogledu, Ferdu Körblera naslijedio je tih, skroman, ponizan, strpljiv i pobožan svećenik, župnik Juraj Dolenec.

Sa godinom 1900. prestao je župnik J. Dolenec pisati spomenicu. Uzrok tomu bio je valda rad golemi u Hrvatskoj seljačkoj zadruzi u Šandrovcu, čijem je nastojanjem utemeljena g. (1902.)

Rad njegov u toj zadruzi bio je golem i blagosloven vidi se po tomu, jer je narod cijele župe siromašan i prezadužen u raznim kasama, podigao i riješio ga dugova a što je važnije naručivala je zadruga gospodarske potrebštine medju njima vatrogasnú špricu većeg kalibra.

Uvijek je sjedio i život svoj zadruzi žrtvovao. Nagrada mu je bila jezici selski da se obogatio, 1) da sije nećake školao et sic poro transit gloria huius: XX saeculi 2) Dosta rana smrt u 65 godini života.

Oko farofa glavna je radnja bila: bojadisanje svih soba oko god. 1904.

Glavno djelo njegovo bilo je: Pobožnosti i hram Gospin. Sam piše da je 1899. kanonski utemeljena pobožnost presv. Srca Isusova a paralelno za tim pobožnost "Prečistog Srca Marijina".

Istina je čin, da se u procesijama iz svih okolnih župa, dolazilo u Šandrovac i tu se u centru pobožnosti Srca Isusova i Marijina /u cijeloj bjelovarskoj okolici i Gjurdjevačkoj/ upisivalo, isповједalo i pričešćivalo.

Jednom riječju u kratko vrijeme digla se pobožnost presv. Srca Isusova i Marijina, digao se narod, koji je kako ova knjiga spomenica napred piše, bio dosta pokvaren a i zli primjeri su uzrok, te se tragovi i danas pokazuju kako će se vidjeti.

Sve je bilo do rata 1914. godine nekako, no poslije rata nestalo posluha i pokornosti kod mlađeži, a zapta od vlasti nije bilo nego sloboda, župnik tih i miran – sve si preokrenulo pobožnost ratom izhlapila. Iz zahvalnosti za njegov trud i rad htjeli su mi sve pa i zakonite težake ukinuti. Pače ga se i ocrnilo. Tako svijet plača.

Crkvu je prekrasno uredio. Nije zabilježio, već se pri povijeda, da je bura bacila i križ s tornja.

Crkvu je 1903. dao lijepo slikati. Dekoracije izveo je slikar Vatroslav Matoš za cijenu od 2400 kruna.

Slike na plafonu umjetnik prof. Oton Iveković za cijenu od 2800 kruna.

Novac je namaknut iz crkvene blagajne a ova je imala uloške svoje u Hrvatskoj seljačkoj zadruzi.

Godine 1915. dao je podići cementnu ogradu sa gatrama željeza i drota te dvoja željezna vrata na ulazu. Ulaz ukrasio sa svake strane krasnim cementnim stubama na svakoj strani dva poput obeliska stupa sa lampama, što sve daje lijepi izgled na crkvu a prekrasni park za selo.

U crkvi nabavio je prekrasnu bijelu haljinu misnu sa dvije nove dalmatike.

Šteta što je novac čuva u crkv. kasi i zadrugi a nije dalje naručivao, jer je novac pao, stvari poskupile i sve zastalo. Staro ostalo i doderalo se a do novog teško doći jer je nastupilo grozno doba kako će se poslije spomenuti.

Jedno zlo za nadarbinu župsku, da je predao svomu svaku i sestri a na koncu nećacima pa su župsku nadarbinu sasma uništili i zapustili. Župnik se uopće nije bavio gospodarstvom.

Primio je uredjenu župu - sve novo. Župu je unosnom činio vinograd do 3 jutra/2 i pol jutra.

Njegov pretčasnik podigao je vinograd tako da se bralo godišnje 500-400 a u

U Sandrovcu je župnik Ferdo Korbler; vjatki i organista g. Stjepan Simec; crkveni skrbnici Josip Petreković i Mato Petreković; mionar Mijo Pavlović; selaski poglavar Tavao Ileković.

Župa Sandrovačka broji mjesto preko 1800 dusa.

Od župu spadaju slijedeća sela: Sandrovac, Šasevnik, Kladijavac, Lajovac, Tupelica, Ravneš, u obini severinskog i Širova katalena p. obini gjurjevac i Rijek.

Nova zgrada stojati će 9500* for. Od te svete varpe, rezana je jedna trećina na župljane, dokim je dvije trećine dozvolila Visoka kr. nem. Vlada iz re, maljskih sredstava.

Gradnju nadzire kr. županijski gradjevni inženir g. Franjo Jirousek.

Produzetnik je g. Filip Omčikus, gradjanin i trgovac u Belovaru.

Paliv g. Ivan Trčan u Belovaru.

ove godine graditi će se također i temelj nova župna crkva.

Crkva graditi će se na istom mjestu gdje i dočada stoji, samo će se brieg za 2 metra otkopati.

Novi župni stan, kojem se danas temelj blagoslovio, nestoji na istom mjestu na kojem je stajao stari; već stoji tik pred starim. Stari će se istom onda razoreti dok se bude moglo u novi seliti.

Ovaj čas se vidiće i novi zdenac pred ulazom u novi župni stan.

Blagoslov temeljnoga kamena obavio je v. g. Ivan

* Licenčiran 8800 for.

iste godine preminut. Navrso je ~~je~~ ^{je} —
Lahka mu zemljica a spokojna dusica! —
na samo Telovo 1879.
Upravu župe primio je po Visnjem nalogu belovarski
kapelan Ferdo Körbler, te je isti 31. prosinca
iste godine imenovan i župnikom Sandrovačkim.
Körbler rođen je u Zagrebu 4. rujna 1848.
Vidio 21.7. 1880. fr. Budickij R. Poljak

U proljeću g. 1880 ogradjen je čupni vrt
i sve ograde oko kuće tarabami. Ivu graditi su
tu svuku dopremili su župljanici. Osim toga
skupili su župljanici svatu od 30 for aust. vr.
Kojom se je namirio poduzetnik, koji je
vagotovio vrata u vrt i ograde. —

19. lipnja 1880 umro je nakon duge i
težke bolesti obice ljubljeni i vrlo storani
namj podarhodjakon Kotara belovarskoga vel.
gosp. Ignjat Kratkić, prisjednik duh. stola senjko-

*Spomenica župe Pohođenja Blažene
Djevice Marije u Šandrovcu. Nekoliko
detalja iz župne spomenice. U arhivu
župe Šandrovac.*

slabijem rodu 300 vedara redovito najizvrsnijeg vina. Rodjaci prema koncu 1914. pa
do 1925. sve su tako zapustili da je taj divni vinograd sasma uništen. Brao je pred
smrt svoju 1924. god. 10 vedri! To ti čini rodbina, jer župnik sirotan posljednjih 5 do 6
godina od 1918. bio je slab a pred smrt 4 god. jedva je mogao misliti, ubiga napor rad
na ovoj od najtežih župa.

To bi bilo u kratko rečeno no šteta da se nije zabilježio tijek od burnih ratnih
godina.

1914. do konca 1918.

I današnje pisanje knjiga je pisanje sa lokotom na ustima. Današnje pisanje
novina jest prosta laž i iskrivljavanje činjenica i istine. Zato će se u kojoj župi /kao i
prije/ naći koja ta ali istinita epoha XX. vijeka.

Neka se i ovdje ali vrlo kratko čuje za ubuduće vijekove samo istina.

Jasno je da je začetnica i uzročnica svjetskog krvoprolīca i klanja i uništavanja tisućgodišnje muke borbe i kulture, nemirna i nezasitna Srbija. Kad se to prije davno tvrdilo i govorilo mnogi vajni i gadni neki Hrvati nijesu htjeli da vjeruju, već su stupili u borbu poslije prevrata ratnog na stranu Srba a protiv Hrvata. Danas a i prije pravim Hrvatima bilo je to jasno, tko je imalo poznao Srbe ovdje i preko. Evo što smo doživjeli da sada Pašić ministar kralj provodi ono začim su težili prije 1914., veliku Srbiju. Hrvatsku su rasparcelirala oblasti i nema više naziva Kraljevina Hrvatska, već država na papiru sa tri slova SHS, ta tko bi to ispisivao, a u istinu vlada se i postoji srbska vlastvlada, vojska i financije i sve - velika Srbija.

Tko je tomu kriv? Izdajice i izrodi neki Hrvati. Hrvatski narod sa seljacima na čelu odlučno i krvavo se borio, mora se priznati, sa Stjepanom Radićem na čelu.

Jedina zasluga Stj. Radića da je okupio SVE Hrvate u Hrv. republik. selj. stranku /HRSS./ To je bio narod to je bila prava vojska i borba. Mnogi životi padoše, krv se lila, kundaci i batine po Hrvatima padali - sve tamnice prepune Hrvata s Radićem....

Nakon smrti Jurja Dolenec, + 15. V. 1925. imenovan je upraviteljem župe Mijo Jurić, kapelan mjesni koji je upravljao župom do 28. XI. 1926. kad je dobio upravu župe Kloštar Podr. Ovu pak župu preuzeo sam, da upravljam s njom, dok me Bog ne oslobodi tog tegotnog posla: Adam Füstös. Kapelanom sam bio u Rači, Terezovac, Kotoriba, Štrigova i Maloj Subotici, zatim vjeroučitelj na državnoj ug. željezničkoj školi u Našicama, župnik pak u Vrhovcu kod Dalja, odatle sam na moju molbu bio premješten u Kozarevac, a nakon 6 godina iz Kozarevca u zimi po blatu preselio sam se u Šandrovac.

Crkva treba popravka, još više i župna zgrada. Bilo je određeno, da se počimlje popravkom u proljeće 1927., ali je već svibanj na izmaku, a još ništa. Još nije novac ubran. Kad sam došao ovamo, orgulje skroz pokvarene, pak, da se bar na Božić može svirati, domaći su ljudi je za nuždu popravili /mjeh/ tako da sad opet sviraju.

Ove godine 1927. filijalna kapela Sir. Katalena, hoće da se otcijepi i postane samostalna župa. Radi nestašica svećenstva ne može se njihovoj želji odmah udovoljiti.

Kako je svagdje kakav kamen smutnje, tako je i u ovoj župi, a to je podavanje župnih težaka. Kad će se otkupit, bit će možda lakše, manje svađe i zamjere. Radi toga je i pokojni župnik imao neprilika. A zemljista ima dosta /istina dosta lošeg/ pak da se dobro uredi, treba ili kapital ili bar ovih nekdašnjih težaka. Ja razumjem pokojnog i rado ga ispričavam, da tobože nije bio dobar gospodar. Ko je njegov rad, ali naglašujem svećenički, iz bližeg promatrao, kao ja taj se morao prerevnosti njegovoj diviti. Za njega nije ona krilatica „relus domus Tuae comedit me“ bila tek fraza, nego prava istina. I da može svoju svećeničku službu točno vršit, volio je ono drugo, materijalno zapustit. Šteta da još uvijek imade, koji teže za tim, da župa ima što više zemljista. Kad crkva ne bude ništa imala više, onda će biti idealnih svećenika. Ovako je svaki raspolavljen, ili jedno ili drugo mora stradati. Pokojni je skoro više u crkvi nego kod kuće bio. Pred smrt svoju još bolestan došao u crkvu isповједati, jedva se vukao, svi smo se njemu divili. I tako se žrtvovao u ovom zapuštenom selu. Bogu. Priznanje za svoj rad, odlikovanje, časti nije primio, prosti mu grob na seoskom groblju tek nebeska kiša polijeva. Bog će ga bolje nagraditi nego ljudi koji ga nijesu ni primjetili. Bio je tu u toj zabitici baš kao gorski neopažen cvijet, koji procvate naopažen u svojoj krasoti i povene, da nitko ni ne pita za nj!

Godine 1929. otkupljeni su župni težaci i službene pretprege, svaka kuća ima platiti 10 Din, sabrati mora općina.

Godine iste popravlja se crkva i traje do 1931. i donekle župni stan. Godine 1930. osnovano je novo groblje u Sir. Kataleni na drugi dan Uskrsa blagoslovljeno.

Godine 1933. i 1934. uz bijedu poznatu pod imenom "opća kriza" još je ovu župu napose selo Šandrovac bilo oštećeno tučom.

Godina 1935. stoji u očekivanju sv. potvrde što se ima obaviti. Sveti će čin vršiti preuz. gosp. nadbisk. koadj. Dr. Al. Stepinac. Narod ga željno čeka, to više što u Njemu vidi ostvarenja svoje nade i želje i u rodoljubnom pitanju. Istoga svoga Natpastira drži za stalnog borca hrvatskoga naroda i na žalost samog imena "hrvatskoga" koji su ime stanoviti elementi htjeli iskorijeniti, te narod ga nije smio javno izjavljivati i mnogo trpio radi toga.

Na dan kanonske vizitacije i sv. potvrde. U Šandrovcu, 13. lipnja 1935.
Vidio: Dr. Alojzije Stepinac nadbiskup koadjutor

Dne 12. lipnja 1935. dovezao se preuz. g. Stepinac sa vlč. g. dekanom kotara bjelovarskoga Milanom Horvatom i svojim tajnikom iz V. Trojstva ovamo. Kod križa na kraju sela dočekao ga mjesni svećenik sa narodom i školskom djecom. Kratko ga pozdravio, odanle smo u procesiji otišli u crkvu, gdje se sve propisano obavilo i nadbiskup držao govor narodu. Dne 13. (u četvrtak) služio je svetu tihu misu u ½ 8 sati nadbiskup. Zatim smo otišli u školu, gdje su djeca, većinom u narodnom odijelu, čekala. Tu ga je učenik Mirko Gjipalo pozdravio:

Preuzvišeni Gospodine!

Radostan danas, svanu nam dan
Kad k nama Vi prišli ste s darima neba.
Ko trava na polju željno čeka rosu s visine,
Tak duša nam vapi za darima Svetoga Duha.

Prvi smo puta nejaki na usta nam kuma,
Kod krsta svetog prisegli vjernosti Bogu.
A druga bi zgoda, kad nebesku primismo mamu
Ponovno smo rekli: Za Boga bit će život nam cijeli.

A sada već jači u znanju, ko mali vojnici,
Mi kunemo svime, što drago nam ovdje i ondje na visu:
Da s Duhom mi svetim u borbi o živote čvrsto mi stajat
Radit i trpjet i treba li mrijet za Vjeru i Crkvu evo na tu!

Za tru Vaš i napor, za uzvrat što drugo,
No vapaji srca nam dižu se k Bogu:
Da On Vas naplati, jer ljudi ne mogu:
I dugo da bude Vam život za Boga i narod naš mio! Živio!

Ispitivanje u školi dobro je prošlo, lijepo su djeca odgovarala. Poslije toga je počela sv. potvrda. Bilo je 762 potvrđenika. Sve je u redu prešlo. Poslije podne u 5 s. išao je preuzv. još jedanput u crkvu, te se odvezao u Ciglenu.

Godine 1936. bile su u ovoj župi pučke misije. Držali su oci dominikanci Viculin i Jordan. Pomagali su i susjedni župnici. Ispovjedala se skoro cijela župa. Mislili smo sad će biti sve bolje. I bilo je jedno vrijeme - dok god nije svijetom val nemira i ubijanja zavladao. Odmah se video popuštanje u vjerskim stvarima a strah i nemir je zavladao na sve strane - mnogi su i odavle bježali - neki su i otjerani, kuće mnoge ostale puste. Strahota rata nije poštedio ni ovaj kraj - bilo je borbi i na zemlji a i u zraku.

Radi ovakvih prilika mnogo je iz ove župe otišlo naroda - za čas se naselilo drugi - da i ovi opet daju mjesto drugima - tako to ide godinama. Dakako da tko dolazi ili odlazi iz župe neprijavljuje se. Tako je vjerski rad otežan.

Godine 1946. otcijepila se filijala Sirova Katalena i pripojila Budrovcu (nova župa) tako je ova župa mnogo smanjena.

Godina 1947.

Od godine 1935. do 1947. što je sve projurilo svijetom, ono strašno ratno

ubijanje naroda nije dakako bila pošteđena ni ova župa. Mnogo i mnogo bi se dalo pisati, ali još uvijek su prilike tako, da se to ostavi na sigurnija vremena. Župna crkva je bila oštećena od bombardiranja, jedva smo nekako mogli prozore popraviti, da se služba može redovito obavljati.

Godine ove 1947. dne 24. lipnja dijelila se Sv. potvrda i to je dijelio preuzv. gosp. biskup generalni vikar Salis Sevis. Preuzv. pak nadbiskup Stepinac koji je prije ovdje dijelio Sv. potvrdu još uvijek nije na svom mjestu – na slobodi.

Radi stanja crkve i župnog stana nije se moglo ovdje dijeliti nego u V. Trojstvu.

Nakon obavljene firme upravitelj župe Adam Füstös počeo je naglo poboljevati. Njegova bolest za koju nije nitko prije znao, jer se nikada nije nikome tužio, shrvala ga je 19. srpnja 1947. Svoju svećeničku službu savjesno je vršio do posljednjeg časa. Pokopan je u Šandrovcu na župnom groblju. Uz veliko mnoštvo vjernika koji su ga silno volili, sprovodu su prisustvovala i braća svećenici, Josip Crnković, upravitelj župe bjelovarske, Mijo Poldrupač župnik u V. Trojstvu, Juraj Hanževački župnik u Cigleni, Dragutin Denačić kapelan u Kozarevcu i Petar Kaličanec kapelan u Bjelovaru.

Adam Füstös ostavio je nadarbini župe Šandrovac: jedan pisači stol, a za popravak župnog stana i crkve, što se sve nalazi u bijednomu stannju, sijena, krave i ovce, što je na dražbi prodano za 26.520 Dinara.

Od 19. srpnja službu Božju u Šandrovcu sa do 7. rujna obavljali su susjedni svećenici.

Odredbom preč. Nadb. Duh. Stola u ZGB, od 25. kolovoza 1947., broj 5504/47 imenovan je upraviteljem župe Šandrovac PETAR KALIČANEC dosadanji kapelan u Bjelovaru.

Novi upravitelj župe nastupio je dužnost 7. rujna 1947. g.

Župu sam našao u vrlo bijednom stanju, kako duhovnom tako i u materijalnom. Župu nisam mogao preuzeti po propisima "Sinode" jer nije bilo imovnika. Što se tiče same crkve, u vrlo lošem stanju se nalazi, a napose sakristija, kojoj je krov već dulje vremena prokisavao. Dao sam ga popraviti. Crkvena ura nije išla više godina, i nju sam dao popraviti, a novac za popravak ure namiren je iz crkvene blagajne. Uru je popravljao Milan Majdak za 2700 Din.

Misna odijela bila su sva u takvom stanju da se u njima nije dolikovalo obavljati službu Božju. Na moju molbu Preč. Nadb. Duh. stol poklonio nam je 6 misnih odijela. Sakristiju bi trebalo temeljito popraviti izolirati protiv vlage. Ograda oko crkve trebala bi popravke, jer je za vrijeme rata djelomično porušena. Orgulje su neuporabive već više godina. Stručnjak za orgulje ustanovio je da je potreban cijeli novi mijeh, čišćenje i popravak pojedinih svirala. Podnio sam i molbu Vjerskoj komisiji preko Preč. Nadb. Duh. Stola za doznaku za kožu, no do sada niti odgovora. Prozori u tornju kod zvonova trebali bi temeljiti popravak.

Što se tiče župnog stana, našao sam ga u takvom stanju da u njemu nisam mogao ni stanovati. Župni stan je bio uništen nešto od ratnih operacija a po izkazu ljudi najviše radi nereda i nepažnje.

U rujnu 1947. cijeli je stan prekriven, izmijenjene neke grede i rogovi. Obavljeni su i neki nužni zidarski popravci u nutrini zgrade, popravljena 2 plafona koji su bili porušeni. Uspjelo je nabaviti i nešto stakla za prozore, koji su bili 90% bez stakla. Kuhinju sam dao previdati, jer je bila prevelika, a na taj način sam dobio smočnicu koje do tada nije bilo.

Župni ured našao sam u takvom neredu, da se ne da opisati. Arhiv, knjižnica i drugi spisi sve je ležalo po podu u prašini i smeću. Od namještaja našao sam jedan ormar, 1 pisači stol (poklon Adama Füstösa) 1 stolac, 1 pisači stojeći stol, i 1 zidnu mapu Nadb. Zagrebačke iz g. 1822. Blagajnički dnevnik nije bio vođen preko 20 godina. Knjige (Maticice) prelaznika nema, a ni matice potvrđenih, knjige navještaja i oglasa također nije bilo.

Gospodarske zgrade trebalo bi popravka a napose prekrivanje. Plotova (ograda) oko dvorišta i vrtova ili ih nema ili su porušeni. Bunar je zamuljen, voćar zapušten i

djelomično posijećen. Altarijski vinograd zapušten (površina 843 metar četvornih). Nadarbina je prije agrarne reforme imala 23 jutra 1467 čv. Župi je ostavljena 17 jutara 567 čv. plodnog zemljišta i 1 jutro 769 čv. neobradivog. Ta zemlja je nadarbinska, a altarijska zaklada imade 843 čv., sadanji župski vinograd. Agrarna reforma uzela je 5 jutara i 111 čv. Prema tome župa imade 2 j. i 84 čv. oranice, 782 čv vrta, 582 čkv voćnjaka, 13 j. 1004 čkv livada, 839 čv šikare, 497 čv neobradivog.

Dne 28. rujna 1947. obavljena je procesija Presvetog Srca Marijina u Doljane i obavljen blagoslov Raspela, koji je obnovio Ivan Saraja. Raspelo je postojalo i od prije, ali se uslijed starosti srušilo. Blagoslov Raspela obavio je upravitelj župe dozvolom Preč. Nadb. Duh. Stola izdanom 24. rujna 1947. pod br. 5067/47.

Listopadske pobožnosti uvedene su 1. listopada. Svaki dan je u lijepom broju dolazio na pobožnost.

Petog listopada obavljena je proslava 50 godišnjice smrti Sv. Male Terezije.

Prvom nedjeljom uvedene su dnevne mise "Zornice".

Prvom nedjeljom mjeseca listopada započelo se sabiranje za sjemeništa i za potrebe nadbiskupije.

Za Božićne blagdane uveo sam blagoslov kuća, koji nije ovdje obavljen kroz 22 godine. Narod je primio sa radošću i veseljem. U cijeloj župi blagoslov kuća nisu primile 4 kuće.

Župska nadarbina za 1947. imala je platiti 23.400 Din. Porez je podmiren. Upravitelj župe u ime dohodaka oporezovanja za pola godine su 135 Dinara.

U jesen dao sam zasaditi u voćnjaku 3 jabuke, 3 kruške, 2 trešnje, 3 marelice, 2 cijepljene breskve, 6 bosanskih šljiva, 4 oraha i 35 šljiva različitih vrsta i 6 bresaka.

U godini 1947. rasprodao sam narodu Krunica, molitvenika i ostalih devacijanalija za preko 50.000 Dinara.

Od 7. 9. – 31. 12. podijeljeno je 570 svetih pričesti.

U Šandrovcu 31. prosinca 1947.

Petar Kaličanec

Godina 1948.

Prvim petkom u mjesecu veljači uveo sam pobožnost devet prvih petak u čast Srca Isusova. Odaziv je lijep za prvi početak (preko 100 osoba obavlja pobožnost). U Korizmi uveo sam pobožnost sv. Križnog puta dva puta u tjednu u petak i nedjelju. Svake nedjelje u Korizmi poslije podne uveo sam Korizmene propovijedi.

U proljeće dao sam očistiti sve živice na župskoj zemlji. Neke su živice bile široke i do 10 metara. Šikaru (akaciju) dao sam posvema isijeći, jer je bila vrlo zapuštena, da može porasti nova.

U livadi Filipanki dao sam posijeći 4 hrasta i dao ih spiliti na štafle za ogradu župnog dvorišta i vrtova. Drot za ogradu vrta kupljen za crkven novac. Daske i štapove darovao je narod. Jedan dio plotova radio je narod, a jedan na žalost morao je sam upravitelj župe. Zid između farofa i uličnih vrata dao sam o svom trošku postaviti.

U mjesecu svibnju dao sam očistiti bunar za 1200 Dinara.

25. I. obavio sam blagoslov novog groblja u selu Ravneš, koje su kupili od Slavka Sabolović. Blagoslov groblja i Križa na groblju obavljen je po dozvoli Preč. Nadb. Duh. br. 565/od 24. I. 1948. Groblje nosi ime sv. Ane prema želji naroda. Blagoslovu prisustvovalo mnogo naroda, a i lijepi broj pravoslavaca. Tom zgodom održana im je prigodna propovijed.

Vidio 14. VI. 1948. Jos. Crnković v. d. rek.

Proljetos popunio sam vinograd, zasadivši 60 cijepova, koje mi je darovao g. Miroslav Svoboda iz Tomaša, 28 cijepova sovinjona i 32 cijepa graševine. Ujedno sam dao cijepiti oko 30 divljaka. U mjesecu veljači puklo je zvono "Srca Marijina". U mjesecu svibnju dali smo ga prelijevati u Zagrebu kod tvrtke Kvircu Lebiš. Trošak

prelijevanja, dodatak sirovine, otprema zvona u tvornicu i iz tvornice i postavljanje u toranj, iznosio je 27.053 Dinara. Novac je namaknut iz doprinosa župljana. Sabiralo se na dobrovoljnoj bazi. Zvono je teško 300 kg, jaram 62 kg. a bat 15 kg. Zvono je ponovno saliveno u čast Srca Marijina.

Zvono je svečano blagoslovljeno i postavljeno u toranj 20 lipnja, prigodom zavjetnog Vidovskog proštenja. Zvono je blagoslovio i održao prigodnu propovijed prečasni g. Dr. Janko Penić, kanonik Zagrebački, također odslužio i svečanu sv. Misu uz asistenciju vlč. gg. Mije Poldružača, žpk iz V. Trojstva i Antuna Markova upr. ž. iz Budrovca. Blagoslov zvona i proštenju pridošla je vrlo mnogo naroda kako iz same župe tako i iz okolnih župa. Računi i spisi u vezi sa zvonom nalaze se u župskom arhivu pd. br. 105/1948.

14. lipnja župu je posjetio vršioc dekanskih poslova vlč. g. Josip Crnković, upr. župe Bjelovar. Tom zgodom obavio je pregled župe i ispit djece iz vjeronauka. Djecu sam sakupio u crkvi jer u školu ne smijem polaziti, budući mi je katarski narodni odbor iz Bjelovara zabranio polaziti u škole.

Od 1. lipnja kako je uslijedila zabrana za posjećivanje škola Katehizaciju djece obavljam svake nedjelje u crkvi.

12. svibnja poveo sam župljane u proštenište M.B: Bistrice. 22 godine polazili su sami na sveti put tj. bez svećenika. Pošlo nas je preko 500.

5. lipnja obavljena je zavjetna procesija u čast sv. Florijana.

27. lipnja pošao sam na susjedstvo - župu V. Trojstva a u selo Vrbicu na blagoslov novog zvona.

25. srpnja bila misa u ravnešu na groblju u čast sv. Ane zaštitnice groblja dozvolom Preč. Nadb. Duh. Stola br. 4147/48.

Dne. 26. srpnja oko pola 5 h. silan ciklon srušio je do temelja župni štagalj. Ujedno bura je na crkvi otkrila Križ, te tako zakisava crkva. Taj dan od bure stradalo je u selu više kuća i gospodarskih zgrada.

Na poticaj upravitelja župe a doprinosima župljana nabavljen je još jedno zvono. Tako da u tornju sada imademo zvona i to: Veliko Srca Isusova, Srednje Srca Marijina, Malo Svetog Josipa i cinklek M.B: Bistričke.

Novo zvono blagoslovio je upravitelj župe Petar Kaličanec uz asistenciju vlč. g. Antuna Markov upr. župe Budrovac i č. g. ... To novo Zvono teško je 184 kg. a stajalo je sa montiranjem i stalkom 38.367. Novac je namaknut dobrovoljnim prinosima župljana. Dozvolu za blagoslov zvona podijelio Preč. Nadb. Duh. Stola Zagreb br. 4882/48. Spisa u vezi sa zvonom pod br. 135/48.

U mjesecu rujnu dao sam prekriti gospodarske zgrade, a na tavan župnog stana nabavio sam dva staklena prozora.

Sada kad imademo četiri zvona, sa crkvenim odborom odredili smo kako se imam zvoniti sa svojim zvonima i kada prema slijedećem zapisniku.

ZAPISNIK

Sastavljen u župnom uredu u prisutnosti upravitelja župe Petra Kaličanec crkvenog odbora Nikole Hajtića i Josipa Gašparec. Od danas se ima zvoniti ovako sa crkvenim zvonima:

Veliko zvono Srca Isusova: Pozdravljenje u oči nedjelja i Blagdana i na same blagdane. Uvijek kad se zvone rožnji, na sprovodu i prigodom procesija, i kad se pozvanja treći put za misu.

Srednje zvono Srca Marijina: pozdravljenje svaki radni dan, kad se zvone rožnji za mrtve, na procesijama i kad se zvoni za Misu drugi put.

Malo zvono Svetog Josipa: Svaki radni dan na Misu i to 15 minuta prije početka mise. Svako dan poslije pozdravljenja na večer. Svaki puta kad se zvone rožnji za mrtve i kad se pozvanja treći put na misi i kad se zvoni na sprovod i procesije i rožnje za djecu.

Cinklek M. B. Bistričke: Navješćuje smrt pokojnika i to: za muške tri puta a za ženske dva puta.

U Šandrovcu dne 19. rujna 1948.

U mjesecu listopadu obavio sam župni popis stanovništva. Tom zgodom ustanovio sam slijedeći broj duša po selima:
Šandrovac 1376
Jasenik 208
Pupelica 306
Lasovac 615
Ravneš 152
Kašljevac 198
Ukupno: 2855

Tom zgodom napravio sam novi „Status animarum“ i to svako kućanstvo na posebnu tiskanicu i svako sam selo metnuo u posebni fascikl, a selo Šandrovac po ulicama.

Ove sam godine poslao nove imovnike na odobrenje Nadb. Duh. Stolu u Zagreb. Imovnika novih nije bilo već tamo od vlč. g. Jurja Dolenca.

U mjesecu rujnu na bunar (zdenac) dao sam napraviti vratila i s jedne strane od vrta bunar zatvoriti.

Ove godine ustanovljeni su za svako groblje novi odbori i vode se imovnici i blagajna, i u te odbore izabrani su:

Za groblje Šandrovac – Jasenik: Josip Gašparac i Nikola Hajtić

Za groblje Pupelica: Josip Murtić, Ivan Pavlović i Antun Kolarević

Za groblje Lasovac: (?)

Za groblje Ravneš: Mijo Sobol, Andrija Cupan i Petar Kos

Za groblje Kašljevac: (?)

Kao i lanske godine svaki dan u mjesecu prosincu bile su zornice, koje je narod posjećivao u lijepom broju.

Za vrijeme Božićnih blagdana obavio sam blagoslov kuća. Narod me je vrlo lijepo dočekivao.

U godini 1948. rodilo se na teritoriju ove župe 58 djece. Vjenčanih je bilo 43 para a umrlih 56.

U godini 1948. bilo je podijeljeno 3423 svete pričesti, providirano je bilo 56 bolesnika. Sabiranje za sjemeništa uspjelo je sa 57,7 %. Župna nadarbina za g. 1948. platila je ? Din poreza.

Upravitelj župe u ime svoje službe platio je 1176 Din poreza.

Godina 1949.

Stanje duša početkom ove godine bilo je 2855.

29. 2. na poklade obavili smo klanjanje kroz jedan sat, da tako dademo naknadu Isusu u presvetom Sakramantu za psovke i svetogrđa. Pohod je bio vrlo lijep, a crkva je bila dupkom puna.

U Korizmi svaki petak i nedjelju obavljali smo Križni put.

Sedmog (7.) III. pošao sam na ukop vlč. g. Mihovila Kedmanca ž. u m. Pokopan je u gradu Bjelovaru na župnom groblju.

13. 3. obavljen je kod poldanje svete mise Te Deum. za Svetog Oca Papu XII.

5. IV. obavljena je velika Korizmena ispovijed. Narod se odazvao u lijepom broju.

7. IV. obavljen aje sveta ispovijed staraca i siromaha u kapelici sv. Vendelina. u Donjem Lasovcu. Dobio sam dozvolu od Preč. Nadb. Duh. Stola pod br. 4468/49 da mogu u toj kapelici služiti svete mise. Sadanji vlasnik kapelice Sv. Vendelina predao je tu kapelicu na uporabu čitavoj župi. U tu svrhu dne. 23. X. 1949. prigodom proštenja sv. Vendelina izabran je posebni odbor kapelice i to 2 Hrvata, 2 Mađara i to Janoš Šubić, Mato Debeljak, Juraj Horvat i Josip Česi. Što se tiče gruntovnog prenosa obaviti će se čim budu za to pogodne prilike. Prema tome vlasnik kapelice od sada jest župna crkva Bl. Dj. Marije od Pohoda u Šandrovcu.

8. V. obavljena je zavjetna procesija u čast sv. Florijana.

19. VI. održana zavjetna proštenja u čast sv. Vida. Za to zavjetno proštenje podijelio je prečasni Nadb. Duh. Stola pod br. 1082/49 od 25. II. 1949. dozvolu da se smije na nedjelju u koju se održava proštenje služiti jedna tiha i jedna pjevana sv. misa o blagdanu, uz komemoraciju i zadnje evanđelje nedjelje.

Na blagdan Presvetog Srca Isusova obavljena je zavjetna procesija.

Na nedjelju prije sv. Ane služena je sv. misa Poldanica u Ravnešu na groblju sv. Ane, dozvolom Preč. Nadb. Duh. Stola br. 3590/49.

14. VI. župu je pohodio vršioc dekanskih poslova preč. g. Josip Crnković i tom zgodom obavio vizitaciju.

30. VII. obavljeno je klečanje. Raspored klečanja vršio je po ulicama i selima. Od 5-6 sati na večer svi smo zajednički klečali i davali zadovoljštinu za grijeha i uvrede nanesene Isusu u Presvetom Oltarskom sakramantu.

Ove godine ponovno je uspostavljeno susjedstvo sa župom Kozarevac i župom Ciglena. Prema tome ova župa sada ima susjedstva sa ovim župama: V. Trojstvo, Budrovac, Kozarevac i Ciglena. Na žalost braća u N. Rači i V. Pisanici uskraćuju susjedstava ovoj župi i ako su nekad postojala.

Ove godine pred pobožnosti u čast Srca Isusova uvedena i i pobožnost u čast Srca Marijina, spojena sa pobožnošću za svećenički podmladak svake prve subote u mjesecu.

2. X. na blagdan sv. Anđela čuvara obavljena prva sveta pričest. Pričestilo se 26 djece, umjesto 71 dijete. To je uslijed toga jer nisam smio polaziti u školu. No do konca 1949. pričestila su se sva djeca, jer sam u jesen ponovo dobio dozvolu da smijem polaziti k djeci u školu. Polazak djece na vjerouauk u svim školama ove župe jest 100%.

Ljudevit Rengel bivši župljanin ove župe iz Lasovca, poslao je iz Amerike župnoj crkvi na dar jedno komplet zeleno odijelo.

Ove godine nabavljeni su 5 pari roketa za ministrante, dva para zelenih i 2 para ljubičastih odijela za ministrante. Platno za rokete i odijela darovale su dobre župljanke, a sašile dobrovoljno Marija Sekelj i Barbara Ileković. Platno za odijelo dao je pofarbat Ivan Kaličanec o svome trošku.

Stalak za uskrsne svijeće poklonio je brat sadanjega upravitelja župe Ivan Kaličanec iz Bjelovara.

15. X. održana je Korona u Bjelovaru.

Ove godine dali smo popraviti prozore na tornju kod zvona, trošak je iznosio 11000. Novac namiren iz crkvene blagajne.

Za budući novi župni štagalj nabavljena sva potrebna nova građa, ispilena i istesana. Nabavljeno 10 metri vapna i 10 kg čavala. Sve čeka spremno za gradnju. Sav trošak za nabavu izradbu materijala namiren je iz crkvene blagajne.

Župnu nadarbinu u ovoj godini pritisle su teške nevolje kao i sav narod. Podavanja državnim vlastima kako u porezu tako i u naravi tako su velika da se to neda podnosi. U godini 1949. nadarbina uz dozvolu preč. Nadb. Duh Stola br. 3025 od 17. lipnja 49. predata je mjesnoj ekonomiji na uživanje 9 jutara i 166 čhv. i to ove čestice livadu zvanu Spašnik u cijelosti, livadu Berek u cijelosti, livada Gradina u cijelosti i livadu Zalivatke u cijelosti. Sada nadarbina uživa 6 jutara i 1296 čhv. obradive zemlje. Na tih 6 jutara i 1256 čhv. plaćen je porez akontacija 5.000 Din. predana državi u naravi: 190 kg. goveđega mesa, 45 kg. svinjskog mesa, 26 kg. pšenice, 10 metri krumpira, 150 kg. kukuruza, 350 kg. sijena, 50 kg. slame, 5 kg. masti, 8 kg peradi. Koncem 1949. g. na teritoriju našeg dekanata bili su ovi svećenici: U Bjelovaru: Josip Crnković upr. župe i vršioc dekanskih poslova
Josip Ladika, kapelan

U Vel. Trojstvu: Mijo Poldručić župnik

U Šandrovcu: Petar Kaličanec upr. župe

U Cigleni: Josip Igrec župnik

U Nevincu: Josip Žalac upr. župe

U Kapeli: Dionizije Mimica upr. župe
U N. Rači: Vilim Gutvald župnik
U Vel. Pisanici: Juraj Vlahovac župnik
U Vel. Grđevcu: Slavko Šedi upr. župe

.....
(Od godine 1950. do 1985., u vrijeme župnika *Petra Kaličanca* spomenica je pisana vrlo površno i vrlo nečitko. Prilikom kanonske vizitacije od 17. kolovoza 1980. koju je obavio *Franjo Kuharić* navedeno je da treba nastaviti pisati spomenicu, dok je *Duro Kokša* 21. srpnja 1985. dodao da bi trebalo pisati malo opširnije. Usprkos tome možemo doznati dosta podataka iz tog razdoblja. Tako se navodi da su župljeni 1953. počeli sakupljati novac za obnovu župnih orgulja izgrađenih 8. prosinca 1887. Do 30. srpnja 1953. one su i obnovljene i blagoslovljene. Iste godine je popravljen zid oko crkve kojega su srušili *Nijemci* u vrijeme rata. Župnik *Kaličanec* je iste godine trebao ići u zatvor radi nepoznatih razloga, međutim uspio se izvući i umjesto u zatvor otišao je nakratko u vojsku. 1954. godine održala se u Šandrovcu sjednica sa proširenim odborom za elektrifikaciju mjesta, a struja je dovedena u mjesto naredne godine. 1957. godine obnovljen je i obojan zvonik crkve, te ograđeno groblje. *Kaličanec* je zabilježio da je 1960. umro kardinal *Alojzije Stepinac*, a za 1962. godinu navodi da župa ima 726 kuća i 1599 duša. Za 1965. godinu navodi da su sagrađene stube od južne strane do crkve, a platilo je selo i općina. Za 20. travnja 1969. godine zabilježio je *Kaličanec* da je pao "obilan snijeg i nije načinio štetu". Iste godine, od 1. lipnja počelo je sakupljanje novaca za popravak crkve. Naredne godine izrađena su željezna vrata na ulazu na groblje, a 2. studenoga blagoslovljen je novi križ na groblju, te je započeto uređivanje grobova svećenika/župnika na groblju u Šandrovcu.)

„...1989/1990.

Izgradnja kapelica u Lasovcu i Jaseniku

Odmah po dolasku u župu, uočio sam u Lasovcu jednu staru, veoma trošnu kapelicu. Posvećena je bila sv. Vendelinu. Kada sam prvu put ušao u nju, čovjek iz susjedstva me je upozorio da pazim da mi ne padne nešto na glavu, od velike trošnosti. Međutim, nije samo kapelica izgledala jadno, već i u narodu se osjećala potreba za Bogom i redovitom liturgijom, što uopće nisu imali, prije svega radi udaljenosti od crkve u Šandrovcu (9 km), a s druge strane stvorila se i navika da se nedjeljom neide u crkvu. Albanci, koji su doselili u Lasovac iz Kosova Polja, nekoliko obitelji i to katoličkih, odlazili su nedjeljom u Bulinac na misu, što je također bilo daleko, ali još uvijek bliže nego u Šandrovac.

Prvi korak u obnovi bio je kontakt s ljudima. Tako sam, zahvaljujući automobilu, od 1. listopada 1989. pa nadalje, redovito davao sv. misu u Lasovcu u onoj trošnoj kapelici. Iz početka nije bilo previše ljudi, no, kako su nedjelje odmicali, i kapelica se je ispunjavala. Nagovarao sam ljudi da napravimo novu, jer ova je i mala i trošna.

Jednoga sa dana sazvao sastanak sa muškarcima, koji su bili zainteresirani za izgradnju kapelice. Odlučilo se da se usprkos velikoj novčanoj svoti, krene u akciju izgradnje, čemu je pripomogao Pavao Rengel, koji je dopustio da se kapelica proširi u njegovo dvorište, i zauzeo se u svojoj radnoj organizaciji za sav građevinski materijal, da se dobije na kredit.

Nakon blagdana Svi Sveti 1989. g. počela je akcija nabavke materijala, te rušenje kapelice i sa gradnjom nove. O tome su bili obaviješteni svi stanovnici Lasovca, i to pismom. Neki su se lijepo odazvali i na posao i novčano pomagali, tako da se je ubrzo stvorila takva klima u kojoj se je htjelo brzo napraviti i dobro napraviti. Već za Božić te iste godine, imali smo polnoćku u novoj kapelici, doduše nedovršenoj, ali je bila pod krovom i zatvorena. Iduće godine 12. svibnja 1990. bila je konačno posvećena uz veliko sudjelovanje mnoštva. Posvetio ju je preč. dekan Josip Kopjar, župnik iz Nevinca. Dimenzije su joj 4,5 x 6 m i plus toga ima balkon, tako da dok je puna, u nju može ući 120 ljudi. Sagrađena je na temelju stare, pa je posvećena isto

svetom Vendelinu (Vendelu). Redovite nedjeljne mise, uvelike su podigle vjerski život u tom kraju župe. Sada idu i oni u crkvu, koji su zbog udaljenosti i loših navika, nedjelju pretvarali u radni dan. Neka i to bude Bogu na slavu!

Glavni suradnici u izgradnji kapelice u Lasovcu su slijedeći: Mile Čudina, Jandro Somunja, Petar Haleuš, Ivan Haleuš, Josip Ćuk, Petar Kovač, Mato Sabadžija, Ivo Sabadžija, Pavao Rengel i Vua Krasnići.

Izgradnja kapelice sv. Florijana u Jaseniku

U izgradnji ove kapelice, krenulo se je već sa određenim iskustvom koje smo imali u izgradnji kapelice u Lasovcu. Tako da smo često znali za vrijeme izgradnje, iz Jasenika odlaziti u Lasovac, da razriješimo neke građevinske poteškoće.

Ova kapelica je napravljena na mjestu gdje je stajalo raspelo i to u sredini sela, na imanju Horvata. Raspelo je u Jaseniku podignuto već s početka stoljeća, ali je bilo posve drveno. 1936. godine bilo je obnovljeno, i postavljeno na mjesto kuda sada prolazi cesta za Šandrovac-Kloštar P. Jasenčani su oduvijek željeli sagraditi nešto više od raspela, u čast sv. Florijana, koji je od kraja 19. st. bio glavni zaštitnik sela, budući da je njegovim zagovorom selo zaštićeno od velikoga požara. Tako su negdje 1969. godine, kada je kroz Jasenik građena cesta, htjeli mještani podići makar malu kapelicu, prije svega zato, jer se raspelo moralo pomicati u dvorište spomenute obitelji Horvat, a kada se već pomiče, mislili su mještani, neka se onda u čast sv. Florijana podigne i nekakva kapelica. Vođeni tom idejom, neki su mještani počeli skupljati novac za potrebe izgradnje. Nije se, naravno, mislilo na nekakvu veću građevinu, nego na nešto manjega opsega. Međutim, kako je državna ideologija - ateizam - bio dosta jak, komunisti su spriječili daljnje sakupljanje novca, i sakupljeni novac, morao se vratiti. Bio je to i veliki neuspjeh, a i poniženje onima koji su novac morali vraćati. Ipak se je nešto moralno napraviti pa su raspelo premjestili iz ceste u dvorište, gdje su Jasenčani svaku godinu slavili sv. Florijana. Tom je zgodom dolazio šandrovački župnik i održao im je sv. misu, a Jasenčani su za uzvrat župniku obrađivali vinograd. Taj je običaj bio i lijep i koristan. Novost je u tome što je raspelo dobilo novi položaj, i sagrađeno je od betona, a ne više od drveta.

U travnju mjesecu, 1990. godine, u dogovoru sa župnikom mještani su počeli planirati izgradnju kapelice. Potaknuti primjerom Lasovca, počeli su izgradnju, na onom mjestu u selu, gdje se nalazilo betonsko raspelo. Kako raspelo nisu, zbog težine, mogli pomaknuti s mjesta, skinuli su Corpus i raspelo zabetonirali u temelje kapelice. U to vrijeme, još su na vlasti bili komunisti, pa su se ljudi bojali, da gradeći bez dozvole države, može doći do komplikacija. Na inicijativu župnika, u to ime napravili su svoju IZJAVU, u kojoj piše, da zbog finansijskih poteškoća oni odlučuju graditi kapelicu u svom selu, bez dozvole države. Tu izjavu su potpisali svi gospodari sela, pa je izgradnja mogla početi.

U veoma kratko vrijeme točnije 12. svibnja 1990. godine, na kapelicu u Jaseniku je bio stavljen krov. Bio je to isti dan, kada se u Lasovcu posvećivala kapelica. 13. svibnja, Jasenik je proslavio sv. Florijana sa sv. misom u svojoj, novoj kapelici, još doduše bez vrata, prozora i tornja, ali pod krovom. Bila je to velika svečanost i novi poticaj za daljnje poslove.

Kao što kaže stara latinska poslovica "per aspera ad astra" tako je i ta kapelica preko još mnogih poteškoća i odricanja dobila svoje pravo "ruho" i bila je posvećena 7. listopada 1990., uz ogromno prisustvo naroda. Jedna je procesija s narodnim nošnjama i preko 150 ljudi došla u Jasenik iz Šandrovca, a druga iz Podравine, ne manje lijepa i sa isto toliko ljudi. Podravska je procesija došla na čelu sa Brankom Predragovićem, koji je za tu zgodu napravio kip sv. Florijana od gipsa. Kapelicu je posvetio dekan preč. Josip Kopjar župnik iz Nevinca, a bio je prisutan i "kum" kapelice vlč. Josip Pavetić župnik iz Velikog Trojstva. Častan uzvanik je bio i bjelovarski gradonačelnik i predsjednik općine Bjelovar gosp. Stanko Pavlić. Tom se prilikom posvetilo i novo zvono u čast sv. Ani, a kuma zvonu bila je farofska domaćica (već 40 god.) Ana Feber. Najzaslužniji za kapelicu su: Ivan Horvat, obitelj Horvat - Moslavec, Ivan Kolar i još mnogi mještani. Bogu na slavu!

Uređenje unutrašnjosti crkve.

Kao sve ostalo, tako je i crkva, pogotovo iznutra trebala svoju obnovu. Najprije smo odstranili lijepu pričesnu ogradu. Jedan dio darovan je kapelici u Lasovac, kao ograda na balkonu, a drugi je poklonjen, za istu svrhu, kapelici u Jaseniku. zatim se je crkva iznutra morala okrečiti, barem stupovi i plohe do prozora, jer su bile uništene od vlage. Gotovo istovremeno, krenulo se na uređenje svetišta, koje je bilo prilagođeno predkoncilskom načinu liturgije. Oltar je doduše bio okrenut prema narodu, međutim stajao je na drvenim panjevima, koji su bili prekriti tepihom, tako da nisu bili uočljivi. Visina oltara, nije odgovarala normalnoj visini, koja se inače predviđa (120 cm) nego je zbog toga što je stajao stepenicu niže, bio veoma nizak (oko 80 cm). On je možda odgovarao mojem dragom predčasniku vlač. Petru Kaličancu, koji je bio niska rasta, ali meni nije, premda nisam ni ja previsok (179 cm).

Odlučeno je da se cijelo svetište ukusno izbetonira i primi današnji oblik. Veliku je ulogu odigrao u tomu zidar Marko Bedeković, koji je uz ostale (nas) radnike animirao posao. Time se je dobila potrebna visina oltara, na istoj razini širina svetišta, što je uvijek potrebno, bilo kod koncelebriranih svečanih misa, bilo kod programa koji su u crkvi prigodom raznih svetkovina davani.

Okrećena i sa uređenim svetištem, crkva je dobila novi izgled. To ne znači savršen, ali mnogo bolji od prijašnjeg. Klupe su u crkvi posebna priča. Stare su i prilično trošne. Međutim, one stvaraju još jedan dodatni problem. Stajale su, naime, u dnu crkve, tako da su smetale svima koji su išli na sv. ispunjavaju. Vlač. Juraj Oštarjaš, koji je dolazio iz župe Velika Pisanica u vrijeme dok nisam došao ja, a stari je župnik već umro, on je te klupe pomaknuo posve naprijed, skoro do svetišta, tako da su zakrčile prolaz onima koji su se htjeli pomoliti kod oltara Žalosne Gospe. Kada sam došao ja, taj smo problem rješili kompromisom. Prepilili smo klupe na polovicu i dio gurnuli iza oltara Žalosne Gospe, a dio ispred, tako da se može i do oltara i do ispunjedaonice. Zatim smo raznobojne i raznodimenzionalne i često prljave jastučice za sjedenje, zamijenili novim sjedalicama. Na slavu Božju!

Godina Gospodnja 1991.

Nakon 5 godina kapelanske službe u župi sv. Pavla Zagreb - Retkovec, imenovan sam dekretom zagrebačkog nadbiskupa upraviteljem ove župe. Moj svećenički poziv započeo je u vrijeme služenja vojnog roka iza prve godine Bogoslovije u Zagrebu. Odgoj koji sam stekao u obitelji svojih roditelja, koja broji još jednog brata i dvije sestre u župi Mačkovac, gdje je u odličnim godinama za izbor zvanja službovao vlač. Stjepan Račić. Nakon ministrantske službe, susret sa Dječačkim sjemeništem na Šalati - Voćarska 106. u Zagrebu, odredio je put ka svećenstvu.

Za svećenika sam zaređen na Petrovo 1986. god.

U Šandrovac dolazim iza svećenika Nikole Havliček, nažalost on je svojevoljno napustio svećeničku službu.

U vrijeme službovanja mojeg predhodnika oživila je župa u duhovnom i materijalnom pogledu. Dolazim u župu gdje su nade o mladim svećenicima i njihovo zauzetosti, u ovo nešto povoljnije vrijeme za Crkvu, na velikom ispitnu. Susret sa Šandrovcem dogodio se 23. kolovoza 1991. god. Svećenika nije bilo, kao redovitog upravitelja, već oko pola godine, a i svećenici privremeni upravitelji vlač. Juraj Oštarjaš i vlač. Josip Pavetić iz Velikog Trojstva primjećuju promjene u načas ponovno oživjeloj župi. Crkva je na jednom kraju otkrivena, župna kuća i dvorište zapušteno i obrasio. Stari župni dvor je dotrajao, njegov nepovoljni položaj ispod ceste, sakuplja svu vodu i vlaži.

Kroz mjesto Šandrovac, koji je župno središte prolazi plinofikacija. Plin je povučen i do Crkve. Moji svi suradnici i pomagači u toj iza postavljanja linija na crkvu, drugoj akciji jesu Alojzije Lovrak, Ivan Blažeković i Zvonko Radonić.

Ljudi su zaokupljeni svojim poslovima, u jesen kada su berbe vinograda crkva je gotovo prazna.

Započeo je i rat. Hrvatska je napadnuta od Srba i bori se protiv ropstva koje joj

je nametnuto u bivšoj Jugoslaviji. Komunističkom sistemu je došao kraj, ali osjećaj Hrvatske ovdje se ne ispoljava.

U društvenom domu u Šandrovcu okupljeni su mladi vojnici, slabo naoružani. Došli su dva dana iza mene u Šandrovac. Već prve večeri došli su na večernju sv. misu. Bio sam veseo, osjećao sam da u ovom, za mene, nepoznatom okruženju i mentalitetu mješanog stanovništva događa ugodna novost. Za boravka u Zagrebu zadnjih godina osjetio sam bilo Hrvata - sloga, oduševljenje zbog sloma komunizma.

Naši vojnici traže sv. krunice, da ih štite stavljuju ih oko vrata. Nakon čišćenja starog župnog dvorišta, sa tim mladim ljudima gledao sam i u budućnost ove vjerujem, po pričanju kolega svećenika najteže župe u Zagrebačkoj nadbiskupiji. Je li doista Šandrovac na kraju svijeta?
Ne, ima tu dobrih ljudi...

Ne, ima tu dobrih ljudi...

1000

Ova godina je Sveta (jubilejna). Proglašen
je još takovom d. Otar Šopa Leon 13 na
jam badnjak prošle godine t.j. 24. prosinca
1899. Traje do 24. prosinca 1900.

Dne 3. srpenja otvorena je nova pruga
Bjelovar - Virovitica - Gospić.

video de q. lponja 1923

ZAPISNIK

*Detalj iz župne Spomenice župe
Pohođenja BDM u Šandrovcu sa ovjerom i
potpisom nadbiskupa zagrebačkog
Antuna Bauera prilikom posете
Šandrovcu 9. lipnja 1923. godine. Desno:
prva stranica zapisnika prilikom kanonske
vizitacije u župi Šandrovac iste, 1923.
godine. U župnom arhivu u Šandrovcu.*

ZAPISNIK

***Status animarum
ili Stanje duša
župe Pohodenja
BDM Šandrovac
od 1863. do 1877.
(pregled s
dopunama
do 1980. godine)***

Status animarum župe Šandrovac iz 1863. godine. Šandrovac kućni broj 1 - obitelj Demerec (Demerac). Str. 2.

U ovaj prvi sačuvani, a vjerojatno i prvi ispunjeni *Status animarum* ili *Stanje duša* koji je pisan od 1863. godine upisano je preko 110 kućnih brojeva rimokatoličkih obitelji sa područja današnje župe Šandrovac (bez *Sirove Katalene*). Šandrovac je upisan kao "Pagus Šandrovec". Ovaj *Status* je posljednji put popunjeno 1877. godine. Kasnije su bili izrađeni noviji, a sačuvana je samo jedna knjiga koju je početkom 20. st. počeo pisati župnik Juraj Dolenc (zadnji upisi podataka potjeću iz 1982.). Čini se da je odlično bio izrađen *Status animarum* (prepisan neki stariji i dopunjeno) 1948. (kada je i sam župnik Petar Kaličanec upisao u *Spomenicu župe* da je nanovo izradio novo "stanje duša" na zasebne tiskanice i svako selo stavio u zaseban fascikl - naselje Šandrovac je složio po ulicama i također stavio u zaseban fascikl), ali danas ne znamo gdje se nalazi. Isključivo prema matičnim knjigama danas je gotovo nemoguće korektno načiniti lozu određene obitelji. Stoga je ova knjiga *Status animaruma* od izuzetno velike važnosti za povijest Šandrovca, a nadasve obitelji sa područja cijele općine ili župe Šandrovac, jer su u stvari osnova.

Osim toga prema ovom *Status animarumu* (1863. - 1877.) vrlo se lako može vidjeti koje su obitelji i kojeg prezimena živjele na području današnje šandrovačke župe ili općine tijekom oko prvih 90 godina 19. st. Neke danas više ne postoje (ili ne žive na ovom prostoru), a nakon tog vremena pojavile su se nove (doseljavanjima, ženidbama ili udajama i sl.). U ovom prikazu kod svakog prezimena dodani su poznati osnovni podaci o porijeklu prezimena, pojavi u matičnim knjigama, ili rasprostranjenosti i sl. *Stanje duša* koje se upisuje od početka 1900-ih godina i koje sačuvano za područje cijele župe ima ukupno 533 ispisane stranice. Za razliku od starijeg, spomenutog *Statusa* u ovom nisu upisivani kućni brojevi po logičnom slijedu, već su dopunjavani kako je koji dio obitelji zasnovao novu obitelj i koja je dobila novi kućni broj. Zbog toga je teško pratiti podatke. To je razlog da je na kraju ovog dijela dodan popis obitelji (prezimena) po abecedi sa pripadajućim kućnim brojevima. Uvidom u sačuvane knjige *Status animaruma* ovim će se načinom iste na jednostavniji način u budućnosti i po potrebi moći koristiti.

Navedene dvije knjige *Status animaruma* čuvaju se u arhivu župe *Pohoda BDM* u Šandrovcu, kao i njihove digitalne preslike. Prepisati sve podatke iz ovih knjiga (ili objaviti faksimile) danas ne bi imalo smisla, budući da se podaci odnose na samo određeni dio neke obitelji i određenog vremenskog razdoblja.

Stoga je u prvom dijelu, kako je rečeno načinjen pregled najstarijih podataka, a u drugom (na temelju druge knjige *Stanja duša*) popis svih obitelji koje su upisane od početka 1900-ih do (djelomično) 1982. Prema podacima u drugom dijelu, odnosno popisu kućnih brojeva i obitelji može se okvirno ustanoviti kada je koja obitelj doselila u neko naselje današnje općine ili župe Šandrovac. Budući da su podaci za naselje Šandrovac u potpunosti sačuvani razlog je što za ovo naselje donosimo sve osnovne podatke. Za ostala naselja načinjen je popis kućnih brojeva i prezimena.

Šandrovac (središte župe i općine)

Kućni broj 1.

Demerec (Demerac) (primjer popunjeno Stanja duša - prijepis):

- A. Martin *1802. + 7. 12. 1869
- A. Jaga (Agata) Cuvaj * ? + 1873.
- B. Thomas *1819. + 5. 5. 1873.
- B. Anna Gašparec *1825.
- C. Stefo *22. 12. 1822. „starešina“
- C. Bara Ljutak *1844.
- D. Mathia *1832.
- D. Julia Sišulj *?
- E. Joannes *1837.
- E. Bara Bradaš *1840.
- F. Marko ? (1843.)
- F. Dora Ileković
- c. Josip *12. sečnja 1850.

Obitelj Demerec ili Demerac 1863. godine upisana je na kućnom broju 1. Kućni brojevi u matičnim knjigama upisuju se od 1858. godine. Budući da su krajiške zadruge bile velike i cijepale se od 1860.-ih godina, pa sve do početka 20. st. i kasnije dosta je teško pratiti rodoslovje ove, ali i drugih obitelji.

Kućni brojevi počinju se navoditi u maticama rođenih ili krštenih od navedene godine (1858.), stoga je u Status animarumu navedeno činjenično stanje od 1863. godine na dalje. Gdje se nalazio kućni broj 1 ne možemo znati, ali vjerojatno u blizini današnje župne crkve. 6. listopada 1858. godine rodila se Katarina, kćerka Ivana Demerca i Barbare rođ. Bradaš i to na kbr. 1. U Matičnoj knjizi rođenih upisano je da su kumovi bili Mirko i Anastazija r. Hajtić, a krstio ju je Josip Telafant, šandrovački župnik. Već naredne godine, i to 2. ožujka 1859. Martinu Demercu, bratu Ivana rodila se kćerka Franciska na kućnom broju 1. Majka joj je bila Agata ili Jaga r. Cuvaj.

Obitelj Demerec ili Demerac spominje se u matičnim knjigama iz 1720-ih godina. Sudeći prema relativno komplikiranim i dosta netočnim podacima u Status animarumu iz 1863. može se razaznati da je od navedene godine i narednih oko 10 godina na kućnom broju živjelo 6 bračnih parova.

Kućni broj 2.

Perec

Prezime Perec u maticama se spominje već 1693. godine. Kućni broj 2 (i 3) vjerojatno se odnosi na lokaciju današnje školske zgrade, budući da je u Status animarumu pod „školska zgrada“ 1863. upisano prezime Perec i zatim prekriženo. Sredinom 19. st. na kbr. 2 živjelo je pетро braće, a koji su raspolagali i kućnim brojem 3, vjerojatno u susjedstvu. Ali su tu kuću prodali za potrebe škole. Pereci su u to vrijeme živjeli, i to dva brata na kućnom broju 5. To su vjerojatno bile susjedne kuće na uglu današnje Bilogorske i Bjelovarske ulice. 28. rujna 1858. na kbr. 5 rodila se je Terezija Perec, kćerka Ivana i Ane Petreković. Na kbr. 2 Štefan i Dora Kolar imali su 3 sina i kćerku.

Zanimljivo je da je brat Štefanov Vid također oženio Doru Kolar, međutim, čini se da se radilo o kćerki brata Štefanove supruge. Ovo razdoblje na kbr. 2 obitelji Perec, kako se može vidjeti vrlo je složeno. U ovoj zadruzi čini se da je krajem 1850-ih godina živjelo više od 10 članova obitelji.

Kućni broj 3.

„Aedificium Scholare“ (školska zgrada) – prije Perec (?)

Kućni broj 4.

Havetić

Godine 1863. na ovom kućnom broju upisana su četiri brata i to Tomo (*1819.), Andraš (*1819.), Matija (*1842.) i Josip (*1849.). Čini se da je ova obitelj doselila u Šandrovac negdje iz okolice Velikog Trojstva.

Str. 289: *Status animarum župe Šandrovac iz 1863. godine. Šandrovac kućni broj 2 - obitelj Perec. Str. 4.*

Kućni broj 5.

Perec

Na ovom kućnom broju živio je početkom 1860-ih jedan ogrank obitelji Perec koja se spominje još krajem 17. st. U Statusu su upisana tri brata i to Petar (*1820.), oženjen sa Katom Zdelar (*1824.), Josip (*1824.), i Miško (*1837.). Nakon sređivanja među vlasničkim odnosa starješina zadruge je oko 1870. postao Josip (Joso) koji je oženio Matiju Novosel iz Velikog Trojstva. Budući da je Petar umro (oko 1870. god.) Kata Zdelar se udala u Jasenik 1875. godine. Pereci su Hrvati iz okolice Bjelovara, dok ih je prije stotinjak godina najviše rođeno kod Ludbrega (naselje Mađaraševac). 2008. najviše Pereca živi u Šandrovcu i to 70 nositelja prezimena, a značajno manje u Martijancu kod Ludbrega, Varaždinu i Zagrebu.

Kućni broj 6.

Petreković

Ovo je jedno od najstarijih prezimena obitelji koje se navode u Šandrovcu. Spominje se već 1693. godine. Petrekovići su u 19. st. živjeli na dva kućna broja i to kbr. 6 i kbr. 7. Sudeći prema navedenom Status animarumu krajem 1860-ih godina na kbr. 6 je živjelo šestero braće, dok za sestre ne znamo budući da nisu bile upisane ovom prigodom. Kuće starješina bio je Šimun (*25. listopada 1800.). Umro je 1870., a bio je oženjen sa Barom r. Zdelar. Ostala su braća bili Petar (*1815.), Štef (*1822.), Imbro (*1825.), Đuro (*1824.) i Marko (*1842.). Nakon smrti Šimuna i ostale braće dolazi do zbrke i nije potpuno jasno tko je preuzeo domaćinstvo. Iz literature je poznato da je ovo prezime podrijetlom iz okolice Zaboka, odakle su vjerojatno i doselili u Šandrovac prije više od 300 godina. 2008. ih živi u preko 120 domaćinstava, tj. oko 380 nositelja prezimena. Najviše ih je u Bjelovaru (50), Šandrovcu (40) i Zagrebu (40).

Kućni broj 7.

Petreković

Na ovom kućnom broju vjerojatno su se nalazili bratići Šimuna, Petra i braće. Oni također imaju korijene od Đure Petrekovića koji se spominje još 1696. godine.

Kućni broj 8.

Cernjak

Prezime se spominje prvih desetljeća 18. stoljeća, međutim nije potpuno jasno da li se u to vrijeme radi o prezimenu Crnjak ili Cernjak. Vjerojatno Cernjak. U Status animarumu 1860-ih godina upisano je prezime Cernjak. Upisano je petero braće (Andrija, Đuro, Ivan, Vid i Martin). Andrija je bio rođen 5. prosinca 1802. i oženio je Katu Domitrović (*1809.). Svi su oni živjeli u jednoj kući, i prilikom upisivanja u Status animarum ili "Stanje duša" narednih oko deset godina na ovom kućnom broju živjelo je oko 15 osoba, a Andrija je bio kućedomačin. Od 1863. do 1868. upisani su na kbr. 8 (još jedan primjer kako se upisuje u Status animarum - prijepis):

- A Andrija *1802.
- A Kata Domitrović *1809.
- B Đuro *1839.
- B Jela Havetić *1838.
- C Ivan *1839.
- C Jela Kolar *1839.
- D Vid *1845.
- D Stana Mostovec (*1844.*)
- b Štef *31. 6. 1859.
- d) Luka *9. 10. 1864.
- b) Mato *8. 02. 1866.
- d) Vid 16. 04. 1866.
- a) Jela *1849.
- b) Mara *1862.
- b) Cecilia *16. 2. 1863.
- c) Kata *18. 11. 1863.
- c) Dora *30. 12. 1866.

Str. 293: Status animarum župe Šandrovac iz 1863. godine. Šandrovac kućni broj 6 - obitelj Petreković. Str. 12.

Notæ cognitionis precum et doctrinæ christianæ						Observatio
Pater. Ave. Credo. —	Angelus Domini	Decalogus	5 precepta Ecclesie	Sacramenta	Peccatum Capitalia	
Officium christiana	3 Actus theologici, — et Anima Xii	Formulae	Confessionis	Confititionis	Si, et quod Capita ecclesiæ Catechismi memorias tenet	
						Observatio in moralitatem et pietatem; item si relatus in protocollum notatorum
						Projectus familie in s. doctrina respectu habito ad frequentationem Sacerorum
						18658 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868
X	Simon	4 ^o Bravna	1800			
X	Baca	Zabellar	1870 unno	Lindorff 25		
X	Peter	Humec	1871.	1875		
B.	Francia	Lernjak	1876	Veljace	1834	1865
X	St.	T.	1876 unno	1822	C	1866
X	Karl	Tomas	1875	Ljubija	1867	1868
D.	Gombro	+	1870 unno	1825		
X	Maria	Hajtic	1827	Veljace		
E	Gjino	I	1824		1865	
E	Jela	Bolehošić	1870			
F	Marko	Evana	1892			
X	Bara	Perez	1871	Brage	1865	
G.	Martin	St. Gjuro	1851		O	
H.	Matias		1851		O	
E	Tomo	St. Gjuro	1853	Veljace	O	
i	Joannos	2 ^o Bravna	1853	1853	O	
c	Marko	T.	1870 unno	Bravna	O	
c	Janos	Bravna	1855			
d	Padel	Bravna	1858			
c	Tomo		1860		O	
c	Anton		1864			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
c	Tomo		1860		O	
c	Anton		1864			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			
f	Marko	Bravna	1870 unno	Bravna	1865	
d	Padel	Bravna	1858			
d	Padel	Bravna	1868			

Kućni broj 9.
Humljanović

Ovo se prezime 1863. nalazi na 3 kućna broja u Šandrovcu i to 9, 14 i 22. Ovo je staro hrvatsko prezime koje se spominje u matičnim knjigama Šandrovca prvih desetljeća 18. st. Kućni broj 14 je bio zapušten i dobio br. 22, a na njemu su živjela braća Matija, Đuro i Andrija, bratići Franje, Marka, Martina, Vida, Ivana i Matije. Ovo su bile dvije velike šandrovačke obitelji. 1895. godine od njih je župnik kupio zemljište na proširenje šandrovačkog groblja.

Kućni broj 10 i 38.
Zdelar

Zdelar je prezime koje potječe vjerojatno iz okolice Ludbrega. Nekada su živjeli u krajiškim kućnim zadugama na kbr. 10 i 38, a piše se i Zdellar. U matičnim knjigama spominje se već 1692., stoga je to jedno od najstarijih prezimena koja dolaze u Šandrovcu. Najviše pripadnika prezimena Zdelara 2008. godine bilo je u Šandrovcu (60), zatim Velikoj Gorici, Podravskoj Kapeli i Zagrebu (po 45).

Na kbr. 10 1860-ih godina kućedomačin je bio Mirko Zdelar rođ. 1822. oženjen sa Katom r. Filipan (*1819.), ali se nakon njezine smrti oženio Marijom r. Filipan (*1833.), vjerojatno Katinom sestrom. Tada je na tom broju živjelo 6 zasebnih obitelji. Također je na kućnom broju 38 živjelo 6 zasebnih bračnih parova Zdelar, a starješina je bio Ivan Zdelar (*1808.), a njegova supruga je bila Jana r. Perec (*1807.).

Kućni broj 11.
Mustafa

Mustafa je prezime koje se spominje oko Šandrovca 1720-ih godina. U isto vrijeme, čak i ranije (krajem 1690-ih godina) pojavljuje se prezime Mustafić. Da li su ta dva prezimena u kakvoj vezi ne znamo. Vjerojatno ne. Na kućnom broju 11 prisutna su četiri brata (Vinko, Martin, Mato i Josip) Mustafa. Starješina zadruge bio je Vinko (*1831.), vj. za Janu r. Ljutak (*1832.?). Nešto više o obiteljima Mustafa i Mustafić ne znamo, osim da je prezime Mustafić nestalo iz Šandrovca, a danas je dosta često u Zagrebu, Puli i Sisku. Jedan dio predjela na istočnom dijelu općine nosi ime Mustafin ili Muštafin breg (između Šašnjevca i Malog Šandrovca).

Kućni broj 12.
Župni dvor (farof)

Kućni broj 13.
Halapa

Prezime Halapa spominje se još početkom 18. stoljeća. 1860-ih župnik je u Status upisao 4 brata, od kojih je najstariji Miško (*1812.) sa suprugom Katom r. Petreković (*1810.) bio kućedomačin. Ovo prezime je najprisutnije na području općine Šandrovac (30 nositelja 2008.), dok je prije oko 100 godina najviše Halapa bilo oko Đurđevca.

Kućni broj 14 (odnosno 22) - od kbr. 9.
Humljanović

Kućni broj 15.
Gašparec

Gašparec je prezime koje se pojavljuje u Šandrovcu prvih desetljeća 18. st. Kasnije se pojavljuje u štokavskoj verziji. Iako postoje prezimena i Gašparac (Zagrebu, Delnicama i Rijeci - 2008.) i Gašparec (Zagreb, Vrbovec, Sesvete - 2008.), čini se da je prezime Gašparac koje se pojavljuje u Pupelici 1860-ih godina (kbr. 17), štokavska verzija Gašpar(e)ca, koji su preselili iz Šandrovca u Pupelicu (?). 1730. u Šandrovcu je prezime Gašparec („Sandorovach“ ili „Sandorovecz“ - matične knjige rođ. župe V. Trojstvo za tu godinu).

Kućni broj 16.
Gašparec aliter Nagy (ili Nagy - Nađ?)

Prema dostupnim podacima ne znamo na temelju čega je ova obitelj dobila nadimak Nagy. Na ovom se kućnom broju kao kućedomačin navodi Joso (ili Josip - *1825.(?) oženjen za Jalžu r. Tomašević *1830. Na voj adresi živio je i Josin brat Ivo, oženjen s Evom r. Zdelar. Joso

je imao 6 djece, a Ivo dvoje.

Kućni broj 17.

Domitrović

Prezime Domitrović u Šandrovcu se spominje još 1692. godine. Kako u prošlosti tako i danas to je jedna od brojnijih hrvatskih obitelji u Šandrovcu. 2008. godine Domitrovića je u Hrvatskoj živjelo oko 1200 duša u preko 400 domaćinstava. Najviše ih je bilo u Zagrebu (150), Ogulinu (140), Sisku (80), a Šandrovcu šezdeset. Ovo prezime ima svoje podrijetlo iz okoline Ogulina i Siska i nedvojbeno je obitelj ovog prezimena doselila i na područje Šandrovca, nakon odlaska Turaka i to već početkom 1690-ih, ako ne i ranije.

Na ovom kućnom broju 1860-ih i kasnije kućedomačin je bio Ivan (*1821.) oženjen sa Katom r. Humljanović (*1820.). Na tom su kućnom broju tada živjela još dva brata i to Vid i Marko sa suprugama i djecom.

Kućni broj 18.

Domitrović

Miško (*1807.), Andrija (*1828.), Martin (*1832.), Matija (*1849.), te Miško (*1854.) upisani su na ovom kućnom broju pred kraja postojanja Vojne krajine, dok je starješina bio najstariji sin koji je bio oženjen sa Jalžom Rakijašić (*1807.). Od ovog kućnog broja, kao i od kbr. 17 danas potjeću svi Domitrovići koji žive u Šandrovcu ili su odselili posljednjih 40-ak godina. Sudeći prema usmenoj predaji osnovna lokacija ove obitelji bila je oko 150 metara sjeverno u današnjoj Bilogorskoj ulici u Šandrovcu.

Kućni broj 19.

Đipalo (Gjipalo)

Ovo je jedno od najstarijih hrvatskih prezimena, odnosno obitelji koje su naselile Šandrovac do početka 18. stoljeća. Na ovom kućnom broju 1863. upisan je Ivan *1784., a supruga mu je bila Jela r. Mostovac (*1807.). Ivan je umro do 1867., a ulogu starještine preuzima njegov brat Matija (*1822.) oženjen sa Barom r. Filipan (*1824.), pa je župnik nanovo ispisao Status animarum na toj stranici. Osim njih ovdje su živjela i još četiri brata Stjepan (*1824.), Đuro (*1836.), Mihael (*1844.) i Tomo (*1854.).

2008. godine živjelo je u Hrvatskoj 360 nositelja ovog prezimena, u preko 90 domaćinstava. Oko 1950. bilo ih je oko 310. Najviše ih je te godine u Senju (80), Splitu (40), a po 25 u Šandrovcu i Tordincima kod Vinkovcima, te Kloštru Podravskom.

Kućni broj 20.

Kolarić

Na ovom kućnom broju ova je obitelj zapisana vjerojatno jer je doselila i kupila kuću ili imanje i sagradila kuću sredinom 19. st. Kolarići nije prezime koje je na bilo koji način, povjesno ili drugačije vezano za Šandrovac ili okolicu. Na kbr. 25 u Pupelicu 1860-ih spominju se Kolarevići, međutim to je potpuno drugo prezime. Kolarići prije oko deset godina dolaze u Zagrebu (400), Čakovcu (110), Varaždinu (100), Koprivnici (70), Belici kraj Čakovca i najčešće su Hrvati koji su živjeli i žive na ovom prostoru. U Šandrovac je došla jedna obitelj Đure Kolarića (*1831.), koji se oženio sa Marom r. Stankić (*?). Imali su šestero djece i nije nam potpuno poznat tijek povijesti ove obitelji.

Kućni broj 21.

Cupan (Cuppan)

Prezime Cupan najčešće se javlja u okolici Bjelovara, a nadalje u Malom Trojstvu. 2008. Cupani su prisutni na prostoru 4 županije, a najviše ih je u Velikom Trojstvu (15), Zagrebu (15) i Šandrovcu (8). Čini se da su Cupani došli u Šandrovac krajem 1860-ih godina u potrazi za boljim životom. I to Nikola (*1834.) Cupan koji se oženio prvo za Doru Radojnić (*1836.), a nakon njezine smrti 1867. za Mariju Ileković rođenu 1849. godine. Nikola je imao ukupno osmero djece, od kojih je kao malo umrlo četvero. O toj obitelji kasnije vidi nastavak ovog prikaza (kbr. 134 i 298).

Kućni broj 22. (ili kbr. 14)

Humljanović

Kućni broj 23. i 24.

Filipan (Gornji) i Filipan (Doljni)

Ova obitelj bila je jedna od njih dvadesetak koje se spominju u Šandrovcu još prvih desetljeća 18. stoljeća (1728.). Pridjev „Gornji“, za razliku od „Doljni“ odnosi se na položaj. Kbr. 23 nalazio se u današnjoj Bilogorskoj ulici, a „Filipani Doljni“ na prostoru Dolnice. Filipani su inače Hrvati podrijetlom iz bjelovarske okolice. 2008. u Hrvatskoj je živjelo oko 220 Filipana u preko 75 domaćinstava. Tada ih je navedene godine 60 u Zagrebu, u Velikom Trostvu i Bjelovaru 60, a u Šandrovcu 10. Filipani Doljni u drugoj polovici 19. st. bila je dosta velika obitelj. Tada je živjelo 6 zasebnih domaćinstava, a kuće domaćin je bio Pavao rođ. 1811., a supruga mu je bila Bara r. Bradaš (*1820.). Kasnije kućni starješina postaje Pavlov sin Ivan (*1857.).

Kućni broj 25.

Dejan

Ovo je relativno rijetko prezime u Hrvatskoj, i čini se da nema veze za prezimenom Dejanović (ili „Deanović“ 1729.). Prezime De(j)anović se do 19. st. gubi, a na kbr. 25. u Šandrovcu isključivo se navodi prezime Dejan. Dejanovići su bili Hrvati porijeklom iz Cazinske krajine, dok je skraćena verzija upravo prezime Dejan (?). U Status animarumu (1863. - 1877.) navodi se najstariji član Josip rođen 1801., dok mu se kao supruga navodi 11 godina mlađa Mara r. Lebinec (*1812.). O ovoj obitelji znamo malo, ali se neki mještani sjećaju da su prije 40-ak godina znali reći da je određeni „Dejanov“ (izvor: Ivanka Perec iz Šandrovca, 2016.).

Kućni broj 26 i 28.

Zeman

Prezime Zeman je hrvatsko prezime koje proteklih stoljeća dolazi u okolici Bjelovara. U manjem su broju Česi u okolini Daruvara. Tijekom oko 300 godina najviše Zemana u Hrvatskoj je bilo u Velikom Trostvu i Šandrovcu (na župi Veliko Trostvo spominje se 1692.). Proteklih 100 godina najviše pripadnika Zemana rođeno je u Šandrovcu (svaki 30-i stanovnik prezivao se Zeman). 2008. bilo je u Hrvatskoj preko 410 Zemana, a najviše u Zagrebu (40), Daruvaru (25), te Šandrovcu (20).

Na kućnom broju 26. sredinom 19. st. u Šandrovcu živjelo je pet zasebnih obitelji, a kojima je kućedomaćin bio Marko (*1821.) Zeman, dok je na kbr. 28. živio Đuro (*1822.) i brat mu Matija (*1825.). Od ova dva kbr. potječu svi Zemani u Šandrovcu kojih su domaćinstva nastala kasnjom podjelom zadruge.

Kućni broj 27.

Barberić

Ovo prezime u Šandrovcu nalazimo još 1727. godine u maticama rođenih. Sredinom 19. st. imamo četiri obitelji na ovom kućnom broju koje nose ovo prezime. Tada je kućedomaćin bio najstariji od djece Ivan (*1801.), međutim ubrzo umiru svi osim Štefana (Stjepana) rođ. 1837. koji se odvojio zajedno sa suprugom Dorom Šterbenec (*1837.) i petero djece. Barberići su Hrvati porijeklom najviše iz okoline Zlatara i oko Dugog Sela. 2008. ih je najviše živjelo u Zagrebu (60).

Kućni broj 29.

Vlahović

Vlahovići su u ovaj kraj doselili vjerojatno u drugoj polovici 18. st. Vlahovići su Hrvati koji potječu iz Ploča i okoline, te iz istočne Hercegovine. 2008. godine najviše ih živi u Zagrebu (400), Kominu kraj Ploča (150), u Samoboru (110), te Bjelovaru (oko 80). Ova obitelj sa tri braćna para u prvoj polovici 19. st. nije imala sreće, tako da je uglavnom izumrla do početka 1870-ih godina. Ostao je bio živ Stjepan (*1836.), međutim nije imao nasljednika.

Kućni broj 30.

Rogović

Rogovići se u Šandrovcu spominju već 1693. godine. Navode se podaci da su Rogovići Hrvati koji su potekli iz okolice Buzeta. 2008. godine u Hrvatskoj živi 140 nositelja ovog prezimena u 50 domaćinstava: Pazin (20), Rijeka (10), Bjelovar (10), Severin (8). Rogovići se sredinom 19. stoljeća spominju i u Lašovcu (kbr. 23). U vrijeme kada je upisivan Status animarum 1863. godine na kbr. 30 u Šandrovcu živjelo je petero bračnih zajednica Rogovića, a najstariji je bio Josip (*1808.) sa suprugom Stanom Barberić (*1817.). Čini se da obitelj nije imala sreće jer je do sredine 1870-ih poumirala gotovo cijela obitelj. Danas ne možemo znati vezu ovih Rogovića iz Šandrovca sa obitelji Benedikta (*1824.) iz Lasovca.

Kućni broj 31.

Cernjak

Čini se da ova grana obitelj i nije opstala u Šandrovcu dugo, jer su muški članovi poumirali dosta mladi.

Kućni broj 32.

Ileković (Illeković)

Navode se podaci da su Ilekovići Hrvati koji potječu iz okoline Krapine. Prije oko 100 godina najviše Ilekovića je bilo u Lasovac Brdu, gdje je svaki osmi stanovnik bio Ileković. 2008. godine u Hrvatskoj živi oko 230 nositelja ovog prezimena u preko 85 domaćinstava, a otprilike isto toliko ih je bilo i sredinom 20. stoljeća. 2008. Ilekovića je u Zagrebu 35, a Bjelovaru 30. Zatim ih je te godine 25 u Šandrovcu, a po 25 u Jarmini kraj Vinkovaca i Mihovljantu kod Krapine. Ilekoviće u Šandrovcu i okolicu nalazimo prvih godina 18. stoljeća (1725.), a na ovom kućnom broju živjelo je u drugoj polovici 19. st. šest bračnih parova, dok je kućedomaćin bio Đuro rođ. 1815., a supruga mu je bila Jela rođ. Tomašević (*1817.). Godine 1863. u Lasovcu na kbr. 26. upisan je kućedomaćin Franjo Ileković (*1809.) i ovdje se vjerojatno radi o Lasovac Brdu.

Kućni broj 33, 34 i 35.

Lukarić

Ovo je prezime za koje se drži da je staro Hrvatsko prezime podrijetlom s otoka Krka. U Vrbniku na Krku prije stotinjak godina svaki 20-i stanovnik bio je Lukarić. 2008. godine na području Hrvatske je Lukarića oko 150 u preko 60 domaćinstava. Najviše iz je u Rijeci (30), zatim Vrbniku (30), dok ih je te godine u Šandrovcu čak 25. U Zagrebu ih je 20, a u Krku 15. Lukarići se pojavljuju u Šandrovcu već do 1710. godine, pa se spominju 1725., 1727. itd. Prilikom upisivanja članova kućnih zadruga na ova tri kućna broja upisano je relativno mnogo bračnih parova. Čak više od 13, dok je krajem 19. stoljeća Lukarića u Šandrovcu bilo preko 30.

Kućni broj 37.

Bradaš

Prezime Bradaš u Hrvatskoj su pretežno Srbi većinom iz okoline Knina, ali su često i Hrvati najviše iz okoline Đurđevca. Od početka pa sve do kraja 18. st. u Šandrovcu je bilo dosta Bradašića, prezimena koje od 19. st. ovdje više ne postoji. Na ovom kućnom broju spominje se kućedomaćin zadruge Miško (*1811.), njegova supruga Magda r. Tomašević (*1812.) i dva brata sa suprugama. Do početka 20. st. ovo prezime nestalo je iz Šandrovca.

Kućni broj 39.

Hajtić (Haitić)

Ovo je prezime koje se spominje u matičnim knjigama Šandrovca od prvih desetljeća 18. st. Na kućnom broju 39. 1863. upisano je pet bračnih parova, dok je zabilježeno da je zadruga sa Matijom (*1819.) i suprugom Jalžom r. Jakopović (*1817.) podijeljena („Divisi“) i umjesto njega obaveze preuzeo sin Blaž (*1856.), vjenčan sa Mandom r. Domitrović (*1857.). O ovoj obitelji tijekom 19. st. nemamo mnogo podataka. Ovo prezime ima podrijetlo iz Bjelovara i okoline.

Kućni broj 40.

Tomašević

Nositelji ovog prezimena u najvećem broju su Hrvati iz Sinja, a prema nekim podacima i sa Pelješca. U Status animarumu koji se vodi od 1863. godine navodi se Ivan rođ. 1796. i njegova supruga Jana rođ. Domitrović 1792. godine. Bili su vjenčani 1811. Osim njih kao kućedomaćina navodi se još 5 bračnih parova na ovome kućnom broju. O ovoj obitelji kasnije imamo dosta malo podataka.

Kućni broj 41.

Ljutak

Ovo prezime u Šandrovcu nalazimo jedino u ovom Status animarumu, i pokoji upis u matične knjige Šandrovca 19. st. Neki navode da ono potječe iz Belišća i danas je u Hrvatskoj svega desetak osoba koje nose ovo prezime.

Kućni broj 42.

Lončarić

Ovo je jedno od vrlo rasprostranjenih hrvatskih prezimena u Hrvatskoj. Godine 2008. se navodi da u Hrvatskoj živi oko 2900 Lončarića u preko 1100 domaćinstava. Pretpostavlja se da potječe iz Crikvenice i okolice, a u Šandrovcu se navode u 19. st., te u Lasovcu na kbr. 57. Na kbr. 42 u Šandrovcu 1863. se navode tri bračna para, međutim narednih godina nitko nije imao nasljednika.

Kućni broj 43.

Sabolović

Ovo prezime u stvari je najčešće u Velikom Trojstvu i okolici Bjelovara. Čini se da su Sabolovići krajem 18. ili početkom 19. stoljeća doselili iz tih mjesta u Šandrovac. Međutim, u odnosu na Bjelovar i Veliko Trojstvo u Šandrovcu ih nije mnogo. 2008. na području Hrvatske je živjelo oko 380 Sabolovića u preko 150 domaćinstava. Sredinom 20. stoljeća pripadnika ovog prezimena je bilo dosta više, ali se broj kasnije smanjio. U Status animarumu iz 1863. upisana su dva brata i to stariji Janko (*1829.) i mlađi Tomo rođen 1836. godine.

Kućni broj 44.

Pavlović

Sredinom 19. st. na području Šandrovca postoje dvije loze Pavlovića. Na ovom kućnom broju upisano je čak 7 bračnih parova, dok je kućedomaćin bio Đuro rođ. 1811. Od ove loze Pavlovića potječu obitelji koje i danas žive u Šandrovcu. Jedni Pavlovići se navode i u Pupelici na kbr. 16 (Stjepan *1824.). Pavlovići su Hrvati podrijetlom iz okolice Senja. Najviše ih je posljednjih stotinjak godina rođeno oko Otočca, kraj Benkovca i Goravca kod Zagreba. 2008. godine živjelo je oko 9500 nositelja ovog prezimena u preko 3000 domaćinstava širom Hrvatske, a najviše u Zagrebu (1500), Rijeci (300), Dubrovniku i Osijeku (po oko 250). Od početka 18. stoljeća u Šandrovcu se pojavljuje prezime, odnosno obitelj Paulović, međutim u prvoj polovici 19. st. joj se gubi trag.

Kućni broj 45.

Radoinić (Radojnić)

Danas u Šandrovcu obitavaju i prezimena Radoinić i Radojnić. Godine 1863. u Status je upisano samo prezime Radoinić. Čini se da je tijekom povijesti došlo do krivog upisivanja prezimena Radoinić u Radojnić. Na ovom kućnom broju upisane su tri bračne zajednice sa kućedomaćinom Đurom (*1809. + 1870.), a supruga mu je bila Marija r. Braić (*1802.).

Kućni broj 47.

Perec

Od kućnog broja 2, 1863. godine zasnovali su nove obitelji Vid (*1842.) i Dora r. Kolar (*1844.), te Joso Perec i Mara r. Đipalo.

Jasenik

U Jaseniku je od 1863. pa do 1877. godine upisano svega 7 rimokatoličkih kuća. Ne znamo tko je živio na kbr. 1 dok se tada praznim navodi kbr. 8. U djelomično sačuvanom Status animarumu upisivanom nakon 1900. godine u Jaseniku se spominje oko 30 kućnih brojeva, a navodi se desetak novih prezimena koja su se pojavila posljednjih desetljeća 19. i početkom 20. st. (vidi popis na kraju ovog dijela).

Kućni broj 2.

Čižmeković (Čizmeković)

Prezime ima podrijetlo upravo iz okolice Bjelovara, vjerojatno iz samog Jasenika od kraja 18. st. Na ovom kućnom broju 1863. upisana su 4 bračna para, od kojih se nekoliko godina kasnije Mihael odijelio. Kao kućedomaćin navodi se Stjepan rođen 1803. U obliku Čizmeković danas se u Hrvatskoj navodi svega nekoliko pripadnika ovog prezimena i to upravo u Jaseniku.

Kućni broj 3.

Šofkić

Str. 299: Status animarum župe Šandrovac iz 1863. godine. Šandrovac kućni broj 32 - obitelj Ileković. Str. 64.

Note cognitionis precum et doctrinae christiana					Schedulam pro paschali Sacramentorum perceptione retulit								
Pater. Ave. Credo. — Angulus Dni	Decalogus	5 precepta Ecclesie	Sacramenta	Peccata Capitalia	Officium Christianum	3 Actus theologici, — et Anima Xii ^a	Formula	Confessionis	Contritionis	Si, et quot Capita ecclesiastichianum numeras tenet	Observatio in moralitatem et pietatem; item si relatus in protocollum notatorum	Prefectus familiae in s. doctrina respectu habito ad frequentationem Sacrorum	1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868
Gjuro						23= Fravija					dm	dm	dm ag
A. Felicij Tomasic						1871					dm	dm	dm
Marcus Fijan						1872					-	-	-
B. Maza Tomasic						24= Crnja					dm	dm	da
C. Stoj.						1873					dm	dm	da
C. Ivana Cerajak						1874					dm	dm	da
D. Pavel						1875					dm	dm	da
D. Dora Barnic						1876					dm	dm	da
E. Ivo Brga						1877					dm	dm	da
E. Maza Petekovic						1878					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1879					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1880					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1881					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1882					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1883					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1884					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1885					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1886					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1887					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1888					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1889					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1890					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1891					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1892					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1893					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1894					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1895					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1896					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1897					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1898					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1899					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1900					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1901					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1902					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1903					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1904					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1905					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1906					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1907					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1908					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1909					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1910					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1911					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1912					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1913					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1914					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1915					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1916					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1917					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1918					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1919					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1920					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1921					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1922					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1923					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1924					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1925					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1926					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1927					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1928					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1929					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1930					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1931					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1932					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1933					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1934					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1935					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1936					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1937					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1938					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1939					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1940					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1941					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1942					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1943					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1944					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1945					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1946					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1947					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1948					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1949					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1950					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1951					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1952					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1953					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1954					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1955					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1956					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1957					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1958					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1959					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1960					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1961					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1962					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1963					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1964					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1965					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1966					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1967					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1968					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1969					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1970					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1971					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1972					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1973					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1974					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1975					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1976					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1977					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1978					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1979					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1980					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1981					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1982					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1983					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1984					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1985					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1986					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1987					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1988					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1989					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1990					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1991					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1992					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1993					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1994					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1995					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1996					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1997					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1998					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						1999					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2000					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2001					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2002					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2003					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2004					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2005					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2006					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2007					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2008					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2009					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2010					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2011					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2012					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2013					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2014					dm	dm	da
M. Maza Petekovic						2015</td							

Str. 300: Status animarum župe Šandrovac iz 1863. godine. Jasenik kućni broj 4 - obitelj Đurinović. Str. a/5.

U ovaj Status animarum upisan je Šofkić(č) Stjepan rođen 1843. godine. Zabilježeno je da je imao osmero djece. Prema www.actacroatica.com navode se podaci da su nositelji ovog prezimena Hrvati danas prisutni u svega 6 domaćinstava, dok prezime nosi svega oko 10 osoba. U 20. st. najviše je Šofkića bilo rođeno u okolici Đurđevca i u Pakracu. Danas su prisutni u 4 naselja i to u Šandrovcu, Kutini, Marinom Selu, te Jaseniku (oko 5). Možemo pretpostavljati da su Šofkići došli na šandrovačko područje početkom 19. st. iz prostora Đurđevca (?).

Kućni broj 4.

Đurinović

Kao kućedomačin naveden je Vid Đurinović rođen 1816. godine. Ovom prigodom navode se još četiri brata. Prema Acta Croatica Đurinovići su Hrvati iz đurđevačkog kraja, dok ih je u 20. st. rođeno najviše u Zagrebu i okolici Đurđevca. Posljednjih godina u Hrvatskoj živi oko 60 Đurinovića u 20 obitelji, a najviše u Zagrebu i Đurđevcu. Preko 50% od ovog broja. U Jasenik su vjerojatno doselili krajem 18. ili početkom 19. st.

Kućni broj 5.

Šolinić

U ovom Status animarum spomenut je kao kućedomačin Martin Šolinić rođen 1825. godine. U njegovom domaćinstvu zabilježeno je više braće i djece i 1870-ih godina na kbr. 5 živjelo je preko 20 članova zadruge. Šolinići se spominju u drugoj polovici 17. st. u Cetinskoj krajini (<http://www.ogorje.net...>), a noviji podaci govore da su to Hrvati iz okolice Bjelovara. U 20. st. najviše Šolinića je rođeno u Bjelovaru i okolici, nadasve Jaseniku, gdje se svaki 20-i stanovnik prezivao Šolinić. Danas su prisutni u samo pet hrvatskih naselja u šest domaćinstava. Ukupno u Hrvatskoj živi nešto više od 10 nositelja ovog prezimena, a najviše ih je u Pitomači, Đurđevcu, Jaseniku, Klenovniku i Šandrovcu.

Kućni broj 6.

Kolar

Kućedomačin na kbr. 6 u Jaseniku 1860-ih i 1870-ih godina upisan je Ignjat Kolar (*1808.). Tih godina ova obitelj imala je 20-ak članova, a spominje se petero braće. Prezime Kolar u Hrvatskoj su najčešće Hrvati, a najviše ih se navodi u okolici Đurđevca. Posljednjih oko 100 godina najviše ih se rodilo u Zagrebu i Koprivnici. Danas ih na području Hrvatske živi preko 3000 osoba u preko 1100 domaćinstava. Kolar je u osnovi staro hrvatsko prezime koje se spominje još u 16. st. (čak imamo i branitelja Siska od Turaka iz 1591. godine – <http://www.rodoslovije.hr/istaknuta-vijest/o-rodoslovu-kolar>).

Kućni broj 7.

Krapec

Na ovom kućnom broju koje je kuće domaćin bio Matija rođen 1820. godine možemo razaznati 4 zasebne obitelji od kojih se Mihael *1848. odijelio prije 1876. godine. Ovo prezime nalazimo u matičnim knjigama Velikog Trojstva i Šandrovca od sredine 18. st. (npr., „Kerpecz“) i ranije.

Ovo prezime nose Hrvati, a najviše ih je u 20. st. bilo u Zagrebu i okolici Jastrebarskog (ukupno oko 120 osoba). Danas se broj smanjio tako da imamo oko 110 nositelja ovog prezimena. Najviše ih je u Zagrebu, zatim Dugom Selu, Bjelovaru, Pitomači i Severinu.

Kućni broj 9.

Majcin (Majcen ?)

Na ovom se kbr. navodi kućedomačin Ivan Majcin rođen 1826. godine koji je, sa suprugom Janom r. Filipan (*1828.) imao najmanje šestero djece. Majcini su i naredno stoljeće nastavili živjeti u Jaseniku.

Kašljavac ("Kašlavec")

Status animarum 1863. - 1877. navodi u Kašljavcu deset kućnih brojeva (od 1 do 21). U statusu iz 1900-ih godina navedeno je 30-ak kućnih brojeva i 10-ak kuća (odnosno obitelji) bez brojeva. U vrijeme upisivanja ovog statusa Kašljavac je imao oko 200 stanovnika (1869.: 206).

Kućni broj 1.

Mehkek

Kućedomačin na ovom kućnom broju naveden je Jozo rođen 1801. godine. Supruga mu je bila Ana r. Maruščec (*? + 1872.). Kasnije imamo podataka da je na tom broju kućedomačin bio Marko *1833. + 1908.

Kućni broj 7.

Mostovec

Već tada ovo je bila dosta velika obitelj, međutim nemamo upisane nikakve godine za kućedomačina Đuru. Prvi upisani podatak odnosi se na Matu rođenog 1846. Kasnije imamo podatak o Josipu (*1865., vj. 1889. +?) sinu Janka na istom kućnom broju.

Kućni broj 8.

Aušperger

Općenito pisanje malo podataka (posebno datuma) stvara probleme kod čitanja ovog statusa, međutim u kombinacijama sa matičnim knjigama sasvim sigurno će se moći utvrditi potrebno činjenično stanje. Na kbr. 8 upisan je Stjepan koji je rođen vjerojatno oko 1840 (+ 1870.). Podaci su upisani na stranici broj 95. Ova se obitelj navodi i u kasnijem statusu, pa tako nalazimo Đuru (+ 1897.) Aušpergera kojemu se 1898. prizetio Martinčević Ivan. Posljednji upis naslijednog člana na ovom kbr. je Adam Martinčević (*1902. + 1950.).

Kućni broj 10, 20 i 21.

Lončarević

Ovo je prezime već u prvom statusu upisano na tri kućna broja: 10, 20 i 21. Kasnije se pojavljuju na još nekoliko brojeva, tako da možemo reći da su vrlo prisutni u Kašljavcu. Na kbr. 10 naveden je kućedomačin Lovro rođen 1813., dok mu je supruga bila Ana r. Petreković (*1834.). Navode se još 4 bračne zajednice. Vjerojatno se radi o Lovrinoj braći. Od kbr. 10 odijelile su se zadruge na kbr. 20 (Janko *1841.) i 21 (Jozo *1840.). Lončarevići su prisutni u Kašljavcu više od 200 godina. Lončarevići su Hrvati najviše prisutni tijekom povijesti oko Hrvatske Kostajnice. Danas je na području Hrvatske preko 1000 osoba koje nose ovo prezime u 520 domaćinstava (Acta Croatica).

Kućni broj 12.

Mađer (ili Madjer)

Tijekom povijesti Mađeri se navode na kbr. 12, 22 i 88, a prisutni su u Kašljavu više od 200 godina. Na kbr. 12 upisan je kućedomačin Đuro (*) i njegova supruga Marija r. Petreković (*?). Kasnije se navodi Marko (*1847.) koji je imao za suprugu Mandu r. Škvorc, dok se spominje i Josip (*) koji je umro u Italiji (supruga Eva r. Barković). Posljednji upis u statuse naslijednog naslijednog člana nalazimo na kbr. 22 i to Milana rođenog 1928., vj. 1948., a sin Vilima *1894. + 1969.

Kućni broj 16.

Barković

Kao kućedomačin na ovom je broju i u prvom i u drugom sačuvanom statusu upisan Mihael ili Mijo rođen 1817. godine. (+ 1893.). U 20. stoljeću nemamo podataka o ovoj obitelji, već se pojavljuje obitelj Jakupčević, Šignjar i Sabljić.

Kućni broj 17.

Filipan

Tijekom prošlosti ova obitelj dolazi na kbr. 17, 24 i 55. Ovdje je upisan Luka (*1823. ili 1827.), a supruga mu je bila Mara r. Halapa (*1818.). Filipane u šandrovačkom kraju nalazimo u matičnim knjigama još 1720-ih godina. Posljednji upisani naslijedni muški član ove obitelji upisan je u status na kbr. 24 i to Josip *1899. + 1970. Filipani u osnovi se najčešće kroz povijest pojavljuju u okolini Bjelovara. Sredinom 20. stoljeća u Hrvatskoj je živjelo oko 220 Filipana, ali se do danas taj broj smanjio za oko 20 % (u 80 domaćinstava). Danas ih je najviše u Zagrebu, zatim u Bjelovaru.

Kućni broj 18.

Jakupčević

Status navodi Luku Jakupčevića (upisan kao „Jakupčević“) rođenog 1823. (+ 1870.) i suprugu mu Maru r. Milašević (*+ ?). Upisan je i sin Imbro (*1854. + 1897.). Iz kasnijih podataka saznajemo da se Imbro prizetio u kuću Barković (Mije *1817. + 1893.) na kbr. 16.

24

Slovo obiteljsko	Br. 11-220-224	Ime i prezime	Godina, dan i mjesec narodjenja	Potvrđeni	Godina, dan i mjesec vjenčanja	Godina, dan i mjesec smrti	Mjesto Šandrovac Napredak o vjeronauku								Opazka	
							19	19	19	19	19	19	19	19	19	
		Mustafa - Škudar - Rupa														
d	Vinko		21/1 1831		29/4 1860	7/5 1907										
a	Josip		7/3 1854		25/4 1875	21/2 1918										
B	Maria s Tomovom		20/1 1858													
b	Žela		20/3 1877		26/11 1894											
t	Teresa		13/9 1879		25/11 1896	22. XI. 1956										
t	+ Jozef		24/3 1893		12/5 1901	7/5 1914										
z	Blazo		27/1 1896		11/4 1904	3. V. 1941										
et	Manola		18/5 1890		9/1, 9/6 1912	3/4 1969										
224.	Katarina - Babjonec		23/1 1878		13/5 1901											
F	Martin		28/10 1902		12/11 1922	2. XII. 1938										
D	Ante Mager		24/2 1885		7/4 1904	12. VII. 1952										

28.

Primjer iz Status animaruma koji je upisivan od početka 1900-ih do 1982. godine. Str. br. 28 koja se odnosi na kbr. 11, 220, 224 i 225 u Šandrovcu, odnosno obitelji Mustafa, Škudar i Rupa. U arhivu župe Pohođenja BDM u Šandrovcu.

Lasovac

U navedenom Status animarumu u Lasovcu, zajedno sa Lasovac Brdom navodi se 30 kućnih brojeva rimokatoličkih obitelji i to od kbr. 2 do 63. U Status animarumu pisanom od početka 1900-ih godina veliki broj obitelji, odnosno prezimena nema naznačen kućni broj. U odnosu na Šandrovac u vrijeme prvih desetljeća druge polovice 19. st. Lasovac je bio u jednom trenutku sa većim brojem stanovnika. Ne znamo koliko je ukupno bilo kućnih brojeva, osim rimokatoličkih. U drugoj polovici 19. st. ovdje je doselilo dosta Mađara, međutim do druge polovice 20. st. oni su gotovo u potpunosti nestali, osim ako nisu asimilirali ženidbama i udajama.

Kućni broj 2.

Saraja

Status navodi kućedomaćina Mirka Saraju rođenog 1840. godine. Bio je oženjen sa Marom r. Ivadi (*1843.), a upisana su tri sina. Saraja je u Hrvatskoj prezime koje nose najčešće Hrvati iz okolice Đurđevca i Bjelovara. Danas je Saraja u Hrvatskoj oko 70 u 20 obitelji, a najviše u Bjelovaru i oklici, Pitomači i Kloštru Podravskom.

Kućni broj 3.

Vincek

Na str. br. 37 spominje se Ivan Vincek (*oko 1825.) i brat Mihael rođen 1839. godine. Vinceki se spominju i kasnijih godina. Danas u Hrvatskoj živi oko 1200 Vinceka, a najviše u Zagrebu i Varaždinu.

Kućni broj 9 i 18.

Goczý (Geci)

Ova obitelj zabilježena je u ovom statusu na dva broja. Upisan je Mihael rođen oko 1820. godine koji je oženio Maru r. Bregovec (*1823.). Navode se, vjerojatno braća Mihajlova Franc i Baltazar. Ovo je nedvojbeno Mađarska obitelj koja je došla u šandrovački kraj sredinom 19. st. Pod imenom Geci nalazimo ih i kasnije (za razliku od prezimena Götz koji su došli u Podravini).

Kućni broj 13.

Kovačević

Status navodi Filipa rođenog 1821. Zabilježen je jedan sin Nikola (*1842.). Prezime se u Lasovcu spominje i kasnije.

Kućni broj 16 i 63.

Segin

U ovom statusu se navodi kućedomaćin Stjepan i supruga mu Barbara (podaci ? – rođeni oko 1825.). Prezime se spominje i kasnije. Navode se i na kbr. 63. Segini u Hrvatskoj su uglavnom Hrvati (porijeklom iz Mađarske) iz okolice Bjelovara. Danas oko 30 osoba nosi ovo prezime.

Kućni broj 23.

Rogović

Rogovići potječu najvjerojatnije sa područja Istre. Ovaj status je zabilježio Benedikta rođenog 1824., dok mu je supruga bila Rozalija r. Dolenec (*1827.). Spominju su i još dva brata, a obitelj se spominje i kasnijih godina. Rogovići se u ovom kraju spominju krajem 17. st.

Kućni broj 26.

Ileković

Status navodi Franju Ilekovića rođenog 1809. godine (+ 1870.) i suprugu Mariju Lončarević *1811. Spominje se sin Luka *1847., ali i Josip Đuretić (?) koji je oženio Agatu Ileković (*1848.), vjerojatno kćerku Franjinu. Obitelj Ileković spominje se i narednih oko 100 godina.

Kućni broj 28 i 45.

Tudić

Na kbr. 28 naveden je Mihael Tudić rođen 1807. godine, a na kbr. 45 njegov brat (ili bratić) Josip Tudić (nadimkom "Lugar") rođen 1817. Mihael Tudić sa Katom r. Murtić (?) imao je najmanje petero djece, dok je u prikazu Josip na kbr. 45 upisano dosta nejasno stanje.

Kućni broj 30.

Murtić

Već smo vidjeli da su Murtići na ovom prostoru dosta zastupljeni tijekom 19. st. Na ovom kućnom broju status navodi Mihaela Murtića rođenog 1827. dok mu je supruga bila Magda r. Lončarević (*1828.). Navedeno je četvero braće, međutim upisi su izuzetno složeni i nejasni.

Kućni broj 36.

Kaurić (Kaurič)

Status bilježi na ovom kućnom broju Alojza Kaurića rođenog oko 1811. (?) + 1877. Supruga mu je bila Sofija r. Štefanec (*1812. + 1872.). Nisu zabilježeni upisi naslijednih muških članova obitelji.

Kućni broj 38.

Janković

Na ovom kućnom broju naveden je kao kućedomaćin Đuro *? + 1877. Navedena mu je supruga Kata Habek (+ 1873.). U najvećem dijelu upisa nisu navedene godine. Kasnije se navodi Josip janković rođen 1875. godine koji se 1893. oženio sa Marijom r. Makvić (*1876.).

Kućni broj 39.

Maidon (?)

U navedenom statusu upisano je ime kućedomaćina Đure (sina Vendelovog) rođenog

1829. (+ 1873.). Čini se da je ova obitelj nestala već do kraja 19. st.

Kućni broj 43.

Miljević

Status navodi Pavla (*oko 1825.) i njegovu suprugu Anu Pavlović *1827. Upisano je šestero djece, dok se prezime spominje i u Status animarumu pisanom od početka 20. st. Spominje se Tomo Miljević (*1864.) koji se je 1888. vjenčao sa Marijom r. Kolarović (*1866.).

Kućni broj 44.

Galic (ranije Počernić)

Na ovome kućnom broju prije Galica upisano je prezime Počernić (Marko *1811.? i supruga Dora r. Klemen rođena 1812.). Suprugu od Markovog brata Stjepana (+ 1874.) Jalžu r. Husar (*1826.) oženio je 1875. Mato Galic (ovčar - *1836.). Kasnije nemamo podataka o ovim obiteljima.

Kućni broj 46.

Hašadi

U statusu je upisan Martin rođen oko 1840. godine. Spominje mu se supruga Kata r. Vranar. Na ovoj stranici br. 65 i 66 gotovo da niti nemamo upisanih godina. Kasnije nemamo podataka o ovoj obitelji koja je nedvojbeno mađarskog podrijetla.

Kućni broj 49.

Česi (Česi)

Kao kućedomačin u statusu je upisan Martin rođen oko 1830. (+ 1870.). Supruga mu je bila Marija r. Repić 1830. godine. Obitelj ovog prezimena navodi se i kasnijih godina na kbr. 49 i 205. Prezime Česi tijekom povijesti najčešće se pojavljuje oko Koprivnice.

Kućni broj 50, 53 i 61.

Bregovec

Ovo je prezime koje je u prošlosti najčešće prisutno u okolici Đurđevca. U Status animarumu 1863. - 1877. upisan je Blaž Bregovec (*oko 1815.), dok je u hrvatskom prijepisu kao kućedomačin upisan njegov sin Jozo (+ 1873.). Ovo prezime spominje se i kasnijih godina. Na kbr. 53 navodi se Matija rođen oko 1820. godine.

Kućni broj 51.

Mađerić ("Madjerić")

Kao domaćini navode se Đuro rođen 1811. i njegova supruga Helena r. Pandur (*1806.). Sudeći prema mjestima krštenja djece (Virje) ova je obitelj doselila u šandrovački kraj vjerojatno iz tog prostora (oko Koprivnice). Prezime se navodi i kasnijih godina.

Kućni broj 52.

Balažić

U statusu je navedena ova obitelj sa kućedomačinom Adamom, međutim nemamo dodatnih podataka.

Kućni broj 54.

Pavleković

U status je upisan Josip rođen 1800., dok mu je supruga bila Bara r. Jandroković (*1812.). Imali su najmanje 3 djece, no ona nisu bila krštena u Šandrovcu (opaska župnika „Krstnoj knjigi nenalaziju se”).

Kućni broj 56.

Paloška

Status spominje kućedomačina Martina Palošku (*oko 1820. ?) koji je imao braću i djecu krštene u Virju. Odakle su vjerojatno i doselili 1840-ih godina (?). Navode se podaci da su Paloške Hrvati najčešće iz okolice Bjelovara, gdje ih je tijekom proteklih pola stoljeća najviše bilo rođeno.

Kućni broj 57.

Lončarić

Kod upisa ove obitelji na stranici 81 Status animaruma upisano je dosta nejasnoća. Kao

kućedomačin se spominje Miško (*1859.). Lončarići u Lasovcu spominju se i kasnije, međutim gotovo bez konkretnih podataka.

Kućni broj 63.

Marenčić (upisano Marinić)

U statusu 1863. - 1877. kao kućedomačin je upisan Martin (*1828? + 1871.). Supruga mu je bila Terezija r. Murtić (*1829.). U Status animarumu koji je započet sa pisanjem nakon 1900. na istom broju je upisan Ivan *1841. + 1913. Ova obitelj nalazi se upisana još i 1960-ih godina. Marenčići su najvećim dijelom iz okolice Križevaca, kako u prošlosti tako i danas. Od 230 osoba koje ovog prezimena žive u Hrvatskoj najviše ih je u Zaistovcu kod Križevaca, zatim u Križevcima, te u Zagrebu (Acta Croatica).

Pupelica

U navedenom Status animarumu u Pupelici je spomenutih 14 godina upisano 11 kućnih brojeva, i to od kbr. 6 do 25. Ovdje se radi o kućama rimokatolika, dok o onima pravoslavne vjere nemamo podataka. U Statusu koji se piše od početka 20. stoljeća u Pupelici je upisano više od 50 novih kućnih brojeva, dok je dosta obitelji upisano bez kućnog broja. Vidi popis na kraju ovog dijela.

Kućni broj 6.

Malvić

Kao kućedomačin na ovom broju je upisan Matija Malvić koji je umro 1869. Na ovom kućnom broju tada je upisano sedam zasebnih obitelji. Kasnije se javljaju na više kućnih brojeva u Pupelici. Obitelj Malvić tijekom povijesti najčešće dolazi upravo ovdje, u Pupelici i okolici Šandrovca, a ovdje su prisutni od 18. st. Nositelji prezimena su Hrvati, a u tijeku 20. st. bilo je u Hrvatskoj bilo oko 140 osoba sa tim prezimenom u preko 45 domaćinstava. Do početka 21. st. broj se nešto smanjio, tako da je danas ukupno oko 100 Malvića u oko 50 obitelji. Po oko 10 osoba živi u Zagrebu, Rijeci i Splitu, a procjenjuje se (Acta Croatica) da je izvan Hrvatske preko 1000 osoba koje nose ovo prezime u raznim varijantama (Malvich, Malvic itd.).

Kućni broj 7.

Blažeković

Na stranici broj 36 upisan je Imbro Blažeković i Kata r. Saraja, te njihovo četvero djece (najstariji Jozo *1857.). Dodana je napomena "Došli su iz Ravneša broja 20...". U Hrvatskoj su Blažekovići Hrvati najvećim dijelom iz okolice Bjelovara i iz Podравine. U 20. st. najviše ih je rođeno u Zagrebu i Bjelovaru. Danas u Hrvatskoj živi oko 880 Blažekovića u 380 domaćinstava, a u odnosu na oko pola stoljeća ranije broj se je smanjio za oko 10 %.

Kućni broj 13.

Murtić

Na području Šandrovca protekla dva stoljeća Murtići nisu rijetko prezime. Na ovom kućnom broju u Pupelici navodi se Stjepan Murtić rođen 1824. koji se vjenčao sa Marijom r. Gorički (*1827.) 1844. godine. Kasnije se spominje više obitelji Murtića u šandrovačkom kraju. Prema nekim podacima Murtići su Hrvati koji potječu iz Cazinske krajine u BiH, a danas ih je oko 150 u 60 domaćinstava, a najviše u Zagrebu, Šandrovcu i okolici i Labinu. Sredinom 20. st. bilo ih je u Hrvatskoj oko 50 osoba, pa se broj utrostručio.

Kućni broj 14.

Fuk

U ovom Status animarumu navodi se na kbr. 14 obitelj Ivana Fuku rođenog 1833. godine koji je porijeklom iz okolice Đurđevca. U Pupelici se ovom prigodom navode 4 bračne zajednice (Ivana, Miška *?, Petra *? i Stjepana *1856.). Prezime Fuk su Hrvati porijeklom iz okolice Đurđevca. Danas ih je najviše u Čepelovcu, Đurđevcu, Sirovoj Kataleni i okolici Bjelovara. Navodi se podatak da danas živi oko 30 Fukova u 11 domaćinstava. Prije oko pola stoljeća u Hrvatskoj je bilo oko 50 osoba koje su nosile ovo prezime.

Kućni broj 16.

Pavlović

Ovaj Status navodi šest zasebnih bračnih zajednica. Kao kućedomačin se navodi Stjepan Pavlović rođen 1824., a bio je oženjen za Katu r. Ljutak (*1829.). Pavlović je jedno od vrlo čestih prezimena Hrvata u Hrvatskoj. Navode se podaci da potječu iz okolice Senja. Danas ih je najviše u gradu Zagrebu, a spominje se oko 8300 osoba koje nose ovo prezime u oko 3600 domaćinstava. U Pupelici se Pavlovići kasnije spominju na više kućnih brojeva.

Kućni broj 17.

Gašparac

Na ovom kućnom broju upisan je Ilija Gašparac rođen 1836. godine. A navodi se i njegov brat "Stefo" *1837. Obitelj Gašparac spominje se i kasnijih godina i na drugim kućnim brojevima. Nositelji ovog prezimena u Hrvatskoj su Hrvati, a u prošlosti najčešće dolazi oko Delnica i u Delnicama. Danas ih živi u Hrvatskoj oko 500 osoba u oko 220 domaćinstava. Najviše ih ima u Zagrebu, zatim Delnicama, Rijeci, te Bulincu kod Bjelovara i Slavonskom Brodu.

Kućni broj 18.

Deutschbauer (Deučbauer)

Status navodi Đuru rođenog oko 1810. godine (?). Upisan je i Josip (?) oženjen za Baru r. Radoinić (*1822.) i Jakob rođen 1845. oženjen za Baru r. Lončarević. Deučbauera u Pupelici nalazimo i kasnije.

Navode se podaci da danas u Hrvatskoj živi svega jedna obitelj koja nosi ovo prezime i to u Gornjim Plavnicama kod Bjelovara.

Kućni broj 19.

Tomašević ("Virovec")

Ovi Tomaševići nose pridjevak Virovec. Prvi kućedomačin je upisan Đuro koji je rođen oko 1820. godine. Spominju se i njegova tri sina koji su se odijelili iz njegove zadruge. Ovo je staro prezime Hrvata u Hrvatskoj koje potječe iz Sinja, a prema nekim izvorima sa otoka Pelješca.

Kućni broj 20.

Matišić (Matošić ?)

U Status animarumu se navodi da je kućedomačin ove zadruge Mato koji je rođen 1823. godine u Jaseniku. Kasnije se spominje prezime Matošić na kbr. 20, 85 i 134, dok je u ovom Statusu ispravljeno slovo "o" u "i", ili obratno ?

Kućni broj 22.

Bukovac

Kao kućedomačina upisan je Đuro Bukovac rođen 1819. (+ 1871.). Spominje se Petar (*1831.) i Lovro (bačvar-pintar *1839.) koji se odvojio iz ove zadruge. Ovo prezime spominje se u Pupelici i kasnije.

Kućni broj 23.

Marinel

Status animarum navodi Matiju Marinela (+ 1887.) i njegovu suprugu Veronu r. Cernjak (+ 1868.). Ova se obitelj kasnije ne spominje.

Kućni broj 25.

Kolarević (Kolarović ?)

U Statusu je zabilježen Đuro rođen 1826. sa suprugom Katom r. Molvarec (*1833.). Ova se obitelj spominje i kasnije. Kolarevići potječu iz Srednje Bosne, a danas ih je najviše u Zagrebu, oko Iloka, Osijeku i Sisku.

Ravneš

U navedenom Status animarumu navedeno je svega 5 kućnih brojeva rimokatoličkih obitelji. Osim kbr. 9 i 17 nemamo nikakve konkretne podatke. U novijem statusu pisanom nakon 1900. u Ravnešu je navedeno preko 25 kućnih brojeva. U vrijeme upisivanja ovog

statusa Ravneš ima oko 200 stanovnika.

Kućni broj 9.

Rašan

Na ovom kućnom broju kućedomačin je bio Mihael rođen 1815. Osim njega ovdje su živjela i dva njegova brata Ivan (*1831.) i Stjepan (*1840.? + 1872). Rašan se kasnije pojavljuje i na kbr. 6, 10 i 88.

Kućni broj 10.

Fuček

U ovom statusu navodi se kućedomačin Tomo (??) i Marija r. Fuk (+?). Kasnije, u statusu iz nakon 1900. navoden je Josip *1861. (kbr. 10) i Stjepan *1858. (kbr.26). Na obadva broja u novijem statusu imamo upisane podatke o smrti ili vjenčanjima ove obitelji iz sredine 20. st.

Kućni broj 16.

Zdankić (?) Stankić

Kod ovog prezimena u statusu nema upisanih godina rođenja ili slično. Upisan je Đuro za kojega doznajemo u novijem statusu da je kućedomačin na kbr. 16 i da je rođen 1845. (+ 1904.). Ova obitelj upisivana je (imamo sačuvane) u crkvene dokumente još do 1960-ih godina.

Kućni broj 17.

Lepir

Kućedomačin Ilijan Lepir bio je rođen 1828. godine. Upisan je jedan brat, te četvero djece, od kojih je najstariji Filip *1853. Navedeni Đuro bio je rođen 1833. (+ 1896.) upisan je kasnije na kbr. 35.

Kućni broj 21.

Saraja - Blažeković - Tost

U statusu je upisan Tomo i supruga mu Mara. Nisu navedeni datumi rođenja ili smrti, ali je navedeno petero djece Tomine sestre Kate udane za Mirka Blažekovića. Isti Mirko je 1876. odselio u Pupelicu, a na imanje kbr. 21 je došao sa cijelom obitelji Tost Klais (*1833.) i supruga Maria r. Lichtblau (*1842.) sa kćerkom Anom (*1867.).

Status animarum ili Stanje duša koji je upisivan od početka 1900-ih i dijelom do 1982., a koji se odnosi na naselje Šandrovac obuhvaća stranice od broja 1 do 178. Ovdje su prikazani osnovni podaci koji su upisani na određenoj stranici, a to su kućni broj i prezimena obitelji koje su na određenom kućnom broju živjele. Danas ne možemo znati za svaku kuću gdje se točno nalazila. Prvo upisano ime u nastavku odnosi se na prvog upisanog nositelja neke obitelji na kbr. (kućni broj = kbr.) koji je prvo upisan (u Status animarumu slovo A), dok su u nastavku imena i prezimena kućedomačina ili nasljednog nositelja zadruge kasnijih godina. Ovaj prikaz nedvojbeno će olakšati snalaženje prilikom upotrebe ovog ili Stanja duša koji se je na sreću djelomično sačuvao. * = godina rođenja, + = godina smrti, vj. = godina vjenčanja. U više navrata navodimo "posljednji upis nasljednog člana" (poslj. upis), a što se odnosi na upise u ovoj knjizi Statusa • iste skraćenice i oznake se odnose i na prethodni tekst. Na ovaj način u nastavku smo prikazali naselje Šandrovac budući da je taj dio statusa najbolje sačuvan.

1.

Demerac - Krapec. Demerac Josip *1850+1925., posljednji upis Marko Krapec koji se prizetio (*1902. + 1977.).

2.
Perec. Mijo *1852. + 1919., posljednji upis muškog nasljednog člana Đuro *1943.
141.
Srbiljanović. Luka *1844. 1950-ih nestali ?
135.
Bregovac. Stjepan *1843. + 1898., Mirko *1948.
210, 179 i 254.
Horvat. Andrija *1871. (?) Kbr. 210 Andrija (?), 254 Stjepan *1897. i 179 Marko *1893.
36 i 95.
Perec - Skubin - Šemovčan. Perec Vid *1842. + 1909. - 36 Ivan *1863. + 1937., Šemovčan
Đuro (prizetio se) *1903. + 1933., 95 Perec Mijo *1879. + 1915., Skubin Mato (prizetio se)
*1904.
128.
Perec. Đuro *1857. + 1935., poslj. upis Matija *1932., vj. 1954.
99.
Perec. Nikola *1854. + 1918., poslj. upis Josip *1912. (?)
3.
Školska zgrada ("Učiona")
4.
Saraja. Josip *1831. + 1896., poslj. upis Petar *1897.
5, 237 i 161.
Perec - Ileković - Ivanović. Perec Josip *1824. + 1892. - 5 Ileković Đuro *1887. (zet), 237
Ivanović Matej *1899. (zet), 161 Perec Josip *1870. + 1944.
6, 178 i 160.
Petreković - Petrovčić. Petreković Mato *1851. + 1894. - 6. Petreković Vid *1885., 178
Petrovčić Andro *1866. (zet), 160 Petreković Nikola *1864. + 1928.
129.
Petreković - Dukić. Petreković Ivan *1855.(+ ?). Prizetio se Dukić Đuro *1906.
100.
Petreković. Josip *1845. + 1928., poslj. upis Đuro *1906.
8 i 197.
Crnjak. Vid *1845. + 1909. - 8 Mato *1884. + 1916. (poslj. upis Mato *1941.), 197 Tomo
*1876. + 1956.
107 i 264.
Crnjak. Ivan *1839. + 1911. - 107 Valentin *1927., vj. 1947. (poslj. upis), 264 Đuro *1880. +
1928. (poslj. upis).
109.
Crnjak. Đuro *1839. + 1890. Poslj. upis Stjepan *1926. + 1951.
108.
Crnjak. Stjepan *1876. + 1957. Poslj. upis Stjepan *1929., vj. 1947.
106.
Humljanović. Franjo *1815. + 1894. Poslj. upis Blaž *1889. + 1974.
9.
Humljanović. Martin *1835. + 1913. Poslj. upis Stjepan *1955. (i Stjepan *1909. + 1962.)
9 i 177.
Humljanović. Vid *1838. + 1895. - 9 Pavao *1948. + 1973. (poslj. upis), 177 Grgur *1879. (?)
9 (u kbr. 57.).
Humljanović - Pečurlija. Humljanović Petar *1857. + 1930. Zet Pečurlija Ivan *1909. + 1958. u
kbr. 57.
10, 66, 140 i 260.
Zdelar. - 10 Imbro *1822. + 1898., 66 Mato *1875. (Ivan Nepomuk *1898. + 1980. - poslj.
upis), 140 Martin *1861., 260 Đuro *1879.
72 i 240.
Zdelar. Marko *1835. + 1910. - 72 Zdelar Đuro *1873. + 1952., 240 Zdelar Pavao *1876. +
1950. (poslj. upis)
70.
Zdelar. Đuro *1850. + 1913.
11, 224 i 225.
Mustafa - Škudar - Rupa. 11 Mustafa Vinko *1831. + 1907. (prizetio se Rupa Ivan *1891. +
1922., Škudar Martin *1891. + 1946.), 224 Mustafa Đuro *1883. + 1914., 225 Mustafa Blaž
*1886. + 1941.

12.

Župni dvor („Župni stan”).

136, 191 i 196.

Halapa - Grbić. - 136 Halapa Ivan *1857. + 1934. (poslj. upis Slavko *1934.), 191 Karlo *1878. + 1918., 196 Grbić Stjepan *1886. (prizetio se Halapi).

81.

Halapa. Imbro *1847. + 1918. Poslj. upisi Stjepan *1923. + 1973. i Mato *1935.

7, 11, 123, 195, 218 i 244.

Petreković. Ivan *oko 1820. (supruga Ana r. Lončarić *1824.) – 7 Marko *1878. + oko 1915., 11 Franjo *1907., Andro *1866. + 1953., 195 Mato *1871. + 1918., 218 Ivan *1890. + 1964., 244 Martin *1886. + 1972.

15 i 223.

Gašparec - Halapa - Škaurin. Gašparec Miško *oko 1830. (supruga Kata r. Škaurin *1833.). Na 15. poslj. upis Đuro *1942., vj. 1964. Katina kćer Roza (*1861.) udala se za Halapa Stjepana (*1854. + 1911.). 223 Halapa Mato *1908.

16.

Gašparec. Vendelin *1861. + 1931. Poslj. upis Franjo *1936., vj. 1956.

138 i 215.

Gašparec. Ivan *1851. + 1905. Poslj. upis na 138 Pavao *1902. + 1970. Kbr. 215 Đuro *1876. + 1949.

16.

Hrpalo - Hrlić. Hrpalo Marko *1841. + 1895. Poslj. upis Andrija *1928., vj. 1958. Zet Hrlić Šimun *1902. + 1974.

17 i 270.

Domitrović - Skubin. Domitrović Ivan *1869. + 1912. - 17. Stevo *1883. + 1937., 270 Skubin Đuro *1907. Poslj. upis Skubin na kbr. 17 Marijan *1952. i Josip *1953.

130.

Domitrović. Marko *oko 1830. (supruga Katarina r. Mustafa *1838. + 1920.). Poslj. upis Đuro *1923. + 1976. i Ivan *1937.

18 i 152.

Domitrović. Andro *oko 1820. (supruga Bara *1822. + 1899.). 18 poslj. upis Đuro *1929., 152 Ivan *1902.

18.

Kovač. Imbro *1840. + 1911. Poslj. upis Ivan *1931. + 1978. (nejasno u vezi kbr. 18) 19, 174 i 189.

Đipalo. Mijo *1844. + 1918. - 19 Ivan *1940., 174 Josip *1865. + 1936., 189 Stjepan *1874. + 1917.

20, 11, 172 i 239.

Kolarić. Đuro *1831. + 1906. Poslj. upis na 20 Stjepan *1931. - 11 Ivan *1904. + 1975., 172 * Mijo *1876. + 1955., 239 Pavao *1901. + 1972.

21, 134 i 298.

Cupan. Mijo *1859. + 1889. Poslj. upis na 21 Dragutin *1919. + 1968. - 134 Ljudevit *1861. + 1936., 298. Josip *1899. + 1950.

22 i 147.

Humljanović - Vlahović - Hrpalo - Bakov. Humljanović Stana r. Lukarić *1842. + 1911. (supruga Andrina). Na kbr. 22 ostao Humljanović Stjepan *1875. + 1962. Na kbr. 22 prizetio se Vlahović Mijo *1902. - odvojio se na 147. Na 147 prizetio se Hrpalo Josip (?) i Bakov Martin *1886. 73 i 246.

Humljanović - Dubovečak. Humljanović Mato *1837. + 1903. Poslj. upis na 73 Slavko *1951. Na 73 prizetio se Dubovečak Mato *1907. + 1958., poslj. upis Dubovečak Pavao *1940. Kbr. 246 Humljanović Stjepan *1875.

145, 245 i 262.

Filipan. Marija udova Miškova *1834. + 1893. Poslj. upis Nikola *1880. + 1960. na kbr. 145. 245 Stjepan *1883. + ?, 262 Josip *1891. + 1942. Poslj. upis na 262 Ivan *1938., vj. 1961. 4 (?).

Filipan - Havetić. Havetić - prije Petreković (zatim Krefl). Petreković Franjo *1855. + 1934. Prizetio se Krefl Martin *1885., vj. 1911. za Katu kćer Franje ("Havetić zvani"?).

78.

Filipan. Đuro *1842. + 1906. Poslj. upis Stjepan *1879. + 1929. (supruga Klara r. Rogović *1878. + 1954.).

77.

Filipan. Ivan *1857. + ? Poslj. upis Stjepan *1926.

24.

Filipan. Marko *1840. + 1911. Poslj. upis Martin *1879. + 1937. (supruga Franca r. Radojnić *1882. + 1969.).

74 i 208.

Filipan - Čorak - Cesar (?). 74 Filipan Marko *1841. + 1922., sin Martin *1872. Ovdje se prizetio Čorak Milan *1896. + 1968. 208. Filipan Mijo *1866., vj. 1896.

74.

Sabolović. Stjepan *1861. (sin Martin *1893. + 1962.). Poslj. upis Ivan *1920., vj. 1952.

25.

Dejan. Đuro *1838. + 1903. (kupila obitelj Kopričanec).

25.

Kopričanec - Čelik - Priselec - Novosel. Kopričanec Josip *? + 1906. Prizetio se Josip Čelik (?) - poslj. upis Čelik Nikola (*1901. + 1965.), odnosno sin Josip *1922. + 1976. Prizetio se na 25 Priselec Franjo +1915. i Novosel Martin *1889.

26.

Zeman - Koprolčec - Čulinović. Zeman Marko *1821. + 1895. Prizetio se Koprolčec Valent *1886., vj. 1905. i Čulinović Ivan *1865., vj. 1890.

67 i 217.

Zeman - Šestek (iz Molvi). Zeman Mijo *1829. + 1891. Od kbr. 67 nastao kbr. 217 Šestek Petar (?) oženio 1898. Katu r. Radanec (*1876. + 1957.). Poslj. upis Šestek Stjepan *1929., vj. 1952.

104, 75 i 135.

Zeman - Kurtak - Bregovac. Zeman Martin *1847. + 1930. Na 104. Martinu prizetio se 1899. Kurtak Stjepan *1875. + 1940., zatim Bregovac Šimun (*1892.) koji je osnovao kbr. 135. Poslj. upis Kurtak Miško *1936., vj. 1958. Kbr. 75 Zeman Petar *1876. + 1949.

27 i 207.

Barberić - Matačić. Barberić Stjepan *1837. + 1898. Na 27 poslj. upis Josip *1909. + 1966.

207 Barberić Martin (*1863.) - ovdje se prizetio Matačić Milan A. *1882., vj. 1921. + 1953.

Poslj. upis Matačić Petar *1922., vj. 1942.

133 i 307.

Barberić - Zgorelec - Tišljarec. Barberić Marko *1855. *? Na kbr. 133 naredni upis Mato *1882. Na 133 prizetio se Tišljarec Ivan (iz Suhe Katalene) *1903. + 1961. Kbr. 307 upisan Barberić Ivan *1910., vj. 1928. Poslj. upis na 307 Mato *1938., vj. 1961. Na kbr. 133 prizetio se Zgorelec Ivan (*?), vj. 1905. za Katu Barberić *1880. + 1922., kćer Marka (*1855.).

28, 241 i 26.

Zeman. Mato *1825. + 1890. - 26 Ivan *1890, unuk Matin, 28 ostao Petar *1867. + 1927. sin Matin. Na kbr. 241 upisan Ljudevit Zeman *1888. + 1966.

103 i 189.

Zeman. Ivan *1863. + 1941. Na 103 ostao Ivan *1923. + 1974. Na kbr. 189 Zeman Đuro *1900. + 1945. Ovdje se navodi nakon drugog rata da Luka Zeman (*1890. + 1954.) i Ivan (*1923. + 1974.) žive u Dudašini, Franjo (*1915.) u Pobrđanima, dok Josip (*1920.) u Malom Sandrovcu.

29 i 223.

Vlahović - Petreković - Krupski. Na kbr. 29 Vlahović Mato *1856. + 1922. Godine 1917.

"Priženio se u kuću" Petreković Luka (*1896. + 1959.), zatim Krupski Ivan *1902 + 1970. Godine 1899. prizetio se Zeman Andro (*1875. + 1918.) i osnovao obitelj kbr. 223.

105 i 165.

Rogović. Rogović Manda (*1823. + 1894.) udova Mate. Na 105 Stjepan *1870. + 1947. Na 165. Martin Rogović *1875. + 1921.

30, 227 i 300.

Rogović - Novosel. Rogović Kata *1839. + 1895. udova Đure na kbr. 30. Na 30 upisan Rogović Mato *1884. + 1960. - kbr. 227 Novosel Andro +1964., 300 Novosel Miško *1906. (nejasna veza ove dvije obitelji ?).

31 i 170.

Crnjak - Seni - Haić - Malvić. Crnjak Ana (*1838. + 1910.) udova Josipa. Na kbr. 31 upisan Crnjak Đuro *1903., vj. 1926. *? Veza sa ostalim upisanim obiteljima/prezimenima nejasno.

111, 114 i 7.

Murtić - Miljević - Lovrić - Radanec. Murtić Tomo *1839. + 1894. na kbr. 111. Ovdje se prizetio Miljević Mijo *1861. + 1926. Poslj. upis Miljević Josip *1902. + 1965. ali na kbr. 7. Poslj. upisan na 111 Radanec Miško (*1898.), ali otišao na 114. Na kbr. 114 navodi se Leontil (Mile) Lovrić

*1862.

32, 156 i 157.

Ileković. Pavao *1839. + 1903. - 32 Luka *1891., 156 Ivan *1867. + 1923., 157 Josip *1877. + 1931. Poslj. upis Franjo *1904. + 1974.

102.

Ileković - Pandurić. Ileković Martin *1863. + 1933. Kbr. 102 u nastavku upisan Martin *1924., vj. 1948. Kasnije na 102 upisan Pandurić Ivan *1919., vj. 1937.

155 (novi 163?).

Lastajner. Josip *1858. + 1915. Kasnije na 155 Josip Lastajner *1901. + 1950.

98, 198 i 56.

Ileković. Mato *1852. + 1899. Kasnije na 98 upisan Stjepan *1892. poslj. upis Ivan *1919. + 1974. Kbr. 56 Đuro *1935., vj. 1959. Kbr. 198. Antun *1881. + 1930.

32.

Ileković - Miljević. Ileković Jela r. Tomašević (*1817. + 1899.) udova Đure. Kasnije na 32 Miljevac Pavao *? + 1892. sin Jeline snahe Eve r. Miljević (+1856.). Što se dogodilo kasnije ? 97, 211 i 62.

Priselec. Tomo *1861 *? i Kata r. Kalinovčić *1859. + 1950. Kasnije na 97 Ivo *1893., 211 Andrija *1873. + 1933., kbr. 62 Pavao *1898. + 1974.

33.

Lukarić - Lenar. Lukarić Mijo (*1840. + 1901.). Kasnije kbr. 33 Stjepan Lenar (*1922. + 1959.) sin Vida Lenara (*1869. + 1910.) Mijinog zeta.

33/34?

Križanić - Slaviček - Vale. Križanić Ivan *1862. +? Kasnije upisan Slaviček Ivan (?) i Vale Ivan (?).

34.

Lukarić. Janko *1824. + 1889. Kasnije na kbr. Stjepan *1932., vj. 1952. Poslj. upis Stjepanov brata Pavao *1943.

35.

Lukarić ?

36 ?

Karas. ?

36 ?

Zdelar - Filjar. Zdelar Josip *1866. +? Upisan i Martin *1923., vj. 1949.

37.

Bradaš - Vincek. Bradaš Stjepan *1839. + 1896. Na 37 upisan Matija Bradaš *1897. + 1972. koji se priženio u Jasenik kbr. 2 u kuću Martina Čizmekovića. U nastavku na kbr. 37 upisan Mijo Vincek *1839.

132.

Bradaš - Jambrek - Račan - Lalić. Bradaš Filip *1857. +? Kbr. 132 Mato Jambrek *1886., oženio Tereziju (1895. + 1968.) kćer Filipa. Kbr. 132 Lalić Nikola *1914., vj. 1940. za Cilu (*1920.) kćer Mate Jambreka. Na kbr. 132. Račan Ivan *1904., vj. za Cilu (drugi brak).

38.

Zdeličan - Tomašević. Zdeličan Tereza r. Perec *1839. + 1906. udova Vida Zdeličan. Kasnije na kbr. 38. Ljudevit *1886. + 1951. U nastavku upisan Tomašević Josip *1852. (?)

39 i 231.

Haitić. Mato *1819. + 1902. Kasnije na 39 njegov unuk Mijo *1891. + 1932. Kbr. 231 Haitić Pavao *1881. + 1945.

39 (101).

Haitić. Josip *1842. + 1914. Kbr. 39 upisan Martin *1882. + 1940. Nejasno zašto kbr. 101?

40.

Tomašević. Mato *1826. + 1890. Kasnije na 40 Stjepan *1897. + 1965.

40 i 131.

Tomašević - Mostovec. Tomašević Đuro *1862. + 1904. Kasnije na 40 Franjo *1913., vj. 1936. Na 131 Mostovec Ivan *1882., vj. 1911. za Franjinu sestru Katu.

41.

Ljutak - Kozina. Ljutak Stana r. Radović (*1812. + 1894.) udova Đure Ljutak. Na kbr. 41 upisan Martin Ljutak *1882. + 1920. (dodano „odijeljeno posebno”), zatim Đuro *1891. + 1922. (dodano „odijeljeno posebno”), te Ivan *1861. + 1919. Na kraju upisan Kozina Antun *1861. (?).

41.

Ljutak. Mijo *1841. + 1890.

? bez broja.
Zavrtnik. Antun *1844. ?
37.
Ljutak. Luka *1862. + 1938. Kasnije upisan Ivan *1898., vj. 1917.
42.
Lončarić. Marko *1836. + 1893. Kasnije upisan njegov sin Ivan *1867. + 1945.
82.
Demerac. Marko *1843. + 1893. Kasnije upisan kao kućedomačin Mato *1905. + 1973.
43.
Sabolović. Bara r. Petreković (*1835. + 1917.) udova Tome Sabolovića. Na kbr. 43. Martin Sabolović *1882. +?
43 i 190.
Kombić - Mihoković. Kombić Marko *1823. + 1905. Navedeno da je od kbr. 43 nastao 190 Mihoković Mijo *1868. + 1948. (nejasno ?).
96.
Sabolović. Martin *1853. + 1923. Kasnije upisan Pavao *1894. + 1954.
44, 68 i 162.
Balov. Martin *1836. + 1917. Kasnije kbr. 44 nejasno. Kbr. 68 Josip Balov *1861., vj. 1886. Navodi se i kbr. 162. Jakob Balov *1878. + 1919.
85.
Pavlović. Martin *1835. + 1915. Kasnije je upisan njegov sin Mijo *1855.
45 i 251.
Radojnić - Malvić. Radojnić Mijo *1843. + 1922. Kasnije kbr. 45. Stjepan *1903., vj. 1923. Kbr. 251 Ivan Radojnić *1907. + 1961. Na istom broju upisan Malvić Tomo koji je oženio Mariju Ivanovu kćer.
80.
Radojnić - Malvić. Radojnić Đuro *1858. +? Kasnije na kbr. upisan Stjepan *1911., vj. 1929. Malvić Marko *1938., vj. 1957. oženio Stjepanovu kćer Mariju *1941.
79.
Radojnić. Luka *1860. +? Kasnije je kućedomačin Josip *1932., vj. 1955.
47, 158 i 213.
Zdelar. Mijo *1821. + 1891. - Kbr. 47 Martin *1883. + 1930., 158 Mato *1891. + 1970., 213 Adam *1876. + 1953.
48.
Perec. Mato *1845. + 1915. Kasnije kbr. Đuro *1942., vj. 1964.
? bez broja.
Bradanović Josip *1843. + 1903.
? bez broja.
Imbrišević Đuro *1884. +?
49.
Gorički - Hrpalo. Gorički Đuro *1844. + 1913. Kasnije upisan Hrupalo Ivan *1862. +? (upisana dopuna "Kupio grunt 1893.").
50, 232 i 261.
Đipalo (Gjipalo). Ana (*1825. + 1902.) udova Stjepanova. Kasnije na kbr. 50 njezin sin Tomo *1854., vj. 1875. *? Kbr. 232 Andro *1881. + 1963. Kbr. 261 Mato *1879. + 1924.(?).
51.
Demerac - Đipalo. Demerac Jela r. Pavlović *1855. +? Kasnije je upisan Đipalo Mato *1867. + 1920.
52 i 186.
Saraja. Imbro *1840. +? Kasnije na kbr. 52 upisani kućedomačini Valentin *1894. + 1965., a na 186 Jakob *1876. + 1959.
53.
Filipan - Vitez. Filipan Josip *1852. +? Kasnije upisan na kbr. 53 Vitez Đuro *1885. +?
53 i 155.
Filipan - Šolinić. Filipan Đuro *1858. +? Kbr. 155 upisan Filipan Mato *1890. +? i Šolinić Martin *1906. + 1968. koji je oženio Matinu kćer Jagu *1910.
54.
Filipan. Vid *1845. + 1898. Poslj. upis Andrija *1922. + 1966.
55, 153, 202, 203 i 204.
Perec. Perec Mijo *1937. + 1916. kbr. 55, kasnije upisan Karlo *1864. +? Kbr. 153 Marko *1877., 202 Mato *1868. + 1939., 203 Petar *1879. + 1951. i 204 Stjepan *1882. +?

55 (str. 112).

Perec - nastavak.

56.

Petreković - Hajtić. Petreković Stana r. Predavec udova Markova. Kasnije upisan Hajtić Đuro *1859. +? - Markova udova Stana vj. 1883. s Đurom.

59 i 105.

Lukarić - Radanec. Lukarić Stjepan *1844. + 1891. Kasnije na 59 Martin *1875. +?, a 105 Mato *1886. + 1942. Na kbr. 59 upisan Radanec Ivan *1896., vj. 1919. za Mariju Martinovu kćer Mariju (*1902. + 1968.).

149 i 157.

Tomašec - Radanec - Jambrek. Tomašec Stjepan *1861. +? U nastavku se navodi Radanec Blaž +1970. i Jambrek Andrija *1899. + 1976. koji je oženio Blaževu kćer.

60 i 23.

Lukarić - Lončarević. Na kbr. 60 upisan Lukarić Josip *1841. + 1893., te njegov sin Mato *1882. + 1917. Na kbr. 23. upisan Tomo *1885. +? Na kbr. 60 prizetio se Lončarević Filip *1915., vj. 1934. za Lukarić Cilu (*1916.) Matinu kćer.

61.

Lukarić. Martin *1840. + 1919. Poslj. upis Ivan *1919. + 1975.

62.

Lukarić. Josip *1849. + 1921.

62.

Flamaceta - Zdelar. Flamaceta Josip *1874. +? Kasnije upisan Flamaceta Ivan *1904., vj. 1923. i Zdelar Mirko *1920. - oženio kćer Ivanovog brata Luke (*1900.).

63.

Lukarić - Matković. Lukarić Šimun *1839. + 1896. Kasnije upisan Ivan Lukarić *1882. +?, te Matković Mato (*1902. + 1967.) koji je oženio Katu (*1904.) kćer Ivanovog brata Mate (*1878. +?) Poslj. upis Matković Franjo *1942. + 1975.).

64.

Markov. Bolto *1836. + 1912. Kasnije na kbr. 64 upisan Ivan *1908.

65, 181 i 234.

Tomašević - Krapec. Vid *1854., 181 ?, 234 Krapec Martin *1879.

65.

Tomašević. Mijo *1833. + 1910.

66.

Tomašević. Franjo *1842. + 1928. Poslj. upis Ljudevit *1886. + 1951.

94.

Lončarević. Vid *1845. +? Poslj. upis Marko *1910. + 1956.

69.

Ljutak - Petreković. Ljutak Tomo *1814. + 1891. Kasnije upisan Martin *1899. + 1966.

71.

Zdelar. Andro *1858. + 1926. Kasnije Miško *1907. + 1928.

84.

Pavlović. Ivan *1850. + 1927. Poslj. upis Ivan *1913., vj. 1937. +?

86 i 143.

Ileković. Ivan *1845. + 1924. Na kbr. 143 upisan Josip *1873. + 1939.

88 i 174.

Domitrović - Sekelj. Domitrović Ivan (*1857. + 1912.) na kbr. 88. Kasnije Đuro *1890. + 1943. Na 174 Stjepan Domitrović *1879. + 1962. i Sekelj Martin (*1881. + 1975.) koji je oženio Ivanovu kćer Mariju (*1882. + 1956.).

87 i 199.

Domitrović. Mato *1849. + 1899. i kasnije na kbr. 87 Đuro *1886. + 1931. Kbr. 199 Josip *1876. + 1951.

146.

Tomašec - Janin. Tomašec Jakob *1867., zatim Đuro *1898., te Janin Miško *1903. + 1974. Poslj. upis Janin Slavko *1930.

90 i 148.

Hajtić. Imbro *1833. + 1916. na kbr. 90. Kasnije je upisan kao kućedomaćin Franjo *1881. + 1959. Na 148 upisan je Nikola *1884. + 1973.

159.

Smodek - Olenković - Dekalić. Smodek Mato *1856. + 1922. Kasnije upisan Martin *1882. + 1949. Na kbr. 159 upisan je Olenković Ivan *1904., vj. 1923. za Mariju (*1906.) Martinovu

kćer. Na istom broju upisan je Dekalić Josip.

91 i 299.

Rogović - Filipan - Mihoković. Rogović Josip *1852. + 1892. Kasnije na kbr. 91 upisan Đuro *1884. + 1954. Kbr. 299 Mihoković Ivan *1924. + 1966. Poslj. upis Stjepan Mihoković *1931. 154.

Rašan. Ivan *1857. + 1923. Kasnije upisan Pavao *1889. + 1966.

92 i 250.

Mustafa - Mostovec. Mustafa Martin *1833. + 1912. na kbr. 92 - kasnije je upisan Imbro *1867. +? Na broj 250 upisan je Mostovec Josip *1894. + 1954. koji je oženio Martinovu unuku Francu (*1884. + 1951.).

175.

Čuveljak - Horvat. Čuveljak Antun *1858. +? Poslj. upis Čuveljak Mato *1914. + 1970., te Horvat Ivan *1883.

93.

Mustafa - Čordaš. Mustafa Mato *1842. + 1918.

152.

Bakov - Janković - Domitrović. Bakov Franjo *1855. + 1898. Ovdje se navodi Janković Mato (?) i Domitrović Jakob *1861., vj. 1898. za Franjinu suprugu (udovicu).

185.

Petreković. Stana r. Kolar *1836. +? Kasnije kućedomačin Mato Petreković *1886. + 1951.

? bez broja.

Fuk Ivan *1862. +?

? bez broja.

Vlašiček Mijo *1844. + 1904.

183.

Srbljanović. Stjepan *1866. +? Poslj. upis Pavao *1931., vj. 1958.

? bez broja.

Lukarić Mato *1844. + 1892. (?).

? bez broja.

Marinčić Ilija *1851. + 1919.

? bez broja, 144 i 222.

Marinčić - Malvić. Marinčić Grga + 1918. Na kbr. 144 upisan je *1879. + 1955. Na kbr. 222 upisan je Malvić Josip *1879. + 1959.

191.

Podnar. Ivan *1854. + 1907. Kasnije je upisan Marko *1878. + 1916.

? bez broja.

Čizmek (?).

209.

Mostovec. Đuro *1910. + 1968.

? bez broja i 29?

Petreković - Smoksan. Petreković Martin *1851. + 1898. Na kbr. 29 upisana Smoksan Viktorija *1821.

200.

Srbljanović. Mato *1872. + 1917.

168.

Fundić. Franjo *1840. + 1899. Kasnije je upisan Franjin unuk Franjo *1903. + 1977.

13, 171, 220, 226 i 228.

Bedeković Tomo *1839. + 1902. na kbr. 13. – 171 Ivan *1902. + 1967., 220 Jakob *1877. + 1916., 226 Đuro *1884. + 1956., 228 Andro *1881. + 1953.

139.

Toth. Janoš *1856. + 1916.

? bez broja.

Paranos - Perčulija - Šušnjak. Paranos Filip (?) Perčulija Josip *1913. +?, zatim Đuro *1942., vj. 1965. Navodi se i Šušnjak („zapravo Szuszniak“) Ljudevit *1885. u Galiciji.

184.

Škrinjar - Bukovac. Škrinjar Bolto *1860. + 1919. Na istu stranicu upisan Bukovac Pavao *1875. + 1957.

242.

Petrovčić - Golubić. Petrovčić Đuro *1864. + 1935. Kasnije upisan Golubić Martin *1887. + 1951.

248.

Dergez - Vodnik. Dergez Đuro *1861. + 1919. Kasnije je upisan njegov sin Ivan *1885. + 1956. Ovdje se priženio Vodnik Stefan *1899. + 1956. Poslj. upis Vodnik Vlatko *1940., vj. 1961.

115.

Janković. Mato *1859. + 1919. Poslj. upis Stjepan *1923. + 1956.

137.

Petrovčić. Đuro *1864.?

294.

Lovrak. Martin *1908.

258.

Čordaš (Csordos) - Mustafa - Matoić. Stevo *1861. Ovdje se priženio Mustafa Tomo *1896. + 1972. U nastavku je upisan Matoić Franjo *1890., vj. 1912.

169.

Skubin - Tkalčec - Dergez - Tušek. Upisani: Skubin Đuro *1931., vj. 1952., Tkalčec Ivan *1890. + 1955., te Dergez Andela *1932., vj. 1951. za Tušek Petra.

27.

Miklić - Monoš - Posavec. Na ovom broju upisan je Miklić Đuro *1854., zatim Mijo *1890. + 1911. Pojavljuje se nejasno Monoš Ivan *1903. i Posavec Franjo *1898. + 1972.

214 i 215.

Markov - Hajlić (?) - Pretković. Markov Luka *1867., vj. 1891.

266.

Hajtić. Josip *1892. + 1964. U nastavku je upisan Pretković Tomo *1891., a poslj. upis Pretković Josip *1940., vj. 1962.

167 i 297.

Crnjak - Gjorgj. Crnjak Stjepan *1873. + 1906. Kasnije upisan na 167 Imbro Crnjak *1895. i Gjorgj Jakob *1901. + 1967. Ovdje se pojavio kbr. Gjorgj Đuro *1920., vj. 1941.

178.

Šemovčan - Husnjak. Šemovčan Antun *1880. + 1967., kasnije Martin *1940., vj. 1950. U nastavku upisan Husnjak Urban *1908. Poslj. upis Husnjak Ivan *1942., vj. 1961.

19 i 182.

Severović - Gašparac. Na kbr. 182 Severović Josip *1875. + u 1. sv. ratu. Ovdje se priženio Gašparac Petar *1909. Na 19. Severović Šimun *1895. + 1952.

221.

Šemovčan - Bačak. Šemovčan Đuro *1876. +? Na istom broju je upisan Bačak Šimun *1878., vj. 1915.

141.

Bujan. Ivan *1880. + 1951.

206.

Mrđanec - Markuš. Mrđanec Tomo *1861. +? Kasnije Josip *1886. + 1915. Ovdje se priženio Markuš Ivan *1929., vj. 1954. za Josipovu kćer Mariju.

44.

Lončar - Bačak - Bukovac. Lončar Bolto ? Dopisan Bačak Šimun *1878. i Bukovac Ivan *1903., vj. 1927.

44.

Hupalo - Majetić - Pocak - Fleković - Mikulić. Na ovom broju upisani su Hupalo Ivan *1861., Majetić Josip *1909., Pocak Stjepan *1883., Fleković Stjepan *1904. i Mikulić Franjo *1909. ? bez broja.

Hampovčan. Marko *1891. + 1917.

154.

Špehar. Tomo *1884., vj. 1904. Poslj. upis *1930., vj. 1952.

? bez broja.

Repić. Bolto + 1916.

? bez broja.

Dergez. Stjepan *1933.

? bez broja.

Gorenjak. Antun *1944.

? bez broja.

Borsi. Josip *1891.

? bez broja.

Kovač. Ivan ? *1919., vj. 1938.

149.

Reisman. Martin *1879., vj. 1904.
 ? bez broja.
 Višćević. Stjepan *1882. ("Doselio se 1916. u
 Šandrovac iz Ferdinandovca")
 ? bez broja.
 Mlinarić. Stjepan *1901. + 1947.
 ? bez broja.
 Kraljević. Andrija *1900. + 1940.
 27.
 Migač - Lončarević. Lončarević Đuro *1900. +
 1943.
 ? bez broja.
 Zgorelec. Josip *1882. Poslj. upis Ivo *1927.
 ? bez broja.
 Bujan. Lovro *1891. + 1965.
 ? bez broja.
 Metesi. Herman *1870. +?

Desno: bilješke načinjene prilikom izrade konstrukcije za upisivanje podataka u Status animarum koji potječe iz oko 1900. godine. Bilješke se odnose na naselje Lasovac. U arhivu župe u Šandrovcu.

Dolje: veduta Šandrovca - pogled na crkvu i centar krajem 1990-ih godina. Desno je vidljivo pročelje starog župnog dvora koji je kasnije prodan. Foto: obitelj D. Domitrovića iz Pitomače.

Tvor. 44 st. 418
 udor. Janos a. Ana
 Janos 96
 Vrtočel 96 st. 510
 Stjepan
 Jakab
 Mijo Viček st. 475
 Jozip Viček "
 Katala Željko "
 Stjepan "
 Miroslav '42. st. 477
 + Martin
 + Matija
 Miroslav '97 st. 478
 + Josip
 Tvor. p. 524
 Kata v. Horvatus Tvor.
 Franjo
 Stjepan
 Tvor. 32 st. 405
 Janos
 Josip
 Pavas
 Tvor. 161 st. 413
 Franjo

Popis prezimena (obitelji) sa brojem (ili brojevima) kuća na kojima je određena obitelj živjela - prema *Status animarumu* 1863. - 1877. i *Status animarumu* od oko 1900. godine. Na ovaj način podaci o određenoj obitelji, oni koji su sačuvani, vođeni su gotovo 150 godina. Na nekim mjestima navedeno je dvije ili više obitelji (prezimena) na istom ili nekoliko brojeva, te je u ovom popisu tako i navedeno budući da se radi o više prezimena na istom mjestu, odnosno o zetstvu, kupovini određenog imanja ili jednostavno upisivanju neke druge obitelji na to mjesto. Takve obitelji nisu izdvojene, jer najvećim dijelom ipak imaju određenu obiteljsku vezu, te ih nije problem detektirati u knjigama *Status animarum*.

Jasenik

- Bugarinov, ? bez broja
Čizmeković, 2, 12, 13 i 47
Đurinović - Zeman, 11
Đurinović, 10
Đurinović, 4
Fuk, 17 i 30
Gluhak, ? bez broja
Janković - Špoljarić - Horvat, 28 i 39
Kolar - Horvat, 23
Kolar, 6, 24 i 34
Kovačić, 5
Krapec - Matekov - Martinčević - Fresl, 7
Krapec, 7, 19, 26 i 35
Lončarić, 37 i 38
Majcin - Apatić, 6, 9 i 31
Majcin - Šolinić, 9, 15, 29? i 30
Majcin, 25
Šofkić, 3 i 13
Šolinić, 5, 14 i 34

Kašljavac

- Aušperger, 8
Barković - Jakupović - Šignjar, 16 i 46
Bukovac, 50
Cvrk, ? bez broja
Ćuk - Srbić, 59
Filipan - Varović, 17 i 55
Filipan, 24
Filipan, 64
Franceta, 72
Fućek - Pećar, ? bez broja
Imbrišević, 39
Jakapek, 69
Jakopović, 69
Jandrić, ? bez broja
Janković, 42
Lončarević - Hajduković - Kovač, 19 i 75
Lončarević - Jakopović, 20 i 104
Lončarević - Kranjčević, 47
Lončarević - Topolovčan, 21, 53 i 54
Lončarević, 10, 30, 47, 66, 78 i 106

- Mađer (Madjer), 12 i 22
Mađer (Madjer), 22 i 88
Mehkek, 1
Mostovec, 7
Rupčić, ? bez broja
Sabljić - Filo - Mostovec - Škvorc, ? bez broja
Sabljić, 16 i 25
Sabolić ? bez broja (19)
Srbić, ? bez broja
Šajatović, ? bez broja
Šajatović, 1 i 36
Šebreg, ? bez broja
Šignjar, ? bez broja
Topljak - Topolovčan, 42

Lasovac

- Balažić - Kovačević - Zabla - Moring - Sironja, ? bez broja
Bali, 9
Barbir, 44, 77 i 88
Beke - Lakatoš, 55
Benčik - Milić - Krafiton, 68
Bengez - Knežić, ? bez broja
Bolkovec, 1
Bosney, 29
Bregovec - Major, 104
Brušić, 167
Cankl, 214
Car, 40
Cerjan, 157
Česi (Česi), 49 i 205
Družin, 161
Družin, 27, 45 i 226
Družin, 56
Eler, ? bez broja
Farkaš, 34
Ferenčić - Vukmanić, 103 i 190
Ferlendiš, 158
Filo, 114
Finjač, 108
Gašpar, 8
Gašparić, 71
Geci - Halapa, 9
Geci, 84
Gibeleš - Takač, 61
Gibičar (Gibičar), 58
Gomboc, 181 i 183
Grabarić - Takač - Bali, ? bez broja
broja
Guljaš, 9
Györy (Đor), ? bez broja
Haimaš, 53
Haleuš, 74
Horvat - Miletić, 38
Horvat, 37
Horvat, 90
Horvatinović - Hašadi, 46, 174 i 175
Iger - Klikić - Gašparac - Pocak, ? bez broja
Ileković - Mikšec, 26 (42)
Ivok, 32
Ivok, 44
Jurčić - Debeljak, 235
Juriša - Mance - Palaić, ? bez broja
Karlović, 23
Keresturi - Šubić, 87
Kiš - Major, ? bez broja
Knežević, 45
Kondor - Ivok, 96
Kovač, 162
Kramar, 228
Krifaton, 52
Lebinac, 255
Lončarić - Katuš - Horvat, 57
Mađerić, 13, 51, 102 i 177
Major - Knežević, 93
Marenčić, 63
Maronić - Družin, 74
Martinaš, 11
Mlinarić, 5
Molnar, ? bez broja
Mondak, 170
Murtić - Novaković - Tomac, 76
Murtić - Sabolović, 30
Nadj (Nađ), 83
Nemet, 24
Nežić, ? bez broja
Njerš - Štefec - Budrović, 100 i 103
Pajdl, 162
Pap, 10 i 21
Pausa, ? bez broja
Pavleković, 54
Pavusa, 35
Peteranec, 50
Posa, 44 (191)
Posavec, 106

Radaković - Barbir - Gorički, 213
Rakar, ? bez broja
Rapoša - Gulaš, 33
Rengel, 54
Rengel, 90 i 103
Rogović - Cankl, 23
Rupčić - Janković - Gašparić - Levar - Čizmek - Palac - Tica - Franceta, ? bez broja
Ružić - Rakoci, 21
Sabadžia (Sabadžija), 6
Sabo - Vukušić - Papić, ? bez broja
Sabo, 35
Sabo, 45
Sabol, 4
Sabolić - Medić - Plečić, ? bez broja
Sakač, 16
Santo - Tudić, 94
Saraja, 2
Sari, 94
Segin, 16
Slovijak - Major, 59
Sokolić - Somun, 20 (34)
Srbljanović - Černel, 216
Srbljanović, 27
Stankić - Rogović, 77
Svetec - Bošković - Vincek, 3
Szivoš, 43
Šimunić, 39
Šogorić, ? bez broja
Šogović, 102
Šopar, 4
Štraser, 56
Šubić, 2
Tar, 165
Tärak, ? bez broja
Toth, 78
Tudić, 28
Tudić, 95
Uzelac - Ileković, 96
Vajda, ? bez broja
Varga, 56
Varga, 59
Veber, 19
Vida - Karlović, 54 (23)
Vörös, ? bez broja
Vörös, 7
Vranješ, 50
Zadravec, 166
Županić, 39

Pupelica

Babec, 10
Bakov, ? bez broja
Bićar - Deli, 45
Biki, ? bez broja
Biki, 19
Blažeković - Kos, 7 i 72
Blažeković, 7
Börsse, 11
Bukovac, 22
Čerti, ? bez broja
Čuveljak, ? bez broja

Deutschbauer, 81
Franceta, ? bez broja
Fuk, 14
Gašparac, 17
Gašparec - Sabolić, 28
Gašparić - Lovrak - Javorović, 35 i 49
Godinac - Zgorelec, 18
Golubić, ? bez broja
Groščić, 46
Halapa - Turopoljac, ? bez broja
Horvat, ? bez broja
Iger, ? bez broja
Igrić - Cservek, 21
Kiš, 23 i 34
Kolarović, 17 i 53
Kolarović, 25
Koruc - Toth - Bogdan - Sabo, 22 i 90
Koš, 19
Kovač - Fijala, 100
Krajcar, 12
Krajcar, 152
Laklijia, ? bez broja
Lip, ? bez broja
Malvić - Lukarić, 6, 76 i 105
Malvić, 31 i 32
Malvić, 33, 74 i 75
Matošić - Jandrić - Ribarić - Perec, 20, 85 i 134
Mešter, 89
Murtić, 13, 102 i 103
Murtić, 66
Nagy, 27, 34 i 109
Nemet - Pišti, 29 (19?)
Pankas, 36
Pavlović - Lukarić, 47 i 87
Pavlović, 16, 71 i 106
Pavlović, 47
Pavlović, 48 i 113
Pecsi, ? bez broja
Pentek, 6, 7 i 10
Podkovčić - Majetić, 15
Pop, 14 i 49
Pop, 29
Radaković, ? bez broja
Restek, ? bez broja
Sabo, ? bez broja
Selci - Bradanović, 11 i 47
Šarközi, 43
Škrinjar - Božin, 2 i 82
Takač, ? bez broja
Tkalčec, ? bez broja
Toth, 79
Vandjija (Vandjija), 18
Varga, 34 i 110
Varös, 11
Zdelar, 30

Ravneš

Đuzi - Sabo, 17
Ferlediš, 12
Franceta, ? bez broja
Fućek - Perec, 26
Fućek, 10

Grdor, 57
Gulaš, 78
Jakopec - Martinčević, ? bez broja
Kos, 19 i 76
Kosanović, ? bez broja
Lepir - Gulaš, 13 i 35
Markuš, 56
Molnar - Čizmešija, 28 i 85
Nemeš, 36
Nemet, 51
Pavliš, ? bez broja
Prelec, 22
Rašan, 6 i 88
Rašan, 9 i 10
Sabolović, 6
Stankić - Svetec, 16
Tost - kasnije Sabolović, 21
Željeznak, 39
Žir, 34

Šandrovac

Bakov - Janković - Domitrović, 152
Balov, 44, 68 i 162
Barberić - Matačić, 27 i 207
Barberić - Zgorelec - Tišljarec, 133 i 307
Bedeković, 13, 171, 220, 226 i 228
Borsi, ? bez broja
Bradanović, ? bez broja
Bradaš - Jambrek - Račan - Lalić, 132
Bradaš - Vincek, 37
Bregovac, 135
Bujan, ? bez broja
Bujan, 141
Crnjak - Gjorgj, 167 i 297
Crnjak - Seni - Haić - Malvić, 31 i 170
Crnjak, 107 i 264
Crnjak, 108
Crnjak, 109
Crnjak, 8 i 197
Cupan, 21, 134 i 298
Čizmek (?), ? bez broja
Čordaš (Csordos) - Mustafa - Matoić, 258
Čuveljak - Horvat, 175
Dejan, 25
Dekalić, 159
Demerac - Đipalo, 51
Demerac - Krapec, 1
Demerac, 82
Dergez - Vodnik, 248
Dergez, ? bez broja
Domitrović - Sekelj, 88 i 174
Domitrović - Skubin, 17 i 270
Domitrović, 130
Domitrović, 18 i 152
Domitrović, 87 i 199
Đipalo (Gjipalo), 50, 232 i 261
Đipalo, 19, 174 i 189
Filipan - Čorak - Cesar (?), 74 i

- 208
Filipan - Havetić, 4 (?)
Filipan - Šolinić, 53 i 155
Filipan - Vitez, 53
Filipan, 145, 245 i 262
Filipan, 24
Filipan, 54
Filipan, 77
Filipan, 78
Flamaceta - Zdelar, 62
Fuk, ? bez broja
Fundić, 168
Gašparec - Halapa - Škaurin, 15 i 223
Gašparec, 138 i 215
Gašparec, 16
Gorenjak, ? bez broja
Gorički - Hrpalo, 49
Haitić, 39 (101)
Haitić, 39 i 231
Hajtić, 266
Hajtić, 90 i 148
Halapa - Grbić, 136, 191 i 196
Halapa, 81
Hampovčan, ? bez broja
Horvat, 179, 210 i 254
Hrpalo - Hrlić, 16
Humljanović - Dubovečak, 73 i 246
Humljanović - Pečurlija, 9 (u kbr. 57)
Humljanović - Vlahović - Hrpalo - Bako, 22 i 147
Humljanović, 106
Humljanović, 9
Humljanović, 9 i 177
Hupalo - Majetić - Pocak - Fleković - Mikulić, 44
Ileković - Miljević, 32
Ileković - Pandurić, 102
Ileković, 32, 156 i 157
Ileković, 56, 98 i 198
Ileković, 86 i 143
Imbrišević, ? bez broja
Janković, 115
Karas, 36 ?
Kolarić, 20, 11, 172 i 239
Kombić - Mihoković, 43 i 190
Kopričanec - Čelik - Priselec - Novosel, 25
Kovač, ? bez broja
Kovač, 18
Kraljević, ? bez broja
Križanić - Slaviček - Vale, 33-34
Lastajner, 155 (novi 163 ?)
Lončar - Baćak - Bukovac, 44
Lončarević, 94
Lončarić, 42
Lovrak, 294
Lukarić - Lenar, 33
Lukarić - Lončarević, 23 i 60
Lukarić - Matković, 63
Lukarić - Radanec, 59 i 105
Lukarić (?), 35
Lukarić, ? bez broja
Lukarić, 34
Lukarić, 61
Lukarić, 62
Ljutak - Kozina, 41
Ljutak - Petreković, 69
Ljutak, 37
Ljutak, 41
Marinčić - Malvić, ? bez broja, 144 i 222
Marinčić, ? bez broja
Markov - Hajlić (?) - Pretković, 214 i 215
Markov, 64
Metesi, ? bez broja
Migač - Lončarević, 27
Miklić - Monoš - Posavec, 27
Mlinarić, ? bez broja
Mostovec, 209
Mrđanec - Markuš, 206
Murtić - Miljević - Lovrić - Radanec, 7, 111 i 114
Mustafa - Cordaš, 93
Mustafa - Mostovec, 92 i 250
Mustafa - Škudar - Rupa, 11, 224 i 225
Olenković, 159
Paranos - Perčulija - Šušnjak, ? bez broja
Pavlović, 84
Pavlović, 85
Perec - Ileković - Ivanović, 5, 161 i 237
Perec - Skubin - Šemovčan, 36 i 95
Perec, 128
Perec, 2
Perec, 48
Perec, 55, 153, 202, 203 i 204
Perec, 99
Petreković - Dukić, 129
Petreković - Hajtić, 56
Petreković - Petrovčić, 6, 160 i 178
Petreković - Smoksan, ? bez broja i 29?
Petreković, 100
Petreković, 185
Petreković, 7, 11, 123, 195, 218 i 244
Petrovčić - Golubić, 242
Petrovčić, 137
Podnar, 191
Priselec, 62, 97 i 211
Radojnić (Radoinić) - Malvić, 45 i 251
Radojnić (Radoinić) - Malvić, 80
Radojnić (Radoinić), 79
Rašan, 154
Reisman, 149
Repić, ? bez broja
Rogović - Filipan - Mihoković, 91 i 299
Rogović - Novosel, 30, 227 i 300
Rogović, 105 i 165
Sabolović, 43
Sabolović, 74
Sabolović, 96
Saraja, 4
Saraja, 52 i 186
Severović - Gašparac, 19 i 182
Skubin - Tkalc - Dergez - Tušek, 169
Smodek - Olenković - Dekalić, 159
Srbljanović, 141
Srbljanović, 183
Srbljanović, 200
Šemovčan - Baćak, 221
Šemovčan - Husnjak, 178
Školska zgrada („Učiona“), 3
Škrinjar - Bukovac, 184
Špehar, 154
Tomašec - Janin, 146
Tomašec - Radanec - Jambrek, 149 i 157
Tomašević - Krapec, 65, 181 i 234
Tomašević - Mostovec, 40 i 131
Tomašević, 40
Tomašević, 65
Tomašević, 66
Toth, 139
Višćević, ? bez broja
Vlahović - Petreković - Krupski, 29 i 223
Vlašiček, ? bez broja
Zavrnik, ? bez broja
Zdelar - Filjar, 36 ?
Zdelar, 10, 66, 140 i 260
Zdelar, 47, 158 i 213
Zdelar, 70
Zdelar, 71
Zdelar, 72 i 240
Zdeličan - Tomašević, 38
Zeman - Koprolčec - Čulinović, 26
Zeman - Kurtak - Bregovac, 75, 104 i 135
Zeman - Šestek, 67 i 217
Zeman, 103 i 189
Zeman, 26, 28 i 241
Zgorelec, ? bez broja
Župni dvor („Župni stan“), 12

Izvori i literatura

- Acta Croatica, www.actacroatica.com (posljednji pristup 15. 2. 2017.)
Adamček J. - Kampuš I.: Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj u XV i XVI
stoljeću, Zagreb 1976.
- B.B.: Obilježeno 40 godina naftnog polja Šandrovac (2007.)
<http://www.ina.hr/default.aspx?id=1020> (posljednji pristup 6. 11. 2016.)
- Begović B.: Pitomača kroz prošlost 1, Pitomača 2015.
- Begović B.: Prilog poznavanju starih putova i naselja u Podravini, Podravski
zbornik 1986., Koprivnica 1986., str. 142-151.
- Begović B.: Tri srednjovjekovne fortifikacije na obroncima Bilogore na području
općine Pitomača, Podravski zbornik '14., Koprivnica 2014., 211-218.
- Begović B.: Tri stoljeća Pitomače, Pitomača 1985.
- Blažeković S.: Bjelovar, Bjelovar 1985.
- Bösendorfer, J.: Crtice iz slavonske povijesti s osobitim obzirom na prošlost
županija: križevačke, virovitičke, požeške, cisdravske baranjske,
vukovske i srijemske, te kr. i slob. grada Osijeka u srednjem i novom
vijeku. Osijek 1910.
- Buturac J.: Popis župa Zagrebačke biskupije od god. 1334., Zbornik zagrebačke
biskupije 1094-1944., Zagreb 1944., 409-454.
- Buturac J.: Povijest rimokatoličke župe Bjelovar, Bjelovar 1970.

- Buturac J.: Inventar i regesti za starije dokumente zagrebačkog Kaptolskog arhiva g. 1401. - 1700., Arhivski vjesnik 11-12, Zagreb 1968-69., 304.
- Cjeloviti porezni popisi od 1495. do 1596. iz zbirke Adamček, (Filozofski fakultet u Zagrebu, Odjel za povijest), Zagreb 2011.
<http://ebookbrowsee.net/skupnipopistoponimi-xls-d56442365> (posljednji pristup 14. 11. 2014.).
- Codex diplomaticus – dodatak 1 (1020. – 1270.), Zagreb 1998. (nakl. HAZU i HDA Zagreb), str. 155-158. (br. 11, 1251. – 1399. rijeka i posjed „Mosynya“, „Mosyna“, „Mwsyna“, „Felsevv Mosvna“, „Also Mosvna“, „Mwsyne“).
- Codex diplomaticus – dodatak 1 (1271. – 1309.), Zagreb 2002. (nakl. HAZU i HDA Zagreb).
- Colloredo F. A. de: SERENISSIMO AC POTENTISSIMO HUNGARIAE REGI JOSEPHO PRIMO Hanc totius Hungariae tabulam DUM IN ANTIQUISSIMA, ET CELEBERRIMA UNIVERSITATE VIENNENSI Anno M.DC.LXXXIX Die Maij Primâ AA. LL...., Beč 1689. <http://mapy.mzk.cz/de/mzk03/001/052/198/2619316462/> (posljednji pristup 15. 1. 2017.)
- Csanki D.: Körös Megye a XV–ik szazadban, Budapest 1893., 20.
- Cuvaj A.: Građa za povijest školstva, knj. 2, Zagreb 1910., knj. 10, Zagreb 1913.
- Cvekan P.: Bjelovar i Franjevci, Bjelovar 1986.
- Cvekan P.: Od Gorbonuka do Kloštra Podravskog, Kloštar Podravski 1990.
- Cvekan P.: Od Kopačevca do Pitomače, Pitomača 1978.
- Ćuk J.: Podravina od Bednje do Voćinke i susjedna područja do polovice četrnaestog vijeka, Vjesnik Kr. Hrv. Slav. Dalm. zemaljskog arhiva, g. XVIII, br. 3, Zagreb 1916.
- Dokumentacija (razna) iz arhiva župe Pohođenja BDM u Šandrovcu. U župnom uredu u Šandrovcu.
- Dokumentacija (razna) iz arhiva Općine Šandrovac. U arhivu Općine Šandrovac.
- Dokumentacija iz Državnog arhiva u Bjelovaru: SRZ "Borac" Ravneš, (0071)
- NARODNI ODBOR OPĆINE ŠANDROVAC - Šandrovac (1952. - 1955.); 1952. -1955.: knj. 6, kut. 1, (0788) OSNOVNA ŠKOLA LASOVAC - Lasovac (1892-1959); 1896-1959: knj. 18, (0798) OSNOVNA ŠKOLA ŠANDROVAC - Šandrovac (1835. - 1963.); 1877. - 1963.: knj. 11, svež. 2, (0175) SELJAČKA RADNA ZADRUGA "BRAĆA BAKIĆ" KAŠLJAVAC - Kašljavac (1949. - 1953.); 1949/1953.: knj. 14, kut. 1, (0182) SELJAČKA RADNA ZADRUGA "BORAC" RAVNEŠ - Ravneš (1949. - 1953.); 1949/1953.: knj. 11, kut. 2 (DABJ - 182/V-1), (1222) OPĆA POLJOPRIVREDNA ZADRUGA ŠANDROVAC - Šandrovac (1945. - 1967.); 1945. -1967.: knj. 4, kut. 6, (1188) RADNA ORGANIZACIJA "METALPRODUKT" ŠANDROVAC - Šandrovac (1967. - 1992.); 1967. - 1993.: knj. 16, kut. 20, (1221) NABAVLJAČKO-PRODAJNA HRVATSKO SELJAČKA ZADRUGA S.O.J ŠANDROVAC - Šandrovac (?-?); 1943. - 1944.: kut. 1.
- Dobrila A., Piškorec I. i Kudumija M.: Partizanski dani, Đurđevac 1964.
- Dočkal, K.: Srednjovjekovna naselja oko Streze – prilog našoj srednjovjekovnoj topografiji, Starine JAZU, knj. 46. Zagreb 1956., str. 145-202.
- Du Val, P.: Les Confisdes Chrestiens et des Turcs en Terre Ferme..., Paris 1663.
- Enciklopedija hrvatskih prezimena (izdanje Hrvatski rodoslovni centar), Zagreb 2008.
- Fejér G.: Codex diplomaticus Hungariae Ecclesiasticus ac Civilis, t. 9, vol. 2,

- Budae 1833., 748-752 (1358. posjed/mjesto „Musina“).
Feletar D.: Podravina 1, Koprivnica 1988., 90.
Feletar D.: Podravina, Koprivnica 1973., 41.
Gerić B.: Povijesni razvoj bjelovarskog kraja od preistorije do srednjeg vijeka,
u Blažeković S.: Bjelovar, Bjelovar 1985., str. 311-321.
Gerić B.: Župe na bjelovarskom području u srednjem vijeku, Bjelovarski
zbornik '89., Bjelovar 1989., str. 20-26.
Gerić B.: Kulturno-povijesni spomenici općine Bjelovar, Muzejski vjesnik:
Glasilo muzeja sjeverozapadne Hrvatske, Vol. 12, br. 12, ožujak 1989.,
str. 36-41.
Glojnarić M.: Borba Hrvata, Zagreb 1940., str. 161, 224.
Görög Demeter - Márton József: Magyar átlás az az magyar, horvát és tót
országok vármegyéji, s szabad kerületei..., Viennae, 1802-1811.
Granice Hrvatske na zemljovidima od XII. do XX. stoljeća, Katalog izložbe,
Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb 1992/1993.
Horbec I., Jukić I. i Valentić M.: Hrvatska na tajnim zemljovidima 18. i 19.
stoljeća - Đurđevačka pukovnija, Zagreb 2003., sekcije 11 i 16.
Heller Georg: Comitatus Crisiensis, (Veröffentlichungen des Finnisch-Ugrischen
Seminars an der Universität München Serie A Band 10), München 1978.
Hirschvogel A. i Ortelius A.: Schlavoniae, Croatiae, Carniae, Istriae, Bosniae,
rinitimarumque regionum nova descriptio, 1570.
Horvat A.: O Bjelovaru gradu oktogonalnog sistema, Bulletin odjela VII za
likovne umjetnosti JAZU, 8/1960., br. 1, Zagreb 1960., str. 12-21.
http://www.academia.edu/6983951/Studije_iz_povijesti_Bjelovara_1848.-1991._._Bjelovar_%C4%8Cvor_2011 (posljednji uvid 29. 6. 2016.)
<http://www.dzs.hr/> (posljednji uvid 30. 6. 2016.)
<http://www.sandrovac.hr/default.asp> (posljednji uvid 30. 10. 2016.)
http://atlas.geog.pmf.unizg.hr/e_skola/geo/mini/put_nafte_rh/lezista_u_hr.htm (posljednji uvid 6. 11. 2016.).
<https://archives.hungaricana.hu/en/charters/view/55517/?pg=1&bbox=701%2C-1757%2C1749%2C-768> 1364. (posljednji pristup 11. 1. 2017.)
<https://archives.hungaricana.hu/en/charters/view/58567/> (DL-DF 100115)
<https://archives.hungaricana.hu/en/charters/129862/?list=eyJxdWVyeSI6ICJNb3N5bmEifQ>, 1426. (posljednji pristup 11. 1. 2017.)
<https://archives.hungaricana.hu/en/charters/131214/?list=eyJxdWVyeSI6ICJNb3N5bmEifQ>, 1427. (posljednji pristup 11. 1. 2017.)
<https://archives.hungaricana.hu/en/charters/211257/?list=eyJxdWVyeSI6ICJNb3N5bmEifQ>, 1480. (posljednji pristup 11. 1. 2017.)
<https://archives.hungaricana.hu/en/charters/243248/?list=eyJxdWVyeSI6ICJNb3N5bmEifQ>, 1498. (posljednji pristup 11. 1. 2017.)
https://hungaricana.hu/en/search/results/?list=eyJxdWVyeSI6ICJNb3N5bmEifQ&page=1&per_page=20 (posljednji pristup 10. 1. 2017.)
<https://hu.wikipedia.org/wiki/Marcali>
http://bilogorski-turisticki-put.hr/?page_id=184 (posljednji pristup 29. 11. 2016.)
<https://konwerga.pl/en/2016-03-04-23-59-58>
<http://www.dom-sandrovac.hr/index.htm> (posljednji pristup 29. 11. 2016.)
<http://zeljko-heimer-fame.from.hr/hrvatz/bj2.html>
http://www.selcom.hr/bjlist/0009/_22.htm (Bjelovarac) (posljednji pristup 29. 11. 2016.)
http://www.bjelovar.info/index.php/aktualno/dan_opine_shandrovac_svechano

- [_obiljezen_druženjem_s_gostima_i_mjeshtanima/](#) (posljednji pristup 29. 11. 2016.)
<http://www.hkv.hr/reportae/d-borovak/3495-androvac-spomen-koji-govori-istinu.html> (2008. (spomen ploče) (posljednji pristup 29. 11. 2016.)
<http://www.24sata.hr/news/spriječile-spokolj-devet-zena-stalo-izmeu-ustasa-i-partizana-448751> (posljednji pristup 8. 12. 2016.)
http://arhinet.arhiv.hr/_DigitalniArhiv/Portreti/Portreti-B-0072.htm
http://www.os-veliko-trojstvo.skole.hr/skola/podru_ne_kole (posljednji pristup 11. 12. 2016.)
<http://www.os-veliko-trojstvo.skole.hr/skola/povijest> (posljednji pristup 11. 12. 2016.)
<https://sites.google.com/site/podrucnaskolasandrovac/> (posljednji pristup 11. 12. 2016.)
http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/SI-1520.pdf (posljednji pristup 11. 12. 2016.)
<http://mapy.mzk.cz/de/mollova-sbirka/atlas-austriacus/XLI/> (posljednji pristup 15. 1. 2017.)
<http://www.dailymotion.com/video/x2gp1b0> (posljednji pristup 28. 1. 2017.)
<http://www.dailymotion.com/video/x2gp22n> (posljednji pristup 28. 1. 2017.)
<http://mojtv.hr/film/17183/pucanj.aspx> (posljednji pristup 28. 1. 2017.)
[https://hr.wikipedia.org/wiki/Pucanj_\(1977.\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Pucanj_(1977.)) (posljednji pristup 28. 1. 2017.)
http://hrfilm.hr/baza_film.php?id=294 (posljednji pristup 28. 1. 2017.)
<http://www.ogorje.net/povijest/maticne-knjige-zupa-muckog-područja/12.html> (posljednji pristup 15. 2. 2017.)
<http://www.rodoslovje.hr/istaknuta-vijest/o-rodoslovu-kolar> (posljednji pristup 15. 2. 2017.)
<http://bbz.hr/bjelovarsko-bilogorska-zupanija/detaljnije/zupani-kroz-povijest> (posljednji pristup 23. 2. 2017.)
<https://ispu.mgipu.hr/> (posljednji pristup 25. 4. 2017.)
Hranilović H.: Prirodni zemljopis Hrvatske: Zemljopisni i narodopisni opis kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, Zagreb 1905.
Imenik dostojanstvenika, činovnika i javnih bilježnika Kraljevine Hrvatske i Slavonije, Zagreb 1917., 102.
Ivanček L.: Nedovršeni spomenar - Bjelovaru u pohode, Bjelovar 1996.
Ivančan I.: Narodni plesni običaji Podravine 3 - Bilogora, Zagreb 1998.
Ivković Z., Vusić J. i Blažeković A.: Jugoslavensko nasilje i prešućivane žrtve Drugoga svjetskoga rata i porača s područja današnje Bjelovarsko-bilogorske županije, Matica hrvatska, Bjelovar 2010., str. 672 – 700.
Jakovljević, G.: Bjelovar prije Bjelovara, HAZU – Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru, sv. 1. Zagreb – Bjelovar 2007., str. 55-70.
Jakovljević G.: Registar arheoloških nalaza i nalazišta Bjelovarsko-bilogorske županije, izd. GMB, Bjelovar 2012., str. 141 – 145.
Janaček-Kučinić S.: Zemlje podravske glas, Koprivnica 1985.
Kalendar Dobri pastir za godinu 1958., Sarajevo 1957., III. i V.
Karaula Ž.: Prilozi za bibliografiju Budislava pl. Budislavljevića Prijedorštoga..., Senjski zbornik 38, Senj 2011., 87-130.
Kolar-Dimitrijević M.: Prijeratno podravsko rudarstvo, Podravski zbornik 78., Koprivnica 1978., 49-59.
Kolar-Dimitrijević M.: Istjerivanje Mađara iz okolice Bjelovara 1944. godine, Časopis za suvremenu povijest, god. 27, br. 1, Zagreb 1995., 125-136.

- Kožul S.: Kalnički arhiđakonat: danas Bjelovarsko-kalnički arhiđakonat Zagrebačke nadbiskupije, Zagreb 2005.
- Kožul S.: Sakralna umjetnost bjelovarskog kraja, Zagreb 1999.
- Kožul S.: Svećenici bjelovarskoga kraja, dio 1., Zagreb 2007.
- Kožul S.: Spomenici crkvene umjetnosti Bjelovarskog područja (dok. disert.), Zagreb 1976.
- Kožul S.: Župna crkva Presvetog Trojstva u Velikom Trojstvu, 1980., str. 169-176 (<http://hrcak.srce.hr/file/143559>) – posljednji uvid 29. 6. 2016.
- Kožul, S.: Župna crkva Presvetog Trojstva u Velikom Trojstvu, Croatica Christiana, god. IV., br. 5. Zagreb 1980., 169-176.
- Krivošić S.: Stanovništvo Podравine 1659. - 1859., Podravski zbornik 83., Koprivnica 1983., 153.
- Kudumija M.: Đurđevac, Đurđevac 1968.
- Kudumija M.: Crveni spomenar, Đurđevac 1962.
- Kukuljević I. S.: Regesta dokumenata 13. st, Zagreb 1896.
- Liber memorabilium pro parochia Šandrovac - od 1825. Spomenica župne. U arhivu župe Pohođenja BDM u Šandrovcu.
- Liber memorabilium parochiae Kozarevac (od 1745.) - u arhivu župnog ureda u Kozarevcu.
- Lovrenčević Z.: Neolitska naselja u okolini Bjelovara, Arheološki pregled, Arheološko društvo Jugoslavije, sv. 10, Beograd 1968., str. 223-233.
- Lovrenčević Z. - Mađerić M.: Šandrovac - fenomen Bilo-gore, Kajkavski kolendar 1972., Čakovec 1972., izd. KPD "Zrinski", str. 242-244.
- Lovrenčević Z. - Grganić D.: Jezično blago bjelovarsko-podravskog kraja. Bjelovarski zbornik 90. Bjelovar: Gradska muzej Bjelovar, Bjelovar 1990., 160-174.
- Ljetopis društva svetog Jeronima za godinu 1906., 73.
- Majhen Božidar D.: Fišerovac (1914. – 2014.), Bjelovar 2014., str. 94 – 111.
- Mályusz E.: A szlavóniai és horvátországi középkori pálos-kolostorok oklevelei az Országos Levéltárban (I, közlemény) - Bakva, Levéltári Közlemények, 3 (1925) 1-4, Budapest 1925., 100-120.
- Mályusz E.: A szlavóniai és horvátországi középkori pálos-kolostorok oklevelei az Országos Levéltárban - Sztrezai kolostor, Levéltári Közlemények, 6 (1928.) 1-4, Budapest 1928., 87-177.
- Margetinac A.: Bjelovar i varaždinska krajina, rukopis, 1908. (u Državnom arhivu u Bjelovaru (DAB).
- Matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih župe Pohođenja BDM u Šandrovcu nalaze se u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu (HDA), u Državnom arhivu u Bjelovaru (DABJ) i matičnom uredu u Velikom Trojstvu (MU Veliko Trojstvo). Matice krštenih i umrlih: MK 1754. - 1796. (nedostaje 1757.) i MU 1759. - 1800. (nedostaju 1761. - 1767.) (HDA, mikrof.); MK 1797. - 1857. i MU 1801. - 1857. (HDA, mikrof.); Matice krštenih: MK 1858. - 1880. (DABJ, mikrof.), MK 1881. - 1895. (DABJ, mikrof.), MK 1896. - 1910. (MU V. Trojstvo), MK 1911. - 22. 4. 1927. (MU V. Trojstvo), MK 20. 4. 1927. - 22. 8. 1931. (MU V. Trojstvo), MK 6. 9. 1931. - 6. 1. 1949. (MU V. Trojstvo); Matice vjenčanih: MV 1759. - 1801. (HDA, mikrof.), MV 1802. - 1857. (HDA, mikrof.), MV 1858. - 1880. (DABJ, mikrof.), MV 1881. - 1895. (DABJ, mikrof.), MV 1896. - 1906. (DABJ, mikrof.), MV 1907. - 22. 10. 1939. (MU V. Trojstvo), MV 5. 11. 1939. - 1948. (MU V. Trojstvo); Matice umrlih: MU 1858.-1880. (DABJ, mikrof.),

MU 1881.-1904. (DABJ, mikrof.), MU 1905. - 1924. (DABJ, mikrof.), MU 1925. - 12. 8. 1937. (MU V. Trojstvo), MU 16. 8. 1937. - 8. 1. 1949. (MU V. Trojstvo). Matične knjige župe Presvetog Trojstva u V. Trojstvu za razdoblje do osnivanja župe u Šandrovcu nalaze se u HDA u Zagrebu (mikrof.): knjige MK 1691. - 1756., MV 1688. - 1766. i MU 1735. - 1736. i 1736. - 1857. Sve matice dostupne su i na www.familysearch.org (posljednji pristup 24. 11. 2016.)

Mijatović A.: Otkos-10, Zagreb 2011.

Mjesni odbor u Ravnešu - fototeka (4/2017.)

Mühlberger J. i Herwegg J.: - karta dio "BeloVAR", 1882. - 1883. sa dopunama do 1910. godine <http://lazarus.elte.hu/hun/digkonyv/topo/200e/35-46.jpg> (posljednji pristup 14. 11. 2016.)

Nacrti sakralnih i drugih objekata u Državnom arhivu u Bjelovaru. Digitalizirana građa <http://www.dabj.hr/> (Lasovac 1898. godine, C40, kut. 12, Ravneš 1929. godine, C54, kut. 13, Šandrovac 1886. godine C64-1, kut. 13, Šandrovac 1890. godine C64-2, kut. 13, Šandrovac 1890. godine C64-3, kut. 13, Šandrovac 1891. godine C64-4, kut. 13, Šandrovac - kupola župne crkve 1885. inv. br. B34 (1), Šandrovac - kupola župne crkve 1885. inv. br. B34, Šandrovac - zvono župne crkva 1886. inv. br. B34, Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (1), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (2), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (3), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (4), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (5), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (6), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (7), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (8), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (9), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (10), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (11), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (12), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (13), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (14), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (15), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (16), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (17), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (18), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (19), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34 (20), Šandrovac - župna crkva 1880. do 1887. inv. br. B34, Šandrovac - župna klijet 1917. inv. br. B 34, Šandrovac - župni dvor 1884. inv. br. B 34 (1), Šandrovac - župni dvor 1884. inv. br. B 34 (2), Šandrovac - župni dvor 1884. inv. br. B 34 (3), Šandrovac - župni dvor 1884. inv. br. B 34 (4), Šandrovac - župni dvor 1884. inv. br. B 34, Šandrovac - župni dvor 1897. inv. br. B34 (1), Šandrovac - župni dvor 1897. inv. br. B34).

Nagy F. Antonius - Makkai Ladislaus: Documenta historiam Valachorum in Hungaria illustrantia, usque ad annum 1400 p. Christum., Budapest, 1941. Études sur l'Europe Centre-Orientale. 29., str. 321.

Nogomet 1908. - 1955. bjelovarskog nogometnog podsaveza, Bjelovar 1955. (<http://library.foi.hr/knjige/knjiga1.aspx?C=2099&H=&vrsta=zbi&grupa=BJELOVARIANA&lang=hr&broj=1> (posljednji pristup 30. 10. 2016.)

Odluka o donošenju I. izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Općine Šandrovac, Općina Šandrovac, Šandrovac 16. rujna 2013.

Ortelius A. & Vrients J. B.: *Ungariae Loca* (1579.), Antwerpen 1584. i 1608.

Osnovne škole i dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja, kraj šk. g. 2012./2013. i početak šk./ped. g. 2013./2014., Zagreb 2014., 37 (DZS Zagreb http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/SI-1520.pdf)

Pálffy G.: Izvanredan izvor o zemljopisnim znanjima Ugarsko-hrvatske političke elite 16. stoljeća - Popis ugarskih i slavonskih gradova, utvrda i kaštela koji su između 1526. i 1556. dospjeli u turske ruke, sastavljen za staleže Njemačko-Rimskoga Carstva, Scrinia Slavonica 14, 2014, 9-39 (31).

Pálosfalvi T.: The noble elite in the County of Körös (Križevci) 1400-1526, Budapest 2012. (vidi i <https://www.scribd.com/document/294221025/The-Noble-Elite-Koros> posljednji pristup 30. 10. 2016.)

Pavičić S.: Podrijetlo naselja i govora u Slavoniji, Zagreb 1953.

Peić M.: Crno zlato, Zagreb 1974. i Zagreb 2004.

Petrić H.; Holjevac Ž.; Karaula Ž.: Povijest Bjelovara. Zagreb-Bjelovar: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (HAZU), 2013.

Povijest križevačke i đurđevačke graničarske pješačke pukovnije, urednik Ž. Pleskalt, Bjelovar 2008. (karte 1782...)

Pribaković, D.: Neki podaci o gradištima severozapadne Hrvatske, Vesnik Vojnog muzeja JNA 3. Beograd 1956., 107-142.

Prisege vijećnika Općine Šandrovac od 15. 6. 2001., 10. 6. 2005., 11. 6. 2009. i 14. 6. 2013. (u arhivu Općine Šandrovac).

Prostorni plan uređenja općine Šandrovac, knj. 1, Bjelovar 2005. i knj. 2, Bjelovar 2013. (Obavezni prilozi). Dostupno na <http://www.sandrovac.hr/> (posljednji pristup 9. 12. 2016.)

Protocollum...Mandatorum...pro Parochia Sandrovicensi...1792. Sub Parocho Francisko Measich. Do 1858. godine. U arhivu župe Pohođenja BDM u Šandrovcu.

Protocollum Mandatorum Parochus Sandrovensis ab ceptum 1858. U arhivu župe Pohođenja BDM u Šandrovcu.

Protocollum Status Animarum novitus confectum 1863. in Parochia Šandrovac (do 1877.). U arhivu župe Pohođenja BDM u Šandrovcu.

Protocollum Status Animarum...(prvi upisi nakon 1900. - posljednji unosi podataka 1982.). U arhivu župe Pohođenja BDM u Šandrovcu.

Protokoli kanonskih vizitacija (Nadbiskupski arhiv u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, Kanonske vizitacije arhiđakonata Kalnik):

Protokol br. 130./1. Godine 1704.-1706., Protokol br. 131./II. Godine 1707.-1718., Protokol br. 132./III. Godine 1720.-1731., Protokol br. 133./IV. Godine 1731.-1748., Protokol br. 134./V. Godina 1733., Protokol br. 135./VI. Godine 1753.-1756., Protokol br. 136./VII. Godine 1771.-1772., Protokol br. 139./X. Godina 1802., Protokol br. 140./XI.a. Godina 1822. i 1824., Protokol br. 140./XI.b. Godina 1825. (ovo je prije bio nastavak sveska 140./XIa), Protokol br. 140./XI.c. Godina 1841. (ovo je prije bio svezak 140./XIb), Protokol br. 140./XI.d. Godina 1842. (ovo je prije bio nastavak sveska, 140./XIb), Protokol br. 142./XIII. Godine 1841.-1842., Protokol br. 144./XV. Godine 1901.-1906.

Protokoli kanonskih vizitacija:

Prot. 89./I. br. 4./IV Variae. Godina 1658., Prot. 98./X. Godina 1668.-1771.

Političko i sudbeno razdjeljenje i repertorij prebivališta kraljevine Hrvatske i Slavonije 1913., Zagreb 1913.

Rački F.: Popis župa zagrebačke biskupije 1334 i 1501 godine, Starine JAZU,

- knj. 4, Zagreb 1872., 201-229.
- Raffelsperger F.: Karte des Erzerzogthumes Oesterreich mit Salzburg (Đurđevačka pukovnija), Beč 1843. ("Sandorovecz").
- Rješenje Općinskog vijeća Općine Šandrovac o izboru članova Poglavarstva Općine Šandrovac od 23. 5. 1997. (u arhivu Općine Šandrovac).
- Sabljar V.: Miestopisni reičnik kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, Zagreb 1866.
- Sambucus J. - Ortelius A.: Illyricum, Antwerpen 1572. (kopija iz zbirke I. Dubravića, Delft, Nizozemska - 2011.) Vidi: Begović B.: Pitomača kroz prošlost 1., Pitomača 2015., 74. Isto vidi <http://digitalna.nsk.hr/?object=list&find=Sambucus> (posljednji pristup 11. 1. 2017.)
- Senex J.: A New General Atlas..., London 1721. - A Map of Hungary (kopija iz zbirke autora).
- Senex J.: Hungary Corrected from the Observations Communicated to the Royal Society at London and the Royal Academy et Paris, London 1701.-1740. <http://mapy.mzk.cz/de/mzk03/001/052/299/2619316595/> (posljednji pristup 15. 1. 2017.)
- Statut Općine Šandrovac - ožujak 2013. Dostupan i preko <http://www.sandrovac.hr/dokumenti.asp?d=4&n=12> (posljednji uvid 30. 10. 2016.)
- Stier M.: Vermehrte und Verbesserte Landkarten des Königreichs Ungarn..., Nürnberg 1684, sekc. 6. <http://mapy.mzk.cz/de/mzk03/001/052/204/2619316479/> (posljednji pristup 15. 1. 2017.)
- Szabo Gj.: Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji, Zagreb 1920., str. 102-103).
- Šarkanj S.: Veliko Trojstvo u prošlosti i sadašnjosti, Veliko Trojstvo 2005.
- Šišić F.: Pregled povijesti hrvatskoga naroda, Zagreb 1962.
- Šimek M.: Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, Varaždin 1990.
- Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom IV, Zagreb 1906., str. 274-276 (rijeka „Musina“ 1245.), str. 475-476 (rijeka „Mosina“ 1251.).
- Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom V, Zagreb 1907., str. 253 i 295 (1263. i 1264. utvrda „Musina“), str. 446-447 (prije 13. 10. 1267. mjesto/lokacija/posjed „Musyna“).
- Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom VI, Zagreb 1908., str. 117 (1275. rijeka „Musyna“), str. 194 (25. 3. 1277. mlin na riječici „Mosonycha“), str. 544-545 (1286. zemlja/posjed „Musyna“).
- Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom VII, Zagreb 1909., str. 129-131 (11. 2. 1293. posjed „Musinha“ i crkva BDM na posjedu).
- Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom VIII, Zagreb 1910., str. 442 (1316. posjed „Musinha“).
- Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom X, Zagreb 1912., str. 174-175 (1334. rijeka „Musyna“).
- Smičiklas T.: Codex diplomaticus, sv. XII, Zagreb 1914., str. 538 (1358. navodi se „Andree de Muryna“, dok Fejer, tom 9, 2, str. 748, navodi „Andre de Musina“)
- Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XIII, Zagreb 1915., str. 340-342 (posjed „Mosyna“ sa vinogradom 1364.), str. 596-598 (13. 12. 1366. posjed „Musyna“), 598-599 (14. 12. 1366. posjed „Mosnya“), str. 599-600 (14. 12. 1366. posjed „Mosinya“).

- Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XIV, Zagreb 1916., str. 15-19 (24. 04. 1367. posjed „Mosnya”), str. 28-30 (8. 5. 1367. posjed „Mosnya”) i str. 97-100 (27. 10. 1367.) posjed „Mosyna”).
- Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XV, Zagreb 1934., str. 351 (11. 03. 1378. posjed/naselje „Mosyna”).
- Smičiklas T.: Codex diplomaticus, tom XVI, Zagreb 1976., str. 421 (26. 11. 1383. posjed/mjesto „Mosina”).
- Szabo Gj.: Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji, Zagreb 1920., 103.
- Teleki J.: Hunyadiak kora Magyarorsz..., svezak 10, Pešta 1853. (1439.), 59.
- Tkalčec T. i Ivančan Sekelje T.: Primjeri nizinskih srednjovjekovnih gradišta u središnjoj Hrvatskoj – uloga vode u funkciji obrane, Hrvatske vode, 12, 46, Zagreb 2004., 17-27.
- Tkalčić I.: Urbar bivšega hrvatskoga pavlinskoga samostana u Strezi, Arhivski vjesnik 5, Zagreb 1903., str. 218.
- “Uspjeh misija u župi Šandrovac”, Hrvatska straža od 6. prosinca 1936., 11.
- Vatrogasni zbornik Vatrogasne zajednice Savske banovine, Zagreb 1939.
- Velagić S.: Bilogorski partizanski odred, Virovitica 1969.
- Veliki atlas Hrvatske, prema reambulaciji iz 1930. godine, Zagreb 2002.
- Vezmarović M.: Biografski leksikon Bjelovarsko-bilogorske županije, Bjelovar 2008. (rukopis u vlasništvu autora leksikona).
- Visscher N. J.: Regnum Hungariae in Omnes suos Comitatus Accurate Divisum et Editum Per Nicolaum Visscher Amstelodami, Amsterdam 1680. i 1710. <http://mapy.mzk.cz/de/mzk03/001/052/297/2619316409/> (posljednji pristup 15. 1. 2017.).
- Vukadinović B.: Zadrugarstvo u Ravnešu (rukopis), 4/2017. U arhivu Općine Šandrovac.
- Winkler J. L. S.: “Ujedinjena bansko-varaždinsko karlovačka generalkomanda. Uvezeni spisi Varaždinskog generalata, sv. 1. Karta Varaždinskog generalata iz 1639.”, između listova 195-196. U HDA Zagreb.
- Zadružni leksikon A-LJ i M-Ž, (GZH) Zagreb 1957., str. IX i XIII.
- Zapisnici sa konstituirajućih sjednica Općinskog vijeća Općine Šandrovac od 7. 5. 1997., 25. 6. 2001., 10. 6. 2005., 11. 6. 2009. i 14. 6. 2013. (u arhivu Općine Šandrovac).
- Zapisnik sa sjednice Općinskog poglavarstva Općine Šandrovac od 30. 1. 2006. (u arhivu Općine Šandrovac).
- Zemljopisni atlas Republike Hrvatske, Zagreb 1992., 19.
- Županijski glasnik Županije bjelovarsko-bilogorske, br. 3 i 4, god. IV, 16. lipnja i 2. srpnja 1997., Bjelovar 1997.

Bilješka o autoru

Na kraju ovog prikaza knjige o Šandrovcu valja dodati i kratku bilješku o piscu:

Branko Begović-Bego, hrvatski slikar i publicist, rođen je 1962. u Pitomači. Živi i radi u pitomačkom naselju Otovanec. Nemirna je duha, vrlo znatiželjan, voli i dobro poznaje svoj zavičaj, ali uvijek želi sazнати nešto više zato uporno istražuje i objavljuje.

Pored šest knjiga o Pitomači (1985. - 2015. posljednja <https://www.pdf-archive.com/2015/08/06/bego-pitoma-a-kroz-prolost-1/>) objavio je niz članaka u Podravskom zborniku, Virovitičkom listu, Lovačkom vjesniku i raznim poznatim lokalnim listovima. Pritom je vrijedno spomenuti da je izdavao i uređivao *Pitomačke novine*, koje su izlazile povremeno od 2001. do 2003. godine, te bio supokretač *Kalnovečkog lista* i *Sesvečkih novina*. U 21. stoljeću, u skladu s globalnim trendovima *Branko Begović* uređuje web i blog stranice. Osobito je poznata njegova e-knjiga popularno-znanstvenog enciklopedijskog formata o čudesnoj biljci "Ginkgo biloba Nature's Miracle vol. 1-2" (2010./2011).

<https://www.pdf-archive.com/2015/08/02/bego-nature-s-miracle-ginkgo-biloba-book-1-2011/>), potom i priručnik "Eliksir života • ginko". Ta internetska izdanja stekla su priznanja eksperata na tom području i vrlo su čitana i citirana odnosno preuzimana, više u svijetu nego u domovini.

Kad znamo da se autor bavi slikarstvom i grafičkim dizajnom (što se očituje i u ovoj knjizi - to mu je u osnovi i struka), a imamo u vidu bibliografski niz njegovih knjiga (posljednje izdanje "Podravske Sesvete 1" (<http://www.podravske-sesvete.hr/images/pdf/Monografija%20PODRAVSK%20SESVETE%202016..pdf>), 2016.) i članaka, kao i rukopisa ("Povijesni spomenici Đurđevca 1", 1989., "Petar Preradović - život, djelo, bibliografija", 1990. itd.), možemo istaknuti da je *Branko Begović-Bego* neumoran entuzijast, a ova knjiga plod je uspješnih istraživanja prošlosti Šandrovca.

Ivan Zelenbrz, prof. (veljače 2017.)

Pogовор и ključне рijeчи

Nakon niza stoljeća konačno se pružila prilika da se na jednom mjestu objedine trenutno dostupni podaci koji se odnose na povijest Šandrovca, kako stariju tako i noviju. Ovom smo prigodom namjeravali prikazati Šandrovac i njegovu prošlost u nešto drugačijem obliku kao što je to uobičajeno, kako bi teme bile zanimljive, jasne i popularne, potkrijepljene izvorima. A nadasve od koristi za buduća istraživanja povijesti ovoga dijela Bilogore i Hrvatske. Rijetko se pojavljuju prilike kojima bi mogli predstaviti nešto što zanima pučanstvo, a da se odnosi na prošlost šandrovačkog kraja koja je do danas ipak vrlo slabo, odnosno gotovo nikako istražena, a nadasve prezentirana javnosti.

Osobno ću biti vrlo zadovoljan ako sam uspio barem djelomično ponešto razjasniti iz povijesti ovoga kraja, posebno u temama o kojima se malo ili ništa nije znalo. Zadovoljstvo će biti veće, ako će ovaj rad biti poticaj drugima da

pokušaju dodatno obraditi i prezentirati pojedine dijelove iz prošlosti šandrovačkog dijela Hrvatske.

Nadam se da će ovaj rad biti dobar prilog proučavanju povijesti Šandrovca, posebno iz razloga što je na jednom mjestu sakupljeno i ponešto osnovne građe, koja će se u svakom slučaju moći dopunjavati novim podacima i činjenicama, te će, vjerojatno, tijekom budućih istraživanja biti dobra osnova, kako svim ljubiteljima ovoga prekrasnog kraja, tako i znanstvenicima i svima drugima koji vole povijest i žele se baviti upoznavanjem povijesti šandrovačkog kraja i hrvatskoga naroda.

Nadasve, ovom prigodom, donosimo faksimile i transkripte jedine sačuvane knjige "stanja duša" (tzv. *Status animarum*, 1863. - 1877.), na temelju kojih će, po prvi put stanovnici Šandrovca i pripadajućih naselja moći preciznije istraživati svoje podrijetlo, odnosno

svoje pretke. Pored toga ovdje je objavljen i djelomični transkript *Spomenice župe u Šandrovcu*, koja je inače oskudna, međutim gotovo je osnovni izvor za poznavanje povijesti ovoga kraja.

Ključne riječi: Šandrovac, Bilogora, povijest Bilogore, rimokatolička župa Šandrovac, općina Šandrovac, povijest Šandrovca

Key words: Šandrovac, Bilogora, History of Bilogora, Roman Catholic Parish Šandrovac, Municipality Šandrovac, History of Šandrovac

Zahvale

Posebna zahvala načelniku Općine Šandrovac gosp. Josipu Dekaliću koji je u biti bio inicijator izrade ove monografije. Zatim zahvala djelatnicima Općine Šandrovac (Jedinstvenom upravnom odjelu OŠ: pročelnica Ivana Fočić, zatim Dajana Perhot - viši referent za računovodstvo i financije i Sandra Šofkić - referent za upravne i administrativne poslove), te župniku župe Pohođenja (ili Pohoda) Blažene Djevice Marije vlč. Davidu Andreiću iz Šandrovca na susretljivosti, jer bez njihovih angažmana bi mnogo podataka iz povijesti područja općine i dalje bilo ostalo sakriveno u arhivima i na raznim drugim mjestima, i tko zna kada bilo javnosti dostupno.

Nadasve velika zahvala Narodnoj knjižnici "Petar Preradović" u Bjelovaru, Državnom arhivu u Bjelovaru, te Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, Nadbiskupskom duhovnom stolu Zagrebačke nadbiskupije u Zagrebu i Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Darku Domitroviću iz Pitomače/Šandrovca, Ivanka Perec iz Šandrovca, Miroslavu Sokoliću iz Šandrovca, Mati Kardumu i Stjepanu Pavlišu iz Šandrovca, Ivanu Zdelaru iz Šandrovca, Ljiljani Radojnić i Marici Petreković iz Šandrovca, Ankici Svinjarić r. Domitrović iz Šandrovca, Željku Halapa iz Pupelice, Damiru Husnjaku i Željku Đipalo iz Šandrovca, dr. sc. Zorku Markoviću iz Zagreba, Krešimiru Kralju iz Kloštra Podravskog, Ivanu Dubravčiću iz Delfta (Nizozemska)...

Velična zahvala akademiku Dragutinu Feletaru iz Koprivnice/Zagreba i prof. Ivanu Zelenbrzu (Matica hrvatska) iz Virovitice i svima onima, koji ovdje ili u knjizi možda i nisu spomenuti, a na bilo koji način su pomogli prilikom izrade koncepta i pisanja ove knjige.

Autor

Summary

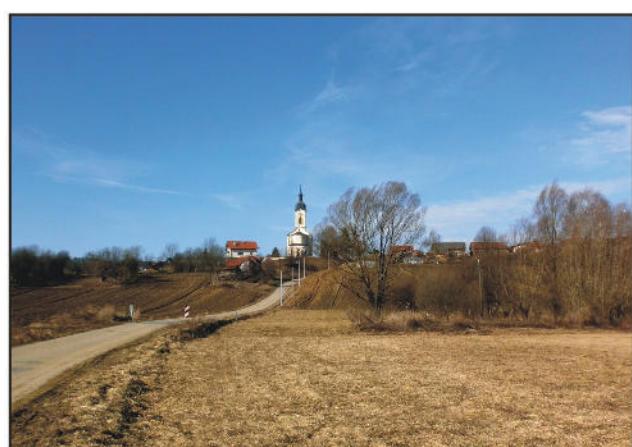
Šandrovac is a small village in the area of Bilogora in northwestern Croatia and Municipal district of Šandrovac. The man has lived since about 6000 years. The settlement, forts, manor and parish (*BVM*) was mentioned in the Middle Ages (from the 13th century) by the name of *Mosina* (*Mušinja*) and *Šandrovac* (since the mid-16th century). At the time of the *Turkish* conquest (in the 16th and 17th centuries) is deserted.

Today's settlement was founded in about 1680, while today's church built in 1886, and the parish of *Visitation of the Blessed Virgin Mary* was restored in 1753.

Municipality Šandrovac was founded in the time of *World War II* (1942). Again, the locals rebuilt it in 1997. Most of the population used to be, but still engaged in agriculture (animal husbandry, farming, viticulture), and the area is rich in oil. According to the

latest census in 2011, the whole municipality (settlements: *Šandrovac*, *Jasenik*, *Kašjavac*, *Lasovac*, *Lasovac Brdo*, *Pupelica* and *Ravneš*) counts 1,776 inhabitants, however, here takes place the rich cultural and social life.

The natural beauty of the landscape are exceptional, so this is an attractive tourist area in this part of *Croatia*.

Pogled na župnu crkvu i župni dvor u Šandrovcu od istočne strane (od tzv. Malog Šandrovca). Foto: 1/2017.

N. d.

Brezoun

Perbetiza.

S. d. Bibuham

Auzo.

Gr

VNGARIAE LOCA PRAECIPVA RE
CENS EMENDATA ATQVE EDITA,
PER IOANNEM SAMBVCVM PANNO
NIVM, IMP. M^s. HISTORICVM. 1579.

Istraživanja povijesti, zemljopisa i demografije manjih općina i naselja od posebne su važnosti za razvoj i identitet toga kraja, ali i za hrvatsko zajedništvo i historiografiju. Jer, prava i sveobuhvatna povijest Hrvatske moći će se napisati tek kada se detaljno istraže relevantne činjenice o povjesnom slijedu njenih malih dijelova. Lokalne studije su dragocjen kamenić u stvaranju mozaika nacionalne hrvatske povijesti... U već imozantan niz određenih naselja sada se priključuje i *Općina Šandrovac*. Neposredan povod za pisanje ovoga rada bile su šandrovačke obljetnice. *Begović* se na primjeru Šandrovca potvrdio kao relevantni istraživač povijesti sjeverozapadne Hrvatske...

S obzirom na obuhvatnost i relevantnost ovoga rada, *Općina Šandrovac* učinila je dobro djelo dajući potporu ovom projektu.

Akademik Dragutin Feletar

Upovjesnim knjigama manja naselja rijetko se spominju, ali novija istraživanja usmjeruju se sve češće na lokalna područja. To se očituje u monografijama poput ove o Šandrovcu smještenom na bilogorskim obroncima koji se spuštaju prema Podravini. Možemo reći da se općina i župa Šandrovac nalazi na razdjelnici triju hrvatskih županija: Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničke-križevačke i Virovitičko-podravske...U skladu sa suvremenim informatičko-tehnološkim mogućnostima knjiga je grafički moderno dizajnirana i sadrži mnogo ilustrativnih priloga: kartografskih detalja, starih slika i razglednica, faksimila i preslika važnih dokumenata, ali i novih fotografija koje zorno prikazuju znamenitosti općine Šandrovac i ljepote bilogorskog krajolika.

Ivan Zelenbrz, prof.

(Vidjeti str. 17 i 18)

- **770 godina od prvog spomena imena**
- **680 godina od prvog spomena župe**
- **265 godina od obnove župe**
- **130 godina od izgradnje župne crkve**
- **20 godina od osnivanja/obnove općine**

Nakladnik: *Općina Šandrovac,*
Bjelovarska 6, 43227 Šandrovac

www.sandrovac.hr •

ISBN 978-953-59367-0-1

CIP:000956927

9 789535 936701

Općina Šandrovac

- Površina:
**6 296 ha
(62, 96 km²)**

- Broj
stanovnika
(2011.): 1776

- Općina
osnovana:
1997.

- Broj naselja:
**7 • Župa
osnovana: 11.
rujna 1753.**

1 - nova
društvena zgrada
2 - župna crkva
Pohoda BDM

u Šandrovcu 3 - zgrada
OŠ Šandrovac 4 -

šandrovački bazeni
"Gradina" 5 -
stari društveni dom u
Pupelici 6 - kapela
sv. Petra i Pavla u

Lasovcu 7 - društveni
dom u Kašljavcu 8 -
kapela sv. Florijana u
Jaseniku 9 - histori-
čistički pravoslavni
poklonac u Ravnešu
10 - stari/novi društve-
ni dom u Ravnešu

= groblja

500 m 500 m

1 km

